

ព្រះ
ក្រឹត្យលេខ ០៧
ស្តីពី

សេចក្តីប្រែប្រួលនាមស្រី

សុត្តន្តបិដក

ឱយនិកាយ បណ្ឌិតភាគ
បទដំបូង

១៨

បាណស្ត្រ ឧទុម្ពិកស្ត្រ
ពត្តវគ្គិស្ត្រ អត្តញ្ញស្ត្រ សម្មសាទនីយស្ត្រ
និង បាសាទិកស្ត្រ

ព្រះបរមរាជវាំង ភ្នំពេញ
ព.ស ២៥០៣

សុត្តន្តបិដក

ឱយនិកាយ បណ្ឌិតភាគ

បទដំបូង

១៨

ពាជនស្ត្រ ឧទុម្ពិកស្ត្រ

ពត្តវគ្គិស្ត្រ អត្តញ្ញស្ត្រ សម្មសាទនីយស្ត្រ

និង បាសាទិកស្ត្រ

ព.ស. ២៥០២

សុត្តន្តបិដក ទី១៧ ទិយនិកាយស្ស

បញ្ចមោ ភាគោ

បាណិកវគ្គោ

ឧមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

បាណិកសុត្តិ^(១) បឋមំ

[១] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកកំ
 មល្លេសុ វិហរតិ អនុប្បិយំ ធាម មល្លាធំ ចិគខោ ។
 អថទោ កកកំ បុព្វល្អាសមយំ ចិវសេត្វា មត្តចិវ-
 ណនាយ អនុប្បិយំ ចិល្លាយ ចាវសិ ។ អថទោ
 ភគវតោ ឯតនមោសិ អតិប្បវតោ ទោ តាវ អនុប្បិ-
 យាយំ ចិល្លាយ ចវិតុំ យទ្ធាចា យេន កក្កវ-
 តោត្ថស្ស បរិព្វាជកស្ស អារាមោ យេន កក្កវ-
 តោត្ថោ បរិព្វាជតោ តេនុបសង្កមេយ្យន្តិ ។ អថទោ
 កកកំ យេន កក្កវតោត្ថស្ស បរិព្វាជកស្ស អារាមោ
 យេន កក្កវតោត្ថោ បរិព្វាជតោ តេនុបសង្កមិ ។

១ ឧ. បាណិកសុត្តិ ។ ឃ. បាណិកសុត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ទី១៧ ទិយនិកាយ

បញ្ចមភាគ

បាណិកវគ្គ

សូមឧមស្តាវ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ

ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ

បាណិកសូត្រ ទី ១

[១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យ ១ ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់គង់នៅក្នុងអនុប្បិយនិគម របស់ពួកមល្លជន ក្នុងមល្លជនបទ ។
 គ្រានោះឯង វេលាព្រឹកព្រហម ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្ងៀមស្ងៀម
 ចិវ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរចូលទៅចំណូល ក្នុងអនុប្បិយនិគម ។ ពេល
 នោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះគម្រៃយ៉ាងនេះថា ការចូលទៅ
 ចំណូល ក្នុងអនុប្បិយនិគម គឺនៅព្រឹកពេកណាស់ បើដូច្នោះគួរតែ
 គង់នៅក្នុងទីកន្លែងបរិព្វាជក ជាគន្លឹះគោត្រ ក្នុងអារាមនៃបរិព្វាជក ជាគន្លឹ-
 វតោត្រសិន ។ លំដាប់នោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរចូល
 ទៅកេបរិព្វាជក ជាគន្លឹវតោត្រ ក្នុងអារាមនៃបរិព្វាជក ជាគន្លឹវតោត្រ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាធិកវិញ្ញា

មនោ កត្តវគោត្តោ បរិញ្ញាជគោ កត្តវន្តំ ឯតទកេច
 ឯតុ ខោ កន្តេ កត្តវ ស្វាគតំ^(១) កន្តេ កត្តវគោ ចិវស្សំ
 ខោ កន្តេ កត្តវ ភមំ ចរិយាយមកាសិ យទិទំ ឥតាគ-
 បនាយ ទិសីទតុ កន្តេ កត្តវ ឥទមាសទំ បញ្ញាត្តន្តំ ។
 ទិសីទិ កត្តវ បញ្ញត្តេ អាសនេ ។ កត្តវគោត្តោចិ ខោ
 បរិញ្ញាជគោ អញ្ញាតវ ទិទំ រាសទំ គហេត្វា ឯតមន្តំ
 ទិសីទិ ។ ឯតមន្តំ ទិសិញ្ញោ ខោ កត្តវគោត្តោ បរិញ្ញា-
 ជគោ កត្តវន្តំ ឯតទកេច បរិមាទិ កន្តេ ទិវសាទិ បរិមត-
 កទិ សុទត្តត្តោ លិច្ឆិវបុត្តោ យេនាហំ តេទុបសន្តមិ
 ទបសន្តមិទ្វា មំ ឯតទកេច បទុត្តាតោនាទិ មយា កត្តវ
 កត្តវ ទទានាហំ កត្តវ កត្តវន្តំ ទុទ្ធិស្សិវិហារមីតិ កេច្ឆេ-
 តំ កន្តេ តថេវ យថា សុទត្តត្តោ លិច្ឆិវបុត្តោ អវិចាតិ ។

១ ឧ. សាគតំ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយ បាធិកវិញ្ញា

ពេលនោះឯង កត្តវគោត្តបរិញ្ញាជក បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ
 យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចមក
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចមកល្អហើយ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើខ្ញុំបរិយាយនេះ ដើម្បីនិមន្តមក
 ក្នុងទីនេះ អស់កាលយូរហើយ^(១) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះបាន
 បុណ្យស្តេចគង់ នេះឯងជាភាសនៈ ដែលខ្ញុំព្រះអង្គក្រាលបម្រុងទុក ។
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រង់លើភាសនៈ ដែលបរិញ្ញាជកបានក្រាលទុក ។
 ចំណែកខាង កត្តវគោត្តបរិញ្ញាជក បានកាន់យកភាសនៈដ៏ទាបមួយ
 អង្គយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះកត្តវគោត្តបរិញ្ញាជក អង្គុយក្នុងទីសមគួរ
 ហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលពីថ្ងៃមុន យូរថ្ងៃណាស់មកហើយ លិច្ឆិវបុត្រ
 ឈ្មោះសុទត្តក្កៈ បានចូលមករកខ្ញុំព្រះអង្គ លុះចូលមកដល់ហើយ ក៏
 និយាយនឹងខ្ញុំព្រះអង្គ យ៉ាងនេះថា បពិត្រអ្នកជាកត្តវគោត្រ ឥឡូវ
 នេះ ខ្ញុំបានបង្កើតព្រះមានព្រះភាគហើយ បពិត្រអ្នកជាកត្តវគោត្រ ឥឡូវ
 នេះ ខ្ញុំមិនបាននៅពីដីផ្នែក នឹងព្រះមានព្រះភាគទេ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន សុទត្តក្កលិច្ឆិវបុត្រ បានក្រាបទូលព្រះអង្គយ៉ាងខ្ពស់មែនច្បាស់ ។

១ បានសេចក្តីថា ព្រះអង្គទាននិមន្តមក ក្នុងទីនេះយូរណាស់ហើយ ។

តថេវ ទោ ឯតំ កត្តវ យថា សុខត្តុត្តោ លិច្ឆិវិប្បុត្តា អវេច
 បុរិមាទិ កត្តវ ធិវសាទិ បុរិមតរាទិ សុខត្តុត្តោ លិច្ឆិវិប្បុត្តា
 យេនាហំ តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា មំ អភវាទេត្វា
 ឯតមន្តំ ធិសីទិ ។ ឯតមន្តំ ធិសីទោ ទោ កត្តវ សុខ-
 ត្តុត្តោ លិច្ឆិវិប្បុត្តា មំ ឯតទេវេច បច្ចុប្បន្នាមិទាទាហំ
 កន្តេ កតវន្តំ ទទាទាហំ កន្តេ កតវន្តំ ទុទ្ធិស្ស វិហា-
 វិស្សាមីតិ ។ ឯវំ វុត្តេ អហំ កត្តវ សុខត្តុត្តំ លិច្ឆិវិប្បុត្តំ
 ឯតទេវេច អថ ទុ តាហំ^(១) សុខត្តុត្តំ ឯវេវេច^(២)
 ឯហំ ត្វំ សុខត្តុត្តំ មមំ ទុទ្ធិស្ស វិហារាហិតិ ។ ទោ
 ហេតំ កន្តេ ។ ត្វំ វា បទ មំ ឯវំ អវេច អហំ កន្តេ
 កតវន្តំ ទុទ្ធិស្ស វិហារិស្សាមីតិ ។ ទោ ហេតំ កន្តេ ។

១ ១. ធិសី ទុតហំ ។ ២ ឯវំ អវេច កត្តវ លិច្ឆិវិប្បុត្តំ ។

បាណិកសុត្តេ វិញ្ញាណសុខទុក្ខវិញ្ញាណ ពោលអំពីការប្រាបចន្តិលាព្រះមានព្រះភាគ
 ព្រះមានព្រះភាគក្រាស់តបថា ម្ចាស់កត្តវគោត្រ សុខទុក្ខលិច្ឆិវិប្បុត្ត បាន
 ខំយាយពាក្យខ្លះ យ៉ាងនោះមែន ម្ចាស់កត្តវគោត្រ កាលពីថ្ងៃបុណ្យ
 ថ្ងៃណាស់មកហើយ សុខទុក្ខលិច្ឆិវិប្បុត្តបានចូលមករកថាភក លុះចូល
 មកដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំរកថាភក ប្រគល់ឲ្យក្នុងវិជ័យមន្ត ។ ម្ចាស់កត្តវ-
 គោត្រ លុះសុខទុក្ខលិច្ឆិវិប្បុត្ត អន្តិយក្នុងវិជ័យមន្តហើយ បានខំយាយ
 ខំនឹកថាភកយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គសូម
 លាព្រះមានព្រះភាគហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ
 ខំនឹកលែងទៅពីផ្នែក ខំនឹកព្រះមានព្រះភាគហើយ ។ ម្ចាស់កត្តវគោត្រ
 កាលសុខទុក្ខលិច្ឆិវិប្បុត្ត ខំយាយយ៉ាងនេះហើយ កថាភកក៏បានខំយាយ
 ទៅខំនឹកសុខទុក្ខលិច្ឆិវិប្បុត្ត យ៉ាងនេះវិញថា ម្ចាស់សុខទុក្ខៈ ចុះកថាភក
 មានបានខំយាយខំនឹកយ៉ាងនេះថា ខែសុខទុក្ខៈ អ្នកចូរមកទៅពីផ្នែក
 ខំនឹកកថាភកចុះ ដូច្នេះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គខំនឹកបានមាន
 ព្រះបទលយ៉ាងខ្លះ ខំនឹកខ្ញុំព្រះអង្គក៏ទៅដែរ ។ កថាភកបានសួរតទៅទៀត
 ថា ចុះអ្នកបានខំយាយខំនឹកកថាភកយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ខ្ញុំព្រះអង្គខំនឹកទៅពីផ្នែក ខំនឹកព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គខំនឹកបានប្រាបចូលយ៉ាងខ្លះ ចំពោះព្រះអង្គក៏ទេ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាណិវគ្គ

ឥតិ ភិរ សុទត្តុត្ត ទេវហន្តំ វនាមិ ឯហិ ភ្នំ សុ-
 ទត្តុត្ត មមំ ឧទ្ទិស្ស វិហារហិ ធិ ធិ ភិរ មំ ភ្នំ
 វនេសំ អហំ កន្តេ កកវន្តំ ឧទ្ទិស្ស វិហារិស្សាមិ ធិ ឯ
 សន្តេ មោយបុរិស ភោ សន្តេ តំ បទ្ធាចិក្ខុសិ(១)
 បស្ស មោយបុរិស យាវត្ថា តេ ឥធំ អបរទ្ធានិ ។

[២] ធិ ហិ បទ មេ កន្តេ កកវ ឧត្តរិម-

ទុស្សន្តម្មា ឥទ្ធិប្បាដិហារិយំ កកវតិ ។ អមិ ទុ-
 កាហំ សុទត្តុត្ត ឯវំ អវចំ ឯហិ ភ្នំ សុទត្តុត្ត
 មមំ ឧទ្ទិស្ស វិហារហិ អមាទ្តេ ឧត្តរិមទុស្សន្តម្មា
 ឥទ្ធិប្បាដិហារិយំ កកវស្សាមិ ។ យោ មោតំ កន្តេ ។

១ កន្តេ យោគេ បុព្វាសិកិ បាយោ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាណិវគ្គ

ភថាគកបាននិយាយវៀរថា វៃសុទត្តុត្តៈ ភថាគក កំវតបាននិយាយ
 នីតិអ្នកថា ម្នាលសុទត្តុត្តៈ អ្នកចូរមកនៅព្រំដីផ្អែក នីតិភថាគកចុះ ដូច្នោះទេ
 បំណែកអ្នក ក៏មិនបាននិយាយ នីតិភថាគកថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏បម្រើ
 ខ្ញុំព្រះអង្គ នីតិនៅព្រំដីផ្អែក នីតិព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះដែរ ម្នាល
 មោយបុរស កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ អ្នកឯងជាអ្នកជាទុក្ខ
 ពោលលាភកណា ម្នាលមោយបុរស ចូរអ្នកមើលចុះ អំពីនេះ ជា
 កំហុសរបស់អ្នកហើយ ។

[២] សុទត្តុត្តលិច្ឆិវិច្ឆត្រ បាននិយាយនីតិភថាគកថា បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏បម្រើ ព្រះព្រះមានព្រះភាគ មិនដែលបានធ្វើវិទ្ធិបាណិវគ្គ(១)
 ជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ជាធម៌របស់មនុស្ស(២) ឲ្យដល់ខ្ញុំព្រះអង្គសោះ។
 ភថាគកក៏បាននិយាយថា ម្នាលសុទត្តុត្តៈ ចុះភថាគកបាននិយាយនីតិអ្នក
 យ៉ាងនេះថា ម្នាលសុទត្តុត្តៈ ចូរអ្នកមកនៅព្រំដីផ្អែក នីតិភថាគកចុះ ភថា-
 គក នីតិធ្វើវិទ្ធិបាណិវគ្គជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ជាធម៌របស់មនុស្ស
 ឲ្យដល់អ្នកដូច្នោះដែរ ។ សុទត្តុត្តលិច្ឆិវិច្ឆត្រ ក៏ឆ្លើយតបមកថា បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏បម្រើ ព្រះអង្គនីតិបានមានព្រះបន្ទូលយ៉ាងនេះ នីតិខ្ញុំព្រះអង្គក៏ទេ ។

១ បាណិវគ្គ កើតពីច្បង ហៅថាវិទ្ធិបាណិវគ្គ ។ ២ សីល ៥ និងសីល ១០ ឈ្មោះថា ជាធម៌របស់មនុស្ស ។ អង្គីវាថា ។

ត្រូវ វា បន្ត(១) ម៉ ឯវ អវត អហំ កន្តេ កតវន្តំ
ឧទ្ទិស្ស វិហារិស្សាមិ ភគវា មេ ឧត្តវមទុស្សធម្មា
ឥន្ទិប្បដិហារិយំ កវិស្សតីតិ ។ លោ ហោតំ កន្តេ ។
ឥតិ កវិ សុទត្តុត្ត លោហន្តំ វនាមិ ឯហិ ត្រំ សុ-
ទត្តុត្ត មមំ ឧទ្ទិស្ស វិហារិ អរោន្តេ ឧត្តវមទុស្ស-
ធម្មា ឥន្ទិប្បដិហារិយំ កវិស្សាមិ ឯមំ កវិ មំ ត្រំ
វនេសិ អហំ កន្តេ កតវន្តំ ឧទ្ទិស្ស វិហារិស្សាមិ ភគវា
មេ ឧត្តវមទុស្សធម្មា ឥន្ទិប្បដិហារិយំ កវិស្សតីតិ ឯវ
សន្តេ មោយបុរិស តោ សន្តោ កី បទ្វាទិកុសិ ។
តំ កី មញ្ញសិ សុទត្តុត្ត កវេត វា ឧត្តវមទុស្សធម្មា
ឥន្ទិប្បដិហារិយេ អកតេ វា ឧត្តវមទុស្សធម្មា ឥន្ទិ-
ប្បដិហារិយេ យស្សត្តាយ មយោ ធម្មោ ទេសិទោ

១ ត្រូវ ចតាតិ កន្តេ ចោត្តោ វិស្សតិ ។

គថាគត កីស្ករទៅខៀតថា ចុះអ្នកបាននិយាយនឹងគថាគត យ៉ាងនេះថា
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងទៅពិនិត្យផ្អែក នឹងព្រះមានព្រះភាគ
ព្រះមានព្រះភាគនឹងធ្វើវិនិច្ឆ័យដ៏ហោរិយំ ជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ជាធម៌
រេចសមទុស្ស ឲ្យដល់ខ្ញុំដូរច្នៃវដ្តវេ ។ សុខត្តុត្តលិច្ឆវិប្បត្ត ក៏ដូចគេថា
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងបាននិយាយយ៉ាងនោះ នឹងព្រះអង្គ
ក៏ទេ ។ គថាគត ក៏និយាយទៅខៀតថា ម្ចាស់សុខត្តុត្តៈ គថាគត ក៏
គតបាននិយាយនឹងអ្នកថា ម្ចាស់សុខត្តុត្តៈ អ្នកច្ងាមកនៅពិនិត្យផ្អែក នឹង
គថាគតចុះ គថាគតនឹងធ្វើវិនិច្ឆ័យដ៏ហោរិយំ ជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ជាធម៌
រេចសមទុស្ស ឲ្យដល់អ្នកដូរច្នៃវេ ចំណែកខាងអ្នក ក៏មិននិយាយនឹង
គថាគតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងទៅពិនិត្យផ្អែក នឹងព្រះមាន
ព្រះភាគ ព្រះមានព្រះភាគនឹងធ្វើវិនិច្ឆ័យដ៏ហោរិយំ ជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង
ជាធម៌រេចសមទុស្ស ឲ្យដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដូរច្នៃវេ ម្ចាស់មាយបុរស
កាលបើហេតុយ៉ាងនេះបានហើយ អ្នកឯងជាអ្នកជាទុក្ខ រោលលាអ្នក
ណា ។ ម្ចាស់សុខត្តុត្តៈ អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច កាលបើ
គថាគតធ្វើវិនិច្ឆ័យដ៏ហោរិយំ ជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ជាធម៌រេចសមទុស្ស
ក្តី កាលបើគថាគតមិនធ្វើវិនិច្ឆ័យដ៏ហោរិយំ ជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ជាធម៌
រេចសមទុស្សក្តី ធម៌ដែលគថាគតបានសម្តែងហើយ ដើម្បីជាប្រយោជន៍

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស យានិកវគ្គ

សោ វិយ្យាតិ តត្តារស្ស សម្មាទុក្ខក្ខយាយាតិ ។
 កកេត កំ ឧត្តរិមនុស្សធម្មា ឥទ្ធិប្បាដិហារិយេ
 អកកេត កំ ឧត្តរិមនុស្សធម្មា ឥទ្ធិប្បាដិហារិយេ
 យស្សត្តាយ កករិកា ធម្មា ទេសិកោ សោ វិយ្យាតិ
 តត្តារស្ស សម្មាទុក្ខក្ខយាយាតិ ។ ឥតិ កិរ សុទក្ខត្ត
 កកេត កំ ឧត្តរិមនុស្សធម្មា ឥទ្ធិប្បាដិហារិយេ អកកេត
 កំ ឧត្តរិមនុស្សធម្មា ឥទ្ធិប្បាដិហារិយេ យស្សត្តាយ
 មយា ធម្មា ទេសិកោ សោ វិយ្យាតិ តត្តារស្ស
 សម្មាទុក្ខក្ខយាយាតិ(១) ។ តក្រ សុទក្ខត្ត កិ ឧត្ត-
 រិមនុស្សធម្មា ឥទ្ធិប្បាដិហារិយេ កកតំ កករិស្សតិ បស្ស
 មោយប្តិស យាវញ្ច កេ ឥទំ អវរទ្ធិន្តិ ។

១ ៧. ៦. សម្មាទុក្ខធម្មា ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស យានិកវគ្គ

ឲ្យអស់ទៅនៃទុក្ខណា ធម៌នោះ តែងដឹកនាំបុគ្គលអ្នកធ្វើតាម ឲ្យអស់
 ទៅនៃទុក្ខនោះ ដោយប្រពៃ ។ សុទក្ខត្តលិច្ឆិវច្រតាធ្វើយកថា បតិក្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើព្រះអង្គធ្វើអំពើបាដិហារិយេ ជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃ-
 លែងជាធម៌ចស់មនុស្សក្តី កាលបើព្រះអង្គមិនធ្វើអំពើបាដិហារិយេ ជា
 ធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ជាធម៌ចស់មនុស្សក្តី ធម៌ដែលព្រះមានព្រភាគ
 ទ្រង់សម្តែងហើយ ដើម្បីប្រយោជន៍ឲ្យអស់ទៅនៃទុក្ខណា ធម៌នោះ តែង
 ដឹកនាំបុគ្គលអ្នកធ្វើតាម ឲ្យអស់ទៅនៃទុក្ខនោះ ដោយប្រពៃ ។ កថាគត
 និយាយថា ម្ចាស់សុទក្ខត្តៈ កាលចើតថាគតធ្វើអំពើបាដិហារិយេ ជាធម៌ដ៏-
 ប្រសើរក្រៃលែង ជាធម៌ចស់មនុស្សក្តី កាលចើតថាគតមិនធ្វើអំពើបា-
 ដិហារិយេ ជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ជាធម៌ចស់មនុស្សក្តី ធម៌ដែល
 គថាគតបានសម្តែងហើយ ដើម្បីឲ្យអស់ទៅនៃទុក្ខណា ធម៌នោះ តែង
 ដឹកនាំបុគ្គលអ្នកធ្វើតាម ឲ្យអស់ទៅនៃទុក្ខនោះ ដោយប្រពៃ ។ ម្ចាស់
 សុទក្ខត្តៈ កាលចើធម៌ដែលគថាគត បានសម្តែងហើយនោះ ប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីឲ្យអស់ទៅនៃទុក្ខ ដោយប្រពៃ យ៉ាងនេះហើយ នឹងចាំបាច់ធ្វើ
 អំពើបាដិហារិយេ ដែលជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ជាធម៌ចស់មនុស្ស
 ធ្វើអំពើ ម្ចាស់មោយបុរស អ្នកចូរមើលចុះ អំពើនេះជាក់ហុសរបស់អ្នក ។

ពាក្យសុត្តន្ត សុទ្ធក្ខន្ធសុត្តន្ត អន្ធកិច្ចាបិ

[៣] ធម៌ បទ មេ កន្លែ កកក អក្ខញ្ញំ បញ្ញាបេ-
 រិស្សាមិ ។ អថ នុ តាហំ សុទក្ខន្ធិ វរំ អវចំ វហំ
 ភ្នំ សុទក្ខន្ធិ មមំ ឧទ្ទិស្ស វិហារហិ អហន្តេ អក្ខញ្ញំ
 បញ្ញាបេស្សាមិ ។ យោ យោតំ កន្លែ ។ ភ្នំ វា
 បទ មំ វរំ អវច អហំ កន្លែ កកកន្តំ ឧទ្ទិស្ស វិហា-
 រិស្សាមិ កកក មេ អក្ខញ្ញំ បញ្ញាបេស្សាមិ ។ យោ
 យោតំ កន្លែ ។ ភតិ តិរ សុទក្ខន្ធិ លោហន្តំ វនាមិ
 វហំ ភ្នំ សុទក្ខន្ធិ មមំ ឧទ្ទិស្ស វិហារហិ អហន្តេ
 អក្ខញ្ញំ បញ្ញាបេស្សាមិ ធម៌ តិរ មំ ភ្នំ វនេសិ
 រហំ កន្លែ កកកន្តំ ឧទ្ទិស្ស វិហារិស្សាមិ កកក មេ
 អក្ខញ្ញំ បញ្ញាបេស្សាមិ វរំ សន្តេ មោយចុរិស

១ ម. បញ្ញាបេរិសិ ។

ពាក្យសុត្តន្ត វៀងសុទក្ខន្ធិសុត្តន្ត ពោលនិព្វលំទម្រាប់

[៣] សុទក្ខន្ធិសុត្តន្ត វៀងសុទក្ខន្ធិសុត្តន្ត ពោលនិព្វលំទម្រាប់
 ព្រោះព្រះមានព្រះភាគ មិនបានបញ្ញត្តនូវព្រះទម្រាប់^១ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ
 សោះ ។ តថាគត ក៏និយាយទៅវិញថា ម្ចាស់សុទក្ខន្ធិ ចុះតថាគត
 បានពោលនឹងអ្នកយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សុទក្ខន្ធិ អ្នកចូរមកនៅពីផ្នែកនឹង
 តថាគតចុះ តថាគត នឹងបញ្ញត្តនូវព្រះទម្រាប់ដល់អ្នក ដូច្នោះដែរឬ ។
 សុទក្ខន្ធិសុត្តន្ត វៀងសុទក្ខន្ធិសុត្តន្ត ពោលនិព្វលំទម្រាប់
 ព្រះបទ្បលយ៉ាងនោះ នឹងខ្ញុំព្រះអង្គក៏ទេ ។ តថាគតនិយាយទៀតថា ចុះ
 អ្នកបាននិយាយនឹងតថាគតយ៉ាងនេះថា ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
 នឹងនៅពីផ្នែកនឹងព្រះមានព្រះភាគ ព្រះមានព្រះភាគ នឹងបញ្ញត្តនូវព្រះ
 ទម្រាប់ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គដូច្នោះដែរឬទេ ។ សុទក្ខន្ធិសុត្តន្ត វៀងសុទក្ខន្ធិសុត្តន្ត
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងបានពោលយ៉ាងនោះ នឹងព្រះអង្គក៏ទេ ។
 តថាគតនិយាយថា នៃសុទក្ខន្ធិ តថាគតក៏បាននិយាយនឹងអ្នកថា ម្ចាស់
 សុទក្ខន្ធិ អ្នកចូរមកនៅពីផ្នែកនឹងតថាគតចុះ តថាគតនឹងបញ្ញត្តនូវព្រះ
 ទម្រាប់ដល់អ្នក ដូច្នោះទេ ចំណែកខាងអ្នកក៏មិននិយាយនឹងតថាគតថាចតិគ្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងនៅពីផ្នែកនឹងព្រះមានព្រះភាគ ព្រះមានព្រះ
 ភាគ នឹងបញ្ញត្តនូវព្រះទម្រាប់ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដូច្នោះដែរ ម្ចាស់មោយចុរិស

១ អន្ធកិច្ចាបិ ថា លោកបញ្ញត្តិថា ច្បាប់ដ៏ប្រសើរ ដែលបុគ្គលគួរចេះដឹង ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយស្ស បាដិកវគ្គោ

កោ សន្តោ កំ បច្ចាចិត្តសិ ។ តំ កិ មញ្ញសិ
 សុទ្ធភុត្ត បញ្ញត្ត វំ អត្តញ្ញ អប្បញ្ញត្ត វំ
 អត្តញ្ញ យស្សត្ថាយ មយា ធម្មោ ទេសិតោ សោ
 វិយ្យាតិ តត្តវស្ស សម្មាទុក្ខក្ខយាយាតិ ។ បញ្ញត្ត
 វំ កន្ត អត្តញ្ញ អប្បញ្ញត្ត វំ អត្តញ្ញ យស្សត្ថា-
 យ ភក្កវតា ធម្មោ ទេសិតោ សោ វិយ្យាតិ
 តត្តវស្ស សម្មាទុក្ខក្ខយាយាតិ ។ តតិ តតិ
 សុទ្ធភុត្ត បញ្ញត្ត វំ អត្តញ្ញ អប្បញ្ញត្ត វំ អត្តញ្ញ
 យស្សត្ថាយ មយា ធម្មោ ទេសិតោ សោ វិយ្យាតិ
 តត្តវស្ស សម្មាទុក្ខក្ខយាយាតិ^(១) ។ តត្រ សុទ្ធភុត្ត

១. ត. ម. សម្មាទុក្ខក្ខយាយ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ បាដិកវគ្គ

កាលបើហេតុយំនិវន្តនោហិយ អ្នកឯងជាអ្នកជាទុក្ខ គោលលាដ្ឋក
 ណា ។ ម្នាលសុទ្ធភុត្តៈ អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះថាផ្លូវច្រើន កាលបើ
 គថាភក បញ្ញត្តនូវច្បាប់ទម្លាប់ក្តី មិនបានបញ្ញត្តនូវច្បាប់ទម្លាប់ក្តី ធម៌
 ដែលគថាភក បានសម្តែងហើយ ដើម្បីប្រយោជន៍ឲ្យអស់ទៅ នៃទុក្ខ
 ណា ធម៌នោះគឺនិវត្តនាបុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តភាម ឲ្យអស់ទៅ នៃទុក្ខនោះ
 ដោយប្រពៃ បានឬទេ ។ សុទ្ធភុត្តលិច្ចវិបុត្រ ទូលគមថា បដិគ្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើព្រះអង្គបញ្ញត្ត នូវច្បាប់ទម្លាប់ក្តី មិនបាន
 បញ្ញត្ត នូវច្បាប់ទម្លាប់ក្តី ធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយ
 ដើម្បីប្រយោជន៍ឲ្យអស់ទៅនៃទុក្ខណា ធម៌នោះ តែនិវត្តនាបុគ្គលអ្នក
 ប្រព្រឹត្តភាមធម៌ ឲ្យអស់ទៅនៃទុក្ខនោះដោយប្រពៃបានមែន ។ គថាភក
 និយាយថា ម្នាលសុទ្ធភុត្តៈ កាលបើគថាភកបញ្ញត្តនូវច្បាប់ទម្លាប់ក្តី មិន
 បានបញ្ញត្តនូវច្បាប់ទម្លាប់ក្តី ធម៌ដែលគថាភកបានសម្តែងហើយ ដើម្បី
 ប្រយោជន៍ឲ្យអស់ទៅនៃទុក្ខណា ធម៌នោះ គឺនិវត្តនាបុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្ត
 ភាមធម៌ ឲ្យអស់ទៅនៃទុក្ខនោះដោយប្រពៃទេតិ ។ ម្នាលសុទ្ធភុត្តៈ

ពានីកសុត្តេ សុខក្កដិយ្យ រាជនុយកុណារាមា

កំ អក្កញ្ញំ បញ្ញត្តិ^(១) ករិស្សតិ បស្ស មោយ បុរិស យោ-

វេញ តេ វេទំ អបរទ្ធិន្តំ ។ អនេកបរិយាយេន ចោ

តេ សុខក្កត្ត មម វណ្ណា កាសិភោ វជ្ជិតាមេ

វេតិបិ សោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា វិជ្ជាចរណ-

សម្បជ្ជា សុតតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្ម-

សារមិ សត្តា នេវមនុស្សានំ តុទ្ធា ភគវតិ វេតិ

ចោ តេ សុខក្កត្ត អនេកបរិយាយេន មម វណ្ណា

កាសិភោ វជ្ជិតាមេ ។ អនេកបរិយាយេន ចោ

តេ សុខក្កត្ត ទម្មស្ស វណ្ណា កាសិភោ វជ្ជិតាមេ

១. ចញ្ញត្តំ អក្កញ្ញំ ។

ពានីកសុត្តេ រឿងសុខក្កដិយ្យវិទូព្រះ ពោលអំពីគុណនៃព្រះព្រះស្រីយ
កាលបើធម៌ដែលគង់ជាគតសម្ពុទ្ធិហើយនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីឲ្យអស់ទៅ
នៃទុក្ខដោយប្រវត យ៉ាងនេះហើយ នឹងចាំបាច់បញ្ញត្តិច្បាប់ទម្រង់ឡើង
ម្ខាងហោយបុរស អ្នកចូរមើលចុះ អំពើនេះជាកំហុសរបស់អ្នកឯង ។
ម្ខាងសុខក្កត្តៈ អ្នកបានពោលសរសើរគុណ នៃគង់ជាគតក្នុងវិជ្ជិតាម
ដោយអនេកបរិយាយថា ព្រះមានព្រះភាគនោះ ព្រះអង្គឆ្ងាយចាកសេចក្តី
សៅហ្មង ព្រះអង្គគ្រាស់ដឹងនូវញោយរាមិទាំងពួង ដោយប្រវតចំពោះ
ព្រះអង្គ ព្រះអង្គចាំបូណិ ដោយវិជ្ជាទំនិចរណៈ គំសេចក្តីចង់ដឹងនិង
ត្រឹមត្រូវដែលបុគ្គលគប្បីប្រព្រឹត្ត ព្រះអង្គ មានព្រះដំណើរល្អ ស្តេចទៅ
កាន់ព្រះនិព្វាន ព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់នូវគ្រែលោក ព្រះអង្គប្រសើរដោយ
សីលាទិគុណ រកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្នានោះ ព្រះអង្គ ជាអ្នកទូន្មាននូវ
បុរសដែលគួរទូន្មានចុះ ព្រះអង្គ ជាគ្រូនៃទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ
ព្រះអង្គគ្រាស់ដឹងនូវអាយសច្ចធម៌ ព្រះអង្គ លែងវិលមកកាន់រាជ្យខៀវ
ដូច្នោះ ។ ម្ខាងសុខក្កត្តៈ អ្នកឯងបានពោលសរសើរគុណរបស់គង់ជាគត
ក្នុងវិជ្ជិតាម ដោយអនេកបរិយាយដូច្នោះឯង ។ ម្ខាងសុខក្កត្តៈ អ្នក
បានពោលសរសើរគុណនៃព្រះធម៌ ក្នុងវិជ្ជិតាមដោយអនេកបរិយាយថា

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាដិវគ្គ

ស្វាត្វុកតោ ភគវតោ ធម្មោ សន្និដ្ឋិតោ អតាលិកោ
 វហិមស្សិតោ ឱបនយិកោ បច្ចុត្តំ វេទិតញ្ច វិញ្ញា-
 ហិតិ វតិ ខោ តេ សុនក្ខត្ត អនេកចរិយាយេន
 ធម្មស្ស វណ្ណោ កាសិកោ វដ្ឋិតាមេ ។ អនេកចរិយា-
 យេន ខោ តេ សុនក្ខត្ត សធម្មស្ស វណ្ណោ កា-
 សិកោ វដ្ឋិតាមេ សុធម្មដិបន្នោ ភគវតោ សាវក-
 សង្ឃោ ឧដ្ឋប្បដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ ញាយ-
 ប្បដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ សាមីចិប្បដិបន្នោ
 ភគវតោ សាវកសង្ឃោ យទិទំ ធន្តារិ បុរិសយុតានិ
 អដ្ឋ បុរិសបុគ្គលា វស ភគវតោ សាវកសង្ឃោ
 អាហុនេយ្យោ មាហុនេយ្យោ ធន្តរណេយ្យោ អញ្ញា-
 លិការណីយោ អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខត្តំ លោកស្សាតិ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាដិវគ្គ

ព្រះចរិយក្ខិណមិវដែលព្រះមានព្រះភាគ ច្រងំក្រាស់សម្ពុតិហើយដោយស្ត
 ព្រះខវលោកុក្ករធមិវជាធមិវដែលព្រះអរិយបុគ្គល គប្បិយើញ្ញច្បាស់ដោយ
 ខ្លួនឯង ជាធមិវឱ្យខ្លួនវេលាមិនដំចាំកាល ជាធមិវ គួរដល់ឯហិបស្សវិធី
 ជាធមិវដែលព្រះអរិយបុគ្គល គប្បិបរិក្កាមចូលមកទុកក្នុងខ្លួន ជាធមិវដែល
 អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ គប្បិដឹងច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ម្ចាស់សុខក្ខត្តៈ អ្នកបាទ
 ពោលសរសើរគុណនៃព្រះធមិក្ខន្ធិវគ្គព្រាម ដោយអនេកចរិយាយដូច្នោះ
 ឯង ។ ម្ចាស់សុខក្ខត្តៈ អ្នកបាទពោលសរសើរគុណនៃព្រះសន្និក្ខន្ធិវគ្គ-
 ព្រាមដោយអនេកចរិយាយថា ពួកសាវករបស់ព្រះមានព្រះភាគ លោក
 ប្រតិបត្តិដោយប្រព័ត ពួកសាវករបស់ព្រះមានព្រះភាគ លោកប្រតិបត្តិ
 ដោយគ្រងំ ពួកសាវករបស់ព្រះមានព្រះភាគ លោកប្រតិបត្តិដើម្បីព្រះ
 ឱទ្ធាន ពួកសាវករបស់ព្រះមានព្រះភាគ លោកប្រតិបត្តិដោយសមគួរ
 ពួកសាវកទាំងនេះ បើកប់ជាតូបាទ ២ គូ បើកប់រៀងគ្នាជាបុរសបុគ្គល
 បាទ ៨ ពួកសាវករបស់ព្រះមានព្រះភាគនេះ លោកគួរទទួលខ្លួនបុគ្គល
 ច្នៃយដែលគេនាំមកអំពីចម្ងាយហើយចូលថា លោកគួរទទួល ខ្លួនពាក្យកុ-
 តាន លោកគួរទទួលខ្លួនទាន ដែលបុគ្គលជឿនូវកម្ម ឯដីផលនៃកម្ម
 ហើយចូលថា លោកគួរដល់អញ្ញាលិកម្ម លោកជាបុញ្ញក្ខត្ត នៃសត្វលោក

បាណស្ករ ភក្កិពោ ឧត្តរកាលោកថា

ឥតិ ខោ តេ សុទត្តត្ថ អនេកបរិយាយេន សង្ឃស្ស
 វណ្ណោ កាសិនោ វជ្ជិកាមេ ។ អាពេចយាមិ ខោ តេ
 សុទត្តត្ថ បដិវេនយាមិ ខោ តេ សុទត្តត្ថ ភវិស្សន្តិ
 ខោ តេ សុទត្តត្ថ វត្តារោ ពោ វិសហំ សុទត្តត្ថោ
 លិច្ឆិវិបុត្តោ សមណោ តោតមេ ត្រហ្មចរិយំ ចរិតុំ សោ
 រវិសហន្តោ សិក្ខុំ បច្ចុត្តាយ ហិពាយាវត្តោតិ ឥតិ
 ខោ តេ សុទត្តត្ថ ភវិស្សន្តិ វត្តារោតិ ។ ឯវិបិ(១)
 ខោ ភក្កុវ សុទត្តត្ថោ លិច្ឆិវិបុត្តោ មយា វុទ្ធា-
 ពោ អបត្តមេវ ឥមស្សា ធម្មវិទយា យថា តំ
 អាចារិកោ ធាយិកោ ។

(៤) ឯកមំណហំ ភក្កុវ សមយំ ថូល្លសុ វិហា-
 រមិ ឧត្តរកា ធាម ថូល្លនំ ឯតមោ ។ អថទ្វាហំ(២)
 ភក្កុវ បុព្វល្លាសមយំ ឯវិសេត្វា បត្តចិវិមាធាយ សុ-
 ទត្តត្ថោន លិច្ឆិវិបុត្តោន បត្តាសមណោន ឧត្តរកំ
 បិណ្ណាយ ចាវិសិ ។ តេន ខោ ថន សមយេន

១. ឧ. ដី ។ ២. ឧ. អថទ្វាហំ ។

បាណស្ករ ពោលកំលិព្រះមាធាព្រះភាគ កង់នៅក្នុងឧត្តរកាលីនម

រកេទក្កដវិទិក្រវិលនិជាធិន្តាន ម្នាលសុទត្តត្ថៈ អ្នកដ្ឋានពោលសរសើរ
 គុណព្រះសង្ឃ ក្នុងវិជ្ជាត្រាមដោយអនេកបរិយាយដូច្នោះឯង ។ ម្នាលសុ-
 ទត្តត្ថៈ គឺជាគតិទីនីប្រាប់ដល់អ្នកឯង ម្នាលសុទត្តត្ថៈ គឺជាគតិទីនីពន្យល់
 ឲ្យអ្នកដឹង ម្នាលសុទត្តត្ថៈ មុខជាទីនីមានអ្នកដឹងស្តីឲ្យអ្នកថា សុទត្តត្ថ-
 លិច្ឆិវិបុត្រ មិនភាគទីនីប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្ភារៈព្រះសម-
 ណោតាមបុណ្យឡើយ លុះដល់ភាគមិនភាគ (ទីនីប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌)
 ក៏ពោលលាសិក្ខា ហើយទីនីត្រឡប់ទៅកាន់ភេទដីថោកបាចិញ ម្នាល
 សុទត្តត្ថៈ ខ្លួនអ្នកមុខជាទីនីមានអ្នកដឹងស្តីឲ្យយ៉ាងដូច្នោះមិនខាន ។ ម្នាល
 ភក្កុវៈ សុទត្តត្ថលិច្ឆិវិបុត្រ លុះដល់រកថាគតស្តីថាឲ្យយ៉ាងនេះ ក៏គេច
 ចេញចាកធម្មវិទយានេះបាត់ទៅ ដូចសត្វដែលទៅកើតក្នុងអបាយ ឬទៅ
 កើតក្នុងនរក ។

(៤) ម្នាលភក្កុវៈ សមយមួយ គឺជាគតិទីក្នុងឧត្តរកាលីនមរបស់
 ពួកដទៃថូល្ល ក្នុងថូល្លដទៃទៀតណោះ ។ ម្នាលភក្កុវៈ ក្នុងបុព្វល្លាសមយ
 គឺជាគតិទីស្រ្យស្សន៍ ប្រដាប់បាត្រទីនីចិវិ មានសុទត្តត្ថលិច្ឆិវិបុត្រជាបច្ចា-
 សមណៈ ដើរចូលទៅបិណ្ណបាតក្នុងឧត្តរកាលីនម ។ ក៏សមយនោះឯង

សុត្តន្តបិដក វិមលិកាយស្ស បារិវាសន្តោ

អរិយោ កោរក្ខត្តិយំ ឥត្តក្កវត្តិកោ ចតុក្កោល្លិ-
 កោ ធមាធិតិល្លំ កត្តសំ មុខេនេវ ខានតិ មុខេនេវ
 កុញ្ញតិ ។ អន្តសា ខោ កត្តវ សុទក្ខត្តោ លិច្ឆវិបុត្តោ
 អរិយោ កោរក្ខត្តិយំ ឥត្តក្កវត្តិកោ ចតុក្កោល្លិកា^(១)
 ធមាធិតិល្លំ កត្តសំ មុខេនេវ ខានតិ មុខេនេវ
 កុញ្ញតិ ។ ជិស្វានស្ស វិគទយាសិ សាឡុចោ វត
 កោ អរិយោ សមណោ ចតុក្កោល្លិកោ ធមាធិតិល្លំ
 កត្តសំ មុខេនេវ ខានតិ មុខេនេវ កុញ្ញតិ ។ អថទ្វាហំ
 កត្តវ សុទក្ខត្តស្ស លិច្ឆវិបុត្តស្ស ទេតសា ទេតោបរិ-
 វិតក្កមញ្ញាយ សុទក្ខត្តំ លិច្ឆវិបុត្តំ វិគទេវេចំ ត្វិចិ
 ធាម មោយបុរិស សក្យបុត្តិយោ^(២) បដិជាធិស្ស-
 សីតិ ។ តី មន មំ ករុន្ត កកវំ វិវាហា ត្វិចិ
 ធាម មោយបុរិស សក្យបុត្តិយោ^(៣) បដិជាធិស្ស-
 សីតិ ។ ទនុ តេ សុទក្ខត្ត វេមំ អរិយោ កោរក្ខត្តិយំ

១ ឧ. កុញ្ញតិ ។ ២-៣ សមណោ សក្យបុត្តិយោតិ កត្តិចំ ចោរុណ វិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក វិមលិកាយ បារិវាសន្តោ

មានអរិយោ ជាភារក្ខត្តិយៈ^(១) សមាទានកុក្កវត្ត គឺ ប្រព្រឹត្តដូច
 សុទ្ធ ដើរវេជ្ជនិ ៤ យកមាត់ត្របាក់ស៊ី យកមាត់ស៊ីឡូកក្សហារដែល
 គេចាក់ចោលលើដៃនដី ។ ម្នាលកត្តវៈ ឯសុទក្ខត្តលិច្ឆវិបុត្រ បានឃើញ
 អរិយោភារក្ខត្តិយៈ សមាទានកុក្កវត្ត ដើរវេជ្ជនិ ៤ កំពុងយកមាត់ត្រ-
 បាក់ស៊ី យកមាត់ស៊ីឡូកក្សហារ ដែលគេចាក់ចោលលើដៃនដី ។ លុះ
 សុទក្ខត្តលិច្ឆវិបុត្រនោះ បានឃើញហើយ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា
 អើយ្នី សមណៈជាព្រះអរហន្តល្អវេទកណាស់ ដើរវេជ្ជនិ ៤ យកមាត់-
 ត្របាក់ ស៊ីយកមាត់ស៊ីឡូកក្សហារ ដែលគេចាក់ចោលលើដៃនដី ។
 ម្នាលកត្តវៈ លំដាប់នោះឯង តថាគតបានដឹងច្បាស់ឡូវសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងចិត្ត
 ខៃសុទក្ខត្តលិច្ឆវិបុត្រ ដោយចិត្ត (របស់កថាភក) ហើយបាននិយាយនឹង
 សុទក្ខត្តលិច្ឆវិបុត្រយ៉ាងនេះថា ម្នាលមោយបុរស អ្នកមិនសមបើចង់ខ្លួន
 ថាជាសក្យបុត្តិយៈសារឡើយ ។ សុទក្ខត្តលិច្ឆវិបុត្រនិយាយថា ចព៌ត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះហេតុដូចម្តេច បានជាព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 ចង្អុលស្តាប់ព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា ម្នាលមោយបុរស អ្នកមិនសមបើនឹងចង់
 ខ្លួនថាជាសក្យបុត្តិយៈសារឡើយ ។ តថាគតក៏និយាយត្រឡប់វិញថា
 ម្នាលសុទក្ខត្តៈ ចុះអ្នកបានឃើញអរិយោភារក្ខត្តិយៈនេះសមាទានកុក្កវត្ត

១ អង្គកថា ថា ជាពិសេសព្រះមានព្រះច្បាស់លាស់ ។

បាណស្ត្រ ពេលអំពីកុរុវង្សរបស់អលោកេត្តិយៈ

កុរុវង្សកំ ចតុក្កោល្លិកំ ធមាធិតិល្លិកំ កត្តសំ
 មុខេវ ខាទន្តំ មុខេវ កុញ្ញន្តំ ។ ធិស្វា-
 ទស្ស ឯតទយោសិ សាធុរោ វត កោ អរហំ
 សមណោ ចតុក្កោល្លិកោ ធមាធិតិល្លិកំ កត្តសំ
 មុខេវ ខាទតិ មុខេវ កុញ្ញតិ^(១) ។ ឯវំ
 សន្តិ^(២) តិ បទ កន្ត ភគវា អរហត្តស្ស មច្ឆា-
 ភិតិ ។ ទ ទោ អហំ មោយបុរិស អរហត្តស្ស មច្ឆ-
 កយាមិ អបិច តុយ្ហេវ^(៣) តាបកំ ធិដ្ឋិតតំ ឧប្បន្តំ តំ
 បដហ មា តេ អហោសិ ធិយវត្តំ អហិតាយ ធុត្តាយ
 យំ ទោ បទេតំ សុទត្តក មញ្ញសំ អលោកោ-
 កត្តតិយេ^(៤) សាធុរោ អរហំ សមណោតិ^(៥) សោ
 សត្តមំ ធិវសំ^(៦) អលសគេទ កាលំ តវិស្សតិ តា-
 លតោ ច កាលតត្ថិតា ធាម^(៧) អស្សា សទ្ធិ-
 ហិទោ អស្សាកាយោ តត្រ ឧប្បន្តិស្សតិ កាលត-
 តត្ថា ធំ វិរណត្តម្ភតេ^(៨) សុសានេ ធាន្តស្សន្តិ ។

១ ឧ. កុញ្ញតិ ។ ២ ឧ. ម. កន្ត ។ ៣ ម. តុយ្ហេវ ។ ៤ ឧ. ម. កាលំ
 កោក្កិយំ ។ ៥ ម. សាធុរោ អយំ សមណោតិ ។ ៦ ឧ. លោ សន្តមិវសំ ។
 ៧ ឧ. កាលតត្ថិតា ធាម ។ ៨ ឧ. វិរណត្តម្ភតេ ។

បាណស្ត្រ ពេលអំពីកុរុវង្សរបស់អលោកេត្តិយៈ

ដើរវេរីនី ៤ យកមាត់ក្របាត់ស៊ី យកមាត់ស៊ីនូវកក្កហារ ដែលគេចាក់
 ចោលលើវែងដី ។ លុះអ្នកឃើញហើយ ក៏មានសេចក្តីគ្រិះរិះដូច្នោះ
 ដើម្បី សមណៈជាព្រះអរហត្តល្អពេកណាស់ ដើរវេរីនី ៤ យកមាត់
 ក្របាត់ស៊ី យកមាត់ស៊ីនូវកក្កហារ ដែលគេចាក់ចោលលើវែងដី ដូច្នោះ
 មែនឬទេ ។ សុទត្តកល្លិច្ចប្បត្រទូលគបថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើនកាល
 បើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ ហេតុអ្វីក៏ព្រះមានព្រះភាគ កំណាញ់ព្រះ
 អរហត្តម្ល៉េះ ។ គថាភគវិយាយគបថា ម្ចាស់មោយបុរិស គថាភគមិទ
 មែនកំណាញ់ព្រះអរហត្តទេ តែថាទិដ្ឋិកាក្រក់យ៉ាងនេះកើតឡើងដល់អ្នក
 ហើយ ចូរអ្នកលះបង់ទិដ្ឋិកាក្រក់នោះចេញ ទិដ្ឋិកាក្រក់ដែលប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ជាទុក្ខអស់កាលដ៏យូរ ក្តីចំមានដល់អ្នកឡើយ
 ម្ចាស់សុទត្តកៈ អ្នកសម្គាល់នូវអលោកេត្តិយៈណា ថាជាព្រះអរហត្ត
 ជាសមណៈល្អដូច្នោះ ឯអលោកេត្តិយៈនឹងធ្វើមរណកាលដោយអលសក-
 ព្យាធិ^(១) ក្នុងវ្យាទី ៧ ពុំខាន លុះដល់គាត់ធ្វើមរណកាលទៅហើយ ទំនិះ៧
 កើតក្នុងអ្នកអស្សារេយ្យានកាលកត្តិកៈ ជាអស្សារាយៈថាគបថាជាវិទេហំ-
 អស់ ចំវិណកខាងជំនាន់ទ្បាយ នឹងនាំយកអលោកេត្តិយៈដែលធ្វើមរណកាល
 ហើយនោះ ទៅចោលក្នុងវ្រៃស្នូសាន ដែលមានដើមស្លូវវ្រៃណាស់ ។

១ ឧដ្ឋកថា ថា ទំនិះដែលកើតអំពីលេចក្តីវិល្លច្ឆស្ថ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាដិកវគ្គ

អាកត្តមាធា ច ភ្នំ សុទត្តុត្ត អចេលំ កោរក្ខត្តិយំ
 ឧបសង្កមិត្តា បុច្ឆេយ្យាសិ ជាតាសិ អាវុសោ កោ-
 រក្ខត្តិយ អត្តោ គតិដ្ឋិ^(១) ហំ ទោ បទេតំ សុ-
 ទត្តុត្ត វិជ្ជតំ យទ្គេ អចេលា កោរក្ខត្តិយោ ព្យាគ-
 វិស្សតិ ជាតាមិ អាវុសោ សុទត្តុត្ត អត្តោ គតិ កា-
 លកត្តិកា ធាម អស្សរា សទ្ធិចិហីនោ អស្សរកាយោ
 តត្រម្ពិ ឧប្បដ្ឋិតិ^(២) ។ អថ ទោ កត្តវ សុទត្តុត្តោ
 លិច្ឆិប្បត្តោ យេន អចេលា កោរក្ខត្តិយោ តេនុប-
 សង្កមិ ឧបសង្កមិត្តា អចេលំ កោរក្ខត្តិយំ វតទេវេច
 ព្យាគតោ ទោសិ អាវុសោ កោរក្ខត្តិយ សមណោន
 កោតមេន អចេលា កោរក្ខត្តិយោ សត្តមំ ជិវសំ
 អលសកេន កាលំ កវិស្សតិ កាលកតោ ច
 កាលកត្តិកា ធាម អស្សរា សទ្ធិចិហីនោ អស្សរ-
 កាយោ តត្រ ឧប្បដ្ឋិតិ កាលកតក្ខ ធំ វិ-
 ណាត្តម្ពតេ សុសានេ ចេឌ្ឍស្សដ្ឋិតិ យេន ភ្នំ អាវុ-
 សោ កោរក្ខត្តិយ មត្តំ មត្តំ ច កត្តំ កុញ្ញេយ្យាសិ

១. គតិវិ ។ ២ ឧបដ្ឋិតិ កត្តិ ចេត្តក ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាដិកវគ្គ

ម្នាលសុទត្តុត្តៈ បើអ្នកចង់ដឹង ឧប្បចូលទៅរកអចេលកោរក្ខត្តិយៈហើយ
 សួរថា ខែអាវុសោកោរក្ខត្តិយៈ អ្នកដឹងគតិរបស់ខ្ញុំដែរឬទេ ម្នាល
 សុទត្តុត្តៈ ហេតុនេះទានជាប្រាកដ គឺអចេលកោរក្ខត្តិយៈ មុនជាខឹងប្រាប់
 អ្នកថា ខែអាវុសោសុទត្តុត្តៈ ខ្ញុំដឹងគតិរបស់ខ្ញុំថា ខ្ញុំឯងលុះធ្វើមរណកាល
 ទៅ ខឹងទៅកើតក្នុងពួកអសុរេឃ្លោះកាលកត្តិកៈ ជាអសុរកាយទៅក
 ទាចជាគតិទាំងអស់ ។ ម្នាលកត្តវៈ សម័យនោះឯង សុទត្តុត្តលិច្ឆ-
 វិប្បត្ត បានចូលទៅរកអចេលកោរក្ខត្តិយៈ លុះចូលទៅដល់ហើយ គឺបាន
 ខំយាយខឹងអចេលកោរក្ខត្តិយៈ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោកោរក្ខត្តិយៈ
 ព្រះសមណតោម ទ្រង់បានព្យាករឱ្យអ្នកថា អចេលកោរក្ខត្តិយៈខឹងធ្វើ
 មរណកាលដោយអលសកត្យចិត្តិវិប្បទិ ៧ លុះដល់ធ្វើមរណកាលទៅ
 ហើយខឹងទៅកើតក្នុងពួកអសុរេឃ្លោះកាលកត្តិកៈជាអសុរកាយទៅកទាច
 ជាគតិទាំងអស់ ដទៃទាំងឡាយខឹងទាំងយកអចេល ដែលធ្វើមរណកាល
 ហើយនោះ ទៅចោលឯព្រៃស្នូសានដែលមានដើមស្សូវវណ្ណាស ម្នាល
 អាវុសោកោរក្ខត្តិយៈ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកអ្នកបរិភោគកត្តាហារឱ្យល្មម ។

បាទីកសុត្តេ អចេលការក្ខត្តិយកាលកិរិយាកថា

មត្តំ មត្តំ ច ចានីយំ ចិវេយ្យសិ យថា សមណស្ស
 តោភមស្ស មិច្ឆា អស្ស វចនន្តិ ។ អថេខា កត្តវ
 សុនក្ខត្តោ លិច្ឆវិបុត្តោ^(១) ឯកទ្ធិហិតាយ សត្ត
 វត្តិទ្ធិវាទិ កាលោសិ យថា តំ តថាភត្តស្ស អសន្តមា-
 ហនោ ។ អថេខា កត្តវ អចេលោ កោរក្ខត្តិយោ
 សត្តមំ ធិវសំ អលសតេន កាលមកាសិ កាល-
 កតោ ច កាលកត្តិកា ទាម អស្សា សទ្ធិធិហិ-
 ទោ អស្សាកាយោ តត្រ ឧប្បដ្ឋិ កាលកតញ្ចំ ធំ
 វិណត្តម្ភតេ សុសានេ ធម្មិសុំ ។ អស្សសិ ទោ
 កត្តវ សុនក្ខត្តោ លិច្ឆវិបុត្តោ^(២) អចេលោ តិវ (៣)
 កោរក្ខត្តិយោ អលសតេន កាលកតោ វិណត្តម្ភ-
 តេ សុសានេ ធម្មិតោតិ ។ អថេខា កត្តវ សុនក្ខត្តោ
 លិច្ឆវិបុត្តោ យេន វិណត្តម្ភតំ សុសានំ យេន
 អចេលោ កោរក្ខត្តិយោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិថ្វា
 អចេលំ កោរក្ខត្តិយំ តិក្ខត្តំ ចាណិណ អាគោដេសិ

១-២ ១. លិច្ឆវិបុត្តោតិ ២ វិស្សតិ ។ ៣ ៩. វិលទ្ធា ឧត្តិ ។

បាទីកសុត្តេ ពោលអំពីការធ្វើមរណកាល របស់អចេលការក្ខត្តិយៈ

គួរដឹកទឹកឲ្យល្មម ។ ពាក្យរបស់ព្រះសមណគោតម ត្រឡប់ទៅជាពាក្យ
 ខុសវិញយ៉ាងណា (អ្នកគប្បីធ្វើយ៉ាងនោះ) ។ ម្ចាស់កត្តវៈ គ្រានោះឯង
 សុខក្ខត្តលិច្ឆវិបុត្រមិនជឿពាក្យថាគត ហើយក៏រាប់គាត់អំពី ១ ថ្ងៃ ២ ថ្ងៃ
 រហូតដល់ ៧ យប់ ៧ ថ្ងៃ ។ ម្ចាស់កត្តវៈ លំដាប់នោះឯង អចេលការក្ខ-
 ត្តិយៈ ក៏បានធ្វើមរណកាលដោយអលសកព្យាធំ ក្នុងថ្ងៃទី ៧ (នោះវិមខ)
 លុះធ្វើមរណកាលហើយ ក៏ទៅរកក្នុងពួកសុរា ឈ្មោះកាលកត្តិកៈ
 ជាសុរាកាយាងកថាបដានិគទាំងរស់ ពួកមហានិក្ខាយកអចេល
 ដែលធ្វើមរណកាលហើយនោះ ទៅចោលក្នុងព្រៃស្នសានដែលមានដើម
 ស្សូវវណ្ណាស ។ ម្ចាស់កត្តវៈ សុខក្ខត្តលិច្ឆវិបុត្រ បានព្រមណឹងថា
 អចេលការក្ខត្តិយៈបានធ្វើមរណកាល ដោយអលសកព្យាធំ ពួកមុស្ស
 បាននាំយកទៅចោល ឯព្រៃស្នសាន ដែលមានដើមស្សូវវណ្ណាស ។
 ម្ចាស់កត្តវៈ លំដាប់នោះឯង សុខក្ខត្តលិច្ឆវិបុត្រ ក៏ដើរចូលទៅរក
 អចេលការក្ខត្តិយៈ ក្នុងព្រៃស្នសាន ដែលមានដើមស្សូវវណ្ណាស លុះ
 ចូលទៅដល់ហើយ ក៏យកវិដវះសាកលតមរណកាលក្ខត្តិយៈ ៣ ថ្ងៃ

ជាជាសិ អាវុសោ កោរក្ខត្តិយ អត្តនោ គតិវ្នំ ។
 អថទា កត្តវ អចេលោ កោរក្ខត្តិយោ ចាលិណ ចិដ្ឋិ
 បរិបុញ្ញោ(១) វុដ្ឋាសិ ជាជាមិ អាវុសោ សុទក្ខត្ត អត្ត-
 នោ គតិ កាលកត្តិកា បាម អសុរា បព្វធិហិណោ
 អសុរកាយោ គត្រម្ពំ ឧប្បន្នោតិ វត្តា តត្តវ ឧត្តនោ
 បរិបតិ(២) ។ អថទា កត្តវ សុទក្ខត្តោ លិច្ឆិវបុត្តោ
 យេនាហំ តេនុបស្ព័ត្តិមិ ឧបស្ព័ត្តិមិក្ខា មំ អភិវានេក្ខា
 ឯកមន្តំ ចិសិទិ ។ ឯកមន្តំ ចិសិទិ ទោ អហំ
 កត្តវ សុទក្ខត្តំ លិច្ឆិវបុត្តំ ឯតទេវោមំ តំ តិ មញ្ញសិ
 សុទក្ខត្ត យថេវ តេ អហំ អចេលំ កោរក្ខត្តិយំ
 អាវុសោ កាលសិ តថេវ តំ វិហាតំ បោ(៣) អញ្ញថា វាតិ ។

១ ឧ. បរិបុញ្ញោ ។ ២ ឧ. បបតិ ។ ៣. ឧ. ច. តោតិ ឧត្តិ ។

ស្តវថា ម្នាលភាវុសោកោក្ខត្តិយៈ អ្នកដឹងគតិរបស់ខ្លួនឬទេ ។ ម្នាលកត្តវៈ
 សម័យនោះឯង សាកសពអចេលកោក្ខត្តិយៈ យកវែងបុរសខ្លួនប្រោក
 រឿងប្រាប់ថា ម្នាលភាវុសោសុទក្ខត្តៈ ខ្ញុំដឹងគតិរបស់ខ្ញុំថា ខ្ញុំបាទមកកើត
 ក្នុងពួកអសុរ ឈ្មោះកាលកត្តិកៈហើយ ជាអសុរកាយ ថោកបាបជាង
 គេទាំងអស់(១) ដូច្នេះហើយ ក៏ដួលដេកថ្ងៃស្រពាង ក្នុងទីនោះទៅ
 វិញ ។ ម្នាលកត្តវៈ គ្រានោះឯង សុទក្ខត្តលិច្ឆិវបុត្ត ក៏ចូលមករកថា-
 ភក សុទចូលមកដល់ហើយក៏ថ្វាយចង្អុលថាភក រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។
 ម្នាលកត្តវៈ សុទសុទក្ខត្តលិច្ឆិវបុត្ត អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ភថាភក
 ក៏ស្នេហ៍នឹងទេវថា ម្នាលសុទក្ខត្តៈ អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច
 ភថាភក បាទប្រារព្ធភ្លាតា ខ្ញុំអចេលកោក្ខត្តិយៈ ប្រាប់អ្នកយ៉ាង
 ណាមិញ វិបាកនោះក៏កើតដូច្នោះមែន មិនបាទទៅជាខុសវិញទេឬ ។

១ អង្គុយថា ភក សាកសពអចេលកោក្ខត្តិយៈដែលស្លាប់ហើយត្រឡប់ប្រោកឡើង ដំបាយ
 ធម្មតាដឹងសុទក្ខត្តលិច្ឆិវបុត្តវិញនោះទេ ក៏ដោយអាណាមរបស់ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ ។ មាន
 ពំណែលថា ព្រះមានព្រះភស្តុភារអចេលកោក្ខត្តិយៈ ព័កលើអសុរកាយមកបញ្ចូល
 ក្នុងខ្លួនអចេលនោះ ឲ្យដំបាយកើត ព្រោះហេតុនោះ បាននាំខ្លួនអចេលកោក្ខត្តិយៈ
 ដំបាយបាទ ។

បាធិកសុត្តន្ត ឥន្ទ្រិយ្យដិហារិយកកាណគាថា

យថេវ មេ កន្តេ ភគវា អរិយេសំ គោរត្តត្ថិយំ អារត្តិ
 ព្យាភាសិ ឥថេវ តំ វិហាសំ លោ អញ្ញជាតិ ។
 តំ កី មញ្ញសិ សុខក្ខត្ត យទិ ឯវំ សន្តេ កតំ
 វា ហោតិ ឧត្តរិមនុស្សន្នម្មា ឥន្ទ្រិយ្យដិហារិយំ អគាតំ
 វាតិ ។ អន្ធា ទោ កន្តេ ឯវំ សន្តេ កតំ ហោតិ
 ឧត្តរិមនុស្សន្នម្មា ឥន្ទ្រិយ្យដិហារិយំ លោ អគា-
 តន្តិ ។ ឯវំបិ ទោ មំ ត្វំ មោយបុរិស ឧត្តរិម-
 នុស្សន្នម្មា ឥន្ទ្រិយ្យដិហារិយំ ករោន្តំ ឯវំ វនេសិ ន
 ហិ មន មេ កន្តេ ភគវា ឧត្តរិមនុស្សន្នម្មា ឥន្ទ្រិយ្យ-
 ដិហារិយំ ករោតិតិ មស្ស មោយបុរិស លោវត្ថា
 តេ ឥនំ អបរន្តន្តិ ។ ឯវំបិ ទោ កត្តវំ សុខក្ខត្តោ
 លីន្ទ្រិយុត្តោ មយា វុច្ឆមាលោ អបញ្ញមេវ ឥមស្សា
 នម្បិវិធយា យថា តំ អាថាយិកោ លេយិកោ ។

បាធិកសុត្តន្ត ពោលអំពីការធ្វើនិងមិនធ្វើឥន្ទ្រិយ្យដិហារិយំ

សុខក្ខត្តលីន្ទ្រិយុត្ត ក៏ទូលកបមកវិញថា ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់ប្រាជ្ញាព្យាភាសា ខ្លាំងអរិយសក្ខិយៈ ប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាង
 ណា វិបាកនោះ គឺពិតដូច្នោះមែន មិនមែនផ្សេងទេ ។ គេថាគត សួរថា
 ម្ចាស់សុខក្ខត្តៈ អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច បើហេតុយ៉ាងនេះមាន
 ហើយ តើគេថាគតឈ្នះថាបានធ្វើឥន្ទ្រិយ្យដិហារិយំ ជាធម៌ប្រសើរក្រៃលែង
 ជាងធម៌របស់មនុស្សហើយ ឬមិនមែនបានធ្វើទេ ។ សុខក្ខត្តលីន្ទ្រិយុត្ត
 ទូលកបថា ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើហេតុយ៉ាងនេះ មានហើយ
 ឈ្នះថាព្រះអង្គបានធ្វើឥន្ទ្រិយ្យដិហារិយំ ជាធម៌ប្រសើរក្រៃលែងជាងធម៌
 របស់មនុស្ស គឺតែមែនហើយ មិនមែនថា ព្រះអង្គមិនធ្វើទេ ។ គេថាគត
 និយាយតបថា ម្ចាស់មោយបុរិស កាលបើដូច្នោះមែន (ចុះដូចម្តេច)
 ក៏អ្នកនិយាយនឹងគេថាគត ដែលជាអ្នកធ្វើឥន្ទ្រិយ្យដិហារិយំ ជាធម៌ប្រសើរ
 ក្រៃលែងជាងធម៌របស់មនុស្សយ៉ាងនេះថា ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះ
 មានព្រះភាគ គឺគឺជាមិនធ្វើឥន្ទ្រិយ្យដិហារិយំ ជាធម៌ប្រសើរក្រៃលែង
 ជាងធម៌របស់មនុស្ស ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គទេ ម្ចាស់មោយបុរិស អ្នកចូរមើល
 ចុះ អំពីនេះ ជាកំហុសរបស់អ្នក ។ ម្ចាស់គត្តវៈ ឯសុខក្ខត្តលីន្ទ្រិ-
 យុត្ត កាលគេថាគត ស្នើឱ្យយ៉ាងនេះ ក៏គេចេញចាកធម៌នៃយនេះ
 ប្រាកដ ដូចជាសត្វដែលរៅកើតក្នុងឧបាយ ឬរៅកើតក្នុងទឹក ។

[៥] ឯកមិទាហំ កត្តា សមយំ វេសាលិយំ វិហារមិ មហារំទេ ក្សត្រាសាលាយំ ។ តេន ទោ បទសមយេន អទេលោ កណ្ណាមជ្ឈិកោ^(១) វេសាលិយំ បដិវសតិ លាភក្កប្បត្តោ ទេវ យសក្កប្បត្តោ ច វដ្ឋិការម ។ តស្ស សត្ត វត្ថុបទានំ សមត្តានំ សមាទិញ្ចានំ ហោត្តំ យាវជីវំ អទេលោ អស្សំ ន វត្ថុបរិទេហោយ្យំ យាវជីវំ ព្រហ្មធាវិ អស្សំ ន មេដុំនំ ធម្មបដិសេវេយ្យំ យាវជីវំ សុភម៌សេនេវ យោបយ្យំ ន ឧទនក្កុដ្ឋាសំ កុញ្ញោយ្យំ បុត្តិមេន វេសាលី^(២) ឧទេនំ នាម ចេតិយំ តំ នាតិក្កមេយ្យំ ធក្ខិណេន វេសាលី កោតមកំ នាម ចេតិយំ តំ នាតិក្កមេយ្យំ បដិមេន វេសាលី សត្តម្ហំ នាម ចេតិយំ តំ នាតិក្កមេយ្យំ ឧត្តរេន វេសាលី ពហុបុត្តកណ្ណាម^(៣) ចេតិយំ តំ នាតិក្កមេយ្យន្តំ សោ ឥវេសំ សត្តន្តំ វត្ថុបទានំ សមាទានុហោតុ លាភក្កប្បត្តោ ទេវ យសក្កប្បត្តោ ច វដ្ឋិការម ។

១ ឧ. កណ្ណមជ្ឈិកោ ។ ឃ. កណ្ណមជ្ឈិកោ ។ ២ ឃ ធាវិ ។ ៣. វេសាលិយំ ។
 ៣ ឧ. ឃ. ពហុបុត្ត ៣ម ។

[៥] ម្នាលកត្តា៖ សម័យមួយ តថាគតបំភរោក្ខន្តិក្ករាសាលា ក្ខន្តិមហារិទ្ធ ជិតក្រុងវេសាលី ។ សម័យនោះឯង មានអចលនដ្ឋាន ឈ្មោះកណ្ណមជ្ឈិកា^(១) ទៅអាស្រ័យក្នុងក្រុងវេសាលី ជាអ្នកបាទលាភ ខំនិយសដ៏ច្រើន ក្នុងវដ្តគ្រាម ។ ចំណែកវត្ថុវាំង ពី អចលននោះក៏បាន សមាទានសព្វគ្រប់ថា អាត្មាអញគួរជាអ្នកកាត្រាត មិនត្រូវស្យៀកដណ្តប់ សំពត់ដកបដល់អស់ជីវិត ១ អាត្មាអញគួរប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ច្រើន មិនត្រូវ សេពមេដុំនធម្មដកបដល់អស់ជីវិត ១ អាត្មាអញគួរចិញ្ចឹមជីវិតដោយសុភ ខំនិសាច់តែម្សាតិ មិនត្រូវបរិភោគបាយខំនំដកបដល់អស់ជីវិត ១ អាត្មា អញមិនត្រូវបោះចង់ចោលនូវឧវេនាចេតិយ ខាងក្រុងវេសាលី ១ អាត្មា អញមិនត្រូវបោះចង់ចោល នូវភោគមកចេតិយ ខាងក្រុងវេសាលី ១ អាត្មា អញមិនត្រូវបោះចង់ចោល នូវសត្តម្ហុចេតិយ ខាងលិចក្រុងវេសាលី ១ អាត្មាអញមិនត្រូវបោះចង់ចោល នូវពហុបុត្តកចេតិយ ខាងជើងក្រុងវេសាលី ១ ព្រោះហេតុដែលប្រព្រឹត្តសមាទាន នូវចំណែកវត្ថុវាំង ពី នេះ ហើយ ទើបអចលននោះ បាននូវលាភខំនិយសដ៏ច្រើនក្នុងវដ្តគ្រាម ។

១ អន្តិកថា ថា ជាអ្នកជុំសំពត់ឆ្មើលើលើចេញមកព្រៃ ។

បាណស្សន្ត សុទ្ធកុស្តស្ស បញ្ញា

អថទោ កត្តវ សុទ្ធកុស្តោ លីច្ឆវិបុត្តោ យេន អថេលោ
 កណ្ណារមជ្ឈិកោ តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា អថេលំ
 កណ្ណារមជ្ឈិកំ បញ្ចំ អប្បនិ ។ តស្ស អថេលោ
 កណ្ណារមជ្ឈិកោ បញ្ចំ បុដ្ឋោ ន សំបាយាសិ អសំ-
 បាយត្ថោ កោបញ្ច ទោសញ្ច អប្បន្ទយញ្ច ទាត្វា-
 កាសិ ។ អថទោ កត្តវ សុទ្ធកុស្តស្ស លីច្ឆវិបុត្តស្ស
 ឯតទេហាសិ សាធុរំ វត ភោ អហន្តំ សមណំ
 អាសានិយិម្ហសេ(១) មា វត ថោ ភោ(២) អហោសិ ទិយ-
 រត្តំ អហិតាយ ទុក្ខាយាតិ ។ អថទោ កត្តវ សុទ្ធ-
 កុស្តោ លីច្ឆវិបុត្តោ យេនាហំ តេនុបសង្កមំ ឧបសង្ក-
 មិត្វា មំ អភិវទេត្វា ឯតមន្តំ ឯសិទិ ។ ឯតមន្តំ ឯសិទ្ធំ
 ទោ អហំ កត្តវ សុទ្ធកុស្តំ លីច្ឆវិបុត្តំ ឯតទេវេចំ ត្រិបិ
 ទាម មោយ បុរិស សក្យបុត្តិយោ(៣) បដិជាឯស្សសិតិ ។
 កី បន មំ កន្តេ កត្តវា ឯវមាហា ត្រិបិ ទាម

១ ឧ. ម. អាសាវិម្ហសេ ។ ២ ម. ភោតិ ឡើ ។ ៣ ម. សមណោ សក្យបុត្តិយោ ។

បាណស្សន្ត ប្រស្នាបេសំសុទ្ធកុស្តលីច្ឆវិបុត្ត

ម្នាលកត្តវៈ គ្រានោះឯង សុទ្ធកុស្តលីច្ឆវិបុត្ត បានចូលរវាងរោលកឡារ-
 មជ្ឈកៈ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ស្ម័គ្រស្ម័គ្រនឹងអរោលកឡារមជ្ឈកៈ ។
 លុះសុទ្ធកុស្តលីច្ឆវិបុត្តនោះ ស្ម័គ្រស្ម័គ្រយ៉ាងនោះហើយ អរោលកឡារម-
 ជ្ឈកៈ ក៏ធ្វើយ៉ាងស្រាយប្រស្នានោះមិនរួច កាលបើធ្វើយ៉ាងនោះហើយក៏
 ធ្វើឱ្យសេចក្តីក្រៅគ្រាន់ផង ប្រទូស្តផង សេចក្តីមិនក្រេកអរផង ឱ្យប្រាកដ
 ឡើង ។ ម្នាលកត្តវៈ លំដាប់នោះឯង សុទ្ធកុស្តលីច្ឆវិបុត្ត នោះសេចក្តីក្រៃវែង
 យ៉ាងនេះថា ឡើ ភាគាត្រាបានដេញដោលឱ្យអរោលកឡារមណៈ នាន
 សភាពដ៏ល្អ ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ កំចៅដល់ប្រព្រឹត្តិទៅដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍
 ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខអស់កាលយូរកន្លែង កុំបីមានដល់ភាគាត្រាឡើយ ។
 ម្នាលកត្តវៈ លំដាប់នោះ សុទ្ធកុស្តលីច្ឆវិបុត្ត បានចូលមកកត់ចាត់ លុះ
 ចូលមកដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំកត់ចាត់ ច្រឡំយក្នុងទីសមត្ថ ។
 ម្នាលកត្តវៈ លុះសុទ្ធកុស្តលីច្ឆវិបុត្ត ឥត្តិយក្នុងទីសមត្ថហើយ កត់ចាត់
 ក៏បានពាលពាក្យនេះថា ម្នាលមោយបុរស អ្នកមិនសមបើមកប្តេជ្ញាខ្លួន
 ថាជាសក្យបុត្តិយសារឡើយ ។ សុទ្ធកុស្តលីច្ឆវិបុត្ត បាននិយាយថា ចត្តក្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះហេតុអ្វី បានជាព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចរទ្វាសខ្ញុំ

មោឃបុរិស សក្យបុត្តិយោ^(១) បដិជាវិស្សសីតិ ។ ទទុ
 ត្វំ សុទត្តត្ថ អចេសំ កាឡាមជ្ឈកំ^(២) ឧបសន្តមិត្តា
 បញ្ចំ អបុច្ឆិ តស្ស តេ អចេលោ កាឡាម-
 ជ្ឈកោ បញ្ចំ បុដ្ឋោ ន សំចាយាសិ អសំចា-
 យេន្តា កោមញ្ច ខោសញ្ច អប្បទ្ធកយញ្ច មាត្រា-
 កាសិ តស្ស តេ ឯតនិយោសិ សាទ្ធុបំ វត
 កោ អរហន្តំ សមណំ អាសាទិយិម្ហសេ មា វត យោ
 កោ អរហាសិ ទិយេវត្ថំ អហិតាយ ទុក្ខាយាតិ ។ ឯវំ
 កន្តិ កី បទ កន្ត កតវំ អរហត្តស្ស មច្ឆរាយតីតិ ។
 ន ទោ អហំ^(៣) មោឃបុរិស អរហត្តស្ស មច្ឆរាយាមិ
 អបិច គុយ្ហេវតំ មាមកំ ទិដ្ឋិតតំ ឧប្បន្នំ កំ បដហ

១ ឃ. លមរោត សក្យបុត្តិយោ ។ ២ ទ. កន្តមេសុកំ ។ ឃ. កាឡាមន្តិកំ ។ ៣ ឧ.
 ៨ កោ បហំ ។

ព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់មោឃបុរិស អ្នកមិនសមរម្យក្នុងខ្លួនថា ជា
 សក្យបុត្តិយ៍សារឡើយ ។ គថាភក ក៏ត្រឡប់ខំយាយវេញទៀតថា
 ម្ចាស់សុទត្តត្ថៈ ត្រង់អ្នកបានចូលទៅរកអចេលកឡាមជ្ឈកៈ ហើយ
 សួរច្រសា ឯអចេលកឡាមជ្ឈកៈ លុះដល់សួរច្រសាហើយ ក៏រក
 ធ្វើយង់ច្រសាម៉ែខ្លួន កាលបើធ្វើយង់ច្រសាម៉ែខ្លួនហើយ ក៏បានធ្វើ
 ខ្លួនសេចក្តីក្រវែក្រាជជើង ច្រទូស្តជើង សេចក្តីមិនត្រេកអរជើង ឲ្យ
 ព្រាកដរឿង អ្នកមានសេចក្តីត្រង់យ៉ាងនេះថា ឧហ្មិ ភាគាអញ បាន
 ដេញដាលខ្លួនព្រះអរហន្តសមណៈ ដែលមានសភាពដ៏ល្អ ធ្វើដូចម្តេចហ្មិ
 អំពើដែលព្រូត្រូវទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីខ្ពុកស្រកាល
 ជាយូរអង្វែង កុំបីមានដល់ភាគាអញឡើយ ដូច្នោះមែនឬ ។ ឯសុទត្តត្ថ-
 លិច្ឆិបុត្រ ក៏ត្រឡប់ខ្លួនគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ បដិគ្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ចុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់កំណាញ់ព្រះអរហត្តបូជី ។ គថាភក
 ខំយាយថា ម្ចាស់មោឃបុរិស គថាភក មិនមែនកំណាញ់ព្រះអរហត្តរទ
 កែទិដ្ឋិកាព្រក់យ៉ាងនេះ កើតរឿងដល់អ្នកទេវតី អ្នកចូលរចន៍ខ្លួនទិដ្ឋិ

បាធិស្ឋុត្រ សុខត្តក្កលិច្ឆិក្កតិយា

មា តេ អហោសិ ធីយវត្ថំ អហិតាយ ទុក្ខាយា-
 តិ ។ យំ ទោ ចរោតិ សុខត្តក្ក មញ្ញសិ អចេលិ
 កឡាមជ្ឈកំ សាទុរោ អរោ សមណោទិ^(១) សោ
 ទិវស្សេវ បរិហិតោ សាទុចរិកោ^(២) វិចារោ ឱទទ-
 កុម្មាសំ កុញ្ញមាទោ សត្វានេវ វេសាលិយានិ ចេតិ-
 យានិ សមតិក្កមិត្វា យសា និហិតោ^(៣) កាលំ
 ករិស្សតិ ។ អថទោ កត្តំ អចេលោ កឡាម-
 ជ្ឈកោ ទិវស្សេវ បរិហិតោ សាទុចរិកោ វិច-
 ារោ ឱទទកុម្មាសំ កុញ្ញមាទោ សត្វានេវ វេសាលិ-
 យានិ ចេតិយានិ សមតិក្កមិត្វា យសា និហិតោ^(៤)
 កាមកាសិ ។ អស្សេសិ ទោ កត្តំ សុខត្តក្កោ
 លិច្ឆិវិបុត្តោ អចេលោ កិវ កឡាមជ្ឈកោ បរិហិតោ
 សាទុចរិកោ វិចារោ ឱទទកុម្មាសំ កុញ្ញមាទោ
 សត្វានេវ វេសាលិយានិ ចេតិយានិ សមតិក្កមិត្វា
 យសា និហិតោ កាលំ ករោតិ ។ អថទោ កត្តំ

១ ខ. សាទុរោ អយំ សមណោទិ ។ ២ ខ. សាទុចរិយោ ។ ៣-៤ ខ. និវិល្លោ ។
 ៥. និវិល្លោ ។

បាធិស្ឋុត្រ ពោលគំពិទ្ធិកាញ៉ាវេសសុខត្តក្កលិច្ឆិក្កតិយា

កាត្រតំនារពេញ ទិដ្ឋិកាត្រតំដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ជា
 ទុក្ខអស់កាលដ៏យូរ កុំបីមានដល់អ្នកឡើយ ។ គឺជាគត ឱយាយទៀតជា
 ម្ចាស់សុខត្តក្ក៖ អ្នកឯងសម្គាល់ទូរអចេលកឡាមជ្ឈកៈណាថា ជាអហន្ត-
 សមណៈ មានសភាពដ៏ច្រើនស្ទើរដូច្នោះ មិនយូរប៉ុន្មាន អចេលនោះ មុនជា
 នឹងត្រឡប់ទៅជាអ្នកស្ងៀកសំពត់មានប្រពន្ធកូន បរិភោគបាយនិងទំលុះ-
 ចង់ចោលនូវចេតិយទាំងអស់ ដែលមាននៅជិតត្រងវេសាលី នឹងសាច-
 សូន្យចាកយសហើយធ្វើមរណកាលទៅ ។ ម្ចាស់កត្តៈ លំដាប់នោះឯង
 អចេលកឡាមជ្ឈកៈ មិនយូរប៉ុន្មាន ត្រឡប់ទៅជាអ្នកស្ងៀកសំពត់ មាន
 ប្រពន្ធកូនបរិភោគបាយនិងទំលុះ លះចង់នូវចេតិយទាំងអស់ដែលមាននៅជិត
 ត្រងវេសាលី ជាអ្នកសាចសូន្យចាកយស ហើយធ្វើមរណកាលទៅដូច្នោះ
 មែន ។ ម្ចាស់កត្តៈ សុខត្តក្កលិច្ឆិក្កតិយា បានព្រំដំណឹងថា អចេលកឡា-
 មជ្ឈកៈ ត្រឡប់ទៅជាអ្នកស្ងៀកសំពត់ មានប្រពន្ធកូនបរិភោគបាយនិងទំ
 លះចង់ចោលនូវចេតិយទាំងអស់ ដែលមាននៅជិតត្រងវេសាលី សាច-
 សូន្យចាកយសហើយធ្វើមរណកាលទៅដែរ ។ ម្ចាស់កត្តៈ ត្រាវនោះឯង

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាណិកវគ្គោ

សុទត្តុត្តោ លិច្ឆវិបុត្តោ^(១) យេនាហំ តេនុបសង្កម្មិ
 ឧបសង្កម្មិត្វា មំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ ធិសិទិ ។
 ឯកមន្តំ ធិសិទ្ធិំ ទោ អហំ កត្តុំ សុទត្តុត្តំ
 លិច្ឆវិបុត្តំ ឯតទរោចំ តំ ភី មញ្ញសិ សុទត្តុត្ត
 យដេវ តេ អហំ អចេលំ កុណ្ណាមជ្ឈកំ អារត្ត
 ព្យាកាសិ ភដេវ តំ វិហាតំ យោ អញ្ញជាតិ ។
 យដេវ មេ កន្តុ កកវា អចេលំ កុណ្ណាមជ្ឈកំ
 អារត្ត ព្យាកាសិ ភដេវ តំ វិហាតំ យោ អញ្ញជាតិ ។
 តំ ភី មញ្ញសិ សុទត្តុត្ត យទិ ឯវំ សន្តេ កាតំ
 វា ហោតិ ឧត្តវមនុស្សធម្មា ឥទ្ធិច្យាដិហារិយំ អកាតំ
 វាតិ ។ អដទោ^(២) កន្តុ ឯវំ សន្តេ កាតំ ហោតិ
 ឧត្តវមនុស្សធម្មា ឥទ្ធិច្យាដិហារិយំ យោ អកាតត្ថំ ។

១ ១. លិច្ឆវិបុត្តោតិ ឧត្តំ ។ ២ ១. ម អត្វា ភោ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាណិកវគ្គោ

សុទត្តុត្តលិច្ឆវិបុត្ត ចូលមករកគាត់គត លុះចូលមកដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំ
 គាត់គត រួចអង្គុយក្នុងវិសមន្តា ។ ម្នាលភក្តី៖ លុះសុទត្តុត្តលិច្ឆវិបុត្ត
 អង្គុយក្នុងវិសមន្តាហើយ គាត់គតក៏ប្រទេស្តយ៉ាងនេះថា ម្នាលសុទត្តុត្ត៖
 អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច គាត់គត ប្រាថ្នាព្រាត្តព្យាករន្ត្រ
 កាលលក្ខណៈមជ្ឈកៈ ប្រាប់អ្នកយ៉ាងណា វិបាកនោះក៏ពិតដូច្នោះដែរ
 មិនមែនទៅជាផ្សេងវិញទេ ។ ឯសុទត្តុត្តលិច្ឆវិបុត្ត ប្រាថ្នាថ្វីយកថា
 ចត្តក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រហ្មភាគ ប្រើប្រាស់ព្រាត្តព្យាករន្ត្រ
 លក្ខណៈមជ្ឈកៈ ប្រាប់ប្តីព្រះអង្គយ៉ាងណា វិបាកនោះក៏ពិតដូច្នោះដែរ
 មិនមែនទៅជាផ្សេងវិញទេ ។ គាត់គត ក៏និយាយថា ម្នាលសុទត្តុត្ត៖
 អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច កាលបើហេតុយ៉ាងនេះនោះហើយ
 អើយ្យោះថា គាត់គត ប្រាថ្នាថ្វីបុណ្យិយោ ជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង
 ជាធម៌មិរបស់មនុស្សហើយ ឬថាមិនប្រាថ្នាទេ ។ សុទត្តុត្តលិច្ឆវិបុត្ត
 ក៏ចូលរកថា ចត្តក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើហេតុយ៉ាងនេះ មាន
 ហើយ ឈ្មោះថាព្រះអង្គប្រាថ្នាថ្វីបុណ្យិយោ ជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង
 ជាធម៌មិរបស់មនុស្សពិតមែនហើយ មិនមែនថា ព្រះអង្គមិនប្រាថ្នាទេ ។

ពាណិជ្ជកម្ម កាលបរិច្ឆេទ

ឯកភាព ទោ ម៉ ត្រូ មោយបុរិស ឧត្តរិមនុស្សធម្មា
សន្និប្បដិហារិយំ ករោត្តំ ឯក វេសិ ធម៌ បទ
មេ កន្តេ កកក ឧត្តរិមនុស្សធម្មា សន្និប្បដិហារិយំ
ករោត្តិ បស្ស មោយបុរិស យាវត្ស តេ វេនំ
អបរន្ទន្តិ ។ ឯកភាព កត្តេ សុទក្ខត្តោ លិច្ឆិធុត្តោ
មយា វុទ្ធមាតោ អបក្កមេវ វេសិ ធម្មវិទយា យថា
តំ អាណយិកោ ទេវយិកោ ។

[៦] ឯកភាព កត្តេ សមយំ ឧត្តេវ វេសាលិយំ
វិហារមិ មហារិទេ ក្ខត្តោ ករោត្តោ វេសាលិយំ មដិ-
វេសតិ លាភក្កប្បត្តោ ទេវ យសក្កប្បត្តោ ធម៌ វុទ្ធិកមេ ។
សោ វេសាលិយំ មវេសតិ ឯក កាសតិ សមណោ ចិ
តោតមោ ញាណវាទោ អហិចិ ញាណវាទោ ញាណ-
វាទោ ទោ បទ ញាណវាទោ អវហតិ ឧត្តរិមនុស្ស-
ធម្មា សន្និប្បដិហារិយំ ធម្មត្ថំ សមណោ តោតមោ

ពាណិជ្ជកម្ម កាលបរិច្ឆេទ

ឯកភាព កាល មោយបុរិស កាលបើហតុយំ វិទនោ ចុះ
ដូចម្តេចក៏អ្នកនិយាយនឹងគេ ដែលជាអ្នកធ្វើសន្និប្បដិហារិយំ ជាធម៌ដ៏
ប្រសើរក្រៃលែងជាងគេចម្រើនមនុស្សយំ វិទនោ ចំពោះគ្រោះគន្លងចម្រើន
គ្រោះគាត់គ្រោះគាត់ធ្វើសន្និប្បដិហារិយំ ជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែងជាងគេ
ចម្រើនមនុស្ស ដល់ចំពោះគន្លងសោះ មោយបុរិស អ្នកចូរមើលចុះ
អំពើនេះ ជាកំហុសចេស្តអ្នកហើយ ។ មូលកត្តាៈ ឯសុទក្កសុទ្ធិបុត្រ
កាលបើធម៌កត្តស្តីចំពោះវិទនោ កំរេចចេញហាត់ម្នីវិទនោ ទាត់ទៅ
ដូចជាសត្វដែលទៅកើតក្នុងសុទ្ធិ ឬទៅកើតក្នុងទរក ។

[៦] មូលកត្តាៈ សម័យមួយ ធម៌កត្តាដែលក្នុងក្រុងសាលា
នាមហារិទេ ឯកក្រុងវេសាលិវិទនោ ។ សម័យនោះឯង កាល
បាណិកបុត្រ ទៅកាស្រីយកក្នុងក្រុងវេសាលិ ជាអ្នកបានលាភនិងយសដ៏
ប្រសើរ ក្នុងវិទ្ធិសាម ។ កាលបាណិកបុត្រនោះ កាលពាក្យក្នុងកណ្តាល
ចរិសទ្យ ក្នុងក្រុងវេសាលិយំ វិទនោ ព្រះសមណោ តោតមោ ញាណវាទ
(អ្នកកាលដោយប្រាថ្នា) ឯយើងក៏ជាញាណវាទដែរ អ្នកដែលជាញា-
ណវាទ នឹងអ្នកដែលជាញាណវាទដូចគ្នា ក្នុងនិស្សន្ទសន្និប្បដិហារិយំ
ជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែងជាងគេចម្រើនមនុស្សក្នុង គ្រោះសមណោ តោតមោ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយសូ បារិវាសិកា

ឧបទ្ទ្រយដំ អាតច្ឆេយ្យ អហំបិ^(១) ឧបទ្ទ្រយដំ ឧទ្ទេយ្យ
 តេ តត្ថ ឧទោបិ^(២) ឧត្តវមនុស្សធម្មា ឥទ្ធិច្យាដិហារិយំ
 ករេយ្យាម ឯតតោ សមណោ តោតមោ ឧត្តវមនុស្ស-
 ធម្មា ឥទ្ធិច្យាដិហារិយំ កវិស្សតិ ឆ្ងាហំ កវិស្សាមិ
 ទ្វេ ចេ សមណោ តោតមោ ឧត្តវមនុស្សធម្មា ឥទ្ធិច្យា-
 ដិហារិយាធិ កវិស្សតិ ចត្តាភហំ កវិស្សាមិ ចត្តាវ
 ចេ សមណោ តោតមោ ឧត្តវមនុស្សធម្មា ឥទ្ធិច្យា-
 ដិហារិយាធិ កវិស្សតិ អដ្ឋាហំ កវិស្សាមិ ។ ឥតិ
 យាវតកំ យាវតកំ សមណោ តោតមោ ឧត្តវ-
 មនុស្សធម្មា ឥទ្ធិច្យាដិហារិយំ កវិស្សតិ តទ្ធិតុណំ
 តទ្ធិតុណាហំ^(៣) កវិស្សាមិ ។ ឥតិ ទោ^(៤) កត្តវ
 សុទត្តុត្តោ លិច្ឆវិប្បត្តោ យេជាហំ តេទុបសន្តិមិ ឧប-
 សន្តិមិត្តា មំ អភំកំទេត្វា ឯតតមន្តំ វិសិធិ ។ ឯតតមន្តំ
 វិសិធា ទោ កត្តវ សុទត្តុត្តោ លិច្ឆវិប្បត្តោ មំ ឯតតទោ-
 ច អចេលោ កទ្ធិ ពាដិកប្បត្តោ វេសាលិយំ បដិវ-
 សតិ លាកត្តប្បុត្តោ ចេវ យសត្តប្បត្តោ ច វដ្ឋិកាថេ

១ ១ អហំ ច ។ ២ ១ ទោ ។ ៣ ធិ ទិទ្ធិតុណំ ធិ ទិទ្ធិតុណាហំ ច ។ ៤ ទោ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ បារិវាសិកា

ត្តវមនុស្សធម្មា ឥទ្ធិច្យាដិហារិយំ កវិស្សតិ ឆ្ងាហំ កវិស្សាមិ ទ្វេ ចេ សមណោ តោតមោ ឧត្តវមនុស្សធម្មា ឥទ្ធិច្យា-
 ដិហារិយាធិ កវិស្សតិ ចត្តាភហំ កវិស្សាមិ ចត្តាវ ចេ សមណោ តោតមោ ឧត្តវមនុស្សធម្មា ឥទ្ធិច្យា-
 ដិហារិយាធិ កវិស្សតិ អដ្ឋាហំ កវិស្សាមិ ។ ឥតិ យាវតកំ យាវតកំ សមណោ តោតមោ ឧត្តវ-
 មនុស្សធម្មា ឥទ្ធិច្យាដិហារិយំ កវិស្សតិ តទ្ធិតុណំ តទ្ធិតុណាហំ^(៣) កវិស្សាមិ ។ ឥតិ ទោ^(៤) កត្តវ
 សុទត្តុត្តោ លិច្ឆវិប្បត្តោ យេជាហំ តេទុបសន្តិមិ ឧប-
 សន្តិមិត្តា មំ អភំកំទេត្វា ឯតតមន្តំ វិសិធិ ។ ឯតតមន្តំ
 វិសិធា ទោ កត្តវ សុទត្តុត្តោ លិច្ឆវិប្បត្តោ មំ ឯតតទោ-
 ច អចេលោ កទ្ធិ ពាដិកប្បត្តោ វេសាលិយំ បដិវ-
 សតិ លាកត្តប្បុត្តោ ចេវ យសត្តប្បត្តោ ច វដ្ឋិកាថេ

១ ១ អហំ ច ។ ២ ១ ទោ ។ ៣ ធិ ទិទ្ធិតុណំ ធិ ទិទ្ធិតុណាហំ ច ។ ៤ ទោ ។

បាដិកស្សត្ត អចលបាដិកបុត្តការណ្ណនយុត្តភាពថា

សោ វេសាលីយំ បរិសតិ ឯវំ វាចំ ភាសតិ សម-
ណោមិ តោតមោ ញាណវំនោ អហំមិ ញាណវំនោ
ញាណវំនោ ខោ បទ ញាណវំនោ អហាតិ ទុត្តរិ-
មនុស្សធម្មា វេទិប្បដិហារិយំ ធម្មេត្តំ សមណោ
តោតមោ(១) ឧបទ្បបដំ ភាគធម្មេយ្យ អហំមិ ឧបទ្បបដំ
កធម្មេយ្យំ តេ តត្ថ ឧកោមិ(២) ទុត្តរិមនុស្សធម្មា វេទិប្ប-
ដិហារិយំ ករេយ្យម ឯកោញ សមណោ តោតមោ
ទុត្តរិមនុស្សធម្មា វេទិប្បដិហារិយំ ករិស្សតិ ថ្វាហំ
ករិស្សាមិ ។ សទ្ធិត្តំ ។ តទ្ធិត្តុណំ តទ្ធិត្តុណាហំ ករិស្សា-
មិ(៣) ។ ឯវំ វុត្ត អហំ ភក្កវ សុទត្តុត្តំ លិច្ឆរិ-
បុត្តំ ឯវំនោ អកោញ ខោ សុទត្តុត្ត អចលោ ចាដិ-
កម្មត្តោ តំ វាចំ អប្បហាយ តំ ចិត្តំ អប្បហាយ តំ ធិដ្ឋិ
អប្បដិលិស្សដ្ឋិត្វា បម សម្មទីភាវំ ភាគទ្ធិំ សធម្មិស្ស

១ ឧ. សមណោ ច ធម.តមោ ។ ២ ឧ. ទត ។ ៣ ឧ. ពិស្សតិ . . . ។ ថេ ។ .
អទ្ធិត្តុណំ អទ្ធិត្តុណាហំ ពិស្សតិ ។

បាដិកស្សត្ត ពោលនំពិការេស្សប្រណំប្រែដែររបស់អចលបាដិកប្រ
អចលបាដិកបុត្តនោះ ក៏ពោលពាក្យក្នុងកណ្តាលបរិស័ទ ជាគ្រូនិវេសាលី
យ៉ាងនេះថា ព្រះសមណោភាគមជ្ឈាណវំ ១ ឯយើងក៏ជាញាណវំ ១
ដែរ អ្នកដែលជាញាណវំ ១ ឯនិស្សិតដែលជាញាណវំ ១ដូចគ្នា ក្នុងនី
សម្ព័ន្ធកិច្ចបាដិហារិយំ ជាដមិព្រះសិវ័ក្រវិលនិ ជាដមិរបស់មនុស្សក្នា
កែព្រះសមណោភាគមគ្គមកកាន់វិចារកណ្តាលផ្លូវ ឯយើងក៏គួរទៅកាន់វិ
ចារកណ្តាលផ្លូវដែរ ហើយយើងទាំងពីរភាគនោះ នឹងធ្វើកិច្ចបាដិហារិយំ
ជាដមិព្រះសិវ័ក្រវិលនិ ជាដមិរបស់មនុស្ស ក្នុងនីវិដែលដូចគ្នានោះ
បើព្រះសមណោភាគម នឹងធ្វើកិច្ចបាដិហារិយំ ជាដមិព្រះសិវ័ក្រវិលនិ
ជាដមិរបស់មនុស្សបាន ១ យើងអាចនឹងធ្វើបាន ២ ។ សេចក្តីចម្រើញ ។
យើងអាចនឹងធ្វើឱ្យជាទុក្ខណ ។ ជាដិនោះ ។ ទៅទៀតបាន ។ ម្ចាស់កន្លះ
កាលបើសុទត្តុលិច្ឆវិប្បត្តិពាលពាក្យយ៉ាងនេះហើយ គេនឹកនឹកនិយាយ
នឹងសុទត្តុលិច្ឆវិប្បត្តិ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សុទត្តុត្តុ អចលបាដិកបុត្ត
បើមិនលះបង់វាបាននោះ មិនលះបង់ចិត្តនោះ មិនលះបង់វិជ្ជាបានចេញទេ
ក៏មិនគួរនឹងមកកាន់វិចារនោះមុខគេចាត់ការឡើយ បើប្រសិនជា អចល-

សុត្តន្តបិដក ទំយន្តកាយស្ស បាណិក្ខ

ឯវេស្ស អហំ តំ វាចំ អប្បហាយ តំ ចិត្តំ អប្បហាយ
 តំ ធិដ្ឋី អប្បដិច្ចិស្សដ្ឋិក្ខា សមណស្ស កោតមស្ស
 សម្មាសម្ពាសំ កច្ឆយ្យន្តិ មុន្ទាមិ តស្ស វិបតេយ្យាតិ ។
 រក្ខតេតំ កន្តេ កតវា វាចំ រក្ខតេតំ សុតតោ វាចន្តិ ។
 តី បទ មំ ត្វំ សុទក្ខត្ត ឯវំ វេសិ រក្ខតេតំ
 កន្តេ កតវា វាចំ រក្ខតេតំ សុតតោ វាចន្តិ ។ កតវតា
 បស្ស(១) កន្តេ ឯសា វាចា ឯកំសេន ឌុណិសា(២) អកត្វា
 អចេលោ ចាដិកបុត្តោ តំ វាចំ អប្បហាយ តំ ចិត្តំ
 អប្បហាយ តំ ធិដ្ឋី អប្បដិច្ចិស្សដ្ឋិក្ខា បម សម្មាសម្ពាសំ
 អាគន្តំ សេចិស្ស ឯវេស្ស អហំ តំ វាចំ អប្បហាយ
 តំ ចិត្តំ អប្បហាយ តំ ធិដ្ឋី អប្បដិច្ចិស្សដ្ឋិក្ខា
 សមណស្ស កោតមស្ស សម្មាសម្ពាសំ កច្ឆយ្យន្តិ មុន្ទាមិ
 តស្ស វិបតេយ្យាតិ ។ អចេលោ ច កន្តេ ចាដិកបុត្តោ

១ ឧ. ម. កណិកាយស្ស ។ ២ ឧ. ម. ១៧វិចិត្រ ។

សុត្តន្តបិដក ទំយន្តកាយ សុត្តន្ត

បាណិកបុត្រនោះកាន់ចិត្តយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញមិនលះបង់វាចារោះ មិន
 លះបង់ចិត្តនោះ មិនលះបង់ចិត្តិដ្ឋាននោះ ហើយឧប្បទៅកាន់ចិត្តិដ្ឋាន
 មុន ឯព្រះសមណគោតមដូច្នោះ ក្បាល របស់អចេលបាណិកបុត្រនោះ
 មុនជាងនឹងទាក់ចុះ(១) ។ សុទក្ខត្តលិច្ឆិវិបត្រកន្តិយាយទៀតថា បពិត្រព្រះ
 អង្គីដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគក្បែរវាចានុ៎ះ សូមព្រះសុគតក្បែរ
 វាចានុ៎ះ ។ កថាគន្តិយាយថា ម្ចាស់សុទក្ខត្តៈ ព្រោះហេតុអ្វីបានជាអ្នក
 និយាយនឹងកថាគន្តយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមាន
 ព្រះភាគក្បែរវាចានុ៎ះ សូមព្រះសុគតក្បែរវាចានុ៎ះ ។ សុទក្ខត្តលិច្ឆិ-
 បុត្រទូលកមថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ បានអោយ
 នូវវាចានុ៎ះ ដោយដាច់ខាតដូច្នោះថា អចេលបាណិកបុត្រ បើមិនលះបង់
 វាចារោះ មិនលះបង់ចិត្តនោះ មិនលះបង់ចិត្តិដ្ឋាននោះ មិនគួរនឹង
 មកកាន់វិចិត្តនោះមុនកថាគន្តបានឡើយ បើប្រសិនបើ អចេលបាណិក-
 បុត្រនោះ កាន់ចិត្តយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញមិនលះបង់វាចារោះ មិនលះ
 បង់ចិត្តនោះ មិនលះបង់ចិត្តិដ្ឋាននោះ ហើយឧប្បទៅកាន់ចិត្តិដ្ឋាន
 មុន ឯព្រះសមណគោតមដូច្នោះ ក្បាលរបស់អចេលបាណិកបុត្រនោះ មុនជា
 នឹងទាក់ចុះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើអចេលបាណិក គ្រូនឹងមក

១ អង្គុកថា បា ក្បាលឧប្បទៅកាន់ចិត្តិដ្ឋាន ដូចជាឡើងកាន់ចិត្តិដ្ឋាន ឬឡើងកាន់ចិត្តិដ្ឋាន ជាដើម ។

បាទិកសុត្ត អនិកាយ ឧបាយកន្ត្រី វិបា

វិបស្សនេន ភក្កវត្តា សម្មាសម្ពុទ្ធិកាវំ អាគរោ ធូយ្យ ឧទស្ស ភក្កវត្តា មុសាតិ ។ អបិ ទុ សុខត្តុត្ត ភយានេតោ តំ វាចំ ភាសេយ្យ យា សា វាចា ទ្វយតាមិទ្ធិតំ ។ តី បទ កន្ត ភក្កវត្តា អនេលោ ចានិកម្មត្តោ ចេតសា ចេតោ បរិទ្ធ វិទិតោ អកញោ អនេលោ ចានិកម្មត្តោ តំ វាចំ អប្បហាយ តំ ចិត្តំ អប្បហាយ តំ ទិដ្ឋិ អប្បដិធិស្ស ដ្ឋិត្វា មម សម្មាសម្ពុទ្ធិកាវំ អាគរុំ សចេមិស្ស វិបស្ស អហន្តំ វាចំ អប្បហាយ តំ ចិត្តំ អប្បហាយ តំ ទិដ្ឋិ អប្បដិធិស្សដ្ឋិត្វា សមណស្ស ភោតមស្ស សម្មាសម្ពុទ្ធិកាវំ ករោយ្យន្តិ មុត្តាបិ ឧស្ស វិបតេយ្យតិ ទុនាហុ ខេតោ ភក្កវត្តា^(១) ឯតមត្តំ អារោចេសុំ អកញោ កន្ត អនេលោ ចានិកម្មត្តោ តំ វាចំ អប្បហាយ ។ ថេ ។

១. វិ. វិបស្ស ។

បាទិកសុត្ត ព្រះវិហារបស់ព្រះមានព្រះកាមមិទ្ធសមាគមន៍លើកិរិយព្រះច្បង ២ ដូ កាន់វិចារព្រះក្រុងនៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយរូបវិញ្ញាណ^(១) ពុទ្ធ ពាក្យ របស់ព្រះមានព្រះភាគនោះ ខឹងក្រហមរូបវិញ្ញាណពាក្យសុខវិញ ។ គង់គង់ ក៏និយាយទៀតថា ម្ចាស់សុខត្តុត្តៈ វាចាណា មានដំណើរវិបកដា ២ ដូរ គង់គង់ គប្បីពោលវាចានោះដែរឬទេ ។ សុខត្តុត្តលិច្ឆិវិច្ឆ្រ ក៏ទូលកថា ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ប្រសិទ្ធន កំណត់គ្រប់ចិត្តរបស់អរិយបុគ្គល ដោយព្រះហឫទ័យរបស់ព្រះអង្គ ថា អរិយបុគ្គល ចើមិនលះបង់វាចានោះ មិនលះបង់ចិត្តនោះ មិនលះបង់ទិដ្ឋិនោះឡើយ មិនឱ្យនឹងមកកាន់វិចារព្រះមុខ គង់គង់ ឡើយ ថេ ប្រសិនថា អរិយបុគ្គល កាន់ចិត្តយ៉ាងនេះថា កន្តាសញ្ញាមិនលះបង់វាចានោះ មិនលះបង់ចិត្តនោះ មិនលះបង់ទិដ្ឋិនោះ ហើយគប្បីទៅកាន់វិចារព្រះមុខ នៃព្រះសមណភោតមដ្ឋិត្វេ ក្បាលរបស់ អរិយបុគ្គល មុនជាដំបូងគ្រប់ចុះដូច្នោះឬ ឬក៏ទៅតាមវិញ្ញាណ មកប្រាថថង្គិទូលសេចក្តីខ្លះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ ចម្រើន អរិយបុគ្គល ចើមិនលះបង់វាចានោះមិនឱ្យនឹង ។ ថេ ។

១ កន្តុកថា ថា ប្រសិនបើវាចាចំលើចិត្តឃើញ ច្បងប្លែកមានរូបសីហៈនិងគ្រូ ជាដើម ។

សុត្តន្តបិដក វិមជ្ឈិកាយស្ស បាដិកវគ្គ

មុន្ទាបិ តស្ស វិបតេយ្យតិ ។ មេតសា ទេតោ បរិច្ច
 វិទិតោ ទេវ មេ សុខក្ខត្ត អចេលោ ចាដិកបុត្តោ
 អកញ្ចោ អចេលោ ចាដិកបុត្តោ តំ វាចំ អប្បហាយ
 តំ ចិត្តំ អប្បហាយ ។ មេ ។ មុន្ទាបិ តស្ស វិប-
 តេយ្យតិ ទេវតាបិ មម ឯតមត្តំ អាណេសុំ អកញ្ចោ
 កន្តោ អចេលោ ចាដិកបុត្តោ តំ វាចំ អប្បហាយ
 ។ មេ ។ មុន្ទាបិ តស្ស វិបតេយ្យតិ ។ អដិកោបិ
 ចាម លិច្ឆវិធំ សេនាបតិ អនុនា កាលកតោ
 តាវត្តិសកាយំ ឧបបន្នោ^(*) សោមិ មំ ឧបសន្តមិត្តា
 វាវាណេសិ អលដ្ឋិ កន្តោ អចេលោ ចាដិកបុត្តោ
 មុសាវាទិ កន្តោ អចេលោ ចាដិកបុត្តោ មំមិ កន្តោ
 អចេលោ ចាដិកបុត្តោ ព្យាកាសិ វដ្ឋិតាមេ អដិ-
 តោ លិច្ឆវិធំ សេនាបតិ មហាធិរយំ ឧបបន្នោ-
 តិ ទ ទោ បនាហំ កន្តោ មហាធិរយំ ឧបបន្នោ

* ១. ឡោ ។

សុត្តន្តបិដក វិមជ្ឈិកាយ សាដិកវគ្គ

ក្បាលរបស់អចេលបាដិកបុត្រនោះមុនជាទីដ្ឋានកំចុះ ។ គឺជាគភ៌របស់
 ម្ចាស់សុខក្ខត្ត៖ គឺជាគភ៌បានកំណត់ដឹងចិត្តរបស់អចេលបាដិកបុត្រ ដោយ
 ចិត្តរបស់អថាគភ៌ អចេលបាដិកបុត្រចម្រើនលើដំរីវាចានោះ មិនលះ-
 បង់ចិត្តនោះ មិនគួរនឹង ។ មេ ។ ក្បាលរបស់អចេលបាដិកបុត្រនោះមុន
 ជាទីដ្ឋានកំចុះដូច្នោះផង ជាទីពួកទៅកាត់ប្រាប់ដំណើរខ្លះ ដល់អថាគភ៌
 ចតុក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អចេលបាដិកបុត្រ ចើមិនលះបង់វាចានោះ មិនគួរ
 នឹង ។ មេ ។ ក្បាលរបស់អចេលបាដិកបុត្រនោះ មុនជាទីដ្ឋានកំចុះដូច្នោះ
 ផង ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ បុរសឈ្មោះអធិត ជាសេនាបតិរបស់ពួកស្តេច
 លិច្ឆវិ ទើបនឹងធ្វើមហាសាលថ្មី ទៅកើតក្នុងពួកទៅតាមខំការក្តីស្រួល
 ឯអធិតសេនាបតិនោះ ក៏ចូលមករកអថាគភ៌ ហើយប្រាប់យ៉ាងនេះថា
 ចតុក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អចេលបាដិកបុត្រ ឥតមានសេចក្តីសៀវភ្នំស
 ចតុក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អចេលបាដិកបុត្រ តែនិពោលពាក្យកុហក ចតុក្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អចេលបាដិកបុត្រ បានបាយឱ្យខ្ញុំព្រះអង្គថា អធិត-
 សេនាបតិ របស់ពួកស្តេចលិច្ឆវិក្នុងវដ្ឋិតាម ទៅកើតក្នុងមហានរកដូច្នោះ
 ចតុក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនមែនទៅកើត ក្នុងមហានរកដូច្នោះ

ចានិកសុត្ត អថេលបាដិកប្បដិវាយថា

ការក្តីសកាយ(១) ឧបបណ្ណា អលដ្ឋី កន្ត អថេល
 ចានិកបុត្តា ឧសាវនី កន្ត អថេល ចានិកបុត្តា
 អកត្វា ច(២) កន្ត អថេល ចានិកបុត្តា តំ វង់
 អប្បហាយ ។ មេ ។ ឧប្បាថិ តស្ស វិបតេយ្យាតិ
 ភតិ ខេ សុទកុត្ត ខេតសា ខេតោ មិច្ឆ វិនិពា
 មេ ខេ អថេល ចានិកបុត្តា អកត្វា អថេល
 ចានិកបុត្តា តំ វង់ អប្បហាយ តំ ចិត្តំ
 អប្បហាយ តំ ធិដ្ឋិ អប្បដិចិស្សដ្ឋិត្វា មម សុឡុ
 ទីការិ អាគន្ធិ សធមិស្ស ឯវិមស្ស អហន្តំ វង់
 អប្បហាយ តំ ចិត្តំ អប្បហាយ តំ ធិដ្ឋិ អប្បដិ-
 ចិស្សដ្ឋិត្វា សមណស្ស តោតមស្ស សុឡុទីការិ
 កន្ធយ្យន្តិ ឧប្បាថិ តស្ស វិបតេយ្យាតិ ខេតាថិ មេ
 ឯតមត្តំ អាខេតេសុំ អកត្វា កន្ត អថេល
 ចានិកបុត្តា តំ វង់ អប្បហាយ តំ ចិត្តំ អប្បហាយ
 តំ ធិដ្ឋិ អប្បដិចិស្សដ្ឋិត្វា កកវិគោ សុឡុទីការិ អាគន្ធិ

១ ឧ. ការក្តីសកាយ ។ ២. ការក្តីសកាយ ។ ៣ ឧ. ឧសតោ ៥ ទិស្សនី ។

ចានិកសុត្ត ពោលអំពីសេចក្តីប្រព្រឹត្តរបស់អថេលបាដិកប្បត្រ

បានខេតិភក្កនិព្វករខេតា ជាតំការក្តីនិព្វខេតិ ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 អថេលបាដិកប្បត្រ វតតនាសេចក្តីវិទ្យាសាខេ ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 អថេលបាដិកប្បត្រគតិកាលពាក្យកុហក ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អថេល-
 បាដិកប្បត្រមេមិទលេបេនីវតារនាម មិទក្កុទីនី ។ មេ ។ ក្សាលេចសំអថេល-
 បាដិកប្បត្រនាមមុជាទីនីព្វាកំចុះមិទខាម ។ ម្នាលសុទកុត្តៈ គថាភកបាម
 កំណត់ដឹងចិត្តរបស់អថេលបាដិកប្បត្រ ដោយចិត្តថា អថេលបាដិកប្បត្រ
 មេមិទលេបេនីវតារនាម មិទលេបេនីចិត្តនាម មិទលេបេនីទិដ្ឋិនាមចេញខេ
 មិទក្កុទីនីមកកាន់ទីចំពោះមុខគថាភកទ្បិយ មេប្រសិទធាអថេលបាដិក-
 ប្បត្រតាំងចិត្តយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញមិទលេបេនីវតារនាម មិទលេបេនី
 ចិត្តនាម មិទលេបេនីទិដ្ឋិនាមចេញ ហើយឧប្បិវេកាន់ទីចំពោះព្រះគ្រូ
 ខែព្រះសមណភាវមង្គ្រះ ក្សាលេចសំអថេលបាដិកប្បត្រនាម មុខ
 ជាទីនីព្វាកំចុះដូច្នេះផង ពិនិព្វករខេតាគ្រប់ដំណើរនុ៎ះ ដល់គថាភកថា
 ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អថេលបាដិកប្បត្រ មេមិទលេបេនីវតារនាម មិទ
 លេបេនីចិត្តនាម មិទលេបេនីទិដ្ឋិនាមចេញខេ មិទក្កុទីនីមកកាន់ទីចំពោះ

សេចចិត្ត ឯវេស្ស អហន្តំ វាចំ អប្បហាយ តំ ចិត្តំ
 អប្បហាយ តំ ធិដ្ឋី អប្បដិធិស្សធិត្វា សមណស្ស
 តោតមស្ស សម្មទំការំ កច្ឆយ្យន្តំ មុត្តាបិ តស្ស
 វិបតេយ្យភិ ។ ឯសោ(១) ទោ បទាហំ សុទត្តុ
 វេសាលិយំ មិណ្ហាយ ចរិត្វា បច្ឆាកត្តំ មិណ្ហា
 ចាតប្បដិក្កន្តោ យេន អចេលស្ស ចាដិកមុត្តស្ស
 អារាមោ តេនុបសង្កមិ(២) ធិកំ វិហារាយ យស្សនាធិ ត្វំ សុ-
 ទត្តុ ឥច្ឆសិ តស្ស អាហេចេហិតិ ។

[៦] អថទោ ស្វាហំ(៣) កក្កវ មុត្តុណ្ណសមយំ
 ធិកំសេត្វា បត្តមិវំ អាទាយ វេសាលិយំ មិណ្ហាយ
 ចារិសិ វេសាលិយំ មិណ្ហាយ ចរិត្វា បច្ឆាកត្តំ មិណ្ហា-
 ចាតប្បដិក្កន្តោ យេន អចេលស្ស ចាដិកមុត្តស្ស
 អារាមោ តេនុបសង្កមិ ធិកំ វិហារាយ ។ អថទោ
 កក្កវ សុទត្តុនោ លិច្ឆិវិមុត្តោ តរាមន្តោ វេសាលិ
 បវិសិត្វា យេន អភិញ្ញាតា អភិញ្ញាតា លិច្ឆិវិ
 តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អភិញ្ញាតេ អភិញ្ញាតេ

១ ឱ. សោ ។ ២ ឱ. ឆ. តេនុបសង្កមិស្សចិ ។ ៣ ឱ. អថហេហំ ។ ឆ. អថត្វាហំ ។

ព្រះក្រ្ត ខែព្រះខានព្រះភាគបានឡើយ បើប្រសិនជាអចេលបានដឹកចុក
 នោះតាំងចិត្តយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ មិនលះបង់វាបាននោះ មិនលះបង់
 ចិត្តនោះ មិនលះបង់វិដ្ឋិនោះចេញ ហើយគប្បីទៅកាន់ទំពំពោះព្រះក្រ្ត
 ព្រះសមណគោតម ក្បាលរបស់អចេលបានដឹកចុកនោះ មុខជាទីធិត្វា
 ចុះផ្ទះផង ។ ខ្លួនសុទត្តុៈ ចំណែកនាគីតថាគត្រាប់ទៅដើម្បី
 ចំណូតក្នុងក្រុងវេសាលី លុះដល់វេលាបច្ចុកក្ត ភថាគត្រឡប់ពី
 ចំណូតក្នុងក្រុងវេសាលី ក៏ចូលសំដៅទៅក្រុងភាគរបស់អចេលបានដឹកចុក ដើម្បី
 នៅសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ខ្លួនសុទត្តុៈ ឥឡូវនេះ អ្នកចង់ប្រាប់ខ្លះអ្វី
 ណា អ្នកចង់ប្រាប់ខ្លះអ្វីនោះមកចុះ ។

[៧] ខ្លួនកក្កវៈ គ្រាពោះឯង ភថាគត្រឡប់ទៅដល់
 បាត្រនិងចំរែ ក្នុងវេលាព្រឹកព្រហាម ចូលទៅចំណូតក្នុងក្រុងវេសា-
 លី លុះចូលទៅចំណូតក្នុងក្រុងវេសាលីហើយ គ្រឡប់ពីចំណូត
 មកវិញ ក្នុងវេលាព្រាយកក្ក ក៏ចូលសំដៅទៅក្រុងភាគរបស់អចេល-
 បានដឹកចុក ដើម្បីនៅសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ។ ខ្លួនកក្កវៈ លំដាប់
 នោះឯង សុទត្តុលិច្ឆិវិច្ឆេត ជាអ្នកចូលទៅកាន់ក្រុងវេសាលី ដោយ
 ប្រញាប់ប្រញាល់ហើយ ក៏ចូលទៅកណ្តាលច្នៃ ដែលមានក្បែរឈ្មោះ
 ប្រាកដជាគឺគេ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងពួកលិច្ឆិវិដ្ឋុល

លិច្ឆវី ឯតនេកេ ឆ ឯសារុសោ កកក វេសាលិយំ
 ធិណ្ណាយ វិចរិត្តា បច្ឆាកត្តំ ធិណ្ណចាកច្យដិក្កត្តោ
 យេន អរិយស្ស ចាដិកបុត្តស្ស អារមោ តេទុប-
 សន្តមិ ធិក វិហារាយ អភិក្កមថាយស្មត្តោ អ-
 ភិក្កមថាយស្មត្តោ សាធុរ្យចានំ សមណានំ ឧត្តវិម-
 ទុស្សធម្មា ឥទ្ធិច្យាដិហារិយំ កវិស្សតិ ។ អថទោ
 កត្តវ អភិក្កាតានំ អភិក្កាតានំ លិច្ឆវីនំ ឯតនេកេសិ
 សាធុរ្យចានំ កិរ កោ សមណានំ ឧត្តវិមទុស្សធម្មា
 ឥទ្ធិច្យាដិហារិយំ កវិស្សតិ ហទ្ធុ វត កោ តច្ឆាមតិ ។
 យេន ឆ អភិក្កាតា អភិក្កាតា ព្រាហ្មណមហាសាលា
 តហាបតិទេធមិកា ធានាតិក្ខិយស្សមណាព្រាហ្មណា(១)
 តេទុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្តា អភិក្កាតេ អភិក្កាតេ
 ធានាតិក្ខិយស្សមណាព្រាហ្មណេ ឯតនេកេ ឆ ឯសារុសោ

១ វ. អ. ធានាតិក្ខិយ សមណាព្រាហ្មណ ។

បាណិកសូត្រ ព្រះមហាក្សេត្រស្តេចលុះទៅកាន់អាគារ របស់អរិយសមាសសម្ពាសន្តម័
 មានក្បែរឈ្មោះប្រាកដជាជំរក យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សារុសោ ទាំងឡាយ
 ព្រះមហាក្សេត្រស្តេច ទ្រង់ព្រះរាជទាន ទ្រង់ព្រះរាជទាន ក្នុងក្រុងវេសាលី
 ព្រះអង្គត្រឡប់ពីបិណ្ឌបាតមកវិញ ក្នុងវេលាព្រាយក្ត ក៏ចូលសំដៅ
 ទៅក្រុងអាគាររបស់អរិយសមាសសម្ពាសន្តម័ ដើម្បីទៅសម្រាក ក្នុងវេលាថ្ងៃ
 ចតិក្រអួតមានអាយុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរអញ្ជើញទៅ ចតិក្រអួត
 មានអាយុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរអញ្ជើញទៅ ដ្បិតវិទ្ធិបារិយំ
 ជាធម៌ប្រាស័រក្រៃលែង ជាធម៌របស់មនុស្ស ខែសមណៈទាំងឡាយ
 មានសកាតដ៏ល្អ មុនជាទីនិមន្តមានមន្ត ។ ម្ចាស់កត្តវៈ គ្រាពោះ
 ឯង ពួកលិច្ឆវីដែលមានក្បែរឈ្មោះប្រាកដជាជំរក ក៏ប្រឹក្សាគ្នាដូច្នោះថា
 ម្ចាស់ភ្នាយើង បានពូជវិទ្ធិបារិយំ ជាធម៌ប្រាស័រក្រៃលែងជាង
 ធម៌របស់មនុស្ស របស់សមណៈទាំងឡាយមានសកាតដ៏ល្អ មុនជាទីនិ-
 មន្តមានមន្ត ម្ចាស់ភ្នាយើង បើដូច្នោះមានវត្ថុទាំងឡាយ ទាំងឡាយ
 មើល ។ ឯសុខត្តុលិច្ឆវិបុត្រ ក៏ដើរចូលទៅកណ្តកព្រាហ្មណមហាសាលា
 និងភហបតិ អ្នកសុខ្យុទ្រព្យ សមណព្រាហ្មណដែលមានលទ្ធិផ្សេង ។
 មានក្បែរឈ្មោះប្រាកដជាជំរក លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយទៅ
 នឹងសមណព្រាហ្មណ ដែលមានលទ្ធិផ្សេង ។ មានក្បែរឈ្មោះប្រាកដ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បារិវាសិក្ខា

កតតា វេសាលិយំ បិណ្ណាយ ចរិត្តា បញ្ញាភត្តំ បិណ្ណ-
 ចាតប្បដិក្កន្តោ យេន អរេលស្ស ចាដិកបុត្តស្ស
 អាណមោ តេនុបស្ម័ន្តិមិ និវា វិហារាយ អភិក្កមថា-
 យស្សន្តា អភិក្កមថាយស្សន្តា សាទ្យនាចំ សម-
 ណាចំ ឧត្តរិមនុស្សនម្មា ឥទ្ធិប្បដិហារិយំ កវិស្ស-
 តីតិ ។ អថេចា កត្តវ អភិញ្ញាតាចំ អភិញ្ញាតាចំ
 ធានាតិភ្និយស្សមណាព្រាហ្មណាចំ ឯតទេហាសិ សា-
 ទ្យនាចំ ភិវ ហោ សមណាចំ ឧត្តរិមនុស្សនម្មា
 ឥទ្ធិប្បដិហារិយំ កវិស្សតិ ហន្ត វត ហោ កត្តាមា-
 តិ ។ អថេចា កត្តវ អភិញ្ញាតា អភិញ្ញាតា លិច្ឆិ
 អភិញ្ញាតា អភិញ្ញាតា ច ព្រាហ្មណមហាសាលា
 កហបតិទេពុយិកា ធានាតិភ្និយស្សមណាព្រាហ្មណ
 យេន អរេលស្ស ចាដិកបុត្តស្ស អាណមោ តេនុប-
 ស្ម័ន្តិស្ស ។ សា ឯសា កត្តវ ចរិសា ហោតិ អនេ-

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បារិវាសិក្ខា

ជាដំនេដ្ឋន្តេថា ម្ចាស់ការសោទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគខ្ពង់ ទ្រង់
 ព្យួរដំណើរទៅបិណ្ណបុត្តក្នុងក្រុងវេសាលី ព្រះគង្គីគ្រឿងបំបិណ្ណបុត្តមក
 វិញក្នុងវេលាព្រាយកត្ត ក៏ចូលសំដៅទៅក្រុងអាណមរេសំអាចលបារិវាសិ-
 បុត្រ ដើម្បីទៅសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ខែអ្នកមានកាយទាំងឡាយ អ្នកទាំង-
 ឡាយ ចូរអញ្ជើញទៅ ខែអ្នកមានកាយទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរ
 អញ្ជើញទៅ ឯទ្រង់ដ្ឋបារិយំ ជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែងជាដំនេមិចេសំ
 មនុស្ស ខែសមណៈទាំងឡាយ មានសភាពដ៏ល្អ មុនជាដំនេមានមិខ
 ខាន ។ ម្ចាស់កត្តវៈ លំដាប់នោះឯង ពួកសមណាព្រាហ្មណ៍ ដែល
 មានលទ្ធិផ្សេង ។ មានកេរ្តិ៍ឈ្មោះប្រាកដជាដំនេ ក៏ប្រឹក្សាគ្នាដូច្នោះថា
 ម្ចាស់គ្នាយើង បានទូច ឥទ្ធិប្បដិហារិយំ ជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង
 ជាដំនេមិចេសំមនុស្ស ខែសមណៈទាំងឡាយ មានសភាពដ៏ល្អ មុនជា
 ដំនេមានមិខខាន ម្ចាស់គ្នាយើង បើដូច្នោះ មានតែពួកយើងនាំគ្នាទៅ
 មើល ។ ម្ចាស់កត្តវៈ លំដាប់នោះឯង ពួកលិច្ឆិ ដែលមាន
 កេរ្តិ៍ឈ្មោះប្រាកដជាដំនេ ទំនិញព្រាហ្មណមហាសាល ទំនិញហបតិ
 អ្នកសន្សំទ្រព្យ ទំនិញពួកសមណាព្រាហ្មណ៍មានលទ្ធិផ្សេង ។ សុទ្ធតែមាន
 កេរ្តិ៍ឈ្មោះប្រាកដជាដំនេ បាននាំគ្នាចូលទៅកាន់ភាគម របស់អរេល-
 បារិវាសិក្ខា ។ ម្ចាស់កត្តវៈ ចរិសំទេនា មានប្រមាណច្រើនយ

បាដិកសុត្តេ អរោលបាដិកបុត្តកយេន្ទ្រតន្តលោមហំសពថា

កកសតា អរោកសហស្សា ។ អស្សេសិ ខោ កត្តវ
អរោលោ ចាដិកបុត្តោ អភិក្កត្តោ កិរ អភិញ្ញា
អភិញ្ញាតា លំដ្ឋវ អភិក្កត្តោ អភិញ្ញាតា អភិញ្ញា
ច ព្រាហ្មណមហាសាលា កហមតិទេចយិកា ជាធា-
តិភិយស្សមណព្រាហ្មណា សមណោបិ កោតទោ មយ្ហំ
អាហមេ ធិវវិហារំ ធិសិញ្ញោតិ ។ សុត្តានស្ស កយំ
ធម្មិកត្តំ លោមហំសោ ឧទទាធិ ។ អថខោ កត្តវ អរោ-
លោ ចាដិកបុត្តោ កិរោ សំវិក្កោ លោមហដ្ឋជាតោ(១)
យេន តិណ្ហកខាទុបវិញ្ញាជកាវាមោ(២) ទេទុបសន្តិមិ ។
អស្សេសិ ខោ កត្តវ សា បរិសា អរោលោ កិរ
ចាដិកបុត្តោ កិរោ សំវិក្កោ លោមហដ្ឋជាតោ យេន
តិណ្ហកខាទុបវិញ្ញាជកាវាមោ ទេទុបសន្តិញ្ញោតិ ។ អ-
ថខោ កត្តវ សា បរិសា អញ្ញាតវ បុរិសំ អាមន្តេសិ
ឯហិ ភំ កោ បុរិស យេន តិណ្ហកខាទុបវិញ្ញាជកាវា-
មោ យេន អរោលោ ចាដិកបុត្តោ ទេទុបសន្តិមិ ឧប-

១ កត្តវ យេន លោមហំសជាតោ ពាយ ទិស្សតិ ។ ២ ទ. តិណ្ហកខាទុបវិញ្ញាជកា-
វាមោ ។

បាដិកសុត្តេ ពោលភិក្ខុយសេច្ឆិតតំសុត្តិវោម របស់អរោលបាដិកបុត្ត
ប្រើនគាន់នាក់ ។ ម្នាលកត្តវ៖ អរោលបាដិកបុត្ត បានឮដំណឹងថាពួក
ស្តេចលំដ្ឋវ សុទ្ធវិញ្ញាតក្តីឈ្មោះប្រាកដជាជិត បានមកហើយ ពួក
ព្រាហ្មណមហាសាលានិងគហមតិអ្នកសន្សំទ្រព្យ និងសមណព្រាហ្មណ៍
មានលទ្ធិផ្សេង ៗ សុទ្ធវិញ្ញាតក្តីឈ្មោះប្រាកដជាជិត ក៏បានមកដរ
ព្រះសមណគោតម ក៏នឹងសម្រាកព្រះអង្គទៅវេលាថ្ងៃ ក្នុងអាការៈរបស់
អាត្មាអញ ។ អរោលបាដិកបុត្តនោះ លុះឮដំណឹងហើយក៏ភ័យខ្លាច
ព្រឹត្តិព្រូងអស់ទាំងពេល ។ ម្នាលកត្តវ៖ លំដ្ឋវនោះនិង លុះអរោលបាដិក-
បុត្ត កើតមានភ័យភក់ស្លុតព្រឹត្តិព្រូងពេលហើយ ក៏ចូលទៅឯតិណ្ហកខាទុ-
បវិញ្ញាជកាវាម(១) ។ ម្នាលកត្តវ៖ បរិសទ្ធនោះបានឮដំណឹងថា អរោល-
បាដិកបុត្ត កើតមានភ័យភក់ស្លុតព្រឹត្តិព្រូងពេលហើយ ក៏ចូលទៅឯតិណ្ហក-
ខាទុបវិញ្ញាជកាវាម ។ ម្នាលកត្តវ៖ វេលានោះនិង បរិសទ្ធនោះ
ទៅបុរសម្នាក់មកថា ទៃបុរសធំចម្រើន អ្នកចូរមកនេះ អ្នកចូលទៅរក
អរោលបាដិកបុត្ត ក្នុងតិណ្ហកខាទុបវិញ្ញាជកាវាម លុះចូលទៅវិញហើយ

១ អាការៈរបស់បរិវាសកដែលគេកំណត់ដោយជំនួញដើមឈើធានា ។

សង្កមិទ្ធា អរិយោ ចាដិកបុត្តំ ឯវំ វរិយោ អភិក្កមា-
 វុសោ ចាដិកបុត្តំ អភិក្កមា អភិក្កមា អភិក្កមា អភិក្កមា
 លិដ្ឋវំ អភិក្កមា អភិក្កមា អភិក្កមា ច ប្រាហ្មណ្ណ-
 មហាសាលា តតាមតិវេយ្យោ ពាណិជ្ជិយស្សម-
 ណាប្រាហ្មណ្ណា សមណោបិ តោតោ វាយស្មតោ
 អាភមេ ធិវិហារំ ធិសិទ្ធា កាសិកា ទោ មន តេ
 ឯសាវុសោ ចាដិកបុត្តំ វេសាលិយំ មរិសតិ វាថា
 សមណោបិ តោតោ ញាណវំនោ អហំបិ ញា-
 ណវំនោ ញាណវំនោ ទោ មន ញាណវំនោ
 អរហតិ ឧត្តរិមនុស្សធម្មា ឥទ្ធិប្បដិហារិយំ ធិស្ស-
 តុំ សមណោ តោតោ ឧបទ្ធិបដំ អាត្មេយ្យ
 អហំបិ(១) ឧបទ្ធិបដំ កត្មេយ្យំ តេ តតុ ឧកាបិ(២) ឧត្ត-
 រិមនុស្សធម្មា ឥទ្ធិប្បដិហារិយំ កត្មេយ្យេ ឯកតេ(៣)
 សមណោ តោតោ ឧត្តរិមនុស្សធម្មា ឥទ្ធិប្បដិហារិយំ
 កវិស្សតិ ឆ្ងាហំ កវិស្សមិ ទ្វេ ច សមណោ តោត-
 ោ ឧត្តរិមនុស្សធម្មា ឥទ្ធិប្បដិហារិយាធិ កវិស្សតិ
 ចត្តាហំ កវិស្សមិ ចត្តាវិ ច សមណោ តោតោ

១ ១. អហំ ។ ២ ១. ឯក ។ ៣ ១. ធិវិ ។

ចូរនិយាយនឹងអរិយបុត្តជីកបុត្រ យ៉ាងនេះថា វិទាវុសោ បុត្តជីកបុត្រ
 ចូរអ្នកត្រឡប់ទៅវិញ ព្រោះត្រូវស្តេចលំដាប់? សុទ្ធតែមានក្បួនឈ្មោះ
 ប្រាកដជាដឹងគេ បុរាណនាំគ្នាមកហើយ ត្រូវប្រាហ្មណ្ណមហាសាល ត្រូវ
 គហចក្កិកសុទ្ធិប្រាជ្ញា និងភ្នាក់សមណប្រាហ្មណ្ណមានលទ្ធិផ្សេងៗ សុទ្ធ
 តែមានក្បួនឈ្មោះប្រាកដជាដឹងគេ ក៏បុរាណនាំគ្នាមកដែរ ទាំងព្រះសមណ-
 គោតមសោត ក៏នៅគង់សម្រាកព្រះអង្គនៅវេលាថ្ងៃ ក្នុងអាណាចក្រ
 មានអាយុ វិទាវុសោបុត្តជីកបុត្រ ចំណែកអ្នកបុរាណវិទ្យានេះ ក្នុង
 កណ្តាលបរិស័ទក្នុងត្រីវេសាលីថា សមណគោតមជាញាណវំនោ យើង
 ក៏ជាញាណវំនោដែរ ចំណែកបុគ្គលជាញាណវំនោ ក្នុងសម្តែងវិទ្ធិបុត្តជីហា-
 រិយំ ជាធម៌ប្រសើរក្រៃលែងជាងធម៌របស់មនុស្ស មួយអង្វ្រះយបុគ្គល
 ជាញាណវំនោផ្លូវ ព្រះសមណគោតម គួរមកកាន់កាប់កណ្តាល
 ផ្លូវ ឯយើង ក៏គួរទៅកាន់កាប់កណ្តាលផ្លូវដែរ យើងទាំងពីរនាក់នោះ
 នឹងធ្វើវិទ្ធិបុត្តជីហារិយំ ជាធម៌ប្រសើរក្រៃលែងជាងធម៌របស់មនុស្ស ក្នុង
 ទីវេលាដូចគ្នានោះ បើព្រះសមណគោតម នឹងធ្វើវិទ្ធិបុត្តជីហារិយំជាធម៌
 ដ៏ប្រសើរក្រៃលែងជាងធម៌របស់មនុស្សបាន ១ យើងអាចនឹងធ្វើបាន ២
 បើព្រះសមណគោតម នឹងធ្វើវិទ្ធិបុត្តជីហារិយំ ជាធម៌ប្រសើរក្រៃលែង
 ជាងធម៌របស់មនុស្សបាន ២ យើងអាចនឹងធ្វើបាន ២ បើព្រះសមណគោតម

បាដិកសុត្តេ បុរិសស្សេ អចេលបាដិកចុត្តបសន្តនេវាថា

ទុក្ខវិមុទុស្សនម្នា ឥទ្ធិច្បាដិហារិយោ ធិ ករិស្សតិ អដ្ឋាហំ
ករិស្សមិ ឥតិ យាវតតំ យាវតតំ សមណោ តោត-
មោ ទុក្ខវិមុទុស្សនម្នា ឥទ្ធិច្បាដិហារិយោ ធិ ករិស្សតិ
តទ្ធិគុណំ តទ្ធិគុណាហំ ករិស្សមិ ធិ អភិក្កមយេវ(១)
ទោ អាវុសោ ចាដិកបុត្ត ឧបន្តបថំ សត្វប្បមម័យេវ
អាត្មា សមណោ តោតមោ អាយស្មតោ អារមេ
ទិវិហារំ ធិសិទ្ធាតិ ។ ឯវំ ភោតិ ទោ កត្តវ សោ បុរិ-
សោ តស្សា បរិសាយ បដិស្សតា យេន តិណ្ណុកតា ឧប-
រិក្ខាជកាពមោ យេន អចេលោ ចាដិកបុត្តា តទុប-
សន្តមិ ឧបសន្តមិក្ខា អចេលំ ចាដិកបុត្តំ ឯតទេវេថ
អភិក្កមាវុសោ ចាដិកបុត្ត អភិក្កតា អភិក្កាតា អ-
ភិក្កាតា លិច្ឆរិ អភិក្កតា អភិក្កាតា អភិក្កាតា ប្រាហ្ម-
ណមហាសាលា ។ ថេ ។ អភិក្កមយេវ អាវុសោ(២)

១ ឧ. អភិក្កមស្សេវ ។ ២ ឧ. លិច្ឆរិ... ។ ថេ ។ .. សមណោ តោតមោ អាយស្មតោ
អារមេ ទិវិហារំ ធិសិទ្ធាតិ ។ កាសិកា ទោ បឌ តេ ឯសាវុសោ បាដិកចុត្ត ដលាលិយំ
មរិសតិ វិហា សមណោថ តោតមោ ប្រាណវិកោ អហម្មំ ប្រាណវិកោ . ។ ថេ ។ . . .
តទ្ធិគុណំ តទ្ធិគុណាហំ ករិស្សតិ ។ អភិក្កមយេវ ទោ អាវុសោ ធិស្សតិ ។

បាដិកសុត្តេ ពោលអំរិបុរសម្នាក់ចូលទៅរកអចេលបាដិកចុត្ត

ធិនិធ្វើកិច្ចបាដិហារិយំ ជាធម៌ដ៏ច្រើនស្រីក្រែវលនិ ជាធិនិចមិចសមុទុស្ស
បាឌ ៤ យេនិកាចធិនិធ្វើបាឌ ៨ បើព្រះសមណៈតាតម ធិនិធ្វើកិច្ចបាដិហា-
រិយំជាធម៌ច្រើនស្រីក្រែវលនិជាធិនិចមិចសមុទុស្ស បាឌប្តីខ្លាច ។ យេនិកាច
ធិនិធ្វើឲ្យបានជាខ្សែគុណ ។ ជាធិនោះ ។ ទៅទៀតដូច្នោះធិនិ ម្ចាស់អាវុសោ
បាដិកចុត្ត អ្នកចូរត្រឡប់ទៅកាន់ចំពាក់កណ្តាលវ្យុវចុ ព្រះសមណ-
នោតម ប្រធិន្តដំណើរមកដល់មុខរកចាំនិស្សំហើយ ធិនិសម្រាកទៅ
អំលាវថ្ងៃ ក្នុងអាណាមាវសម្ភកមាឌកាយ ។ ម្ចាស់កត្តវ បុរសនោះ
ទទួលពាក្យបរិសំខាន់ថា តើអ្នកដឹងចម្រើន ហើយកិច្ចលទ្ធិទៅរកអចេល-
បាដិកចុត្ត ក្នុងនិណ្ឌុកតាឧបរិក្ខាជកាពម លុះចូលទៅដល់ហើយ បាឌ
ធិនិយាយធិនិអចេលបាដិកចុត្ត យ៉ាងនោះថា ម្ចាស់អាវុសោបាដិកចុត្ត
អ្នកចូរត្រឡប់ទៅវិញ ព្រោះពួកស្តេចលិច្ឆរិ សុទ្ធតែមានក្បែរឃ្មោះប្រា-
កដជាធិនៈ បាឌនាំភ្លាមកហើយ ពួកប្រាហ្មណមហាសាលសុទ្ធតែមាន
ក្បែរឃ្មោះប្រាកដជាធិនៈ ក៏បាឌនាំភ្លាមកវិញ ។ ថេ ។ ម្ចាស់អាវុសោ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បារិវាសិក្ខា

ចាដិកមុត្ត ធុបន្ស្សបដំ សព្វប្បវេទន៍យេវ អាគន្ធា សម-
 លោ វោតមោ កាយស្មតោ វារលេ ធិវិហារំ ចិ-
 សិដ្ឋោតិ ។ ឃី វុត្តេ កត្តុ អចេលោ ចាដិកមុត្តោ អា-
 យាមិ អាវុសោ កាយាមិ អាវុសោតិ វត្វា តត្តុវ សំ-
 សប្បតិ ធន សត្តោតិ អាសនាបិ វុដ្ឋាតុំ ។ អថទោ
 សោ កត្តុវ បុរិសោ អចេលំ ចាដិកមុត្តំ ឃីតនាវេច
 តីសុ នាម តេ អាវុសោ ចាដិកមុត្ត ចាវធាសុ នាម
 តេ បីថតស្មី អល្លិចា បីថតសុ នាម តេ ចាវធាសុ(១)
 អល្លិចំ កាយាមិ អាវុសោ កាយាមិ អាវុសោតិ វត្វា
 តត្តុវ សំសប្បសិ ធន សត្តោសិ អាសនាបិ វុដ្ឋាតុំ ។
 ឃីថិ ទោ កត្តុវ វុត្តមាលោ អចេលោ ចាដិកមុត្តោ អា-
 យាមិ អាវុសោ កាយាមិ អាវុសោតិ វត្វា តត្តុវ សំ-
 សប្បតិ ធន សត្តោតិ អាសនាបិ វុដ្ឋាតុំ ។ យនា
 ទោ សោ កត្តុវ បុរិសោ អញ្ញាសិ បរាភូត្តុវោ
 អយំ អចេលោ ចាដិកមុត្តោ កាយាមិ អាវុសោ

១ ម កត្តុវ សោ ១ វាវុត្តយន្តិ បទេស វិវាទំ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បារិវាសិក្ខា

បាដិកមុត្ត អ្នកចូរទៅកាន់ទីពាក់កណ្តាលផ្លូវ ព្រះសមណគោតម ទ្រង់
 ព្យួរដំណើរមកដល់មុនគេចាំអស់ហើយ គង់សម្រាកព្រះគន្លឹះនៅវេលា
 ថ្ងៃ ក្នុងភាវមារេសំអ្នកមានកាយ ។ ម្ចាស់កត្តុវៈ កាលបើបុរសនោះ
 និយាយយ៉ាងនេះហើយ អចេលបាដិកមុត្តឆ្លើយថា ម្ចាស់អ្នកមានកាយ
 ខ្ញុំនឹងទៅ ម្ចាស់អ្នកមានកាយ ខ្ញុំនឹងទៅ ហើយក៏អង្គុយជ្រប់ នៅ
 គ្រង់ទីនោះឯង មិនអាចក្រោកអំពីភាសនៈបានឡើយ ។ ម្ចាស់កត្តុវៈ
 ទើបបុរសនោះ និយាយនឹងអចេលបាដិកមុត្ត យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុ-
 សោ បាដិកមុត្ត ត្រូវអ្នកជាប់នៅនឹងកាំវិរបស់អ្នកឬ ឬកាំដំដាប់ស្លឹក
 នៅនឹងត្រូវរបស់អ្នក បានជាអ្នកគ្រាន់តែនិយាយថា ម្ចាស់អ្នកមានកាយ
 ខ្ញុំនឹងទៅ ម្ចាស់អ្នកមានកាយ ខ្ញុំនឹងទៅ ដូច្នេះហើយ ក៏នៅតែអង្គុយ
 សំរុកគ្រង់កន្លែងនោះដែរ មិនអាចក្រោកអំពីភាសនៈបាន ។ ម្ចាស់
 កត្តុវៈ អចេលបាដិកមុត្ត ទើបទុកជាបុរសនោះនិយាយយ៉ាងនេះ ក៏នៅ
 តែនិយាយថា ម្ចាស់អាវុសោ ខ្ញុំនឹងទៅ ម្ចាស់អាវុសោ ខ្ញុំនឹងទៅដូច្នេះ
 ហើយក៏នៅតែអង្គុយជ្រប់ គ្រង់កន្លែងនោះដែរ មិនអាចក្រោកអំពី
 ភាសនៈបានឡើយ ។ ម្ចាស់កត្តុវៈ កាលណាបុរសនោះដឹងថា អចេល-
 បាដិកមុត្តនោះ ចរាជិយហើយនៅតែនិយាយថា ម្ចាស់អាវុសោ ខ្ញុំនឹងទៅ

បាណស្ត្រ ពោលបាណស្ត្រស្ស បក្ខត្របកថា

អាណាមិ អាណាមិ វត្តា តត្ថេវ សំសប្បតិ ធន សុ-
 ត្តោតិ អាសនាបិ វុដ្ឋាតុត្ថិ អថ តំ បរិសំ អាត្មា
 វិវាណោចេសិ បក្ខត្របកថា ភោ អយំ(*) អចេលោ
 ចាដិកបុត្តោ អាណាមិ អាណាមិ អាណាមិ អាណាមិ
 វត្តា តត្ថេវ សំសប្បតិ ធន សុត្តោតិ អាសនាបិ វុដ្ឋា-
 តុត្ថិ ។ វិវំ វុត្តោ អហំ តត្ថេវ តំ បរិសំ វិវុទ្ធ-
 វេចំ អកញ្ចោ វោ អាណាមិ អចេលោ ចាដិក-
 បុត្តោ តំ វេចំ អប្បហាយ តំ ចិត្តំ អប្បហាយ តំ ធម្មិ
 អប្បចិដិស្សធីត្វា មម សម្មទីការិ អាភន្តំ សាចេបិស្ស
 វិវមស្ស អហន្តំ វេចំ អប្បហាយ តំ ចិត្តំ អប្បហាយ
 តំ ធម្មិ អប្បចិដិស្សធីត្វា សមណស្ស ភោតមស្ស
 សម្មទីការិ គច្ឆយ្យន្តិ មុដ្ឋាបិ តស្ស វិបតេយ្យតិ ។

បេសកណារំ និដ្ឋិតំ ។

* ឧ. ៣ អយន្តំ ឧ ទិស្សតិ ។

បាណស្ត្រ ពោលបាណស្ត្រស្ស ពោលបាណស្ត្រ

ម្នាលអាណាមិ ខ្ញុំនឹងទៅ ដូច្នោះហើយក៏នៅតែអង្គុយជ្រប់ ត្រង់កន្លែង
 នោះដដែល មិនអាចប្រាកដពីភាសនៈបានឡើយ កាលនោះ ចុះស
 នោះក៏ត្រឡប់មកកាន់ចំរើសវិញ ហើយប្រាប់យ៉ាងនេះថា ម្នាល
 អ្នកដ៏ចម្រើន អចេលបាណស្ត្រនោះ ចាដិយហើយ ក៏នៅតែនិយាយថា
 ម្នាលអាណាមិ ខ្ញុំនឹងទៅ ម្នាលអាណាមិ ខ្ញុំនឹងទៅ ដូច្នោះហើយក៏នៅ
 តែអង្គុយជ្រប់ ត្រង់កន្លែងនោះដដែល មិនអាចប្រាកដពីភាសនៈបាន
 ឡើយ ។ ម្នាលគត្តវៈ កាលបើចុះសនោះ និយាយយ៉ាងនេះហើយ
 គាត់គាត់បាននិយាយនឹងចំរើសវិញដូច្នោះថា ម្នាលអ្នកមានអាយុ អ-
 ចេលបាណស្ត្រ បើមិនលះចង់វាបាននោះ មិនលះចង់ចិត្តនោះ មិនលះចង់
 ចិដ្ឋិនោះចេញទេ មិនគួរនឹងមកកាន់ចំរើសនោះមុនគេឡើយ ប្រសិន
 បើអចេលបាណស្ត្រនោះ កាន់ចិត្តយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញមិនលះចង់
 វាបាននោះ មិនលះចង់ចិត្តនោះ មិនលះចង់ចិដ្ឋិនោះចេញឡើយ ហើយ
 ទៅកាន់ចំរើសនោះត្រូវ នៃព្រះសមណភោតមទ្យបានដូច្នោះ ក្បាលចេស
 អចេលបាណស្ត្រនោះ មុនដំនឹងទាក់ចុះមិនខាន ។

ចប់ បេសកណារំ ។

សុត្តន្តបិដក វិមលិកាយស្ស បាណិកវគ្គ

[៨] អថទោ កក្កវ អញ្ញតរោ លិច្ឆវិមហាមត្តោ
 ធុដ្ឋាយាសនា តំ បរិសំ វតទរោច តេចហិ ភោ
 មុហុត្តំ តាវ អាតមេដ យោវាហំ កច្ឆាមិ អប្បវនាម
 អហំមិ សក្កុណោយ្យ អាចលំ ចាដិកបុត្តំ ឥមំ បរិសំ
 អាទេតុន្តិ ។ អថទោ សោ កក្កវ លិច្ឆវិមហាមត្តោ
 យេន តិណ្ណុត្តាទាទុបវិញ្ញាជនារាមោ យេន អាចេលោ
 ចាដិកបុត្តោ តេទុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាចលំ
 ចាដិកបុត្តំ វតទរោច អភិក្កហវុសោ ចាដិកបុត្ត
 អភិក្កន្តំ តេ សេយ្យេ អភិក្កន្តា អភិញ្ញតា អភិញ្ញតា
 ច ។ សង្កិត្តំ^(១) ។ សមណោមិ តោតមោ អាយស្មតោ
 អាភមេ ធិវាវិហារំ ធិសិដ្ឋោតិ កាសិតា ទោ បទ តេ
 វសាវុសោ ចាដិកបុត្ត វេសាលិយំ បរិសតិ និចា
 សមណោមិ តោតមោ ញាណវំនោ អហំមិ ញា-
 ណវំនោ ។ មេ ។ តទ្ធិតុណំ តទ្ធិតុណាហំ ក-
 រិស្សាមិតិ អភិក្កមយេវ^(២) ទោ អាវុសោ ចាដិកបុត្ត

១ ឧ. ធម៌ បាលី ៩ វិស្សតិ ។ ២ ឧ. អភិក្កមយេវ ។

សុត្តន្តបិដក វិមលិកាយ បាណិកវគ្គ

[៨] ម្ចាស់កក្កវៈ លិដាចំនោះឯង លិច្ឆវិមហាមត្តោក្រាម
 អំពីកាសនៈ ហើយនិយាយនឹងបរិស័ទនោះយ៉ាងនេះថា ខែអ្នកដឹងច្រើន
 បើដូច្នោះអ្នកទាំងឡាយ ចូរត្រឡប់មកវិញចុះ ទម្រង់ទ្រង់ទៅ ក្រែងផ្ទុះដាច់
 រាចនាំអចេលបុត្រ មកតាមបរិស័ទនេះបាន ។ ម្ចាស់កក្កវៈ រើប
 លិច្ឆវិមហាមត្តោនោះ ចូលទៅរកអចេលបុត្រ ក្នុងភិណ្ណុត្តាទុបវិ-
 ញ្ញាជនារាម លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយនឹងអចេលបុត្រ
 យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោបុត្រ ចូរអ្នកត្រឡប់ទៅវិញ ការ
 ដែលអ្នកត្រឡប់ទៅវិញប្រសើរជាង ព្រោះពួកផងដែលមានក្តីរឿង
 ប្រាកដជាធាតុ បាននាំគ្នាទៅវេសហើយ ។ សេចក្តីចម្លែក ។
 ទាំងព្រះសមណៈតាមសោត ក៏គង់សម្រាកព្រះអង្គនៅវេលាថ្ងៃ ក្នុង
 អាណាមរាជស្នកមានអាយុ ម្ចាស់អាវុសោបុត្រ ឯអ្នកក៏បាននិយាយ
 សម្តែងក្នុងកណ្តាលបរិស័ទ ក្នុងគ្រូនិវេសលីថា ព្រះសមណៈតាម
 ជាញាណវំន ឯយើងក៏ជាញាណវំនដែរ ។ មេ ។ យើងតាមនឹងធ្វើ
 ឲ្យជាទូកុណ ។ ជាដំនោះ ។ ទៀតបានដូច្នោះ ម្ចាស់អាវុសោបុត្រ

បាដិពសុត្តេ អបេលបាដិពបុត្តសូ បរាពុទ្ធសូចកថា

ឧបស្ស័យដំ សុត្តប្បវដ្តម្យេ អាគន្ធា សមណោបិ(១) តោ-
 តមោ អាយស្មតោ អារមេ ធិវាវិហារំ ធិសិទ្ធា ភាសិតា
 ទោ បរេសោ អារុសោ(២) ចាដិកបុត្ត សមណោ ធិ
 តោតមេ បរិសតិ វាចា អកតោ អបេលោ ចាដិក-
 បុត្តោ តំ វាចំ អប្បហាយ ។ បេ ។ មុន្ទាបិ តស្ស
 វិបតេយ្យតិ អភិក្កខារុសោ ចាដិកបុត្ត អភិក្កមលេ ធា
 តេ ជយំ តវិស្សាម សមណស្ស តោតមស្ស មរាជ-
 យន្តិ ។ ឯវំ វុត្តេ កត្តំ អបេលោ ចាដិកបុត្តោ អាយាមិ
 អារុសោ អាយាមិ អារុសោតិ វត្តា តត្តេ វិសស្សតិ
 ន សក្កោតិ អាសនាបិ វុដ្ឋាតុំ ។ អដទោ សោ
 កត្តេ លិច្ឆិមហាមត្តោ អបេលំ ចាដិកបុត្តំ ឯតទកោ ធិ
 កិសុ ធាម តេ អារុសោ ចាដិកបុត្ត ចាវឡាសុ ធាម
 តេ បិវត្តស្មិ អល្លិចា បិវត្តសុ ធាម តេ ចាវឡាសុ
 អល្លិចំ អាយាមិ អារុសោ អាយាមិ អារុសោតិ វត្តា
 តត្តេ វិសស្សសិ ន សក្កោសិ អាសនាបិ វុដ្ឋាតុន្តិ ។

១. ១. សមណោ ។ ២. ១. តោ បេ តេ ឯសារុសោ ។

បាដិពសុត្តេ កេលអំតិការបេកនិយរបេសំអបេលបាដិពបុត្ត

ចូរអ្នកត្រឡប់ទៅកាន់ទំនាក់កណ្តាលផ្លូវចុះ ព្រះសមណោគាតម ទ្រង់ពុទ្ធ-
 ដំណើរមកដល់មុខគេកាន់សំបើយកន៍សម្រាកព្រះអង្គនៅវេលាថ្ងៃ ក្នុង
 ភាវមរបេសំអ្នកមានកាយ ម្នាលអារុសោបាដិកបុត្ត មួយវិញ្ញាវៀត។ ព្រះ
 សមណោគាតមបានគ្រាន់ព្រះវចនាខ្លះ ក្នុងកណ្តាលបរិស័ទថា អបេល-
 បាដិកបុត្ត បើមិនលះចង់វចនាខ្លះ ។ បេ ។ ក្បាលរបេសំអបេលបាដិកបុត្ត
 ខ្លះ មុខជាខឹងធ្លាក់ចុះមិនខានឡើយ ទៃអារុសោបាដិកបុត្ត អ្នកចូរត្រ-
 ឡប់ទៅវិញចុះ យើងខឹងឱ្យជ័យជម្នះដល់អ្នក ខឹងឱ្យព្រះសមណោគាតម
 ចាញ់វិញ ព្រោះការដែលអ្នកហិនត្រឡប់ទៅវិញប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលកត្តៈ
 កាលបើលិច្ឆិមហាមត្តាខាននិយាយយ៉ាងនេះហើយ អបេលបាដិកបុត្ត
 ក៏និយាយថា ម្នាលអារុសោ ខ្ញុំខឹងទៅ ម្នាលអារុសោ ខ្ញុំខឹងទៅដូច្នោះ
 ហើយក៏ទៅអង្គុយជ្រប់ត្រង់កន្លែងនោះដែល មិនអាចក្រោកកំភីកាសនៈ
 បានឡើយ ។ ម្នាលកត្តៈ ទើបលិច្ឆិមហាមត្តាខាននិយាយនឹងអបេល-
 បាដិកបុត្តយ៉ាងនេះថា ទៃអារុសោបាដិកបុត្ត កូនអ្នកជាប់ស្លឹកទៅនឹង
 កាំសិរបេសំអ្នកឬ ឬកាំសិជាប់ស្លឹកទៅនឹងកូនរបេសំអ្នក បានថាអ្នកនិយាយថា
 ម្នាលអារុសោ ខ្ញុំខឹងទៅ ម្នាលអារុសោ ខ្ញុំខឹងទៅដូច្នោះ ហើយក៏ទៅក
 អង្គុយជ្រប់ត្រង់កន្លែងនោះដែល មិនអាចក្រោកកំភីកាសនៈបានឡើយ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាដិកវគ្គោ

ឯវិចី ទោ កត្តវ វុត្តមានោ អចេលោ ចាដិកបុត្តោ អា-
 យាមិ អាវុសោ អាយាមិ អាវុសោតិ វត្តា តត្តោ សំ-
 សប្បតិ ន សុត្តោតិ អាសនាបិ វុដ្ឋានុំ ។ យនា ទោ
 កត្តវ(១) លំច្ឆវិមហាមត្តោ អញ្ញាសិ បរាភូត្តរូទោ អយំ
 អចេលោ ចាដិកបុត្តោ អាយាមិ អាវុសោ អាយាមិ
 អាវុសោតិ វត្តា តត្តោ សំសប្បតិ ន សុត្តោតិ អាស-
 នាបិ វុដ្ឋានុំ អថ តំ បរិសំ អាត្មា ឯវំ អាហោចសិ
 បរាភូត្តរូទោ អយំ(២) អចេលោ ចាដិកបុត្តោ អាយាមិ
 អាវុសោ អាយាមិ អាវុសោតិ វត្តា តត្តោ សំសប្បតិ
 ន សុត្តោតិ អាសនាបិ វុដ្ឋានុំ ។ ឯវំ វុត្ត អហំ
 កត្តវ តំ បរិសំ ឯតនេវេវំ អតញ្ចា ទោ អាវុសោ
 អចេលោ ចាដិកបុត្តោ តំ វាចំ អប្បហាយ តំ
 ចិត្តំ អប្បហាយ ។ មេ ។ សចេមិស្ស ឯវមស្ស
 អហន្តំ វាចំ អប្បហាយ ។ មេ ។ សគលាស្ស
 កោតមស្ស សម្មទីភាវំ កច្ឆយ្យន្តិ មុត្តាបិ តស្ស
 វិបតេយ្យតិ សចេតាយស្សន្តាចំ លំច្ឆវំ ឯវមស្ស

១ ឬ ២. យកពេ លោ ភវី ។ ២ ឬ ២. លោ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាដិកវគ្គោ

ខ្មាលកត្តវៈ អចេលបាដិកបុត្រ បើទុកជាលំច្ឆវិមហាមត្តោនិយាយយ៉ាង
 នេះក្តី ក៏នៅតែនិយាយថា ខ្មាលអាវុសោ ខ្ញុំនឹងទៅ ខ្មាលអាវុសោ ខ្ញុំនឹង
 ទៅដូច្នោះ ហើយក៏នៅតែអង្គុយជ្រប់ជ្រងឹកវន្ទនិរនាដវដល មិនអាចក្រោក
 អំពីអាសនៈបានឡើយ ។ ខ្មាលកត្តវៈ កាលណាលំច្ឆវិមហាមត្តោនិយាយ
 ច្បាស់ថា អចេលបាដិកបុត្រនេះហើយហើយ ក៏នៅតែនិយាយថា ខ្មាល
 អាវុសោ ខ្ញុំនឹងទៅ ខ្មាលអាវុសោ ខ្ញុំនឹងទៅដូច្នោះ ហើយក៏នៅតែអង្គុយ
 ជ្រប់ជ្រងឹកវន្ទនិរនាដវដល មិនអាចក្រោកអំពីអាសនៈបានឡើយ ដូច្នោះ
 ហើយ រើចក្រឡប់មកកាន់បរិសំទោវិញ ប្រាប់យ៉ាងនេះថា អចេល-
 បាដិកបុត្រនេះហើយហើយ ក៏នៅតែនិយាយថា វៃអាវុសោ ខ្ញុំនឹងទៅ
 វៃអាវុសោ ខ្ញុំនឹងទៅ ដូច្នោះហើយ ក៏នៅតែអង្គុយជ្រប់ ជ្រងឹកវន្ទនិរនា-
 ដវដល មិនអាចក្រោកអំពីអាសនៈបានឡើយ ។ ខ្មាលកត្តវៈ កាលបើ
 លំច្ឆវិមហាមត្តោនិយាយយ៉ាងនេះហើយ គឺថាគត ក៏និយាយនឹងបរិសំទ
 នោះដូច្នោះថា ខ្មាលអាវុសោខំទិដ្ឋាយ អចេលបាដិកបុត្រ បើមិនលះចំ
 វាចានោះ មិនលះចំចិត្តនោះ មិនគួរ ។ មេ ។ ច្រសិនបើអចេលបាដិកបុត្រ
 នោះកាន់ចិត្តយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញមិនលះចំវាចានោះ ។ មេ ។ ហើយ
 អច្ឆវិទាវិចីចំពោះព្រះកត្ត វៃព្រះសមណុភោតមដូច្នោះ ក្បាលអចេ-
 លបាដិកបុត្រនោះ មុនជាខឹងភ្ញាក់ចុះមិនខាន ពោះបីពួកលំច្ឆវិមហាមត្តោ

ពាណិជ្ជកម្ម អចលនទ្រព្យសម្បទា ហេតុអ្វីបានជា

មយំ អចលន ចាតិកបុគ្គល យាហិ វរត្តាហិ ពុទ្ធាត្ថោ កោ-
យុត្តហិ អាវិញ្ញយ្យាមាតិ^(១) តា វរត្តា ជិន្នេរិ^(២) ចាតិ-
កបុត្តោ វា អកត្វា បទ^(៣) អចលោ ចាតិកបុត្តោ
តំ វាចំ អប្បហាយ ។ មេ ។ សធម៌ស្ស វិវេកស្ស
អហាន្តំ វាចំ អប្បហាយ ។ មេ ។ សមណស្ស
កោតមស្ស សម្មទីកាវំ តច្ឆយ្យន្តិ មុត្វាបិ តស្ស
វិវេកយ្យាតិ ។

[៧] អថទោ កត្តវ ជាលិយោ ធារុបត្តិកទ្លេវាសី
ទុដ្ឋាយាសនា តំ បរិសំ វិវេកវេទ តេធម៌ កោ
បុប្ផត្តំ តាវ អាតមេថ យាវាហំ កត្តាមិ អប្បវេទមា-
ហំ^(៤) សត្តុណេយ្យំ អចលន ចាតិកបុគ្គល អាទេ-
តុន្តិ^(៥) ។ អថទោ កត្តវ ជាលិយោ ធារុបត្តិកទ្លេ-
វាសី យេន តិណ្ណាភាវាទុបវិញ្ញាដកាវាមោ យេន
អចលោ ចាតិកបុត្តោ តេបុបស្សន្តិមិ ទុបស្សន្តិមិ
អចលន ចាតិកបុគ្គល វិវេកវេទ អភិក្ក អារុសោ

១ ឧ. អាវិញ្ញយ្យាមាតិ ។ ២ ម. ជិន្នេយ្យំ ។ ៣ ច. បទាតិ ឧ វិស្សាភិ ។
៤ ឧ. កប្បវេទម កហឡំ ។ ៥ ច. អចលន ចាតិកបុគ្គល ធម៌ បរិសំ អាទេត្តិ ។

ពាណិជ្ជកម្ម ពោលអំពីការបោងយារបស់អចលនទ្រព្យ

និកត្តាថា បើទុកជាយើងទាំងឡាយ ចង់អចលនទ្រព្យ ដោយទ្រ
ព្រំគ្រណា ហើយចង់សមក ដោយសារច្រើននឹងដូច្នោះ ទ្រព្យគ្រោះ
នឹងដាច់ ឬទុករបស់អចលនទ្រព្យឯងនឹងដាច់ ឯអចលនទ្រព្យ
បើមិនលះចង់វាបានោះ មិនគួរ ។ មេ ។ ច្រសិនបើអចលនទ្រព្យ
នោះ កាន់ចិត្តយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញមិនលះចង់វាបានោះ ។ មេ ។
ហើយអញរកកាន់ទំនប់ព្រះគ្រូនៃព្រះសមណគោតម ដូច្នោះ ក្បាល
អចលនទ្រព្យនោះមុនជាងនឹងទាក់ចុះមិនបាន ។

[៧] ម្ចាស់កត្តវៈ លំដាប់នោះឯង ជាលិយបព្វជិតជាសិស្សរបស់
ធារុបត្តិកបព្វជិត^(១) ក្រោកអំពីសាសនៈហើយ ទិយាយនឹងបរិសំ ទេនោះ
យ៉ាងនេះថា វិស្វកដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះអ្នកទាំងឡាយចូរនាំមួយរំពេច
សិន ទម្រង់ទ្រព្យ ក្រែងចូនជាខ្ញុំ កាចចាំអចលនទ្រព្យមកបាន ។
ម្ចាស់កត្តវៈ គ្រោះនោះឯង ជាលិយបព្វជិតជាសិស្សរបស់ធារុបត្តិកបព្វជិត
បានចូលទៅរកអចលនទ្រព្យ ក្នុងកំណត់ទុបវិញ្ញាដកាវាម លុះ
ចូលទៅដល់ហើយ បានទិយាយនឹងអចលនទ្រព្យយ៉ាងនេះថា វិន

១ ធារុបត្តិកបព្វជិតគ្រូឈើ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាធិកវគ្គោ

ចាដិកបុត្ត អភិក្កន្តំ តេ សេយ្យេ អភិក្កន្តា អភិក្កន្តា
 អភិក្កន្តា ច លិច្ឆរិ ។ មេ ។ សមណោបិ តោ-
 តមោ អាយស្មតោ អារាមេ ធិរវិហារំ ធិសិដ្ឋោ កាសិ-
 តា ទោ បទ តេ ឯសាវុសោ ចាដិកបុត្ត វេសាលិយំ បរិ-
 សតិ វាថា សមណោបិ តោតមោ ញាណាវនោ ។ មេ ។
 តទ្ធិតុណំ តទ្ធិតុណាហំ កវិស្សាមិតិ អភិក្កន្តមយេវ
 អាវុសោ ចាដិកបុត្ត ទុបន្ទ្របថំ សត្វប្បវម៌យេវ
 អាកន្ធា សមណោ តោតមោ អាយស្មតោ អារាមេ
 ធិរវិហារំ ធិសិដ្ឋោ កាសិតា ទោ បទ តេ ឯសាវុសោ
 ចាដិកបុត្ត សមណោ តោតមេន បរិសតិ វាថា អ-
 កត្វោ ទោ អាវុសោ អមេលោ ចាដិកបុត្តោ តំ កថំ
 អប្បហាយ ។ មេ ។ សចេបិស្ស ឯវមស្ស អហន្តំ
 កថំ អប្បហាយ ។ មេ ។ សមណស្ស តោត-
 មស្ស សម្មទំការំ កច្ឆយ្យន្តំ មុន្ទាថំ តស្ស វិប-
 តេយ្យតិ សចេចាយស្មត្តានំ(១) លិច្ឆរិធំ ឯវមស្ស
 មយំ អចេលំ ចាដិកបុត្តំ យោហិ វវត្តាហិ តទ្ធិត្វា

១. ១. ស. ១០ រាយស្មត្តានំ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាធិកវគ្គោ

អាវុសោ បាដិកបុត្រ អ្នកចូរត្រឡប់ទៅវិញចុះ ការវេសអ្នកត្រឡប់ទៅ
 វិញប្រសើរជាង ព្រោះថាពួកស្តេចលិច្ឆរិ សុខ្នតែមានក្បួនឈ្នះប្រាកដ
 ជាងគេ បាននាំគ្នាមកហើយ ។ មេ ។ ទាំងព្រះសមណគោតម ក៏នឹង
 សម្រាកព្រះអង្គនៅវេលាថ្ងៃ ក្នុងភារាមរបស់អ្នកមានកាយ ខែអាវុសោ
 បាដិកបុត្រ ឯអ្នកសោត ក៏បាននិយាយសម្តីនេះក្នុងកណ្តាលបរិស័ទ
 ក្នុងគ្រូនិវេសាលីថា ព្រះសមណគោតម ជាញាណាវន ។ មេ ។ យើង
 ភាចនឹងធ្វើឲ្យជានិច្ចណា ។ ជាងនេះទៅទៀត ខែអាវុសោបាដិកបុត្រ
 អ្នកចូរទៅកាន់ទីពាក់កណ្តាលផ្លូវចុះ ព្រះសមណគោតម ច្រង់ពុទ្ធជំណើរ
 មកដល់មុខគោនាំអស់ហើយ គង់សម្រាកព្រះអង្គនៅវេលាថ្ងៃក្នុងភារាម
 របស់អ្នកមានកាយ ខ្លួនអាវុសោបាដិកបុត្រ មួយវិញទៀត ព្រះស-
 មណគោតម បានគ្រាសំព្រះវរពារនេះចំពោះបូជអ្នក ក្នុងកណ្តាលបរិស័ទ
 ថា ខែអាវុសោទាំងឡាយ អរចេលបាដិកបុត្រចើមិទលះចង់វរពារនោះ មិន
 គួរ ។ មេ ។ ប្រសិនជាអរចេលបាដិកបុត្រនោះកាន់ចិត្តយ៉ាងនេះថា ភាគ
 អញមិនលះចង់វរពារនោះ ។ មេ ។ ហើយគឿវៅកាន់ទីចំពោះព្រះគ្រូ
 ខែព្រះសមណគោតមផ្លូវចុះ ក្បាលអរចេលបាដិកបុត្រនោះ មុនជាទីនិព្វាក់
 ចុះមិនខាន ប្រសិនបើ ពួកលិច្ឆរិមានកាយគិតគ្នាយ៉ាងនេះថា បើទុក
 ជាយើងទាំងឡាយ ចង់អរចេលបាដិកបុត្រ ដោយវ័ទ្ធភ្រ័ត្រណា ហើយ

បាណិកសូត្រ គុណបាណិកបុគ្គល បរកុម្មវចន

គោយុត្តោហិ អាវិញ្ញយោមាតិ តា វេត្តា ជិដ្ឋេវុំ បាណិក-
 បុត្តា វា អកត្វោ បទ អចេលោ បាណិកបុត្តោ តំ វាចំ
 អប្បហាយ តំ ចិត្តំ អប្បហាយ តំ ជិដ្ឋិ អប្បដិ-
 ជិស្សជ្ជិត្វា មម សម្មទីការំ អាគន្ធី សុចេចិស្ស ឯវ-
 មស្ស អហន្តំ វាចំ អប្បហាយ ។ មេ ។ សមណស្ស
 តោគមស្ស សម្មទីការំ កច្ចេយ្យន្តិ មុត្តាបិ កស្ស វិប-
 តេយ្យាតិ វាគិក្កមាវុសោ បាណិកបុត្ត អភិក្កមលេលេវ
 តេ ជិយំ កាវិស្ថាម សមណស្ស តោគមស្ស បរាជ-
 យន្តំ ។ ឯវ វុត្តេ កត្តវ អចេលោ បាណិកបុត្តោ អាយាមិ
 អាវុសោ អាយាមិ អាវុសោតិ វត្វា តត្តវ សំសប្បតិ
 ន សន្តោតិ អាសនាបិ វុដ្ឋាតុំ ។ អថទោ កត្តវ ជាលិ-
 យោ ពារុបត្តិកន្តោវាសី អចេលំ បាណិកបុត្តំ ឯតទេវាច
 តីសុ ឆាម តេ អាវុសោ បាណិកបុត្ត ចាវន្យាសុ ឆាម
 តេ មីវតស្មី អប្បិទា មីវតសុ ឆាម តេ ចាវន្យាសុ
 អល្លិចំ អាយាមិ អាវុសោ អាយាមិ អាវុសោតិ វត្វា តត្តវ
 សំសប្បសិ ន សន្តោសិ អាសនាបិ វុដ្ឋាតុន្តិ ។

បាណិកសូត្រ ពោលអំពីការចាត់ចែងរបស់អចេលបាណិកបុត្រ

បុគ្គសមកដោយគោច្រើននឹងដូច្នោះ ខ្សែត្រីគ្រឿងនោះ នឹងដាច់ ឬខូ
 អចេលបាណិកបុត្រឯងនឹងដាច់ ឯអចេលបាណិកបុត្រវិមិទលះបង់វាបាន
 មិទលះបង់ចិត្តនោះ មិទលះបង់ចិត្តនោះចេញទៅ មិនគួរនឹងមកកាន់ទីចំពោះ
 បុគ្គលឯតទេវាចឡើយ ច្រសឹមបើអចេលបាណិកបុត្រនោះ កាន់ចិត្តយ៉ាង
 នេះថា កាក្កអញមិទលះបង់វាបាន ។ មេ ។ ហើយឆប្បិវេកាន់ទីចំពោះ
 ព្រះក្រ្រៃនៃព្រះសមណគោតមដូច្នោះ ក្បាលអចេលបាណិកបុត្រនោះ មុន
 ជាងនឹងគ្រប់ចុះមិទទាន ខែអាវុសបាណិកបុត្រ អ្នកចូរត្រឡប់ទៅវិញចុះ
 យើងនឹងឱ្យជួយដល់អ្នក នឹងឱ្យព្រះសមណគោតមចាញ់ ព្រោះ
 ការដែលអ្នកត្រឡប់ទៅវិញចុះឈ្នោះ ។ ខែកត្តវៈ កាលបើជាលិយៈនិ-
 យាយយ៉ាងនេះហើយ អចេលបាណិកបុត្រនៅតែនិយាយថា ខែអាវុស
 ខ្ញុំនឹងទៅ ខែអាវុស ខ្ញុំនឹងទៅដូច្នោះហើយ ក៏នៅតែកន្តើយដ្រង់ដ្រង់
 កន្តើយនោះដដែល មិនអាចក្រោកអំពីអាសនៈបានឡើយ ។ ខែកត្តវៈ
 ព្រោះនោះ ជាលិយៈជាសិស្សនៃព្រះក្រ្រៃ បាននិយាយនឹងអចេលបា-
 ណិកបុត្រ យ៉ាងនេះថា ខែអាវុសបាណិកបុត្រ កូនអ្នកជាប់ស្លូតនៅនឹង
 កាន់របស់អ្នកឬ ឬកាន់ជាប់ស្លូតនៅនឹងកូនរបស់អ្នក បានជាអ្នកនិយាយ
 ថា ខែអាវុស ខ្ញុំនឹងទៅ ខែអាវុស ខ្ញុំនឹងទៅ ដូច្នោះហើយក៏នៅតែ
 កន្តើយដ្រង់ដ្រង់នោះដដែល មិនអាចក្រោកអំពីអាសនៈបានឡើយ ។

ឯវិចី ទោ ភក្កវ វុច្ចនាវោ អចេលោ ចាដិកបុត្តោ
 អាយាមិ អាវុសោ អាថាមិ អាវុសោតិ វត្វា តត្ថវ
 សំសប្បតិ ន សន្តោតិ អាសនាមិ វុដ្ឋាតុំ ។ យទា
 ទោ ភក្កវ ជាលិយោ នារុបត្តិកន្តោភសិ អញ្ញាសិ
 បរាភូត្វនោ អយំ អចេលោ ចាដិកបុត្តោ អាយាមិ
 អាវុសោ អាយាមិ អាវុសោតិ វត្វា តត្ថវ សំសប្បតិ
 ន សន្តោតិ អាសនាមិ វុដ្ឋាតុត្ថិ អថ ចំ ឯតទោវច
 ភូតបុត្តំ អាវុសោ ចាដិកបុត្ត ភិហាស្ស មិគរញ្ញោ
 ឯតទោហាសិ យទ្ធជាហំ អញ្ញាតវ វនសណ្ឋំ ធិ-
 ស្សាយ អាសយំ កាឃ្មេយ្យំ តត្រាសយំ កាឃ្មេត្វា
 សាយណ្ណសមយំ អាសយា ធិក្កមេយ្យំ អាសយា
 ធិក្កមិត្វា វិជន្តេយ្យំ វិជម្ពិត្វា^(១) សមន្តា ចតុទ្ធិសា
 អនុវិលោកយ្យំ សមន្តា ចតុទ្ធិសា អនុវិលោកេត្វា
 តិក្កតុំ សិហនាទំ នធម្យំ តិក្កតុំ សិហនាទំ នទិត្វា
 កោចរាយ មញ្ញមេយ្យំ សោ វំ វំ មិកសធម្មិ^(២) វទិត្វា

១ ឧ. វិជញ្ញោ ។ ២ ឧ. មិកសធម្មេ ។

ខែកត្តវៈ អចេលបាដិកបុត្រ សូម្បីជាលិយោស្តីជាឱ្យយ៉ាងនេះ ក៏នៅ
 តែនិយាយថា ខែអាវុសោ ខ្ញុំទំនិទៅ ខែអាវុសោ ខ្ញុំទំនិទៅ ហើយក៏
 នៅតែអង្គុយជ្រប់ត្រង់កន្លែងនោះដដែល មិនអាចក្រោកអំពីអាសនៈបាន
 ឡើយ ។ ខែកត្តវៈ កាលណា ជាលិយោជាសិស្សបុគ្គលិកៈ បាន
 ដឹងច្បាស់ថា អចេលបាដិកបុត្រនេះចរន័យហើយ ក៏នៅតែនិយាយថា
 ខែអាវុសោ ខ្ញុំទំនិទៅ ខែអាវុសោ ខ្ញុំទំនិទៅដូច្នោះ ហើយក៏នៅតែអង្គុយ
 ជ្រប់ត្រង់កន្លែងនោះដដែល មិនអាចក្រោកអំពីអាសនៈបានឡើយ ដូច្នោះ
 ហើយ ទើបនិយាយទំនិទៅអចេលបាដិកបុត្រនោះ យ៉ាងនេះថា ខែអា-
 វុសោបាដិកបុត្រ កាលពីព្រេងនាយមក មានសីហមិគរដមួយ មាន
 សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា គួរតែអាក្ខន្យ នៅអាស្រ័យទំនិដងវិព្រា
 មួយក៏សម្រេចការដេក លុះសម្រេចការដេកក្នុងដងវិព្រានោះហើយ ក្នុង
 វេលាសាយណ្ណសម័យ ត្រូវចេញពីទីដេក លុះចេញពីទីដេកហើយ
 ត្រូវមិកតក់កាយ លុះមិកតក់កាយហើយ ត្រូវក្រឡេកមើលទៅទិស
 ភំនិ ៤ ដោយដុំវិញ លុះក្រឡេកមើលទៅទិសភំនិ ៤ ដោយដុំវិញ
 ហើយ ត្រូវបន្តិសីហនាទ ៣ ដង លុះបន្តិសីហនាទ ៣ ដងហើយ
 ត្រូវចេញទៅរកចំណី អាក្ខន្យនោះត្រូវសម្លាប់យូនច្រើនដំណី ។ ហើយ

បាណិកសូត្រ សីហមិគរាជនិសីទាលោចន្តរថា

មុនុម៌សាធិ មុនុម៌សាធិ កក្កយិទ្ធា តមេវ អាសយំ
 អដ្ឋ្យបេយ្យន្តំ ។ អថទោ សោ សីហោ^(១) មិគរាជា
 អញ្ញតំ វិទសណ្ណំ ធិស្សាយ អាសយំ កក្កេយ្យសិ
 កក្កាសយំ កក្កេយ្យត្វា សាយណ្ណសមយំ អាសយា
 ធិក្កមិ អាសយា ធិក្កមិទ្ធា វិជម្ពំ វិជម្ពិទ្ធា សមណ្ឌ
 ធិតុទ្ធិសា អនុវិលោកេសិ សមណ្ឌ ធិតុទ្ធិសា អនុវិ-
 លោកេទ្ធា តិក្កត្តំ សីហនាធំ ធិ តិក្កត្តំ សីហ-
 នាធំ ធិត្វា តោចរាយ បក្កមិ សោ វំ វំ មិកសធិវ្យ
 វធិត្វា មុនុម៌សាធិ មុនុម៌សាធិ កក្កយិទ្ធា តមេវ
 អាសយំ អដ្ឋ្យបេសិ ។ កស្សវ ទោ អារុសោ បាដិ-
 កបុត្ត សីហស្ស មិករញ្ញោ វិយាសសំវន្តោ^(២) ជសិ-
 កាលោ ធិត្តោ ទេវ តលវ ច ។ អថទោ អារុសោ
 តស្ស ជសិកាលស្ស ឯតទយោសិ កោ ចាហំ
 កោ សីហោ មិគរាជា យន្តចាហំមិ អញ្ញតំ
 វិទសណ្ណំ ធិស្សាយ អាសយំ កក្កេយ្យ កក្កាសយំ
 កក្កេយ្យត្វា សាយណ្ណសមយំ អាសយា ធិក្កមេយ្យ

១ ឧ. លោ អារុសោ សីហោ ។ ២ ឧ. វិយាស សំវន្តោ ។

បាណិកសូត្រ កោលមិកិសេចក្តិប្រៀបលៀងដោយសីហមិគរាជនិសីទាលោចន្តរថា

បរិភោគសាច់ដែលគ្នាញ់ ។ ហើយត្រឡប់ចូលទៅកាន់ទីជេកនោះដដែល
 វិញ ។ គ្រានោះឯង សីហមិគរាជនោះ អាស្រ័យខឹងដងវិញមួយ
 សម្រេចការជេក លុះសម្រេចការជេកក្នុងដងវិញនោះហើយ ក្នុងវិលា
 សាយណ្ណសម័យ ក៏ចេញពីទីជេក លុះចេញពីទីជេកហើយ មិកតាត់ខ្លួន
 លុះមិកតាត់ខ្លួនហើយ ត្រឡប់មើលទិសទាំង ៤ ដោយជុំវិញ លុះ
 ត្រឡប់មើលទិសទាំង ៤ ដោយជុំវិញហើយ ចម្លើសីហនាទ ក្នុង
 លុះចម្លើសីហនាទ ក្នុង ផងហើយ ទើបចេញទៅកាន់លំ សីហមិគរាជ
 នោះសម្លាប់ហ្នឹងម្រឹកដឹង ។ ហើយបរិភោគសាច់ដែលគ្នាញ់ ។ រួចត្រឡប់
 ចូលទៅកាន់ទីជេកនោះដដែលវិញ ។ ខែអារុសោបាដិកច្រក មានចក
 ចាស់មួយ ស៊ីសាច់វិញរបស់សីហមិគរាជនោះឯង ហើយចម្រើន (សាច់
 ឈាម) ធាត់ធានកម្លាំងរឿង ។ ម្នាលអារុសោ លំដាប់នោះឯង ចក
 ចាស់នោះ មានគំនិតយ៉ាងនេះថា អញដូចម្តេច សីហមិគរាជ ដូចម្តេច
 ក្នុងអញឯងអាស្រ័យខឹងដងវិញមួយ សម្រេចការជេក លុះសម្រេចការ
 ជេកក្នុងដងវិញនោះហើយ ក្នុងវិលាសាយណ្ណសម័យ ត្រូវចេញពីទីជេក

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយស្ស បាដិកវិញ្ញា

អាសយា និក្ខមិត្តា វិជម្ពយ្យំ វិជម្ពិត្តា សមន្តា
 ចតុទ្ធិសា អនុវិលោកេយ្យំ សមន្តា ចតុទ្ធិសា
 អនុវិលោកេត្តា តិក្ខត្តំ សីហនាធំ ទេយ្យំ តិក្ខត្តំ
 សីហនាធំ ទទិត្តា តោចរាយ បក្កិមេយ្យំ សោ វំ វំ
 មិកសឡំ វទិត្តា មុនុម៌សាធំ មុនុម៌សាធំ កក្កយិត្តា
 តមេវ អាសយំ អដ្ឋមេយ្យន្តិ ។ អថទោ សោ អាវុ-
 សោ ជរសិកាលោ អញ្ញតំ វទសណ្ណំ និស្សាយ
 អាសយំ កម្មេសិ កត្រាសយំ កម្មេត្តា សាយណ្ណ-
 សមយំ អាសយា និក្ខមិត្តា អាសយា និក្ខមិត្តា វិជម្ពិត្តា
 វិជម្ពិត្តា សមន្តា ចតុទ្ធិសា អនុវិលោកេសិ សមន្តា
 ចតុទ្ធិសា អនុវិលោកេត្តា តិក្ខត្តំ សីហនាធំ ទទិត្ត-
 មីតិ សិកាលកំ(១) អទធំ កេរណ្ណតំយេវ អទធំ កេ
 ច ទវ សិកាលេ កេ បទ សីហនាទេតិ ។ ឯវទេវ
 ទោ ត្ថំ អាវុសោ ចាដិកមុត្ត សុកតាបទានេសុ ជិវ-
 ហានោ សុកតាតិវត្តាធំ កុញ្ញមាលោ តថាគតេ អរហន្ត

១ ខ. ប សិកាលកំយេវ ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ បាដិកវិញ្ញា

លុះចេញអំពីទីដេកហើយ ត្រូវមិនកត់ខ្លួន លុះដល់មិនកត់ខ្លួនហើយ
 ត្រូវត្រឡប់មើលទៅទិសទាំង ៤ ដោយដុំវិញ្ញា លុះត្រឡប់មើលទៅ
 ទិសទាំង ៤ ដោយដុំវិញ្ញាហើយ ត្រូវចង្វិសីហនាទ ៣ ជន លុះចង្វិ
 សីហនាទ ៣ ជនហើយ ត្រូវចេញទៅរកចំណី អាត្មាអញ្ញសម្លាប់
 ហ្វូងម្រឹមដំរី ។ ហើយចាំរកាតសាច់ដែលត្រាញ់ ។ ហើយត្រឡប់ចូល
 ទៅកាន់ទីដេកនោះ ដដែលវិញ ។ ម្នាលអាវុសោ រឺចចក
 ចាស់នោះ អាស្រ័យដងវិញ្ញាមួយ សម្រេចការដេក លុះសម្រេចការ
 ដេក ក្នុងដងវិញ្ញានោះហើយ ក្នុងវេលាសាយណ្ណសម័យ ក៏ចេញ
 អំពីទីដេក លុះចេញអំពីទីដេកហើយ ក៏មិនកត់ខ្លួន លុះមិនកត់ខ្លួន
 ហើយ ក៏ត្រឡប់មើលទៅទិសទាំង ៤ ដោយដុំវិញ្ញា លុះត្រឡប់មើល
 ទៅទិសទាំង ៤ ដោយដុំវិញ្ញាហើយក៏គិតថា អញ្ញនិមិត្តសីហនាទ ៣
 ជនដូច្នោះហើយស្រែកជាសម្រែកចចក ស្រែកសម្រែកដំរីក្នុងថា ចចក
 អាត្រក់ដូចម្តេចទៅ ចំណែកសីហនាទដូចម្តេចទៅ ។ ឯអាវុសោ
 បាដិកមុត្ត អ្នកក៏ដូចគ្នានឹងចចកចាស់នោះដែរ រស់នៅក្នុងសុកតាប-
 ទាន (ក្រសិត្តា ជាសាសនាចេស័ព្រសុកត) ចាំរកាតសាច់ជា
 សំណល់សល់អំពីព្រៃសុកត ហើយរកទាំងនឹងព្រៃរកថាគត ជាអរហន្ត-

បាដិកសុត្តន្ត សីហនិកាយនិទានបិដក

សម្មាសម្ពុទ្ធ អាសាទេតច្បំ មញ្ញសិ កេ ច ធរេ
ចាដិកបុត្ត កា ច ធម៌កតាធំ អរហន្តាធំ
សម្មាសម្ពុទ្ធាធំ អាសាទេតាធំ ។ យេតោ ខោ
កក្កវ ជាលិយោ ពារុបត្តិកន្តោវសិ ឥមិណមិ
ធិមមេន ធរេ អសត្តិ អចេលំ ចាដិកបុត្ត
តម្ហា អាសនា ចាវេតុំ ។ អថ ធំ វត្តទកេច

សីហោតិ អត្តាន សមេត្តិយានំ(១)
អមញ្ញ(២) កោតុ មិករាជាហមស្មី
តមេវ(៣)សោ សិកាលតំ អននិ
កេ ច ធរេ សិកាលេ កេ បន សីហនាទេតិ ។

[១០] វិវេទេ ខោ ត្បំ អាវុសោ ចាដិកបុត្ត សុគតា-
បណានេសុ ជីវមានោ សុគតាតិវត្តានិ កុញ្ញមាលោ ធម៌ក-
តេ អរហន្តេ សម្មាសម្ពុទ្ធ អាសាទេតច្បំ មញ្ញសិ កេ ច
ធរេ ចាដិកបុត្ត កា ច ធម៌កតាធំ អរហន្តាធំ សម្មា-
សម្ពុទ្ធាធំ អាសាទេតាធំ ។ យេតោ ខោ កក្កវ ជាលិយោ

១ ខ. ច. មញ្ញំ សមេត្តិយានំ ។ ២ ខ. មញ្ញំ ។ ៣ ខ. ម. អថេវ ។

បាដិកសុត្តន្ត ភាគីដាស្រ្តីនិទ្ទេសបិដកសីហនិកាយនិទានបិដក
សម្មាសម្ពុទ្ធា បាដិកបុត្តកាត្រក្រដូចម្តេច ការកាំង (បាដិហារិយំ)
ចេសំព្រះកថាភក្កអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធវ ដូចម្តេច ។ ម្នាលកក្កវៈ កាល
ណាជាលិយៈជាសិស្សទារុបត្តិកៈ មិនអាចឱ្យអចេលបាដិកបុត្ត ឃ្លាត
អំពីអាសនៈនោះ ដោយពាក្យច្រៀមផ្លូវនេះហើយ ។ រឺចមិយាយ
ទំនិសវេលបាដិកបុត្តនោះ យ៉ាងនេះជា

ចចកសម្គាល់ខ្លួនថាជាសីហនដ បាទសម្គាល់ខ្លួនខ្លាញ់ថា
ពាក្យអញជាមិត្តរាជ ចចកនោះ បន្តិទ្ធិសវ្រែកចចកនោះ
ថា សវ្រែកចចកក្រក់ដូចម្តេចទៅ ចំណែកទាំងសីហ-
នាខ ដូចម្តេចទៅ ។

[១១] ម្នាលអាវុសោបាដិកបុត្ត អ្នកក៏ដូច្នោះដែរ រសំទៅ
ក្នុងសុគតាបនាខ (ត្រៃសិក្ខា ជាសាសនាចេសំព្រះសុគត) ចរិតោក
កោដនជាសំណល់អំពីព្រះសុគតហើយ កាំងទំនិសព្រះកថាភក្កអរហន្ត-
សម្មាសម្ពុទ្ធា បាដិកបុត្តណាមកដូចម្តេចទៅ ការកាំងរបេសំព្រះកថាភក
ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធវដូចម្តេចទៅ ។ ម្នាលកក្កវៈ កាលណាជាលិយៈ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បារិវាសិក

នារុបត្តិកុណ្ណោសិ ឥមំនាថិ ឱបម្មេន ទេវំ អសក្ខិ
អចេលំ ចាដិកបុត្តំ តត្តា អាសនា ចាវេត្តំ ។ អដ
នំ ឯ ឯតទេវេថ

សុត្តំ អនុបកម៌នំ^(១) អត្តានំ

វិហារេស សមេត្តិយ

យាវ អត្តា ន^(២) បស្សតិ កោតុ

តាវ ព្យក្សេតិ មញ្ញតិ

តមេវ^(៣) សោ សិកាលកំ អននិ

កេ ច ទេវ សិកាលេ កេ បទ សីហនាទេតិ ។

[១១] ឯវាមេវ ទោ តំ អាវុសោ ចាដិកបុត្ត
សុគតាបនាទេសុ ដីវាទោ សុគតាតិវត្តានំ កុញ្ញ-
នាទោ តថាគតេ អវហន្តេ សម្មាសម្ពុទ្ធេ អាសានេត្តិ
មញ្ញសិ កេ ច ទេវ ចាដិកបុត្ត កា ច តថាគតានំ
អវហន្តានំ សម្មាសម្ពុត្តានំ អាសានេតាតិ ។ យេតោ
ទោ ភត្តវំ ជាលិយោ នារុបត្តិកុណ្ណោសិ ឥមំនាថិ
ឱបម្មេន ទេវំ អសក្ខិ អចេលំ ចាដិកបុត្តំ តត្តា
អាសនា ចាវេត្តំ ។ អដ នំ ឯ ឯតទេវេថ

១ ឧ. ម. អត្តំ អនុបកម៌នំ ។ ២ ឧ. ម. អត្តានំ ។ ៣ ឧ. ម. តមេវ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បារិវាសិក

ជាសិស្សទារុបត្តិកៈ មិនអាចឱ្យអចេលបុណ្យប្រយោគអំពីអាសនៈនោះ
ដោយពាក្យឧបមាខេហើយ ។ ទើបនិយាយនឹងអចេលបុណ្យប្រយោគ នោះ
យ៉ាងនេះ ភូតិកាលនោះថា

ចចកេវេវេកាមំវិស្វាតំ បាទយេញស្រមោលទូនដៃលក្ខៈ
ចូលទៅក្នុងវិកសំណល់ (ក្នុងគ្រឿង) មិនបាទយេញ
ខ្លួនច្បាស់ដណែន ក៏សម្គាល់នូវស្រមោលនោះថាជាខ្លាត់
ដណែននោះ ចចកេនោះ បទ្ធិនូវសម្រែករបស់ចចកនោះឯង
ថាសម្រែកចចកអាត្រក់ដូចម្តេចទៅ ចំណែកខាងសីហនា
ដូចម្តេចទៅ ។

[១២] វិនិកាវុសាបុណ្យប្រយោគ អ្នកក៏ដូច្នោះដែរ រស់នៅក្នុង
សុគតាបនា (វិគ្រសិក្ខាជាសាសនាបេសំព្រះសុគត) បរិភោគភោជន
ជាសំណល់អំពីព្រះសុគត ក៏គគាំងនឹងព្រះកថាគតជាអវហន្តសម្មាសម្ពុ
ថា បុណ្យប្រយោគ អាត្រក់ដូចម្តេចទៅ កាតេតាំង របស់ព្រះកថាគត ថា
អវហន្តសម្មាសម្ពុដូចម្តេចទៅ ។ ម្ចាស់ក្នុង កាលណាជាលិយៈ
ជាសិស្សទារុបត្តិកៈ មិនអាចឱ្យអចេលបុណ្យប្រយោគអំពីអាសនៈនោះ
បាទដោយពាក្យឧបមាខេហើយ ។ ទើបនិយាយនឹងអចេលបុណ្យប្រយោគ
នោះ យ៉ាងនោះថា

កុត្តា ឧ កេកេ(១) ខលម្ហសិកាយោ
កដសិសុ ខំត្តា ធិ ឧ ក្ខណាចា ធិ(២)
មហារវេនេ សុញ្ញវេនេ វិវុទ្ឋោ
អមញ្ញំ កោត្តុ មិក្ខវាជាហមស្មិ
តថេវ សោ សិកាលកំ អនធិ

កេ ច ធរេ សិកាលេ កេ បទ សិហាពានេតិ។

[១២] ឯវមេវ ទោ ភំ អារុសោ ចាដិកបុត្ត
សុគតាបទានេសុ ដីវមាចោ សុគតាភិវត្តា ធិ កុញ្ញមា-
នោ តដាតតេ អរហន្តេ សម្មាសម្ពុទ្ធិ អាសានេតត្ថំ
មញ្ញសិ កេ ច ធរេ ចាដិកបុត្តេ កា ច ឧថាតតា ធិ
អរហន្តា ធិ សម្មាសម្ពុទ្ធា ធិ អាសានេតតិ ។ យសោ
ទោ កត្តវ ជាលិយោ ធារុបត្តិកខ្ពោសី វេមិចាមិ
ខំបម្មេន ធរេ អសត្តិ អចេលំ ចាដិកបុត្តំ តត្តា
អាសនា ចាវេត្តំ ។ អថ តំ បរិសំ អាត្តា ឯវ-
មារេចេសិ បរក្ខត្រុចោ កោ អចេលោ ចាដិក-
បុត្តោ អាយាមិ អារុសោ អាយាមិ អារុសោតិ

១ ម ពិវ្តោ ។ ២ ឧ. ម. ពោណចា ។

ពានិកសូត្រ ពាថាភៈត្រៀងប្រៀបលៀបដោយសិហមិក្ខវាជសិកាចេតសំ
ចចកស៊ុកនៃចតាំងឡាយក្នុងរណ្តៅដង ស៊ុកល្អុចាំងឡាយ
ក្នុងទីលានដង ស៊ុសាកសពតាំងឡាយ ដែលគេចោលក្នុង
ព្រៃស្នូសាដង បានចម្រើនចម្រើនក្នុងព្រៃចំពោះព្រៃស្លាត់ ក៏
សម្គាល់ខ្លួនថា អាត្មាអញជាមិក្ខវាជ ចចកនោះក៏បន្តិ ខ្ញុំ
សម្រេចចេតយ៉ាងនោះដែលថា សម្រេចចេតអាត្រក់ដូច
ម្តេចទៅ ចំណែកខាងសិហាខាងក៏ដូចម្តេចទៅ ។

[១២] ខែអារុសោ ចាដិកបុត្រ អ្នកក៏ដូច្នោះដែរ សេរីទៅក្នុងសុគ-
តាបទាន (ព្រៃសិក្ខាសាសនាចេសំព្រះសុគត) បរិភោគភាវនាដល់
សំណល់គឺព្រះសុគត ក៏គង់នឹងព្រះតថាគត ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុ
ថា ចាដិកបុត្រអាត្រក់ដូចម្តេចទៅ កាលគង់ដល់ព្រះតថាគត ជាអរហ-
ន្តសម្មាសម្ពុដូចម្តេចទៅ ។ ម្នាលកត្តវៈ កាលណា ជាលិយៈជាសិស្ស
ពារុបត្តិកៈ មិនអាចឲ្យអចេលចាដិកបុត្រ ឃ្លាតចាកអាសនៈនោះបាន
ដោយពាក្យឧបទានេហើយ ។ រឿបត្រឡប់មកកម្រិតវិស្សនាវិញហើយ
ប្រាប់យ៉ាងនេះថា អស់លោកដឹងចម្រើន អចេលចាដិកបុត្រចាដីយហើយ
គ្រាន់តែនិយាយថា ខែអារុសោ ខ្ញុំនឹងទៅ ខែអារុសោ ខ្ញុំនឹងទៅ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាណិវត្ត

វត្តា តត្ថោ សំសច្ចតំ ន សុត្តោតិ អាសនាមិ
 វុដ្ឋាទុត្តំ ។ ឯវំ វុត្តេ អហំ កត្តវំ តំ ហិសំ ឯត-
 ធរោចំ អកត្វោ ចោ អវុសោ អចេលោ ចាដិក-
 បុត្តោ តំ វាចំ អប្បហាយ តំ ចិត្តំ អប្បហាយ
 តំ ធិដ្ឋិ អប្បដិធិស្សន្តិក្ខា មម សម្មទីការំ អាគន្ធិ
 សចេមិស្ស ឯវមស្ស អហន្តំ វាចំ អប្បហាយ តំ
 ចិត្តំ អប្បហាយ តំ ធិដ្ឋិ អប្បដិធិស្សន្តិក្ខា សម-
 ណស្ស កោតមស្ស សម្មទីការំ កធួយ្យន្តិ មុទ្ធាមិ
 តស្ស វិបតេយ្យតិ សចេចាយស្សន្តាចំ លិច្ឆវីធំ ឯវ-
 មស្ស មយំ អចេលំ ចាដិកបុត្តំ យាហិ(១) វ-
 ត្តាហិ វត្តិក្ខា តោយុត្តេហិ អាវិញ្ញយ្យមាតិ កា វត្តា
 ធិដ្ឋេវ(២) ចាដិកបុត្តោ វា អកត្វោ បន អចេលោ
 ចាដិកបុត្តោ តំ វាចំ អប្បហាយ ។ មេ ។
 មម សម្មទីការំ អាគន្ធិ សចេមិស្ស ឯវមស្ស អហន្តំ
 វាចំ អប្បហាយ ។ មេ ។ សមណស្ស កោតមស្ស
 សម្មទីការំ កធួយ្យន្តិ មុទ្ធាមិ តស្ស វិបតេយ្យតិ ។

១. ម. យាហិ ១ វិស្សា ។ ២. ធិដ្ឋេវ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាណិវត្ត

ដូច្នេះហើយ ក៏អង្គុយជ្រប់ នៅក្រុងកន្លែងនោះដែរដែល មិនអាចក្រោក
 អំពីតាសនៈបានឡើយ ។ ឱលកត្តវៈ កាលបើជាលិយៈនិយាយយ៉ាងនេះ
 ហើយ គាត់គត បាននិយាយនឹងចរិសឲ្យនោះយ៉ាងនេះថា នៃការសា
 ព័ន្ធជាមួយ អាចលទ្ធផលកុប្រា ម៉ែមិនលះបង់វាបាននោះ មិនលះបង់ចិត្ត
 នោះ មិនលះបង់ចិត្តនោះចេញទេ មិនគួរនឹងមកកាន់ចំពោះមុខគាត់គត
 បានឡើយ បើប្រសិនបើអាចលទ្ធផលកុប្រាបាននោះ កាន់ចិត្តយ៉ាងនេះថា
 កត្តាអញមិនលះបង់វាបាននោះ មិនលះបង់ចិត្តនោះ មិនលះបង់ចិត្តនោះ
 ចេញ ហើយគប្បីទៅកាន់ចំពោះព្រះក្រ្ត ទៃព្រះសមណនោកមដូច្នេះ
 ក្បាលអាចលទ្ធផលកុប្រាបាន មុននឹងធ្លាក់ចុះមិនទាន ពោះបីពួកលិច្ឆវី
 ដ៏មានអាយុតិកត្តា យ៉ាងនេះថា យើងត្រូវចង់ឲ្យអាចលទ្ធផលកុប្រាដោយ
 វ័ទ្យព្រឹត្តណា ហើយបង្ខំសមគោរមនោះច្រើននឹងដូច្នោះ វ័ទ្យព្រឹត្តនាង
 នោះនឹងដាច់ ឬម្តងទៀតកុប្រាឯងនឹងដាច់ ឯអាចលទ្ធផលកុប្រាម៉ែមិនលះ
 បង់វាបាននោះ មិនគួរ ។ មេ ។ នឹងមកកាន់ចំពោះមុខគាត់គតបានឡើយ
 ពោះមីអាចលទ្ធផលកុប្រាបាន កាន់ចិត្តយ៉ាងនេះថា អញ មិនលះបង់
 វាបាននោះ ។ មេ ។ ហើយគប្បីទៅកាន់ចំពោះព្រះក្រ្ត ព្រះសម-
 ណនោកមដូច្នេះ ក្បាលអាចលទ្ធផលកុប្រាបាន នឹងធ្លាក់ចុះមិនទាន ។

អនុទ្ធាហំ^(១) កត្តវំ តំ បរិសំ ធម្មិយា តតថាយ
 សន្តស្សេសី សមាធិបេសី សមុត្តេជេសី សម្បហំ-
 សេសី តំ បរិសំ ធម្មិយា តតថាយ សន្តស្សេត្វា
 សមាធិបេត្វា សមុត្តេជេត្វា សម្បហំសេត្វា មហា-
 ធនុនា មោត្តំ ករិត្វា ចតុរសីតិចាលាសហស្សានិ
 មហារិទ្ធក្តា ឧទ្ធរិត្វា តេជោនាត្តំ សមាបដ្ឋិត្វា សត្ត-
 កាលំ វេហាសំ អត្តក្តត្វា អញ្ញំ សត្តតាលំមិ អត្ថិ^(២)
 អភិធម្មិធិត្វា ជលិត្វា ធូមាយិត្វា^(៣) មហារិទេ ក្វដា-
 ការសាលាយំ បច្ចុដ្ឋាសី ។ អថទោ កត្តវំ សុ-
 ធនុត្តេ លិច្ឆិវុត្តោ យេនាហំ តេនុបសន្តមិ ឧប-
 សន្តមិត្វា មំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ ធិសីទិ ។
 ឯកមន្តំ ធិសីន្តំ ទោ អហំ កត្តវំ សុធនុត្តំ
 លិច្ឆិវុត្តំ ឯកទកេចំ តំ តិ មញ្ញាសិ សុធនុត្ត
 យថេវ តេ អហំ អនេលំ ចាដិកបុត្តំ អារត្ត
 ត្យាតាសី តថេវ តំ វិចាតំ យោ អញ្ញាថាតិ^(៤) ។

១ ឧ. អថ ហេតុ ។ ២ ឧ. អញ្ញំ ។ ម. អញ្ញំ ។ ៣ ឧ. ជាលេក្ខា ឧបាយក្ខា ។
 ៤. បន្តិលិកា . . . ។ ៥ ម. តំ វិចារំ អញ្ញា វាតិ ។

ខ្នាលកត្តវៈ, លំដាប់នោះគឺជាគត បានញ្ញាតិចរិសទ្ធពានេឲ្យឃើញច្បាស់
 ឲ្យកាន់យក ឲ្យរាចបរាម ឲ្យរីករាយដោយធម្មិកថា លុះញ្ញាតិចរិសទ្ធព
 នោះឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យរាចបរាម ឲ្យរីករាយដោយធម្មិកថា
 ហើយ កិច្ចឲ្យរួចចាកចំណងចំ ហើយស្រន់សត្វចាំ ៨ ហ្នឹង ៤ ពាន់ពាក
 អន្ធនិចំ (ឧយៈចាំ ៤) រួចហើយចូលតេជោនាត្ត ហោរាវាតានំវេហាសំ
 កម្ពស់ប្រមាណ ៧ ដើមខ្លោត ចាំនិបានធិម្មិកភ្នំដ៏វែង កម្ពស់ប្រមាណ៧
 ដើមខ្លោតឲ្យភ្នំខ្នាល ចរោញ្ញវិជ្ជុនិ មកប្រាកដ ភ្នំក្នុងការសាលា
 នាមហារិទ ។ ខ្នាលកត្តវៈ គ្រោះរាងនិ សុខក្នុងលិច្ឆិវុត្ត្រកបានចូល
 មករកគឺជាគត លុះចូលមកដល់ហើយក៏ថ្វាយចង្ហុកថាគត ប្រគន្តិយក្នុងវិ
 សមគ្គ ។ ខ្នាលកត្តវៈ កាលសុខក្នុងលិច្ឆិវុត្ត្រអង្គយក្នុងវិសមគ្គហើយ
 គឺជាគតបានស្តាយនិទេថា ខ្នាលសុខក្នុរៈ អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះថា
 ដូចម្តេច គឺជាគតបានប្រារព្ធត្រាភវណំ ខ្ញុំអរចលបាដិកបុត្រ ប្រាប់គ្នា
 យ៉ាងណា ផលវិបាកនោះក៏ពិតដូច្នោះមែន មិនបានទេដល់វិញ្ញាណ។

យថេវ មេ កន្តោ កកក អាចេសំ ជាដីតប្បុត្តំ អាវុត្ត
 ព្យាកាសិ តថេវ តំ វិចាតំ ធា ឥញ្ញាជាតិ ។ តំ
 តី មញ្ញាសិ សុទក្ខត្ត យធំ ឯវំ សន្តោ កតំ វា
 ហោតិ ឧត្តវមនុស្សធម្មា ឥទ្ធិប្បាដិហារិយំ អកតំ
 វាតិ ។ អន្តា ទោ កន្តោ ឯវំ សន្តោ កតំ ហោតិ
 ឧត្តវមនុស្សធម្មា ឥទ្ធិប្បាដិហារិយំ ធា អកតន្តិ ។
 ឯវំមិ ទោ មំ ភ្នំ មោយបុរិស ឧត្តវមនុស្សធម្មា
 ឥទ្ធិប្បាដិហារិយំ ករោន្តំ ឯវំ វនេសិ ធម៌ បទ
 មេ កន្តោ កកក ឧត្តវមនុស្សធម្មា ឥទ្ធិប្បាដិហារិយំ
 ករោតីតិ ។ បស្ស មោយបុរិស យាវត្ថា តេ ឥធំ
 អបរទ្ធន្តិ ។ ឯវំមិ ទោ កត្តវ សុទក្ខត្តោ លិច្ឆវិបុត្តោ
 មយា វុទ្ធិមាធា អបក្កមេវ ឥមស្មា ធម្មវិធមយា
 យថា តំ អាចាយិកោ ធមយិកោ ។

សុទក្ខត្តលិច្ឆវិបុត្តោធ្វើយថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគប្រសើរ
 ប្រាណ្ឌព្យាកាលវិទ្ធិវេទនាបុគ្គល ប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងណា ឥលូវបា-
 កានាភិក្ខុវង្សនៃមន មិនមែនទៅជាដទៃវិញទេ ។ ភវាគកស្មាថា
 ខ្លួនសុទក្ខត្តៈ អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច កាលបើហេតុយ៉ាង
 នេះមានហើយ តើភវាគ ឈ្មោះថាបុរាណវិទូដ៏ហោរិយំ ជាធម៌ដ៏ច្រ-
 សើក្រៃលែង ជាធម៌របស់មនុស្ស ឬមិនបុរាណវិទូទេ ។ សុទក្ខត្តលិច្ឆ-
 វិបុត្តោធ្វើយថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ
 ឈ្មោះថាព្រះអង្គបុរាណវិទូ ខ្ញុំវិច្ឆិកាដ៏ហោរិយំ ជាធម៌ដ៏ច្រសើរក្រៃលែង
 ជាធម៌របស់មនុស្សពិតមែនហើយ មិនមែនជាព្រះអង្គមិនបុរាណវិទូទេ ។
 ភវាគកស្មាថា ខ្លួនមោយបុរិស កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះហើយ អ្នក
 នៅកន្លែងនោះនឹងភវាគ ដែលជាអ្នកធ្វើវិច្ឆិកាដ៏ហោរិយំ ជាធម៌ដ៏ច្រសើរ
 ក្រៃលែង ជាធម៌របស់មនុស្ស យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះ
 មានព្រះភាគ មិនធ្វើវិច្ឆិកាដ៏ហោរិយំ ជាធម៌ដ៏ច្រសើរក្រៃលែងជាធម៌
 របស់មនុស្ស ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គៈ ។ ភវាគកស្មាថា ខ្លួនមោយបុរិស
 អ្នកចូរមើលចុះ តំវិចារនៈ ជាសេចក្តីខុសរបស់អ្នក ។ ខ្លួនកត្តៈ ឯសុទក្ខ-
 ត្តលិច្ឆវិបុត្តោ កាលវេលាភវាគកស្មាឱ្យយ៉ាងនេះហើយ ក៏គេចេញចាក
 ធម្មវិធីនេះ ដូចជាសត្វដែលទៅកើតក្នុងស្រែក ឬទៅកើតក្នុងទឹក ។

ពាណិជ្ជកម្ម អន្តរជាតិ

(១៣) អន្តរជាតិ កត្តា បដាបដា តាតា
 ឧត្តរក្រិ បដាបដា តាតា បដាបដា(១) ឧ បដាបដា
 អបដាបដា តា(២) មេ បដាបដា ឧត្តរក្រិ វិធាន
 យធានា តាតា លេ អបដា អាបដា ។
 សន្តិ កត្តា ឯកេ សមណប្រាហ្មណ ឥស្សរក្កត្ត
 ប្រាហ្មក្កត្ត អាចរិយកំ អន្តរា បញ្ញាបដិ ត្យាហំ(៣)
 ឧបសន្តិ ឧ ឯកេ សន្តិ កំ តុម្ពេ អាយស្មន្តោ
 ឥស្សរក្កត្ត ប្រាហ្មក្កត្ត អាចរិយកំ អន្តរា បញ្ញា-
 បដា ។ តេ ឧ មេ ឯកេ បដា អាមាតិ(៤)
 បដាបដា ត្យាហំ ឯកេ កំ វិធាន កំ បដា
 តុម្ពេ អាយស្មន្តោ ឥស្សរក្កត្ត ប្រាហ្មក្កត្ត អាចរិយកំ

១ ឧ.ម. បដាបដា ឧត្តរក្រិ បដាបដា តាតា ឧ ឧត្តរក្រិ បដាបដា ឧត្តរក្រិ បដាបដា ។
 ២ ឧ. វស្សា ឧ វិស្សា ។ ឧ. ឧ ។ ៣ ឧ. តេហំ ។ ៤ ឧ. អាមាតិ ។

ពាណិជ្ជកម្ម ពេលវេលាប្រែប្រួលជាដើម

(១៣) ខ្លួនកត្តា: គឺជាគតិដ៏ល្អបំផុតបំផុត ដ៏ល្អបំផុត
 ខ្លួនកត្តាវិសេស ដ៏ល្អបំផុតជាដើមនោះទៅទៀតផង(១) កាលដែលគតិ
 ដ៏ល្អបំផុតនៃធម៌នោះហើយ ក៏មិនបានប្រកាន់ខ្ជាប់ (ដោយអំណាចកម្រិត
 ខ្ពស់ និងមាន) ។ ។ លុះគតិក៏មិនបានប្រកាន់ខ្ជាប់ (ខ្លួនធម៌នោះ
 ហើយ) ទើបដ៏ល្អបំផុតសេចក្តីលេត (កិលេស) ចំពោះខ្លួនឯង
 កាលបើគតិ ដ៏ល្អបំផុតសេចក្តីលេតនៃកិលេសហើយ ក៏មិនដល់ខ្លួន
 សេចក្តីវិនាសឡើយ ។ សមណប្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ចក្ខុខ្លួនប្រែប្រួល
 ជាភាពវិបាក ដែលព្រះឥស្សរក្កត្តកែតិហើយ ដែលព្រះប្រាហ្មក្កត្តកែ
 ហើយ គតិក៏បានចូលទៅក្នុងសមណប្រាហ្មណ៍ ព្រះឥស្សរក្កត្ត
 យ៉ាងនេះ ខ្លួនកត្តាមានភាយព្រះឥស្សរក្កត្ត ព្រះឥស្សរក្កត្ត
 ខ្លួនប្រែប្រួលជាភាពវិបាក ដែលព្រះឥស្សរក្កត្តកែតិហើយ ដែល
 ព្រះប្រាហ្មក្កត្តកែតិហើយក៏មិនមែន ។ ចំណែកនាសមណប្រាហ្មណ៍
 ព្រះឥស្សរក្កត្ត លុះដល់គតិក៏យ៉ាងនេះហើយ ក៏ប្រាប់ថា ព្រះករុណា
 ដូច្នោះ ទើបគតិក៏ សូរសមណប្រាហ្មណ៍ ព្រះឥស្សរក្កត្ត យ៉ាងនេះទៀត
 ខ្លួនកត្តាមានភាយព្រះឥស្សរក្កត្ត ព្រះឥស្សរក្កត្ត ខ្លួនប្រែប្រួល
 ជាភាពវិបាក ដែលព្រះឥស្សរក្កត្តកែតិហើយ ដែលព្រះប្រាហ្មក្កត្តកែ

១ គឺថា ថា ដ៏ល្អបំផុត ដ៏ល្អបំផុត (បញ្ញា) រហូតដល់សព្វគ្រប់គ្រង
 ដែលជាគុណដ៏ល្អបំផុត ជាប្រែប្រួលនោះទៅទៀត ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បារិវាសិក

អត្តញ្ញំ មញ្ញុបេតាតិ ។ តេ មយា មុដ្ឋា ន សំនាយន្តិ
 អសំនាយន្តា មមាញាវ មដិមុដ្ឋន្តិ តេសាហំ មុដ្ឋា
 ព្យាករោមិ ហោតិ ទោ សោ អាវុសោ សមយោ យំ
 កុណាចិ កាវហាចិ ធីយស្ស អន្ទុនោ អន្ទុយេន អយំ
 លោកោ សំវដ្តតិ សំវដ្តនាទេ លោកេ យេកុយ្យេន
 សត្តា អាភស្សវសំវដ្តនិកា ហោន្តិ តេ កត្ត ហោន្តិ
 មនោមយា ចីតិកត្តា សយំបកា អន្តលិក្ខុធា
 សុកដ្ឋាយិនោ ចិវិ ធីយមន្ទានំ តិដ្ឋន្តិ ។ ហោតិ ទោ
 សោ អាវុសោ សមយោ យំ កុណាចិ កាវហាចិ
 ធីយស្ស អន្ទុនោ អន្ទុយេន អយំ លោកោ វិវដ្តតិ
 វិវដ្តនាទេ លោកេ សុញ្ញំ ព្រហ្មវិទានំ ទាតុកវតិ អថ
 អញ្ញុករេ សត្តោ អាយុក្ខយា វា មុញ្ញក្ខយា វា
 អាភស្សវកាយា ចវិញ សុញ្ញំ ព្រហ្មវិទានំ ទំបមដ្ឋតិ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បារិវាសិក

ហើយ តើមានប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ សមណក្រាហ្មណំ ទាំងឡាយនោះ
 លុះកថាធម្មស្តវហើយ ក៏កេរ្តិ៍យដោះមិនរួច កាលបើធ្វើយដោះមិនរួច
 ហើយ រឿងត្រឡប់ស្តវមកកថាធម្មវិញ លុះសមណក្រាហ្មណំ ទាំងឡាយ
 នោះ ស្តវកថាធម្មហើយ ចប់ធម្មក៏ព្យាករថា ម្ចាស់អាវុសោ ទាំងឡាយ
 មានសម័យដែលលោកនេះវិនាសទៅម្តង ។ ដោយកន្លងកាលយូរទៅពុំ
 ខាន កាលដែលលោកវិនាសទៅ ពួកសត្វ ច្រើនទៅកើតក្នុងអាកាស្ស-
 ព្រហ្ម ពួកសត្វដែលទៅកើតក្នុងអាកាស្សព្រហ្មនោះ ជាសត្វក៏ដោយ
 លានចិត្ត មានចិត្តជាអាហារ មានស្មិត្តិដោយខ្លួនឯង គ្រាប់ទៅក្នុង
 អាកាសបុន បំភាន់ក្នុងទីដីល្អ កាន់នៅកសំកាលយូរអៅឆ្នាំ(១) ។ ម្ចាស់
 អាវុសោ ទាំងឡាយ មានសម័យដែលត្រូវលោកនេះកើតឡើងវិញម្តង ។
 ដោយកន្លង កាលយូរទៅពុំខាន កាលដែលលោកនេះ កើតឡើង
 វិទាន់ព្រហ្ម ដែលសូឡស្លាក់គ្នាសត្វ ក៏កើតឡើងប្រាកដ គ្រានោះឯង
 មានសត្វម្នាក់ ច្បុកចាកពួកអាកាស្សព្រហ្ម ព្រោះអស់ភាយុ ឬអស់ចុណ្យ
 ហើយទៅកើតក្នុងវិទាន់ព្រហ្មដែលសូឡស្លាក់ (នោះ) លុះសត្វនោះ

* ក្នុងព្រហ្មជាលសុត្តន្តបិដក មានលេខកំណត់ថា គស់ ៧ កល្យាណៈច្រើន ។

ពន្លឺកស្រី មហាប្រាជ្ញាវិភាគ

សោ ភក្ក យោតិ មនោមយោ បីតិកត្តា សយំបកោ
 អន្តលិក្ខមរោ សុកដ្ឋាយិ ចិវំ ធីយមទ្វាធំ តិដ្ឋតិ
 តស្ស ភក្ក ឯតតស្ស ធីយរត្តំ ធីវុសិតត្តា អនភិរតិ
 បរិតស្សនា ឧប្បជ្ជតិ អហោ វត អញ្ញាបិ សត្តា វត្តត្តំ
 អាតច្នៃយ្យុន្តិ ។ អដទោ អញ្ញាបិ សត្តា អាយុក្ខយា
 វា មុញ្ញក្ខយា វា អាតស្សាកាយា ចិវិត្តា សុញ្ញំ
 ព្រហ្មវិមាធំ ឧបបជ្ជន្តិ តស្ស សត្តស្ស សហព្យតំ
 ភេបិ ភក្ក យោន្តិ មនោមយោ បីតិកត្តា សយំបកា
 អន្តលិក្ខមរោ សុកដ្ឋាយិ ចិវំ ធីយមទ្វាធំ តិដ្ឋន្តិ ។
 តត្រាវុសោ យោ សោ សត្តា បថមំ ឧបបន្នោ តស្ស
 ឯវំ យោតិ អហាមស្មិ ព្រហ្មា មហាព្រហ្មា អភិក្ខ អនភិ-
 ក្ខតិ អញ្ញាធាតុនសោ វសវត្តិ វស្សរោ តត្តា ធីដ្ឋិតា(១)

១ វ. ទីម្ភិកា ។

ពន្លឺកស្រី ពោលអំពីមហាប្រាជ្ញាវិភាគ

បានទៅកើតក្នុងវិហារនោះ ក៏ជាសត្វកើតដោយឈានចិត្ត មានបីតិជាតា-
 ហារ មានស្ម័គ្រដោយខ្លួនឯង គ្រាប់ទៅក្នុងអាតាសបាន បិកនៅក្នុងវិដ្ឋិ
 ល្អ កាំងនៅអស់កាលយូរអែត្រូវ(១) សត្វម្នាក់នោះ ដែលទៅកើតក្នុង
 វិហារនោះតែម្នាក់ឯង នៅអស់កាលយូរអែត្រូវទៅ ក៏មានសេចក្តីប្រាថ្នា
 សេចក្តីអន្ទះអន្ទែងដោយគណ្តា កើតឡើងដូច្នោះថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ឲ្យបាន
 ពួកសត្វដទៃ មកកាន់អក្ខភាពជាព្រហ្មនេះផង ។ លំដាប់នោះឯង ពួក
 សត្វដទៃ ច្រកចាកពួកភាគស្សព្រហ្ម ព្រោះអស់កាយបុណ្យ ហើយមក
 កើតក្នុងព្រហ្មវិហារដែលសូន្យ ជាមួយនឹងសត្វនោះដែរ ឯសត្វទាំងនោះ
 សុរកើតក្នុងព្រហ្មវិហារនោះហើយ ក៏ជាសត្វកើតដោយឈានចិត្ត មាន
 បីតិជាតាហារ មានស្ម័គ្រដោយខ្លួនឯង គ្រាប់ទៅក្នុងអាតាសបាន បិកនៅ
 ក្នុងវិដ្ឋិល្អ កាំងនៅអស់កាលយូរអែត្រូវ ។ ម្ចាស់កាយសាសនាឲ្យយ
 ចណ្តាសត្វទាំងនោះ សត្វណាបានទៅកើតជាជំបូនី សត្វនោះ ក៏មាន
 សេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញជាព្រហ្ម ជាមហាព្រហ្ម គ្រប
 សន្តត់នូវសត្វដទៃៗ បាន សត្វដទៃៗ មិនអាចគ្របសន្តត់ លើ
 អាត្មាអញបានឡើយ អាត្មាអញជាអ្នកឃើញហេតុសត្វគ្រប់ ជាអ្នកធ្វើ
 ជនទាំងពួងឲ្យលុះក្នុងអំណាចខ្លួន ជាធំ (ក្នុងលោក) ជាអ្នកសាងលោក

១ ក្នុងព្រហ្មវិហារស្តុវណ្ណនា មានសេចក្តីពន្យល់ថាបីតិកត្តា ១ ៣.១១ ឬក្នុងព្រហ្ម ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយស្ស បាណិកវគ្គ

សេដ្ឋោ សដ្ឋិតា^(១) វសី ចិត្តា ក្ខត្តកល្យាណំ មយា
 ឥមេ សត្តា និម្មិតា ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ មមញ្ញិ^(២)
 បុម្ភេ ឯតទេហោសិ អយោ វត អញ្ញោបិ សត្តា ឥត្តត្ថំ
 អាតច្ឆយ្យន្តិ ឥតិ មមញ្ញិ^(៣) មនោបណិធិ ឥមេ
 ច សត្តា ឥត្តត្ថំ អាតតាតិ ។ យេបិ តេ សត្តា
 មញ្ញា ឧបមញ្ញា តេសំបិ ឯវំ ហោតិ អយំ ទោ កវំ
 ព្រហ្មា មហាព្រហ្មា អភិក្ខុ អនិក្ខុតោ អញ្ញានុទ្ទនសោ
 វសវត្ថំ ឥស្សរោ កត្តា និម្មិតា សេដ្ឋោ សដ្ឋិតា វសី
 ចិត្តា ក្ខត្តកល្យាណំ ឥមិទា មយំ រោតា ត្រហ្មុបា
 និម្មិតា ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ ឥមញ្ញិ^(៤) មយំ
 អន្ធសាម បមមំ^(៥) ឧបមញ្ញំ មយំ បទម្ហា មញ្ញា
 ឧបមញ្ញាតិ ។ តត្រាវុសោ យោ សោ សាត្តា បមមំ
 ឧបមញ្ញោ សោ ធិមាយុត្តករោ ច ហោតិ

១ សព្វីតា ។ ២ ទ. មមំ ហិ ។ ៣ ម. មម ច ។ ៤ ឧ ឥមំ ហិ ។ ៥ ទ. ឥម
 ឃមំ ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ បាណិកវគ្គ

ភាគវិភង្គលោក ជាធម្មនិព្វានសត្វលោក ជាអ្នកចាត់ចែង^(១) លោក ជាអ្នក
 ស្ងាត់ជំនាញ ជាបិការបសព្វកក្ខតនិកត្យៈ^(២) សត្វទាំងនេះ សុខុត្តភាគ
 រេញភាគវិភង្គហើយ ។ ជំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះថាភាគអញ
 មានតំនក្នុងកាលពីដើមមកដូច្នោះថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ឲ្យបានពួកសត្វឯទៀត
 មកកាន់អត្តភាពជាព្រហ្មនេះផង ពួកសត្វទាំងនេះមកកាន់អត្តភាពជាព្រហ្ម
 ត្រូវតាមសេចក្តីប្រាថ្នា ចេសំអត្តាអញដូច្នោះឯង ។ ពួកសត្វទាំងឡាយ
 ណា ដែលមកតើងជាខាងក្រោយ សត្វទាំងនោះក៏មានសេចក្តីយល់ឃើញ
 យ៉ាងនេះថា ព្រហ្មដ៏ចម្រើននេះ ជាមហាព្រហ្ម ក្របសង្កត់នូវសត្វឯទៀត
 បាន សត្វឯទៀត ។ មិនអាចក្របសង្កត់លើបាន ជាអ្នកឃើញហេតុសត្វ
 ត្រប់ ជាអ្នកធ្វើដំនាំឲ្យលុះនៅក្នុងនិរោធាច្ចូន ជាឥស្សរៈកុនិលោក
 ជាអ្នកសាងលោក ភាគវិភង្គលោក ជាធម្មនិព្វានសត្វលោក ជាអ្នកចាត់
 ចែងលោក ជាអ្នកស្ងាត់ជំនាញ ជាបិការបសព្វកក្ខតនិកត្យៈ យើងទាំង
 ឡាយ គឺព្រហ្មដ៏ចម្រើននេះឯង បានភាគវិភង្គហើយ ។ ជំណើរនោះ
 ព្រោះហេតុដូចម្តេច ។ ព្រោះថាយើងបានឃើញព្រហ្មនេះ មកតើកក្ខត
 ចំនេះមុន ចំណែកយើងមកតើងខាងក្រោយទេ ។ ម្ចាស់អាវុសោ ចណ្ណ
 សត្វទាំងនោះ សត្វណាបានទៅតើកមុនគេ សត្វនោះឯងមានអាយុវែង

១ ជាអ្នកចែងលែកសត្វលោក ឲ្យឈ្មោះថាស្សត្រ ព្រាហ្មណំ វេស្សៈ សុខៈ តានិម ។
 ២ សត្វដែលប្រសូត្រចេញមកហើយ ហៅថា កុត្ត សត្វដែលនៅក្នុងស្រោមស៊ុត ឬនៅក្នុងខ្លែ
 ហៅថា កត្យៈ ។

បាណស្ករ មហាប្រញាទិកថា

វណ្ណវណ្ណតរោ ច មហេសត្តតរោ ច ។ យេ បទ តេ
 សត្តា បដ្ឋា ឌុបបដ្ឋា តេ អប្បយុគតរោ ច
 ហោន្តិ ទុព្វណ្ណតរោ ច អប្បសត្តតរោ ច ។ ហំ
 ទោ បទេតំ អាវុសោ វិជ្ជតិ យំ អញ្ញតរោ សត្តា តម្ហា
 កាយា ចវិទ្ធា វត្តតំ អាតច្ឆតិ វត្តតំ អាតតោ ស-
 មាថោ អតារស្មា អនការិយំ បព្វជតិ អតារស្មា អន-
 ការិយំ បព្វជិតោ សមាថោ អាតប្បមន្ទាយ បបាទ-
 មន្ទាយ អនុយោគមន្ទាយ អប្បមន្ទាយ សម្មាម-
 នសំការមន្ទាយ តថាវុបំ ចេតោសមាទិ ធុសតិ យ-
 ថាសមាហិតេ ធិត្តេ តំ បុរោជិវាសំ អនុស្សាតិ តតោ
 ចរំ ធានុស្សាតិ ។ សោ វិវាហោ យោ ទោ សោ កវ
 ប្រញា មហាប្រញា អភិក្ខុ អនភិក្ខុតោ អញ្ញនត្តនសោ

បាណស្ករ ពោលអំពីមហាប្រញាទិកថា

ជាងគេផង មានសម្បុរល្អជាងគេផង មានសក្តិធំជាងគេផង ។ ចំណែក
 ខាងពួកសត្វណា ដែលទៅកើតខាងក្រោយគេ ពួកសត្វនោះ មានអាយុ
 ក៏វិចជាងគេផង មានសម្បុរធំជាងគេផង មានសក្តិធំជាងគេផង ។
 ម្ចាស់អាវុសោ ចាំឱ្យយ ហេតុខ្លះ តែងមានជាប្រាកដ ក្រងជាសត្វណា
 មួយ ច្រកចាកពួកព្រហ្មនោះ មកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ លុះបាន
 មកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះហើយ ក៏ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្ទះ
 លុះបានចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្ទះហើយ ក៏អស្រ័យខ្លះព្យាយាម
 ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស អស្រ័យខ្លះព្យាយាម ជាគ្រឿងកម្កល់មាំ
 អស្រ័យខ្លះព្យាយាម ជាគ្រឿងច្រកបរឿយៗ អស្រ័យខ្លះសេចក្តីមិន
 ធ្វេសច្រវិលស អស្រ័យខ្លះការយកចិត្តទុកដាក់ល្អ ក៏បានចេតោសមាទិ
 ភាមិបទវៃទច្បាចសំព្រះយោគី ដែលគាំទ្រនៅថ្នាក់ខ្ពង់ ដោយសមាទិ
 ហើយលើក ខ្លះខ្លះដែលសត្វអស្រ័យទៅហើយ ក្នុងកាលមុននោះ កំណត់
 ត្រឹមតែអត្តភាពជាព្រហ្មនោះប៉ុណ្ណោះ មិនអាចលើកឃើញ ខ្លះខ្លះពួក
 អំពីនោះបានឡើយ ។ សត្វនោះឯង ខំយាយយ៉ាងនេះ ព្រហ្មដ៏ចម្រើន
 ណា ជាមហាប្រញា គ្របសង្កត់ខ្លះសត្វឯទៀត ។ សត្វឯទៀត ។ មិន
 អាចគ្របសង្កត់លើបាន ជាអ្នក ឃើញខ្លះហេតុសព្វគ្រប់ ជាអ្នកធ្វើជំន

សុត្តន្តបិដក វិមលិកយស្ស បាដិវេន្ត

វសវត្ថុំ វស្សវេ កត្តា ធិម្មិតា សេដ្ឋោ សដ្ឋិតា វសិ
 ចិតា ភូតកត្យាធំ ។ យេន មយំ ភោតា ព្រហ្មតា
 ធិម្មិតា សោ ធិន្ទោ ធុរោ សស្សតោ ធិយាយុកោ
 អវិបរិណាមចេដ្ឋោ សស្សតិសមំ តថេវ វស្សតិ ។ យេ
 បន មយំ អហ្មញ្ញំ តេន ភោតា ព្រហ្មតា ធិម្មិតា តេ
 មយំ អធិប្នា អធុរា អសស្សតា^(១) អប្បាយុកា ចវធ-
 ធម្មា វត្តត្តំ អាតតាតិ ។ ឯវិវិហិតកំ ភោ^(២) កុត្តេ
 អយស្មន្តោ វស្សាក្កត្តំ ព្រហ្មក្កត្តំ អាចរិយកំ
 អត្តញ្ញំ បញ្ញាបេថាតិ ។ តេ ឯវិហិតាសុ ឯវិ ទោ ខោ
 អរុសោ តោតម សុតំ យថេវាយស្មា តោតហោ
 អាហាតិ ។ អត្តញ្ញញ្ញាវា កត្តវ បជាបាមិ ។ សន្និក្កំ ។
 យនកិជាធំ តថាកតោ ខោ អនយំ អាបជ្ជតិ ។

១ ១. អសស្សតាតិ ២ វិស្សតិ ។ ២ ឃ. តោ ។

សុត្តន្តបិដក វិមលិកយ បាដិវេន្ត

ពំនីក្នុងឱ្យលុះក្នុងអំណាចទូទៅ ជាវស្សៈក្នុងលោក ជាអ្នកសាងលោក
 ភាគកែវិលោក ជាចម្បងជាវិសក្ខុលោក ជាអ្នកចាត់ចែងលោក ជា
 អ្នកស្តាប់ដំនាញ ជាបំណាច់សំព្រកក្នុងនិទិត្យៈ ។ ព្រហ្មដ៏ចម្រើនណា
 ជាអ្នកភាគកែវិលោកយើងពំនីឡាយ ព្រហ្មនោះឯងជាអ្នកទៀនចាត់ បិក-
 ថេរ មានកាយវែង មានសេចក្តីមិនច្រប្រួលជាធម្មតា កែវិលោកដូច
 ជាសស្សកែវិ យ៉ាងនោះឯង ។ ចំណែកយើងពំនីឡាយណា ដែល
 ព្រហ្មដ៏ចម្រើននោះ បានភាគកែវិលោកយើង យើងពំនីឡាយនោះ ជាអ្នក
 មិនទៀនចាត់បិកថេរ មានកាយខ្លី មានកិរិយាច្បុកជាធម្មតា ទើប
 បានមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ ។ ភថាតត សូរសមណព្រាហ្មណ៍
 ពំនីនោះថា ខ្មាលអ្នកមានកាយដ៏ចម្រើនពំនីឡាយ អ្នកពំនីឡាយ
 ចញ្ញក្នុងច្បាប់ទម្រាប់ ជាអាចរិយកថ ដែលព្រះវស្ស ភាគកែវិលោក
 ព្រះព្រហ្មភាគកែវិលោកយើង មានប្រការយើងនេះឬ ។ ពួកសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ពំនីនោះ បានឆ្លើយតបយើងនេះថា ខែអាវុសាភាគម
 ព្រះភាគមមានកាយ ពោលយើងណា យើងពំនីឡាយក៏បានពួក
 យើងនោះដែរ ។ ខ្មាលកត្តវៈ ភថាតត ដឹងច្បាស់នូវច្បាប់ទម្រាប់ផង ។
 សេចក្តីបំប្រួញ ។ កាលដែលភថាតត បានដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីលក់
 ខែកិលេសហើយ ក៏មិនដល់នូវសេចក្តីវិភាសរឿយ ។

ព័ត៌មានទូទៅ ខ្លឹមសារសំខាន់ៗ របស់ អង្គការប្រជាជាតិ

(១៤) សង្គម កសិករ ឯកសារ សមណប្រាហ្មណ៍
 ទិដ្ឋិបទសិក្ខា(១) អាចរិយកំ - អង្គការ បញ្ញាប្រដាប់
 ក្រាហ៍ ឧបសគ្គមិត្តា ឯវ វនាមិ សង្ខ កំ តុម្ព
 អាយស្មន្តោ ទិដ្ឋិបទសិក្ខា អាចរិយកំ អង្គការ
 បញ្ញាប្រដាប់ ។ តេ ច មេ ឯវ បុដ្ឋា អាមាតិ(២)
 បដិដាធន្តិ ក្រាហ៍ ឯវ វនាមិ កងវិហិតកំ បធា(៣)
 តុម្ព អាយស្មន្តោ ទិដ្ឋិបទសិក្ខា អាចរិយកំ អង្គការ
 បញ្ញាប្រដាប់ ។ តេ មយោ បុដ្ឋា ធន សំពាយន្តិ
 អសំពាយន្តោ មង្គយេវ(៤) បដិបុច្ឆន្តិ តេសាលំ បុដ្ឋា
 ក្រាហ៍ កេមិ សង្ខវសោ ទិដ្ឋិបទសិក្ខា តាម ទេវ
 តេ អតិវេលំ ហស្សទិដ្ឋិវតិធម្មសមាបដ្ឋា វិហារន្តិ
 តេសំ អតិវេលំ ហស្សទិដ្ឋិវតិធម្មសមាបដ្ឋា វិហារ

១. ឧ. ទិដ្ឋិបទសិក្ខា ។ ២. ឧ. អាមាតិ ។ ៣. ឧ. តេ បធា ។ ៤. ឧ. មេមញ្ជ ។

ព័ត៌មានទូទៅ ខ្លឹមសារសំខាន់ៗ របស់ អង្គការប្រជាជាតិ

(១៥) ខ្លឹមសារសំខាន់ៗ របស់ អង្គការប្រជាជាតិ
 ទិដ្ឋិបទសិក្ខា(១) អាចរិយកំ - អង្គការ បញ្ញាប្រដាប់
 ក្រាហ៍ ឧបសគ្គមិត្តា ឯវ វនាមិ សង្ខ កំ តុម្ព
 អាយស្មន្តោ ទិដ្ឋិបទសិក្ខា អាចរិយកំ អង្គការ
 បញ្ញាប្រដាប់ ។ តេ ច មេ ឯវ បុដ្ឋា អាមាតិ(២)
 បដិដាធន្តិ ក្រាហ៍ ឯវ វនាមិ កងវិហិតកំ បធា(៣)
 តុម្ព អាយស្មន្តោ ទិដ្ឋិបទសិក្ខា អាចរិយកំ អង្គការ
 បញ្ញាប្រដាប់ ។ តេ មយោ បុដ្ឋា ធន សំពាយន្តិ
 អសំពាយន្តោ មង្គយេវ(៤) បដិបុច្ឆន្តិ តេសាលំ បុដ្ឋា
 ក្រាហ៍ កេមិ សង្ខវសោ ទិដ្ឋិបទសិក្ខា តាម ទេវ
 តេ អតិវេលំ ហស្សទិដ្ឋិវតិធម្មសមាបដ្ឋា វិហារន្តិ
 តេសំ អតិវេលំ ហស្សទិដ្ឋិវតិធម្មសមាបដ្ឋា វិហារ

១. ឧ. ទិដ្ឋិបទសិក្ខា ។ ២. ឧ. អាមាតិ ។ ៣. ឧ. តេ បធា ។ ៤. ឧ. មេមញ្ជ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាដិកវគ្គ

រតំ សតិ សម្មស្សតិ សតិយា សង្ខាសាយ(១) តេ
 ទេវំ គន្ធ្នា កាយា ចរិទ្ធំ ។ ហំ ទេ បទេតំ
 អាវុសោ វិជ្ជតិ យំ អញ្ញាគរោ សត្តោ គន្ធ្នា កាយា
 ចរិទ្ធា ឥត្តតំ អាគន្ធ្នតិ ឥត្តតំ អាគតោ សមាទោ
 អតារស្មា អនតារិយំ បទ្ធជតិ អតារស្មា អនតារិយំ
 ចទ្ធជិតោ សមាទោ អាគប្បមទ្ធាយ មទានមទ្ធាយ
 អនុយោកមទ្ធាយ អប្បមទានមទ្ធាយ សម្មាមនសំការ-
 មទ្ធាយ តថារូបំ ទេតោសមាទី ធុសតិ យថាសមា-
 ហិតេ ចិត្តេ តំ បុទ្ធលិវាសំ អនុស្សតិ គតោ
 បរំ នានុស្សតិ ។ សោ វិវាហា យេ ទេ
 តេ កោណ្ណ ទេវំ ទ ទិដ្ឋាបទោសិកា តេ ទ
 អតិវេលំ ហស្សទិដ្ឋាតិធម្មសមាបន្នា វិហារទ្ធំ តេសំ
 នាតិវេលំ ហស្សទិដ្ឋាតិធម្មសមាបន្នាធំ វិហារតំ

១ ១. ម. សង្ខារោ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយ បាដិកវគ្គ

ជាធម្មតា ហួសវេលាហើយ សតិកិរិយាវេទនា (ទានបរិភោគភាហារ)
 កាលបើសតិកិរិយាវេទនាហើយ ទេវភាពាំងនោះ ក៏ច្បុកចាតកាយនោះមក ។
 ម្នាលករុណា ទាំងឡាយ ហេតុនោះវេទនាមានប្រាកដ ត្រង់ថា សត្វណា
 មួយ ច្បុកចាតកាយនោះ បានមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនោះ លុះបាន
 មកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនោះហើយ ក៏ចេញបាត់ចូលទៅកាន់ផ្នួស
 លុះបានចេញបាត់ចូលទៅកាន់ផ្នួសហើយ ក៏កាស្រីយន្តវិញយាម
 ជាគ្រឿងដុតកម្ពុត (កិលេស) កាស្រីយន្តវិញយាម ជាគ្រឿងកម្ពុតខ្ពស់មាំ
 កាស្រីយន្តវិញយាម ជាគ្រឿងច្រកច កាស្រីយន្តវិសចក្កិមិនិមន្ត
 ច្រវិហស កាស្រីយន្តវិការវិទ្ធិទុកក្នុងចិត្តដោយល្អ ក៏បានខ្លាំងកោសមាទិ
 ភាមវិបវឌ្ឍនចិត្តចសំព្រះយោគី ដែលកាំងនៅខ្លាំងខ្លួន ដោយសមាទិ
 ហើយរលឹកឃើញខ្លាំងខ្លួន ដែលសត្វកាស្រីយន្តវិហើយក្នុងកាលមុននោះ
 កំណត់ត្រឹមតែអត្តភាពជាព្រហ្មនោះប៉ុណ្ណោះ មិនអាចរលឹកឃើញខ្លាំងខ្លួន
 ហួសអំពីនោះទៅបានឡើយ ។ សត្វនោះឯងនិយាយយ៉ាងនេះថា ទេវភា
 ពាំងឡាយដ៏ចម្រើនណា មិនមែនឈ្មោះទិដ្ឋាបទោសិកា ទេវភាពាំងនោះ
 ជាអ្នកមិនទូលំទូលាយ ក្នុងវិសចក្កិក្រោកកា ក្នុងការរលឹកសប្បាយនឹងវិល្លាស
 ជាធម្មតាហួសវេលាឡើយ កាលដែលទេវភាពាំងនោះ មិនទូលំទូលាយក្នុង
 វិសចក្កិក្រោកកា ក្នុងការរលឹកសប្បាយនឹងវិល្លាស ជាធម្មតាហួសវេលាទេ

៣៨៣. សុត្តនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ ទេវគុណសូត្រ

សតិ ១^(១) សម្មស្សតិ សតិយោ អសម្មោសាយ តេ
 ទេវា តុញ្ញា កាយា ១ ចរុត្តិ ជិញ្ញា ចុតា សស្សតា
 ធីយាយុតា^(២) អវិចារណា ចធម្មា សស្សតិសមំ តថេវ
 វស្សន្តិ ។ យេ ច ធម៌ មយំ អហុញ្ញា ទិដ្ឋាបទោសិកា
 តេ មយំ អតិវេលំ ហស្សទិដ្ឋាវតិធម្មសមាបដ្ឋា វិហារិញ្ញា
 តេសញ្ញា អតិវេលំ ហស្សទិដ្ឋាវតិធម្មសមាបដ្ឋានំ
 វិហារំ សតិ សម្មស្សតិ សតិយោ សម្មោសាយ
 តេ^(៣) មយំ តុញ្ញា កាយា ចុតា អធិញ្ញា អចុតា
 អសស្សតា អច្យាយុតា ចរុត្តិធម្មា ឥន្ទ្រតំ អាគតា-
 តិ ។ ឯវិវិហិតតំ បទ^(៤) តុត្ត អយស្មន្តោ ទិដ្ឋា-
 បទោសិតំ អាចរិយតំ អត្តញ្ញំ ចត្តាបេថាតិ ។
 តេ ឯវិហារិសុ ឯវិ ទោ ទោ អាវុសោ កោតម
 សុតំ យថេវយស្មា កោតមោ អាហារិ ។ អត្តញ្ញំ ត្តា-
 ហំ កត្តវំ បដាធាមិ ។ បេ ។ យទកិជាធំ
 តថាតតោ ទោ អធម៌ អាបដ្ឋតិ ។

១ ធម. ១ សតិ ។ ២ ឧ ទិយាយុតំ ឧ ទិស្សតិ ។ ៣ ឧ. សម្មោសា ១៧ ។
 ៤ ឧ. ៣ ។ ឧ តោ ។

៣៨៤. សុត្តនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ ទេវគុណសូត្រ

សតិកំមិនេក្ខេបនិវេទនិ កាលាចិសតិមិនេក្ខេបនិវេទនិ ហើយ ទេវតាទាំងនោះ ក៏
 មិនច្រកចាកកាយនោះឡើយ ជាទេវតាទៀតពាក់បិកថេវ មានកាយុក្រៃ
 ពានរស្សតិមិនប្រែប្រួលជាធម្មតា វិនិច្ឆ័យនៅដូចជាសស្សតិវត្ថុ ។ ចំ-
 ណែកយើងទាំងឡាយណាជាទិដ្ឋាបទោសិកា យើងទាំងនោះជាអ្នកទូលំ-
 ទូលាយក្នុងសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងការស៊ីចសច្យាយ ទឹកល្បែងជាធម្មតាហួស
 វេលា កាលដែលយើងទាំងនោះ កំពុងទូលំទូលាយក្នុងសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុង
 ការស៊ីចសច្យាយទឹកល្បែង ជាធម្មតាហួសវេលាហើយ សតិក៏ក្លែង
 ទៅ កាលបើសតិក្លែងហើយ ក្លែងយើងទាំងនោះ ក៏ច្រកចាកកាយ
 នោះ ជាទេវតាមិនទៀតពាក់ មិនបិកថេវ មានកាយុក្រៃ មានកិរិយា
 ច្រកជាធម្មតា បានជាមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សទេ ។ គឺជាគត ស្ម
 សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះថា ទៃអ្នកមានកាយុក្រៃទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំង-
 ឡាយចេញក្នុងច្បាប់ទម្លាប់ ជាភាពិយវិទ ទានទេវតាឈ្មោះទិដ្ឋាបទោ-
 សិកាជាមូល មានប្រការយ៉ាងនេះឬ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះបាន
 ឆ្លើយកបយ៉ាងនេះថា ខ្លួនអាវុសោភាគម ព្រះភាគមមានកាយុ ពោល
 យ៉ាងណា យើងទាំងឡាយក៏បានច្រក យ៉ាងនោះដែរ ។ ខ្លួនកត្តវៈ
 គឺជាគតដ៏ច្បាស់ល្អវិច្ឆ័យទម្លាប់ផង ។ បេ ។ កាលដែលគតវៈ ដ៏
 ច្បាស់ល្អវិសេចក្តីលក់លក់លេសហើយ មិនដល់ទូលំទូលាយឡើយ ។

[១៥] សន្តិ កត្តា ឯកេ សមណព្រាហ្មណា
 មនោបទោសិកំ អាចរិយកំ អត្តញ្ញំ មញ្ញមេដ្ឋំ ត្យាហំ
 ឧបសន្តិមិត្តា ឯវំ វនាមិ សន្តំ កិវ តុម្ភេ អាយស្មន្តោ
 មនោបទោសិកំ អាចរិយកំ អត្តញ្ញំ មញ្ញមេដ្ឋាតិ ។
 តេ ច មេ ឯវំ បុដ្ឋា អាមាតិ បដិជាទន្តិ
 ត្យាហំ ឯវំ វនាមិ កងិវិហិតកំ បទ(១) តុម្ភេ
 អាយស្មន្តោ មនោបទោសិកំ អាចរិយកំ អត្តញ្ញំ
 មញ្ញមេដ្ឋាតិ ។ តេ មយា បុដ្ឋា ទ សំមាយន្តិ
 អសំមាយន្តា មមំយេវ បដិបុច្ឆន្តិ តេសាហំ បុដ្ឋា
 ត្យាករោមិ សន្តារុសោ មនោបទោសិកា ឆាម ទេវ
 តេ អតិវេលំ អញ្ញមញ្ញំ ឧបនិជ្ឈាយន្តិ តេ អតិវេលំ
 អញ្ញមញ្ញំ ឧបនិជ្ឈាយន្តា អញ្ញមញ្ញន្តិ ចិត្តានិ បទោ-
 សេន្តិ តេ អញ្ញមញ្ញំ បនុដ្ឋចិត្តា កិលទ្កកាយា

១ ម. តេ បទ ។

[១៥] ម្នាលកត្តា៖ មានសមណព្រាហ្មណ៍តួកមួយ បញ្ញត្តិខ្លួនច្បាប់
 ទម្រង់ ជាអាចរិយក៍១ មានវេទនាឈ្នះមេនាបទោសិកាជាមូល (អ្នក
 វិនាសខ្លួនព្រោះចិត្ត) គឺជាគតពុទ្ធហ្នះវេទនាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ
 ហើយស្វយំនិរទេថា ខ្ញុំអ្នកមានកាយទាំងឡាយ ពួកអ្នកទាំងឡាយ
 បញ្ញត្តិខ្លួនច្បាប់ទម្រង់ ជាអាចរិយក៍១ មានវេទនាឈ្នះមេនាបទោសិកា
 ជាមូល ពិភមិទេវ ។ ឯសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ លុះគេចាត់ស្វរ
 យំនិរទេហើយ ក៏បញ្ចូល ព្រះករុណាព្រះអង្គផ្លូវច្នះ រើបកថាគ
 សួរសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ យំនិរទេទៀតថា ខ្ញុំអ្នកមានកាយទាំង-
 ឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយបញ្ញត្តិខ្លួនច្បាប់ទម្រង់ ជាអាចរិយក៍១ មានវេទនា
 ឈ្នះមេនាបទោសិកាជាមូល តើមានប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ សមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ លុះគេចាត់ស្វរហើយ ក៏ធ្វើយេដិមិទ្រុប កាល
 ចើធ្វើយេដិមិទ្រុបហើយ ក៏ត្រឡប់សួរមកគេចាត់វិញ លុះសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ សួរមកគេចាត់ ១ ក៏ព្យាករថា ម្នាលអារុសោទាំង-
 ឡាយ មានពួកវេទនាឈ្នះមេនាបទោសិកា ពួកវេទនាទាំងនោះសំឡេង
 រិះគន់គ្នាមិនគ្នាហួសវេលា កាលពួកវេទនាទាំងនោះ សម្លេងរិះគន់គ្នា
 មិនគ្នាហួសវេលាហើយ ក៏ធ្វើចិត្តឲ្យប្រឡូស្តដល់គ្នាមិនគ្នាទៀត វេទនា
 ទាំងឡាយនោះ លុះមានចិត្តប្រឡូស្តដល់គ្នាមិនគ្នាហើយ ក៏លំបាកកាយ

ពណ៌កសុត្តេ មគ្គបកោសិកា ៩ មគ្គបកោសិកា ១៧

កិលានុចិញ្ចា តេ ទេវំ ភត្តា កាយា ចវន្តិ ។ ហំធំ ទោ
 បទេតំ អាវុសោ វិជ្ជតិ យំ អញ្ញាភរោ សត្តោ ភត្តា
 កាយា ចវិត្វា ឥត្តត្ថំ អាភច្ឆតិ ឥត្តត្ថំ អាភតោ សមា-
 បោ អភារស្មា អនការិយំ បព្វជតិ អភារស្មា អន-
 ការិយំ បព្វជិតោ សមាបោ អាភច្ឆមន្ទាយ ។ បេ ។
 ភថារ្យំ ចេតោសមាជំ ធុសតិ យថាសមាហិតេ ចិត្ត
 កំ ធុទ្វេចិវាសំ អនុស្សាតិ តតោ បរំ នានុស្សាតិ ។
 សោ វិវាហោ យេ ទោ តេ ភោន្តោ ទេវំ ១ មគ្គប-
 កោសិកា តេ អតិវេលំ អញ្ញាមញ្ញំ ១ ឧបទិដ្ឋា-
 យន្តិ^(១) តេ អតិវេលំ អញ្ញាមញ្ញំ ១ ឧបទិដ្ឋាយន្តា^(២)
 អញ្ញាមញ្ញំ ចិត្តាចិ ១ បទោសេន្តិ តេ អញ្ញាមញ្ញំ អប-
 នុដ្ឋចិត្តា អតិលន្តកាយា អតិលន្តចិត្តា តេ ទេវំ^(៣)
 ភត្តា កាយា ១ ចវន្តិ ចិត្វា ធុវា សស្សតា ទិយាយុ-
 កា^(៤) អវិបរិណាមទម្មា សស្សតិសមំ តថេវ វស្សន្តិ ។

១ ១. ពតិវេលំ អញ្ញាមញ្ញំ ឧបទិដ្ឋាយន្តិ ។ ២ ១. ១ តិវេលំ អញ្ញាមញ្ញំ ឧបទិដ្ឋា-
 យន្តា ។ ៣. អតិវេលំ អញ្ញាមញ្ញំ អនុបទិដ្ឋាយន្តា ។ ៣ ១. ៣ ទេវំ តិ ធុវា ។ ៤ ១.
 វិយាយុកតិ ១ ទិស្សតិ ។

ពណ៌កប្រា ចូរវេតិកាមគ្គបកោសិកា ៦ មគ្គបកោសិកា

លំបុកចិត្ត ទេវតាបំណិទោភិច្ឆុកចាកកាយនោះមក ម្ចាស់អាវុសា ហេតុ
 នោះ តែងមានប្រាកដ គ្រង់ថា សត្វណាមួយ ច្បុកចាកកាយនោះ
 ហើយមកកាន់អង្គភាពជាមនុស្សនេះ លុះបានមកកាន់អង្គភាពជាមនុស្ស
 ហើយក៏ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះ លុះបានចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់
 ផ្ទះហើយ ក៏ស្រយម្បត្តិយាមជាទ្រៀងផុតកម្ពុត (តិលេស) ។ បេ ។
 ក៏បានខ្លួនចេតោសមាជិ តាមវិចចរំ ចិត្តវេសយោគិ ដែលកំណើតនៅខ្លប់ខ្លួន
 រោយសមាជិ ក៏លើកឃើញខ្លួនខ្លួនដែលសត្វកាស្រយទៅហើយ ក្នុង
 កាលមុននោះ កំណត់គ្រឹមតែអង្គភាពជាព្រហ្មនោះប៉ុណ្ណោះ មិនអាចលើក
 ឃើញខ្លួនខ្លួនចូលកំណើតនោះទៅទៀតបានឡើយ ។ សត្វនោះបាននិយាយ
 យ៉ាងនេះថា ពួកទេវតាជំចម្រើនណា ដែលមិនមែនឈ្មោះថា មនោចោ-
 សិកាទេ ទេវតាបំណិទោភិមិនសំរួតរឹតគន់គ្នានិងគ្នាហួសវេលា ហើយក៏មិន
 បានធ្វើចិត្តច្របូបស្រដៀងគ្នានិងគ្នា ទេវតាបំណិទោលុះមានចិត្តមិនបានច្រ-
 បូស្រដៀងគ្នានិងគ្នាហើយក៏មិនលំបុកកាយ មិនលំបុកចិត្ត ទេវតាបំណិទោ
 ក៏មិនច្បុកចាកកាយនោះឡើយ ជាទេវតាទៀតទាំង បិតថេវ មានកាយ
 តែង មានសេចក្តីមិនច្របូបស្រដៀងគ្នា តែងកំណើតនៅដូចជាសស្សតិក្ក ។

សុត្តន្តបិដក ទីបរិយាយស្ស បារិវាទ

យេ បទ មយំ អហុម្ហា មនោបដោសិកា ភេ មយំ
 អភិវេលំ អញ្ញមញ្ញំ ទុបទិជ្ឈយិម្ហា ភេ មយំ អភិ-
 វេលំ អញ្ញមញ្ញំ ទុបទិជ្ឈយន្តា អញ្ញមញ្ញំ ចិត្តា ធិ-
 បដោសិយិម្ហា^(១) ភេ មយំ អញ្ញមញ្ញំ បទុដ្ឋចិត្តា
 កិលន្តកាយា កិលន្តចិត្តា ឯវំ មយំ^(២) តម្ហា កាយា
 ទុតា អធិទ្ធា អទុវា អសស្សតា^(៣) អប្បាយុកា
 ចវននម្ហា ឥត្តត្ថំ អាគតាតិ ។ ឯវំវិហិតកំ បទ^(៤) តុទ្រេ
 អាយស្មន្តោ មនោបដោសិកំ អាចរិយកំ អត្តញ្ញំ
 បញ្ញាបេថាតិ ។ ភេ ឯវមាហំសុ ឯវំ ខោ ខោ អវុសោ
 តោតម សុតំ យេវេវាយស្មា តោតមោ អាហាតិ ។
 អត្តញ្ញញ្ញាហំ កត្តវំ បជាទាមិ ។ បេ ។ យេនកិដានំ
 តថាតតោ ខោ អនយំ អាបជ្ជតិ ។

១ ខ. បទុលិម្ហ ។ ២ ម. ឯវំ មយន្តំ ឥត្តិ ។ ៣ ខ. អប្បសតាតិ ឆ ទិស្សតិ ។
 ៤ ខ. កោ ។

សុត្តន្តបិដក ទីបរិយាយ សារិវាទ

ចំណែកយើងទាំងឡាយណា ឈ្មោះថា មនោបដោសិកាទេវតា យើង
 ទាំងនោះបានសំឡេងក៏ដូចគ្នាខឹងគ្នាហួសវេលា កាលដែលយើងទាំងនោះ
 សំឡេងក៏ដូចគ្នាខឹងគ្នាហួសវេលាហើយ ក៏បានធ្វើចិត្តទ្រទ្រង់ស្រដៀងគ្នាខឹង
 គ្នាទៀត លុះដល់យើងទាំងនោះ បានចិត្តទ្រទ្រង់ស្រដៀងគ្នាខឹងគ្នាហើយ ក៏
 លំបាកកាយលំបាកចិត្ត យើងទាំងឡាយក៏ច្យុតចាកកាយនោះ ដោយកា-
 រាយ៉ាងនេះឯង ជាទេវតាមិនទៀងទាត់ មិនបិក្រេប មានអាយុតិច មាន
 ការច្យុតជាច្រើន បានជាមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ ។ កថាសក្កស្វរ
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះថា នៃអ្នកមានអាយុទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំង-
 ឡាយចក្ខុខ្លះច្បាប់ទម្លាប់ជាអាចរិយក៏ខ្លះ មានទេវតាឈ្មោះមនោបដោ-
 សិកាជាមូល មានប្រការយ៉ាងនេះឬ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះបាន
 ឆ្លើយតបយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភាវុសោភាគម ព្រះភាគមមានអាយុពេល
 យ៉ាងណា យើងទាំងឡាយក៏បានឮមកយ៉ាងនោះដែរ ។ ម្ចាស់កត្តវៈ កថា-
 សកដឹងច្បាស់នូវច្បាប់ទម្លាប់ផង ។ បេ ។ កាលដែលកថាសកដឹងច្បាស់
 នូវសចក្កិវលក៏និកិលេសហើយ ក៏មិនដល់នូវសចក្កិវិទាសរឡើយ ។

ពារីពសុត្ត អធិច្ចសមុប្បន្នចញ្ញញ្ញតិកថា

[១៦] សន្តិ កត្តវ ឯកេ សមណព្រាហ្មណា
 អធិច្ចសមុប្បន្នំ អាចរិយកំ អក្កញ្ញំ បញ្ញាបេន្នំ ឡាហំ
 ឧបសង្កមិត្តា ឯវំ វណមិ សច្ចំ តិវ កុម្មេ អាយស្មន្តោ
 អធិច្ចសមុប្បន្នំ អាចរិយកំ អក្កញ្ញំ បញ្ញាបេនាតិ ។
 តេ ច មេ ឯវំ បុដ្ឋា អាមាតិ បដិជានន្តិ ឡាហំ ឯវំ
 វណមិ កថំវិហិតកំ ច ឧ កុម្មេ អាយស្មន្តោ អធិច្ចស-
 មុប្បន្នំ អាចរិយកំ អក្កញ្ញំ បញ្ញាបេនាតិ ។ តេ ច^(១) ម-
 យា បុដ្ឋា ឧ សំនាយន្តិ អសំនាយន្តា មមំយេវ បដិ-
 បុច្ឆន្តិ តេសាហំ បុដ្ឋោ ឡាភករេមិ សន្តាវុសោ អសញ្ញា-
 សត្តា នាម^(២) ទេវំ សញ្ញាប្បនា ច ច ឧ តេ ទេវំ
 កត្តា កាយា ចរិទ្ធិ ។ ហំនំ ទៅ បទេតំ
 អាវុសោ វិជ្ជតិ យំ អញ្ញានរោ សន្តោ កាយា
 ចរិទ្ធិ វត្តតំ អាត្មតិ វត្តតំ អាតតោ សទាបោ

១ ១. ចសតោ ១ វិស្សតិ ។ ២ ១. អសញ្ញាសត្តា ៣១ ។

ពារីពសុត្ត ពោលភំពិចញ្ញត្តិច្បាប់ទម្ងាប់ ដែលកើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ

[១៦] ខ្នាលកត្តវៈ មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ចញ្ញត្តច្បាប់
 ទម្ងាប់ជាភាចរិយភំទ ដែលកើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ កថាគក
 ចូលទៅកេសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ហើយសួរយ៉ាងនេះថា ឧប្បក
 មានកាយុទាំងឡាយ ពួក ក្នុងទាំងឡាយ ចញ្ញត្តច្បាប់ទម្ងាប់ ជា
 ភាចរិយភំទ ដែលកើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ តិកវិមេធសុ ។ ឯ
 សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ លុះកថាគកសួរយ៉ាងនេះហើយ ក៏ប្តេជ្ញាថា
 ព្រះករុណាព្រះអង្គដ្បូច្ឆៈ ហើយរៀបចំកថាគក សួរយ៉ាងនេះទៅសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះទៀតថា ឧប្បកមានកាយុទាំងឡាយ ចុះក្នុងទាំងឡាយ
 ចញ្ញត្ត ឲ្យច្បាប់ទម្ងាប់ ជាភាចរិយភំទ ដែលកើតឡើង ដោយមិន
 អាស្រ័យហេតុ តើមានប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ ឯសមណព្រាហ្មណ៍ទាំង
 នោះ លុះកថាគកសួរហើយ ក៏ឆ្លើយដោះមិនរួច កាលបើឆ្លើយដោះមិន
 រួចហើយ ក៏ត្រឡប់សួរមកកថាគកវិញ លុះសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ
 សួរ កថាគកក៏ឡាភរថា ខ្នាលករុសោ ទាំងឡាយ មានទៅករុយ្យា
 អសញ្ញាសត្ត ធិសត្តមិនមានសញ្ញា ទៅកាទាំងនោះ លុះមានសញ្ញាភើត
 ឡើងហើយ ក៏ច្យុតចាកកាយនោះ ។ ខ្នាលករុសោទាំងឡាយ ហេតុ
 នោះ កែងបានប្រាកដ ត្រង់ថា សត្វណាមួយ ច្យុតចាកកាយនោះ
 ហើយមកកាន់អក្កកាតជាមនុស្សនេះ លុះបោះមកកាន់អក្កកាតជាមនុស្ស

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាធិកវគ្គ

អភារស្នា អនការិយំ បទ្ធជតិ អភារស្នា អនការិយំ
 បទ្ធជិតោ សមាធា អាតប្បមន្ទាយ បណាមន្ទាយ
 ។ ថេ ។ គដាប្បំ ចេតោសមាធិ ធុសតិ យថាសមា-
 ហិតេ ចិត្តេ តំ សញ្ញប្បនំ អនុស្សវតិ គតោ បរិ-
 ណនុស្សវតិ ។ សោ ឯវមាហ អនិច្ចសមុប្បន្នោ
 អត្តា ច លោកោ ច តំ កិស្ស ហេតុ អហំ
 ហិ បុព្វេ ធាហោសី សោម្ហិ ឯតវហិ អហុត្វា
 សន្តតាយ បរិទតោតិ ។ ឯវិវិហិតកំ លោ(១) តុត្តេ
 អាយស្សន្តោ អនិច្ចសមុប្បន្នំ អាចរិយកំ អត្តញ្ញំ
 បញ្ញមេថាតិ ។ តេ ឯវមាហស្ស ឯវំ ទោ អា-
 វុសោ តោតថ សុតំ យថេវាយស្នា តោតមោ
 អាហាតិ ។ អត្តញ្ញញ្ញាហំ អត្តំ បជាធាមិ តត្វ
 បជាធាមិ តតោ ច ទុត្តវិតរិ បជាធាមិ តត្វ បជាធាមិ

១. ៣ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាធិកវគ្គ

នេះហើយ ក៏ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស លុះបានចេញចាកផ្ទះចូល
 ទៅកាន់ផ្នួសហើយ កាស្រីយន្តវិញយាមជាគ្រឿងដុកកម្ដៅ (កិរលស)
 កាស្រីយន្តវិញយាមជាគ្រឿងកម្ដៅ ។ ថេ ។ ក៏បាននូវចេតោស-
 មាធិ ភាវចចរិនិច្ចត្តចសំយោគី ដែលតាំងនៅខ្ទប់ខ្ទួន ដោយសមាធិ
 ហើយក៏រលឹកឃើញគ្រឹមកំណត់កាល ដែលមានសញ្ញាតិក៏ត្រូវដឹងហើយ
 នោះ មិនអាចរលឹកឃើញ ឲ្យហួសអំពីនោះបានឡើយ ។ សត្វនោះ
 ក៏និយាយយ៉ាងនេះថា ខ្លួននឹងលោកក៏ត្រូវដឹង ដោយមិនកាស្រីយេហេតុ
 ការពាលផ្ទះ ក៏ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា អាត្មាអញក្នុងកាលមុននោះ
 ក៏មិនបានកើតជាសត្វអ្វីទេ ក៏ក៏តែក្នុងកាលកល្យាននេះឯង តទៅមុខទៀត
 ក៏មិនបានកើតដែរ គ្រូច្បាប់ទៅជាស្ងប់ម្ដាប់ ។ គឺថាធម្មសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះថា នៃអ្នកមានអាយុទាំងឡាយ ចុះម្នាក់ទាំងឡាយ
 បញ្ញត្តច្បាប់ខ្ទប់ ជាអាចរិយវិទ ដែលកើតឡើង ដោយមិនកា-
 ស្រីយេហេតុ មានប្រការយ៉ាងនេះឬ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ
 បានឆ្លើយតបយ៉ាងនេះថា នៃការុសោតាភម ព្រះភាគមនាមកយុ
 ពោលយ៉ាងណា យើងទាំងឡាយក៏បានព្រមយ៉ាងនោះដែរ ។ ដូល
 កត្តវៈ គឺថាធម្មជីវិតច្បាប់ខ្ទប់ខ្ទប់ដឹង ដឹងច្បាប់ខ្ទប់ខ្ទប់លើស
 លើសលប់ជាងនោះដឹង កាលដែលគេថាធម្មជីវិតច្បាប់ខ្ទប់ខ្ទប់នោះហើយ

ពោធិកសុត្តេ សុខវិមោក្ខកថា

ន បរាមសាមី ។ អរាមសគោ ច មេ ចច្ចុត្តញ្ញាវ(១)
ជិត្តតិ វិជិតា យនកិជាធំ តថាតោ យោ អនយំ
អាបជ្ជតិ ។

[១៧] ឃុំវាជី ទោ មំ កត្តវ ឃុំមត្តាយី ឃុំកេ
សមណាប្រាហ្មណា អសតា តុញ្ញា មុសា អក្កតេន
អញ្ញាចិត្តត្ថំ វិចារតោ សមណោ តោតមោ ភិក្ខុវេ ច
សមណោ តោតមោ ឃុំមាហា យស្មី សមយេ សុកំ
វិមោក្ខំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ សត្វំ តស្មី សមយេ
អសុកត្តេ សម្បជានាតីតិ ។ ន ទោ ចនាហំ
កត្តវ ឃុំ វជានិ យស្មី សមយេ សុកំ វិមោក្ខំ
ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ សត្វំ តស្មី សមយេ អសុកត្តេ
សម្បជានាតីតិ ។ ឃុំ ច ទោ អហំ កត្តវ
វជានិ យស្មី សមយេ សុកំ វិមោក្ខំ ឧបសម្បជ្ជ
វិហារតិ សុកត្តេ តស្មី សមយេ សម្បជានាតីតិ ។

១. ឧ. អ. ៣៣៧៧ ។

ពោធិកសុត្តេ ពោលនំទិសុតវិមោក្ខ

ក៏មិនបានប្រកាន់ខ្ពស់ឡើយ ។ កាលភវានក មិនបានប្រកាន់ខ្ពស់
ហើយ រើចង់ដឹងច្បាស់ ឲ្យសេចក្តីលក់នៃកិលេសចំពោះខ្លួនឯង កាល
ដែលភវានក ដឹងច្បាស់ឲ្យសេចក្តីលក់នៃកិលេសហើយ ក៏មិនដល់ឲ្យ
សេចក្តីវិមោក្ខឡើយ ។

[១៧] ខ្មាលកត្តវៈ សមណាប្រាហ្មណំភ្នកមួយ ពោលចង្អាត់
ភវានក ដែលមានវង្សយ៉ាងនេះ ជាអ្នកប្រាថ្នាយ៉ាងនេះ ដោយពាក្យ
មិនមាន ជាពាក្យទេ ជាពាក្យកុហកមិនពិត ព្រះសមណាភាគមិន
ពួកភិក្ខុមានសេចក្តីសម្គាល់ខ្ពស់ ព្រោះព្រះសមណាភាគម ខ័យាយយ៉ាង
នេះថា សម័យណា យោគីបានដល់ឲ្យសុកវិមោក្ខ (វណ្ណកសំណ) សម័យនោះយោគី
រមែងដឹងច្បាស់ឲ្យចេញចំណិតដែលល្អក្តី មិនល្អក្តី
ថាជាចេញចំណិតមួយយ៉ាង ។ ខ្មាលកត្តវៈ ភវានក ភតបានពោល
យ៉ាងនេះថា សម័យណា យោគីបានដល់ឲ្យសុកវិមោក្ខ សម័យនោះ
យោគី រមែងដឹងច្បាស់ឲ្យចេញចំណិត ដែលល្អក្តី មិនល្អក្តី ថាជា
ចេញចំណិតមួយយ៉ាងដូច្នោះឡើយ ។ ខ្មាលកត្តវៈ ភវានក កែងខ័-
យាយយ៉ាងនេះថា សម័យណា យោគីបានដល់ឲ្យសុកវិមោក្ខ សម័យ
នោះយោគី រមែងដឹងច្បាស់ថា ជាចេញចំណិតមួយយ៉ាងដូច្នោះទេ ។

សុត្តន្តបិដក ទីបរិយាយស្ស បារិវាទ

តេ ភ(១) វិបរិកា យេ កកវន្តំ វិបរិកត្តា នហន្តិ
 ភិក្ខុវេ ច ឯវិមសន្នោ អហំ កន្តេ កកវន្តំ(២) បហោតិ
 ច(៣) មេ កកវំ តថា ធម្មំ នេសិវុំ យថា អហំ
 សុកំ វិមោក្ខំ ឧបសម្បជ្ឈំ វិហរេយ្យន្តិ ។ នុក្ករំ
 ទោ ឯតំ កក្កវំ តយោ អញ្ញានិដ្ឋិកេន អញ្ញាភ្នន្តិកេន
 អញ្ញាចិកេន អញ្ញាត្រ អាណេន អញ្ញាត្រ អាចរិ-
 យកេន សុកំ វិមោក្ខំ ឧបសម្បជ្ឈំ វិហរិតុំ វិស្ស
 ត្វំ កក្កវំ យោ ច តេ អយំ មយំ បសោទោ
 តមេ ត្វំ សាទុកំ អនុវត្តាតិ ។ សចេតំ កន្តេ
 មយោ នុក្ករំ អញ្ញានិដ្ឋិកេន អញ្ញាភ្នន្តិកេន អញ្ញាចិ-
 កេន អញ្ញាត្រ អាណេន អញ្ញាត្រ អាចរិយកេន

១ ឧ. ៣ ០ កន្តេ ។ ២ ឧ. គហំ កកវន្តំ ។ ៣ ឧ. បករោ ៤ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក ទីបរិយាយ សុត្តន្ត

កក្កវំតោគ្របវិញ្ញាជក ក្រាបបង្គំទូលថា ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សម-
 ណាព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយណា ដុំកកម្កវព្រះមានព្រះភាគ ខ័ន្តកក្កវថា
 ជាអ្នកមានសេចក្តីសម្គាល់ខុស សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ ជា
 បុគ្គលមានសេចក្តីសម្គាល់ខុសវិញទេ ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
 ជាបុគ្គលជ្រះថ្លាចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ដោយប្រការដូច្នោះ ដ្បិតព្រះ
 មានព្រះភាគ អាចសម្តែងធម៌ប្រោសខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយពាក្យដែលធ្វើខ្ញុំ
 ព្រះអង្គឱ្យបានដល់ខ្លួនសុភវិហារុបាទ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ច្រង់ត្រាស់
 ថា ម្នាលកក្កវៈ ការដែលអ្នកមានសេចក្តីយល់ឃើញផ្សេង មានសេចក្តី
 ភាប់ចិត្តផ្សេង មានសេចក្តីពេញចិត្តផ្សេង មានសេចក្តីព្យាយាមក្នុងវិ
 ជវិទ មានភាពវិយាវក្នុងវិជវិទ កម្រៃនឹងបានដល់ខ្លួនសុភវិហារុបាទ ក្រៃ-
 ពេក ម្នាលកក្កវៈ ឈ្លើយចុះ សេចក្តីជ្រះថ្លាណា របស់អ្នកចំពោះ
 កថាគត ចូរអ្នកពេញចិត្តស្រាវជ្រាវសេចក្តីជ្រះថ្លាព្រះល្អចុះ ។ កក្កវៈ
 តោគ្របវិញ្ញាជក ក្រាបបង្គំទូលថា ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចេ្នខ្ញុំព្រះអង្គមាន
 សេចក្តីយល់ឃើញផ្សេង មានសេចក្តីភាប់ចិត្តផ្សេង មានសេចក្តីពេញ
 ចិត្តផ្សេង មានសេចក្តីព្យាយាមក្នុងវិជវិទ មានភាពវិយាវក្នុងវិជវិទ

បាណិកសុត្ត បុរិមោគបិដក

សុតំ វិហោត្តំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារិកុំ យោ ច មេ
អយំ កន្តោ កតវតិ ចសារោ តមេវាហំ សាចុកមមុ-
រត្តិស្សន្តមីតិ^១ ។ ឥធមវោច កតវា ។ អត្តមលោ
កត្តវតោត្តោ បរិច្ឆាជតោ កតវតោ ភាសិតំ អភិ-
នន្តិតិ ។

បាណិកសុត្តំ បឋម(២) ខន្តិទំ ។

១ ខ. សាមុតំ ឧបសម្បជ្ជមីតិ ។ ២ ខ. បាណិកសុត្តំ បឋមំ ។ ឃ. បាណិកសុត្តំ
បឋមំ សម្ពត្តំ ។

បាណិកសុត្ត ពោលអំពីសុតិមោក្ខ

កម្រខន្តិបានផលំ ឲ្យសុតិមោក្ខន្តិមពកណាសំ ចតិក្រព្រះឥន្ទ្រីដ៏ចម្រើន
សេចក្តីជ្រះថ្លាណា របស់ឪពុកអង្គ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ឪពុកអង្គ
នឹងប្រសិទ្ធភ័យសេចក្តីជ្រះថ្លាឆានឯងឱ្យប្រពៃ ។ ព្រះមានព្រះភាគ បាន
ក្រាស់សម្តែងសេចក្តីនេះចម្រើយ ។ ភក្តិវិភាគបរិច្ឆាជក ក៏មានចិត្ត
រីករាយក្រេកអរនឹងភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ បាណិកសុត្តទី ១ ។

ឧទុម្ពរិកស្មត្តំ ទុតិយំ

[១៧] ឯវុទ្ធី សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវា
 រាជក្កហោ វិហារតិ តិជ្ឈក្កដេ បព្វតេ ។ តេន ទោ
 បន សមយេន ឯក្រោតោ បរិព្វាជកោ ឧទុម្ពរិកាយ
 បរិព្វាជកាវមេ បដិវសតិ មហាតិយោ បរិព្វាជកបរិ-
 សាយ សុទ្ធិ តិសមត្តហិ បរិព្វាជកសតេហិ ។
 អដទោ សទ្ធាតោ កហមតិ ធិវធិវស្សវ រាជក្កហា
 ឯក្កមិ កកវន្តំ ធស្សនាយ ។ អដទោ សទ្ធាធស្ស
 កហមតិស្ស ឯកនហោសិ អកាលោ ទោ តាវ
 កកវន្តំ ធស្សនាយ បដិសល្លោ កកវា មហោកាវ-
 ធិយាឯមិ កិក្កនំ អសមយោ ធស្សនាយ បដិ-
 សល្លោ មហោកាវធិយា កិក្ក យន្តហា យេន
 ឧទុម្ពរិកាយ បរិព្វាជកាវមោ យេន ឯក្រោតោ
 បរិព្វាជកោ តេនុបសន្តមេយ្យន្តិ ។ អដទោ សទ្ធាតោ
 កហមតិ យេន ឧទុម្ពរិកាយ បរិព្វាជកាវមោ យេន
 ឯក្រោតោ បរិព្វាជកោ តេនុបសន្តមិ ។

ឧទុម្ពរិកស្មត្រ ទី ២

[១៨] ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
 គង់នៅលើភ្នំគុដ្ឋក្នុង ទៀងក្រុងរាជគ្រឹះ ។ ក៏សម័យនោះឯង បរិព្វាជក
 ឈ្មោះឱក្រាត ទៅតាមស្រ័យក្នុងបរិព្វាជកាវមេ ជាបេសនាទៅឈ្មោះ
 ឧទុម្ពរិកា ជាមួយនឹងបរិព្វាជកបរិស័ទ ជាប្រើន ប្រមាណ ៣០០០
 នាក់ ។ គ្រានោះឯង គហចក៏រឈ្មោះសទ្ធាន បានចេញទៅក្រុងរាជគ្រឹះ
 ដើម្បីគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងរេលាវែងជ្រៅគ្រង់ ។ គ្រានោះ
 សទ្ធានគហចក៏ បានសេចក្តីគ្រិះរិះផ្សេងៗ កាលនេះកាលមិនគួរខឹង
 ទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគនៅឡើយ (ព្រោះថា) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 កំពុងសម្លឹងទៅ(១) ទាំងមិនមែនជាសម័យ ដើម្បីជួបគុដ្ឋក្នុងឡាយ ដែល
 ជាអ្នកចម្រើនចិត្ត(២) ព្រោះភ្នកភ្នកជាអ្នកចម្រើនចិត្ត ក៏កំពុងនៅសម្លឹង
 ចម្រើនចិត្តក្នុងកាតាគញ ចូលទៅក្នុងគ្រាបរិព្វាជក ឯបរិព្វាជកាវមេ
 របស់ព្រះនាងឧទុម្ពរិកាទៅ (សិនចុះ) ។ ទើបសទ្ធានគហចក៏ចូលទៅ
 ក្នុងគ្រាបរិព្វាជក ឯបរិព្វាជកាវមេ របស់នាងឧទុម្ពរិកាទៅ ។

១ គន្ធអថាថា សំគោដល់ការស្ងប់នៅក្នុងឈាម ។ ២ សំគោដល់ការដែលធ្វើឱ្យក្រញចិត្ត ។

ឧទ្ទិសល្អិត្ត វិញ្ញាណបិណ្ឌ

[១៧] តេជ ទោ បទ សមយេន និគ្រោធា
 បរិព្វាជគោ មហាតិយា បរិព្វាជគបរិសាយ សទ្ធិ
 ទិសិទ្ធា ហោតិ ឧទ្ធាទិទិហោ ឧទ្ធាសន្តមហាសន្តាយ
 អនេកវិហិតំ វិវច្ឆានកថំ កកេដ្ឋិយា សេយ្យមិទំ
 រាជកថំ ទោកថំ មហាមគ្គកថំ សេនាកថំ កយ-
 កថំ យុទ្ធកថំ អន្តកថំ ចានកថំ វត្តកថំ សយន-
 កថំ មាលាកថំ កន្ទកថំ ញាតិកថំ យានកថំ
 ភាមកថំ និកមកថំ ជនបទកថំ នគរកថំ^(១) ឥត្តិ-
 កថំ បុរិសកថំ សុរាជានកថំ^(២) វិសិទ្ធាកថំ កុម្ម-
 ដ្ឋានកថំ បុព្វប្បេតកថំ ជានត្តកថំ លោកត្តាយិកំ
 កថំ សមុទ្ធត្តាយិកំ កថំ ឥតិកវកកថំ ឥតិ
 វា ។ អន្តសា ទោ និគ្រោធា បរិព្វាជគោ សន្ធានំ
 កហមតិ ទូរតោ វ អាគន្ធនំ ទិស្វា សកំ បរិសំ
 សណ្ឋាបេសិ^(៣) អប្បសន្តា កោន្តោ ហោន្តុ មា កោន្តោ
 សន្តមកត្ត អយំ សមណស្ស កោតមស្ស សាវកោ

១ ឧ. ប. ៥៣៣៦ អន្តរា ។ ២ ឧ. ប. សូរា ។ ៣ ឧ. សណ្ឋាបេសិ ។

ឧទ្ទិសល្អិត្ត វិញ្ញាណបិណ្ឌ

[១៨] សម័យានេឯនំ វិញ្ញាណបិណ្ឌ កំពុន្តិអន្តិយជាមួយនឹង
 បរិព្វាជគបរិសំ វាច្រើន ដែលកំពុន្តិឥតកន្តិវិញ មានសំរេង្រិហិសំរេង្រិ
 ខ្វំនំ វិញ្ញាយតិព្វានកថាមានប្រការផ្សេង ។ គឺវិញ្ញាយអំពីស្តេច វិញ្ញាយ
 អំពីចោរ វិញ្ញាយអំពីមហាមាត្រ វិញ្ញាយអំពីសេនា វិញ្ញាយអំពីភិក្ខុ
 វិញ្ញាយអំពីបង្កំ វិញ្ញាយអំពីបុរោហិត វិញ្ញាយអំពីទឹក វិញ្ញាយអំពីសំរាត់
 វិញ្ញាយអំពីទីដេក វិញ្ញាយអំពីកម្រងផ្កា វិញ្ញាយអំពីគ្រឿងក្រសួប វិញ្ញាយ
 អំពីញាតិ វិញ្ញាយអំពីធាន វិញ្ញាយអំពីស្រុក វិញ្ញាយអំពីទិកម វិញ្ញាយ
 អំពីជនបទ វិញ្ញាយអំពីគ្រង វិញ្ញាយអំពីស្រ្តី វិញ្ញាយអំពីបុរោស វិញ្ញាយអំពី
 ការនឹកស្តុក វិញ្ញាយអំពីច្រកល្អិត វិញ្ញាយអំពីកំពង់ទឹក វិញ្ញាយអំពីបុព្វ-
 ប្រេតវិញ្ញាយអំពីភ្នំផ្សេងៗ ដែលឥតប្រយោជន៍ វិញ្ញាយភ្នំរលោក
 (វិញ្ញាយភ្នំភ្នំសុភក្រហមដាវដើម) វិញ្ញាយអំពីសមុទ្រ វិញ្ញាយអំពី
 សេចក្តីចម្រើន វិញ្ញាយសេចក្តីសាចស្តុន្យ ដែលជាហេតុឥតប្រយោជន៍ជាដូច្នោះ
 ខ្លះផ្សេងៗ វិញ្ញាយវិញ្ញាណបិណ្ឌ បានឃើញសន្ធានតបតិកំពុន្តិវិញដើរមក
 កំពង់មួយ ក៏ហាមបរិសំទរបស់ខ្លួនថា ពួកអ្នកដ៏ចម្រើនព្រមានសំរេង្រិភិច ។
 ពួកអ្នកដ៏ចម្រើនកុំវិញ្ញាយភ្នំភ្នំ ទេដោសាវករបស់ប្រាសមណភាគម

អាគច្ឆតិ សទ្ធានោ កហាបតិ យោវតា ទោ បទ
 សមណស្ស តោតមស្ស សាវតា តិហិ ឱទានវសនា
 រាជគុហោ បដិវសន្តិ អយំ តេសំ អញ្ញតោ សទ្ធានោ
 កហាបតិ អប្បសទ្ធកាមា ទោ បនាយស្សន្តោ អប្ប-
 សទ្ធស្ស វណ្ណាវទិទោ(១) អប្បវបាយ អប្បសន្តំ ចរិសំ
 វិទិត្វា ឧបសន្តមិត្តំ បញ្ញាយ្យតិ ។ ឯវំ វុត្ត តេ
 បរិព្វាជកា ឥណ្ឌិ អហេសុំ ។

[២០] អធិទោ សទ្ធានោ កហាបតិ យេន
 ធិត្រោនោ បរិព្វាជកោ តេឧបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា
 ធិត្រោនេន ចរិព្វាជកេន សន្តិ សម្មោទិ សម្មោទិយំ
 តទថំ សារាណិយំ វិតិសាវេទ្វា ឯកមន្តំ ធិសីទិ ។
 ឯកមន្តំ ធិសីន្នោ ទោ សទ្ធានោ កហាបតិ ធិត្រោជំ
 បរិព្វាជកំ ឯកនេវេន អញ្ញតា ទោ សីទេ ហា-
 ន្តោ អញ្ញតិត្តិយា បរិព្វាជកា សន្តម្ម សមាគម្ម
 ឧត្តាទិទោ ឧប្បាសទ្ធិមហាសទ្ធា អនេកវិហិតំ តិវច្ឆា-
 នកាថំ អនុយុត្តា(២) វិហារន្តិ សេយ្យមិទំ រាជកមំ

១ ១. បទេន អយស្សន្តោ អប្បសទ្ធិវិទិត អប្បសទ្ធិវណ្ណាវទិទោ ។ ២ ១. រាជគុ ។

ឈ្មោះសទ្ធានគហបតីកំពុងដើរមក មួយទៀត ពួកគ្រូហស្តជាសាវ័ករបស់
 ព្រះសមណគោតម ជាមនុស្សមានសម្បៀកចំពាក់សំ នៅអាស្រ័យក្នុង
 គ្រូនិពដ្ឋាន សទ្ធានគហបតីនេះក៏ជាសាវ័ក ១ ក្នុងពួកសាវ័កទាំងនោះដែរ
 ពួកលោកមានអាយុ សុទ្ធតែត្រូវការមនុស្សទានសំឡេងតិច សារសើរតែ
 មនុស្សទានសំឡេងតិច ១ ធ្វើម្តេចឱ្យគេដឹងឱ្យចរិសំទ ដែលមានសំ-
 ឡេងតិច ហើយសម្គាល់ឱ្យវិដែលគេត្រូវចូលមករក ។ កាលបើ
 និគ្រោធចរិព្វាជកនិយាយ យ៉ាងនេះហើយ ពួកបរិព្វាជកទាំងនោះ ក៏នាំ
 គ្នាទៅស្ងៀម ។

[២០] លំដាប់នោះ សទ្ធានគហបតី បានចូលទៅរកនិគ្រោធច-
 រិព្វាជក លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏បានរកទាក់ទងជាមួយនឹងនិគ្រោធច-
 រិព្វាជក ចក្ខុបំពាក្យដែលត្រូវកើតឈរ នឹងពាក្យដែលត្រូវលើកហើយ ក៏
 អន្តិយក្នុងវិសមគ្គរ ។ លុះសទ្ធានគហបតីអន្តិយក្នុងវិសមគ្គរហើយ បាន
 និយាយពាក្យនេះទៅនឹងនិគ្រោធចរិព្វាជកថា លោកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ
 ពួកចរិព្វាជកជាអន្តរិយានេះ ជួបជុំសមាគមគ្នាហើយ តែងមានសំឡេង
 ហើ សំឡេងទាំង ច្រកចកិញ្ញានកថាច្រើនយ៉ាង គឺ និយាយអំពីស្តេច

ឧទ្ធរណ៍សុត្តន្ត វិញ្ញាណបិដក

នោរកង់ ។ មេ ។ ឥតិភវំភវកង់ ឥតិ វា អញ្ញជា
 ខោ បដ(១) សោ ភកវំ អរញ្ញេ វេចគ្នាធំ បដ្ឋាធំ
 សេនាសនាធំ បដិសេវតិ អប្បសដ្ឋាធំ អប្បធិយោ-
 សាធំ វីជនវំតាធំ មនុស្សវាហសេយ្យកាធំ បដិ-
 សល្លានសារុច្ឆាធំ ។ ឯវំ វុត្តេ វិញ្ញាណោ បរិញ្ញា-
 ណោ សដ្ឋានំ កហបតិ ឯតនេវេច យក្សេ កហ-
 បតិ ជាធម្មសិ កេន ឥមណោ តោតមោ សន្តិ-
 សល្លបតិ កេន សាកង្គំ សមាបដ្ឋតិ កេន បញ្ញា-
 វេយ្យត្តិយំ សមាបដ្ឋតិ(២) សុញ្ញការហតា សមណស្ស
 តោតមស្ស បញ្ញា អបរិសាវចរោ សមណោ តោតមោ
 ណលំ សល្លាណយ សោ អន្តបដ្ឋានេវ(៣) សេវតិ សេយ្យ-
 ចាមិ ហម តោតាណា បរិយន្តចារិធំ អន្តបដ្ឋានេវ សេវតិ
 ឯវមេវ សុញ្ញការហតា សមណស្ស តោតមស្ស បញ្ញា

១ ១. បដ ។ ២ ១. ម. អបដ្ឋតិ ។ ៣ ១. ម. អន្តបដ្ឋានេវ ។

ឧទ្ធរណ៍សុត្តន្ត វិញ្ញាណបិដក

និយាយពីរថា ។ មេ ។ និយាយពីសេចក្តីចម្រើននិងសេចក្តីសាចស្តម្ប
 ដែលជាហេតុក៏ច្រើនយោជន៍ជាដូច្នោះខ្លះ ដូច្នោះខ្លះ ឯព្រះមានព្រះភាគ
 ព្រះអង្គនោះ ដោយឡែក គឺ ទ្រង់សេពសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ គាំទ្រទៅ
 ក្នុងវិញ្ញាណ ជាសេនាសនៈមានសំឡេងសន្ទឹកគឺកកតិច ប្រាសចាក
 ពាក្យសម្តីរបស់អ្នកដទៃ សមគួរដល់ការស្ងប់ស្ងាត់របស់មនុស្ស គួរដល់
 ការលាក់ខ្លួនក្នុងអង្គបាទ ។ កាលបើសន្ទានតហបតិ និយាយយ៉ាងនេះ
 ហើយ និវត្តនាបិដកក៏និយាយពាក្យនេះ ទៅនឹងសន្ទានតហបតិថា
 វិនតហបតិ ដូចជាយើងនិរតន់ អ្នកឯងត្រូវដឹងថា ព្រះសមណភាគម
 ចរាជាមួយនឹងអ្នកណា បានច្រឡំសាកប្តាជាមួយនឹងអ្នកណា ល្បួងនូវ
 ភាពជឿវៃដោយប្រាថ្នាជាមួយនឹងអ្នកណា (ដូចម្តេចបាទ) ព្រោះប្រាថ្នា
 របស់ព្រះសមណភាគម បាត់វិនាសក្នុងផ្លូវស្ងាត់អស់ទៅហើយ ព្រះ
 សមណភាគម ជាចុក្តលមិនហិនចុះកាន់បរិស័ទ មិនអាចធ្វើការចរាទាំង
 អ្នកដទៃបាទទេ បាទជាលោកវិភង្គិកស្រ័យទៅវត្តក្នុងសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់
 ប៉ុណ្ណោះ ដូចមេតាទ្វាក់វត្តកម្មាន តែគឺគ្រោះចុះទៅវត្តក្នុងវិជ្ជាញ អប់រក
 តែទីស្ងាត់ប៉ុណ្ណោះ(៤) ដូចម្តេចមិញ ប្រាថ្នា របស់ព្រះសមណភាគម

១ អង្គកថា ជា នេតេទ្វាក់ម្នាក់ព្រលឹងព្រលឹងស្មើគ្នា ។ វិញ្ញា ព្រោះទ្វាចក្រែងស្មើមែក
 ឈើប្តូរគ្នាប៉ុន្តែ មិនហ៊ានទៅក្នុងក្នុង ព្រោះទ្វាចក្រែងប៉ុន្តែ ប៉ុន្តែច្រើនប្តូរគ្នាតា
 ម្តេចគ្នា ។

សុត្តន្តបិដក វិយាសិកាយស្ស បាឋកថា

អហិសាវចោ សមណោ កោតមោ ជាលំ សល្លាតាយ
សោ អន្តបន្តានោ សេវតិ ឥស្ស កហបតិ សមណោ
កោតមោ ឥនំ បរិសំ អាគុយ្យ ឯកបញ្ញោនោ ឯ សំ-
សានេយ្យាម(១) គុច្ឆកុម្ពិវ ឯ មញ្ញោ ឱកេនេយ្យមាតិ ។

(២០) អស្សោសិ ទោ ភគវា និក្ខាយ សោត-
តាគុយា វិសុត្តាយ អតិក្កន្តន្តានុសិកាយ សទ្ធានស្ស
កហបតិស្ស ឯគ្រោនេន បរិព្វាជគោន សទ្ធិ ឥមំ
ភជាសល្លាបំ ។ អថទោ ភគវា កិស្សក្កដា បទ្ធាតា
ឱកេហិត្វា យេន សុមាគងាយ តីរេ មោវធិវចោ
ទេនុបសន្តិមិ ឱបសន្តិមិត្វា សុមាគងាយ តីរេ មោវ-
ធិវមេ អញ្ញាការេស ចន្តិមតិ(២) ។ អន្តសា ទោ
ឯគ្រោនោ បរិព្វាជគោ ភគវន្តំ សុមាគងាយ តីរេ មោ-
វធិវមេ អញ្ញាការេស ចន្តិមន្តំ និស្សា(៣) សកំ បរិសំ
សល្លាបេសិ អប្បសន្តា កោតោ ហោន្តុ មា កោតោ
សន្តមកត្តុ អយំ សមណោ កោតមោ សុមា-
គងាយ តីរេ មោវធិវមេ អញ្ញាការេស ចន្តិមតិ

១ ម. សំហេយ្យម ។ ២ ម. ចន្តិមំ ។ ៣ ម. វិស្សាម ។

សុត្តន្តបិដក វិយាសិកាយ បាឋកថា

កិរិយាសប្តាតំពៅក្នុងផ្ទះស្លាក់ហើយ ព្រះសមណោភាគម មិនហិទ្ធិល
មកកាន់ចរិស៍ មិនគួរនឹងនិយាយសំណេះសំណាលបានទេ លោកវតី
ព្រមយេនៅកែក្នុងសេនាសនៈដីស្លាក់ផ្ទះបង្អែក ខែអ្នកគហបតិ ល្បួង
មើលចុះ ចេញព្រះសមណោភាគម គប្បីមកចរិស៍ខែនេះ ពួកយើងគួរសាក
សួរលោកមួយច្រើនល្បួងមើលដែរ ពួកយើងត្រូវចាប់ចង្អុលព្រះសមណ-
ភោគមាទារ ឱ្យដួចជានិរោធិយក្នុងឆ្នាំនេះទេ (មិនទាន់) ។

(២១) ព្រះមាតាព្រាហ្ម ទ្រង់ជ្រាបខ្លះៗក្បែរភ្នំយន្តនេះ របស់
សន្តានគហបតិមិននិមិត្តាធិបតីព្រាហ្ម ដោយសោតនាគុ ដូចជាទិព្វដំបៅ-
ស្មុ កន្លងចង្អុលសោតនាគុរបស់មនុស្សសាមញ្ញ ។ សំដៅនោះ ព្រះ
មាតាព្រះភាគស្តេចចុះ អំពីភ្នំកិស្សក្កដ ហើយចូលទៅឯមោវធិវចស្ថាន
(កន្លែងសម្រាប់ទ្រង់រំលឹកដល់សក្ខីភាព) ក្បែររដ្ឋស្រះ ឈ្មោះសុមាគតា
លុះចូលទៅឯនោះហើយ ក៏ទ្រង់ចង្រ្កមក្នុងទីកន្លែងមោវធិវចស្ថាន ក្បែរ
រដ្ឋស្រះឈ្មោះសុមាគតា ។ លុះនិមិត្តាធិបតីព្រាហ្ម បានឃើញព្រះមាតា
ព្រាហ្ម ទ្រង់ចង្រ្កមក្នុងទីកន្លែងមោវធិវចស្ថាន ទៀងរដ្ឋស្រះសុមាគតា
ហើយ ក៏ចង្រ្កមក្នុងទីកន្លែងមោវធិវចស្ថាន ក៏ចង្រ្កមក្នុងទីកន្លែងមោវធិវចស្ថាន
សំខ្យល់ចំ ។ សូមអ្នកទាំងឡាយកុំដក់ក្នុងចិត្តឡើយ នេះព្រះសមណ-
ភោគម កំពុងចង្រ្កមក្នុងទីកន្លែងមោវធិវចស្ថាន ក្បែររដ្ឋស្រះសុមាគតា

ឧទ្ទិសសុត្តន្ត ខិត្តបិដក

អប្បសន្តកាមោ ទោ បទ សោ អាយស្មា អប្ប-
 សន្តស្ស វណ្ណាវធំ អប្បវនាម អប្បសន្តំ បរិសំ វិធិត្តា
 ឧបសន្តំមន្តំ មន្តោយ្យ សថេ សមណោ កោតមោ
 ឥមំ បរិសំ អាតច្ឆេយ្យ ឥមន្តំ បញ្ចំ ធុច្ឆេយ្យម កោ
 ធាម សោ កន្តេ កតវតោ ធម្មោ យេន កតវា សា-
 វាកោ វិនេតិ យេន កតវតា សាវកោ វិធិតា អស្សា-
 សប្បត្តា បដិជានន្តិ អជ្ឈាសយំ អាទិប្រាហ្មនវិយន្តិ ។
 ឯវំ វុត្តេ នេ បរិព្វាជកោ តុណ្ហិ អមោសុំ ។

(២២) អដទោ កតវា យេន ខិត្តបិដក បរិព្វាជ-
 កោ តេនុបសន្តំមិ ។ អដទោ ខិត្តបិដក បរិព្វាជកោ
 កតវន្តំ ឯតទរោច ឯតុ ទោ កន្តេ កតវា ស្វាកនំ(១)
 កន្តេ កតវតោ ចិរស្សំ ទោ កន្តេ កតវា ឥមំ បរិយាយ-
 មកាសិ យទិធំ ឥតាកមធាយ ទិសិទតុ កន្តេ កតវា

១ ឧ. សាគរី ។

ឧទ្ទិសសុត្តន្ត ខិត្តបិដក

ដ្បិតលោកមានអាយុនោះ ត្រូវការតែបុគ្គលមានសំឡេងតិច ។ សរសើរ
 តែមនុស្សមានសំឡេងតិច ។ ធ្វើដូចម្តេចឲ្យលោកជ្រាបថា ចរិស័ទមាន
 សំឡេងតិចហើយ គប្បីសម្គាល់ខ្លួនក៏ច្រើនដែរលោកក្នុងចូលមក(យើង)
 បើព្រះសមណគោតម គប្បីមកបរិស័ទនេះ (មែន) ពួកយើងត្រូវសួរ
 ច្រឡំនេះនឹងលោកថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 ទូន្មានពួកសាវិកាដោយធម៌ណា ពួកសាវិកាដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 ទូន្មានដោយធម៌ណាហើយ ដល់ខ្លួនសេចក្តីត្រេកអរ បានបំពេញអរិយ-
 មគ្គ ជាព្រហ្មចរិយធម៌ដើម ជាធម៌ឲ្យកើតនិស្ស័យដ៏ឧត្តម ធម៌របស់ព្រះ
 មានព្រះភាគនោះ តើឈ្មោះដូចម្តេច ។ កាលបើខិត្តបិដក
 ខំយាយយ៉ាងនេះហើយ ចរិព្វាជកាទាំងនោះ ក៏នាំគ្នាទៅស្ងៀម ។

(២២) លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្យាដំណើរចូលទៅ
 ត្រង់កន្លែងដែលខិត្តបិដកនៅ ។ បើបរិព្វាជកាព្រាច
 ទូលរសេចក្តីនេះ នឹងព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះ
 មានព្រះភាគ ស្តេចចូលមក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គស្តេចមក
 ច្រវែនហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គបានធ្វើចរិយាយនេះ ដើម្បី
 មកក្នុងទីនេះយូរយោណាស់ហើយ សូមព្រះអង្គស្តេចក៏ចុះ បពិត្រព្រះ

សុត្តន្តបិដក ទ័យនិកាយ សុខនិកាយ បាណិកវគ្គ

ឥន្ទមាសនំ បញ្ញត្តន្តំ ។ និសីទិ ភគវា បញ្ញត្ត អាស-
 នេ ។ និគ្រោធលោមិ ទោ បរិព្វាជនោ អញ្ញាតំ និចំ
 អាសនំ^(១) កហេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ
 និសីទ្ធំ ទោ និគ្រោធំ បរិព្វាជនំ ភគវា ឯកនរោច
 កាយោត្ត និគ្រោធ ឯកហិ កថាយ សន្និសីទ្ធា
 កា ច បទ វេ អន្តរកថា វិប្បកតាតិ ។ ឯវំ
 វុត្តេ និគ្រោធលោ បរិព្វាជនោ ភគវត្ថំ ឯកនរោ-
 ច ឥត មយំ កន្ត អន្តសាម ភគវត្ថំ សុមា-
 កាយា តិវេ មោរិនិវេ អញ្ញាកាសេ ចន្តមន្តំ
 ទិស្វា ឯវំ អនំទុញ្ញា សាច សមណោ តោតមោ
 ឥមំ បរិសំ អាគច្ឆេយ្យ ឥមន្តំ បញ្ញំ បុច្ឆេយ្យាម តោ
 ធាម សោ កន្ត ភគវតោ ធម្មោ យេន ភគវា
 សាវតោ វិទេតិ យេន ភគវតា សាវតា វិទិតា អស្សា-
 សប្បត្តា បដិដានន្តិ អន្ត្រាសយំ អាទិត្រហ្មតវិយន្តិ

១ ម. និពសំ ។

សុត្តន្តបិដក ទ័យនិកាយ បាណិកវគ្គ

អន្តិដិចម្រើន នេះភាសនៈដែលខ្ញុំព្រះអង្គ បានក្រាលទុកស្រេចហើយ ។
 ព្រះមានព្រះភាគស្តេចគង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលទុកស្រេចហើយ ។
 ចំណែក៦ និគ្រោធបរិព្វាជក គឺកាន់យកអាសនៈតាមមួយ ហើយ
 អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ ព្រះមានព្រះភាគ បានក្រាស់សួរសេចក្តីនេះ
 នឹងនិគ្រោធបរិព្វាជក ដែលអង្គុយក្នុងទីសមគួរ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់
 និគ្រោធ អម្បាញ់មិញនេះ អ្នកអង្គុយប្រជុំគ្នានិយាយរឿងអ្វី សម្តីដូច-
 ម្តេច ដែលពួកអ្នកឈប់បង្គំនឹងចាំនិពាក្យណា ។ កាលបើ ព្រះមាន
 ព្រះភាគក្រាស់សួរយ៉ាងនេះហើយ និគ្រោធបរិព្វាជក ក្រាបទូលសេចក្តី
 នេះនឹងព្រះមានព្រះភាគថា ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ក្នុង
 ទីនេះ បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចកំពុងចម្រើនក្នុងទីកាល ទៀង
 មោរិនិវេស្តាន ក្បែរឆ្នេរស្រះសុមាគណា លុះឃើញហើយ បាននាំគ្នា
 និយាយយ៉ាងនេះថា បើព្រះសមណៈតាកម កប្បិទករកបរិសំទីនេះ
 (មែន) ពួកយើង ត្រូវសួរប្រស្នានេះ ចំពោះព្រះអង្គថា ចតិគ្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទូន្មានពួកសាវ័កដោយធម៌ណា ពួក
 សាវ័កដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទូន្មានដោយធម៌ណាហើយ ដល់នូវ
 សេចក្តីត្រេកអរ បានចំរើញអវិយមគ្គ ជាព្រហ្មចរិយធម៌ដើម ដែលឱ្យ
 កើតនិស្ស័យដ៏ឧត្តម ធម៌ចប់ព្រះមានព្រះភាគនោះ កើតឈ្នះដូចម្តេច

ឧទ្ទិសក្រឹត្យ ពោលអំពីការបោះឆ្នោតជាដើម

អយំ ខោ លោ កន្ត្រៃ អន្តរាគមន៍ វិប្បត្តតា អថ កតតា
 អនុប្បត្តតា ។ ធុដ្ឋានំ ខោ ចរេតំ ធិគ្រោធន វាយា
 អញ្ញធិដ្ឋិកេន អញ្ញឧដ្ឋិកេន អញ្ញាដ្ឋិកេន អញ្ញាត្រ
 អាណោកេន អញ្ញាត្រ អាចរិយកេន យេនាហំ សាវកេ
 វិធមិ យេន មយា សាវកា វិធិតា អស្សាសប្បត្តា
 បដិជាធុដ្ឋិ អស្សាសយំ អាធិត្រហ្មចរិយដ្ឋិ វឌ្ឍ ភ្នំ មំ
 ធិគ្រោធន សកេន អាចរិយកេន អធិធិតុដ្ឋេ^(១) បញ្ចំ បុច្ឆ
 កថំសញ្ញា ទុ ខោ កន្ត្រៃ តោចាធិតុដ្ឋា បរិបុណ្ណា
 យោតិ កតំ អបរិបុណ្ណាតិ ។ ឃី វុត្តេ តេ បរិច្ឆាជកា
 ធុដ្ឋាធិនោ ធុដ្ឋាសន្តមហាសញ្ញា អហោសុំ អច្ឆរិយំ វត
 កោ អត្តតំ វត កោ សមណស្ស តោតមស្ស ម-
 ហំធុតតា មហាទុកាវតា^(២) យត្រ ហំ នាម សកតាធំ
 មេស្សតិ បរវាធន បកេស្សតិ ។

១ ១. ម អធិធិតុដ្ឋេ ។ ២ ម មហាទុកាវតា ។

ឧទ្ទិសក្រឹត្យ ពោលអំពីការបោះឆ្នោតជាដើម

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សម្តីនេះនឹងដែលពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ឈប់បង្កើតទាំង
 ពាក់កណ្តាល ក៏ទទួលព្រះមានព្រះភាគស្តេចមកដល់ ។ ព្រះមានព្រះ
 ភាគគ្រាន់ថា ម្ចាស់និគ្រោធន តថាគតទូន្មានពួកសាវក ដោយធម៌ណា
 ពួកសាវកដែលតថាគតទូន្មានហើយ ដោយធម៌ណា ដល់ទូរសេចក្តីគាប់
 ចិត្ត បានបំពេញអរិយមន្ត ជាព្រហ្មចរិយធម៌ដើម ដែលឱ្យភ័ក្តិស្រ្តយដ៏
 ឧត្តម អ្នកឯងដែលមានទិដ្ឋិដោយវិជ្ជា មានសេចក្តីពេញចិត្តដោយវិជ្ជា
 មានសេចក្តីគាប់ចិត្តដោយវិជ្ជា មិនសាយទិចទិចមិទានទេ រៀនសូត្រ
 កែអ្នកមានព្យាយាមជាគ្រឿងច្រកចង្វាក់ រៀនសូត្រ អ្នកបានរៀនក្នុង
 សម្លាត់អាចារ្យ (នោះវិចិត្របាន) ម្ចាស់និគ្រោធន កាត្តិញអ្នកសូត្រស្នា
 ក្នុងការក្តីមុន ជាអាចរិយកេនសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកិលេស ដូច-
 ដ៏ចម្រើន ការក្តីមុនដោយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកិលេស ដូច-
 ម្តេចឈ្មោះថាបរិបូណ៌ ដូចម្តេចឈ្មោះថាមិនបរិបូណ៌ ។ កាលបើព្រះ
 មានព្រះភាគ គ្រាន់យ៉ាងនេះហើយ ពួកបរិច្ឆាជកទាំងនោះ ក៏នាំគ្នាបង្ខំ
 មានសំឡេងហិរិ សំឡេងទូរដ៏ថា នៃអ្នកដ៏ចម្រើន គួរសោត្រណាសំភើ
 នៃអ្នកដ៏ចម្រើន ហេតុមិនដែលមានប្តី ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គមាន
 បូជ្ជច្រើន មានគោតមទូរដ៏ថា ព្រះទ្រង់បញ្ជប់វត្តន៍របស់ព្រះអង្គ ទ្រង់
 ចេញយាទ្យអ្នកដទៃនិយាយវិញ ។

[២៧] អថទោ និគ្រោធា បរិច្ចាជិកោ តេ
 បរិច្ចាជិកេ អប្បសន្តេ កត្វា ភកវន្តំ ឯតទរោច
 មយំ ទោ ភន្តេ តថោជិកុច្ឆវណា តថោជិកុច្ឆំ
 អល្លិយា^(១) វិហាម កថំសន្តា នុ ទោ ភន្តេ
 តថោជិកុច្ឆា បរិបុណ្ណា ហោតិ កថំ អបរិបុណ្ណាតិ ។
 ឥធិ និគ្រោធិ កថស្សី អរេលកោ ហោតិ មុត្តាចារោ
 ហត្តាវលេខនោ^(២) ឈ ឯហិកន្តុច្ឆិកោ ឈ តិដ្ឋកន្តុច្ឆិកោ
 ឈ អភិហតំ^(៣) ឈ ឧទ្ធិស្ស កតំ ឈ ឯមន្តំ សា និយតិ
 សោ ឈ ក្កម្មិមុទា បដិក្កណ្ណាតិ ឈ កាលោបិមុទា
 បដិក្កណ្ណាតិ ឈ ឯន្តរកមន្តរំ ឈ ឧទុក្ខុលមន្តរំ

១ ខ. តថោជិកុច្ឆា វិហា តថោជិកុច្ឆា សាវា តថោជិកុច្ឆា អល្លិយា ។ ឃ. តថោជិកុច្ឆំ សាវោចា តថោជិកុច្ឆំ អល្លិយា ។ ២ ខ. ឃ. ហត្តបលេខនោ ។ ៣ ខ. ភកិហតំ ។ ច. ឃ អភិហតំ ។

[២៧] លំដាប់នោះនឹង និគ្រោធិបរិច្ចាជក ធ្វើពួកបរិច្ចាជកនាំន-
 នោះ ឲ្យមានសំលៀងតិចហើយ បានទទួលសេចក្តីនេះនឹងព្រះមានព្រះ
 ភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គជាតេជោដ៏គុដ្ឋវង់ (អ្នកពោល
 ច្រកាន់ការរន្តិមបាប ដោយព្យាយាមជាក្រឡឹងជុំគតិលេស) ជាអ្នកមិនព្រញ-
 វនឹងតេជោដ៏គុដ្ឋវង់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការរន្តិមបាបដោយព្យាយាមជា
 ក្រឡឹងជុំគតិលេស ដូចម្តេចទើបឈ្នះថាបិច្ឆណិ ដូចម្តេចឈ្នះថាមិន
 បិច្ឆណិ ។ ព្រះមានព្រះភាគគ្រាស់ថា ម្ចាស់និគ្រោធិ មនុស្សបំពេញ
 ព្យាយាម ជាក្រឡឹងជុំគតិលេសក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកកាត្រាតកាយ មាន
 ទារយាទទទួលរេចនឹងហើយ ច្រកាន់ហត្តាវលេខនដ៏ចក្តី^(១) ជាអ្នកច្រកាន់
 វត្តដែលគេនិមន្តថា លោកដ៏ចម្រើន សូមចូលមកទទួលកត្តាហើយមិនចូល
 មក ច្រកាន់វត្តដែលគេនិមន្តថា លោកដ៏ចម្រើន ចូររត់ចោលនឹងហើយមិន
 រត់ចោល មិនក្រេកអរនឹងកិច្ចាដែលគេនាំមកមុនបំផុត មិនក្រេកអរនឹងកិច្ចា
 ដែលគេធ្វើចំពោះខ្លួន មិនក្រេកអរនឹងការនិមន្ត មិនទទួលកិច្ចាដែលគេ
 ដួសឲ្យអំពីផ្ទាំង មិនទទួលកិច្ចាដែលគេដួសឲ្យអំពីកញ្ជី មិនទទួលកិច្ចា
 ដែលគេកន្ត្រីធរណីត្វារនាំមក មិនទទួលកិច្ចាដែលគេកន្ត្រីភ្នាល់នាំមក

១ អន្តរកមន្តរំ ជាសំដៅដល់ការចិញ្ចែងលើទូដៃ ឬចិញ្ចែងលើគ្រាប់ដំបូងនោះហើយ ដូចជម្រះ
 គ្រាប់ដំបូង ។ មហាសិហានាមសូត្រ ។

ឧទ្ទក្ខិកសុត្តន្ត ពោលនិទ្ទេសវិចារិកថា

ន មុស្សលមន្តរំ ន ទណ្ឌមន្តរំ ន ទ្វិដ្ឋំ^(១) កុញ្ញនាបាធំ
 ន គត្តិដិយា ន ចាយមាបាយេ ន បុរិសន្តរកតាយ ន
 សន្តិភិសុ ន យត្ត សា ឧបដ្ឋិតា^(២) ហោតិ ន យត្ត
 មត្តិកា សណ្ឋាសណ្ឋាបារិដិ ន មជ្ជំ ន មំសំ ន សុរំ
 ន មោយំ ន មុសោនកំ បិវតិ ។ សោ ឯកាភារិកោ
 វា ហោតិ ឯកាលោបិកោ ឆ្វាភារិកោ វា ហោតិ
 ឆ្វាលោបិកោ សត្តាភារិកោ វា ហោតិ សត្តាលោបិកោ
 ឯកិស្សាបិ នត្តិយា យាមេតិ ធ្វិហិបិ នត្តិហិ យាមេតិ
 សត្តហិបិ នត្តិហិ យាមេតិ ឯកាហិកំបិ អាហារំ
 អាហារេតិ ធ្វិហិកំបិ អាហារំ អាហារេតិ សត្តហិកំបិ^(៣)
 អាហារំ អាហារេតិ ឥតិ ឯវុចំ អដ្ឋមាសិកំ^(៤) បរិយោ-
 យកត្តិកាជនាណុយោកមនុយុត្តោ វិហរតិ ។ សោ
 សាគកក្ខោ វា ហោតិ សាមាគកក្ខោ វា ហោតិ

១ ឧ. ១ ឧទ្ទកមន្តរំ ១ ឧទ្ទកមន្តរំ ១ ទណ្ឌមន្តរំ ១ មុស្សលមន្តរំ ១ ទ្វិដ្ឋំ ។ ឆ. ១
 ឧទ្ទកមន្តរំ ១ ទណ្ឌមន្តរំ ១ មុស្សលមន្តរំ ១ ទ្វិដ្ឋំ ។ ២ ឧ. ១. បេដ្ឋិតោ ។ ៣ ឧ. ម.
 សត្តហិកំបិ ។ ៤ ឧ. អដ្ឋមាសិកម្មិ ។

ឧទ្ទក្ខិកសុត្តន្ត ពោលនិទ្ទេសវិចារិកថាដើម

មិនទទួលភិក្ខុ ដែលគេកន្លងអង្រែនាំមក មិនទទួលភិក្ខុ ដែលគេកន្លង
 កំណាត់ឈើនាំមក មិនទទួលភិក្ខុ ចេសមនុស្សកំពុងបរិភោគពីរោត
 មិនទទួលភិក្ខុចេសស្រ្តីមានគភ៌ មិនទទួលភិក្ខុ ចេសស្រ្តីកំពុងបំបៅកូន
 មិនទទួលភិក្ខុចេសស្រ្តីដែលកំពុងស្លាប់អង្វែលចុះសេ មិនទទួលភិក្ខុចេស
 បុគ្គលដែលមានគេដឹកនាំឱ្យធ្វើ មិនទទួលភិក្ខុ ក្នុងទីដែលមានគ្រូទៅបរិ
 មិនទទួលភិក្ខុ ក្នុងទីដែលរុយកំពុងរោម មិនស្ម័គ្រី មិនស្ម័សាច់ មិនផឹក
 ស្ករ មិនផឹកមេរ័យ មិនផឹកទឹកថ្លា ។ អចលកៈនោះ ទទួលភិក្ខុចំពោះ
 តែក្នុងផ្ទះ ១ ឬញ៉ាំងអត្តភាពឱ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយដុំបាយ ១ តំនូកខ្លះ
 ទទួលភិក្ខុចំពោះតែក្នុងផ្ទះពីរ ញ៉ាំងអត្តភាពឱ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយដុំបាយ
 ពីរតំនូកខ្លះ ទទួលភិក្ខុចំពោះតែក្នុងផ្ទះ ៧ ឬញ៉ាំងអត្តភាពឱ្យប្រព្រឹត្តទៅ
 ចំពោះតែក្នុងដុំបាយ ៧ តំនូកខ្លះ ញ៉ាំងអត្តភាពឱ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយភាជន៍
 ១ ខ្លះ ញ៉ាំងអត្តភាពឱ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយភាជន៍ ២ ខ្លះ ញ៉ាំងអត្តភាពឱ្យ
 ប្រព្រឹត្តទៅដោយភាជន៍ ៧ ខ្លះ បរិភោគអាហាររំលង ១ ថ្ងៃខ្លះ បរិភោគ
 អាហាររំលង ២ ថ្ងៃខ្លះ បរិភោគអាហាររំលង ៧ ថ្ងៃខ្លះ អចលកៈនោះ
 ប្រកចន្ទវិញយាម ក្នុងកត្តភាជន៍ ដោយការផ្លាស់ប្តូរភ្នាក់ងារខ្លះខ្លះយ៉ាងនេះ
 ដូច្នោះ ។ អចលកៈនោះ បរិភោគតែអន្ទក់ស្រស់ខ្លះ បរិភោគតែស្រវៃខ្លះ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាធិកវគ្គោ

ជំរំរកក្លោ វា ហោតិ ទទ្ធុលកកក្លោ វា ហោតិ
 សាតកក្លោ វា ហោតិ^(១) កណ្ណកក្លោ វា ហោតិ
 អាទាមកក្លោ វា ហោតិ បិញ្ញាកកក្លោ វា ហោតិ
 តិណាកក្លោ វា ហោតិ គោមយកក្លោ វា ហោតិ
 វេទម្ពលដលាហារោ យោមតិ វេទម្ពលកោដិ ។ សោ
 សាលាទិបិ ធារេតិ មសាលាទិបិ ធារេតិ វេទម្ពស្សាទិបិ
 ធារេតិ បំសុត្តលាទិបិ ធារេតិ^(២) វិវិដាទិបិ ធារេតិ អដិ-
 ទាទិបិ ធារេតិ អដិទត្តិបិបិ ធារេតិ កុសខិវិបិ ធារេតិ
 វាកខិវិបិ ធារេតិ ផលកខិវិបិ ធារេតិ កេសមម្ពលំបិ
 ធារេតិ វាលកម្ពលំបិ ធារេតិ ទុល្លកមម្ពលំបិ ធារេតិ
 កេសមម្ពលោចកោមិ ហោតិ កេសមម្ពលោចតា-
 ទុយោកមម្ពលោចកោមិ ហោតិ កាសទម្ពលំ-
 បិ ធារេតិ ទុក្កដិកោមិ ហោតិ ទុក្កដិកមម្ពលោចកោមិ
 ធារេតិ ទុក្កដិកមម្ពលោចកោមិ ហោតិ ទុក្កដិកមម្ពលោចកោមិ

១ ១. ម. វុលកក្លោ វា ហោតិ បាធិកវគ្គោ វា ហោតិ ។ ២ ១. ឧត្តរេ កម្ពលំបិ
 ធារេតិ វិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាធិកវគ្គោ

បរិភោគតៃស្ន្នយន្ត្រះ បរិភោគតៃចំទៀវៃស្សតវៃវេលកោលន្ត្រះ បរិភោគ
 តៃវិវេសាកយន្ត្រះ បរិភោគតៃកុណ្ណកន្ត្រះ បរិភោគតៃហាយក្កានីវៃវេលក
 ចោលន្ត្រះ បរិភោគតៃម្ពវន្ត្រះ បរិភោគតៃស្ម្មន្ត្រះ បរិភោគតៃភាចមន៍
 គោន្ត្រះ បរិភោគតៃមិមនិវៃវេលក្កន្ត្រះ បរិភោគតៃវិវេលយិ
 វៃវេលន្ត្រះ ។ គេប្រើសំពត់សំបកវៃធាន្ត្រះ ប្រើសំពត់ វៃវេលកេត្តាញ
 លាយគ្នាន្ត្រះ ប្រើសំពត់វិសាកសពន្ត្រះ ប្រើសំពត់បង្កិច្ចន្ត្រះ ស្ម្ម្មតពាក់
 សំបកវៃធាន្ត្រះ ស្ម្ម្មតពាក់វៃស្សកន្ត្រះ ស្ម្ម្មតពាក់វៃស្សកន្ត្រះ បាធិក្រចកន្ត្រះ
 ស្ម្ម្មតពាក់ស្សក្រចកន្ត្រះ ស្ម្ម្មតពាក់សំពត់សំបកក្រចកន្ត្រះ ប្រើសំពត់គេ
 ត្តាញដោយសំបកវៃវេលយិន្ត្រះ ប្រើសំពត់កម្ពលវៃវេលកេត្តាញដោយសក់
 បុស្សន្ត្រះ ប្រើសំពត់កម្ពលវៃវេលកេត្តាញដោយសក់កុយសេន្ត្រះ ស្ម្ម្មត
 ពាក់សំពត់ស្ម្មតវៃវេលយិន្ត្រះ ជាអ្នកដកសក់និពុកមាត់ ប្រកបព្យាយាមក្នុង
 ការដកសក់និពុកមាត់ន្ត្រះ ជាអ្នកឈរើយហាមឃាត់កាសន្ត្រះ ជាអ្នក
 អង្គុយច្រហោង ប្រកបព្យាយាមក្នុងការអង្គុយច្រហោងន្ត្រះ ជាអ្នកកាត់

ឧទ្ទេសន៍សុត្តន្ត ពោធិនិទ្ទេសនិកាយ

កត្តា កម្មស្សយំ កោបិ ហោតិ កត្តា កម្មស្សយេ
 សេយ្យំ កឿតិ ដលេកសេយ្យំ កឿតិ ឧណ្ហិល-
 សេយ្យំ កឿតិ ឯកមស្សយំ កោបិ ហោតិ
 រដោជល្ងដរោ អញ្ញា កាសិកោបិ ហោតិ យដាសន្តតិ-
 កោ វេកដិកោបិ ហោតិ វិកដរោជនាទុយោគម-
 ទុយុត្តា អាទានកោបិ ហោតិ អាទាននត្តមទុយុត្តា
 សាយំនតិយភំ បិ(២) ទុណកោរោធាទុយោគមទុយុត្តា
 វិហារិ ។ តំ កី បញ្ញសិ និគ្រោធ យនិ ឯវំ
 សន្តេ តោធិនិទ្ធា បរិបុណ្ណា ហោតិ អបរិបុណ្ណា តិ(៣) ។
 អធ្ា ខោ កន្តេ ឯវំ សន្តេ តោធិនិទ្ធា បរិបុណ្ណា
 ហោតិ ខោ អបរិបុណ្ណា តិ ។ ឯវំ បរិបុណ្ណាយបិ ខោ
 អហំ និគ្រោធ តោធិនិទ្ធាយ អទេកវហិតេ ទុបក្កិ-
 លេសេ វនាមិ តិ ។

១ ខ. ឧណ្ហិលសេយ្យំ ។ ២ ខ. សាយភិយកថ្យំ ។ ៣ ខ. បរិបុណ្ណា ក
 ហោតិ អបរិបុណ្ណា កតិ ។

ឧទ្ទេសន៍សុត្តន្ត ពោធិនិទ្ទេសនិកាយ

វគ្គឈរដើរជាដើមាលីចន្ទា សម្រេចការដេកលើចន្ទាន្ទៈ សម្រេចការដេក
 លើចន្ទនក្កាន្ទៈ សម្រេចការដេក លើផែនដីចូលន្ទៈ ជាអ្នកដេកផ្លូវ
 វៃម្នាទ្ទៈ ជាអ្នកប្រឡាក់ខ្លួន ដោយចូល ឈរក្នុងវិវល អន្តិយ
 កែលំអាន្ទៈមួយ ដែលខ្លួនបានមកយ៉ាងណាន្ទៈ ចរិកានកែលមក
 ប្រកចព្យាយាម ក្នុងការបរិភោគលាមកន្ទៈ ជាអ្នកហាមឃាត់ទឹកក្រដាក់
 ប្រកចព្យាយាម ក្នុងការហាមឃាត់ទឹកក្រដាក់ន្ទៈ ប្រកចព្យាយាមក្នុង
 ការចុះប្រាំទឹកក្នុងមួយថ្ងៃ ៣ វេទន្ទៈ ។ ម្ចាស់និគ្រោធ អ្នកសម្គាល់
 សេចក្តីនោះដូចម្តេច កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមាន ការភ្លឺម្តេចជាដោយ
 សេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកិលេស ឈ្មោះថា ចរិបូណិហើយ ឬ
 មិនទាន់ចរិបូណិទេ ។ និគ្រោធចរិព្យាជក គ្រាចូលថា បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមាន ការភ្លឺម្តេចជាដោយសេចក្តីព្យាយាម
 ជាគ្រឿងដុតកិលេស ឈ្មោះថា ចរិបូណិហើយដោយពិត មិនទាន់ទាន់
 ចរិបូណិទេ ។ ព្រះមានព្រះភាគ គ្រាសំថា ម្ចាស់និគ្រោធ ការភ្លឺម្តេច
 ជាដោយព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកិលេស ទុកជាចរិបូណិហើយ យ៉ាង
 នេះ ក៏គេថាអក ឲ្យឈ្មោះថា ទៅតែមានទុបក្តិលេសាច្រើនយ៉ាង ។

[២២] យថាភវិ បទ ភន្តេ ភគវ ឃីវចរិប្បណាយ
 តទោធិកុញ្ញាយ អទេភវិហិទេ ឧបត្តិលេសេ វទតិទិ។
 វទ ធិគ្រោធិ តបស្សី តបំ សមាធិយតិ សោ ភេទ
 តបសា អត្តមនោ ហោតិ ចរិប្បណាយសុត្តិប្បោ ។ យំបិ(១)
 ធិគ្រោធិ តបស្សី តបំ សមាធិយតិ សោ ភេទ
 តបសា អត្តមនោ ហោតិ ចរិប្បណាយសុត្តិប្បោ អយំបិ
 ទោ ធិគ្រោធិ តបស្សីនោ ឧបត្តិលេសោ ហោតិ ។
 បុទ បចរំ ធិគ្រោធិ តបស្សី តបំ សមាធិយតិ សោ
 ភេទ តបសា អត្តាទុក្ខំសេតិ បរំ វេទ្គតិ ។ យំបិ ធិគ្រោធិ
 តបស្សី តបំ សមាធិយតិ សោ ភេទ តបសា
 អត្តាទុក្ខំសេតិ បរំ វេទ្គតិ អយំបិ ទោ ធិគ្រោធិ
 តបស្សីនោ ឧបត្តិលេសោ ហោតិ ។ បុទ បចរំ ធិគ្រោធិ

១ ធិយម្យិ ភេ ។

[២២] ឱគ្រោធិចរិប្បាជក បូលស្សាវា ចរិប្បគ្រោធិផ្កិចរិប្រិម
 ការត្ថិមទាប ដោយព្យាយាមជាគ្រឿងផុតកិលេស បានចរិប្បណិប្បិណ្ណះ
 វិវេ ហេតុអ្វីក៏ព្រះមានព្រះភាគ នៅឱ្យឈ្នះថា មានឧបក្កិលេសច្រើន
 យ៉ាង ។ ព្រះមានព្រះភាគ គ្រាស់ថា ម្ចាស់ឱគ្រោធិ ព្រោះមនុស្ស
 មានកថវក្ក (វក្កសម្រាប់ព្យាយាមផុតកិលេស) ក្នុងរោងនេះ សមាធិ
 កថវក្ក គេពេញចំក្ក ទាំងមានសេចក្តីត្រិះរិះអស់ហើយត្រឹមកថវក្កនោះ ។
 ម្ចាស់ឱគ្រោធិ គ្រឿងដែលមនុស្សមានកថវក្ក សមាធិកថវក្ក គេពេញ
 ចំក្ក ទាំងមានសេចក្តីត្រិះរិះអស់ហើយត្រឹមកថវក្កនោះ ម្ចាស់ឱគ្រោធិ
 នេះឯង ជាឧបក្កិលេសរបស់មនុស្ស អ្នកមានកថវក្ក ។ ម្ចាស់ឱគ្រោធិ
 ពាក្យទានិមុទ នៅមានទៀត អ្នកមានកថវក្ក សមាធិកថវក្ក អ្នក
 នោះលើកតែខ្លួនឯង ចង្អាត់អ្នកដទៃ ព្រោះកថវក្កនោះ ។ ម្ចាស់ឱគ្រោធិ
 គ្រឿងដែលអ្នកមានកថវក្ក សមាធិកថវក្ក គេលើកតែខ្លួនឯង តែង
 ចង្អាត់អ្នកដទៃ ព្រោះកថវក្កនោះ ម្ចាស់ឱគ្រោធិ នេះក៏ជាឧបក្កិលេស
 របស់អ្នកមានកថវក្កវិវេ ។ ម្ចាស់ឱគ្រោធិ ពាក្យទានិមុទនៅមានទៀត

ឧទ្ទង្គិកសូត្រ ពោលដំបូងរាយ ឧបន្តិកលោកថា

តបស្សី តបំ សមាទិយតិ សោ ភេន តបសា
 មជ្ជតិ មុច្ឆតិ មនមាបដ្ឋតិ(១) ។ យំបិ ធិត្រោធន
 តបស្សី តបំ សមាទិយតិ សោ ភេន តបសា
 មជ្ជតិ មុច្ឆតិ មនមាបដ្ឋតិ(២) អយំបិ ទោ ធិត្រោធន
 តបស្សីនោ ឧបន្តិកលោសោ ហោតិ ។ មុន ចប់
 ធិត្រោធន តបស្សី តបំ សមាទិយតិ សោ ភេន
 តបសា លាភសញ្ញារសិលោតំ អភិធិត្វត្ថតិ សោ ភេន
 លាភសញ្ញារសិលោកេន អត្ថមនោ ហោតិ បរិមុច្ឆា-
 សង្គម្ភោ ។ យំបិ ធិត្រោធន តបស្សី តបំ សមាទិយតិ
 សោ ភេន តបសា លាភសញ្ញារសិលោតំ អភិធិត្វត្ថ-
 តិ សោ ភេន លាភសញ្ញារសិលោកេន អត្ថមនោ
 ហោតិ បរិមុច្ឆាសង្គម្ភោ អយំបិ ទោ ធិត្រោធន តបស្សី-
 នោ ឧបន្តិកលោសោ ហោតិ ។ មុន ចប់ ធិត្រោធន
 តបស្សី តបំ សមាទិយតិ សោ ភេន តបសា
 លាភសញ្ញារសិលោតំ អភិធិត្វត្ថតិ សោ ភេន
 លាភសញ្ញារសិលោកេន អត្តាទុក្ខំសេតិ បរិវម្កតិ ។

១-២ ឧ.ប.បដានបដ្ឋតិ ។

ឧទ្ទង្គិកសូត្រ ពោលដំបូងរាយនៃការត្រួតពិនិត្យជាយល់យោបល់ជាច្រើនធីតិលេខៈ
 ឧទុស្សត្តមានតបវក្ក សមាទាន្ទវតបវក្ក គេស្រវីនី ជ្រមុំ ផល់នូវ
 សេចក្តីស្រវីនី ព្រោះតបវក្កនោះ ។ ម្ចាស់និព្វាន ត្រង់ដែលឧទុស្សត្ត
 មានតបវក្ក សមាទាន្ទវតបវក្ក គេស្រវីនី ជ្រមុំ ផល់នូវសេចក្តីស្រវីនី
 ព្រោះតបវក្កនោះ ម្ចាស់និព្វាន នេះគឺជាឧបន្តិកលោស របស់អ្នកមាន
 កប់ក្តីដែរ ។ ម្ចាស់និព្វាន ពាក្យនាមមុខនៅមានទៀត អ្នកមានកប់-
 វក្ក សមាទាន្ទវតបវក្ក គេយកតបវក្កនោះ ជាគ្រឿងទ្វិព្វរតិកលាភសញ្ញាៈ
 និងសេចក្តីសរសើរ គេពេញចិត្ត ពុំអាចសេចក្តីគ្រឿងរស់ហើយគ្រឹម
 លាភសញ្ញាៈនិងសេចក្តីសរសើរនោះ ។ ម្ចាស់និព្វាន ត្រង់ដែលអ្នក
 មានតបវក្ក សមាទាន្ទវតបវក្ក គេយកតបវក្កនោះ ជាគ្រឿងទ្វិព្វរតិក
 លាភសញ្ញាៈនិងសេចក្តីសរសើរ គេពេញចិត្ត ពុំអាចសេចក្តីគ្រឿងរស់
 ហើយគ្រឹមលាភសញ្ញាៈនិងសេចក្តីសរសើរនោះ ម្ចាស់និព្វាន នេះគឺ
 គឺជាឧបន្តិកលោស របស់អ្នកមានកប់ក្តីដែរ ។ ម្ចាស់និព្វាន ពាក្យនាម
 មុខនៅមានទៀត អ្នកមានកប់វក្ក សមាទាន្ទវតបវក្ក គេយកតបវក្ក
 នោះ ជាគ្រឿងទ្វិព្វរតិកលាភសញ្ញាៈ និងសេចក្តីសរសើរ គេលឺកខ្លួន
 និង ចង្ហឹងអ្នកដទៃ ព្រោះវិគលាភសញ្ញាៈនិងសេចក្តីសរសើរនោះ ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយស្ស បារិវាសិក្ខា

យំបិ និក្រោធិ ភវស្សី ភវំ សមាទិយតិ សោ ភេន
 ភវសា លាភសក្ការសិលោកំ អភិទិព្វត្តតិ សោ
 ភេន លាភសក្ការសិលោកេន អត្តាទុក្ខំសេតិ បរិ
 វុត្តតិ អយំបិ ទោ និក្រោធិ ភវស្សីនោ ទុបក្កិលេសោ
 ហោតិ ។ បុន ចបរំ និក្រោធិ ភវស្សី ភវំ សមាទិ-
 យតិ សោ ភេន ភវសា លាភសក្ការសិលោកំ
 អភិទិព្វត្តតិ សោ ភេន លាភសក្ការសិកេន
 មជ្ជតិ មុច្ចតិ មនមាមជ្ជតិ ។ យំបិ និក្រោធិ ភវស្សី
 ភវំ សមាទិយតិ សោ ភេន ភវសា លាភសក្ការ-
 សិលោកំ អភិទិព្វត្តតិ សោ ភេន លាភសក្ការ-
 សិលោកេន មជ្ជតិ មុច្ចតិ មនមាមជ្ជតិ អយំបិ ទោ
 និក្រោធិ ភវស្សីនោ ទុបក្កិលេសោ ហោតិ ។ បុន
 ចបរំ និក្រោធិ ភវស្សី ភវំ សមាទិយតិ ភោជនេសុ
 វោធាសំ អាមជ្ជតិ វនំ មេ មមតិ វនំ មេ ន មម-
 តិ ។ សោ យព្ភា ទ្វាស្ស៍(*) ន មមតិ តំ សាមក្ខោ
 បដហតិ យំ បទស្ស មមតិ តំ ភវិតោ មុច្ចិតោ
 អជ្ឈាបន្នោ អនាទីនវទស្សី អទិស្សវលាប្បញ្ញោ

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ បារិវាសិក្ខា

ម្នាលនិក្រោធិ គ្រងិវដលអ្នកមានកបវត្ថុ សមាទាននូវកបវត្ថុ គេយកកបវត្ថុ
 នោះ ជាគ្រឿងឱ្យកើតលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរ គេក៏លើកខ្លួនឯង
 តែងចង្អុលអ្នកដទៃ ប្រារព្ធលាភសក្ការៈនោះ ម្នាលនិក្រោធិ នេះឯង
 ក៏ជាឧបក្កិលេស របស់អ្នកមានកបវត្ថុដែរ ។ ម្នាលនិក្រោធិ ពាក្យទាន
 បុរេទៅមានទៀត អ្នកមានកបវត្ថុ សមាទាននូវកបវត្ថុ គេយកកបវត្ថុនោះ
 ជាគ្រឿងឱ្យកើតលាភសក្ការៈ និងសេចក្តីសរសើរនោះ គេក៏ស្រវឹងភ្លេច
 ខ្លួន ដល់នូវសេចក្តីវង្វើន ប្រារព្ធលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរនោះ ។
 ម្នាលនិក្រោធិ គ្រងិវដលអ្នកមានកបវត្ថុ សមាទាននូវកបវត្ថុ គេយក
 កបវត្ថុនោះ ជាគ្រឿងឱ្យកើតលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរ គេក៏ស្រវឹង
 ភ្លេចខ្លួន ដល់នូវសេចក្តីវង្វើន ប្រារព្ធលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរ
 នោះ ម្នាលនិក្រោធិ នេះឯងក៏ជាឧបក្កិលេស របស់មនុស្សអ្នកមានកប-
 វត្ថុដែរ ។ ម្នាលនិក្រោធិ ពាក្យទានបុរេទៅមានទៀត អ្នកមានកប-
 វត្ថុ សមាទាននូវកបវត្ថុ ចែកភោជនជាពីរចំណែកថា ភោជននេះគាប់
 ចិត្តខ្ញុំ ភោជននេះមិនគាប់ចិត្តខ្ញុំទេ ។ ភាចសវិជលច្រកបដោយសេចក្តី
 ចង់នោះ មិនគាប់ចិត្តភោជនណា វេមនិលវេចាលភោជននោះ ចំណែក
 ភោជនណាគាប់ចិត្តគេ ។ ក៏ក្រកក្រកាលភ្លេចស្មារតី ជាប់ស្តិតនឹងភោជន
 នោះ ជាបុគ្គលវេញវេញវេញ វេញវេញវេញវេញវេញវេញវេញវេញវេញវេញវេញ

ឧទ្ទក្កិវេសុន្តេ គោតិវេសុន្តេ ឧទ្ទក្កិវេសុន្តេ

បរិកុញ្ញតិ អយំបិ ទោ និគ្រោធ ធម្មស្សិទោ ឧបក្កិ-
 លេសោ ហោតិ ។ បុណ ចបរំ និគ្រោធ ធម្មស្សិ តបំ
 សមាទិយតិ លាភសក្ការសិលាភិក្ខុនិក្ខិបោតុ សក្កិ-
 វិស្សន្តិ មំ រាជាទោ រាជមហាមត្តា ទត្តិយា ព្រាហ្មណា
 កហមតិកា តិក្ខិយាតិ អយំបិ ទោ និគ្រោធ ធម្មស្សិទោ
 ឧបក្កិលេសោ ហោតិ ។ បុណ ចបរំ និគ្រោធ ធម្មស្សិ
 អញ្ញតរំ សមណំ វា ព្រាហ្មណំ វា កុសោ(១) អប្ប-
 សាទេតា(២) ហោតិ កិ បទាយំ សម្មហុលា-
 ដិវេ សព្វសត្វំ សំគក្ខេតិ(៣) សេយ្យដំ មូលតំ ជំ
 ទទ្ធតំ ជំ ផលុតំ ជំ អត្តតំ ជំ តិជតិជមេវ បញ្ចមំ
 វសនិវិច្ឆំ ធន្តក្ខំ ជំ សមណប្បវាទោតិ អយំបិ
 ទោ និគ្រោធ ធម្មស្សិទោ ឧបក្កិលេសោ ហោតិ ។
 បុណ ចបរំ និគ្រោធ ធម្មស្សិ បស្សតិ អញ្ញ-
 តរំ សមណំ វា ព្រាហ្មណំ វា កុសោ សក្កិ-
 យមាទំ កុកុរិយមាទំ មាទិយមាទំ បូជិយមាទំ ។

១ ១. ៥. កុកោតិ ឧទ្ទិ ។ ២៥. ឧបសមណ ។ ៣ ១ ឧបុលាដិវេ សត្វំ សន្តត្តិ ។

ឧទ្ទក្កិវេសុន្តេ គោតិវេសុន្តេ ឧទ្ទក្កិវេសុន្តេ ឧទ្ទក្កិវេសុន្តេ
 ចេវិកបរិកោត ខ្នាលនិគ្រោធ នេឯនីតិវាឧបក្កិលេស ចេសំអ្នកមាន
 ភវក្កិវេស ។ ខ្នាលនិគ្រោធ ពាក្យខានីមុខនៅមានទៀត អ្នកមានភវក្ក
 សមាទានិក្កវេស ដោយហេតុព្រះដ្ឋានលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរថា
 ពួកព្រះរាជ រាជមហាមាត្រ ក្សត្រ ព្រាហ្មណ៍ កហមតិ កិរិយ និវ
 ធ្វើសក្ការៈចំពោះយើង ខ្នាលនិគ្រោធ នេឯនីតិវាឧបក្កិលេស ចេសំ
 អ្នកមានភវក្កវេស ។ ខ្នាលនិគ្រោធ ពាក្យខានីមុខនៅមានទៀត អ្នក
 មានភវក្ក ពោលចម្លែង សមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយថា ចែបទេបុ
 សមណព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកមានការចិញ្ចឹមជីវិតច្រើនយ៉ាង តែឆីស្តុដ្ឋវេស
 សព្វសរេតិ តិ ពូជកើតអំពីចូស ពូជកើតអំពីដើម ពូជកើតអំពីថ្នាំ
 ពូជកើតអំពីចុនី ពូជកើតអំពីពូជដង្កាជាគម្រប់ ៥ ទេវណា ។ ក៏ដឹងថា
 ញញូ តិធម្មារបស់សមណនេះ ថ្ងៃដាក់ខ្លះ អ្នកទេវជាសមណៈ
 ក្រើមតែគោរពដ្ឋានសមណៈប៉ុណ្ណោះ ខ្នាលនិគ្រោធ នេឯនីតិវាឧបក្កិ-
 លេសាចេសំអ្នកមានភវក្កវេស ។ ខ្នាលនិគ្រោធ ពាក្យខានីមុខនៅមាន
 ទៀត អ្នកមានភវក្ក ឃើញសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែលមាន
 ពេកពុទ្ធិធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់គាន ឬជា ក្នុងគ្រូលាភនិក្ខាយ ។

សុត្តន្តបិដក ទី១៧ មហាបិណ្ឌស្ស បាដិកវគ្គោ

តស្ស(១) ឯវំ ហោតិ វេទន្តិ ជាវ(២) សម្មហុលាជីវិ
 កុលេសុ សក្ការោន្តិ កុក្ការោន្តិ មារោន្តិ ឬជេន្តិ មំ
 បន តបស្សី លូទាជីវិ កុលេសុ ន សក្ការោន្តិ
 ន កុក្ការោន្តិ ន មារោន្តិ ន ឬជេន្តិតិ ។ វេទិ សោ
 វេស្សា មជ្ឈិយំ កុលេសុ ឧប្បនេតា ហោតិ អយំបិ
 ទោ ឱទ្រោធិ តបស្សីទោ ឧបក្កិលេសោ ហោតិ ។
 បុន ធម៌វំ ឱទ្រោធិ តបស្សី កាតាដកនិសានិ ហោតិ
 អយំបិ ទោ ឱទ្រោធិ តបស្សីទោ ឧបក្កិលេសោ
 ហោតិ ។ បុន ធម៌វំ ឱទ្រោធិ តបស្សី អត្តានំ
 ធស្សយមាថោ កុលេសុ វេទិ វេទិ វេទិ មេ តបស្សី
 វេទិ មេ តបស្សីន្តិ អយំបិ ទោ ឱទ្រោធិ តបស្សី-
 ទោ ឧបក្កិលេសោ ហោតិ ។ បុន ធម៌វំ ឱទ្រោធិ

១ ឧ. ទិស្វា ធស្ស ។ ២ តបស្សី ខាមតិ ពន្ធមិ យោក្កោ ទិស្វាតិ ។

សុត្តន្តបិដក ទី១៧ មហាបិណ្ឌស្ស បាដិកវគ្គោ

អ្នកនោះវេទនាមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា មនុស្សទាំងឡាយនោះធ្វើសក្កា-
 រេ គោរព ពប់កាន បូជាសមណៈ ដែលមានការចិញ្ចឹមជីវិតច្រើនមុខនេះ
 ក្នុងត្រកូលទាំងឡាយ ប្រយោជន៍អ្វី ពួកនោះម្តងក៏មិនធ្វើសក្ការៈ គោរព
 ពប់កាន បូជា កាត្មាអញ ដែលមានតបវត្ត ជាអ្នកមានការចិញ្ចឹមជីវិត
 សៅហ្មង ក្នុងត្រកូលទាំងឡាយវិញ ។ អ្នកនោះ វេទនិក៏គេសេចក្តី
 បុស្សា កំណាញ់ក្នុងត្រកូលទាំងឡាយ ដោយប្រការយ៉ាងនេះ ម្ចាស់
 ឱទ្រោធិ នេះឯងក៏ជាឧបក្កិលេស របស់មនុស្សអ្នកមានតបវត្តដែរ ។
 ម្ចាស់ឱទ្រោធិ ពាក្យទានិមុខ នៅមានទៀត អ្នកមានតបវត្ត វេទនិ
 អន្តិយក្នុងទីចំក្នុងមនុស្សមើលឃើញ(១) ម្ចាស់ឱទ្រោធិ នេះឯង ក៏ជា
 ឧបក្កិលេស របស់អ្នកមានតបវត្តដែរ ។ ម្ចាស់ឱទ្រោធិ ពាក្យទានិ
 មុខនៅមានទៀត អ្នកមានតបវត្ត ដើម្បីញាតិ និង ដើម្បីក្នុងត្រកូល
 ទាំងឡាយ(២) ដោយគិតថា ការនេះជាតបវត្ត របស់កាត្មា ការនេះ
 ជាតបវត្តរបស់កាត្មា ម្ចាស់ឱទ្រោធិ នេះឯង ក៏ជាឧបក្កិលេស របស់
 អ្នកមានតបវត្តដែរ ។ ម្ចាស់ឱទ្រោធិ ពាក្យទានិមុខ នៅមានទៀត

១ សំដៅយកការមេឡ ឬធ្វើកិច្ចការផ្សេងៗ បានតែក្នុងទីចំពោះមុខគេ ឲ្យគេស្តើង ។ ២ សំដៅយកពុទ្ធក្បាចលន៍មនុស្សដែលដើរឆ្មេងកោង បើមានគេសរសើរក៏ពុំប្តូរក្តាលា ឬក៏អ្នកលា ក៏សើកដាក់ខ្លួនថា ការនោះជាស្មារតីខ្លួន ឬជាសិស្សខ្លួនដើម ។

ឧបសម្ព័ន្ធនៃសេចក្តីលេខ១៧

តបស្សី ភិក្ខុនេរ(១) បដិច្ចដ្ឋំ សេវតិ សោ ខមតិ តេ
 វន្តំ បុរោ ធម្មា សមាណោ អក្ខមមាណំ អាហា ខមតិ
 ខមមាណំ អាហា ន ខមតិ ។ វតិ សោ សម្មជាន-
 បុសា កាសិតា ហោតិ អយំបិ ទោ ធិត្រាធិ តបស្សី-
 នោ ឧបសម្ព័ន្ធនៃសោ ហោតិ ។ បុន ចបរំ ធិត្រាធិ
 តបស្សី តថាតតស្សវំ តថាតតស្សវំ តស្សវំ ធម្មំ ទេ-
 សេន្តស្ស ធម្មំយេវ បរិយាយេ អនុញ្ញាយិ ធម្មតា
 អយំបិ ទោ ធិត្រាធិ តបស្សីនោ ឧបសម្ព័ន្ធនៃសោ
 ហោតិ ។ បុន ចបរំ ធិត្រាធិ តបស្សី កោធិនោ
 ហោតិ ឧបនាហិ ។ យំបិ ធិត្រាធិ តបស្សី កោធិនោ
 ហោតិ ឧបនាហិ អយំបិ ទោ ធិត្រាធិ តបស្សីនោ
 ឧបសម្ព័ន្ធនៃសោ ហោតិ ។ បុន ចបរំ ធិត្រាធិ តបស្សី
 មត្តិ ហោតិ បលាសិ វស្សតិ ហោតិ មច្ឆរិ សហេ
 ហោតិ មាយារិ វន្តោ ហោតិ អតិមាណិ ចាបិប្បា
 ហោតិ ចាបិកាណំ វន្តាណំ វស្សតា មិច្ឆាធិដ្ឋិ-
 កោ ហោតិ អន្តត្តាហិកាយ ធិដ្ឋិយា សមណ្ឌតតោ

១. ធម្ម. វិ. កិ. ១៧. ១

ឧបសម្ព័ន្ធនៃសេចក្តីលេខ១៨

អ្នកមានគប្បក្ត កាលស្រីយល្យចមិទ្ធានិម្ពយ ភិក្ខុមាណស្ថេរោនោថា
 លោកភាប័ចិត្តការនេរេ ថេខុកជាការនោខ្លួនមិនភាប័ចិត្តទេ ក៏និយាយ
 ថា ភាប័ចិត្ត ថេការនោខ្លួនភាប័ចិត្ត ក៏និយាយថា មិនភាប័ចិត្តវិញ ។
 អ្នកនោះឈ្មោះថា និយាយកុហកទាំងដឹងខ្លួន ដោយសម្តីថេរនេ ម្ចាស់
 និព្រាធិ នេរេធិកិកាឧបក្កិលេស របស់អ្នកមានគប្បក្តដែរ ។ ម្ចាស់
 និព្រាធិ ពាក្យទានិមុខទៅមានទៀត អ្នកមានគប្បក្ត កាលបើព្រះរាជានុ
 បុសាវៃរបស់ព្រះរាជានុ កំពុងសម្តែងចមិ វៃមនិមិទអនុមាទនា ខ្លួន
 បរិយាយវៃលខ្លួនអនុមាទនា ម្ចាស់និព្រាធិ នេរេធិកិកាឧបក្កិលេស
 របស់អ្នកមានគប្បក្តដែរ ។ ម្ចាស់និព្រាធិ ពាក្យទានិមុខទៅមានទៀត
 អ្នកមានគប្បក្ត ជាអ្នកមានសេចក្តីព្រាធិ ចនិសេចក្តីព្រាធិទុក ។ ម្ចាស់
 និព្រាធិ អ្នកមានគប្បក្ត មានសេចក្តីព្រាធិ ចនិសេចក្តីព្រាធិទុកណា
 ម្ចាស់និព្រាធិ នេរេធិកិកាឧបក្កិលេស របស់អ្នកមានគប្បក្តដែរ ។
 ម្ចាស់និព្រាធិ ពាក្យទានិមុខទៅមានទៀត អ្នកមានគប្បក្ត ជាអ្នកមិល
 កុណ វាយបូកស្មើ ឈ្នាមិស កំណាញ់ គួតាម មានកលមាយា
 វិធីគ្រឹះ មើលទាយភេ មានសេចក្តីព្រាធិលាមក ទាំងលុះកំណាចវៃ
 សេចក្តីព្រាធិដ៏លាមក ជាមនុស្សមិច្ឆាធិដ្ឋិ ប្រកបវាយអន្តត្តាហិកាទិដ្ឋិ(១)

១. មិច្ឆាទិដ្ឋិដែលស្តុដល់វិបិដ្ឋិលៃធី ដ្ឋិព្រាធិមាត្រាទិដ្ឋិទាំង ១០ ទោះ ណាមួយ
 មានព្រាធិថា លោកទៀត លោកមិនទៀតដោយ ។ សារក្តីចមិ ដ្ឋិវិវាយ ។

សុត្តន្តបិដក វិមលកាយស្ស បារិនវគ្គ

សន្តិដ្ឋិបរាមាសី ហោតិ អាណាទត្តាហី ទុច្ចដិទិស្សត្តិ
 យំមិ ទោ វិគ្រោធន តបស្សី សន្តិដ្ឋិបរាមាសី ហោតិ
 អាណាទត្តាហី ទុច្ចដិទិស្សត្តិ អយំមិ ទោ វិគ្រោធន
 តបស្សីនោ ឧបក្កិលេសោ ហោតិ ។ តំ ភី វេញាសិ
 វិគ្រោធន យទិមេ តទោជិទុច្ឆា ឧបក្កិលេសោ វា អទុ-
 បក្កិលេសោ វាតិ ។ អទ្ធា ទោ វមេ ភន្តេ តទោជិ-
 ទុច្ឆា ឧបក្កិលេសោ នោ អទុបក្កិលេសោ មាវំ ទោ
 បនេតំ ភន្តេ វិជ្ជតិ យំ វនេកេច្ឆោ តបស្សី សទ្ធា-
 ហោវ វមេហិ ឧបក្កិលេសេហិ សមដ្ឋានុកោ អស្ស
 តោ មន វា នោ អញ្ញានុញ្ញាតវេនតិ ។

[២៥] វន វិគ្រោធន តបស្សី តបំ សមាទិយតិ
 សោ តេន តបសា ន អត្តមនោ ហោតិ ន បរិច្ចណ្ណា-
 សន្តិវេទ្យា ។ យំមិ វិគ្រោធន តបស្សី តបំ សមាទិយតិ

សុត្តន្តបិដក វិមលកាយ សារិនវគ្គ

អ្នកប្រកាន់យកវិសេសចក្កិយើញរបស់ខ្លួន ប្រកាន់មាំ ជាបុគ្គលដែលគេមិន
 អាចឱ្យលះបង់បានដោយងាយ ម្នាលវិគ្រោធន ត្រង់ដែលអ្នកមានកប់ក្ក
 ជាអ្នកប្រកាន់យកវិសេសចក្កិយើញរបស់ខ្លួន ប្រកាន់មាំ ជាបុគ្គលដែល
 គេឱ្យលះបង់បានដោយក្រ ម្នាលវិគ្រោធន នេះឯង ក៏ជាឧបក្កិលេស
 របស់អ្នកមានកប់ក្កដែរ ។ ម្នាលវិគ្រោធន អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះថ្លៃថ្នូរ
 ម្តេច បើការវន្តិមុតប ដោយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកិលេស
 ទាំងនេះជាឧបក្កិលេស ឬមិនមែនជាឧបក្កិលេសទេ ។ វិគ្រោធនបរិច្ចាជក
 ក្រាបចូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការវន្តិមុតប ដោយសេចក្តីព្យាយាម
 ជាគ្រឿងដុតកិលេសទាំងនេះ ជាឧបក្កិលេសពិតៗ មិនមែនជា
 អនុបក្កិលេសទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្នកមានកប់ក្ក ត្រូវទូរ
 ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកប្រកបដោយឧបក្កិលេស ទាំងអស់នេះហើយ
 ពុំចាប់ពាលទៅថ្វី ដោយឧបក្កិលេសឯទៀត ។ ។

[២៥] ម្នាលវិគ្រោធន អ្នកមានកប់ក្កក្នុងលោកនេះ សមាទាន់កប់ក្ក
 គេមិនមែនពញាចក្ក ទាំងនោះសេចក្តីត្រូវមិនមែនអស់ហើយត្រឹមតបក្ក
 នោះ ។ ម្នាលវិគ្រោធន ត្រង់ដែលអ្នកមានកប់ក្ក សមាទាន់កប់ក្កលា

ឧទ្ទេសក្ខត្ត គណនិក្ខត្តាម បរិសុទ្ធិកថា

សោ ភេន តបសា ន អត្តមនោ ហោតិ ន
 បរិបុណ្ណសង្ក័យោ ឯវំ សោ តស្មី ហំនេ បរិសុទ្ធា
 ហោតិ ។ មុន ចបរំ និក្រោធ តបស្សី តបំ
 សមាទិយតិ សោ ភេន តបសា ន អត្តាទុក្ខំ-
 សេតិ ន បរំ វេទ្គតិ ។ បេ ។ ឯវំ សោ តស្មី
 ហំនេ បរិសុទ្ធា ហោតិ ។ មុន ចបរំ និក្រោធ
 តបស្សី តបំ សមាទិយតិ សោ ភេន តបសា ន
 មជ្ឈតិ ន មុច្ឆតិ ន មនមាមជ្ឈតិ ។ បេ ។ ឯវំ សោ
 តស្មី ហំនេ បរិសុទ្ធា ហោតិ ។ មុន ចបរំ និក្រោធ
 តបស្សី តបំ សមាទិយតិ សោ ភេន តបសា
 លាភសញ្ញាវសិលោកំ អភិធិត្វត្តតិ សោ ភេន
 លាភសញ្ញាវសិលោភេន ន អត្តមនោ ហោតិ ន
 បរិបុណ្ណសង្ក័យោ ។ យថំ និក្រោធ តបស្សី ។ បេ ។
 ឯវំ សោ តស្មី ហំនេ បរិសុទ្ធា ហោតិ ។ មុន
 ចបរំ និក្រោធ តបស្សី តបំ សមាទិយតិ សោ
 ភេន តបសា លាភសញ្ញាវសិលោកំ អភិធិត្វត្តតិ

ឧទ្ទេសក្ខត្ត ពោលភ័ព៌សេចក្តីចរិសុទ្ធិនៃការខ្ពើមចាចដោយល្អាឈមជាច្រើនដុតកិលេស
 គេមិនមែនពេញចិត្ត វាទីមានសេចក្តីត្រិះរិះ មិនមែនអស់ហើយក្រើម
 គចរក្តុនោះទេ គេឈ្មោះថា បរិសុទ្ធក្នុងហេតុនោះ យ៉ាងនេះបាទ ។
 ម្ចាស់និក្រោធ ពាក្យវាទីមុខនៅមានទៀត អ្នកមានគចរក្តុ សមាទានគប-
 ក្តុ គេមិនលើកខ្លួនឯង មិនកំហែងអ្នកដទៃ ព្រោះគចរក្តុនោះ ។ បេ ។
 គេឈ្មោះថា បរិសុទ្ធក្នុងហេតុនោះ យ៉ាងនេះបាទ ។ ម្ចាស់និក្រោធ
 ពាក្យវាទីមុខនៅហាមទៀត អ្នកមានគចរក្តុ សមាទានគបក្តុ គេមិន
 ស្រវឹង មិនល្អក់គំនិត មិនដល់ទូរសេចក្តីស្រវឹង ព្រោះគចរក្តុនោះទេ
 ។ បេ ។ គេឈ្មោះថា បរិសុទ្ធក្នុងហេតុនោះ យ៉ាងនេះបាទ ។ ម្ចាស់
 និក្រោធ ពាក្យវាទីមុខនៅមានទៀត អ្នកមានគចរក្តុ សមាទានគប-
 ក្តុ គេញ៉ាំងលាភសញ្ញាវនិងសេចក្តីសរសើរ ឲ្យកើតឡើង ព្រោះ
 គចរក្តុនោះ គេគេមិនពេញចិត្ត មិនមានសេចក្តីត្រិះរិះ អស់ហើយក្រើម
 លាភសញ្ញាវនិងសេចក្តីសរសើរនោះទេ ។ ម្ចាស់និក្រោធ ក្រងវិវដលន្តក
 មានគចរក្តុ ។ បេ ។ គេឈ្មោះថា បរិសុទ្ធក្នុងហេតុនោះ យ៉ាងនេះបាទ ។
 ម្ចាស់និក្រោធ ពាក្យវាទីមុខនៅមានទៀត អ្នកមានគចរក្តុ សមាទាន
 គចរក្តុ គេញ៉ាំងលាភសញ្ញាវនិងសេចក្តីសរសើរ ឲ្យកើតឡើង គេមិន

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាធិវគ្គ

សោ តេន លាភសញ្ញាសិលោកេន ន អត្តាទុក្ខិ-
 សេតិ ន បរំ វេទ្គតិ ។ យំបិ ធិត្រាជ តបស្សី
 ។ បេ ។ ឯវំ សោ តស្សី ហំនេ បរិសុទ្ធោ ហោតិ ។
 បុន ចបរំ ធិត្រាជ តបស្សី តបំ សមាធិយតិ
 សោ តេន តបសា លាភសញ្ញាសិលោកំ អភិ-
 ធិទ្ធកេតិ សោ តេន លាភសញ្ញាសិលោកេន ន
 មជ្ឈតិ ន មុជ្ឈតិ ន មនមាបដ្ឋតិ ។ យំបិ ធិត្រាជ
 តបស្សី ។ បេ ។ ឯវំ សោ តស្សី ហំនេ បរិសុទ្ធោ
 ហោតិ ។ បុន ចបរំ ធិត្រាជ តបស្សី តបំ សមា-
 ធិយតិ ភោជនេសុ ន វេទាសំ អាបដ្ឋតិ ឥទំ
 មេ មមតិ ឥទំ មេ ន មមតិ ។ សោ យត្ថា
 ទ្វាស្ស(១) ន មមតិ តំ អនបេត្តោ បជហតិ យំ
 បនស្ស មមតិ តំ អតទិតោ អមុជ្ឈិតោ អនជ្ឈាបទ្ធោ
 អាទិណវេស្សាវិ ធិស្សវណប្បញ្ញោ បរិកុញ្ញតិ ឯវំ សោ
 តស្សី ហំនេ បរិសុទ្ធោ ហោតិ ។ បុន ចបរំ ធិត្រាជ

១. ឃំ បិ កោស្ស ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាធិវគ្គ

លើកទូង មិនបង្កប់អ្នកដទៃ ព្រោះតែលាភសញ្ញាៈនិងសេចក្តីសរសើរ
 នោះទេ ។ ម្នាលនិគ្រាជ គ្រង់ដែលអ្នកមានកប់ក្ត ។ បេ ។ គេឈ្មោះ
 ថា បរិសុទ្ធក្នុងហេតុនោះ យ៉ាងនេះបាទ ។ ម្នាលនិគ្រាជ ពាក្យខាងមុន
 នៅមានទៀត អ្នកមានកប់ក្ត សមាទានកប់ក្ត គេញ្ញាធិលាភសញ្ញាៈ
 និងសេចក្តីសរសើរ ឲ្យកើតឡើង ដោយកប់ក្តនោះ តែគេមិនស្រវឹង មិន
 ឈ្ងក់គំនិត មិនដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង ព្រោះតែលាភសញ្ញាៈនិងសេចក្តី
 សរសើរនោះទេ ។ ម្នាលនិគ្រាជ គ្រង់ដែលអ្នកមានកប់ក្ត ។ បេ ។ គេ
 ឈ្មោះថា បរិសុទ្ធក្នុងហេតុនោះ យ៉ាងនេះបាទ ។ ម្នាលនិគ្រាជ ពាក្យ
 ខាងមុននៅមានទៀត អ្នកមានកប់ក្ត សមាទានកប់ក្ត មិនចែករាជន
 ជាពីរចំណែកថា ភោជននេះភាប់ចិត្តខ្ញុំ ភោជននេះមិនភាប់ចិត្តខ្ញុំទេ ។
 គេជាមនុស្សគ្មានប្រាថ្នាភោជនណា មិនភាប់ចិត្តគេ ។ ក៏សរសើរភោជន
 នោះដែរតែថា ភោជនណា ភាប់ចិត្តគេ ។ មិនត្រេកត្រអាល មិនភ្លេច
 ស្មារតីមិនជាប់ស្តីក ជាអ្នកឃើញរោសជាប្រគ្រតិ មានប្រាថ្នាជាគ្រឿង
 លាស់ចិត្តចេញ បរិភោគនូវភោជននោះ គេឈ្មោះថា បរិសុទ្ធក្នុង
 ហេតុនោះ យ៉ាងនេះបាទ ។ ម្នាលនិគ្រាជ ពាក្យខាងមុននៅមានទៀត

ឧទ្ទិសសុត្តន្ត ពោលអំពីសេចក្តីបរិសុទ្ធនៃនិទាមកថា

ឧបស្សី តបំ សមាធិយតិ ន សោ^(១) លាភសុត្តារសិ-
 លោកនិកន្តិហេតុ សុត្តារិស្សន្តិ មំ ភជាបោ ភជម-
 ហាមត្តា ទត្តិយោ ប្រាហ្មណា គហបតិកា តិវុយាតិ
 ឯវំ សោ តស្មី ឯនេ បរិសុទ្ធា ហោតិ ។ បុន តបំ
 ធិត្រាជ ឧបស្សី អញ្ញាតំ សមណំ វា ប្រាហ្មណំ វា
 ន មឃ្មសាទេតា ហោតិ កី បទាយំ សម្ពហុលាដីវំ
 សត្វសត្វំ សំកក្កេតិ សេយ្យដីធំ មូលតិធំ ទទ្ធតិធំ
 ដល្យតិធំ អក្កតិធំ តិជតិជមេវ បញ្ចមំ អសធិវិចក្កំ ធន្ត-
 ក្យដំ សមណប្បវាទេតាតិ^(២) ឯវំ សោ តស្មី ឯនេ បរិ-
 សុទ្ធា ហោតិ ។ បុន តបំ ធិត្រាជ ឧបស្សី បស្សតិ
 អញ្ញាតំ សមណំ វា ប្រាហ្មណំ វា កុលេសុ សុត្តារិ-
 យមាធំ កុក្ករិយមាធំ មាធិយមាធំ បូជិយមាធំ ។
 តស្មី ន ឯវំ ហោតិ ឥមម្ហិ ធាម សម្ពហុលាដីវំ
 កុលេសុ សុត្តារិកេន្តិ កុក្ករិកេន្តិ មាទេន្តិ បូជេន្តិ មំ
 បន ឧបស្សី លូទាដីវំ កុលេសុ ន សុត្តា-
 រិកេន្តិ ន កុក្ករិកេន្តិ ន មាទេន្តិ ន បូជេន្តិ តិ ។

១ ន សោ កេតាតិ ក្នុង បោធកោ ទិស្សតិ ។ ២ សមណស្ស វាទេតាតិ ក្នុង បោធកោ ទិស្សតិ ។

ឧទ្ទិសសុត្តន្ត ពោលអំពីសេចក្តីបរិសុទ្ធនៃនិទាមកថា

អ្នកមានឥច្ចុរ គេមិនសមាទានឥច្ចុរហេតុវិសេសក្តីប្រាហ្មណកសក្ការៈ
 មិនសេចក្តីសរសើរថា ពួកគ្រូរោង រាជមហាមាត្យ ក្សត្រិយ៍ ប្រាហ្មណ៍
 ភហបតិ ភិរិយ មិនធ្វើសក្ការៈ ចំពោះភាគាមញ្ញ អ្នកទោរឈ្មោះថា
 បរិសុទ្ធក្នុងហេតុនោះ យ៉ាងនេះប៉ុន្មាន ។ ម្ចាស់ធិត្រាជ ពាក្យទានិមុន
 ទៅមានទៀត អ្នកមានឥច្ចុរ មិនប៉ុន្មានពោលចង្អុលសមណៈប្រាហ្មណ៍
 ណាមួយ ថា បែបនេះ ឬសមណៈប្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកមានការចិត្តមិនរឹង
 ច្រើនយ៉ាង តែស្មើតូចសព្វសរសើរ គឺតូចតែកំរិតឬស តូចតែកំរិត
 ដើម តូចតែកំរិតផ្ទាំង តូចតែកំរិតចុង តូចតែកំរិតជាន់គ្រប់ ថ
 នណា ។ តំនឹងថា ញញឹមឆ្មើញរាសសមណៈនេះ ដូចជាគំរូ គេជា
 សមណៈគ្រឹមតែការប្តេជ្ញាថា សមណៈប៉ុណ្ណោះទេ គេឈ្មោះថា បរិសុទ្ធ
 ក្នុងហេតុនោះ យ៉ាងនេះប៉ុន្មាន ។ ម្ចាស់ធិត្រាជ ពាក្យទានិមុន ទៅមាន
 ទៀត អ្នកមានឥច្ចុរ មើញគេធ្វើសក្ការៈ គោរព រាជការ ដូចជា
 សមណៈប្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងគ្រូលទាំងឡាយ ។ គេមិនប៉ុន្មានគ្រឹះ
 យ៉ាងនេះថា ក្នុងវេទ ពួកមនុស្សវិភង្គិធ្វើសក្ការៈ គោរព រាជការ ដូចជា
 សមណៈវេលមានការជីវៈច្រើន ក្នុងគ្រូលទាំងឡាយនេះ ចំណែកទាន
 ភាគាមញ្ញ ជាអ្នកមានឥច្ចុរ មានការជីវៈសៅហ្មង (ម្តេចក៏) ពួកគេមិនធ្វើ
 សក្ការៈ មិនគោរព មិនរាជការ មិនដូចជា ក្នុងគ្រូលទាំងឡាយវិញ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បារមីកវគ្គោ

ឥតិ សោ ឥស្សាមច្ឆរិយំ កុលេសុ ទុប្បនេតា ហោតិ
 ឯវំ សោ តស្មី ហំនេ បរិសុទ្ធោ ហោតិ ។ បុន
 ចបរំ ធិត្រោធិ តបស្សំ ន អាទាថកណិសាទី ហោតិ
 ឯវំ សោ តស្មី ហំនេ បរិសុទ្ធោ ហោតិ ។ បុន
 ចបរំ ធិត្រោធិ តបស្សំ ន អត្តានំ ធិស្សយមាធា
 កុលេសុ ចរតិ ឥធិបិ មេ តបស្មី ឥធិបិ មេ តបស្មីន្តំ
 ឯវំ សោ តស្មី ហំនេ បរិសុទ្ធោ ហោតិ ។ បុន ចបរំ
 ធិត្រោធិ តបស្សំ ន កំត្យុនេ បដិច្ចន្តំ សេវតិ សោ
 ទមតិ តេ ឥន្តំ បុណ្ណោ សមាធា អក្កុមមាណំ អាហ
 ន ទមតិ ទមមាណំ អាហ ទមតិ ។ ឥតិ សោ
 សម្បជានុសា ន កាសិកា ហោតិ ឯវំ សោ តស្មី
 ហំនេ បរិសុទ្ធោ ហោតិ ។ បុន ចបរំ ធិត្រោធិ
 តបស្សំ តថាគតស្ស វំ តថាគតស្សវកស្ស វំ ធម្មំ
 ទេសេន្តស្ស សន្តិយេវ បរិយាយំ អនុញ្ញាយ្យំ អនុជាន
 ចាតិ ឯវំ សោ តស្មី ហំនេ បរិសុទ្ធោ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បារមីកវគ្គោ

គេមិនឱ្យកើតសេចក្តីឫស្សា មិនសេចក្តីកំណាញ់ ក្នុងក្រកូលវាំងឡាយ
 ដូច្នោះឡើយ គេឈ្មោះថា បរិសុទ្ធក្នុងហេតុនោះយ៉ាងនេះបាន ។ ម្នាល
 ធិត្រោធិ ពាក្យខាងមុខ នៅមានទៀត អ្នកមានគប្បក្ត មិនជាអ្នក
 អន្តិយក្នុងចំរើនក្នុងមនុស្ស គេឈ្មោះថា បរិសុទ្ធក្នុងហេតុនោះ យ៉ាងនេះ
 បាន ។ ម្នាលធិត្រោធិ ពាក្យខាងមុខនៅមានទៀត អ្នកមានគប្បក្ត
 មិនដើរបញ្ជិញខ្លួន ក្នុងក្រកូលវាំងឡាយថា ការនេះជាគប្បក្តរបស់អាក្ខ
 ដែរ ការនេះជាគប្បក្តរបស់អាក្ខដែរ គេឈ្មោះថា បរិសុទ្ធក្នុងហេតុ
 នោះ យ៉ាងនេះបាន ។ ម្នាលធិត្រោធិ ពាក្យខាងមុខនៅមានទៀត
 អ្នកមានគប្បក្ត មិនស្រ័យការចែងប៉ាន់ដឹងមួយ ច្រើនមានគេសួរ អ្នកនោះ
 ថា ការនេះគាប់ចិត្តលោកឬ ច្រើនការនោះមិនគាប់ចិត្តខ្លួនក៏និយាយថា មិន
 គាប់ចិត្ត របស់នេះគួរដល់អ្នកប្រាប់ឱ្យរបស់ ដែលមិនគួរថា មិនគួរ ច្រើន
 នោះខ្លួនគាប់ចិត្ត ក៏និយាយថា គាប់ចិត្ត ។ អ្នកនោះមិនបាននិយាយកុហក
 ពុំដឹងដឹងខ្លួន គេឈ្មោះថា បរិសុទ្ធក្នុងហេតុនោះ យ៉ាងនេះបាន ។ ម្នាល
 ធិត្រោធិ ពាក្យខាងមុខ នៅមានទៀត អ្នកមានគប្បក្ត កាលកថាគន
 បូសាវិកាចប់កថាគត កំពុងសម្តែងនិមិត្ត រមែងអនុមោទនា ខ្លួនបរិយាយ
 ដែលអនុមោទនា គេឈ្មោះថា បរិសុទ្ធក្នុងហេតុនោះ យ៉ាងនេះបាន ។

ឧទ្ទិសសូត្រ ពោលអំពីសេចក្តីចរិតសុខនៃគោតិកុច្ឆា

ចុន ចបវំ ធិត្រោធិ តបស្សី អត្តោធិនោ ហោតិ
 អនុបនាហំ ។ យំបិ ធិត្រោធិ តបស្សី អត្តោធិនោ
 ហោតិ អនុបនាហំ ឃំវំ សោ តស្សី ហំនេ បរិសុទ្ធា
 ហោតិ ។ ចុន ចបវំ ធិត្រោធិ តបស្សី អមត្តិ
 ហោតិ អបលាសិ អធិស្សតិ ហោតិ អមច្ឆរិ អស-
 ហេ ហោតិ អមាយរិ អថន្តោ ហោតិ អនតិទានំ
 ន ទាបិច្ឆោ ហោតិ ន ទាបិកានំ វន្តានំ វសន្តតោ
 ន មិច្ឆានិធិតោ ហោតិ ន អន្តត្តាហិកាយ^(១) ធិធិយា
 សមន្តាតតោ ន សន្តិធិធិបរាមាសិ^(២) ហោតិ ន អាតា-
 នត្តាហិ^(៣) សុប្បដិធិស្សតិ ។ យំបិ ធិត្រោធិ តបស្សី
 ន សន្តិធិធិបរាមាសិ ហោតិ ន អាតានត្តាហិ សុប្បដិ-
 ធិស្សតិ ឃំវំ សោ តស្សី ហំនេ បរិសុទ្ធា ហោតិ ។ តំ
 កី មញ្ញាសិ ធិត្រោធិ យទិ ឃំវំ សន្ត តោតិកុច្ឆា

១ ១. អន្តត្តាហិកាយ ។ ២ ១. អសន្តិធិបរាមាសិ ។ ៣ ១. អាតានត្តាហិ ។

ឧទ្ទិសសូត្រ ពោលអំពីសេចក្តីចរិតសុខនៃគោតិកុច្ឆា

ម្ចាស់និគ្រោធិ ពាក្យនាងមុននៅមានទៀត អ្នកមានភពវក្ក ជាអ្នកមិន
 គ្រោធិ មិនទាន់សេចក្តីគ្រោធិទុក ។ ម្ចាស់និគ្រោធិ ត្រង់ដែលអ្នកមាន
 ភពវក្ក ជាអ្នកមិនគ្រោធិ មិនទាន់សេចក្តីគ្រោធិទុក គេឈ្មោះថា ចរិតសុខ
 ក្នុងហេតុនោះយ៉ាងនេះបាទ ។ ម្ចាស់និគ្រោធិ ពាក្យនាងមុននៅមាន
 ទៀត អ្នកមានភពវក្ក ជាអ្នកមិនមើលគុណ មិនវាយបុកស្នី មិនឈ្នា-
 និស មិនកំណាញ់ មិនអួតភាគ មិនមានកលហាយ មិនវិនិច្ឆ័យ មិន
 មើលតិរិយាត មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នាដ៏លាមក មិនបុកក្នុងកំណាចនៃ
 សេចក្តីប្រាថ្នាដ៏លាមក មិនមែនជាមិត្តទំនៀម មិនច្រកចង្កោយអន្តត្តា-
 ហិកទំនៀម មិនច្រកាន់យកតាមតែសេចក្តីឃើញរបស់ខ្លួន មិនច្រកាន់រាំ
 ជាមនុស្សដែលគេឱ្យលះបង់បាទដោយនិយាយ ។ ម្ចាស់និគ្រោធិ ត្រង់ដែល
 អ្នកមានភពវក្ក ជាអ្នកមិនច្រកាន់យកតាមតែសេចក្តីឃើញរបស់ខ្លួន មិន
 ច្រកាន់រាំ ជាមនុស្សដែលគេឱ្យលះបង់បាទដោយនិយាយ គេឈ្មោះថា
 ចរិតសុខក្នុងហេតុនោះ យ៉ាងនេះបាទ ។ ព្រះទានបុណ្យគ្រាស់សួរថា
 ម្ចាស់និគ្រោធិ អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច កាលបើហេតុមាន
 មកដូច្នោះ ការភ្នំមុបាច ដោយសេចក្តីព្រួយម ជាគ្រឿងដុតចិលស

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយស្ស បាណិកវគ្គោ

បរិសុទ្ធា វា(១) ហោតិ អបរិសុទ្ធា វាតិ ។ អន្តា ទោ
 កន្តេ ឃុំ សន្តេ តទោជិកុច្ឆា បរិសុទ្ធា ហោតិ ទោ
 អបរិសុទ្ធា អន្តប្បត្តា ច ហោតិ(២) សារប្បត្តា ចាតិ ។
 ន ទោ និក្រោម ឯត្តាវតា តទោជិកុច្ឆា អន្តប្បត្តា
 សារប្បត្តា ហោតិ(៣) អបិច ទោ បប្បជិកប្បត្តា ច(៤)
 ហោតិ ។

(២៦) តិក្កាវតា បន កន្តេ តទោជិកុច្ឆា
 អន្តប្បត្តា សារប្បត្តា ច ហោតិ សាធុ មេ កន្តេ
 កកវា តទោជិកុច្ឆាយ អត្ថំយេវ ចារេតុ សារិយេវ
 ចារេតុតិ ។ ឥធន និក្រោម តបស្សី ចាតុយាម-
 សំវរសំវុតោ ហោតិ ។ កថញ្ច និក្រោម តបស្សី
 ចាតុហរាមសំវរសំវុតោ ហោតិ ។ ឥធន និក្រោម

១ ឧ. វិសហោ ៥ វិស្សតិ ។ ២ ឧ. ប. ហោតិ ៥ វិស្សតិ ។ ៣ ឧ. អន្តប្បត្តា វា
 ហោតិ សារប្បត្តា វា ។ ៤ ឧ. បប្បជិកប្បត្តា ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយ បាណិកវគ្គោ

ឈ្មោះថា បរិសុទ្ធហើយ ឬមិនទាន់បរិសុទ្ធទេ ។ និក្រោមបរិបាណក
 ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើហេតុមាន
 មកដូច្នោះ ការខ្ពង់ខ្ពស់ ដោយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងជុំគំរើលស
 ឈ្មោះថា បរិសុទ្ធហើយដោយពិត មិនមែនមិនបរិសុទ្ធទេ ទាំងដល់កំពូល
 ធម៌ផង ដល់ខ្លឹមធម៌ហើយផង ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គ្រាស់ថា
 ម្ចាស់និក្រោម ការខ្ពង់ខ្ពស់ដោយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងជុំគំរើលស
 ត្រឹមតែចុះក្លោះ មិនទាន់ដល់កំពូលធម៌ មិនទាន់ដល់ខ្លឹមធម៌នៅឡើយទេ
 គ្រាន់តែដល់ត្រឹមធម៌ ដូចជាក្រុមចុះក្លោះទេ ។

(២៦) និក្រោមបរិបាណក ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះ
 ការខ្ពង់ខ្ពស់ដោយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងជុំគំរើលសត្រឹមណា ទើប
 ឈ្មោះថា ដល់កំពូលធម៌ផង ដល់ខ្លឹមធម៌ផង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូម
 ព្រះមានចុះណាសម្តែងឲ្យដល់កំពូល ឲ្យដល់ខ្លឹមសារ របស់ការខ្ពង់ខ្ពស់
 ដោយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងជុំគំរើលសលើកម្ពស់ដល់ខ្លឹមព្រះអង្គឲ្យទាន
 ព្រះមានព្រះភាគគ្រាស់ថា ម្ចាស់និក្រោម អ្នកមានកថាវគ្គកុសិលាកន្លះ
 ជាអ្នកសង្រួមដោយការសង្រួម ៤ យ៉ាង ។ ម្ចាស់និក្រោម អ្នកមានកថាវគ្គ
 ជាអ្នកសង្រួមដោយការសង្រួម ៤ យ៉ាងពិតដូចម្តេច ។ ម្ចាស់និក្រោម អ្នក

• ឧប្បត្តិកសុត្ត ពហេតិកុញ្ញយ អន្តរាហារិយា

តបស្សី ឧ ចាលំ អតិចារតតិ^(១) ឧ ចាលំ អតិ-
 ចាតយតិ ឧ ចាលំ អតិចាតយតោ សមទុញ្ញោ
 ហោតិ ឧ អទិទ្ធំ អាទិយតិ ឧ អទិទ្ធំ អាទិយា-
 បេតិ ឧ អទិទ្ធំ អាទិយតោ សមទុញ្ញោ ហោតិ ឧ
 មុសា ភណតិ ឧ មុសា ភណាបេតិ ឧ មុសា ភណតោ
 សមទុញ្ញោ ហោតិ ឧ ភាវិតមាសីសតិ ឧ ភាវិតមាសី-
 សាបេតិ ឧ ភាវិតមាសីសតោ សមទុញ្ញោ ហោតិ ។
 ឃំរំ^(២) ឱក្រោជ តបស្សី ចាតុយាមសំវេសំវុតោ
 ហោតិ ។ យតោ^(៣) ឱក្រោជ តបស្សី^(៤) ចាតុយាម-
 សំវេសំវុតោ ហោតិ អទុក្ខស្ស ហោតិ តបស្សីតាយ ។
 សោ អតិហរតិ ឆោ ហិឆាយាវត្តតិ ។ សោ វិវិត្តំ
 សេធាសទំ ភជតិ អរញ្ញំ រុក្ខម្លំ បញ្ចតំ តទ្ធំ
 តិវតុហំ សុសាទំ វធមត្តំ អញ្ញោកាសំ បណា-
 សប្បញ្ញំ^(៥) ។ សោ បញ្ញាកត្តំ ចិណ្ឌាចាតប្បដិក្ខុញ្ញោ

• អតិចារតតិ កន្លង ពោល ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ម. ដំ កោ ។ ៣ ឧ. ម.
 យតោ កោ ។ ៤ ឧ. តបស្សី ដំ ។ ៥ ឧ. បណាលុញ្ញំ ។

• ឧប្បត្តិកសុត្ត ពោលអំតិពហេតិកុញ្ញ ដែលដល់នូវកំពូលធម៌និងវិបស្សនា

បានរកបរិក្ខណៈលោកខ្លះ មិនសម្រាប់សត្វ មិនប្រើអ្នកដទៃឲ្យសម្រាប់សត្វ
 មិនគាប់ចិត្តនឹងអ្នកសម្រាប់សត្វ មិនកាន់យកទ្រព្យ ដែលម្ចាស់គេមិនបាន
 ឲ្យ មិនប្រើអ្នកដទៃឲ្យកាន់យកទ្រព្យ ដែលម្ចាស់គេមិនបានឲ្យ មិនគាប់ចិត្ត
 នឹងអ្នកកាន់យកទ្រព្យ ដែលម្ចាស់គេមិនបានឲ្យ វែមនិមិនខំយាយកុហក
 មិនប្រើអ្នកដទៃឲ្យខំយាយកុហក មិនគាប់ចិត្តនឹងអ្នកខំយាយកុហក មិន
 សេពភារិកធម៌ (អាមត្តណ ៥) មិនប្រើអ្នកដទៃឲ្យសេពនូវភារិកធម៌ មិន
 គាប់ចិត្តនឹងអ្នកដែលសេពនូវភារិកធម៌ ។ ម្ចាស់ខិត្តោជ អ្នកមានរកបរិក្ខ
 ជាអ្នកសង្រួមដោយការសង្រួម ៤ យ៉ាង ដោយហេតុយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់
 ខិត្តោជ កាលណាអ្នកមានរកបរិក្ខ ជាអ្នកសង្រួមដោយការសង្រួមទាំង
 ៤ យ៉ាង ក៏វែមនិមានពាក្យគេសរសើរអ្នកនោះ ព្រោះខ្លួនជាអ្នកមានរកប-
 រិក្ខ ។ គេចម្រើនបំពេញ (សីល) មិនគ្រឿងបមកដើម្បីរកខ្លះចែកចាច (គេខ
 គ្រហស្ថ) ។ គេវែមនិគ្រស្រយសេនាសទៈស្ងាត់ ព្រៃ គល់ឈើ ក្នុង ញកក្នុង
 ជ្រោះក្នុង ទិស្សសាខ ដងព្រៃ ទំហល ឱនិទីដែលច្រក់ប៉ាន់ដោយស្មៅ ។
 បុគ្គលនោះ លុះកាលខាងក្រោយកក ក៏គ្រឿងបមកដើម្បីបុណ្យបុណ្យហើយ

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយស្ស បាណិកវគ្គ

ចិន្តិតិ បល្ល័ង្កំ ភាគុជិត្វា ឧដ្ឋំ កាយំ បណ្ឌិ-
 ធាយ បរិមុទ្ធិ^(១) សតិ ឧបដ្ឋបេត្វា ។ សោ អភិជ្ឈ្យ
 លោកេ បហាយ វិតតាភិជ្ឈេន ធនសា វិហរ-
 តិ អភិជ្ឈាយ ចិត្តំ បរិសោធនតិ ព្យាបាទប្ប-
 ទោសំ^(២) បហាយ អព្យាបន្នចិត្តោ វិហរតិ សព្វ-
 បាលាភូតហិតានុកម្មី ព្យាបាទបទោសា ចិត្តំ បរិ-
 សោធនតិ ដីនមិទ្ធិ បហាយ វិតតដីនមិទ្ធា វិហរតិ
 អាលោកសញ្ញី សតោ សម្មដាធា ដីនមិទ្ធា ចិត្តំ
 បរិសោធនតិ ឧទ្ធចកុក្កុច្ចំ បហាយ អនុទូតោ វិហរតិ
 អជ្ឈត្តំ រូបសន្តចិត្តោ ឧទ្ធចកុក្កុច្ចា ចិត្តំ បរិសោធនតិ
 វិចិត្តិច្ចំ បហាយ តិណ្ណវិចិត្តិច្ឆោ វិហរតិ អតតថិ-
 កថំ កុសលេសុ ធម្មេសុ វិចិត្តិច្ឆាយ ចិត្តំ បរិ-
 សោធនតិ ។ សោ ឥមេ បក្ខុ ជីវិណោ បហាយ
 ធនសោ ឧបត្តិលេសេ បញ្ញាយ ទុក្ខលីករេណ

១ ឧ. ប. បរិមុទ្ធិ ។ ២ ឧ. ព្យាបាទកោសំ ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ បាណិកវគ្គ

អន្តរិយនៃខ្លួនគម្រង់កាយឱ្យត្រង់ ប្រតិស្មារតីឱ្យមានមុខងារ (១៧/កេ
 កម្មជ្ជន) ។ គេលះអភិជ្ឈក្នុងរិលោក មានចិត្តប្រាសចាកអភិជ្ឈ ជម្រះ
 ចិត្តចាកអភិជ្ឈ លះព្យាបាទជាគ្រឿងច្រឡំស្ត មានចិត្តមិនព្យាបាទ មាន
 សេចក្តីអនុគ្រោះសត្វចាំភ្នំ ដោយប្រយោជន៍ ជម្រះចិត្តឱ្យស្អាតចាក
 ព្យាបាទជាគ្រឿងច្រឡំស្ត លះជំនមិទ្ធិ មានចិត្តប្រាសចាកជំនមិទ្ធិ មាន
 សេចក្តីសម្គាល់ក្នុងពន្លឺ មានសតិ មានសម្បជញ្ញៈ ជម្រះចិត្តចាកជំនមិទ្ធិ
 លះឧទ្ធចកុក្កុច្ចៈ មានចិត្តមិនរើរវាយ មានចិត្តទានិក្នុងស្ងប់ម្ខាង ជម្រះចិត្ត
 ចាកឧទ្ធចកុក្កុច្ចៈ លះវិចិត្តិច្ឆា មានចិត្តត្រង់ផុតចាកវិចិត្តិច្ឆា មិនមានសេចក្តី
 ធ្វើនិទ្ទេស ជម្រះចិត្តឱ្យស្អាតចាកវិចិត្តិច្ឆា ក្នុងកុសលធម៌វិនិច្ឆ័យ ។
 គេលះរិលោកចាំដី ៥ នេះ ដែលជាឧបក្កិលេស ជាគ្រឿងធ្វើឃ្លាឱ្យថយ

ឧទ្ទិសប្បក្រម គោលដៅគុណ្ណាយ ឧទ្ទិសប្បក្រម

មេត្តាសហគមន៍ មេត្តាសា ឯកំ ទិសំ វិហារតិ
 តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ វតី ឧទ្ទ-
 មនោ ភិរិយំ សព្វដំ សព្វត្ថតាយ សព្វាវុត្តំ លោកំ
 មេត្តាសហគមន៍ មេត្តាសា វិបុលេន មហាន្តរេន
 អប្បមាលោន អវេរេន អព្យាបដ្ឋេន វិហារតិ ។
 ករុណាសហគមន៍ មេត្តាសា ។ មុនិសាសហគមន៍
 មេត្តាសា ។ ឧមេត្តាសហគមន៍ មេត្តាសា ឯកំ
 ទិសំ វិហារតិ វិហារតិ តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ
 តថា ចតុត្ថំ វតី ឧទ្ទមនោ ភិរិយំ សព្វដំ សព្វត្ថតាយ
 សព្វាវុត្តំ លោកំ ឧមេត្តាសហគមន៍ មេត្តាសា វិបុ-
 លេន មហាន្តរេន អប្បមាលោន អវេរេន អព្យាបដ្ឋេន
 វិហារតិ ។ តំ កី មញ្ញសិ ទិក្រោន យទិ វិវិ
 សន្តេ តោដិគុត្តា វិសុត្តា វា ហោតិ អវិសុត្តា
 វតិ ។ អន្តា ហោ កន្តេ វិវិ សន្តេ តោដិគុត្តា

ឧទ្ទិសប្បក្រម គោលដៅគុណ្ណាយ ឧទ្ទិសប្បក្រម ឧទ្ទិសប្បក្រម

កម្លាំង ក៏សម្រេចសម្រាប់វិហារចំ ដោយការផ្សាយចិត្តប្រកបដោយ
 មេត្តា ទៅកាន់ទិសទី ១ ទិសទី ២ ក៏ដូច្នោះ ទិសទី ៣ ក៏ដូច្នោះ ទិសទី ៤
 ក៏ដូច្នោះ សម្រេចសម្រាប់វិហារចំ ដោយការផ្សាយចិត្តប្រកបដោយ
 មេត្តាដ៏ធំទូលាយ មិនមានប្រមាណ មិនមានព្រៀរ មិនមានព្យាបាទ
 ទៅកាន់សក្ខីលោកព័ន្ធមូល ដោយយកខ្លួនទៅប្រៀប ទិសសក្ខីវាងអស់
 ក្នុងទិសព័ន្ធមូល គឺទិសភាគិលី ទិសភាគិក្រោម ទិសទិសទីទី(១) ដោយ
 ប្រការដូច្នោះ ។ ចិត្តប្រកបដោយករុណា ។ ចិត្តប្រកបដោយមុខិកា ។
 សម្រេចសម្រាប់វិហារចំ ដោយការផ្សាយចិត្ត ប្រកបដោយឧបេក្ខា
 ទៅកាន់ទិសទី ១ ទិសទី ២ ក៏ដូច្នោះ ទិសទី ៣ ក៏ដូច្នោះ ទិសទី ៤ ក៏ដូច្នោះ
 សម្រេចសម្រាប់វិហារចំ ដោយការផ្សាយចិត្ត ប្រកបដោយឧបេក្ខាដ៏ធំ
 ទូលាយ មិនមានប្រមាណ មិនមានព្រៀរ មិនមានព្យាបាទ ទៅកាន់សក្ខី-
 លោកព័ន្ធមូល ដោយយកខ្លួនទៅប្រៀប ទិសសក្ខីវាងអស់ ក្នុងទិស
 ព័ន្ធមូល គឺទិសភាគិលី ទិសភាគិក្រោម ទិសទិសទីទី(១) ។ ម្ចាស់ទិក្រោម
 អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច កាលបើហេតុមានមកដូច្នោះ ការរន្តិមបាច
 ដោយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកិលេស ឈ្មោះថា ចរិសុច្ចរិហិយ
 ឬមិនទាន់ចរិសុច្ចរិ ។ ទិក្រោមចរិសុច្ចរិ ក្រាបចូលថា ចតិក្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន កាលបើដូច្នោះ ការរន្តិមបាច ដោយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុត

• សំដៅយកទិសទី ១ ទិសទី ២ ទិសទី ៣ ទិសទី ៤ ក៏ដូច្នោះ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយយន្ត បាដិកវគ្គ

បរិសុទ្ធា ហោតិ នោ អបរិសុទ្ធា អត្តប្បត្តា ច
ហោតិ^(១) សារប្បត្តា ចាតិ ។ ឧ នោ ជិគ្រោជ ឯត្តា-
វតា តថោជិគុញ្ញា អត្តប្បត្តា វា ហោតិ សារប្បត្តា វា
អមិច នោ វចប្បត្តា ហោតិ ។

[២៧] កិត្តាវតា បទ កន្ល តថោជិគុញ្ញា អត្ត-
ប្បត្តា ច ហោតិ សារប្បត្តា ច សាទុ មេ កន្ល
ភគវា តថោជិគុញ្ញាយ អត្តំយេវ ចាបេតុ សារំយេវ
ចាបេតុតិ ។ ឥធន ជិគ្រោជ តបស្សី ចាតុយាមសំ-
វសំវុតោ ហោតិ ។ កថញ្ច ជិគ្រោជ តបស្សី
ចាតុយាមសំវសំវុតោ ហោតិ ។ បេ ។ យេតា^(២)
ជិគ្រោជ តបស្សី ចាតុយាមសំវសំវុតោ ហោតិ
អនុត្តស្ស ហោតិ តបស្សិតាយ ។ សោ អភិហារតិ នោ
ហិណាយាវត្តតិ ។ សោ វិវិត្តំ សេនាសនំ កជតិ ។ បេ ។

១ ១. ច. ហោតិ ២ វិស្សតិ ។ ២ ១. យោ ២ ហេ ។ ច. យោ ហេ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយយន្ត បាដិកវគ្គ

កិលសោធាយោថា បរិសុទ្ធហោយាតិ មិច្ឆាមិច្ឆាបរិសុទ្ធា ទាំងដល់
កំពូលធម៌ផង ដល់ភ្នំធម៌ផង ។ ព្រះមានព្រះភាគគ្រាស់ថា ខ្ញាលខំគ្រោធ
ការខ្ពង់មុខដោយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកិលស ត្រឹមតែចុះឈ្លោះ
មិនខានឈ្លោះថា ដល់កំពូលធម៌ ឬដល់ភ្នំធម៌ទៅឡើយទេ គ្រាន់តែ
ដល់ត្រឹមសំបកធម៌ចុះឈ្លោះទេ ។

[២៧] ខំគ្រោធបរិញ្ញាដក ក្រាបខ្យល់ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះ
ការខ្ពង់មុខ ដោយព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកិលសត្រឹមណា ទើបឈ្លោះ
ថា ដល់កំពូលធម៌ផង ដល់ភ្នំធម៌ផង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូម
ព្រះមានព្រះភាគ សម្តែងឲ្យដល់កំពូល ឲ្យដល់ភ្នំសារបេសំការខ្ពង់
មុខ ដោយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកិលសស្រកម្តង ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ
ឲ្យខាន ។ ព្រះមានព្រះភាគគ្រាស់ថា ខ្ញាលខំគ្រោធ អ្នកមានកបវត្ត
ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសង្រួមដោយការសង្រួម ៤ យ៉ាង ។ ខ្ញាលខំគ្រោធ
អ្នកមានកបវត្ត ជាអ្នកសង្រួមដោយការសង្រួម ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេច
។ ថេ ។ ខ្ញាលខំគ្រោធ កាលណា អ្នកមានកបវត្ត ជាអ្នកសង្រួម
ដោយការសង្រួម ៤ យ៉ាង រមែងមានពាក្យនេសរេសីអ្នកនោះ ព្រោះ
ខ្លួនជាអ្នកមានកបវត្ត ។ គេចម្រើនចំពេញសីល មិនត្រឡប់មកដើម្បី
រកទះថាភាច ។ គេសង្រួម សេពសេនាសនៈស្ងាត់ ។ ថេ ។

សោ ឥម បញ្ច ធីវរណ បហាយ ចេតសា
ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ទុក្ខលីករណ មេត្តាស-
ហតតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ជរិត្វា វិហរតិ
។ មេ ។ សោ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិកំសំ អនុស្សវតិ
សេយ្យដំទំ ឯកំមិ ជាតិ ទ្វេមិ ជាតិយោ តិស្ស្សមិ
ជាតិយោ មតស្ស្សមិ ជាតិយោ បញ្ចមិ ជាតិយោ
។ មេ ។ ទសមិ ជាតិយោ វិសំមិ ជាតិយោ តិសំមិ
ជាតិយោ មត្តាឡិសំមិ ជាតិយោ បញ្ញាសំមិ ជាតិយោ
សតំមិ ជាតិយោ សហសំមិ ជាតិយោ សតសហស្សំ-
មិ ជាតិយោ អនេកេមិ សំវដ្តកេម្ម អនេកេមិ វិដ្ត-
កេម្ម អនេកេមិ សំវដ្តវិដ្តកេម្ម អមុត្រាសិ ឯវំធាមោ
ឯវំគោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវំមហារោ ឯវំសុខទុក្ខប្បដិសំវេទិ
ឯវំមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ចុកោ អមុត្រ ទុទទាទិ
តត្រាទាសិ ឯវំធាមោ ឯវំគោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវំមា-
ហារោ ឯវំសុខទុក្ខប្បដិសំវេទិ ឯវំមាយុបរិយន្តោ

គេបានលេខនៃរណតមិពំនំ ៥ នេះ ដែលជាគ្រឿងធ្វើចិត្តឱ្យស្រឡាញ់ ជា
គ្រឿងធ្វើប្រាថ្នាឱ្យថយកម្លាំង សម្រេចសម្រាន្តវិយាចម ដោយការ
ផ្សាយចិត្ត ច្រកចរដោយមេត្តា ទៅកាន់ទិសទី ១ ។ ២ ។ គេលើកយើងឱ្យ
បញ្ជាក់ដែលបានសម្រួលនៅកំពីមុន ជាច្រើនជាតិ គឺមួយជាតិខ្លះ ពីរជាតិ
ខ្លះ បីជាតិខ្លះ បួនជាតិខ្លះ ប្រាំជាតិខ្លះ ។ ២ ។ ១០ ជាតិខ្លះ ២០ ជាតិ
ខ្លះ ពូងជាតិខ្លះ ៤០ ជាតិខ្លះ ៥០ ជាតិខ្លះ មួយរយជាតិខ្លះ មួយកាន់ជាតិ
ខ្លះ ១ វិសេនជាតិខ្លះ ច្រើនសំវដ្តកម្ម (កម្មវិទាស) ខ្លះ ច្រើនវិដ្តកម្ម
(កម្មចម្រើម) ខ្លះ ច្រើនសំវដ្តវិដ្តកម្ម (កម្មវិទាសនិងកម្មចម្រើម) ខ្លះ
ថា ក្នុងកាលឯណោះ ភាគអញបានមានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគាត្រ
យ៉ាងនេះ មានសម្បូរយ៉ាងនេះ មានកាយយ៉ាងនេះ ទទួលសុខទុក្ខ
យ៉ាងនេះ មានកំណត់កាយយ៉ាងនេះ ភាគអញនោះ លុះច្បុកចាត
អក្ខរភាពនោះហើយ បានទៅកើតក្នុងភពឯណោះ ក្នុងភពនោះឯង ភាគ
អញបានមានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគាត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បូរយ៉ាងនេះ
មានកាយយ៉ាងនេះ ទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់កាយយ៉ាងនេះ

សុត្តន្តបិដក ទីយនិកាយស្ស បាដិកវគ្គ

សោ ភតោ តុតោ ឥន្ទបបន្នោតិ ឥតិ សាការំ
 សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្វេចិវសំ អនុស្សវតិ ។
 តំ កី មញ្ញសិ ធិត្រោជ យនិ ឯវំ សន្តេ តោ-
 ធិតុត្តា បរិសុទ្ធា វា ហោតិ អបរិសុទ្ធា វាតិ ។
 អន្តា ទេ(១) កន្តេ ឯវំ សន្តេ តោធិតុត្តា បរិសុទ្ធា
 ហោតិ ទោ អបរិសុទ្ធា អត្តប្បត្តា ច ហោតិ សារប្បត្តា
 ធាតិ ។ ឧ ទោ ធិត្រោជ ឯត្តាវតា តោធិតុត្តា
 អត្តប្បត្តា វា(២) ហោតិ សារប្បត្តា វា(៣) អមិច
 ទោ ធម្មប្បត្តា ហោតិ ។

(២៨) តត្តាវតា បធន កន្តេ តោធិតុត្តា អត្តប្បត្តា
 ច ហោតិ តិ សារប្បត្តា ច(២) សាធុ មេ កន្តេ

១ ឧ. អត្តា វោ បធន ។ ២-៣ ឧ. ម. ច ។ ៤ ឧ. ធលក្ខិ ឧត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ទីយនិកាយ បាដិកវគ្គ

ភាក្កាភញ្ញោនាះ លុះច្បុកចាកភក្កភាពនោះហើយ មកកើតក្នុងភពនេះ
 ក៏មិនលើកឃើញខ្លួនបញ្ចុកៈ ដែលស្រ្តីយេនៅក៏មិន បានច្រើនជាតិ
 ព្រមទាំងភាការ(១) ព្រមទាំងទទួល(២) ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ខ្លួន
 ខិត្រោត អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច កាលបើដូច្នោះ ការភ្នំមបាច
 ដោយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកិលេស ឈ្មោះថា បរិសុទ្ធហើយ
 បូមិមទាន់បរិសុទ្ធទេ ។ ខិត្រោតបរិព្វាជក ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន កាលបើយ៉ាងនេះ ការភ្នំមបាច ដោយសេចក្តីព្យាយាម ជា
 គ្រឿងដុតកិលេស ឈ្មោះថា បរិសុទ្ធដោយពិត មិនមែនមិនបរិសុទ្ធទេ
 ទាំងដល់កំពូលធម៌ផង ដល់ភ្នំមធម៌ផង ។ ព្រះមានព្រះភាគក្រាស់ថា
 ខ្លួនខិត្រោត ការភ្នំមបាច ដោយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកិលេស
 ត្រឹមតែចុះឈ្នោះ មិនទាន់ឈ្មោះថា ដល់កំពូលធម៌ ឬដល់ភ្នំមធម៌ទេ
 ទៀយទេ បានដល់ត្រឹមតែស្រោយ របស់ធម៌ចុះឈ្នោះទេ ។

(២៨) ខិត្រោតបរិព្វាជក ក្រាបទទ្ធិទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ការភ្នំមបាច ដោយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកិលេសត្រឹមណា
 ទើបឈ្មោះថា ដល់កំពូលធម៌ផង ដល់ភ្នំមធម៌ផង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន

* ភក្កភាព ថា កំប្លែងអាយុជាដើម ។ ២ ធិត្រោតនោះព្រល ។

ឧទ្ទេសក្សត្រ ពេលដំបូងយ អន្តរាយព្យាបា

កកក ក្រោយដំបូងយ អត្ថិយេវ ចាមេតុ សារ័យេវ
 ចាមេតុតិ ។ ឥត ធីត្រាធិ តបស្សី ចាតុយាមសំវរសំ-
 វុតោ ហោតិ ។ តេ ឥត ធីត្រាធិ តបស្សី ចាតុយាម-
 សំវរសំវុតោ ហោតិ ។ មេ ។ យតោ ច(១) ទោ ធីត្រាធិ
 តបស្សី ចាតុយាមសំវរសំវុតោ ហោតិ អនុញស្ស
 ហោតិ តបស្សីតាយ ។ សោ អភិហាតិ យោ
 ហិណយាវត្តតិ ។ សោ វិវិត្តំ សេនាសំ កដតិ
 ។ មេ ។ សោ ឥមេ បញ្ច ធីវរណោ បហាយ មេតសោ
 ឧបត្តិលេសេ បញ្ចាយ ឧត្តលីករណោ មេត្តាសហ-
 តតេន មេតសា ។ មេ ។ ឧមេត្តាសហតតេន
 មេតសា វិធុលេន មហត្តតេន អប្បមាណេន អថេវេន
 អព្យបដ្ឋេន ធីវត្តា វិហាតិ ។ សោ អនេកវិហិតំ
 មុត្រេធីវាសំ អនុស្សវតិ សេយ្យធីធំ ឯកម្យិ ជាតិ ទ្រមិ
 ជាតិយោ ។ មេ ។ ឥតិ សាគារំ សុទ្ធីសំ អនេក-
 វិហិតំ មុត្រេធីវាសំ អនុស្សវតិ ។ សោ ធីត្រេន ចត្តុណា
 វិសុទ្ធីន អតិក្កន្តមាទុសតេន សត្តេ បស្សតិ

១ ឧ. បស្សេ ឧត្តិ ។

ឧទ្ទេសក្សត្រ ពេលដំបូងយ អន្តរាយព្យាបា ដែលដល់នូវកំលាំងបដិវត្តន៍

សូមព្រះមាតាព្រះភាគ សម្តែងឱ្យដល់កំលាំង ឱ្យដល់ខ្លឹមសាររបស់ការ
 រៀនបាច ដោយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកិរិលសត្រម្តង ដល់ឱ្យព្រះ
 អង្គឱ្យទាន ។ ព្រះមាតាព្រះភាគគ្រាស់ថា ម្ចាស់ធីត្រាធិ អ្នកមានកម្រិត
 ក្នុងរលាកនេះ ជាអ្នកសម្រួលដោយការសម្រួល ៤ យ៉ាង ។ ម្ចាស់ធីត្រាធិ
 អ្នកមានកម្រិត ជាអ្នកសម្រួលដោយការសម្រួល ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេច
 ។ មេ ។ ម្ចាស់ធីត្រាធិ កាលណាអ្នកមានកម្រិត ជាអ្នកសម្រួលដោយ
 ការសម្រួល ៤ យ៉ាង ក៏មែនមានពាក្យសេសសើរអ្នកនោះ ព្រោះទូទៅ
 អ្នកមានកម្រិត ។ នេះច្រើនចំពេញសីល មិនក្រឡប់មកដើម្បីកេងចោក
 ទាប ។ គេកាស្រីយសេនាសេនាសនៈស្ងាត់ ។ មេ ។ គេលេចដំខ្ញុំវិវរ-
 ណៈទាំង ៤ នេះ ដែលជាឧបក្កិលេស ជាគ្រឿងធ្វើប្រាជ្ញាឱ្យយកម្ចាស់
 មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ។ មេ ។ សម្រេចសម្រាម្តងវិយាចថ ដោយការ
 ផ្សាយចិត្តប្រកបដោយឧបក្កិលេស មិនមានប្រមាណ មិនខាន
 ភ្លៀវ មិនខានព្យាបាទ ។ គេមែនរលឹករឿងឧបក្កិលេស ដែលបាន
 កាស្រីយនូវកំលាំងជាច្រើនជាតិ គឺ ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ។ មេ ។ រមែន
 រលឹករឿងឧបក្កិលេស ដែលកាស្រីយនៅកំលាំងជាច្រើនជាតិ ព្រម
 ទាំងពាក្យ ព្រមទាំងទទួល ដោយប្រការដូច្នោះ ។ គេមានចក្ខុដូច
 ជាចិញ្ចឹមវិសុទ្ធ កន្លងចក្ខុមនុស្សសាមញ្ញ បានឃើញនូវសព្វទាំងស្រុង

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ ស្ស បាដិកវគ្គ

ចរំមារោ ឧបបជ្ជមារោ ហីរោ បណីតេ សុវណ្ណោ
 ទុឡោ សុភតេ ទុក្កតេ យថាកម្មបតេ សត្ត
 បជាណតំ ឥមេ វត កោន្តោ សត្តា កាយទុច្ឆរិតេន
 សមញ្ញកតា វចិទុច្ឆរិតេន សមញ្ញកតា មនោទុច្ឆរិតេន
 សមញ្ញកតា អរិយោធំ ឧបវាទកា មិច្ឆាធិដ្ឋិកា មិច្ឆា-
 ធិដ្ឋិកម្មសមាទាមា តេ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា
 អបាយំ ទុក្កតិ វិចិចាតំ ចិរយំ ឧបបញ្ញា ឥមេ វ
 បន កោន្តោ សត្តា កាយសុចរិតេន សមញ្ញកតា
 វចិសុចរិតេន សមញ្ញកតា មនោសុចរិតេន សមញ្ញ-
 កតា អរិយោធំ អទុបវាទកា សម្មាធិដ្ឋិកា សម្មាធិដ្ឋិ-
 កម្មសមាទាមា តេ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា
 សុភតិ សក្កំ លោកំ ឧបបញ្ញាតិ ឥតិ ធិត្វេន
 ពក្កុយា វិសុទ្ធន អតិក្កន្តនាទុសតេន សត្ត បស្សតិ
 ចរំមារោ ឧបបជ្ជមារោ ហីរោ បណីតេ សុវណ្ណោ ទុឡោ
 សុភតេ ទុក្កតេ យថាកម្មបតេ សត្ត បជាណតិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ បាដិកវគ្គ

ដែលកំពុងច្បូកនិងចាប់បដិសន្ធិ ដ៏ចាបដោកនិងឧត្តម មានទ្រង់ព្រាយល្អ
 និងកាក្រក់ ទៅកាន់សុភតិ និងទុក្កតិ វែមនឹងធូលីស្រូវសត្វទាំងឡាយ
 ដែលអន្ទាលទៅកាមកម្មថា អើយ្នី សត្វទាំងឡាយនេះ ប្រកបដោយ
 កាយទុច្ឆរិត ប្រកបដោយវចិទុច្ឆរិត ប្រកបដោយមនោទុច្ឆរិត ជាអ្នកភ័ន្ត-
 ដៀលខ្លាចពួកព្រះអោយបុគ្គល ជាមិច្ឆាធិដ្ឋិ សមាទាម ខ្លាចមិច្ឆាធិដ្ឋិកម្ម
 សត្វទាំងនោះ លុះបែកព្រាយកាយ បន្ទាប់អំពីមរណៈ គឺទៅកើត
 ឯអបាយ ទុក្កតិ វិចិចាត ទៅក ចំណែកទាន់សត្វទាំងនេះ ប្រកបដោយ
 កាយសុចរិត ប្រកបដោយវចិសុចរិត ប្រកបដោយមនោសុចរិត មិន
 ភ័ន្តដៀលខ្លាចព្រះអោយៈ ជាសម្មាធិដ្ឋិ សមាទាមខ្លាចមិច្ឆាធិដ្ឋិ សត្វ
 ទាំងនោះ លុះបែកព្រាយកាយ បន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ គឺទៅកើតឯ
 សុភតិលោក ភីស្កតិ មានចក្ខុដូចជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងចក្ខុមនុស្សសាម-
 ញ្ញ វែមនឹងឃើញ ខ្លាចសត្វទាំងឡាយ កំពុងច្បូកនិងចាប់បដិសន្ធិ ដ៏ចាប
 ដោកនិងឧត្តម មានទ្រង់ព្រាយល្អនិងកាក្រក់ ទៅកាន់សុភតិ និងទុក្កតិ ដ៏ធូលី
 ច្បូលស្រូវសត្វទាំងឡាយ ដែលអន្ទាលទៅកាមកម្ម ដោយប្រការដូច្នោះ ។

ឧទ្ទិស្តិកស្សត្ត គោលដំបូងៗ អន្តរាប្បត្តិកថា

តំ កំ មញ្ញសិ ធិត្រោជ យេនិ ឃីវំ សន្តេ តតោ-
 ជិត្តា បរិសុទ្ធា វេ ហោតិ អបរិសុទ្ធា វាតិ ។
 អន្តា ទោ កន្តេ ឃីវំ សន្តេ តតោជិត្តា បរិសុទ្ធា
 ហោតិ ហោ អបរិសុទ្ធា អន្តប្បត្តា ច ហោតិ
 សារប្បត្តា ចាតិ ។ ឃត្តាវតា ធិត្រោជ តតោជិត្តា
 អន្តប្បត្តា ច ហោតិ សារប្បត្តា ច ។ វេតិ(១) ធិត្រោជ
 យំ មំ ភ្នំ អវចាសិ(២) កោ ធាម សោ(៣) កតវតោ
 ធម្មា យេន កតវា សាវតេ វិទេតិ យេន កតវតា
 សាវតា វិទិតា អស្សាសប្បត្តា បដិជាទន្តិ អជ្ឈា-
 សយំ អាទិត្រហ្មចរិយន្តិ ។ វេតិ ទោ(៤) ធិត្រោជ
 ហំចំ ឧត្តិកតវត្ថុ បណីតតវត្ថុ យេធាហំ សាវតេ
 វិទេមិ យេន បយា សាវតា វិទិតា អស្សាសប្បត្តា
 បដិជាទន្តិ អជ្ឈាសយំ អាទិត្រហ្មចរិយន្តិ ។ ឃីវំ វុត្ត

១ ឧ. ម. វេតិ កោ ។ ២ ឧ. អវចាសិ ។ ៣ ឧ. ម. សោ កន្តេ ។ ៤ ឧ. ម.
 ឧត្តិកតវត្ថុ វិស្សតិ ។

ឧទ្ទិស្តិកស្សត្ត គោលដំបូងៗ ដែលដល់នូវកំពូលធម៌និងភ្នំមធ្យម

ខ្នាលនិគ្រោធ អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច កាលបើដូច្នោះ ការភ្នំម
 បាច ដោយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកិលេស ឈ្មោះថា បរិសុទ្ធ
 ហើយបូមិនខានបរិសុទ្ធទេ ។ និគ្រោធបរិព្វាដក ក្រាបចង្អុលថា ចពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើដូច្នោះ ការភ្នំមបាច ដោយសេចក្តីព្យាយាម
 ជាគ្រឿងដុតកិលេស ឈ្មោះថា បរិសុទ្ធដោយពិត មិនមែនមិនបរិសុទ្ធទេ
 ទាំងដល់កំពូលធម៌ផង ដល់ភ្នំមធ្យមផង ។ ខ្នាលនិគ្រោធ ការភ្នំមបាច
 ដោយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកិលេសទាំងប៉ុណ្ណោះ ទើបឈ្មោះថា
 ដល់កំពូលធម៌ផង ដល់ភ្នំមធ្យមផង ។ ខ្នាលនិគ្រោធ អ្នកបាចនិយាយ
 និងគម្រោងថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទូន្មានពួកសាវ័ក ដោយធម៌ណា
 ពួកសាវ័កដែលព្រះអង្គទ្រង់ទូន្មាន ដោយធម៌ណាហើយ ដល់ខ្លះសេចក្តី
 តាមចិត្ត បានចំពេញអរិយមគ្គ ជាប្រហូចរិយធម៌ដើម ដែលឲ្យកើត
 និស្សយន្តិកម្ម ធម៌របស់ព្រះមានព្រះភាគនោះ តើឈ្មោះដូចម្តេច ។
 ខ្នាលនិគ្រោធ គឺថាគតទូន្មានពួកសាវ័ក ដោយពាក្យប្រៀបប្រដៅណា
 ពួកសាវ័កដែលគតគតទូន្មាន ដោយពាក្យប្រៀបប្រដៅណា ដល់
 នូវសេចក្តីត្រកអរ បានចំពេញអរិយមគ្គ ជាប្រហូចរិយធម៌ដើម ដែល
 ឲ្យកើតនិស្សយន្តិកម្ម ហេតុ (របស់ពាក្យប្រៀបប្រដៅនោះ) ទុក្ខមជ្ឈិម
 វិសេសជានិ ដូច្នោះផង ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ ក្រាស់យ៉ាងនេះហើយ

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយស្ស បរិយាយ

តេ បរិព្វាជនា ទុណ្ណាធិនោ ទុណ្ណាសន្តមហាសន្តា
អហោសុំ ឯត្ថ មយំ ន បស្សម សាចរិយកា ឯត្ថ
មយំ ន បស្សម សាចរិយកា ន មយំ វគោ
កិយេកា ទុត្តរិវរំ បជាធាមាតិ(១) ។

[២៧] យទា អញ្ញាសិ សន្តាទោ គហបតិ
អញ្ញនត្ថ ទោធាធិមេ អញ្ញតត្ថយា បរិព្វាជនា គគ-
រោតា កាសិកំ សុស្សសន្តិ សោតំ ទុណ្ណាធិ អញ្ញ-
ចិត្តំ ទុបដ្ឋបេន្តិតិ អថ(២) ធិគ្រោជំ បរិព្វាជកំ
ឯត្ថនកោច វតិ ទោ កន្ត ធិគ្រោជ យំ មំ ភំ
អវចាសិ យក្ស គហបតិ ជាធម្មាសិ កេន
សមណោ តោតមោ សន្តិ សល្លបតិ កេន សាគន្ធិ
សមាបដ្ឋិតិ កេន បញ្ញាវយ្យត្តិយំ សមាបដ្ឋិតិ(៣)
សុញ្ញាតាវហតា សមណស្ស តោតមស្ស បញ្ញា អបរិ-
សាវចរោ សមណោ តោតមោ ធាលំ សល្លាចាយ

១ ឧ. ម. ១៣៥ មយំ អស្សម សាចរិយកា ន មយំ គោ កិយេកា ទុត្តរិវរំ បជាធា-
មាតិ ធម្មតោ វិស្សតិ ។ ២ ឧ. អថ មំ ។ ៣ ឧ. អថ មំ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយ បរិយាយ

បរិព្វាជកតាំងនោ កំបទ្ធិសំឡេនិហិ សំឡេនិទ្ធានិថា ព្វកាយេន ដែល
ជាអ្នកម្រតាចារ្យផងគ្នា មិនដែលឃើញ ក្នុងដំណើរនេះឡើយ ព្វកាយេន
ដែលជាអ្នកម្រតាចារ្យផងគ្នា មិនដែលឃើញ ក្នុងដំណើរនេះឡើយ
ព្វកាយេន មិនច្បាប់ដឹងឱ្យរលឹសជាតិពិរោះទៅឡើយ ។

[២៧] កាលណាសន្តាគហបតិបានដឹងថា ឥឡូវនេះពួកបរិព្វា-
ជកជាអឱ្យកិរិយទាំងនេះ កំពុងប្រតិបត្តិការសិក្សា ចេសព្រះមាតាព្រះភាគ
គ្រាប់គ្រងស្រោកប្រសាទ កម្ពស់ចិត្តមិនឱ្យកាយមាយ ដោយឯកដ្ឋង្វោះ
ហើយ ទើបបាននិយាយពាក្យនេះ នឹងនិគ្រោធបរិព្វាជកថា បពិត្រ
និគ្រោធរ លោកបាននិយាយនឹងខ្ញុំចុះហើយថា វៃគហបតិ ដូចជា
យើងរិកនំ អ្នកត្រូវដឹងថា ព្រះសមណគោតម ចរចាជាមួយនឹងអ្នកណា
បាន ប្រទះសាកល្បងជាមួយនឹងអ្នកណាបាន ល្បងខ្លួនភាពកំសិវ ដោយ
ប្រាជ្ញាជាមួយនឹងអ្នកណា (ដូចម្តេចបាន) ព្រោះប្រាជ្ញាចេសព្រះសមណ-
គោតម វិទាសបាត់បង់ទៅ ក្នុងផ្លូវស្វែងរកទៅហើយ ព្រះសមណគោតម
មិនហ៊ានចូលកាន់បរិស័ទទេ មិនអាចធ្វើការចរចា នឹងអ្នកដទៃបានទេ

ឧទ្ទិសកុស្ត្រ សន្តាននហេតុនោ ចនិប្បករថា

សោ អន្តបញ្ញានេវ សេវតិ សេយ្យថាបិ នាម តោ កាណា
 បរិយន្តចារិធិ អន្តបញ្ញានេវ សេវតិ ឯវមេវ សុញ្ញតា-
 រលតា សមណស្ស តោតមស្ស ចញ្ញា អមរិសាវចរោ
 សមណោ តោតមោ នាលំ សល្យាមាយ សោ អន្ត-
 បញ្ញានេវ សេវតិ ឥឡំ កមាបតិ សមណោ តោតមោ
 ឥបំ បរិសំ អាតច្ចយ្យ ឯកបញ្ញានេវ នំ សំសា-
 ទេយ្យម(១) តុច្ឆកុម្ពំ នំ មញ្ញោ ឱរោទេយ្យមាតិ
 អដិទោ(២) សោ កន្តោ ភកកំ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ
 ឥនាទុប្បត្តោ អមរិសាវចរំ ចជ នំ តទរោថ តោកាណំ
 បរិយន្តចារិធិ ករោថ ឯកបញ្ញានេវ នំ សំសាទេម(៣)
 តុច្ឆកុម្ពំ នំ មញ្ញោ រោទេមាតិ ។ ឯវំ វុត្តោ ចិ-
 ក្រោដោ បរិញ្ញាជេតោ តុច្ឆកុតោ មច្ឆកុតោ បត្តកុតោ
 អនោមុទោ បដ្ឋិយន្តោ អប្បជិកាលោ និសីទិ ។

១ ឧ. សំហេតុវិចារ ។ ២ ឧ. ម អយំ កោ ។ ៣ ឧ. សំហេតុ ។

ឧទ្ទិសកុស្ត្រ ពោលអំពីការសារស្សនៃសន្តាននហេតុ

បានជាលោក ភិក្ខុស្រីយោសនាសនៈ ដ៏ស្ងាត់ប៉ុណ្ណោះ ដូចមេ
 រោទ្ទាក់ភ្នែកម្នាត ភិក្ខុប្រាប់ទៅភិក្ខុនា ៗ ដុំវិញ ភិក្ខុនិយមភិក្ខុស្ងាត់
 ប៉ុណ្ណោះ ដូចម្តេចមិញ ប្រាជ្ញាចេស្ត្រសមណោភោម ខែសប្តាហ៍
 ចង់ទៅ ក្នុងដួះស្ងាត់ទៅហើយ ព្រះសមណោភោម មិនហ៊ានចូលកាន់
 បរិស័ទ មិនអាចធ្វើការចរចា នឹងអ្នកដទៃបានទេ បានជាលោកភិក្ខុ
 កស្រីយោសនាសនៈស្ងាត់ ដូច្នោះឯង នៃគហបតី ល្ងង់
 មើលចុះ (ប្រសិនបើ) ព្រះសមណោភោម គប្បីមកកាន់បរិស័ទនេះ
 (មែន) ពួកយើងគួរសាកសួរលោក មួយប្រស្នាល្ងង់មើលដែរ ពួកយើង
 ត្រូវចាប់បន្ទិល ព្រះសមណោភោមនោះ ឱ្យដូចគេចាប់បន្ទិលផ្ទាំងទេ
 (មិនខាន) បើគ្រូលោកដ៏ចម្រើន ប្រាប់តែព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្ត
 សម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ ស្តេចដល់មកក្នុងទីនេះ អើកុំប្តូរខែដល់
 ហើយ ចូរលោកធ្វើព្រះអង្គ ឱ្យជាអ្នកមិនហ៊ានចូលមកកាន់បរិស័ទចុះ
 ចូរលោកធ្វើព្រះអង្គ ឱ្យដូចមេរោទ្ទាក់ភ្នែកម្នាត ដែលគ្រាប់ទៅភិក្ខុនា
 ដុំវិញចុះ ចូរលោកសាកសួរព្រះអង្គ ដោយប្រស្នាចុះ ចូរលោកបន្ទិល
 ព្រះសមណោភោមនោះ ឱ្យដូចជាគេចាប់បន្ទិលផ្ទាំងទេចុះ ។ កាល
 សន្តាននហេតុ និយាយយ៉ាងនេះហើយ និក្រោតបរិក្ខាជក អង្គុយទៅ
 ព្រៃស្ងៀម អៀនខ្មាស ទនៈកាក់មុខជ្រប់ ប្រសពោន ចំលប្រាជ្ញា ។

[៣០] អថទោ ភកកំ ធិត្រោធំ បរិព្វាជកំ តុណ្ហិ-
 ក្ខតំ មន្តិក្ខតំ បត្តក្ខតំ អលោមុទំ បដ្ឋាយន្តំ អប្ប-
 ដិកាលំ វិធិត្វា ធិត្រោធំ បរិព្វាជកំ ឯតទរោច
 សន្តំ ធិត្រោធំ កាសិកា តេ ឯសា វាចាតិ ។
 សន្តំ កន្តេ កាសិកា មេ ឯសា វាចា យថាពាលេន
 យថាម្បឡេន យថាអកុសលេនាតិ ។ តំ កី មញ្ញសិ
 ធិត្រោធំ កីន្តិ តេ សុតំ បរិព្វាជកាធំ វុឡ្យាធំ^(១)
 មហល្លកាធំ អាចរិយចាចរិយាធំ កាសមាធំ យេ
 តេ អលោសុំ អតិទមធំ អាហារោ សម្មាសម្ពុទ្ធា
 ឯវំ សុ តេ កកវុធោ សន្តិម្ម សមាគម្ម ឧទ្ធានិលោ
 ឧទ្ធាសន្តមហាសម្មា អនេកវិហិតំ តិវត្តានកមំ អនុ-
 យុត្តា វិហារីសុ សេយ្យដំ រាជកមំ លោកមំ ។ មេ ។
 ឥតិកវាភវកមំ ឥតិ វា សេយ្យថាមិ ត្វំ ឯត-
 រហិ សាចរិយកោ ឧទាហុ ឯវំ សុ តេ កកវុធោ

១. វ. ព្រំ ។

[៣០] លំដាច់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបថា ធិត្រោធ-
 បរិព្វាជក អន្តិយនៅស្ងៀម កៀនខ្មាសទទ-កដាក់មុខជ្រប់ ស្រពោន
 ទំលេច្រាថ្ង់ហើយ ក៏បានក្រាស់សួរ ធិត្រោធបរិព្វាជក យ៉ាងនេះថា
 ខ្លាលធិត្រោធ សម្តីនេះ អ្នកបាននិយាយមែនឬ ។ ធិត្រោធបរិព្វាជក
 ក្រាបខ្នួលថា ចពិត្រព្រះអង្គដឹងចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ បាននិយាយសម្តីនេះ
 ពិតមែន ភាវដែលខ្ញុំព្រះអង្គ ជាមនុស្សល្ងង់ ជាមនុស្សវៃឆ្លង ជាមនុស្ស
 មិនល្អស ។ ព្រះមានព្រះភាគក្រាស់ថា ខ្លាលធិត្រោធ អ្នកសម្គាល់
 សេចក្តីនោះដូចអ្នក អ្នកបានត្អូតបរិព្វាជកព្រឹទ្ធាចារ្យ មានកាយច្រើន
 ជាអាចារ្យ ប្រធានលើអាចារ្យ និយាយថា ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 តាំងខ្យាយណា ក្នុងកាលកម្មនេះហើយ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធវាងខ្យាយ
 មានព្រះភាគនោះ ទ្រង់ផ្តួចជុំសមាគម ហើយចង្អុលសំឡេងិហិ សំឡេង
 ភ្នំនិ ប្រកបផ្លូវតិវត្តានកថា ជារច្រើនយ៉ាង គឺនិយាយពីស្តេច និងយាយ
 ពីរពា ។ មេ ។ និយាយពីសេចក្តីចម្រើន និងសេចក្តីសាចស្តែង ដែល
 អតប្រយោជន៍ ថា ដូច្នោះខ្លះ ដូច្នោះខ្លះ ដូចជាអ្នកដែលប្រកាចារ្យជន
 គ្នា ក្នុងកាលកម្មនេះយ៉ាងនេះដែរឬ ឬថា ព្រះមានព្រះភាគតាំងនោះ

ឧទ្ទិសសុត្តន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធភណពជា

អរញ្ញវេទបន្ទានិ^(១) បន្ទានិ សេនាសនានិ បដិសេវន្តិ
 អប្បសន្ទានិ អប្បនិក្សេសានិ វិជននតានិ មនុស្សរា-
 ហសេយ្យកានិ បដិសល្លានសារុប្បានិ សេយ្យជាតា-
 ហមេតរហិតិ ។ សុតមេតិ^(២) កន្ត បរិញ្ញាជកានំ វុឡ្យានំ
 មហាល្លកានំ អាចរិយចាចរិយានំ កាសមាទានំ យេ តេ
 អហេសុំ អតីតមន្ទានំ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា ន ឯវំ
 សុ តេ^(៣) កកវន្តោ ឯវំ^(៤) សន្តម្ម សមាគម្ម ឧត្តានិទោ
 ឧត្តាសន្តមហាសន្តា អាទេកវិហិតំ តិរច្ឆានកថំ អនុ-
 យុត្តា វិចារន្តិ សេយ្យមីនំ រាជកថំ ចោរកថំ ។ មេ ។
 ឥតិកវកវកថំ ឥតិ វា សេយ្យជាតាហមេតរហិ-
 តាចរិយតោ ឯវំ សុ តេ កកវន្តោ អរញ្ញវេទបន្ទានិ
 បន្ទានិ សេនាសនានិ បដិសេវន្តិ អប្បសន្ទានិ អប្ប-
 និក្សេសានិ វិជននតានិ មនុស្សរាហសេយ្យកានិ បដិ-
 សល្លានសារុប្បានិ សេយ្យជាតិ កកវា ឯវតរហិតិ ។
 តស្ស ទោ^(៥) និគ្រោធ វិញ្ញស្ស សតោ មហាល្លកស្ស

១ ឧ. អរញ្ញ វេទបន្ទានិ ។ ២ ឧ. សុតិ មេ តំ ។ ៣ ឧ. មាល្លុតោ ។ ៤ ឧ. ម. ឯវំ
 ៥ ឧ. វិញ្ញតិ ។ ៥ ឧ. ម. តេ ។

ឧទ្ទិសសុត្តន្ត តំពិបុរាណជា ទៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ

តែនិកាស្រ្តិយសេនាសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ ជាទីគាំទ្រនៅក្នុងវិប្រាស្រោសិ ជា
 សេនាសនៈមានសំឡេងសន្ធឹកតិកកនីតិច ប្រាសចាកសម្ព័ន្ធករណី សមគួរ
 ដល់ការស្ងប់ស្ងាត់របស់មនុស្ស គួរដល់ការលាក់ខ្លួនក្នុងភាគាណា ដូចជា
 ភាគកកកុនិកាលវេទ្យវេនៈ យ៉ាងនេះ ។ និគ្រោធបរិញ្ញាជក ក្រាបចង្អុល
 ថា ចង់ប្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ បានឮពួកបរិញ្ញាជកព្រឹទ្ធាចារ្យ មាន
 កាយច្រើន ជាតាចារ្យ ប្រធានលើតាចារ្យ និយាយគ្នា យ៉ាងនេះថា
 ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធានិទ្ធាយណា ក្នុងកាលកន្លងទៅហើយ ព្រះ
 មានព្រះភាគទាំងនោះ ដូចជុំសមាគម យ៉ាងនេះហើយ ចម្លើយសំឡេង
 ហើរ សំឡេងខ្លាំង ច្រកចន្ទតិច្ឆានកថា ជាច្រើនយ៉ាង គឺនិយាយពីស្តេច
 និយាយពីចោរ ។ មេ ។ និយាយពីសេចក្តីចម្រើន និងសេចក្តីសាបសូន្យ
 ដែលគេច្រយោជន៍ថា ដូច្នោះខ្លះ ដូច្នោះខ្លះ ដូចជាខ្ញុំព្រះអង្គ ជាអ្នកម្តេ
 តាចារ្យដ៏នឹង ក្នុងកាលវេទ្យវេនៈ យ៉ាងនេះក៏ទេ ព្រះមានព្រះភាគទាំង-
 ទ្ធាយនោះ តែនិកាស្រ្តិយសេនាសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ ជាទីគាំទ្រនៅក្នុងវិប្រា-
 ស្រោសិ ជាសេនាសនៈមានសំឡេងសន្ធឹកតិកកនីតិច ប្រាសចាកសម្ព័-
 រណីសមគួរដល់ការស្ងប់ស្ងាត់របស់មនុស្ស គួរដល់ការលាក់ខ្លួន
 ក្នុងភាគាណា ដូចព្រះមានព្រះភាគក្នុងកាលវេទ្យវេនៈ យ៉ាងនេះដែរ ។
 ព្រះអង្គក្រាស់ថា ឱព្រះនិគ្រោធ វិញ្ញាជនចាស់ទុំដែលជាអ្នកមានសតិខ្លះ

សុត្តន្តបិដក ទយនិកាយស្ស បារិវាសន្ត

ន ឯកទេហាសិ តុន្ទោ សោ ភគវា សន្តោតាយ^(១)
 ធម្មំ ទេសេតិ ធន្តោ សោ ភគវា នមថាយ ធម្មំ
 ទេសេតិ សន្តោ សោ ភគវា សមថាយ ធម្មំ
 ទេសេតិ តិណ្ណោ សោ ភគវា តរណាយ ធម្មំ
 ទេសេតិ បរិធិត្យាតោ សោ ភគវា បរិធិត្យាតាយ ធម្មំ
 ទេសេតិ ។

(៣០) ឃីវ វុត្តេ និគ្រោតោ បរិព្វាជិតោ ភគវន្តិ

ឯកទេហេច អទ្ធកយោ មំ កន្តេ អច្ចុកមា យថាពាលំ
 យថាម្ពុទ្ធិ្យំ យថាអកុសលំ យាហំ^(២) ភគវន្តិ ឃីវ
 អវិចារិសិ តស្ស មេ កន្តេ ភគវា អច្ចយំ អច្ចយេកោ
 បដិគ្គណ្ណាតុ អាយតិ សំវាយាតិ ។ តត្ស តំ^(៣)
 និគ្រោត អទ្ធកយោ អច្ចុកមា យថាពាលំ យថាម្ពុទ្ធិ្យំ

១ ខ. ពោធិយ ។ ឧ. សំពោធិយ ។ ២ ខ. ណេហំ ។ ៣ ឧ. តំ ។

សុត្តន្តបិដក ទយនិកាយ បារិវាសន្ត

មិនមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គិទោះ ទ្រង់គ្រាស់ដឹង
 (ដោយព្រះអង្គធិនិ) ហើយទ្រង់សម្តែងធម៌ ដើម្បីញ៉ាំងបុគ្គលដទៃ ឲ្យ
 គ្រាស់ដឹង ព្រះមានព្រះភាគអង្គិទោះ ទ្រង់ខ្ចាតព្រះអង្គបាទហើយ ទើប
 សម្តែងធម៌ ដើម្បីខ្ចាតអ្នកដទៃ ព្រះមានព្រះភាគអង្គិទោះ ទ្រង់ស្ងប់ហើយ
 ទើបសម្តែងធម៌ ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ដល់អ្នកដទៃ ព្រះមានព្រះភាគអង្គិទោះ
 ទ្រង់ធ្ងន់មុតហើយ ទើបសម្តែងធម៌ ដើម្បីការធ្ងន់ដល់អ្នកដទៃ ព្រះមាន
 ព្រះភាគអង្គិទោះ ទ្រង់រំលត់កិរលសបាទហើយ ទើបសម្តែងធម៌ ដើម្បី
 សេចក្តីរំលត់កិរលសដល់អ្នកដទៃ ។

(៣១) កាលព្រះមានព្រះភាគ គ្រាស់យ៉ាងនេះហើយ និគ្រោត

បរិព្វាជក បាទក្រាបចូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា ចតិក្រព្រះ
 អង្គិដ៏ចម្រើន ទោសកំហុសបាទគ្របសង្កត់ខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រោះជាមនុស្ស
 ល្ងង់យ៉ាងណា ជាមនុស្សវង្វើយ៉ាងណា ជាមនុស្សមិនល្អាសយ៉ាង
 ណា ខ្ញុំព្រះអង្គ បាទពោលពាក្យឆ្កាត់ឆ្កើយ៉ាងនេះ នឹងព្រះមានព្រះភាគ
 ហើយ ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់កត់ខ្ញុំទោស
 ភាមទោស ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គិទោះ ដើម្បីសេចក្តីសង្រួមទៅ ។ ព្រះ
 មានព្រះភាគ ទ្រង់គ្រាស់ថា ខ្នាលនិគ្រោត ភីកិ ទោសកំហុស គ្រប
 សង្កត់ខ្ញុំអ្នក ព្រោះជាមនុស្សល្ងង់យ៉ាងណា ជាមនុស្សវង្វើយ៉ាងណា

ឧទ្ធកិរិយា ឧទ្ធកិរិយា បដិបត្តយ ឧទ្ធកិរិយា

យថាអនុស្សវំ យំ មន្ទំ ឯវំ អវទាសិ យតោ ច
ចោ ធិត្រោជ អច្ចយំ អច្ចយតោ ធិស្វា យថាធម្មំ
បដិករោសិ តំ តេ(១) មយំ បដិក្កណ្ណម វុឡិ ហេសា
ធិត្រោជ អវិយស្ស វិទយេ យោ អច្ចយំ អច្ចយតោ
ធិស្វា យថាធម្មំ បដិករោតិ អាយតិ សំវហាបជ្ជតិ ។
អហំ បទ ធិត្រោជ ឯវំ វទាមិ ឯវុ វិញ្ញ បុរិសា អសមោ
អមាយារី ឧដុជាតិកោ អហាមនុសាសាមិ អហំ ធម្មំ
នេសេមិ យថានុសិដ្ឋំ តថាបដិបដ្ឋមាណោ យស្សត្វាយ
តុល្យបុត្តា សម្មនេវ អតារស្មា អនតារិយំ បទ្ធជន្តំ
តទនុត្តរំ ព្រហ្មតរិយបរិយោសានំ ធិដ្ឋ វ ធាត្ម សយំ
អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បដ្ឋិវិហារិស្សតិ សត្តវស្សានិ។
តិដ្ឋន្ត ធិត្រោជ សត្ត វស្សានំ ។ ឯវុ វិញ្ញ បុរិសា
អសមោ អមាយារី ឧដុជាតិកោ អហាមនុសាសាមិ

១ ឧ. ម. ៣៧ ។

ឧទ្ធកិរិយា ហោសំវិអាសិសង្ករឧទ្ធកិរិយា ប្រតិបត្តិធម្មវិធី

ជាមនុស្សមិនល្អសយ៉ាងណា អ្នកបានរាលពាក្យផ្តល់ឱ្យនិយម គឺនិករៈ-
ភកយ៉ាងនេះហើយ ម្ចាស់និព្វាន បើអ្នកឃើញពោស ភាវពោសណា
ហើយ ក្រប្បវេណីឲ្យសមគួរ ភាវពមិញ ភវភគ គឺនិករៈពោសនោះ
ដល់អ្នក ម្ចាស់និព្វាន នេះនឹងជាសេចក្តីចម្រើន ក្នុងវិទ្យាចរៈសព្វគ្រប់-
យចុក្តល ព្រោះមនុស្សណា ឃើញពោសភាវពោសហើយ ក្រប្បវេណី
ឲ្យសមគួរភាវពមិញ អ្នកនោះ វេទន៍ដល់ម្ចាស់សេចក្តីសង្រួមទៅបាន ។
ម្ចាស់និព្វាន មួយទៀត ភវភកបានរាលយ៉ាងនេះថា បុរសអ្នកដឹង
ជាអ្នកមិនអ្នកភានិ មិនមានមាយា ប្រកថដោយជាតិជាអ្នកគ្រង កិច្ច
មកចុះ ភវភគនឹងប្រដៅ ភវភគនឹងសម្តែងធម៌ ចុក្តលនោះ កាលបើ
ប្រតិបត្តិភាវពមិ ដែលភវភគប្រៀនប្រដៅហើយ ក្នុងកុលចុក្ត ដែល
ពេញពាក្យហើយ ចូលទៅកាន់ផ្លូវដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់
អនុត្តរធម៌ណា ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអនុត្តរធម៌នោះ ជាចម្រុះនៃ
មគ្គព្រហ្មចារ្យ ដោយប្រាជ្ញាខ្ពង់ខ្ពស់ ក្នុងចក្ខុច្បន្តនោះ បានសម្រេចស-
ម្រាញ់នេវ (ដោយវិយាចថតាំង ៤) អស់ ៧ ឆ្នាំ ។ ម្ចាស់និព្វាន
៧ ឆ្នាំ ចូរលើកទុកចុះ ។ បុរសជាអ្នកប្រាជ្ញ ជាអ្នកមិនអ្នកភានិ មិន
មានមាយា ប្រកថដោយជាតិជាអ្នកគ្រង ចូរមកចុះ ភវភគនឹងប្រដៅ

សុត្តន្តបិដក វិមទិកាយស្ស បារិវាសិកា

អហំ ធម្មំ ទេសេមិ យថាទុសិដ្ឋំ យថាបដិបដ្ឋ-
 មាទោ យស្សត្តាយ កុលបុត្តា សម្មទេវ អតារស្មា
 អនការិយំ បព្វជន្តិ តទទុត្តរំ ព្រហ្មចរិយបរិយោ-
 សានំ ធិដ្ឋេ វ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា
 ឧបសម្បជ្ជំ វិហរិស្សតិ ឆ វស្សានិ ។ បញ្ច វស្សានិ ។
 ចត្តារិ វស្សានិ ។ តិណិ វស្សានិ ។ ទ្វេ វស្សានិ ។
 ឯកំ វស្សំ ។ តិដ្ឋតុ ធិក្រោធន ឯកំ វស្សំ ។ ឯតុ
 វិញ្ញ បុរិសោ អសរេហំ អមាយោវិ ឧដ្ឋជាតិកោ អមា-
 មទុសាសាមិ អហំ ធម្មំ ទេសេមិ យថាទុសិដ្ឋំ
 កថាបដិបដ្ឋមាទោ យស្សត្តាយ កុលបុត្តា សម្មទេវ
 អតារស្មា អនការិយំ បព្វជន្តិ តទទុត្តរំ ព្រហ្មចរិយបរិ-
 យោសានំ ធិដ្ឋេ វ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា
 ឧបសម្បជ្ជំ វិហរិស្សតិ សត្ត មាសានិ ។ តិដ្ឋតុ
 ធិក្រោធន សត្ត មាសានិ ។ ឆ មាសានិ ។ បញ្ច
 មាសានិ ។ ចត្តារិ មាសានិ ។ តិណិ មាសានិ ។

សុត្តន្តបិដក វិមទិកាយ បារិវាសិកា

កថាភកទិសិស្សនិទមិ បុត្តលទោះកាលបើប្រគំបក្កិកាមនមិ ដែលកថាភក
 ប្រៀនប្រដៅហើយ ពួកកុលបុត្រ ដែលចេញចាកផ្ទះហើយ ចូលទៅ
 កាន់ផ្ទះ ដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុក្ករធម៌ណា ក៏បានធ្វើ
 ឲ្យដាក់ច្បាប់ ឲ្យអនុក្ករធម៌នោះ ជាទីចម្រុះខេត្តព្រហ្មចារ្យ ដោយ
 ប្រាថ្នាខ្លួនឯង ក្នុងចប្បប្បន្ននេះ បានសម្រេចសម្រាន្តទៅ (ដោយវិ-
 យាចថតាំង ៤) អស់ ៦ ឆ្នាំ ។ ៨ ឆ្នាំ ។ ៤ ឆ្នាំ ។ ៧ ឆ្នាំ ។
 ៦ ឆ្នាំ ។ ១ ឆ្នាំ ។ ម្ចាស់និគ្រាជ ១ ឆ្នាំចូរលើកទុកចុះ ។ បុរសជា
 អ្នកប្រាជ្ញ ជាអ្នកមិនប្តកភានិ មិនមានមាយា ប្រកថាដោយជានិជាអ្នក
 ត្រង់ ចូរមកចុះ កថាភកទិសិស្សនិទមិ បុត្តលទោះ
 កាលបើប្រគំបក្កិកាមនមិ ដែលកថាភកប្រៀនប្រដៅហើយ ពួកកុលបុត្រ
 ដែលចេញ ចាកផ្ទះហើយ ចូលទៅកាន់ផ្ទះ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់
 អនុក្ករធម៌ណា ក៏បានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់ ឲ្យអនុក្ករធម៌នោះ ជាទីចម្រុះ
 ខេត្តព្រហ្មចារ្យ ដោយប្រាថ្នាខ្លួនឯង ក្នុងចប្បប្បន្ននេះ បានសម្រេច
 សម្រាន្តទៅ (ដោយវិយាចថតាំង ៤) អស់ ៧ ខែ ។ ម្ចាស់និគ្រាជ
 ៧ ខែចូរលើកទុកចុះ ។ ៦ ខែ ។ ៨ ខែ ។ ៤ ខែ ។ ៧ ខែ ។

ទ្រ មាសាង ។ ឯកំ មាសំ ។ អន្តរមាសំ ។ តិដ្ឋតុ
 ជំគ្រោង អន្តរមាសោ ។ ឯតុ វិញ្ញា បុរិសោ អសហេ
 អមាយាវី ឧដ្ឋជាតិកោ អហមនុសាសាមិ អហំ ធម្មំ
 ទេសេនិ យថានុសិដ្ឋំ តថាបដិបដ្ឋមាទោ យស្សតាយ
 កុលបុត្តា សម្មទេវ អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជន្តិ
 កននុត្តរំ ព្រហ្មចរិយចរិយោសាងំ ធិដ្ឋេ វ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សន្តិកត្វា ឧបសម្មដ្ឋ វិហរិស្សតិ សត្តា-
 ហំ ។ សិយា ទោ បទ តេ ជំគ្រោង ឯវមស្ស អន្ត-
 វាសិកម្យតា^(១) សមណោ តោតមោ ឯវមាហាតិ ។
 ន ទោ បទេតំ ជំគ្រោង ឯវំ ធម្មតំ យោ ឯវំ វេ
 អាចរិយោ សោយេវ វេ^(២) អាចរិយោ ហោតុ ។
 សិយា ទោ បទ តេ ជំគ្រោង ឯវមស្ស ឧទ្ធតោ ទោ
 ទាវតុកាមោ សមណោ តោតមោ ឯវមាហាតិ ។ ន
 ទោ បទេតំ ជំគ្រោង ឯវំ ធម្មតំ យោ ឯវំ តេ^(៣) ឧទ្ធតោ

១ ឧ. ម. អន្តរាសិកម្យតា តោ ។ ២ ទេតំ កន្តិ ចោតោ វិស្សតិ ។ ៣ ឧ. វេ ។

ឧទ្ធរណ៍ក្រសួង ពេលគំរិអនិសង្សនៃការប្រតិបត្តិធម្មនុញ្ញ
 ៤ ខែ ។ ១ ខែ ។ កន្លះខែ ។ ម្ចាស់ខិត្តប្រាជ្ញ កន្លះខែចូរលើកចុកចុះ ។
 បុរសជាតិក្រសួង ជាអ្នកមិនអ្នកគាត់ មិនមានមាយា ប្រកបដោយជំនំ
 ជាអ្នកគ្រង ចូរមកចុះ គេជាគតិប្រដៅ គេជាគតិប្រដៅ បុគ្គល
 នោះ កាលបើប្រតិបត្តិការមិ ដែលគេជាគតិប្រដៅ ប្រដៅហើយ ពួក
 កុលបុត្រដែលពេញចិត្តហើយ ចូលទៅកាន់ផ្ទះ ដើម្បីប្រយោជន៍
 ដល់អនុត្តរធមិណា ក៏បានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ ឱ្យអនុត្តរធមិណា ជាទីចម្រុក
 នៃមន្ត្រីព្រហ្មចារ្យ ដោយប្រាជ្ញាខ្ពង់ខ្ពស់ ក្នុងចក្ខុវិស័យនេះ បានសម្រេច
 សម្រេចទៅ (ដោយវិយាចរំទាំង ៤) អស់ ៧ ថ្ងៃ ។ ម្ចាស់ខិត្តប្រាជ្ញ
 សមតែអ្នកមានគំនិត យ៉ាងនេះថា ព្រះសមណោភម បានជាមិយាយ
 យ៉ាងនេះ ព្រោះទង់បានកូនសិស្ស ។ ម្ចាស់ខិត្តប្រាជ្ញ តែជា អ្នកមិនត្រូវ
 ឃើញហេតុខ្លះ យ៉ាងនេះឡើយ អ្នកណាជាភាពារ្យចេសំពួកអ្នក អ្នកនោះ
 ចូរទៅជាភាពារ្យចេសំពួកអ្នកដែលចុះ ។ ម្ចាស់ខិត្តប្រាជ្ញ មួយរៀន សម
 តែអ្នកមានគំនិតយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណោភមប្រាជ្ញា ដើម្បីញ៉ាំងពួក
 យើងឱ្យក្រើកចាកទទួស ទើបបានក្រាស់យ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់ខិត្តប្រាជ្ញ
 តែជា អ្នកមិនត្រូវឃើញហេតុខ្លះយ៉ាងនេះឡើយ ទទួសណាជាចេសំពួក

សោយេវ តេ ឧទ្ទេសោ ហោតុ ។ សិយា ទោ បទ តេ
 និក្រោធ វិវេកស្ស អាជីវេ ទោ ចាវេតុកាមោ សមណោ
 កោតមោ វិវេកហោតិ ។ ន ទោ បទេតំ និក្រោធ
 វិវេ ធម្មតំ យោ ច តេ^(១) អាជីវេ សោយេវ តេ^(២)
 អាជីវេ ហោតុ ។ សិយា ទោ បទ តេ និក្រោធ
 វិវេកស្ស យេ តេ^(៣) ធម្មា អកុសលា អកុសលសង្ខា-
 តា សាចរិយកាធំ តេសុ បតិដ្ឋាបេតុកាមោ សម-
 ណោ កោតមោ វិវេកហោតិ ។ ន ទោ បទេតំ និក្រោធ
 វិវេ ធម្មតំ អកុសលាយេវ តេ ធម្មា^(៤) ហោន្ត អកុសល-
 សង្ខាតា សាចរិយកាធំ ។ សិយា ទោ បទ តេ និក្រោធ
 វិវេកស្ស យេ តេ ធម្មា កុសលា កុសលសង្ខាតា
 សាចរិយកាធំ តេហិ វិវេកេតុកាមោ^(៥) សមណោ កោ-
 តមោ វិវេកហោតិ ។ ន ទោ បទេតំ និក្រោធ វិវេ ធម្មតំ

១ ឧ. យោ វេ វេ ។ ២ វេ ។ ៣ ឧ. ច. តេ ។ ៤ ឧ. អកុសលា យេ វេ តេ
 ធម្មា ។ ៥... វេ ធម្មា ។ ៦ ឧ. វិវេកេតមោ ។

ឧទ្ទេសនាៈ ក៏នៅជាឧទ្ទេស របស់អ្នកដដែលចុះ ។ ម្ចាស់និក្រោធ
 មួយទៀត សម័តអ្នកមានគំនិតយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណោតាម ប្រាថ្នា
 ដើម្បីញ៉ាំងពួកយើង ឱ្យកក្រើកចាកភាវីវៈ ទើបបានគ្រាន់យ៉ាងនេះ ។
 ម្ចាស់និក្រោធ អ្នកមិនត្រូវឃើញហេតុខ្លះ យ៉ាងនេះឡើយ ភាវីវៈណា
 ជាប់របស់អ្នក ភាវីវៈនោះក៏នៅជាភាវីវៈ របស់អ្នកដដែលចុះ ។ ម្ចាស់
 និក្រោធ មួយទៀត សម័តអ្នកមានគំនិត យ៉ាងនេះថា ពួកធម៌ណា
 ជាអកុសល ពប់ចូលក្នុងអកុសលរបស់ជន ដែលរួមភាពារ្យផលនិព្វាន ព្រះ
 សមណោតាម ប្រាថ្នាដើម្បីញ៉ាំងពួកអ្នក ឱ្យគាំងនៅ ក្នុងធម៌វិនិច្ឆ័យ
 ទើបបានគ្រាន់យ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់និក្រោធ តែថា អ្នកមិនត្រូវឃើញហេតុ
 ខ្លះយ៉ាងនេះឡើយ ពួកធម៌ជាអកុសល ពប់ចូលក្នុងអកុសលនោះ របស់
 ជនរួមភាពារ្យផលនិព្វាន ចូរនៅជាអកុសលធម៌ដដែលចុះ ។ ម្ចាស់និក្រោធ
 មួយទៀត សម័តអ្នកមានគំនិត យ៉ាងនេះថា ពួកធម៌ណាជាអកុសល
 ពប់ចូលក្នុងអកុសល របស់ជនជាអ្នករួមភាពារ្យផលនិព្វាន ព្រះសមណោតាម
 ប្រាថ្នា ដើម្បីញ៉ាំងពួកអ្នក ឱ្យឃ្នាកចាកកុសលធម៌វិនិច្ឆ័យ ទើបបាន
 គ្រាន់យ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់និក្រោធ តែថា អ្នកមិនត្រូវឃើញហេតុខ្លះ

ឧទ្ធុរកិស្សត្រ ឧប្បវេទនា បដិបទាយ ឧត្តមនិស្សិត

កុសលាយោ តេ ធម្មា ហោន្ត កុសលសង្ខាតា សាច-
 រិយកាធំ ។ ឥតិ ខោហំ(១) ចិក្រោធន លេវ អន្តេវសិ-
 កម្មតា ឯវំ វនាមិ ធាបិ(២) ឧទ្ធសា ចាវេតុកាមោ
 ឯបិ យេ តេ(៣) ធម្មា កុសលា អកុសលសង្ខាតា
 សាចរិយកាធំ តេសុ បតិដ្ឋាបេតុកាមោ ឯវំ វនាមិ
 ឯបិ យេ តេ(៤) ធម្មា អកុសលា កុសលសង្ខាតា
 សាចរិយកាធំ តេហិ វិវេចតុកាមោ ឯវំ វនាមិ ។
 សន្តិ ច ខោ ធិក្រោធន អកុសលា ធម្មា អប្បហិទា
 សន្តិលសិកា ទោយោភ្នំកា(៦) សនេថា(៧) ឧត្តវិ-
 ចាកា អាយតិ ជាតិជិវាមវណិយាយេ សាហំបហា ធាយ
 ធម្មំ នេសេមិ ។ យថា បដិបទ្ធាធំ កេ សន្តិលសិកា
 ធម្មា បហិយិស្សន្តិ កេនាទិយា ធម្មា អភិវឌ្ឍិស្សន្តិ

១ ឧ. ភូហំ ។ ២-៣ ឧ. ធម្មិ ។ ៤-៥ ឧ. យេ ច កេ ។ ៦. កេ ។ ៦ ឧ.
 យោសោវិកា ។ ៧. យោសោវិកា ។ ៨ ឧ. សវេ ។

ឧទ្ធុរកិស្សត្រ ពោលនិព័ត្តិសម្បជំនួញនៃការប្រតិបត្តិក្នុងឧប្បវេទនា

យ៉ាងនេះឡើយ ពួកធម៌ជាតុសល កប់ចូលក្នុងកុសលនោះ របស់ពួក
 ផលរម្មភាពារ្យផន្តិក្ខា ចូរទៅជាតុសលធម៌ដដែលចុះ ។ ខ្លួននិក្រោធន
 កថាគតបុរាណយ៉ាងនេះ ព្រោះចង់បានអន្តេវសិកក៏ទេ មានប្រាថ្នា
 ដើម្បីញ៉ាំងពួកអ្នក ឱ្យកម្រើកចាកឧទ្ធស ទើបបានពោលយ៉ាងនេះក៏ទេ
 មានប្រាថ្នា ដើម្បីញ៉ាំងពួកអ្នក ឱ្យកម្រើកចាកអារិវៈ ទើបបានពោល
 យ៉ាងនេះក៏ទេ ពួកធម៌ណាជាអកុសល កប់ថាជាអកុសល របស់ពួកផល
 ដែលរម្មភាពារ្យផន្តិក្ខា គថាគតប្រាថ្នា ដើម្បីញ៉ាំងពួកអ្នក ឱ្យកាន់នៅក្នុង
 ធម៌ទាំងនោះ ទើបបានពោលយ៉ាងនេះក៏ទេ ពួកធម៌ណាជាតុសល កប់
 ថាជាតុសល របស់ពួកផលដែលរម្មភាពារ្យផន្តិក្ខា គថាគតប្រាថ្នា ដើម្បី
 ញ៉ាំងពួកអ្នក ឱ្យឃ្លាតចាកធម៌ទាំងនោះ ទើបបានពោលយ៉ាងនេះក៏ទេ ។
 ខ្លួននិក្រោធន មួយទៀត ពួកធម៌ជាតុសល ដែលចុក្កលលមើនខាន់
 បាន ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីសៅហ្មង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីភិត
 ទៀត ប្រកចរដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវយ មានខុក្ខ ជាផល ជាចម្លើយ
 ដល់សេចក្តីភិត ចាស់ ស្តាប់ ទៅទាន់មុខ គថាគតសម្តែងធម៌ ដើម្បី
 លះចង់ខ្លាំងមិ ជាតុសលទាំងឡាយនោះ ។ កាលបើពួកអ្នកប្រតិបត្តិ
 សមត្ថរហើយ ធម៌ទាំងឡាយប្រកចរដោយសេចក្តីសៅហ្មង មុនជាទំនិ
 សាចសូម្បទៅ ធម៌ទាំងឡាយជាទីកាន់នៃសេចក្តីចរិសុទ្ធ ទំនិចម្រើនឡើង

សុត្តន្តបិដក ទ័យនិកាយ សុខនិកាយ

បញ្ញាចារិច្ចរី វេទុល្យត្តញ្ច ធិដ្ឋេ វ នេម្ម សយំ អភិញ្ញា
សន្និកត្វា ឧបសម្បជ្ជំ វិហារិស្សជាតិ ។ ឯវំ វុត្តេ ភេ
បរិព្វាជិកា តុណ្ហីភូតា មន្ត្រីភូតា បត្តកុត្វា អសោមុទា
បដ្ឋិយន្តា អប្បនិកាលា ធិសីទិសុ យថាតំ មារេន
បរិយុដ្ឋិកចិត្តា ។

(៣២) អដទោ កកវតោ ឯតទហោសិ សខេមិមេ
មោយបុរិសា ធុដ្ឋា មារេន(១) ចាបិមតា យក្រ ហិ នាម
ឯតស្សបិ ន ឯវំ កវិស្សតិ ហន្ត មយំ អញ្ញាលាត្ថមិ
សមណោ តោតមេ ប្រហូចរិយំ ចរាម កី កវិស្សតិ
សន្តាហោតិ ។ អដទោ កកវ ឧទុម្ពរិកាយ បរិព្វាជ-
កាកមេ សិហានាទិ នទិត្វា វេហាសំ អត្តកុត្វា កិដ្ឋិ-
ត្វេជ បត្វេត បដ្ឋដ្ឋាសិ ។ សប្បារេន(២) កហាមតិ តាវ-
នេវ រាជិក្ខហំ ចារិសីតិ ។

ឧទុម្ពរិកស្សត្ថំ ទុតិយំ ធិដ្ឋិ(៣)

១ ឧ. ម. មារេនាទិ ៥ ទិស្សតិ ។ ២ ម. សត្វានោ ០៩ ។ ៣ ឧ. ឧទុម្ពរិកសិហានា-
ស្សត្ថំ ទុតិយំ ។ ម. ឧទុម្ពរិកស្សត្ថំ ទុតិយំ ។

សុត្តន្តបិដក ទ័យនិកាយ បាណិវដ្ឋ

ពួកក្នុងកល់នា មុនជាទីនិរត្តិយជាក់ច្បាស់ ឲ្យការចំពេញប្រាថ្នា ដើម្បីមគ្គ
និរិសេចក្តីផ្លូវផងនៃប្រាថ្នា ដើម្បីដល់ ដោយប្រាថ្នាខ្លួនឯង ក្នុងចក្ខុវិស័យ
នេះ សម្រេចសម្រាទ្តនេវ (ដោយអរិយាបថទាំង ៤) ។ កាលព្រះមាន
ព្រះភាគក្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ពួកចរិត្វាជកទាំងនោះ ក៏គន្តិយានៅស្ងៀម
អៀនខ្មាស ឧទ-កដាក់មុខជ្រប់ ស្រពោន ទ័លប្រាថ្នា ព្រោះមានចូល
វិជ្រកចិត្ត ។

(៣២) ព្រះមានព្រះភាគ មានសេចក្តីត្រិះរិះ
ផ្លូវច្នេះថា មោយចុសទាំងអស់នេះ ត្រូវមានចិត្តបាច ចូលវិជ្រកហើយ
ព្រោះថា សូម្បីតែម្នាក់ មុនជាគ្នាទំនាក់ទំនងយ៉ាងនេះថា ល្អើយចុះ ពួក
យើងទាំងអស់គ្នា ចូរប្រព្រឹត្តប្រហូចរិយធម៌ ក្នុងសង្គ្រោះសមណ-
ភោគម ដើម្បីសេចក្តីដឹងខ្លួនទៅត្រឹម ៧ ថ្ងៃ ចុះណោះ នឹងយូរចំខ្លួន ។
លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចន្ទិឲ្យសិហានាទ ក្នុងភាពម
នៃចរិត្វាជក ដារបសិវននានិទុទុម្ពិការទេវី ហើយទ្រង់ហោះអៀនទៅ
កាន់វេហាសដ្ឋាន ត្រឡប់ទៅតន្តិលើក្តីដ៏ជ្រួញជ្រួញ ។ ឯសម្ភាម-
ភហបតិ ក៏ចូលទៅកាន់ក្រុងកដត្រិះ ក្នុងពេលនោះដែរ ។

ចប់ ឧទុម្ពរិកស្សត្ថំ ទី ២ ។

(៣៣) ឃុំខ្មែរ សុត្តំ ។ ឃុំតំ សមយំ កតកា
 មគទេសុ វិហារតិ មាតុណយំ ។ ឥស្រ ទោ កតកា
 កិក្ខុ អាមន្តេសិ កិក្ខុវេតិ ។ កន្តេតិ តេ កិក្ខុ
 កតកា បច្ចុស្សន្តសុំ ។ កតកា ឃុំតំ ឃុំតំ អត្តទិចា
 កិក្ខុវេ វិហារតិ អត្តស្សរណា អនញ្ញស្សរណា ធម្មទិចា
 ធម្មស្សរណា អនញ្ញស្សរណា ។ កតកា បធម កិក្ខុវេ
 កិក្ខុ អត្តទិចា វិហារតិ អត្តស្សរណា អនញ្ញស្សរណា
 ធម្មទិចា ធម្មស្សរណា អនញ្ញស្សរណា ។ ឥត កិក្ខុវេ
 កិក្ខុ កាយេ កាយាទុបស្សំ វិហារតិ អាតាបិ សម្ម-

• ១. បញ្ជីវិធីសុត្តំ ។

(៣៣) ឃុំខ្មែរ សុត្តំ ។ ឃុំតំ សមយំ កតកា
 មគទេសុ វិហារតិ មាតុណយំ ។ ឥស្រ ទោ កតកា
 កិក្ខុ អាមន្តេសិ កិក្ខុវេតិ ។ កន្តេតិ តេ កិក្ខុ
 កតកា បច្ចុស្សន្តសុំ ។ កតកា ឃុំតំ ឃុំតំ អត្តទិចា
 កិក្ខុវេ វិហារតិ អត្តស្សរណា អនញ្ញស្សរណា ធម្មទិចា
 ធម្មស្សរណា អនញ្ញស្សរណា ។ កតកា បធម កិក្ខុវេ
 កិក្ខុ អត្តទិចា វិហារតិ អត្តស្សរណា អនញ្ញស្សរណា
 ធម្មទិចា ធម្មស្សរណា អនញ្ញស្សរណា ។ ឥត កិក្ខុវេ
 កិក្ខុ កាយេ កាយាទុបស្សំ វិហារតិ អាតាបិ សម្ម-

• ១. បញ្ជីវិធីសុត្តំ ។

សុត្តន្តបិដក វិមទិកាយស្ស បដិវគ្គ

ជាតោ សតិមា វិនេយ្យលោកេ អភិជ្ឈា ទោមទស្សំ ។
 វេទនាសុ វេទនាទុបស្សំ ។ ចិត្តេ ចិត្តាទុបស្សំ ។
 ធម្មសុ ធម្មាទុបស្សំ វិហារតិ អាតមិ សធម្មជាតោ
 សតិមា វិនេយ្យលោកេ អភិជ្ឈា ទោមទស្សំ ។ ឯវំ ខោ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អត្តធិនោ វិហារតិ អត្តស្សរណោ អនត្តា-
 ស្សរណោ ធម្មធិនោ ធម្មស្សរណោ អនត្តាស្សរណោ ។
 តោចរេ ភិក្ខុវេ ចរេ សកេ បេត្តិកេ វិសយេ ។
 តោចរេ ភិក្ខុវេ ចរតំ សកេ បេត្តិកេ វិសយេ ន លទ្ធតិ
 មារេ ធិតារំ ន លទ្ធតិ មារេ អាម្មណំ ។ តុសលាធំ
 ភិក្ខុវេ ធម្មាធំ សមាទានហេតុ ឯវមិធំ មុត្តំ
 បវឡតិ(*) ។

១ ឧ. បវឡតិ ។

សុត្តន្តបិដក វិមទិកាយ បដិវគ្គ

កិលេស មានប្រាជ្ញាជីវិតសព្វ មានស្មារតីកម្លាំងចង់ខ្លួនកិស្សានិវរោចនស្ស
 ក្នុងលោកបុរេ ។ ពិចារណាទ្វេវចនា ក្នុងវេទនាចំណែកយោជន្ត្រក្រតិ ។
 ពិចារណាទ្វេវចនា ក្នុងចិត្តជាប្រក្រតិ ។ ពិចារណាទ្វេវចនា ក្នុងធម៌ចំណែកយោ
 ជន្ត្រក្រតិ មានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកម្លាំងកិលេស មានប្រាជ្ញាជីវិត
 សព្វ មានស្មារតី កម្លាំងចង់ខ្លួនកិស្សានិវរោចនស្ស ក្នុងលោកបុរេ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុចំណែកយោ យ៉ាងនេះ ហៅថា ភិក្ខុមានខ្លួនជាចំណែក មានខ្លួនជា
 ចំណែក មិនមានរបស់ដទៃជាចំណែកចំណែក មានធម៌ជាចំណែក មានធម៌ជា
 ចំណែក មិនមានរបស់ដទៃជាចំណែកចំណែក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចំណែកយោ អ្នក
 ចំណែកយោ ចូរប្រព្រឹត្តក្នុងតោចរេវិសយដែលមានមកដល់ចំណែករបស់ខ្លួន ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុចំណែកយោ កាលបើអ្នកចំណែកយោប្រព្រឹត្ត ក្នុងតោចរេវិសយ
 ដែលមានមកដល់ចំណែករបស់ខ្លួន(១) មាន(២) ក៏មិនបានដូចខ្លះ មិនបានដូច
 ការម្នាក់ឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចំណែកយោ បុណ្យនេះ វេទនិចម្រើនឡើង
 ប្រារមហេតុសមាទាន ទ្វេវចនាធម៌ចំណែកយោ យ៉ាងនេះ ។

* ជាតិណែកយោរបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាចំណែកចំណែក ។ ២ អត្ថកថា សំដៅយកតែ
 វេទនាធម៌កិលេសហេតុឡើយ ។

ចក្ខុវិស្វកម្ម ទស្សនេមិច្ឆាវិក្កុ សន្តរាធិ

(៣៤) ភិក្ខុបុព្វំ ភិក្ខុវេ រាជា ទស្សនេមិ ឆាម
 រាហោសិ ចក្ខុវត្ថុ ធម្មិកោ ធម្មរាជា តាតុរោ វិជិតាវិ
 ជលបទដ្ឋាវិយប្បត្តោ សត្តរតនសមញ្ញកតោ ។ តស្សិ-
 ហានិ សត្ត រតនានិ អហោសុំ សេយ្យដឹងំ ចក្ខុរតនំ
 រាត្រិរតនំ អស្សរតនំ វណិរតនំ ឥន្ទ្រិរតនំ តហបតិ-
 រតនំ បរិឆាយកាតននមវ សត្តមំ ។ បរោសហស្សំ
 ទោ បទស្ស បុត្តា អហោសុំ ស្វរា វិវុត្តុកា បរសេនប្ប-
 មន្ទលា ។ សោ ឥមំ បមវិ សាកាបរិយន្តំ អនណ្ឌោន
 អសត្តេន ធម្មេន សមេន^(១) អភិវិជិយ អដ្ឋាវសិ ។
 អដទោ ភិក្ខុវេ រាជា ទស្សនេមិ តហន្នំ វស្សានំ ត-
 ហន្នំ វស្សសតានំ តហន្នំ វស្សសហស្សានំ អន្ធរយន
 អញ្ញាតវ បុរិសំ អាមន្តេសិ យនា ភំ អន្តោ បុរិស បស្សេ-
 យ្យាសិ ធិត្វំ ចក្ខុរតនំ ខុសត្តិកំ ហិឆា បុតិ អដ មេ
 អាណេយ្យាសិតិ ។ ឯវំ ទេរោតិ ទោ ភិក្ខុវេ សោ បុរិសោ

• ១. សមេនាទិ ១ វិស្សតិ ។

ចក្ខុវិស្វកម្ម ព្រឹក្សេចបក្រភិព្រះនាមទស្សនេមិ រតនំ ៧ ប្រការ

(៣៤) ម្ចាស់ភិក្ខុព្រឹក្សេចបក្រភិព្រះនាមទស្សនេមិ រតនំ ៧ ប្រការ
 (ប្រាអង្គ) ទ្រង់ព្រះនាមទស្សនេមិ ជាស្តេចបក្រភិព្រះ ព្រាអង្គជាធម្មិកៈ
 ធម្មរាជ ជាសស្សរលើវែនដី ដែលមានសមុទ្រព្រឹក្សេ ៤ ជាទីចម្រុក
 ជាស្តេចឈ្នះសង្រ្គាម ទ្រង់មានជនបទដល់ខ្លាចិកាត (សេចក្តីមាំមួន)
 ទ្រង់បិច្ចាណិ ដោយរតនំព្រឹក្សេ ៧ ប្រការ ។ ឯរតនំព្រឹក្សេ ៧ ប្រការ
 របស់ព្រះបាទទស្សនេមិព្រះនាម ចក្ខុវត្ថុ (បក្រវិក្ក) ១ ហត្ថិវត្ថុ
 (ដីវិក្ក) ១ អស្សវត្ថុ (សេវិក្ក) ១ មណិវត្ថុ (វិក្កមណិ) ១
 ឥន្ទ្រិវត្ថុ (ស្រីវិក្ក) ១ តហបតិវត្ថុ (តហបតិវិក្ក) ១ បរិឆាយកវត្ថុ
 (ឆាយតលវិក្ក) ១ ម្រក្រវិក្ក ៧ ប្រការ ។ ឯព្រះបាទទស្សនេមិព្រះ
 នាមព្រះរាជបុត្រប្រើមជានានំ សុទ្ធសីវិក្កេត្រៀក្សោ អនិកាច កាច
 សន្តិកំសន្តិកំ ខ្លាសេនាចសំស្តេចដទុបាទ ។ ព្រះបាទទស្សនេមិព្រះ
 ទ្រង់ត្រួតត្រាគ្រប់គ្រងវែនដី ដែលមានសាករ ជាព្រំប្រទល់នេះ ដោយ
 ធម៌ដ៏ស្មើ មិនបាច់ប្រើកាត្រា មិនបាច់ប្រើត្រៀវិសាស្ត្រាវេន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ព្រឹក្សេចបក្រភិព្រះនាម លុះកាលកន្លងទៅបាទប្រើមធ្លា ប្រើមរយធ្លា ប្រើមកាន់ធ្លា
 ទើបព្រះបាទទស្សនេមិ ទ្រង់ក្រាស់នីតិបុរសធ្លាក់ថា ម្ចាស់បុរសដ៏ចម្រើន
 (បើ) គួរឃើញចក្ខុវត្ថុជាទិព្វ ឃ្លាត បុរសចក្ខុវត្ថុកិកាលណា អ្នកក្រៅ
 ប្រាប់ដល់យើងក្នុងកាលនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុព្រឹក្សេចបក្រភិព្រះនាម បុរសនោះទទួល

រត្តោ នល្ហំនេមិស្ស(១) បទ្ធសេដ្ឋសិ ។ អន្តសា ទោ ភិក្ខុវេ
 សោ មុវិសោ តហ្មន្តំ វស្សានំ តហ្មន្តំ វស្សសតានំ
 តហ្មន្តំ វស្សសហស្សានំ អទ្ធវេន និព្វំ ចក្កាវតនំ
 ឱសក្កតំ ហំនា ទុតំ និស្វាណ(២) យេន វជានំ នល្ហំនេមិ
 ភេទុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា វជានំ នល្ហំនេមិ ឯតន-
 វោច យក្សេ វេវ ជាយេយ្យសិ និព្វន្តេ ចក្កាវតនំ
 ឱសក្កតំ ហំនា ទុតន្តំ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ វជានំ នល្ហំនេមិ
 វេជ្ជបុត្តំ កុមារំ អាមន្តេត្វា ឯតនវោច និព្វំ តិវ វេ
 ភាត កុមារំ ចក្កាវតនំ ឱសក្កតំ ហំនា ទុតំ សុតំ
 ទោ បរេតំ យស្ស រត្តោ ចក្កាវត្តិស្ស និព្វំ ចក្កាវតនំ
 ឱសក្កតំ ហំនា វេតំ ននាទិ ភេន រត្តោ ចិវំ ជីវិតត្វំ
 ហោតិតំ កុត្តា ទោ បន វេ មាទុសកា កាមា
 សមយេនាទិ វេ និព្វេ(៣) កាវេ បរិយេសិកុំ ឯហិ
 ត្វំ ភាត កុមារ ឥមំ សមុទ្ធបរិយន្តំ បថវី បដិបដ្ឋ
 អហំ បន កេសមស្សំ ឱហារេត្វា កាសាយានិ
 វត្តានិ អច្ឆានេត្វា អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជិស្សាមិតិ ។

១ ខ. ទល្ហំនេមិស្ស ។ ២ ឱ. ទិស្វា ។ ៣ ឱ. សមយោ វិព្វេ ។

ស្តាប់ ព្រះរាជទេវតាវេនព្រះបាទទេវល្ហំនេមិថា ព្រះករុណាវិជ្ជាវិសេស ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លុះកាលកន្លងទៅ បានច្រើនឆ្នាំ ច្រើនរយឆ្នាំ
 ច្រើនពាន់ឆ្នាំ បុរសនោះបានឃើញចក្កវត្តន៍ជាចិញ្ច ឃ្លាត ច្យុតចាកទី ក៏
 ចូលទៅគាល់ព្រះបាទទេវល្ហំនេមិ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូល
 ព្រះបាទទេវល្ហំនេមិដូច្នោះថា សូមព្រះរាជភេជះ កម្មលំលើក្សត្រិ ចតិក្រ
 ព្រះសម្មតិទេព សូមទ្រង់ជ្រាប (ជឿត) ចក្កវត្តន៍ជាចិញ្ច របស់ព្រះកន្ត
 ឃ្លាត ច្យុតចាកទីហើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង ព្រះបាទ
 ទេវល្ហំនេមិ ទ្រង់ហៅព្រះរាជទុមារជាច្រក្សត្រិមកហើយ ទ្រង់ក្រាស់ដូច្នោះ
 ថា ម្ចាស់ទុមារមាសឥតុក ភ្នំថា ចក្កវត្តន៍ជាចិញ្ចរបស់យើង ឃ្លាត ច្យុត
 ចាកទីហើយ សេចក្តីនេះ ឥតុកច្បាប់ពួក (បើ) ចក្កវត្តន៍ជាចិញ្ច របស់
 ស្តេចចក្រត្តិកន្ត្រិណា ឃ្លាត ច្យុតចាកទីហើយ ភពិរោះមក ស្តេច
 កន្ត្រិរោះ មិនស្រេចទៅបានយូរឡើយ ឯកាមជាវេសមុស្ស ឥតុកបាទ
 ចារិកាត (ឆ្នែកស្តាប់ស្តាប់ហើយ) សម័យនេះ ជាសម័យដែលឥតុកកន្ត
 ស្រែនិកកាម ជាចិញ្ចវិញ ម្ចាស់ទុមារមាសឥតុក ចូរក្នុងគ្រប់គ្រងវិជន
 ដី ដែលមានសមុទ្រ ជាព្រំប្រទល់នេះចុះ ឯឥតុកនិរិកាវេសតុកមាត់
 ពុកចក្តិ ស្ងៀកដណ្តប់កាសាវត្រស្ត ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្ទះ ។

ចល័តិយុត្ត ទិព្វ ចក្កវគ្គំ អន្តរហិតំ

អថទោ កិក្ខុវេ រាជា ទល្លុនេមិ ជេដ្ឋបុត្តំ កុមារំ សា-
 ទុកំ រជ្ជេ សមទុសានេត្វា កេសមស្សំ ឌំហារេត្វា
 កាសាយាធិ វត្តាធិ អញ្ញានេត្វា អការេស្មា អនការិយំ
 បព្វជំ ។ សត្តាហំ បព្វជិតេ ទោ បទ កិក្ខុវេ
 រាជិសិទ្ធិំ ទិព្វំ ចក្កវគ្គំ អន្តរហិតំ ។

(៣៥) អថទោ កិក្ខុវេ អញ្ញានេ បុរិសោ យេន
 រាជា ទត្តិយោ ធុទ្ធាវសិត្តោ(១) ភេទុបសង្កមិ ឧបសង្កិ-
 មិត្វា រាជាធិ ទត្តិយំ ធុទ្ធាវសិត្តំ ឯតទរោច យក្ស
 វេវ ជាទេយ្យសិ ទិព្វំ ចក្កវគ្គំ អន្តរហិតំ ។
 អថទោ កិក្ខុវេ រាជា ទត្តិយោ ធុទ្ធាវសិត្តោ ទិព្វ
 ចក្កវគ្គេ អន្តរហិតេ អនត្តមនោ អហោសិ អនត្ត-
 មនតព្វ បដិសំវេទេសិ ។ សោ យេន(២) រាជិសិ
 ភេទុបសង្កមិ ឧបសង្កិមិត្វា រាជិសិ ឯតទរោច យក្ស

១ ធុទ្ធាវសិត្តោ ក្នុង យេន ទិស្សតិ ។ ២ យេន ។

ចល័តិយុត្ត ចក្កវគ្គំ ជាទិព្វបាតំ ទៅ

ម្នាលកិត្តុបាតិទ្យាយ លំដាប់នោះឯង ព្រះបាទទទល្លុនេមិ ទ្រង់ស្នើសុំលោម
 ព្រះរាជកុមារ ជាបុត្រច្បង ឱ្យគ្រូអក្ករាជសម្បត្តិ ដោយប្រពៃហើយ
 ក៏ទ្រង់ដាក់ព្រះកេសាធិព្រះមស្ស ទ្រង់ស្ងៀមដណ្តប់កាសាវេស្ត រួច
 ចេញចាកជាភារង្គាន ចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ ម្នាលកិត្តុបាតិទ្យាយ កាល
 ព្រះរាជវសិ ចើបទីទ្រង់ព្រះផ្នួសបាន វា ថ្ងៃ ចក្កវគ្គំ ជាទិព្វបាតំ ទៅ ។

(៣៥) ម្នាលកិត្តុបាតិទ្យាយ លំដាប់នោះ មានបុរសម្នាក់ចូលទៅ
 គាល់ព្រះរាជាជាក្សត្រីយ៍ ដែលបានមុត្តាភិសេកហើយ លុះចូលទៅដល់
 ក៏ក្រាបបង្គំទូល ព្រះរាជា ជាក្សត្រីយ៍ ដែលបានមុត្តាភិសេកហើយជា
 សូមព្រះរាជតេជះតម្កល់លើក្បួន បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមទ្រង់ជ្រាប
 (ផ្សិត) ចក្កវគ្គំ ជាទិព្វបាតំ ទៅហើយ ។ ម្នាលកិត្តុបាតិទ្យាយ លំដាប់
 នោះឯង កាលចើបក្កវគ្គំ ជាទិព្វបាតំ ទៅ ព្រះរាជាជាក្សត្រីយ៍ ដែលបាន
 មុត្តាភិសេកហើយ ក៏តូចព្រះហឫទ័យ ឱនិសោយខ្ញុំវេសចក្កិមិនសប្បាយ
 ព្រះហឫទ័យ ។ ព្រះមហាក្សត្រីយ៍អង្គនោះ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះរាជវសិ
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូល ព្រះរាជវសិផ្ទះថា សូមព្រះ

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយ បាធិវគ្គ

ទេវ ជាទេយ្យសិ ទិព្វំ ចក្ក្រាភិវង្គ អន្តរហិតតិ ។ ឯវ
 វុត្តោ ភិក្ខុវេ រាជិសិ រាជាធំ ទត្តិយំ មុត្តាវស័ត្តំ
 ឯតទរោច មា ទោ ត្វំ ភាគ ទិព្វំ ចក្ក្រាភិវង្គ
 អន្តរហិតេ អនត្តមនោ អហោសិ អនត្តមនកត្ត
 បដិសំវេនេសិ ន ហិ តេ ភាតំ ទិព្វំ ចក្ក្រាភិវង្គ
 បេត្តិកំ ធាយដ្ឋំ ឥឡំ ត្វំ ភាគ អរិយេ ចក្ក្រាភិវង្គ
 វត្តាហិ ម៉ាធំ ទោ បនេតំ វិជ្ជតិ យន្ត អរិយេ
 ចក្ក្រាភិវង្គ វត្តាហិ កនហុទោសថេ បណ្ណារសេ
 សិសនហាភស្សំ^(១) ទុទោសដិកស្ស ឧបិច្ឆាសាន
 វត្តភស្ស ទិព្វំ ចក្ក្រាភិវង្គ ចាតុកវិស្សតិ សហស្សវិ
 សនេមិកំ សនាភិកំ សព្វការបិម្ពរេត្តិ ។ កតមំ
 បនេតំ ទេវ អរិយំ ចក្ក្រាភិវង្គ ។ តេនហិ ត្វំ
 ភាគ ទត្ថុយេវ ទិស្សាយ ទត្ថុ សត្តារោត្តោ ទត្ថុ
 កុការោត្តោ ទត្ថុ មារោត្តោ ទត្ថុ បូជេត្តោ ទត្ថុ
 អបចាយមារោ ទត្ថុទ្ធរោ ទត្ថុតោតុ ទត្ថុទិបតេយ្យ

១ ឧ. សីសំ សហភស្ស ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយ បាធិវគ្គ

រាជភេនេក្កុលំលើក្សុនិ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមទ្រង់ជ្រាប (អ្នក)
 ចក្ក្រាភិវង្គជាទិព្វបាតំទៅហើយ ។ ខ្លាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើព្រះមហា-
 ក្សត្រិយ៍ក្រាបចង្អុលយំនេះ ព្រះរាជវស្សីទ្រង់ក្រាសនឹងព្រះរាជា ជា
 ក្សត្រ ដែលបានព្រះភិសេកហើយដូច្នោះ ខ្លាលបា កាលបើចក្ក្រាភិវង្គ
 ទិព្វបាតំទៅ អ្នកកុំមានសចក្កិក្ខុចក្កិក្ខុ កុំសាយនូវសចក្កិមិនសព្វាយចក្ក
 ឡើយ ខ្លាលបា ព្រោះថា ចក្ក្រាភិវង្គជាទិព្វនេះ មិនមែនជាមតិក ដែលមាន
 មកពីបិតាធុកទេ ខ្លាលបា ឈ្លើយចុះ អ្នកចូរច្រើក្កចក្កិក្កិក្ក (ក្ក្កចសំ
 ស្តេចចក្កិក្កិក្កិ) ដ៏ប្រសើរវិញចុះ កាលបើចក្កិក្កិក្កិ ដែលអ្នកច្រើក្ក
 ហើយ ចក្ក្រាភិវង្គជាទិព្វ មានកាំ ១ រាង ព្រមទាំងខ្នងកង ព្រមទាំងដុំ
 បិប្ផណិ ដោយពាក្យសព្វគ្រប់ នឹងកើតប្រាកដដល់បា ដែលកត់រកសា
 ហើយរក្សាទុរបានប បិកេនាលើប្រាសាទដ៏ប្រសើរ ក្នុងវ្យ ១៥ ជាវ្យ
 ទុរបានដោះ ហេតុនេះ វែមនិទានប្រាកដ ។ ព្រះមហាក្សត្រក្រាបចង្អុំ
 ទូលសួរថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ចុះចក្កិក្កិក្កិដ៏ប្រសើរនេះ តើដូចម្តេច ។
 ព្រះរាជវស្សីក្រាសថា ខ្លាលបា បើដូច្នោះ ចូរអ្នកស្រៀមនូវធម៌កៃ
 ម្យ៉ាង ហើយធ្វើសក្ការៈចំពោះធម៌ គោរពធម៌ រាប់គានធម៌ ចូរជាធម៌
 កោតក្រែងធម៌ យកធម៌ជាទង្គជ័យ យកធម៌ជាស្តាន យកធម៌ជាអធិបតិ

ចក្ខុវិស្សន្ត ចក្ខុវិស្សន្តថា

ធម្មិកំ រក្ខាវរណកុត្តិ សំវិទហស្សុ អន្តោជនស្មី
 ពលកាយស្មី ខត្តិយេសុ អនុយន្តសុ ព្រាហ្មណ-
 កហេតិកេសុ ទេតមជាទេសេសុ សមណព្រាហ្ម-
 ណេសុ មិត្តបត្តិសុ មា ៧^(១) តេ តាត វិជិតេ
 អធម្មតារោ បរិត្តិត្ត យេ ច តេ តាត វិជិតេ
 អធមា^(២) តេសត្វ ធនំ អនុប្បន្នេយ្យសិ^(៣) យេ
 ច តេ តាត វិជិតេ សមណព្រាហ្មណា អធម្មនាទា
 បដិវិតា ខន្តិសោរេច្ច ធិវិជ្ជា ឯកមត្តានំ ទមេន្តិ
 ឯកមត្តានំ សមេន្តិ ឯកមត្តានំ បរិវិញ្ញាបេន្តិ តេ
 កាលេន កាលំ ឧបសន្តមិត្តា បរិបុន្នេយ្យសិ
 បរិបញ្ញេយ្យសិ^(៤) តី កន្តេ កុសលំ តី កន្តេ^(៥)
 អកុសលំ តី សាវន្តំ តី អនវន្តំ តី សេវិ-
 តវ្វំ តី ន សេវិតវ្វំ តី មេ កុវិយមាឯ

១ ឧ អ. ច ១ ឧ អនា អស្សុ ១ ៣ ម. ធម្មត្ថប្បទេយ្យសិ ១ ៤ ឧ.
 បរិបញ្ញេយ្យសិ ៩ ទិស្សតិ ១ ម. បរិស្តេយ្យសិ ១ ៥ ឧ. ម. កន្តេ ៩ ទិស្សតិ ១

ចក្ខុវិស្សន្ត ពោលគំពិចក្ខុវិស្សន្ត

ចាត់ចែងខ្លះការព្យាបាល គ្រប់គ្រង ប្រកបដោយធម៌ ចំពោះជនខាន
 ក្នុង គឺបុត្រភិយោ ចំពោះពួកពល ពួកក្សត្រិយ៍ ពួកជនចុះចូល ពួក
 ព្រាហ្មណ៍ គបាចក៏ ពួកអ្នកនិកម អ្នកជនបទ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ និង
 ពួកម្រឹត បក្សី ម្ចាស់បា អ្នកកុំធ្វើអកុសលធម៌ ក្នុងវិវេករបស់អ្នកឡើយ
 ម្ចាស់បា បើពួកជនណាក្នុងវិវេករបស់អ្នក មិនមានទ្រព្យ អ្នកធម្មិក្ខុ
 ទ្រព្យផល់ដទៃទៀត ម្ចាស់បា បើពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ក្នុងវិវេក
 របស់អ្នក ជាអ្នករៀនពេលសព្វស្រវឹង និងសេចក្តីប្រមាទ គំនិតក្នុងខន្តិ
 និងសោច្ចៈ តែធម្មតាខ្លួនឯងតែម្នាក់ឯង ធ្វើខ្លួនឯងឱ្យស្ងប់រៀនក្នុង
 ឯង ធ្វើខ្លួនឯងឱ្យរលត់ (បាណភាវិត្តិលេស) តែម្នាក់ឯង អ្នកក្សត្រិយ៍ទៅ
 រកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ សព្វៗ កាល ហើយកប្បិសាកស្ម គប្បី
 បោទដណ្តឹងថា ចតិគ្រលោកដ៏ចម្រើន ភ្នំជាតុសល ចតិគ្រលោកដ៏ចម្រើ
 ភ្នំជាតុសល ភ្នំជាគំពិចក្របដោយពោស ភ្នំជាគំពិចក្របដោយ
 ពោស ភ្នំអូរសេព ភ្នំមិនអូរសេព គំពិចដូចម្តេច ដែលធ្លុំធ្លុះហើយ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាណិកវគ្គោ

នីយេវត្ថំ អហិកាយ ទុក្ខាយ អស្ស កី វា មន មេ
 កវិយោនំ នីយេវត្ថំ ហិកាយ សុខាយ អស្សាតិ តេសំ
 សុត្វា យំ អកុសលំ តំ អភិវេទ្ពេយ្យសំ យំ កុសលំ
 តំ សមាធាយ វត្តេយ្យសំ ឥទំ ទោ តាត តំ អវិយំ
 ចក្កាវត្តិវត្តន្តិ ។ ឃិវំ ទេវតិ ទោ ភិក្ខុវេ វាសា
 ទត្តិយោ មុត្តាវសិត្តោ វាសិតិស្ស មជិស្សត្វា អវិយេ
 ចក្កាវត្តិវត្ត វត្តតិ(១) ។ តស្ស អវិយេ ចក្កាវត្តិវត្ត
 វត្តមានស្ស តទហុវោសថេ បណ្ណិវេសេ សីសទហា-
 តស្ស ទុចោសធិកស្ស ទុបវិប្បាសាធពាតតស្ស ទិព្វំ
 ចក្កាវតំ ចាតុវហោសិ សហស្សាវំ សនេមិកំ សហ-
 កិកំ សព្វាភារបវិប្បំ ។ ទិស្វា(២) វត្តោ ទត្តិយស្ស
 មុត្តាវសិត្តស្ស ឯតទហោសិ សុតំ ទោ មន មេតំ

១ ឃ. អវិយំ ចក្កាវត្តិវត្តិ វត្តិ ។ ឃ. វត្តិ ។ ២ ឃ. ទិស្វា ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាណិកវគ្គ

ទិមជាប្រយោជនំ ជាទុក្ខកសកាលយូរអវិទ្ធិនិ មួយទៀត កំពើដូចម្ដេច
 ដែលខ្ញុំធ្វើទៅហើយ ជាប្រយោជនំ ជាសុខអស់កាលយូរអវិទ្ធិនិ លុះ
 គួរបានស្តាប់ពាក្យសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងនោះហើយ គប្បីរៀនឱ្យកំពើ
 ដែលជាអកុសល ហើយសមាទានប្រព្រឹត្តឱ្យកំពើដែលជាកុសល ម្ចាស់
 ពុ នេះឯង ជាចក្ខុត្តិវត្តដ៏ប្រសើរនោះ ។ ម្ចាស់កិច្ចទាំងឡាយ ព្រះ
 រាជាជាក្សត្រិយ៍ ដែលបានមុត្តាភិសេកហើយ បានទទួលស្តាប់ពាក្យ
 ព្រះរាជសីហ ព្រះករុណាវិប្បិវេសេ ហើយក៏ប្រព្រឹត្តចក្ខុត្តិវត្ត ដ៏ប្រ-
 សើរ ។ កាលដែលព្រះរាជានោះ កំពុងប្រព្រឹត្តចក្ខុត្តិវត្តដ៏ប្រសើរ កង់
 ព្រះរកសា សមាទានទុរោសថ ហើយរស្មីទៅទាំងលីព្រាសាទដ៏
 ប្រសើរ ក្នុងវិប្បទិ ១៧ ដែលជាវិប្បទុរោសថនោះ ចក្ខុត្តិវត្តជាទិព្វមានកំ
 ១ ពាន់ ព្រមទាំងឧត្តិកន៍ ព្រមទាំងជុំ បរិបូណ៌ដោយពាក្យសព្វគ្រប់
 កិកិត្តប្រាកដទៀត ។ ព្រះរាជា ជាក្សត្រិយ៍ ដែលបានមុត្តាភិសេក
 ទ្រង់ទកេយ្យហើយ ទ្រង់ព្រះរាជម្រិះថា ពាក្យអញ បានឮមកដូច្នោះថា

ចក្ខុវិស្វកម្ម ចក្ខុវិស្វកម្ម

យស្ស រក្ខា ខត្តិយស្ស មុត្តាវសិក្ខស្ស កនហុចោ-
សថេ បណ្ណារសេ សីសនហាតស្ស ទុចោសដីកស្ស
ទុបវិប្បសានវរកតស្ស ធិត្វំ ចក្កវតនំ នាគុកវតំ
សហស្សវំ សនេមិកំ សហគិកំ សព្វាភារបវិប្បវំ
សោ ហោតិ រាជា ចក្កវត្តិកំ អស្សំ ទុ ទោ
អហំ រាជា ចក្កវត្តិកំ ។

[៣៦] អថទោ ភិក្ខុវេ រាជា ខត្តិយោ មុត្តាវសិក្ខា
ទុដ្ឋាយាសនា ឯកំសំ ទុត្តរាសន្តំ កវិក្ខា វិចេន
ហត្ថេន ភិក្ខុវេ(១) កហេត្វា ឧត្តិលោន ហត្ថេន ចក្ក-
វតនំ អន្តរិក្ខិវ បវត្តតុ កវំ ចក្កវតនំ អភិវិធិនាតុ កវំ
ចក្កវតនន្តំ ។ អថទោ តំ ភិក្ខុវេ ចក្កវតនំ បុរត្តិមំ
ធិសំ បវត្តិ(២) ។ អន្ធនេវ រាជា ចក្កវត្តិ សទ្ធិ ចតុវត្តិ-
ធិយោ សេនាយ ។ យស្សី ទោ បទ ភិក្ខុវេ បទេសេ
ចក្កវតនំ បតិដ្ឋាសំ តត្ត រាជា ចក្កវត្តិ វាសំ
ទុបកត្តិ(៣) សទ្ធិ ចតុវត្តិធិយោ សេនាយ ។ យេ ទោ
បទ ភិក្ខុវេ បុរត្តិមាយ ធិសាយ បដិរាជាតោ

១ ឧ. ថ. ភិក្ខុវេ ។ ២ បវត្តិធិយោ ។ ៣ ទុបកត្តិ វា បាយ ។

ចក្ខុវិស្វកម្ម កាណាណិចក្កវតនំ

ចក្កវតនំជាទិព្វ មានកំ ១ ភានំ ព្រមទាំងខ្លួនកន្លង ព្រមទាំងដុំ បរិបូណ៌
ដោយការគ្រប់យ៉ាង កើតប្រាកដឡើង ផលព្រះរាជាជាគ្រូគ្រូយកន្ត
ណា ដែលបានមុត្តាភិសេកហើយ កក់ព្រះកេសា សមាហានទុបុសដ
ស្តេចទៅវាទិលើប្រាសាទដ៏ប្រសើរ ក្នុងវិថី ១៥ ដែលជាថ្ងៃទុបុសដ
នោះ ព្រះរាជាអង្គនោះ ទាំងជាស្តេចចក្រពត្តិ ឡើយ កាត្មកញ្ញាព្រាមដ
ជាស្តេចចក្រពត្តិហើយកើ ។

[៣៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ព្រះរាជាជាគ្រូគ្រូយដែល
បានមុត្តាភិសេកហើយ ទ្រង់ក្រោកអំពីកាសនៈ ធ្វើសំរាប់ទុត្តរាសន្តិៈ
ធៀនស្នាម្នា ទើបយកព្រះហស្តទាំងទ្វេ កាន់កុណី យកព្រះហស្ត
ទាំងស្តាំ ប្រសំច្រំចក្កវតនំ ហើយកង់ដូងដោយ សូមឲ្យចក្កវតនំដំបូង
ប្រព្រឹត្តទៅ សូមឲ្យចក្កវតនំដំបូង មានជ័យជម្នះចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ គ្រានោះ ចក្កវតនំនោះក៏អណ្តែតត្រសែត ទៅកាន់ទិសទាន់
កើត ។ ទើបព្រះបាទចក្រពត្តិ ស្តេចទៅតាម (ចក្កវតនំនោះ) ព្រម
ដោយចក្ខុវិស្វកម្ម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើចក្កវតនំទៅប្រកិស្តា
ក្នុងប្រទេសណា ព្រះបាទចក្រពត្តិ ក៏ស្តេចចូលទៅកាន់ព្រះរាជទិសទាន់
ក្នុងប្រទេសនោះ ព្រមដោយចក្ខុវិស្វកម្ម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ចំណែកទាំងស្តេច ជាសីកសត្រូវទាំងឡាយណា ដែលនៅក្នុងទិសទាន់

សុត្តន្តបិដក វិមទិកាយស្ស បាធិវគ្គ

តេ ភជាធំ ចក្កវត្តិ ឧបសង្កមិត្វា វិវាហាសុ វិហិ ទោ
 មហារាជ ស្វាគតំ(១) មហារាជ សកកន្ត មហារាជ
 អនុសាស មហារាជានិ ។ រាជា ចក្កវត្តិ វិវាហា
 ហាលោ ឧ ហន្តត្វោ អនិទ្ធិ បាណាតត្វំ កាមេស្ស
 មិត្វា ឧ ចរិតត្វា មុសា ឧ កាសិកត្វា មដ្ឋំ ឧ
 បាតត្វំ យថាភុត្តត្វា ភុត្វាថាតិ ។ យេ ទោ មឧ
 ភិក្ខុវេ បុរត្តិមាយ ទិសាយ បដិរាជាយោ តេ រញ្ញា
 ចក្កវត្តិស្ស អនុយត្តា(២) អហេសុំ ។ អថទោ តំ
 ភិក្ខុវេ ចក្កវត្តំ បុរត្តិមំ សមុទ្ធិំ អដ្ឋោកហេត្វា
 បទុក្ខវត្តា ធិក្ខិណំ សមុទ្ធិំ អដ្ឋោកហេត្វា បទុក្ខវត្តា
 បដ្ឋិមំ ទិសំ វិវត្តំ ។ អនុវេ រាជា ចក្កវត្តិ សទ្ធិ
 ចតុរត្តិវិយា សេនាយ ។ យស្មី ទោ មឧ ភិក្ខុវេ
 បរេសេ ចក្កវត្តំ បតិដ្ឋាសិ តត្ថ រាជា ចក្កវត្តិ
 វាសំ ឧបតត្តិ សទ្ធិ ចតុរត្តិវិយា សេនាយ ។

១ ប. ស្វាគតេ ។ ២ ឧ. អនុយត្តា ។

សុត្តន្តបិដក វិមទិកាយ បាធិវគ្គ

កើត ស្តេចទាំងនោះ ក៏ចូលទៅកាន់ព្រះបាទប្រាជ្ញា ហើយក្រាប
 ចង្អៀត យ៉ាងនេះថា ចតិក្រមហារាជ សូមព្រះអង្គស្តេចចូលមកចុះ
 ចតិក្រមហារាជ ព្រះអង្គមានព្រះរាជដំណើរ មកស្រួលហើយ ចតិក្រ
 មហារាជ ដែលចេញព្រះអង្គ ជាដែលចេញព្រះអង្គហើយ ចតិក្រ
 មហារាជ សូមព្រះអង្គច្រើនច្រៀងច្រៀងចុះ ។ ព្រះបាទប្រាជ្ញា មាន
 ព្រះបទ្ទូល (ច្រៀង) យ៉ាងនេះថា អ្នកទាំងឡាយមិនត្រូវសម្លាប់សត្វ
 មិនត្រូវឃ្នូចច្រពុយ ដែលគេមិនបានឱ្យ មិនត្រូវច្រប្រើក្នុងសក្តិភាមិទាំង
 ឡាយមិនត្រូវពាលភាពក្រមុសាភិទ មិនត្រូវផឹកទឹកស្រវឹងឡើយ ចូរ
 ចរិភោគតែរបស់ ដែលត្រូវចរិភោគចុះ ។ ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយ
 ទៀត ស្តេចជាសឹកសត្រូវទាំងឡាយណា ដែលនៅក្នុងទិសទាំងកើត
 ស្តេចទាំងនោះ ក៏ទៅជាចុះចូលព្រះបាទប្រាជ្ញាវិញ ។ ខ្មាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ចក្កវត្តំនោះក៏ចុះកាន់សមុទ្រ ក្នុងទិសទាំង
 កើត រួចចូលទៅកាន់សមុទ្រ ក្នុងទិសទាំងត្បូង រួចចូលទៅកាន់
 កៅណ្ឌកត្រវិសត ទៅកាន់ទិសទាំងលិច ។ ព្រះបាទប្រាជ្ញា ក៏ស្តេច
 ទៅភាម (ចក្កវត្តំនោះ) ព្រមដោយចក្កវត្តិសេនា ។ ខ្មាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ បើចក្កវត្តំទៅប្រតិស្ឋាន ក្នុងប្រទេសណា ព្រះបាទប្រាជ្ញាក៏
 ស្តេចចូលទៅកាន់ទិសប្រាក ក្នុងប្រទេសនោះ ព្រមដោយចក្កវត្តិសេនា ។

ចក្កវិញ្ញាណុញ្ញ ចក្កវិញ្ញាណុញ្ញ ធម្មត្ថសម្មាសន៍

យេ ទោ មន ភិក្ខុវេ មជ្ឈិមាយ ធិសាយ មដិវជាតោ
 តេ វាជានំ ចក្កវត្ថុំ ឧបសង្កមិត្វា វិវាហាហំសុ វហិ
 ទោ មហារាជ ស្វាគតំ មហារាជ សករណ្ណេ មហារាជ
 អនុសាស មហារាជានិ ។ វាជានំ ចក្កវត្ថុំ វិវាហា
 ពាលោ ន ហន្តព្វោ អនិច្ចំ ធានាគតំ កាមេសុ មិច្ឆា
 ន ចរិតញា មុសា ន កាសិតញា មជ្ឈិម ធានតំ យថា-
 កុត្តញ្ច កុញ្ញជាតិ ។ យេ ទោ មន ភិក្ខុវេ មជ្ឈិមាយ
 ធិសាយ មដិវជាតោ តេ វាញោ ចក្កវត្ថុំស្ស អនុយត្តា
 អហោសុំ ។ អថេទោ តំ ភិក្ខុវេ ចក្កវត្ថុំ មជ្ឈិមំ សមុទ្ធំ
 អដ្ឋោកហេត្វា មច្ចុត្តវិត្វា ឧត្តវំ ធិសំ មវត្ថុំ ។ អច្ឆរោ
 វាជានំ ចក្កវត្ថុំ សុទ្ធិ ចក្កវត្ថុំនិយោ សេនាយ ។ យស្មី ទោ
 មន ភិក្ខុវេ មនេសេ ចក្កវត្ថុំ មតិដ្ឋាសិ តត្ថ វាជានំ
 ចក្កវត្ថុំ វាសំ ឧបកថ្មំ សុទ្ធិ ចក្កវត្ថុំនិយោ សេនាយ ។

ចក្កវិញ្ញាណុញ្ញ ធម្មត្ថសម្មាសន៍ ពារទ្រង់ប្រើប្រាស់ដោយធម៌

ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯស្តេចជាសីកសត្រូវ ទាំងឡាយណា ដែលនៅ
 ក្នុងទិសទាន់លិច ស្តេចទាំងនោះ ក៏នាំគ្នាចូលទៅកាលព្រះបាទបក្រពត្តិ
 ហើយក្រាបចង្អុំខ្លួនយ៉ាងនេះថា ចតិក្រមហារាជ សូមព្រះអង្គស្តេចចូល
 មកចុះ ចតិក្រមហារាជ ព្រះអង្គមានព្រះរាជដំណើរ មកស្រួលហើយ
 ចតិក្រមហារាជ ដែលចេញខ្ញុំព្រះអង្គ ជាដែលចេញព្រះអង្គហើយ ចតិក្រ
 មហារាជ សូមព្រះអង្គ ទ្រង់ច្រៀនច្រាវចុះ ។ ព្រះបាទបក្រពត្តិ
 ទ្រង់មានព្រះរាជទង្គិក (ច្រាវ) យ៉ាងនេះថា អ្នកទាំងឡាយ មិនត្រូវ
 សម្លាប់សត្វ មិនត្រូវលួចប្រព្រួញ ដែលគេមិនបាទទិញ មិនត្រូវប្រព្រឹត្តទុស
 ក្នុងភាពទាំងឡាយ មិនត្រូវគោលពាក្យមុសាវាទ មិនត្រូវដឹកទឹកស្រ-
 វិនឡើយ ចូរចិញ្ចឹមភោគកែរបស់ ដែលគួរចិញ្ចឹមភោគចុះ ។ ខ្មាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ឯស្តេចដែលជាសីកសត្រូវទាំងឡាយណា ដែលនៅក្នុងទិសទាន់
 លិច ស្តេចទាំងនោះ ក៏ទៅដោះចូលព្រះបាទបក្រពត្តិវិញ ។ ខ្មាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ចក្កវត្ថុនោះក៏ចុះកាន់សមុទ្រ ក្នុងទិសទាន់
 លិច ឆ្លងឡើងក្រែកក្រែកស្រែក ទៅកាន់ទិសទាន់ជើង ។ ព្រះបាទបក្រពត្តិ
 ក៏ស្តេចទៅតាម (ចក្កវត្ថុនោះ) ព្រះដោយចក្កវត្ថុសេនា ។ ខ្មាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ រើចក្កវត្ថុទៅប្រគល់ ក្នុងប្រទេសណា ព្រះបាទបក្រពត្តិក៏
 ស្តេចចូលទៅកាន់ទិសទាន់ ក្នុងប្រទេសនោះ ព្រះដោយចក្កវត្ថុសេនា ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគយស្ស បារិវាទ

យេ ទោ បទ កិក្ខុវេ ទុត្តរាយ ទិសាយ បដិវជាលោ
ភេ វជាធំ ចក្កវត្តិ ឧបសង្កមិត្តា ឯវមាហំសុ ឯហិ
ទោ មហារាជ ស្វាគតំ មហារាជ សត្តន្ត មហារាជ
អនុសាស មហារាជាតិ ។ វជា ចក្កវត្តិ ឯវមាហ
ពាលោ ខ ហន្តព្វោ អនិច្ចំ យាណាត្យំ កាមេសុ
មិច្ឆា ខ ចរិតត្វា មុសា ខ កាសិតត្វា មដ្ឋំ ខ
ពាតត្យំ យជាបុត្តត្វា កុត្តាជាតិ ។ យេ ទោ បទ
កិក្ខុវេ ទុត្តរាយ ទិសាយ បដិវជាលោ ភេ រញ្ញា
ចក្កវត្តិស្ស អនុយត្តា អហេសុំ ។ អដទោ តំ
កិក្ខុវេ ចក្កវត្តិ ឯសម្មទុបរិយន្តំ បមរិ អភិវិជិត្វា
ភមេវ វជនាធិ បទុត្តន្តា(១) រញ្ញា ចក្កវត្តិស្ស អន្ត-
បុរាណេ អត្តករណប្បមុខេ អត្តាហតំ មញ្ញ អដ្ឋាសិ
រញ្ញា ចក្កវត្តិស្ស អន្តបុរំ ឧបសោកយមាធំ ។

• ច្បាប់ចម្លង បាលី រាវត្ស ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគយស្ស បារិវាទ

ខ្នាលកិក្ខុវត្តិឡាយ ឯស្តេចជាសីកសត្រូវ តាំងឡាយណា ដែល
នៅក្នុងទិសខាងជើង ស្តេចតាំងនោះ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះបាទចក្រពត្តិ
ហើយក្រាបបង្គំទូល យ៉ាងនេះថា ចតិក្រមហារាជ សូមព្រះអង្គស្តេច
ចូលមកចុះ ចតិក្រមហារាជ ព្រះអង្គមានព្រះរាជវង្សាវិ មកស្រួល
ហើយ ចតិក្រមហារាជ ដែរទេចសុំព្រះអង្គ ជាដែរទេចសុំព្រះអង្គ
ហើយ ចតិក្រមហារាជ សូមព្រះអង្គទ្រង់ប្រៀបប្រដៅចុះ ។ ព្រះបាទ
ចក្រពត្តិទ្រង់មានព្រះរាជទង្គិវ (ប្រដៅ) យ៉ាងនេះថា អ្នកតាំងឡាយ
មិនត្រូវសម្លាប់សត្វ មិនត្រូវលួចច្រព្យ ដែលគេមិនទាន់ឱ្យ មិនត្រូវប្រ-
ព្រឹត្តខុស ក្នុងកាមតាំងឡាយ មិនត្រូវពោលពាក្យមុសាវាទ មិនត្រូវផឹក
ទឹកស្រវឹងឡើយ ចូរចិញ្ចឹមភាគតែចេស ដែលគួរចិញ្ចឹមចុះ ។ ខ្នាលកិក្ខុ
តាំងឡាយ ឯស្តេចជាសីកសត្រូវ តាំងឡាយណា ដែលនៅក្នុងទិស
ខាងជើង ស្តេចតាំងនោះ ក៏ទៅជាចុះចូលព្រះបាទចក្រពត្តិវិញ ។ ខ្នាល
កិក្ខុតាំងឡាយ លំដាប់នោះ ចក្កវត្តនោះ ក៏បង្រ្កាចរដែរដែលមាន
សមុទ្រជាគ្រប់ទ្រវល់ ហើយគ្រឡប់មកកាន់ព្រះរាជធានីនោះវិញ មិន
នៅក្នុងរបៀងវិទេសាលាវិនិច្ឆ័យ ទៀតទ្វារព្រះរាជព័ន្ធ ចេសព្រះបាទ
ចក្រពត្តិ (នៅទីនីមួយៗ) ហាក់ដូចជាបាក់រលំ ចំក្នុងព្រះរាជព័ន្ធរបស់
ព្រះបាទចក្រពត្តិ ឱ្យភ្ញីប្រោសប្រោក ។

[៣៧] ទុតិយោបិ ទោ ភិក្ខុវេ រាជា ចក្កវត្តិ ។
តតិយោបិ ទោ ភិក្ខុវេ រាជា ចក្កវត្តិ ។ ទតុតោបិ
ទោ ភិក្ខុវេ រាជា ចក្កវត្តិ ។ បញ្ចោបិ ទោ ភិក្ខុវេ
រាជា ចក្កវត្តិ ។ ធម្មោបិ ទោ ភិក្ខុវេ រាជា ចក្កវត្តិ ។
សត្តោបិ ទោ ភិក្ខុវេ រាជា ចក្កវត្តិ ពហុន្នំ វស្សានំ
ពហុន្នំ វស្សសតានំ ពហុន្នំ វស្សសហស្សានំ អន្ទយេន
រញ្ជាតំ បុរិសំ អាមន្តេសិ យទា ទោ ភិក្ខុ អម្ពោ បុរិស
បស្សេយ្យសិ ទិព្វំ ចក្កវត្តំ ឱសក្កិតំ ហិយា ទុតំ
អថ មេ អាហេយេយ្យសីតិ ។ ឯវំ ទេវតិ ទោ
ភិក្ខុវេ សោ បុរិសោ រញ្ជា ចក្កវត្តិស្ស បទ្ធស្សេសិ ។
អន្ទសា ទោ ភិក្ខុវេ សោ បុរិសោ ពហុន្នំ វស្សានំ
ពហុន្នំ វស្សសតានំ ពហុន្នំ វស្សសហស្សានំ អន្ទ-
យេន ទិព្វំ ចក្កវត្តំ ឱសក្កិតំ ហិយា ទុតំ ទិស្វា
យេន រាជា ចក្កវត្តិ តេទុបស្កន្តិមិ ឧបស្កន្តិមិក្កា
រាជា ចក្កវត្តិ ឯតទេវេច យោក្ស ទេវ ជាយេយ្យសិ
ទិព្វន្តេ ចក្កវត្តំ ឱសក្កិតំ ហិយា ទុតន្តិ ។ អថទោ
ភិក្ខុវេ រាជា ចក្កវត្តិ ទេជ្ជបុត្តំ កុមារំ អាមន្តេក្កា

[៣៧] ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ ទី ២ ក្តី ។ ខ្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ ទី ៣ ក្តី ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេច
ចក្រពត្តិ ទី ៤ ក្តី ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ ទី ៥ ក្តី ។
ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ ទី ៦ ក្តី ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ស្តេចចក្រពត្តិ ទី ៧ ក្តី លុះកន្លងកាលទៅ បានច្រើនឆ្នាំ ច្រើនរយឆ្នាំ
ច្រើនពាន់ឆ្នាំ គ្រាសំនឹងបុរសម្នាក់ថា ខ្នាលបុរសដ៏ចម្រើន បើអ្នកបាន
ឃើញបក្កវត្តដទៃ ឃ្លាតច្បុកចាកចិត្តកាលណា អ្នកត្រូវប្រាប់ដល់យើង
ក្នុងកាលនោះ ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសនោះក៏ទទួលព្រះរាជឡោក
ព្រះបាទចក្រពត្តិថា ព្រះករុណាវិជ្ជាសេស ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
លុះកន្លងទៅ ជាច្រើនឆ្នាំ ច្រើនរយឆ្នាំ ច្រើនពាន់ឆ្នាំ បុរសនោះបាន
ឃើញបក្កវត្តដទៃ ឃ្លាតច្បុកចាកចិត្ត ក៏ចូលទៅកាលស្តេចចក្រពត្តិ
លុះចូលទៅដល់ហើយ គ្រាចង្អុលព្រះបាទចក្រពត្តិដូច្នោះថា សូមព្រះ
រាជកេរដកម្តងលើស្បូនី បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមទ្រង់ជ្រាប (ផ្សំក)
បក្កវត្តដទៃរបស់ព្រះអង្គ ឃ្លាតច្បុកចាកចិត្តហើយ ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះបាទចក្រពត្តិ ទ្រង់ហៅព្រះរាជកុមារជាច្បុកច្បង

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយស្ស បាណិកវិញ្ញា

ឯតនកោច ធំៗ តើរ មេ តាត កុមារ ចក្កវត្ថុធំ
 ឱសត្តតិ វេណា ធុត្ថ សុត្ថ ទោ បទ មេត្ថ យស្ស
 រញ្ញា ចក្កវត្ថុស្ស ធំៗ ចក្កវត្ថុធំ ឱសត្តតិ វេណា
 ពវតិ ឧទាធំ ភេទ រញ្ញា ចំរំ ជីវិតៗ ហោតិ កុត្តា
 បទ^(១) មេ មាណសកា កាមា សមយោធាធំ មេ
 ធំៗ កាមេ បរិយេសិត្តុ ឯហំ ត្វំ តាត កុមារ ឥមំ
 សមុទ្ធបរិយន្តំ បទវំ បទបទ្ធគ អហំ បទ កោសមស្សំ
 ឱហារេត្វា កាសាយាធំ វត្តាធំ អប្បាទេត្វា អការស្មា
 អនការិយំ បទ្ធជិស្សាមីតិ ។ អថទោ កិក្ខុវេ រាជា
 ចក្កវត្ថុ ជេដ្ឋបុត្តំ កុមារំ សាធុត្តំ រជ្ជេ សមនុសារេសត្វា
 កោសមស្សំ ឱហារេត្វា កាសាយាធំ វត្តាធំ អប្បាទេត្វា
 អការស្មា អនការិយំ បទ្ធជិ ។ សត្តាហំ បទ្ធជិភេ ទោ
 បទ កិក្ខុវេ រាជសិម្ពិ ធំៗ ចក្កវត្ថុធំ អន្តរាយិ ។

១ ៥ រុត្ត កេ ប ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ បាណិកវិញ្ញា

មកហើយទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់កុមារមាសឥតុក ឮថា ចក្កវត្ថុធំ ជា
 ទិព្វរបស់យើង យូរពាក្យហើយ សេចក្តីនេះ ឥតុកទ្រង់បាត់បង់
 (ថ្មី) ចក្កវត្ថុធំជាទិព្វរបស់ស្តេចក្រុងក្តីអន្តិណា យូរពាក្យពាក្យហើយ
 ភរិយានមក ស្តេចអន្តិវន្តិមិនស្រេចទៅបានយូរ ឃ្លើយឯកាមជាប់របស់មនុស្ស
 ឥតុកបានបរិភោគ (ឆ្កែកស្តាប់ស្តាប់ហើយ សម័យនេះ ជាសម័យដែល
 ឥតុកត្រូវស្វែងរកកាម ជាទិព្វវិញ ម្ចាស់កុមារមាសឥតុក ចូរអ្នកគ្រប់
 គ្រងដែលដឹង ដែលមានសមុទ្រ ជាប្រាំប្រទល់នេះចុះ ឯឥតុកនឹងការសក់
 ពុកមាត់ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់កាសាវត្រៃ ចេញពាក្យអការស្មាឧបល
 ទៅកាន់ផ្នួស ។ ម្ចាស់កិក្ខុចាំនិទ្ធាយ លំដាប់នោះឯង ព្រះបាទចក្រវត្ត
 ទ្រង់ល្អផិលោមព្រះរាជកុមារ ជាចុក្រឡង ឲ្យគ្រូកមា ក្នុងរាជសម្បត្តិ
 ដោយច្របែក ទ្រង់ដាក់ព្រះកសិណិព្រះមនុស្ស ប្រទ្រង់ស្លៀកដណ្តប់
 កាសាវត្រៃ ចេញពាក្យអការស្មាឧបលទៅទ្រង់ព្រះផ្នួស ។ ម្ចាស់កិក្ខុ
 ចាំនិទ្ធាយ កាលព្រះរាជវសិ ទើបនឹងទ្រង់ព្រះផ្នួសបាន ពី ថ្ងៃ ចក្កវត្ថុធំ
 ជាទិព្វ កំបាក់ទៅ ។

ចក្ខុវិស័យ ចក្ខុវិស័យអន្តរាគមន៍

[៣៨] អដទោ ភិក្ខុវេ អញ្ញតរោ បុរិសោ ។ បេ ។
 អន្តរាគមន៍ ។ អដទោ ភិក្ខុវេ រាជានិ ទត្តិយោ ធុត្តាវ-
 សិរត្តា ធិព្វេ ចក្ខុវិស័យ អន្តរាគមន៍ អន្តរាគមន៍ អរហន្ត-
 សិ អន្តរាគមន៍ បដិសំវេទេសិ ទោ ច ទោ រាជិសី
 ឧបសង្កម្មិត្តា អរិយំ ចក្ខុវិស័យ បុគ្គិ ។ សោ សម-
 គេនេវ សុទ្ធំ ជនបទំ បសាសនិ តស្ស សមគេន ជនបទំ
 បសាសនោ ន បុព្វេនាបរំ ជនបទា បច្ចុទ្ធិ^(១) យថា តំ
 បុព្វកាលំ រាជ្ជំ អរិយេ ចក្ខុវិស័យ វត្តមាបាទំ ។
 អដទោ ភិក្ខុវេ អមថា វារិសង្ខា គណនេយមាមត្តា
 អធិកដ្ឋា ទោវារិកោ មន្តស្សាជីវិទោ សង្ខេបតិក្ខា
 រាជានំ ទត្តិយំ ធុត្តាវសិក្ខំ ឯតនរោច្ចំ ន ទោ គេ នេវ

១. ន. បុព្វេនាបរំ ជនបទ ន បច្ចុទ្ធិ ។ ខ. បច្ចុទ្ធិ ។

ចក្ខុវិស័យ ចក្ខុវិស័យទិព្វបាទំ

[៣៩] ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង ចុះសេដ្ឋក៏បានក្រាប
 បង្គំទូលព្រះរាជា ដែលបានមុត្តាភិសេកហើយ ។ បេ ។ ថា ចក្ខុវិស័យ
 ទិព្វបាទំហើយ ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះឯង កាលបើ
 ចក្ខុវិស័យទិព្វបាទំ ព្រះរាជាជាក្សត្រិយ៍ ដែលបានមុត្តាភិសេកហើយ
 ក៏ទ្រង់ត្រូវប្រហេត្វទ័យ និងសោយន្តរសេចក្តីមិនសប្បាយក្នុងប្រហេត្វទ័យ
 តែមិនចូលទៅសួររក្ខត្តចសំស្តេចចក្រភ្នំប្រសើរ និងព្រះរាជសិរិយ័យ ។
 បានព្រា ព្រះរាជាជាក្សត្រិយ៍ ដែលបានមុត្តាភិសេកហើយនោះ ទ្រង់
 ច្រៀនច្រមើរអ្នកជនបទ កាមព្រះយោចលំរបស់ព្រះអង្គ កាលព្រះរាជា
 នោះច្រៀនច្រមើរអ្នកជនបទ កាមព្រះយោចលំរបស់ព្រះអង្គហើយ លុះ
 ចំណែកមកខាងក្រោយ អ្នកជនបទក៏មិនច្រើនស្មើនឹងកាលមុន ដូចកាល
 ស្តេចទាំងឡាយដំបូង ដែលប្រព្រឹត្តរក្ខត្តចសំស្តេចចក្រភ្នំប្រសើរ
 នោះឡើយ ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង ពួកកមាត្យ ពួក
 បរិស័ទ ពួកហោរាខិនិមហាមាត្រ ពួកហ្មធីរី ពួកឧករក្សាវរិនិព្វក
 ជនអ្នកចិញ្ចឹមជីវិតដោយមន្ត ក៏ប្រជុំគ្នា (ចូលទៅ) ក្រាបបង្គំទូលព្រះរាជា
 ជាក្សត្រិយ៍ ដែលបានមុត្តាភិសេកហើយដូច្នោះថា បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាណិកវគ្គ

សមតេន សុខំ ជនបទំ បសាសនោ ឬទ្យោនាបរំ ជន-
បនា បទ្ខន្តិ(*) យដា តិ បុព្វតាណំ វាជ្ជនំ អរិយេ
ចក្កវត្តិវត្តំ វត្តមាណំ សំវិជ្ជន្តិ ទោ តេ នេវ វិជិតេ
អមថា ហិរិសដ្ឋា គណាតមហាមត្តា អនិគដ្ឋា នោ-
វិរិសា មន្តស្សាជីវិនោ មយត្បោវ អញ្ញោ ម យេ មយំ
អរិយំ ចក្កវត្តិវត្តំ បារមេ ឥឡំ ត្វំ នេវ អម្ពេ អរិយំ
ចក្កវត្តិវត្តំ ឬច្ឆ តស្ស តេ មយំ អរិយំ ចក្កវត្តិវត្តំ
ឬដ្ឋា ព្យាភវិស្សាមាតិ ។

[៣៧] អថទោ ភិក្ខុវេ វាជា ចត្តិយោ ឬត្ថាវ-

សិត្តោ អមថោ ហិរិសដ្ឋេ គណាតមហាមត្តេ អនិគដ្ឋេ
នោវិរិសេ មន្តស្សាជីវិនោ សដ្ឋិចាតាបេត្វា អរិយំ
ចក្កវត្តិវត្តំ ឬច្ឆ ។ តស្ស តេ អរិយំ ចក្កវត្តិវត្តំ ឬដ្ឋា

១ ១. ឃ. ចរុជ្ជិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាណិកវគ្គ

បានព្វ ថា កាលព្រះអង្គទ្រង់ច្រៀនប្រដៅអ្នកជនបទ ដោយព្រះយោចសំ
របស់ព្រះអង្គ សុខចំណរមកខាងក្រោយ ពួកអ្នកជនបទមិនចម្រើនស្មើ
នឹងកាលមុន ដូចកាលព្រះរាជាពាំងឡាយដាច់ដើម ដែលប្រព្រឹត្តចក្ក-
ពត្តិវត្តដ៏ច្រើន ទោះឡើយ ចតិគ្រប្រសេដ្ឋតិទេព ពួកអមាត្យ ពួក
បរិស័ទ ពួកហោរានិមមាត្យ ពួកហ្មដីរី ពួកអ្នកស្សោង ខឹងពួក
ជនអ្នកចិញ្ចឹមជីវិតដោយមន្ត ពាំងពួកខ្ញុំព្រះអង្គក្តី ពួកជនដទៃក្តី ក៏មាន
នៅក្នុងវិជន របស់ព្រះអង្គស្រាប់ហើយ យើងខ្ញុំពាំងឡាយ (សុទ្ធវិគ)
ចាំស្ទាត់ ខ្ញុំចក្កពត្តិវត្តដ៏ច្រើន ចតិគ្រប្រសេដ្ឋតិទេព ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ
សូមរំលឹក សូមព្រះអង្គទ្រង់សួរ ខ្ញុំចក្កពត្តិវត្តដ៏ច្រើន មិនពួកខ្ញុំព្រះ
អង្គចុះ ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ បើព្រះអង្គទ្រង់ស្រាស់សួរ ខ្ញុំចក្កពត្តិវត្ត ដ៏ច្រើន
ហើយ មុនដាច់ជីវិតបាន ។

[៣៧] ខ្លាសភិក្ខុពាំងឡាយ សំរាប់នោះ ព្រះរាជាជាគ្រូស្រីយ៍

ដែលបានមុត្តាភិសេកហើយ ទ្រង់ស្រាស់ចង្កាប់ពួកអមាត្យ ពួកបរិស័ទ
ពួកហោរានិមមាត្យ ពួកហ្មដីរី ពួកអ្នកស្សោង ខឹងពួកជនអ្នក
ចិញ្ចឹមជីវិតដោយមន្ត ឲ្យប្រជុំគ្នាហើយទ្រង់សួរ ខ្ញុំចក្កពត្តិវត្តដ៏ច្រើន ។
ជនពាំងនោះ ដែលព្រះរាជាអង្គទ្រង់សួរ ខ្ញុំចក្កពត្តិវត្តដ៏ច្រើនហើយ

ចក្ខុវិស័យ ១ អនាមិក ធាតុប្រធាន

ព្យាគរីស្ម ។ តេសំ សុត្វា ធម្មិកញ្ញា^(១) ទោ
 រត្តាវរណាគុត្តិ សំវិទហំ ខោ ច ទោ អនាមិក
 ធម្មនុប្បនាសំ ។ អនាមិក ធម្ម ធាតុប្រធាន-
 យមាធម ធាតុវិទ្ធិយំ^(២) វេយ្យាមំ អនាមិក ។
 ធាតុវិទ្ធិយេ វេយ្យាមំ ភវត អញ្ញតរោ បុរិសោ បរេសំ
 អនិច្ចំ វេយ្យាសង្កាតំ អាទិយំ ។ តមេធំ អត្តលោ-
 សំ តលោត្វា រត្តោ ទត្តិយស្ស ធុទ្ធាវសិត្តស្ស
 ធម្មស្សសំ អយំ ធម៌ បុរិសោ បរេសំ អនិច្ចំ វេយ្យា-
 សង្កាតំ អាទិយំតិ ។ ឯវំ វុត្តេ ភិក្ខុវេ រាថា
 ទត្តិយោ ធុទ្ធាវសិត្តោ តំ បុរិសំ ឯតទរាថ សច្ចំ
 កំវ ភំ អន្តោ បុរិស បរេសំ អនិច្ចំ វេយ្យា-
 សង្កាតំ អាទិយសីតិ^(៣) ។ សច្ចំ ធម៌វតិ ។

ចក្ខុវិស័យ ២ ការប្រើប្រាស់ព្រះរាជព្រះបាទស្រីរាជស្រីសុរិយោវរ្ម័ន
 ក៏បានព្យាករណ៍ ។ លុះព្រះរាជា ទ្រង់ព្រះសវនាការពាក្យព្យាករណ៍
 របស់ជនទាំងនោះហើយ ទើបទ្រង់ចាត់វិធានការព្យា ចប់ទល់គ្រប់គ្រង
 ប្រកបដោយធម៌វិញ ក៏ទ្រង់ទិញបានព្រះរាជព្រះរាជព្រះបាទ ដល់ពួក
 អ្នកទ្រង់ទ្រាយឡើយ ។ កាលបើព្រះរាជព្រះបាទ ដែលទ្រង់ទិញបានព្រះរាជ-
 ព្រះបាទដល់ពួកអ្នកទ្រង់ទ្រាយ សេចក្តីទ័លក្រ ក៏មានច្រើនឡើង ។ កាល
 បើសេចក្តីទ័លក្រ មានច្រើនឡើងហើយ មានបុរសម្នាក់កាន់យកព្រះ
 របស់ជនទាំងឡាយដទៃ ដែលគេទិញបានឲ្យ ដែលហៅថា លួច ។ ពួក
 រាជបុរស ចាប់បុរសនោះបាន កាន់យកទៅក្រុងព្រះរាជា ជាព្រះគ្រឹះដែល
 បានមុត្តាកិរិយាហើយ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធិ បុរសនេះ
 កាន់យកព្រះ របស់ជនទាំងឡាយដទៃ ដែលគេទិញបានឲ្យ ដែល
 ហៅថា លួច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើពួករាជបុរស ក្រាបបង្គំ
 ទូលយ៉ាងនេះ ព្រះរាជាជាព្រះគ្រឹះ ដែលបានមុត្តាកិរិយាហើយ ទ្រង់
 ក្រាស់សួរបុរសនោះដូច្នោះថា នៃបុរស អ្នកនឹងកាន់យកព្រះរបស់ជន
 ទាំងឡាយដទៃ ដែលគេទិញបានឲ្យ ដែលហៅថា លួច ពិតមែនឬ ។
 បុរសនោះ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធិ ពិតមែន ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយស្ស បារីវេរី

ភីតារណាតិ ។ ន ហិ នេវ ដីវាមីតិ ។
 អដិទោ ភិក្ខុវេ រាជា ទត្តិយោ មុត្តារសិក្ខា តស្ស
 បុរិសស្ស ធនមនុច្ឆនាសិ ឥមំនា ភ្នំ អន្តោ បុរិស
 ធនេន អត្តនា ន ដីវាហិ មាតាមិតរោ ច ខោ-
 សេហិ មុត្តនារាញ ខោសេហិ កម្មន្តេ(១) បយោដេហិ
 សមណោសុ ព្រាហ្មណោសុ ឧទ្ធិត្តិកំ ឧត្តិលំ ប-
 តិដ្ឋយេហិ សោវត្តិកំ សុទិវាតកំ សត្តសំវត្តចិកត្តិ ។
 វរំ នេវាតិ ខោ ភិក្ខុវេ សោ បុរិសោ រញ្ញោ ទត្តិ-
 យស្ស មុត្តារសិក្ខស្ស បទុស្សោសិ ។ អញ្ញាតរោមិ
 ខោ ភិក្ខុវេ បុរិសោ បរេសំ អនិច្ចំ ខេយ្យសង្កាតំ
 អាទិយំ ។ តមេធំ អត្តហេសុំ តហេត្វា រញ្ញោ
 ទត្តិយស្ស មុត្តារសិក្ខស្ស នស្សេសុំ អយំ នេវ
 បុរិសោ បរេសំ អនិច្ចំ ខេយ្យសង្កាតំ អាទិយីតិ ។

១ ឧ. ឧ. ៣៥៤ ច ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយ បារីវេរី

ព្រះរាជាទ្រង់គ្រាស់សួរថា ព្រះរាហុត្តិ (បានជាអ្នកល្អច្រឡោះ) ។
 បុរសនោះក្រាបចង្អុលថា ចតិគ្រព្រះសម្មតិទេព ព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គមិនខាន
 (ចេស្ត់) ខំនិចិត្តិមជីវិត ។ ខ្ញាលភិក្ខុតាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះរាជា
 ជាក្សត្រិយ៍ ដែលបានមុត្តាភិសេកហើយ ក៏ទ្រង់ព្រះរាជនាមព្រះរាជទ្រព្យ
 ដល់បុរសនោះ រួចទ្រង់គ្រាស់ចង្អុលថា ខ្ញាលបុរសដ៏ចម្រើន អ្នកចូរយក
 ទ្រព្យនេះទៅចិញ្ចឹមជីវិតខ្លួនផង ចិញ្ចឹមមាតាបិតាផង ចិញ្ចឹមបុត្រភរិយាផង
 ប្រកបការងារផង ចូរកម្ពស់ទត្តិណាខាន ដែលមានផលខ្ពង់ខ្ពស់ ចំពោះ
 សមណព្រាហ្មណ៍តាំងឡាយ ជាពន្ធគោនសត្វឱ្យកើត ក្នុងវាសនា
 មានផលជាសុខ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុងវាសនាផងចុះ ។ ខ្ញាលភិក្ខុ
 តាំងឡាយ បុរសនោះ ក៏ទទួលព្រះរាជឡើង នៃព្រះរាជាក្សត្រិយ៍
 ដែលបានមុត្តាភិសេកហើយ អោយពាក្យថា ព្រះករុណាវិជ្ជាសេស ។
 ខ្ញាលភិក្ខុតាំងឡាយ មានបុរសម្នាក់ទៀត កាន់យកទ្រព្យរបស់ជនទាំង-
 ឡាយដទៃ ដែលគេមិនបានឱ្យ ដែលគេហៅថា លួច ។ ពួករាជបុរស
 ចាប់បុរសនោះបាន ក៏នាំយកទៅដាក់ព្រះរាជា ជាក្សត្រិយ៍ដែលបានមុ-
 ត្តាភិសេកហើយ ក្រាបចង្អុលថា ចតិគ្រព្រះសម្មតិទេព បុរសនេះកាន់
 យកទ្រព្យរបស់ជនទាំងឡាយដទៃ ដែលគេមិនបានឱ្យដែលហៅថា លួច ។

ច្បាប់វិស្សន្ត ធានុប្បទានំ ធម្មនុសាសនំ

ឃីវុក្កេ ភិក្ខុវេ វាជំ ទត្តិយោ មុទ្ធាវសិក្ខោ តំ(១) បុរិសំ
 ឯតទរោច សច្ចំ កំវ ត្វំ អន្តោ បុរិស មវេសំ អនិច្ចំ
 វេយ្យសដ្ឋានំ អាធិយសីតិ ។ សច្ចំ ទេវតិ ។
 កីការណាតិ ។ ឧ ហិ ទេវ ជីវមីតិ ។ អថទោ
 ភិក្ខុវេ វាជំ ទត្តិយោ មុទ្ធាវសិក្ខោ តស្ស បុរិសស្ស
 ធនមនុប្បទានំ ឥមំធា ត្វំ អន្តោ បុរិស ធនេន
 អត្តនា ច ជីវហិ មាតាមិតរោ ច ទោសេហិ មុត្ត-
 ណារក្ខ ទោសេហិ តម្មន្តេ មយោដេហិ សមណេសុ
 ប្រាហ្មណេសុ ទុទ្ធកិកំ ធនុកិណំ មតិដ្ឋមេហិ
 សោវត្តិកំ សុខវិទាតំ សត្តសំវត្តនិក្ខន្តិ ។ ឃីវ ទេវតិ
 ទោ ភិក្ខុវេ សោ(២) បុរិសោ អញ្ញោ ទត្តិយស្ស
 មុទ្ធាវសិក្ខស្ស មចូស្សោសិ ។ អស្សោសុំ ទោ ភិក្ខុវេ

១ ១. ធម្ម ១ វិស្សិ ។ ២ ១. កោ សោ ភិបុជ ។

ច្បាប់វិស្សន្ត ការទ្រង់ព្រះរាជទានប្រក្ស ការទ្រង់ប្រៀនប្រដៅដោយមនី

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើពួករាជបុរស ក្រាបបង្គំទូល យ៉ាងនេះហើយ
 ព្រះរាជាជាក្សត្រិយ៍ ដែលបានមុទ្ធាវសិក្ខាហើយ ក៏ទ្រង់គ្រាស់សួរបុរស
 នោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលបុរសដ៏ចម្រើន អ្នកឯងកាន់យកទ្រព្យរបស់ដទៃទាំង-
 ឡាយដទៃ ដែលគេមិនបានឱ្យ ដែលហៅថា លួច ពិតមែនឬ ។ បុរស
 នោះក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ពិតមែន ។ ព្រះរាជាទ្រង់
 គ្រាស់សួរថា ព្រោះហេតុអ្វី (បានជាអ្នកឯងលួចទ្រព្យគេ) ។ បុរស
 នោះក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គ មិនមាន
 (របស់អ្វី) មិនចិញ្ចឹមជីវិត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះឯង
 ព្រះរាជាជាក្សត្រិយ៍ ដែលបានមុទ្ធាវសិក្ខាហើយ ក៏ទ្រង់ព្រះរាជទានព្រះ
 រាជទ្រព្យ ដល់បុរសនោះ រួចទ្រង់គ្រាស់ចម្លើយថា ម្នាលបុរសដ៏ចម្រើន
 អ្នកចូរយកទ្រព្យនេះ ទៅចិញ្ចឹមជីវិតដោយខ្លួនឯងផង ចិញ្ចឹមមាតាបិតាផង
 ចិញ្ចឹមបុត្រភរិយាផង ប្រកបការងារផង ចូរកម្រល់ខ្ញុំទុក្ខណាបានដែល
 មានផលខ្ពង់ខ្ពស់ ចំពោះសមណប្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ជាទានភាគរាជ
 សត្វទ្រព្យកិច្ច គ្មានឃ្នុកស្និ មានផលជាសុខ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុង
 ឃ្នុកស្និផងចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសនោះក៏ទទួលព្រះរាជទាន
 ព្រះរាជាជាក្សត្រិយ៍ ដែលបានមុទ្ធាវសិក្ខាហើយ ដោយពាក្យថា ព្រះ
 ករុណាវិបូរិសេស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកមនុស្សបានឮដំណឹងថា

សុត្តន្តបិដក វិយទិកាយស្ស បាធិកវគ្គោ

មនុស្ស ឃេ កែវ កោ បរេសំ អនិច្ចំ ថេយ្យសង្ខាតំ
អាទិយន្តិ ភេសំ វាជា អនុប្បនេតិកិ(១) ។ សុត្តាន
ភេសំ វិភទនហោសិ យន្ត្រ មយំមិ បរេសំ អនិច្ចំ
ថេយ្យសង្ខាតំ អាទិយយ្យមាតិ ។

[៤០] អថេចា ពិក្ខុវេ អញ្ញាគរោ បុរិសោ បរេសំ
អនិច្ចំ ថេយ្យសង្ខាតំ អាទិយំ ។ តមេធំ អត្តហេសុំ
តហេត្វា វញ្ញា ខត្តិយស្ស មុដ្ឋាវសិក្ខស្ស នស្សសុំ
អយំ នេវ បុរិសោ បរេសំ អនិច្ចំ ថេយ្យសង្ខាតំ អាទិ-
យិតិ ។ ឯវំ វុត្តេ ពិក្ខុវេ វាជា ខត្តិយោ មុដ្ឋាវសិក្ខោ
កំ បុរិសំ វិភទនរោធ សច្ចំ កែវ ភ្នំ អន្តោ បុរិស បរេសំ
អនិច្ចំ ថេយ្យសង្ខាតំ អាទិយសីតិ ។ សច្ចំ នេវាតិ ។

១ ខ. ធម្មប្បទេសីតិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយទិកាយ បាធិកវគ្គ

ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះរាជទាន ឲ្យព្រះរាជទ្រព្យ ដល់ពួកមនុស្ស ដែលកាន់យក
ទ្រព្យរបស់ជនទាំងឡាយដទៃ ដែលគេមិនបានឲ្យដែលហៅថា លួច ។
លុះមនុស្សទាំងនោះបានឮហើយ ក៏ទានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា ចើដូច្នោះ
មានតែពួកយើងទាំងឡាយ ទៅកាន់យកទ្រព្យរបស់ជនទាំងឡាយដទៃ ដែល
គេមិនបានឲ្យ ដែលហៅថា លួច (កុំខាន) ។

[៤០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លុះត្រាជានិក្ខេបយក មាន
បុរសម្នាក់កាន់យកទ្រព្យ របស់ជនទាំងឡាយដទៃ ដែលគេមិនបានឲ្យ
ដែលហៅថា លួច ។ ពួកកងបុរស ចាប់បុរសនោះបាន ក៏នាំយក
ទៅក្នុងព្រះរាជាជាក្សត្រិយ៍ ដែលបានមុខភារិសេកហើយ ក្រាបបង្គំទូល
ថា ចតិក្រព្រះសេម្មតិវេទា បុរសនោះឯង កាន់យកទ្រព្យ របស់ជន
ទាំងឡាយដទៃ ដែលគេមិនបានឲ្យ ដែលហៅថា លួច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ កាលបើពួកកងបុរស ក្រាបបង្គំទូល យ៉ាងនេះហើយ ព្រះរា-
ជាជាក្សត្រិយ៍ ដែលបានមុខភារិសេកហើយ ក៏ទ្រង់ត្រាស់សួរបុរសនោះ
យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់បុរសដ៏ចម្រើន អ្នកឯង កាន់យកទ្រព្យ របស់ជន
ទាំងឡាយដទៃ ដែលគេមិនបានឲ្យ ដែលហៅថា លួច ពិតមែន
ឬ ។ បុរសនោះ ក្រាបបង្គំទូលថា ចតិក្រព្រះសេម្មតិវេទា ពិតមែន ។

ច្បាប់ស្តីពីស្ត្រី អំពីការកាន់ សីលធម៌

ក៏ការណាតិ ។ ឯ ប្តី ទេវ ដ៏រាមីតិ ។ អថទោ
 គិក្ខុវេ រញ្ញោ ទត្តិយស្ស មុទ្ធាវសិក្ខុស្ស ឯតទេហាសិ
 សថ ទោ អហំ យោ យោ បរេសំ អនិទ្ធិំ ថេយ្យ-
 សង្កាតំ អាទិយិស្សតិ ភស្ស ភស្ស ធនមទុប្បទស្សាមិ^(១)
 ឯវមិទំ អនិទ្ធានាទំ បវន្តិស្សតិ យទ្ធជាហំ ឥមំ បុរិសំ
 សុទិសេធំ វិសេធយ្យ មូលយទ្ធិំ^(២) ការយ្យំ សិស-
 មស្ស ធិទ្ធយ្យទ្ធិំ ។ អថទោ គិក្ខុវេ រាជា ទត្តិយោ
 មុទ្ធាវសិក្ខោ បុរិសេ អាណាបេសិ ភេទហិ ភណ
 ឥមំ បុរិសំ ទទ្ធិយ រដ្ឋយា បច្ឆាពាហុំ^(៣) កាណ្ណតទ្ធិ
 តទ្ធិត្វា ទុរមុណ្ណំ កកិត្វា ទរស្សរេធបណវេធប រថិយាយ
 រថិយំ សិទ្ធិដកេធន សិទ្ធិដកេ បរិទេត្វា ទត្តិណេធន
 ធារេធន វិក្ខមិត្វា ទត្តិណាតា ទត្តិស្ស សុទិសេធំ
 វិសេធយ មូលយទ្ធិំ ការេថ សិសមស្ស ធិទ្ធិជា-
 តិ ។ ឯវំ ទេវតិ ទោ គិក្ខុវេ ភេ បុរិសា រញ្ញោ
 ទត្តិយស្ស មុទ្ធាវសិក្ខុស្ស បដិស្សត្វា តំ បុរិសំ
 ទទ្ធិយ រដ្ឋយា បច្ឆាពាហុំ កាណ្ណតទ្ធិ តទ្ធិត្វា

១ ១. ធនមទុប្បទមិ ។ ២ ១ មូលយទ្ធិ ។ ៣ ១. ធន. បច្ឆាពាហំ ។

ច្បាប់ស្តីពីស្ត្រី អំពីការកាន់ ការកាន់ច្បាប់ (ហេរ)

ព្រះរាជាទ្រង់ក្រាស់សួរថា ព្រះហេតុអ្វី (បានជាអ្នកឯងស្តេចព្រះព្រាហ្មណ៍) ។
 បុរសនោះ ក្រាបបង្គំទូលថា បដិគ្រព្រះសម្មតិវេត ព្រះខ្ញុំព្រះអង្គ មិន
 មាន (ចេសំអ្វី) ខឹងចិត្តមិជិត ។ ខ្ញុំលក្ខតំទុយ លំដាប់នោះ
 ព្រះរាជាជាក្សត្រិយ៍ ដែលបានមុខភាសិតហើយ ទ្រង់មានសេចក្តីត្រិះរិះ
 ដូច្នោះថា បើរាជាអញនៅវិនិច្ឆ័យ ដល់អ្នកដែលកាន់យកព្រះចៅសំ
 ជនទាំងឡាយដទៃ ដែលមិនបានឲ្យ ដែលហៅថា ស្តេច កែយំនិរនេះ
 មុនជាអំណាចនេះ ខឹងវិវាទវិចារម្រឹមទ្រង់ បើដូច្នោះ គួរវិភាគអញ
 ផ្តាញ់ផ្តាល់បុរសនេះ គួរធ្វើ ខ្ញុំការផ្តាច់ផ្តិលបុរសគល់ គិតកំស្ងាត់
 ចេញ ។ ខ្ញុំលក្ខតំទុយ ទើបព្រះរាជាជាក្សត្រិយ៍ ដែលបានមុខ-
 ភាសិតហើយ ទ្រង់ក្រាស់បង្គំបំភ្លេចបុរសថា ខែត្រវស្តិ៍ បើដូច្នោះ ចូរ
 អ្នកទាំងឡាយចង់ស្លាប់សេកបុរសនេះ ឲ្យដាច់ដោយខ្សែដីមាំ ហើយការ
 ក្បាលឲ្យរលីនិរូប (ត្រូវទូន) ស្ត្រីដែលមានសំឡេងពូជ្វាតំ ទាំងបណ្តើរជុំវិញ
 សត្វច្រក សត្វផ្លូវបំបែកចំណុចចេញទៅតាមគ្នាទាំងគ្រប់ ហើយចូរផ្តាញ់
 ផ្តាល់ ធ្វើខ្ញុំការផ្តាច់បុរសគល់ គិតកំស្ងាត់ចេញ ក្នុងទិសទាំងគ្រប់
 ខែត្រវស្តិ៍ ។ ខ្ញុំលក្ខតំទុយ រាជបុរសទាំងនោះ ទទួលព្រះរាជឧត្តារ
 ព្រះរាជាជាក្សត្រិយ៍ ដែលបានមុខភាសិតហើយ ដោយពាក្យថា ព្រះ
 កុណាវិទូរិសេស ហើយចង់ស្លាប់សេកបុរសនោះ ឲ្យដាច់ដោយខ្សែដីមាំ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាដិវគ្គោ

ខុរមុណ្ណំ កកិក្ខា ខាស្សរោ បណារោ វេយាយ វេយំ
សិដ្ឋាដកេន សិដ្ឋាដកំ បរិទេត្វា នក្ខិណោ
ច្វារោ និក្ខមិត្វា នក្ខិណោ នករស្ស សុវិសេដំ
វិសេទេសុំ មូលយន្តំ អតំសុ សីសមស្ស ជិដ្ឋិសុ ។

(៤០) អស្សោសុំ ខោ កិក្ខុវេ មនុស្សា យេ
កកិ កោ បរេសំ អនិដ្ឋំ វេយ្យសដ្ឋានំ អាទិយន្តិ
កេ រាជា សុវិសេដំ វិសេទេតិ មូលយន្តំ ករេតិ
សីសាទិ ភេសំ ជិដ្ឋិតិ ។ សុត្វាន ភេសំ ឋិតទហោសិ
យន្តន មយំបិ តិណ្ណាទិ សត្វាទិ កាវមេយ្យម(១)
តិណ្ណាទិ សត្វាទិ កាវមេត្វា យេសំ អនិដ្ឋំ វេយ្យ-
សដ្ឋានំ អាទិយស្សម ភេ សុវិសេដំ វិសេទេស្សម
មូលយន្តំ កកិស្សម សីសាទិ វេសំ ជិដ្ឋិស្សមាតិ។
កេ តិណ្ណាទិ សត្វាទិ កាវមេសុំ តិណ្ណាទិ សត្វាទិ
កាវមេត្វា កាមយាតំបិ ឧបក្កមីសុ កាតុំ ជិកមយា-
តំបិ ឧបក្កមីសុ កាតុំ នករយាតំបិ ឧបក្កមីសុ កាតុំ

• ១. កាវមេស្សម ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាដិវគ្គោ

ព្រះការក្សាលឱ្យលើស (ខ្លួន) ស្ត្រីដែលមានសំឡេងក្នុងខ្លួន ចាំបញ្ជី
ជុំវិញសព្វច្រក សព្វផ្លូវចំបែក ទាំងពេញភាមិទារខាងស្ត្រី ហើយផ្គូផ្គង
ផ្ទាល់ ធ្វើឱ្យការផ្គាប់ផ្គុលឫសគល់ គឺកាត់ក្បាលឫសគល់នោះ ក្នុងខ្លួន
ខាងក្នុងស្រែក ។

(៤១) ម្ចាស់ក្រុមទាំងឡាយ ពួកមនុស្សបានពូជណែនីថា ពួកជនណា
កាន់យកទ្រព្យរបស់ជនទាំងឡាយផ្សេង ដែលគេមិនបានឱ្យ ដែលហៅ
ថា លួច ព្រះរាជាទ្រង់ផ្គាប់ផ្គង ឱ្យជនទាំងនោះ ទ្រង់ធ្វើឱ្យការផ្គាប់
ផ្គុលឫសគល់ គឺទ្រង់កាត់ក្បាលពួកជនទាំងនោះ ។ លុះមនុស្សទាំងនោះ
បានឮហើយ ក៏គិតយ៉ាងនេះថា ចម្លែងព្រះមានភ័យពួកយើងនាំគ្នាធ្វើគ្រឿង
ស្រ្តាវុដដ៏មុតក្លា លុះនាំគ្នាធ្វើគ្រឿងស្រ្តាវុដដ៏មុតក្លារួចហើយ ទ្រង់
កាន់យកទ្រព្យរបស់ពួកជនណា ដែលគេមិនបានឱ្យ ដែលហៅថា លួច
ហើយពួកយើងទ្រង់ផ្គាប់ផ្គង ឱ្យជនទាំងនោះ ទ្រង់ធ្វើឱ្យការផ្គាប់ផ្គុល
ឱ្យឫសគល់ គឺកាត់ក្បាល របស់ជនទាំងនោះចេញ ។ មនុស្សទាំង
នោះ ក៏នាំគ្នាធ្វើគ្រឿងស្រ្តាវុដដ៏មុតក្លា លុះនាំគ្នាធ្វើគ្រឿងស្រ្តាវុដ
ដ៏មុតក្លារួចហើយ ក៏ព្យាយាមធ្វើ ឱ្យការសម្លាប់អ្នកស្រុកខ្លះ ព្យាយាម
ធ្វើ ឱ្យការសម្លាប់អ្នកនិមន្ត ព្យាយាមធ្វើ ឱ្យការសម្លាប់អ្នកនិមន្ត

បញ្ជីស្មុគ្រ ធនាគារកម្ពុជា

បន្តទូហាយាម្យ្យ(១) ឧបត្ថម្ភស្មុគ្រ កាតុង ។ យេស សេ(២)
អធិដ្ឋ ថេយ្យសម្ព័ន្ធ អាធិយដ្ឋ តេ សុវិសេដ
និសេដដ្ឋ មូលយដ្ឋ ករណដ្ឋ សីសាដ ទេស ជំនុដ្ឋ ។

(៤៤) ឥតិ ទោ ភិក្ខុវេ អទទាដ ធរេ ទាទុ-
ម្យនិយមាទេ ទាទ្យនិយ វេមុល្យមកមាសិ ទាទ្យនិយ
វេមុល្យ តតេ អធិដ្ឋាទាដ វេមុល្យមកមាសិ អធិ-
ដ្ឋាទាទេ វេមុល្យ តតេ សត្ថំ វេមុល្យមកមាសិ
សត្ថ វេមុល្យ តតេ ទាណាតិទាតោ វេមុល្យមកមាសិ
ណាតិទាតេ វេមុល្យ តតេ មុសាវាទោ វេមុល្យម-
កមាសិ មុសាវាទេ វេមុល្យ តតេ តេសំ សត្តាដ
អាយុមិ បរិហាយិ វណ្ណមិ បរិហាយិ តេសំ
អាយុទាមិ បរិហាយមាទាដ វណ្ណទមិ បរិហា-
យមាទាដ អសីតិវស្សស ហស្សយុកាដ មទុស្ស-
នំ ចត្តាវិសវស្សស ហស្សយុកា មុត្តា អហេសុ
ចត្តាវិសវស្សស ហស្សយុកេសុ ភិក្ខុវេ មទុស្សសុ

១ ឧ. បញ្ជីស្មុគ្រ ចំ ។ ២ ឧ. តេ យេសំ ។

បញ្ជីស្មុគ្រ ការវិនិយោគក្រៅប្រទេស

ព្យាយាមធ្វើឱ្យការចូលរួមដើរផ្លូវខ្លះ ។ មនុស្សទាំងនោះតែងតែយកទ្រព្យ
របស់ពួកជនណា ដែលគេមិនបានឱ្យ ដែលហៅថា លួច ហើយផ្គូផ្គង
ពួកជនទាំងនោះ ធ្វើឱ្យការផ្គូផ្គងល្មមគល់ គឺកាត់ក្បាលជនទាំងនោះ ។

(៤៤) ខ្លាសភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើព្រះមហាក្សត្រិយ៍ មិនច្រង់ព្រះ
រាជានុព្រះរាជទ្រព្យ ដល់ពួកអ្នកទូទៅទ្រព្យដូច្នោះ សេចក្តីច្បាប់ក្រ ក៏មាន
ច្រើនឡើង កាលបើសេចក្តីច្បាប់មានច្រើនឡើងហើយ អធិដ្ឋាទា
ក៏មានច្រើនឡើង កាលបើអធិដ្ឋាទា មានច្រើនឡើងហើយ បុណ្ណ-
ភិក្ខុភាគ ក៏មានច្រើនឡើង កាលបើបុណ្ណភិក្ខុភាគ មានច្រើនឡើងហើយ
មុសាវាទ ក៏មានច្រើនឡើង កាលបើមុសាវាទមានច្រើនឡើងហើយ ទាំង
អាយុទាំងពណ៌សម្បុរ របស់សត្វទាំងនោះក៏ថយចុះ កាលសត្វទាំងនោះ
ថយទាំងអាយុ ថយទាំងពណ៌សម្បុរចុះហើយ កូនទាំងឡាយរបស់មនុស្ស
ដែលមានអាយុ ៨ ម៉ឺនឆ្នាំ ក៏ថយមក មានអាយុត្រឹម ៤ ម៉ឺនឆ្នាំវិញ ខ្លាស
ភិក្ខុទាំងឡាយ បុណ្ណពួកមនុស្ស ដែលមានអាយុត្រឹម ៤ ម៉ឺនឆ្នាំ (នោះ)

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយស្ស បាដិវគ្គោ

អញ្ញតរោ បុរិសោ បរេសំ អទិន្នំ ថេយ្យសម្ពាតំ អា-
 ទិយំ ។ តមេតំ អត្តហោសុំ កហេត្វា រក្ខា ទត្តិយស្ស
 មុត្តាវសិត្តស្ស ធរស្សសុំ អយំ មេវ បុរិសោ បរេសំ
 អទិន្នំ ថេយ្យសម្ពាតំ អាទិយតិ ។ ឯវំ វុត្ត កិក្ខុវេ
 រាជា ទត្តិយោ មុត្តាវសិត្តោ តំ បុរិសំ ឯតទរោច
 សច្ចំ កិវ ភ្នំ អន្តោ បុរិស បរេសំ អទិន្នំ ថេយ្យ-
 សម្ពាតំ អាទិយសីតិ ។ ឈ ហំ ទេវតិ សម្មជា-
 ឈមុសា កាសិ ។

(៤៣) ឥតិ ទោ កិក្ខុវេ អធិណំ ធរេ ធានុប្ប-
 ទិយមាធរ ធាន្យិន្ទិយំ វេបុល្លមកមាសិ ធាន្យិន្ទិយេ
 វេបុល្លំ កតេ អទិន្នាធានំ វេបុល្លមកមាសិ
 អទិន្នាធានេ វេបុល្លំ កតេ សត្តំ វេបុល្លមកមាសិ
 សក្កំ វេបុល្លំ កតេ ចាណាតិចារោ វេបុល្លមកមាសិ

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយ បាដិវគ្គ

មានបុរសម្នាក់កាន់យកទ្រព្យរបស់ជនទាំងឡាយដទៃ ដែលគេមិនបានឲ្យ
 ដែលហៅថា លួច ។ ពួកករដបុរសគឺចាប់បុរសនោះ នាំយកទៅថ្វាយ
 ព្រះរាជាជាក្សត្រិយ៍ ដែលបានមុត្តាភិសេក ហើយក្រាបចង្អ័ត្តិទូលថា ចតិក្រ
 ព្រះសម្មតិវេទ បុរសនេះកាន់យកទ្រព្យរបស់ជនទាំងឡាយដទៃ ដែល
 គេមិនបានឲ្យ ដែលហៅថា លួច ។ ម្ចាស់កំពុងទាំងឡាយ កាលបើពួក
 ករដបុរសក្រាបចង្អ័ត្តិទូលយ៉ាងនេះហើយ រឹចព្រះរាជាជាក្សត្រិយ៍ដែលបាន
 មុត្តាភិសេក ទ្រង់ត្រាស់សួរបុរសនោះ យ៉ាងនេះថា ខែបុរសដ៏ចម្រើន
 អ្នកឯងកាន់យកទ្រព្យរបស់ជនទាំងឡាយដទៃ ដែលគេមិនបានឲ្យ ដែល
 ហៅថា លួច ពិតមែនឬ ។ បុរសនោះ ក៏ពោលសម្បជានមុសាវាចថា
 ចតិក្រព្រះសម្មតិវេទ មិនមែនទេ ។

(៤៣) ម្ចាស់កំពុងទាំងឡាយ កាលបើព្រះមហាក្សត្រិយ៍ មិនទ្រង់
 ព្រះរាជទានព្រះរាជទ្រព្យ ដល់ពួកអ្នកទូក់ទ្រព្យ ដូច្នេះហើយ សេចក្តី
 ទំលក្រ ក៏មានច្រើនឡើង កាលបើសេចក្តីទំលក្រ មានច្រើនឡើងហើយ
 អច់ខ្លាចាន ក៏មានច្រើនឡើង កាលបើអច់ខ្លាចាន មានច្រើនឡើង
 ហើយ គ្រឿងសស្ត្រាវុធក៏មានច្រើនឡើង កាលបើគ្រឿងសស្ត្រាវុធ
 មានច្រើនឡើងហើយ បារណាភិបារ ក៏មានច្រើនឡើង កាលបើ

បញ្ជីស្មុគ្រ ៣៣១ប្បតនាវិ

ចាណតិទានេ វេបុល្លំ កតេ មុសាវនេ វេបុល្លម-
កមាសិ មុសាវនេ វេបុល្លំ កតេ តេសំ សត្តានំ
អាយុមិ បរិហាយិ វណ្ណាមិ បរិហាយិ តេសំ(១) អ-
យុនាមិ បរិហាយមាទានំ វណ្ណានមិ បរិហាយមាទានំ
ចត្តាវិសាវស្សសហស្សយុកានំ មនុស្សានំ វិសតិវស្ស-
សហស្សយុកា បុត្តា អមោស្មំ វិសតិវស្សសហស្ស-
យុកេសុ ភិក្ខុវេ មនុស្សេសុ អញ្ញតរេ បុរិសោ
បរេសំ អនិទ្ធិ វេយ្យសម្ពាតំ អាទិយំ ។ កមេនំ
អញ្ញតរេ បុរិសោ រញ្ញា ខត្តិយស្ស មុទ្ធាវសិក្ខស្ស
អាហារេសិ វត្តដ្ឋានោ នេវ បុរិសោ បរេសំ អនិទ្ធិ
វេយ្យសម្ពាតំ អាទិយតីតិ បេសុញ្ញមកាសិ ។

[២២] ឥតិ ទោ ភិក្ខុវេ អននាមំ ននេ ចា-
នុប្បនិយមានេ នាន្ទិទ្ធិយំ វេបុល្លមកមាសិ នាន្ទិ-
ទ្ធិយេ វេបុល្លំ កតេ ។ បេ ។ មិសុណា វិចា
វេបុល្លមកមាសិ មិសុណាយ វិចាយ វេបុល្លំ កតាយ
តេសំ សត្តានំ អាយុមិ បរិហាយិ វណ្ណាមិ បរិហាយិ

១ ១. វេសន្តិ និទ្ធិល្លិ ។

បញ្ជីស្មុគ្រ ការមិទ្រង់ព្រះរាជពានុទ្រព្យជាដើម

បាណកិបុកមាទានុច្ឆេទិហិយ មុសាវនកិមាទានុច្ឆេទិហិយ កាលបើ
មុសាវនមាទានុច្ឆេទិហិយ ទាំងអាយុទាំងពលិសម្បរ របស់សត្វ
ទាំងនោះ ក៏ថយចុះ កាលសត្វទាំងនោះថយទាំងអាយុ ថយទាំងពលិ
សម្បរចុះហើយ កូនទាំងឡាយរបស់មនុស្ស ដែលមានអាយុ ២ ម៉ឺនឆ្នាំ
ក៏ថយទៅមានអាយុត្រឹម ២ ម៉ឺនឆ្នាំវិញ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ចណ្តាពួក
មនុស្ស ដែលមានអាយុត្រឹម ២ ម៉ឺនឆ្នាំ (នោះ) មានបុរសម្នាក់កាន់យក
ទ្រព្យរបស់ជនទាំងឡាយដទៃ ដែលគេមិនបានឱ្យ ដែលហៅថា លួច ។
បុរសម្នាក់ កាន់យកសេចក្តីនេះ ទៅក្រាបបង្គំទូល ញុះញង់ព្រះរាជ
ជាត្រ័យ ដែលបានមុនៗកិសេកហើយថា បពិត្រព្រះសេដ្ឋកិទេព បុរស
ឈ្មោះនេះ កាន់យកទ្រព្យ របស់ជនទាំងឡាយដទៃ ដែលគេមិនបានឱ្យ
ដែលហៅថា លួច ។

[២២] ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើព្រះមហាក្សត្រ័យ មិនទ្រង់
ព្រះរាជពានុទ្រព្យ ដល់ខ្លួនខ្លួនទ្រព្យដូច្នោះហើយ សេចក្តីទ័លក្រ
ក៏មានច្រើនឡើង កាលបើសេចក្តីទ័លក្រមានច្រើនឡើងហើយ ។ បេ ។
មិសុណាវិចា ក៏មានច្រើនឡើង កាលបើមិសុណាវិចាមានច្រើនឡើង
ហើយ ទាំងអាយុទាំងពលិសម្បរ របស់សត្វទាំងនោះក៏ថយចុះ កាល

តេសំ អាយុនាមិ បរិហាយមាណាធំ វណ្ណានមិ
 បរិហាយមាណាធំ វិសតិវស្សសហស្សយុកានំ ម-
 ទុស្សនំ ទសវស្សសហស្សយុកា បុត្តា អហោសុំ
 ទសវស្សសហស្សយុកេសុ ភិក្ខុវេ មទុស្សសុ
 ឯកំ ឯ សត្តា វណ្ណវណ្ណា(១) ហោន្តិ ឯកំ ឯ សត្តា
 ទុព្វណ្ណា តត្ថយេ តេ សត្តា ទុព្វណ្ណា តេ វណ្ណវណ្ណ
 សត្តេ អភិជ្ឈាយន្តា ចរេសំ ធារេសុ បារិវាសិ អាមជ្ជីសុ។

(៤៥) ឥតិ ទោ ភិក្ខុវេ អននាធំ ធានេ ធានុប្ប-
 ទិយមាណេ ធាន្និទ្ធិយំ វេបុល្លមគមាសិ ធាន្និទ្ធិយេ
 វេបុល្លំ តតេ អនិច្ឆាធាធំ វេបុល្លមគមាសិ អនិច្ឆាធានេ
 វេបុល្លំ តតេ ។ សទ្ធិត្ថំ ។ កាមេសុ មិច្ឆាបារេ
 វេបុល្លមគមាសិ កាមេសុ មិច្ឆាបារេ វេបុល្លំ តតេ
 តេសំ សត្តានំ អាយុមិ បរិហាយិ វណ្ណានមិ
 បរិហាយិ តេសំ អាយុនាមិ បរិហាយមាណាធំ
 វណ្ណានមិ បរិហាយមាណាធំ ទសវស្សសហស្ស-
 យុកានំ មទុស្សនំ បញ្ចវស្សសហស្សយុកា
 បុត្តា អហោសុំ បញ្ចវស្សសហស្សយុកេសុ ភិក្ខុវេ

• ១. វ. វណ្ណវណ្ណា ។

សត្វតាំងនោះថយទៅកាយ ថយទៅទណិសម្បុរចុះហើយ ក្នុងទាំងឡាយ
 របស់មនុស្សដែលមានកាយ ២ ម៉ឺនឆ្នាំ ក៏ថយចុះមកមានកាយត្រឹម ១ ម៉ឺន
 ឆ្នាំវិញ ខ្លួនក៏កុំទាំងឡាយ ចណ្តាញកមនុស្សដែលមានកាយ ១ ម៉ឺនឆ្នាំ
 (នោះ) សត្វក្នុងខ្លះមានទណិសម្បុរល្អ សត្វក្នុងខ្លះមានទណិសម្បុរ
 កាត្រក់ ចណ្តាសត្វតាំងពីពួកនោះ សត្វណា ដែលមានទណិសម្បុរ
 កាត្រក់ ក៏ស្រឡាញ់ក្នុងសត្វដែលមានទណិសម្បុរល្អ ក៏ប្រព្រឹត្តមិច្ឆាបារ
 ក្នុងភិយាចរបស់ពួកជនដទៃ ។

(៤៥) ខ្លួនក៏កុំទាំងឡាយ កាលបើព្រះមហាក្សត្រិយ៍ មិនទ្រង់ព្រះ
 រាជទានព្រះរាជទ្រព្យ ដល់ពួកអ្នកទ្រង់ទ្រព្យរដ្ឋចុះហើយ សេចក្តីច្រើន
 ក៏មានច្រើនឡើង កាលបើសេចក្តីច្រើន មានច្រើនឡើងហើយ អចិ-
 ត្តាទាន ក៏មានច្រើនឡើង កាលបើអចិត្តាទានមានច្រើនឡើងហើយ ។
 សេចក្តីសង្កេប ។ ការមេសុ មិច្ឆាបារ ក៏មានច្រើនឡើង កាលបើការមេសុ
 មិច្ឆាបារ មានច្រើនឡើងហើយ ទាំងកាយទាំងទណិសម្បុររបស់សត្វ
 ទាំងនោះ ក៏ថយចុះ កាលសត្វទាំងនោះ ថយទៅកាយ ថយទៅ
 ទណិសម្បុរចុះហើយ ក្នុងទាំងឡាយរបស់មនុស្ស ដែលមានកាយ ១
 ម៉ឺនឆ្នាំ ក៏ថយមក មានកាយត្រឹម ៥ ពាន់ឆ្នាំវិញ ខ្លួនក៏កុំទាំងឡាយ

ចក្ខុវិស័យ ឧបសគ្គសមាសធាតុ អាយុជីវិត

មនុស្សសុ ទ្វេ ធម្មា វេបុល្លមកមីសុ ធុរសា ច វិហា
 សម្មប្បណាទោ ច ទ្វីសុ ធម្មេសុ វេបុល្លំ កតេសុ ភេសំ
 សត្តានំ អាយុមិ បរិហាយិ វណ្ណាមិ បរិហាយិ ភេសំ
 អាយុនាមិ បរិហាយមាណំ វណ្ណនមិ បរិហាយមាណ-
 នំ មញ្ញវស្សសហស្សាយុកានំ មនុស្សានំ អប្បេកេទ្ធ
 អន្តរេយ្យវស្សសហស្សាយុកា អប្បេកេទ្ធ ទ្វេវស្ស-
 សហស្សាយុកា បុត្តា អហេសុំ អន្តរេយ្យវស្សស-
 ហស្សាយុកេសុ ភិក្ខុវេ មនុស្សសុ អភិជ្ឈា ព្យាបាទា
 វេបុល្លមកមីសុ អភិជ្ឈាព្យាបាទេសុ វេបុល្លំ កតេសុ
 ភេសំ សត្តានំ អាយុមិ បរិហាយិ វណ្ណាមិ បរិហាយិ
 ភេសំ អាយុនាមិ បរិហាយមាណំ វណ្ណនមិ បរិហាយ-
 មាណំ អន្តរេយ្យវស្សសហស្សាយុកានំ មនុស្សានំ
 វស្សសហស្សាយុកា បុត្តា អហេសុំ វស្សសហស្សាយុ-
 កេសុ ភិក្ខុវេ មនុស្សសុ មិច្ឆាធិដ្ឋិ វេបុល្លមកមាសិ

ចក្ខុវិស័យ ឧបសគ្គសមាសធាតុ ១១ ប្រការ សេចក្តីសាមស្សុន្តរាយុ

ធម៌តំនីវប្រការភិក្ខុសវំថា ១ សម្មប្បណាបៈ ១ កំមាឌច្រើនឡើង ក្នុង
 ពួកមនុស្ស ដែលមានអាយុត្រឹម ៥ ពាន់ឆ្នាំ កាលបើធម៌តំនីវប្រការ
 មានច្រើនឡើងហើយ តំនីអាយុតំនីពណិសម្បុរ របស់សត្វតំនីនោះ គឺ
 ថយចុះ កាលសត្វតំនីនោះថយតំនីអាយុ ថយតំនីពណិសម្បុរចុះហើយ
 ក្នុងតំនីឡាយរបស់ពួកមនុស្ស ដែលមានអាយុ ៥ ពាន់ឆ្នាំ ពួកខ្លះក៏ថយ
 មកមានអាយុត្រឹម ២ ពាន់ ៥ យេឆ្នាំវិញ ពួកខ្លះក៏ថយមកមានអាយុ
 ត្រឹម ២ ពាន់ឆ្នាំវិញ ម្ចាស់ភិក្ខុតំនីឡាយ ភកិជ្ឈានិព្វព្យាទ ក៏មាន
 ច្រើនឡើង ក្នុងពួកមនុស្សដែលមានអាយុត្រឹម ២ ពាន់ ៥ យេឆ្នាំ កាល
 ភកិជ្ឈានិព្វព្យាទ មានច្រើនឡើងហើយ តំនីអាយុតំនីពណិសម្បុរ
 របស់សត្វតំនីនោះក៏ថយចុះ កាលសត្វតំនីនោះថយតំនីអាយុ ថយតំនី
 ពណិសម្បុរចុះហើយ ក្នុងតំនីឡាយរបស់មនុស្ស ដែលមានអាយុ ២ ពាន់
 ៥ យេឆ្នាំ ក៏ថយមកមានអាយុត្រឹម ១ ពាន់ឆ្នាំវិញ ម្ចាស់ភិក្ខុតំនីឡាយ
 មិច្ឆាធិដ្ឋិក៏មានច្រើនឡើងក្នុងពួកមនុស្ស ដែលមានអាយុត្រឹម ១ ពាន់ឆ្នាំ

មិច្ឆាធិដ្ឋិយា វេបុល្យំ តតាយ តេសំ សត្តានំ អយុបិ
 បរិហាយិ វណ្ណាមិ បរិហាយិ តេសំ អយុនាមិ
 បរិហាយមាទានំ វណ្ណាធមិ បរិហាយមាទានំ វស្សស-
 ហស្សយុកានំ មនុស្សានំ បញ្ចវស្សសតាយុកា
 មុត្តា អហេសុំ បញ្ចវស្សសតាយុកេសុ ភិក្ខុវេ
 មនុស្សេសុ តយោ ធម្មា វេបុល្យមកម័សុ អធម្មរកោ
 វិសមលោកោ មិច្ឆាធម្មា ភិសុ ធម្មេសុ វេបុល្យំ
 តតេសុ តេសំ សត្តានំ អយុបិ បរិហាយិ វណ្ណាមិ
 បរិហាយិ តេសំ អយុនាមិ បរិហាយមាទានំ វណ្ណាធមិ
 បរិហាយមាទានំ បញ្ចវស្សសតាយុកានំ មនុស្សានំ
 អប្បេកេទេ អធិត្តយ្យវស្សសតាយុកា អប្បេកេទេ
 ទ្វេវស្សសតាយុកា មុត្តា អហេសុំ អធិត្តយ្យវស្សស-
 តាយុកេសុ ភិក្ខុវេ មនុស្សេសុ វិមេ ធម្មា វេបុល្យម-
 កម័សុ អមេត្តយ្យកា^(១) អមេត្តយ្យកា អស្សា-
 មញ្ញកា អព្រហ្មញ្ញកា ឧក្យលេដេដ្ឋាបាយិកា^(២) ។

១ ២ អមេត្តយ្យកា ។ ២ ឧក្យលេដេដ្ឋាបាយិកា វិ បាលី ។

កាលបើមិច្ឆាធិដ្ឋិ មានច្រើនឡើងហើយ ទាំងអាយុទាំងពរសម្បុររបស់
 សត្វទាំងនោះក៏ថយចុះ កាលសត្វទាំងនោះថយទាំងអាយុ ថយទាំងពរ
 សម្បុរចុះហើយ កូនទាំងឡាយរបស់មនុស្ស ដែលមានអាយុ ១ ពាន់ឆ្នាំ
 ក៏ថយមក មានអាយុត្រឹម ៥ រយឆ្នាំវិញ ម្ចាស់ក៏កូនទាំងឡាយ ធម៌ទាំង-
 ឡាយ ព្យ ប្រការគឺ អធម្មរកៈ^(១) ១ វិសមលោកៈ^(២) ១ មិច្ឆាធម្មៈ^(៣) ១
 ក៏មានច្រើនឡើងក្នុងពួកមនុស្ស ដែលមានអាយុត្រឹម ៥ រយឆ្នាំ កាលបើ
 ធម៌ ព្យ ប្រការ មានច្រើនឡើងហើយ ទាំងអាយុទាំងពរសម្បុររបស់
 សត្វទាំងនោះក៏ថយចុះ កាលសត្វទាំងនោះថយទាំងអាយុ ថយទាំងពរ
 សម្បុរចុះហើយ កូនទាំងឡាយរបស់មនុស្ស ដែលមានអាយុ ៥ រយឆ្នាំ
 ពួកទូរក៏ថយមក មានអាយុត្រឹម ២ រយ ៥០ ឆ្នាំវិញ ពួកទូរក៏ថយមក
 មានអាយុត្រឹម ២ រយឆ្នាំវិញ ម្ចាស់ក៏កូនទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយនេះ
 គឺ ការមិនគោរពពាក្យ មិនគោរពចិត្ត មិនគោរពសមណៈ មិន
 គោរពប្រាហ្មណ៍ មិនប្រព្រឹត្តកោតក្រែង ដល់បុគ្គលជាតិក្នុងគ្រូកូល
 ក៏មានច្រើនឡើង ក្នុងពួកមនុស្ស ដែលមានអាយុត្រឹម ២ រយ ៥០ ។

១ អធម្មរកៈ ថា សេចក្តីត្រេកត្រអាលព្រើកន្ទងធម៌ បានដល់ធម្មកក្កដាមិច្ឆាធម៌
 និងធម្មកក្កដាមាតា ម្តាយនិងភាគមាតាចិត្ត ម្តាយនិងភាគចិត្តជាដើម ។ ២ សេចក្តីចង់បានទាំង
 ពេក ។ ៣ សេចក្តីប្រាថ្នាខុសឆន្ទនិងធម៌ បានដល់ធម្មកររបស់បុរស ក្នុងបុរស របស់ស្ត្រី
 ក្នុងស្ត្រី ។

ច្បាប់ស្តីពីការប្រើប្រាស់ដី

ឥតិ ទោ កិក្ខវេ អននាធំ ជនេ នាធម្មនិយមនេ
នាធិបតីយេ វេបុល្លមកមាសិ នាធិបតីយេ វេបុល្លំ កតេ
អនិច្ចាទានំ វេបុល្លមកមាសិ អនិច្ចាទានេ វេបុល្លំ
កតេ សត្តំ វេបុល្លមកមាសិ សាត្តំ វេបុល្លំ កតេ
នាណាតិទានេ វេបុល្លមកមាសិ នាណាតិទានេ វេបុល្លំ
កតេ មុសាវនេ វេបុល្លមកមាសិ មុសាវនេ វេបុល្លំ
កតេ មិសុណា វាចា វេបុល្លមកមាសិ មិសុណាយ
វាចាយ វេបុល្លំ កតាយ កាមេសុ មិច្ឆាចារេ វេបុល្ល-
មកមាសិ កាមេសុ មិច្ឆាចារេ វេបុល្លំ កតេ ទ្វេ ធម្មា
វេបុល្លមកមាសុ មុសា ១^(១) វាចា សម្ពុច្ចលាចា
១ ទ្វីសុ ធម្មេសុ វេបុល្លំ កតេសុ អភិជ្ឈាព្យាទានា
វេបុល្លមកមាសុ អភិជ្ឈា ព្យាទានេសុ វេបុល្លំ កតេ-
សុ^(២) មិច្ឆាធិដ្ឋិ វេបុល្លមកមាសិ មិច្ឆាធិដ្ឋិយា វេបុល្លំ
កតាយ តយោ ធម្មា វេបុល្លមកមាសុ អនម្ម-
រកោ វិសមលោកោ មិច្ឆាធម្មោ ធីសុ ធម្មេសុ

១ ឧ. ឧ. បសេក្ខ ១ ទំស្សតំ ។ ២ ឧ. អភិជ្ឈាព្យាទានោ វេបុល្លមកមាសិ អភិជ្ឈាព្យា-
ចារេ វេបុល្លមកេ ។

ច្បាប់ស្តីពីការប្រើប្រាស់ដី

កាលបើប្រះមហាក្សត្រ្យមិនទ្រង់ប្រះរាជបាតប្រះរាជ
ទ្រព្យដល់ពួកអ្នកទ្រង់ប្រះប្រះប្រះហើយ សេចក្តីទំលក្រកំមានប្រើទ្រង់
កាលបើសេចក្តីទំលក្រមានប្រើទ្រង់ហើយ អទិទ្ធាទានកំមានប្រើទ្រង់
កាលអទិទ្ធាទានមានប្រើទ្រង់ហើយ គ្រឿងស្រ្តាវុដកំមានប្រើទ្រង់
កាលគ្រឿងស្រ្តាវុដមានប្រើទ្រង់ហើយ បាណាតិទាន កំមានប្រើ
ទ្រង់ កាលបាណាតិទានមានប្រើទ្រង់ហើយ មុសាវនៗ កំមានប្រើ
ទ្រង់ កាលមុសាវនៗមានប្រើទ្រង់ហើយ មិសុណាវាចា កំមានប្រើ
ទ្រង់ កាលមិសុណាវាចាមានប្រើទ្រង់ហើយ កាមេសុ មិច្ឆាចារេ កំមាន
ប្រើទ្រង់ កាលកាមេសុមិច្ឆាចារេ មានប្រើទ្រង់ហើយ ធម៌ ២ ប្រការ
នីដុសវាចា ១ សម្ពុច្ចលាចា៖ ១ កំមានប្រើទ្រង់ កាលធម៌ ២ ប្រការ
មានប្រើទ្រង់ហើយ អភិជ្ឈាធិដ្ឋិព្យាទាន កំមានប្រើទ្រង់ កាល
អភិជ្ឈាធិដ្ឋិព្យាទាន មានប្រើទ្រង់ហើយ មិច្ឆាធិដ្ឋិ កំមានប្រើទ្រង់
កាលមិច្ឆាធិដ្ឋិ មានប្រើទ្រង់ហើយ ធម៌ ៧ ប្រការគឺ អនម្មរកៈ ១
វិសមលោកៈ ១ មិច្ឆាធម្មៈ ១ កំមានប្រើទ្រង់ កាលធម៌ ៧ ប្រការ

ច្បាប់វិស្សន្ទ ក្រសួងកសិកម្មរុក្ខាប្រមាញ់

ទសវស្សាយុកេសុ កិក្ខុវេ មនុស្សសុ កុម្មុយុសកោ
 អត្តកោដង់(១) កវិស្សតិ សេយ្យជាបិ កិក្ខុវេ ឯតវហិ
 សាលំមំសោនោ អត្តកោដង់ ឯវមេវ ចោ កិក្ខុវេ
 ទសវស្សាយុកេសុ មនុស្សសុ កុម្មុយុសកោ អត្ត-
 កោដង់ កវិស្សតិ ទសវស្សាយុកេសុ កិក្ខុវេ
 មនុស្សសុ ទស កុសលកម្មបថា សភ្វេន សត្វំ
 អន្តរាយិស្សន្តិ ទស អកុសលកម្មបថា អតិវិយ
 ទិម្បិស្សន្តិ(២) ទសវស្សាយុកេសុ កិក្ខុវេ មនុស្សសុ
 កុសលន្តិបិ ធន កវិស្សតិ កុតោ បទ កុសលស្ស
 ការកោ ទសវស្សាយុកេសុ កិក្ខុវេ មនុស្សសុ
 យេ តេ កវិស្សន្តិ អមេត្តយ្យា អមេត្តយ្យា អស្សមញ្ញា
 អត្រហ្មញ្ញា ធកុលេដេដ្ឋាបថាយិទោ តេ បូជា(៣)
 ច កវិស្សន្តិ មាសំសា ច សេយ្យជាបិ កិក្ខុវេ
 ឯតវហិ មត្តយ្យា មេត្តយ្យា សាមញ្ញា ត្រហ្មញ្ញា
 កុលេដេដ្ឋាបថាយិទោ តេ បូជា ច មាសំសា ច

១ ទ. ម. ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ ។ ២ ឧ. អតិវិស្សន្ទ ។ ៣ បូជានិច្ច
 ប្រាណិវ ១៧១ ភិក្ខុ ។

ច្បាប់វិស្សន្ទ សេចក្តីប្រៀបធៀបស្មើនៃលក្ខណៈកោដង់ត្រសើរ

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុមនុស្សមានអាយុ ១០ ឆ្នាំ ស្មើនៃលក្ខណៈ
 នឹងជាកោដង់ប្រសើរ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកាលវត្សរ៍នេះ បាយ
 ស្រូវសាលីលាយដោយសាច់ ជាកោដង់ប្រសើរដូចម្តេចមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុមនុស្ស មានអាយុ ១០ ឆ្នាំ ស្មើនៃលក្ខណៈនឹងជាកោដង់
 ប្រសើរយ៉ាងនេះឯង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុមនុស្ស
 មានអាយុ ១០ ឆ្នាំ កុសលកម្មបថាទាំង ១០ នឹងសាចស្តុឲ្យទៅក្រអូបអង្វី
 អកុសលកម្មបថាទាំង ១០ នឹងចម្រើនច្រើនឡើង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាល
 បើភិក្ខុមនុស្ស មានអាយុ ១០ ឆ្នាំ សូម្បីជាក្សេម កុសលកិម៌នមាន ចើផល
 ឡើងទៅហើយ មនុស្សអ្នកធ្វើកុសល តើនឹងមានមតិណា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ កាលបើភិក្ខុមនុស្ស មានអាយុ ១០ ឆ្នាំ ជនទាំងឡាយណា ជា
 អ្នកមិនគោរពមាតា មិនគោរពបិតា មិនគោរពសមណៈ មិនគោរព
 ប្រាហ្មណ៍ មិនប្រព្រឹត្តកោតក្រែងបុគ្គលជាច្បងក្នុងក្រុម ជនទាំងនោះ
 នឹងជាអ្នកគួរគេបូជាផង នឹងជាអ្នកគួរគេសរសើរផង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 មនុស្សក្នុងកាលវត្សរ៍នេះ ដែលជាអ្នកគោរពមាតា គោរពបិតា គោរព
 សមណៈ គោរពប្រាហ្មណ៍ ប្រព្រឹត្តកោតក្រែងបុគ្គលជាច្បង ក្នុងក្រុម
 មនុស្សទាំងនោះទើបជាអ្នកគួរគេបូជាផង គួរគេសរសើរផង ដូចម្តេចមិញ

ឃីរោមេវ ខោ ភិក្ខុវេ ទសវស្សាយុកេសុ មនុស្សសុ
 យេ តេ ភវិស្សន្តិ អមត្តយ្យា អបេត្តយ្យា អស្សា-
 មញ្ញា អព្រហ្មញ្ញា ទកុលេដេដ្ឋាបនាយិទោ តេ
 បូជា ច ភវិស្សន្តិ ទាសំសា ច ទសវស្សាយុកេ-
 សុ ភិក្ខុវេ មនុស្សសុ ច ភវិស្សតិ មាតាតិ វា
 មាតុញ្ញាតិ វា បិតាតិ វា បិតុញ្ញាតិ វា^(១) មាតុលា-
 ទិតិ វា អាចរិយភរិយាតិ វា គរុនំ ទារាតិ វា សម្ពេទំ
 លោកោ ភមិស្សតិ យថា អដេឡកា កុក្កុជា សូកា
 សោណា សិគាលា^(២) ទសវស្សាយុកេសុ ភិក្ខុវេ
 មនុស្សសុ តេសំ សត្តានំ អញ្ញមញ្ញម្មំ តិព្វោ អា-
 យាតោ បទុបដ្ឋិតោ ភវិស្សតិ តិព្វោ ព្យាទានោ តិព្វោ
 មនោបទោសោ ទិក្ខំ វេកាចិក្ខំ មាតុបិ បុត្តមិ ។
 បុត្តស្សបិ មាតា ។ បិតុបិ បុត្តមិ ។ បុត្តស្សបិ បិតា ។

១ ម. ម. បិតាតិ វា បិតុញ្ញាតិ វា ម. ទិស្សតិ ។ ២ ម. កុក្កុស្សកា លោលសិកាលា ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលដែលពួកមនុស្សមានកាយ ១០ ឆ្នាំ ដនលា
 មិនគោរពមាតា មិនគោរពបិតា មិនគោរពសមណៈ មិនគោរព
 ព្រាហ្មណ៍ មិនប្រព្រឹត្តការកម្រិតបុគ្គលជាច្បង ក្នុងក្រកូល ដនទាំងនោះ
 ទើបជាអ្នកគួរតែដឹង គួរគេសរសើរដឹង ដូច្នោះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ កាលដែលមនុស្សមានកាយ ១០ ឆ្នាំ ទឹងមិនមានសេចក្តីគោរព
 ភោគក្រែងថា (អ្នកនេះ) ជាមាតា ជាម្តាយមិនទាន់មាតា ជាបិតា ជា
 ម្តាយមិនទាន់បិតា ជាម្តាយទំនាស់មាតា ជាករិយារបស់អាចារ្យ ឬថា
 ជាប្រពន្ធរបស់គ្រូ (វិនិច្ឆ័យ) ដូច្នោះឡើយ សក្ខុលោកទឹងប្រក្រតិប្រជ្ញា
 ដូចជាពិពៃ មាន គ្រូ គ្រូ ចបក ដូច្នោះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាល
 ដែលមនុស្សមានកាយ ១០ ឆ្នាំ គិតដំភ្លៀវក្លា ព្យាបាទដំភ្លៀវក្លា ចិត្ត
 ប្រក្រតិភ្លៀវក្លា ចិត្តប្រាថ្នាទឹងសម្លាប់ដំភ្លៀវក្លា ទឹងកើតប្រាកដដល់គ្នា
 ទឹងគ្នា គឺមាតាទឹងបុត្ត ។ បុត្តទឹងមាតា ។ បិតាទឹងបុត្ត ។ បុត្តទឹងបិតា ។

ចក្ខុវិស័យៈ តិរិយាណាមិ

កាតុបិ ភតិវិយា ។ ភតិវិយា ភាតិ(១) តិញ្ចា
 អយានោ បច្ចុប្បដ្ឋិតោ ភវិស្សតិ តិញ្ចា ព្យាបាណោ
 តិញ្ចា មនោបណោសោ តិញ្ចំ វេទកចិត្តំ សេយ្យជាបិ
 ភិក្ខុវេ មាភវិកស្ស មិកំ ធិស្វា តិញ្ចា អយានោ
 បច្ចុប្បដ្ឋិតោ ហោតិ តិញ្ចា ព្យាបាណោ តិញ្ចា មនោ-
 បណោសោ តិញ្ចំ វេទកចិត្តំ ឯវេមេវ ទោ ភិក្ខុវេ
 ធនវស្សយុកេសុ មនុស្សេសុ តេសំ សត្តានំ
 អញ្ញមញ្ញម្ហិ តិញ្ចា អយានោ បច្ចុប្បដ្ឋិតោ ភវិស្ស-
 តិ តិញ្ចា ព្យាបាណោ តិញ្ចា មនោបណោសោ តិញ្ចំ
 វេទកចិត្តំ មាតុបិ បុត្តម្ហិ ។ បុត្តស្សបិ មាតវិ ។
 បិតុបិ បុត្តម្ហិ ។ បុត្តស្សបិ បិតវិ ។ កាតុបិ ភតិវិ-
 យា(២) ។ ភតិវិយាបិ ភាតិវិ តិញ្ចា អយានោ
 បច្ចុប្បដ្ឋិតោ ភវិស្សតិ តិញ្ចា ព្យាបាណោ តិញ្ចា
 មនោបណោសោ តិញ្ចំ វេទកចិត្តំ ។

១ កាតុបិ ភាតិវិ ។ ភាតុបិ ភតិវិយា ។ ភតិវិយាបិ ភាតិវិ ។ ២ កាតុបិ ភាតិវិ ។
 ភាតុបិ ភតិវិយា ។

ចក្ខុវិស័យៈ តិរិយាណាមិ

ចនិច្ចុប្បសនិចិចនិច្ចុប្បស្រី ។ ធម្មដិញ្ចិវិញ្ចា ព្យាបាណោ ចិញ្ចា ចិញ្ចា
 ច្រទ្ធស្តដិញ្ចិវិញ្ចា ចិញ្ចាច្រាថ្នាចិនិសទ្ធាចិញ្ចិវិញ្ចា របស់ចនិច្ចុប្បសនិចិ
 កើតប្រាកដវិញ្ញាណដល់ចនិច្ចុប្បសនិចិ ម្ចាស់ភិក្ខុចំណិច្ចាយ ធម្មដិញ្ចិវិញ្ចា
 ព្យាបាណោ ចិញ្ចាច្រទ្ធស្តដិញ្ចិវិញ្ចា ចិញ្ចាច្រាថ្នាចិនិសទ្ធាចិញ្ចិវិញ្ចា
 របស់ប្រាមម្រឹក កើតវិញ្ញាណដ ប្រាមម្រឹក មាតុបណាដូចម្តេច
 មិញ ម្ចាស់ភិក្ខុចំណិច្ចាយ កាលវេលាមនុស្សមានអាយុ ១០ ឆ្នាំ ធម្មដិ
 ញ្ចិវិញ្ចា ព្យាបាណោ ចិញ្ចាច្រទ្ធស្តដិញ្ចិវិញ្ចា ចិញ្ចាច្រាថ្នាចិនិសទ្ធាចិញ្ចិវិញ្ចា
 របស់សត្វចំណិច្ចាយ ធម្មដិញ្ចិវិញ្ចា ដល់ភាគចិនិច្ចា មាតុបណា
 មេយ្យដូច្នោះឯង តិរិយាណាមិ ។ បុត្តនិចិមាតា ។ បិកាចិនិច្ចុប្បសនិចិ ។
 បុត្តនិចិមាតា ។ ចនិច្ចុប្បសនិចិចនិច្ចុប្បស្រី ។ ធម្មដិញ្ចិវិញ្ចា ព្យាបាណោ
 ចិញ្ចាច្រទ្ធស្តដិញ្ចិវិញ្ចា ចិញ្ចាច្រាថ្នាចិនិសទ្ធាចិញ្ចិវិញ្ចា របស់ចនិ
 ច្ចុប្បសនិចិកើតប្រាកដ ដល់ចនិច្ចុប្បសនិចិ ។

(៤៧) ធនសវស្សាយុកេសុ ភិក្ខុវេ មនុស្សសុ
 សត្តាហំ សត្តន្តរកោយោ កវិស្សតិ តេ អញ្ញមញ្ញំ
 មិកសញ្ញំ^(១) បដិលកិស្សន្តំ តេសំ តិណ្ណាណំ សត្តានំ
 ហាក្ខុសុ ហាក្ខុកវិស្សន្តំ តេ តិណ្ណាណំ សត្តនំ
 ឯស មិកោតិ^(២) អញ្ញមញ្ញំ ជីវិតា វេរោមិស្សន្តំ ។
 អដោ តេសំ ភិក្ខុវេ សត្តានំ ឯកច្ចានំ ឯវិ
 កវិស្សន្តំ មា ច មយំ កត្យំ មា ច អម្មេ កោចិ
 យទ្ធនំ មយំ តិណ្ណាណំ វា វនកហានំ វា
 វុត្តកហានំ វា ធនិវិទុក្កំ វា បទ្ធកវិសមំ វា បរិ-
 សិទ្ធា វនម្ភលដលាហារា យាបេយ្យមាតិ ។ តេ
 តិណ្ណាណំ វា^(៣) វនកហានំ វា^(៤) វុត្តកហានំ
 វា^(៥) ធនិវិទុក្កំ វា^(៦) បទ្ធកវិសមំ វា^(៧) បរិសិទ្ធា
 សត្តាហំ វនម្ភលដលាហារា យាបេយ្យន្តំ ។ តេ
 កស្ស សត្តាហស្ស អច្ចុយេន តិណ្ណាណា
 វនកហានា វុត្តកហានា ធនិវិទុក្កា បទ្ធកវិសមា

១ ឧ. អញ្ញមញ្ញំ . . . ។ ២ ឧ. ឧ. ឯស មិកោ ឯស មិកោតិ វាចេត្តិកំ វិស្សតិ ។
 ៣-៤-៥-៦-៧ ឧ. វិស្សតិ ។

(៤៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលដែលមនុស្សទានកាយ ១០ ឆ្នាំ
 សត្តន្តរកថ្វ (លោកវិនាសទៅដោយគ្រឿងស្រ្តាវុធ) ទំនើក្តីនាទារឡើង
 អស់ ៧ ថ្ងៃ មនុស្សទាំងនោះទំនើសម្គាល់គ្នាថា ដូចជាម្រឹក គ្រឿងស្រ្តា-
 វុធដ៏មុត្តាទំនើដាច់នៅកែក្នុងវែង វែមនុស្សទាំងនោះ មនុស្សទាំងនោះស-
 ម្គាល់ថា នេះជាម្រឹក ហើយក៏ដាច់ជីវិតគ្នាទំនើគ្នា ដោយគ្រឿងស្រ្តាវុធ
 ដ៏មុត្តា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះឯង ចណ្តាសត្វទាំងនោះ
 សត្វពួកខ្លះទំនើគ្នា យ៉ាងនេះថា ពួកយើងកុំសម្លាប់បុរសណាមួយឡើយ
 ទាំងបុរសណាមួយក៏កុំសម្លាប់ពួកយើងឡើយ បើដូច្នោះ ពួកយើងគួរចូល
 ទៅកេស្មីស្សាន ព្រៃស្សាន ឈើស្សាន ស្ម័គ្រដែលទៅមកបានដោយ
 លំបាក ឬក្តីដែលមិនចេះស្ម័ ហើយយកមើមទំនើវ្វែក្តីព្រៃ ជាភាហារ
 ចិញ្ចឹមជីវិត ។ សត្វទាំងនោះ ទំនើចូលទៅកេស្មីស្សាន ព្រៃស្សាន ឈើ
 ស្សាន ស្ម័គ្រដែលទៅមកបានដោយលំបាក ឬក្តីដែលមិនចេះស្ម័ ហើយ
 យកមើមទំនើវ្វែក្តីព្រៃ ជាភាហារចិញ្ចឹមជីវិតអស់៧ថ្ងៃ ។ លុះថ្ងៃនោះ
 កន្លងទៅ ទើបសត្វអម្បាលនោះចេញមក អំពីស្ម័ស្សាន អំពីព្រៃស្សាន
 អំពីឈើស្សាន អំពីស្ម័គ្រដែលទៅមកបានដោយលំបាក អំពីក្តីដែលមិន

ចល័តិសុត្ត អកុសលកម្មចរិតិ អយុអាទិវ្យាមំ

ឯកុម្ភិកា អញ្ញមញ្ញំ អាណិដ្ឋិកា សកាសុ(១) កា-
 យំស្សន្តិ យេមស្សាសិស្សន្តិ ធិដ្ឋា កោ សត្តា
 ដីសិ ភ្នំ(២) ធិដ្ឋា កោ សត្តា ដីសិភិ ។
 អថទោ តេសំ ភិក្ខុវេ សត្តានំ ឯវំ ភវិស្សតិ
 មយំ ទោ អកុសលានំ ធម្មានំ សមាទានហេតុ
 ឯវុយំ(៣) អាយតំ ញាតិក្កយំ បត្តា យន្តន មយំ
 កុសលំ ករេយ្យម ភី កុសលំ ករេយ្យម
 យន្តន មយំ ចាណាតិចារា វិមេយ្យម ឥនំ កុសលំ
 ធម្មំ សមាទាយ វិត្តយ្យមាតិ ។ តេ ចាណាតិចារា
 វិមិស្សន្តិ ឥនំ កុសលំ ធម្មំ សមាទាយ វិត្តិស្សន្តិ
 តេ កុសលានំ ធម្មានំ សមាទានហេតុ អយុធាបិ
 វឌ្ឍិស្សន្តិ វណ្ណធម៌ វឌ្ឍិស្សន្តិ តេសំ អយុធាបិ
 វឌ្ឍមាទានំ វណ្ណធម៌ វឌ្ឍមាទានំ ធសវស្សយុកានំ
 មនុស្សានំ វិសតិវស្សយុកា មុត្តា ភវិស្សន្តិ ។
 អថទោ តេសំ ភិក្ខុវេ សត្តានំ ឯវំ ភវិស្សតិ ។

១ ខ. ប. សក ។ ២ ខ. ប. ភ្នំ ឧ ទិស្សតិ ។ ៣ ខ. ឃុច្ឆិ ឧ ទិស្សតិ ។

ចល័តិសុត្ត សេច្ឆិវ្យាបាតកុសលកម្មចរិ សេច្ឆិចម្រឹមដោយអាយុជាដើម
 កថស្មី ហើយឧបន្ទាវវិញ្ញាចេវមក រួចហើយនិយាយរកកំភាកំ ល្អនិលោម
 គ្នាភ្នំកេនីទាំងឡាយដោយពាក្យថា ខ្ញាលអ្នកដឹងចម្រើន អ្នករស់នៅដូចពួក
 សត្វ ដែលយើងបានឃើញហើយ ខ្ញាលអ្នកដឹងចម្រើន អ្នករស់នៅដូចពួក
 សត្វដែលយើងបានឃើញហើយ ។ ខ្ញាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះឯង
 សត្វកម្សាលនោះ នឹងមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ពួកយើងនេះឯង
 បានជាដល់ខ្លួនការអស់ទៅ នៃញាតិជាច្រើនដូច្នោះ ព្រោះហេតុតែកាន់ធម៌
 ជាអកុសលទាំងឡាយ ចើដូច្នោះមានតែពួកយើងធ្វើកុសលវិញ តើគួរ
 ធ្វើកុសលដូចអ្នក ល្អើយចុះ ពួកយើងគួររៀនចាត់ចែងចុះ ប្រ-
 ព្រឹត្តិសមាទានខ្លួនកុសលធម៌នេះចុះ ។ ទើបសត្វទាំងនោះនាំគ្នារៀនចាត់
 ចាណាតិចារា ប្រព្រឹត្តិសមាទាន ខ្លួនកុសលធម៌នេះ សត្វទាំងនោះ ក៏
 ចម្រើនអាយុ ចម្រើនពណ៌សម្បុរឡើង ព្រោះហេតុដែលបានសមាទានខ្លួន
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ កាលសត្វទាំងនោះបានចម្រើនអាយុ ចម្រើនពណ៌
 សម្បុរហើយ ពួកទាំងឡាយរបស់ពួកបុស្ស ដែលមានអាយុ ១០ ឆ្នាំ
 ក៏ស្រឡប់ទៅ ជាមានអាយុ ២០ ឆ្នាំឡើងវិញ ។ ខ្ញាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 លំដាប់នោះឯង សត្វកម្សាលនោះ នឹងមានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា

មយំ ទោ កុសលានំ ធម្មានំ សមាទានហេតុ អាយុ-
 នាមិ វុទ្ធាម វុណ្ណានមិ វុទ្ធាម យទ្ធន មយំ កិយ្យា-
 សោ មត្តាយ កុសលំ ករេយ្យម កី កុសលំ ក-
 រេយ្យម^(១) យទ្ធន មយំ អនិច្ឆានាទា វិរមេយ្យម កា-
 មេសុ មិច្ឆាទាវ វិរមេយ្យម^(២) មិសុណាយ វាចាយ
 វិរមេយ្យម ធុរសាយ វាចាយ វិរមេយ្យម សម្មច្បុលា-
 ទា វិរមេយ្យម អភិជ្ឈំ បដហេយ្យម ព្យាទានំ បដ-
 ហេយ្យម មិច្ឆានិដ្ឋិ បដហេយ្យម កយោ ធម្ម
 បដហេយ្យម អធម្មភកំ វិសមលោកំ មិច្ឆានន្តំ យទ្ធន
 មយំ មត្តេយ្យ អស្សាម មេត្តេយ្យ សាមញ្ញ
 ព្រហ្មញ្ញ កុលេ ជេដ្ឋាបទាយិទោ ឥទំ កុសលំ
 ធម្មំ សមាទាយ វត្តេយ្យមាតិ ។ តេ មត្តេយ្យ
 កវិស្សន្តិ មេត្តេយ្យ សាមញ្ញ ព្រហ្មញ្ញ កុលេ
 ជេដ្ឋាបទាយិទោ ឥទំ កុសលំ ធម្មំ សមាទាយ
 វត្តេយ្យនិ តេសំ^(៣) កុសលានំ ធម្មានំ សមាទា-
 ហេតុ អាយុនាមិ វុទ្ធិស្សន្តិ វុណ្ណានមិ វុទ្ធិស្សន្តិ តេសំ

• ១. កំ កុសលំ ករេយ្យមាតិ ឧ ទិស្សនិ ។ ២ ឧ. ម. ធម្មន្តេ មុលាភិក
 វិរមេយ្យមាតិ ទិស្សនិ ។ ៣ ឧ. ម. តេ ។

ពួកយើងបានចម្រើនកាយ បានចម្រើនពណ៌សម្បុរឡើងវិញ ព្រោះហេតុតែ
 បានសមាទាន ខ្ញុំវត្តសលធម៌ទាំងឡាយ បើដូច្នោះ ពួកយើងគួរធ្វើកុសល
 ឲ្យច្រើនក្រៃលែង ជាងនេះទៅទៀត តើគួរធ្វើកុសលអ្វី ឈ្លើយចុះ ពួក
 យើងគួររៀនចាក់អង្គទាន គួររៀនចាក់ការមេសុ មិច្ឆាទា គួររៀនចាក់
 មិសុណភាព គួររៀនចាក់ធុរសភាព គួររៀនចាក់សម្មច្បុលាច គួរលះបង់
 អភិជ្ឈ គួរលះបង់ព្យាទាទ គួរលះបង់មិច្ឆាទិដ្ឋិទេញ គួរលះបង់ធម៌ ព
 ច្រកាវ នី អធម្មភកៈ ១ វិសមលោកៈ ១ មិច្ឆាធម្មៈ ១ ទេញ បើដូច្នោះ
 ពួកយើងគួរដាំអ្នកការពរមាតា គោរពបិតា គោរពសមណៈ គោរព
 ព្រាហ្មណ៍ និងដាំអ្នកប្រព្រឹត្តកោតក្រែងច្រកូលជាច្បង គួរត្រកូល ពួក
 យើងគួរដាំអ្នកប្រព្រឹត្ត សមាទាន ខ្ញុំវត្តសលធម៌ទាំងនេះចុះ ។ សត្វទាំងនោះ
 ក៏ដាំអ្នកការពរមាតា គោរពបិតា គោរពសមណៈ គោរពព្រាហ្មណ៍
 និងដាំអ្នកប្រព្រឹត្ត កោតក្រែងច្រកូលរៀមច្បង ប្រព្រឹត្តសមាទាន ខ្ញុំវត្ត-
 សលធម៌នេះក៏បានចម្រើនកាយ ចម្រើនពណ៌សម្បុរឡើងវិញ ព្រោះហេតុ
 ដែលបានសមាទាន ខ្ញុំវត្តសលធម៌ទាំងនោះកាលសត្វអម្បាលនោះចម្រើន

បញ្ជីត្រីសូត្រ ឧត្តរសុត្តន្តបិដក អាយុភាគីវង្ស័

អាយុនាមិ វង្សមាណំ វណ្ណានមិ វង្សមាណំ វិ-
 សតិវស្សយុកានំ មនុស្សានំ ចត្តាឡីសវស្សយុកា
 បុត្តា កវិស្សន្តិ ។ ចត្តាឡីសវស្សយុកានំ មនុ-
 ស្សានំ អសិវិស្សយុកា បុត្តា កវិស្សន្តិ ។ អសិវិ-
 វស្សយុកានំ មនុស្សានំ សង្កឹវស្សសតាយុកា
 បុត្តា កវិស្សន្តិ ។ សង្កឹវស្សសតាយុកានំ មនុស្សានំ
 វិសតិវស្សសតាយុកា បុត្តា កវិស្សន្តិ ។ វិសតិ-
 វិស្សសតាយុកានំ មនុស្សានំ ចត្តាឡីសធនវស្ស-
 សតាយុកា(*) បុត្តា កវិស្សន្តិ ។ ចត្តាឡីសធន-
 វស្សសតាយុកានំ មនុស្សានំ ទ្រេវស្សសហស្ស-
 យុកា បុត្តា កវិស្សន្តិ ។ ទ្រេវស្សសហស្សយុ-
 កានំ មនុស្សានំ ចត្តាវិស្សសហស្សយុកា បុត្តា
 កវិស្សន្តិ ។ ចត្តាវិស្សសហស្សយុកានំ មនុស្ស-
 នំ អង្គវស្សសហស្សយុកា បុត្តា កវិស្សន្តិ ។

* ខ. វិសិណវិស្សសតាយុកា បុត្តា កវិស្សន្តិ ។ វិសិណវិស្សសតាយុកានំ មនុស្សានំ ចត្តាវិសិណវិស្សសតាយុកា ។

បញ្ជីត្រីសូត្រ សេដ្ឋីវិញ្ញាណឧត្តរសុត្តន្តបិដក កាលប្រដិទោយនាយុនាមិ

អាយុចរម្រឹទ្ធនាហិសម្បារឡើងហើយ កូនចំណីឡាយរបស់ពួកមនុស្សដែល
 មានអាយុ ២០ ឆ្នាំ ក៏មានអាយុ ៤០ ឆ្នាំឡើងវិញ ។ កូនចំណីឡាយរបស់
 ពួកមនុស្ស ដែលមានអាយុ ២០ ឆ្នាំ ក៏មានអាយុ ៨០ ឆ្នាំឡើងវិញ ។
 កូនចំណីឡាយរបស់ពួកមនុស្ស ដែលមានអាយុ ៨០ ឆ្នាំក៏មានអាយុ ១៦០
 ឆ្នាំឡើងវិញ ។ កូនចំណីឡាយរបស់ពួកមនុស្ស ដែលមានអាយុ ១៦០ ឆ្នាំ
 ក៏មានអាយុ ៣២០ ឆ្នាំឡើងវិញ ។ កូនចំណីឡាយរបស់ពួកមនុស្ស
 ដែលមានអាយុ ៣២០ ឆ្នាំ ក៏មានអាយុ ៦៤០ ឆ្នាំឡើងវិញ ។ កូន
 ចំណីឡាយរបស់ពួកមនុស្ស ដែលមានអាយុ ៦៤០ ឆ្នាំ ក៏មានអាយុ ១២៨០
 ឆ្នាំឡើងវិញ ។ កូនចំណីឡាយរបស់ពួកមនុស្ស ដែលមានអាយុ ១២៨០
 ឆ្នាំ ក៏មានអាយុ ២ ពាន់ឆ្នាំឡើងវិញ ។ កូនចំណីឡាយរបស់ពួក
 មនុស្ស ដែលមានអាយុ ២ ពាន់ឆ្នាំ ក៏មានអាយុ ៨ ពាន់ឆ្នាំឡើងវិញ ។

អដ្ឋវស្សសហស្សយុកានំ មនុស្សានំ វិសតិវស្សស-
ហស្សយុកា បុត្តា ភវិស្សន្តិ ។ វិសតិវស្សសហស្ស-
យុកានំ មនុស្សានំ ចត្តាធឿសវស្សសហស្សយុកា
បុត្តា ភវិស្សន្តិ ។ ចត្តាធឿសវស្សសហស្សយុកានំ
មនុស្សានំ អសីតិវស្សសហស្សយុកា បុត្តា ភវិស្សន្តិ ។

(៤៨) អសីតិវស្សសហស្សយុកេសុ ភិក្ខុវេ
មនុស្សេសុ មញ្ញវស្សសតិកា កុមារិកា អលំបតេយ្យ
ភវិស្សន្តិ ។ អសីតិវស្សសហស្សយុកេសុ ភិក្ខុវេ
មនុស្សេសុ តយោ អាពាហ ភវិស្សន្តិ វត្តា អនុសង់
ជក ។ អសីតិវស្សសហស្សយុកេសុ ភិក្ខុវេ មនុ-
ស្សេសុ អយំ ជម្ពុទិចោ វត្តោ វេវ ភវិស្សតិ ជីតោ
ច កុត្តកុដសម្បតិកា^(១) តាមនិកមរាជនាទិយោ ។
អសីតិវស្សសហស្សយុកេសុ ភិក្ខុវេ មនុស្សេសុ
អយំ ជម្ពុទិចោ អវិចិ មញ្ញេ ដុដោ^(២) ភវិស្សតិ
មនុស្សេហិ សេយ្យដាចិ ធន្យវងំ វា សារវងំ វា ។

១ កុត្តកុដសម្បតិកា ឃា ២ ម. ដុដោ ។

ក្នុងពំនិទ្យាយាចសំព្ពកមនុស្ស ដែលមានកាយ៨ ពាន់ឆ្នាំ ក៏មានកាយ
៤ មុំខ្លាំងឡើងវិញ ។ ក្នុងពំនិទ្យាយាចសំព្ពកមនុស្ស ដែលមានកាយ
៤ មុំខ្លាំង ក៏មានកាយ ៤ មុំខ្លាំងឡើងវិញ ។ ក្នុងពំនិទ្យាយាចសំព្ព
មនុស្ស ដែលមានកាយ ៤ មុំខ្លាំង ក៏មានកាយ ៨ មុំខ្លាំង ឡើងវិញ ។

(៤៨) ម្ចាស់ភិក្ខុពំនិទ្យាយ កាលបើពួកមនុស្ស មានកាយ ៨ មុំខ្លាំង
ពួកនាទិកុមារិកា មានកាយ ៥០០ ឆ្នាំ រទិចល្មមឲ្យមានជីវិត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ពំនិទ្យាយ កាលបើពួកមនុស្ស មានកាយ ៨ មុំខ្លាំង នឹងមានអាពាហនៃ
ព្យាយាម គឺចំណង់ក្នុងភាហារ ១ បរិភោគភាហារមិនបាន ១ សេចក្តីត្រាំ
ត្រាភានិកាយ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពំនិទ្យាយ កាលដែលពួកមនុស្ស មាន
កាយ ៨ មុំខ្លាំង ជម្ពុទិចនេះ នឹងជាទិចស្តុកស្តុម្តង់ទូលាយ មានស្រុក និងម
រាជនាមី (ភ ។ គ្នា) មួយរយៈពេលវែងឆ្នាំ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពំនិទ្យាយ កាល
បើពួកមនុស្សមានកាយ ៨ មុំខ្លាំង ជម្ពុទិចនេះនឹងពេញ ដោយពួកមនុស្ស
(រកបរទ្វារគ្មាន) ដូចអវិចិទរក កុំនោរសោត ដូចវិប្រមបុស ឬវិប្រវនិក្ខំ ។

អសីតិវិស្សសហស្សយុគេស្ស កិក្ខុវេ មនុស្សេស្ស
អយំ ពារណសី កេតុមតិ ធាម រាជធានី កវិស្សតិ
ឥន្ទា វេវ ដីតា ច តហុជិតា ច អាតិណ្ណមនុស្សា ច
សុតិក្ខា ច ។ អសីតិវិស្សសហស្សយុគេស្ស កិក្ខុវេ
មនុស្សេស្ស ឥមស្មី ជម្ពុដិមេ តេតុរាសីតិធនសហស្សនិ
កវិស្សន្តិ កេតុមតិរាជធានីបមុទានិ ។ អសីតិវិស្ស-
សហស្សយុគេស្ស កិក្ខុវេ មនុស្សេស្ស កេតុមតិរា-
ជធានីយា(១) សង្កា ធាម រាជា ឧប្បជ្ជិស្សតិ ត្រូវត្រី
ធម្មិកោ ធម្មរាជា បាតុរោ វិជិតាវី ជនបទផ្លូវវិ-
យប្បត្តោ សត្តរាគនសមន្តាគោ ។ តស្ស្តិមាជិ សត្ត
រាគនាជិ កវិស្សន្តិ សេយ្យមីនំ ត្រូវត្រី ហត្ថិរាគនំ
អស្សរាគនំ មណិរាគនំ ឥត្តិរាគនំ តហបតិរាគនំ បរិបា-
យកាតនមេវ សត្តមំ ។ បរោសបាស្សំ ទោ បនស្ស
បុត្តា កវិស្សន្តិ សូរា វិវត្តនា(២) បរោសេនប្ប-
មន្តនា ។ សោ ឥមំ បេវី សាករបរិយន្តំ អនេណ្ណន
អសរត្តន ធម្មេន អភិវិជ័យ អន្ធពាវសិស្សតិ ។

១ ១. កេតុមតិយា រាជធានីយា ។ ២ កង្កាយតិព្រហ្ម ហេតុវេ ទិស្សតិ ។

ម្ចាស់កិក្ខុវេស្សយ កាលបើពួកមនុស្ស មានអាយុ៤ម៉ឺនឆ្នាំ ក្រុម
ពារណសីនេះ នឹងប្រែឈ្មោះជាកុមារិកជនវិញ ជាករណី ស្តុក-
ស្តម្ភ ជំនួយ មានជនក៏ច្រើន មានមនុស្សក្រុះករ និងមានភិក្ខុហារ
ជីសម្បូណិ ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេស្សយ កាលបើពួកមនុស្ស មានអាយុ៤ម៉ឺន
ឆ្នាំ ក្នុងជម្ងឺច្រើននេះ នឹងមានគោរដមុខ៤ពាន់ មានកុមារិកជន៦នាក់
ប្រធាន ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេស្សយ កាលបើពួកមនុស្ស មានអាយុ៤ម៉ឺនឆ្នាំ នឹង
មានព្រះរាជា (១ព្រះអង្គ) ព្រះនាមសន្តិៈទ្រង់រើករឡើង ក្នុងកេតុមតិរាជធានី
ជាស្តេចប្រក្រតិ ទ្រង់ជាធម្មិកធម្មរាជ ជាស្ស្តិរាលីវេនដី មានសមុទ្រ
ទាំង៤ ជាទីចម្រុក ជាស្តេចឈ្មោះសត្រ័ម ទ្រង់មានជនបរាជ័យទ្រង់កោត
ទ្រង់ចិប្បណិ ដោយកែន ៧ ប្រការ ។ ឯកែនទាំង៧ ប្រការរបស់ព្រះ
បាទសន្តិៈនោះ នី ចក្កកែន ១ ហត្ថិកែន ១ អស្សកែន ១ មណិកែន ១
ឥត្តិកែន ១ តហបតិកែន ១ រាជបរិបាយកែន ១ ផល ជាកម្រប់ ៧ ។
ឯព្រះបាទសន្តិៈនោះ នឹងមានព្រះរាជបុត្រ ច្រើនជាងពាន់ សុទ្ធសឹង
ភ្ញៀវភ្ញា កង់កាច សន្តិកសន្តិឧទ្ទិស្តិកសនា បេសស្តេជវិទុបាទ ។
ព្រះបាទសន្តិៈនោះ ទ្រង់ត្រួតត្រាគ្រប់គ្រង ខ្លួនវេនដី ដែលមានសាគរជា
ទីចម្រុក ដោយធម៌ មិនបាច់ប្រើកាថ មិនបាច់ប្រើគ្រឿងស្រវាណ្ត ។

សុត្តន្តបិដក វិមលកាយស្ស បាដិកវគ្គ

អសីតិវស្សស ហស្សយុតេសុ កិត្តុវេ មនុស្សសុ
 មេត្តយេន្ធ ធាម ភគវំ លោកេ ឧប្បជ្ជិស្សតិ អរហំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធា វិជ្ជាចរណសម្មុទ្ធា សុគតោ លោកវិទូ
 អនុត្តរេ បុរិសធម្មសារថិ សត្តា នេវមនុស្សានំ តុទ្ធោ
 ភគវំ សេយ្យថាពាហមេតាហិ លោកេ ឧប្បន្នោ
 អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា វិជ្ជាចរណសម្មុទ្ធា សុគតោ
 លោកវិទូ អនុត្តរេ បុរិសធម្មសារថិ សត្តា នេវមនុ-
 ស្សានំ តុទ្ធោ ភគវំ ។ សោ វមំ លោកំ សនេវកំ
 សមារតំ សព្វហ្មកំ សស្សមណាព្រហ្មណី មជំ
 សនេវមនុស្សំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា បរេវេទស្សតិ

សុត្តន្តបិដក វិមលកាយ សាដិកវគ្គ

ម្នាលភិក្ខុ ពាលបើភ្នកមនុស្ស មានកាយ៨មុខធ្លា ព្រមទៅ
 ព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះនាមមេត្តយ្យៈ ចំនីកើតឡើងក្នុងលោក ទ្រង់ងាយចាក
 កិលេស ទ្រង់ក្រាស់ដឹងញយ្យធម៌ព័ន្ធន៍ ដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គ
 ទ្រង់ចិច្ចលិវដោយវិជ្ជាចំនិចរណៈ ទ្រង់មានព្រះដំណើរល្អ ទ្រង់ជ្រាប
 ច្បាស់ខ្លះក្រៃលែក ទ្រង់ប្រសើរដោយសីលាចិត្តណា ឥតមានបុគ្គលណា
 ស្មើ ទ្រង់ខ្លួនខ្លួនបុរសដែលគួរខ្លួន ទ្រង់ជាសាស្ត្រានៃទេវតាចំនិមនុស្ស
 ព័ន្ធន៍ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ខ្លះចក្កវិយសច្ច ទ្រង់មានដំណើរទៅកាន់
 ត្រៃកត ខ្លាត់ចាលហើយ ដូចជាភថាភត ដែលងាយចាកកិលេស
 ក្រាស់ដឹងញយ្យធម៌ព័ន្ធន៍ ដោយប្រពៃចំពោះខ្លួនចំនិ ចិច្ចលិវដោយ
 វិជ្ជាចំនិចរណៈ មានដំណើរល្អ ជ្រាបច្បាស់ខ្លះក្រៃលែក ប្រសើរ
 ដោយសីលាចិត្តណា ឥតមានបុគ្គលណាស្មើ ខ្លួនខ្លួនបុរសដែលគួរខ្លួន
 ជាសាស្ត្រានៃទេវតា ចំនិមនុស្សព័ន្ធន៍ ជ្រាបច្បាស់ខ្លះចក្កវិយសច្ច
 មានដំណើរទៅកាន់ត្រៃកត ខ្លាត់ចាលហើយ ដែលកើតឡើងក្នុងលោក
 ក្នុងកាលឥឡូវនេះដែរ ។ ព្រមមេត្តយ្យៈ មានព្រះភាគអង្គីនោះ ទ្រង់
 បានក្រាស់ដឹង បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ខ្លះព្រះនិព្វានចំពោះព្រះអង្គ ហើយ
 ញ្ញាំងលោកនេះ ព្រមព័ន្ធន៍លោក មារលោក ព្រហ្មលោក ញ្ញាំងពពួក
 សត្វព្រមព័ន្ធសមណៈចំនិព្រហ្មណី ព័ន្ធនុស្សជាសម្មតិទេពចំនិមនុស្ស

ចក្ខុវិស្វកម្ម មេត្តេយ្យស្ស អនិច្ចា មុណាមា

សេយ្យជាតាហមេតេហិ ឥមំ លោកិ សនេវកំ សមា-
 កំ សុត្រហ្មកំ សស្សមណាត្រាហ្មណី បដិ សនេវម-
 ទុស្សំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា បវេនមិ ។ សោ ធម្មំ
 ទេសេស្សតិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោ-
 សាទកល្យាណំ សាត្តំ សព្វញ្ញំ កេវលបរិបុណ្ណំ
 បរិសុទ្ធិំ ត្រហ្មចរិយំ បកាសេស្សតិ សេយ្យជាតាហមេ-
 តេហិ ធម្មំ ទេសេមិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ
 បរិយោសាទកល្យាណំ សាត្តំ សព្វញ្ញំ កេវល-
 បរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធិំ ត្រហ្មចរិយំ បកាសេមិ ។ សោ
 អនេកសហស្សំ^(១) កិក្កុសង្កំ បរិហាស្សតិ សេយ្យជា-
 តាហំ ឯករហិ អនេកសតំ កិក្កុសង្កំ បរិហាមិ ។
 អដទោ កិក្កុវេ សង្ខោ ធាម វាជា យោ សោ^(២)
 យុទោ វញ្ញា មហាបដានេន កាវចិកោ តំ យុចំ
 ទុស្សាមេត្វា អជ្ឈាវសិក្ខា វិស្សដ្ឋិក្ខា^(៣) សមណាត្រាហ្ម-
 ណាតេ បណាដិកវណិ ព្វតទ យោ ធាកា ធំ ធំ ធំ ត្វា

១ ម. អនេកសហស្សំ ។ ២ ទ. យេស្ស ។ ៣ ទ. ទទិក្ខា វិស្សដ្ឋិក្ខា ។ ឆ. ធំ ធំ ធំ វិស្សដ្ឋិក្ខា ។

ចក្ខុវិស្វកម្ម គំពិគុណាជាត្រៃមាធិប្រាជ្ញាប្រះតាមេត្តេយ្យៈ

ដីសេសឱ្យគ្រាស់ដីឥដ្ឋី ដូចគេជាគគីរដែលបានគ្រាស់ដី ហើយធ្វើឱ្យ
 ជាក់ច្បាស់ ឱ្យព្រះខ្ញុំបានចំពោះខ្លួនឯង ហើយញ៉ាំងលោកនេះព្រមទាំង
 ទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ញ៉ាំងពួកសត្វព្រមទាំងសមណៈ
 ខ្ពង់ត្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្បត្តិទេព ខ្ពង់មនុស្សដីសេសឱ្យគ្រាស់ដី
 ឥដ្ឋី ក្នុងកាលវេលាដ៏វែង ។ ព្រះមេត្តេយ្យៈមានព្រះភាគអង្គនោះ ខ្ពង់
 ទ្រង់សម្តែងធម៌ពិរេចទេវដីម ពិរេចទេពល្អាល ពិរេចទេពុតិ ទាំងទ្រង់
 ប្រកាសព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំងអត្តខ្ពង់ត្រៃមាធិ ដ៏ពេញបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធ
 ទាំងអស់ ដូចគេជាគគីរដែលសម្តែងធម៌ ពិរេចទេវដីម ពិរេចទេពល្អាល
 ពិរេចទេពុតិ ប្រកាសព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំងអត្តខ្ពង់ត្រៃមាធិដ៏ពេញ
 បរិបូណ៌ បរិសុទ្ធទាំងអស់ ក្នុងកាលវេលាដ៏វែង ។ ព្រះមេត្តេយ្យៈ
 មានព្រះភាគអង្គនោះ ខ្ពង់គ្រប់គ្រងខ្ញុំកិក្កុសង្ការច្រើនពាន់ ដូចគេជាគគីរ
 ដែលគ្រប់គ្រងខ្ញុំកិក្កុសង្ការច្រើនយេ ក្នុងកាលវេលាដ៏វែង ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ លំដាប់នោះឯង ព្រះបាទសង្ឃៈ ទ្រង់គ្រាស់ចង្កាប់ឱ្យលើក
 ប្រាសាទ ដែលព្រះបាទមហាបទព្រះឱកសាង ហើយទ្រង់ប្រថាប់នៅ
 (ក្នុងប្រាសាទនោះ) ទ្រង់លះចង់^(១) (ប្រាសាទនោះ) ឱ្យជាទាម ដល់
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ កមណៈ (មនុស្សកំប្រា) អដ្ឋិកៈ (អ្នកដំណើរ)
 វណិកៈ (អ្នកខំយាយសរសើរហើយស្ងួត) ខ្ពង់ត្រៃមាធិ (ស្ងួត) ចេ

• អដ្ឋិកៈ ជា ទ្រង់គ្រប់គ្រងប្រាសាទតោលេកខ្មែរ ហើយទ្រង់ព្រះរាជានាម ។

សុត្តនិកាយ វិយាគយស្ស បាដិកវគ្គ

មេត្តយ្យស្ស ភតវតោ អារហនោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស
 សន្តិកេ កេសមស្សំ ឧបាទេតោ កាសាយានិ វត្តានិ
 អន្តរទេតោ អការស្មា អនកាវិយំ បព្វជិស្សតិ ។
 សោ ឯវំ បព្វជិតោ សមាទោ ឯតោ វុបកេត្តោ
 អប្បមត្តោ អាតាបិ បហិតត្តោ វិហារទោ នចិរស្សវ
 យស្សន្តាយ កុលបុត្តា សម្មនេវ អការស្មា អន-
 កាវិយំ បព្វជន្តិ គទទុត្តំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ
 និដ្ឋេ វ នធម្ម សយំ អភិញ្ញា សន្តិកត្តា ឧប-
 សម្បជ្ជ វិហរិស្សតិ ។

[៤៧] អត្តនិទា ភិក្ខុវេ វិហារេ អត្តស្សរណា
 អនញ្ញស្សរណា នម្មនិទា នម្មស្សរណា អនញ្ញស្ស-
 រណា ។ កថេត្ត ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អត្តនិទោ វិហារតិ
 អត្តស្សរណា អនញ្ញស្សរណា នម្មនិទោ នម្មស្ស-
 រណា អនញ្ញស្សរណា ។ ៧៨ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ

សុត្តនិកាយ វិយាគយ បាដិកវគ្គ

ច្រើនពាក់ព្រះកសាទិនិព្រះមស្ស ច្រើនស្មៀកដណ្តប់កសាវត្ស ចេញ
 ចាកពជាភាស្តាទ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ក្នុងសម្លាក់នៃព្រះមេត្តយ្យៈមាន
 ព្រះភាគ អារហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ កាលព្រះបាទសន្និះនោះ ច្រើនព្រះផ្នួស
 យ៉ាងនេះហើយ ច្រើនគេចេញទៅតែមួយព្រះអង្គឯង អភមានសេចក្តី
 ប្រមាទឡើយ មានសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតឡូតិរលេស មានព្រះ
 ហឫទ័យចែកផ្តោះទៅគ្រោះឧំព្យាទ ពួកកុលចក្រ ដែលចេញចាកផ្ទះ
 ទៅចូលក្នុងភាពជាចក្ខុលមិនមានផ្ទះ ដោយប្រពៃ ដើម្បីច្រាយជន់ជល់
 អនុក្ករធម៌ណា ពុំយូរម៉ឺនាទ ក៏ព្រះសន្និះភ្លេច បាទគ្រាស់ជីវិត បាទធ្វើឱ្យ
 ដាក់ច្បាស់ ឲ្យអនុក្ករធម៌នោះ ដែលជាទីចម្រើនព្រហ្មចារ្យ ដោយខ្លួន
 ឯង ក្នុងចតុប្បន្ននេះ ក៏សម្រាកសម្រាន្តទៅ ដោយអរិយាបថចាំនី ៤ ។

[៤៧] ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្បាយ អ្នកចាំនិទ្បាយ ចូរមានខ្លួនជាទីពឹង មាន
 ខ្លួនជាទីពឹងទាក់ កុំមានរបស់ដទៃ ជាទីពឹងពឹងទាក់ឡើយ ចូរមានធម៌ជាទីពឹង
 មានធម៌ជាទីពឹងទាក់ កុំមានរបស់ដទៃ ជាទីពឹងពឹងទាក់ឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ចាំនិទ្បាយ ភិក្ខុមានខ្លួនជាទីពឹង មានខ្លួនជាទីពឹងទាក់ មិនមានរបស់
 ដទៃ ជាទីពឹងពឹងទាក់ មានធម៌ជាទីពឹង មានធម៌ជាទីពឹងទាក់ មិនមានរបស់
 ដទៃ ជាទីពឹងពឹងទាក់ តែដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្បាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនា

ចក្កវគ្គិសុត្តេ អាយុអាទិវគ្គនិទានបិដក

កាយេ កាយោនុបស្សី វិហរតិ អាតាបិ សម្មជាតោ
 សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ វេទនាសុ
 វេទនានុបស្សី វិហរតិ អាតាបិ សម្មជាតោ សតិមា
 វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ចិត្តេ ចិត្តានុ-
 បស្សី វិហរតិ អាតាបិ សម្មជាតោ សតិមា វិទេយ្យ
 លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី
 វិហរតិ អាតាបិ សម្មជាតោ សតិមា វិទេយ្យ
 លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។ ឃី ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 អន្តរិទោ វិហរតិ អន្តស្សរណោ អនញ្ញស្សរណោ
 ធម្មរិទោ ធម្មស្សរណោ អនញ្ញស្សរណោ ។

[៥១] កោចរេ ភិក្ខុវេ ចរថ សកេ មេត្តិកេ វិស-
 យេ ។ កោចរេ ភិក្ខុវេ ចរត្ថា សកេ មេត្តិកេ វិសយេ

ចក្កវគ្គិសុត្តេ និយាយអំពីធម៌ច្រើនអាយុជាដើម

នេះ គឺបារណាទ្ធតិកាយ ក្នុងកាយជាច្រើនក៏ មានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុត
 កម្ដៅទ្រូតិលេស មានប្រាជ្ញាជីវិតសព្វ មានស្មារតី កម្លាំងចង់ទ្រូតិកិដ្ឋ
 និនិរោមនស្ស ក្នុងលោកបាទ គឺបារណាទ្ធតិកាយ ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ
 ជាច្រើនក៏ មានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតទ្រូតិលេស មានប្រាជ្ញាជីវិតសព្វ
 មានស្មារតី កម្លាំងចង់ទ្រូតិកិដ្ឋនិនិរោមនស្ស ក្នុងលោកបាទ គឺបារណ
 ទ្ធតិកាយ ក្នុងចិត្តជាច្រើនក៏ មានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតទ្រូតិលេស មាន
 ប្រាជ្ញាជីវិតសព្វ មានស្មារតី កម្លាំងចង់ ទ្រូតិកិដ្ឋនិនិរោមនស្ស ក្នុង
 លោកបាទ គឺបារណាទ្ធតិកាយ ក្នុងចម្រើនទាំងឡាយជាច្រើនក៏ មានព្យាយាម
 ជាគ្រឿងដុតទ្រូតិលេស មានប្រាជ្ញាជីវិតសព្វ មានស្មារតី កម្លាំងចង់ទ្រូតិ
 កិដ្ឋនិនិរោមនស្ស ក្នុងលោកបាទ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះ
 ហៅថា ភិក្ខុមានខ្លួនជាទីពឹង មានខ្លួនជាទីពឹងខាង មិនមានរបស់ដទៃ
 ទីពឹងពឹងខាង មានធម៌ជាទីពឹង មានធម៌ជាទីពឹងខាង មិនមានរបស់ដទៃ
 ជាទីពឹងពឹងខាងឡើយ ។

[៥១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរច្រើនក្នុង ក្នុងភាព
 ជាវិស័យ ដែលមានមកអំពីចំការខ្លួន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើ
 អ្នកទាំងឡាយច្រើនក្នុង ក្នុងភាពជាវិស័យ ដែលមានមកអំពីចំការខ្លួន

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយស្ស បដិវេទនា

អាយុនាមិ វុឡ្លិស្សថ វណ្ណនមិ វុឡ្លិស្សថ សុខេនមិ
 វុឡ្លិស្សថ កោគេនមិ វុឡ្លិស្សថ លលេនមិ វុឡ្លិស្សថ ។
 កំព្វ កិក្កុវេ កិក្កុវេ អាយុស្មី ។ ឥធិ កិក្កុវេ
 កិក្កុ ធួនសមាធិប្បធានសង្ការសមុប្បាគតំ ឥន្ទិចានំ កា-
 វេតិ វិវិយសមាធិប្បធាន ចិត្តសមាធិប្បធាន វិមំសា-
 សមាធិប្បធានសង្ការសមុប្បាគតំ ឥន្ទិចានំ កាវេតិ សោ
 ឥមេសំ ចតុម្ពំ ឥន្ទិចានំ កាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា
 អកក្ខំមាណោ កម្មំ វា វិវិយយ្យ កម្មំវសេសំ វា ។
 ឥនំ ខោ កិក្កុវេ កិក្កុវេ អាយុស្មី^(១) ។ កំព្វ
 កិក្កុវេ កិក្កុវេ វណ្ណស្មី ។ ឥធិ កិក្កុវេ កិក្កុ សីល-
 វា ហោតិ ចាតិមោក្ខសំវសំវុតោ វិហាតិ អាចារ-
 កោចរសម្បន្នោ អណ្តមត្តសុ វុឡ្លិស្ស កយនស្សវិ
 សមាទាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសុ ។ ឥនំ ខោ
 កិក្កុវេ កិក្កុវេ វណ្ណស្មី ។ កំព្វ កិក្កុវេ កិក្កុវេ
 សុខស្មី ។ ឥធិ កិក្កុវេ កិក្កុ វិវិច្ឆេវ កោមេហិ វិវិច្ឆ

១ ១. អាយុស្មី វិភមី ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ បដិវេទនា

ហើយ ខំនិចម្រើនអាយុផង ចម្រើនពណ៌សម្បុរផង ចម្រើនសេចក្តីសុខ
 ផង ចម្រើនភាគផង ចម្រើនកម្លាំងផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះ
 អ្វី (ជាហេតុឱ្យចម្រើន)អាយុរបស់ភិក្ខុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុង
 សាសនានេះ ចម្រើនឥទ្ធិពុទ្ធប្រកបដោយធួនសមាធិ ខំនិចបានសង្ខារ
 ចម្រើនឥទ្ធិពុទ្ធប្រកបដោយវិវិយសមាធិ ខំនិចបានសង្ខារ... ចិត្តសមាធិ
 ខំនិចបានសង្ខារ វិមំសាសមាធិខំនិចបានសង្ខារ ភិក្កុវេនា មើមាធិ-
 ណាវិ (ខំនិចសំខៅ) ធម្មបិក្ខេវាវសំ ១ អាយុកច្ចុប្ប ១ អាយុកច្ចុប្បាយ
 ព្រោះហេតុដែលបានចម្រើន បានធ្វើឱ្យច្រើន ម្តងឥទ្ធិពុទ្ធជាតំ ៤ នេះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង (ជាហេតុឱ្យចម្រើន)អាយុ របស់ភិក្ខុ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអ្វី (ជាហេតុឱ្យចម្រើន)ពណ៌សម្បុររបស់ភិក្ខុ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសីល សង្រួម
 ក្នុងបុណ្យមោក្ខសំវេ ចរិច្ចណិដោយគាហៈខំនិចបាន ជាអ្នកឃើញភិយ
 ក្នុងវោស សូម្បីចន្តិចបន្តិច សមាទានសិក្សា ក្នុងសិក្ខាចទ្ធជាតំឡាយ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង (ជាហេតុឱ្យចម្រើន)សម្បុរ របស់ភិក្ខុ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអ្វី (ជាហេតុឱ្យចម្រើន)សេចក្តីសុខរបស់ភិក្ខុ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ

ច្បាប់វិញ្ញាបនបត្រ

អក្សរសាលា ធម្មបទ សិវិក្កន្ត សិវិចារ វិវេកដិ បិទិ-
 សុទ្ធ បថម ឈានំ(*) ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ វិគក្កវិចារាណំ
 វ្រុបសមា ។ មេ ។ ទុតិយំ ឈានំ ។ តតិយំ
 ឈានំ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។
 ៧៨ ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវោ សុទ្ធស្មី ។ តិញ្ច ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុវោ កោតស្មី ។ ៧៩ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ មេត្តាសហគភេទ
 ចេតសា ឯកំ ទិសំ ជរិត្តា វិហារតិ តថា ទុតិយំ
 តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ ៧៩ ឧទ្ធម្មោ តិវិយំ
 សព្វដំ សព្វត្ថតាយ សព្វាវន្តំ លោកំ មេត្តាសហ-
 គភេទ ចេតសា វិបុលេន មហត្ថភេទ អប្បមាលោន
 អវេរេន អព្យាបជ្ឈេន ជរិត្តា វិហារតិ ។ ករុណា-
 សហគភេទ ចេតសា ។ មុទិកាសហគភេទ ចេតសា ។
 ឧបេក្ខាសហគភេទ ចេតសា ឯកំ ទិសំ ជរិត្តា
 វិហារតិ តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ
 ៧៩ ឧទ្ធម្មោ តិវិយំ សព្វដំ សព្វត្ថតាយ សព្វាវន្តំ
 លោកំ ឧបេក្ខាសហគភេទ ចេតសា វិបុលេន

* ១. បរមជ្ជា ។

ច្បាប់វិញ្ញាបនបត្រ ចំណាយអំពីឈានទាំង ៤

ស្វាភ័ព្វអក្សរសាលាធម្មបទសុទ្ធស្មី ដែលប្រកបដោយ
 វិគក្កៈ វិចារៈ មានចំនួនសុទ្ធៈ ដែលកើតពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ជាភារម្មណ៍
 ភិក្ខុខារៈ លុះវាចាវិគក្កវិចារៈដូចហើយ ។ មេ ។ កិច្ចលទ្ធកិយជ្ជាន ។
 ចូលតតិយជ្ជាន ។ ចូលចតុត្ថជ្ជាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង
 (ដោះហេតុឱ្យចម្រើន)សេចក្តីសុខរបស់ភិក្ខុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភ្នំ
 (ដោះហេតុឱ្យចម្រើន)កោតរបស់ភិក្ខុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុភ្នំ
 សាសនានេះ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់ទិស ១ ទិស
 ៦ ក៏ដូចគ្នា ទិស ៦ ក៏ដូចគ្នា ទិស ៦ ក៏ដូចគ្នា ភាគទំនននេះ
 សូម្បីទិសទាំងលើ ទិសទាំងក្រោម ទិសទាំង ក៏មានចិត្តប្រកបដោយ
 មេត្តាដ៏ធំទូលាយ កេច្រមាណមិនបាន ជាចិត្តអនិច្ចារៈ អត
 មានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សក្កលោកទាំងអស់ ក្រោមអោយប្រៀប
 ផ្លូវខ្លួន ឱ្យស្មើនឹងសក្កទាំងអស់ ក្នុងទិសទាំងពួង ។ មានចិត្តប្រកប
 ដោយករុណា ។ មានចិត្តប្រកបដោយមុទិតា ។ មានចិត្តប្រកបដោយ
 ឧបេក្ខា ផ្សាយទៅកាន់ទិស ១ ទិស ៦ ក៏ដូចគ្នា ទិស ៦ ក៏ដូច
 គ្នា ទិស ៦ ក៏ដូចគ្នា ភាគទំនននេះ សូម្បីទិសទាំងលើ ទិសទាំង
 ក្រោម ទិសទាំង ក៏មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ដ៏ធំទូលាយ រក

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាណិកុ

មហាគ្គតេជ អប្បមាណោ អវេរោ អព្យាបជ្ឈេន
 ជរិត្យា វិហរតិ ។ នំ ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ
 ភោគស្មី ។ ភិក្ខុ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ ពលស្មី ។ នំ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អាសវាធំ ខយា អនាសវេត្យោតោវិមុត្តិ(១)
 បញ្ញាវិមុត្តិ ធិដ្ឋេ វ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សង្ក-
 កក្ខា ទុបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ នំ ទោ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុនោ ពលស្មី ។ បាហំ ភិក្ខុវេ អញ្ញំ ឯក-
 ពលអ្សិ សនទុបស្សមិ ឯវំ ទុប្បសហំ យថាយំ
 ភិក្ខុវេ មារាលំ កុសលាធំ ភិក្ខុវេ ធម្មាធំ សមា-
 នានយោតុ ឯវមិធំ បុញ្ញំ បវ្យាតិ ។ នំ មហេច
 កកវា ។ អត្តមនា តេ ភិក្ខុ ភតវតោ ភាសិតំ
 អភិធនុត្តិ ។

ចល្ហស្មី ភតិយំ(២) ធិដ្ឋិតំ ។

១ ឧ. អនាសវេ ចេតោវិមុត្តិ ។ ២ ឧ. ចល្ហស្មី ហតោសុត្តន្តំ ភតិយំ ។ ឆ. ចល្ហស្មី-
សុត្តន្តំ ភតិយំ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាណិកុ

ប្រមាណមិទបាម ជាចិត្តកតមាមចនិព្យោ ឥតមាមព្យបាម ឥវាយ
 វេវកាមសត្វលោកតាំងអស់ ព្រោះហេតុប្រៀបដូចខ្លួន ឲ្យស្មើនឹងសត្វ
 តាំងអស់ក្នុងទិសទាំងបួន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង (ជាហេតុឲ្យ
 ចម្រើន) ភោគរបស់ភិក្ខុ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភ្នំ (ជាហេតុឲ្យ
 ចម្រើន) កម្លាំងរបស់ភិក្ខុ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនា
 នេះ បានគ្រាន់ដឹង បានធ្វើជាតំលាស់ ដោយខ្លួនឯង ឲ្យចេះតាមមុត្តិ
 និងចញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានកាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃកាសវៈទាំងឡាយ
 ក្នុងចចុប្បន្ននេះ ហើយសម្រាកសម្រាន្ត ដោយវិយាចថទាំង ៤ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង (ជាហេតុឲ្យចម្រើន) កម្លាំងរបស់ភិក្ខុ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ គឺជាគតិចារណាម៉ែល មិនឃើញកម្លាំងដទៃ សូម្បីតែ
 កម្លាំង ១ ដែលបុគ្គលគ្រប់សង្កត់បានដោយកម្រ ឲ្យដូចជាកម្លាំងនៃមារ
 នេះឡើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុណ្យនេះ តែងចម្រើនច្រើនយ៉ាងនេះ
 ព្រោះហេតុសមាទាន ឲ្យកុសលធម៌ទាំងឡាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ
 ច្រើនសម្បូរ ឲ្យព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានចិត្តក្រេក-
 ករ រីករាយ ចំពោះគោសិធិរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ចល្ហស្មីសូត្រទី ៣ ។

អគ្គញ្ញសូត្រី បិដក

(៥០) ឯវច្ឆេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា
សាវត្ថិយំ វិហារតិ បុព្វារាមេ មិការមាតុប្បាសានេ ។
តេន ខេ បទ សមយេន វិសេដ្ឋការាជា កិក្ខុសុ
បរិសុទ្ធិ(១) កិក្ខុការិ អាត្មមាណា ។ អថខេ ភគវា
សាយន្តាសមយំ បដិសល្លាណា វុដ្ឋិតោ ខាសាណា
ឱរេហិត្វា ខាសាណប្បញ្ញាយំ(២) អត្តោកាសេ ចន្ត័-
មតិ ។ អទ្ធិសា ខេ វិសេដ្ឋា ភគវុដ្ឋំ សាយន្តាស-
មយំ បដិសល្លាណា វុដ្ឋិតំ ខា វាណា ឱរេហិត្វា
ខាសាណប្បញ្ញាយំ អត្តោកាសេ ចន្ត័មត្តំ និស្វាណ(៣)
ការាជំ អាមន្តេសិ អយំ អាវុសោ ការាជំ ភគវា
សាយន្តាសមយំ បដិសល្លាណា វុដ្ឋិតោ ខាសាណា
ឱរេហិត្វា ខាសាណប្បញ្ញាយំ អត្តោកាសេ ចន្ត័មតិ
អយាអាវុសោ ការាជំ យេន ភគវា តេនុបសន្ត-

១ ប. បដិសន្តំ ។ ២ ប. បាសាប្បញ្ញាយំ ។ ៣ ប. វិស្វា ។

អគ្គញ្ញសូត្រី ៤

(៥១) ភ្នំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់គង់នៅក្នុងប្រាសាទ ចេសំមិការមាតា (ខានិវិសាមា) ក្នុងវត្តចុក្កា-
រាម ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង វិសេដ្ឋសាមណេរ និទិការាជ្ជ-
សាមណេរ(១) បានប្រាថ្នាខឹងចូលជាកិក្ខុ ទើបធ្វើកិច្ចយថវិកាស ក្នុងស-
ម្បាក់កិក្ខុទាំងឡាយ ។ លំដាប់នោះឯង វេលាវេលាស្រៀល ព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់ចេញអំពីទីសម្ងំ ហើយចុះអំពីប្រាសាទ ទៅចង្រ្កមក្នុងទីវាល
ត្រង់ម្លប់ប្រាសាទ ។ ឯវិសេដ្ឋសាមណេរ ក៏ពុទ្ធឃើញព្រះមានព្រះភាគ
វេលាទ្រង់ចេញអំពីទីសម្ងំ ក្នុងវេលាវេលាស្រៀល ហើយចុះអំពីប្រាសាទ
ទៅចង្រ្កមក្នុងទីវាល ត្រង់ម្លប់ប្រាសាទ លុះឃើញហើយ ក៏ប្រាប់ការាជ្ជ-
សាមណេរថា ម្ចាស់អាវុសាការាជ្ជៈ ព្រះមានព្រះភាគនេះ ទ្រង់ចេញ
អំពីទីសម្ងំ ក្នុងវេលាវេលាស្រៀល ហើយចុះអំពីប្រាសាទ កំពុងចង្រ្កមក្នុង
ទីវាល ត្រង់ម្លប់ប្រាសាទ ម្ចាស់អាវុសាការាជ្ជៈ មក យើងខឹងចូលទៅ

១ អដ្ឋកថា ថា សាមណេរទាំងពីររូបនេះ កើតក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា មានគ្រូ
៤០ ពោធិនិទ្ទេស្តា ជាអ្នកបានរៀនចេះចប់ព្រះវិទ្យា បានស្តាប់វិសេដ្ឋសូត្រហើយពុំដល់សរណ-
នម័ន្ត លុះស្តាប់ព្រះវិទ្ធិសូត្រហើយ ក៏ចូលជាសាមណេរ ដល់ពេលនេះ មានព្រាហ្មណ៍ដ៏ចូល
ជាកិក្ខុទៀត ទើបនៅកិច្ចយថវិកាស ។

មិស្សាម អប្បវនាម លកេយ្យម ភគវតោ សម្មាសម្ពុទ្ធ(១)
 ធម្មិ កតំ សវនាយាតិ ។ ឯវមាវុសោតិ ទោ ការ-
 ទ្ធាដោ វាសេដ្ឋស្ស បទ្ធាស្សសំ ។ អថេទោ វាសេដ្ឋ-
 ការទ្ធាដោ យេន ភគវា វេទុបសន្តមីសុ ឧបសន្ត-
 មិទ្ធា ភគវន្តំ អភិវទេទ្ធា ភគវន្តំ ចន្តមន្តំ អនុចន្តមីសុ ។
 អថេទោ ភគវា វាសេដ្ឋំ អមន្តសំ តុម្ពេ ខុត្ត
 វាសេដ្ឋា(២) ព្រាហ្មណជិទ្ធា ព្រាហ្មណគុលីនា ព្រាហ្ម-
 ណគុលា អការស្នា អនការិយំ បព្វជិកា កត្តិ
 វេ សេដ្ឋា ព្រាហ្មណា ន អន្តោសន្តិ ន បរិកាសន្តិទិ ។
 វត្ស វោ កន្ត ព្រាហ្មណា អន្តោសន្តិ បរិកា-
 សន្តិ អន្តរោយ បរិកាសាយ បរិបុណ្ណាយ វោ
 អបរិបុណ្ណាយាតិ ។ យថាកតំ បន វេ វាសេដ្ឋា
 ព្រាហ្មណា អន្តោសន្តិ បរិកាសន្តិ អន្តរោយ
 បរិកាសាយ បរិបុណ្ណាយ វោ អបរិបុណ្ណាយាតិ ។
 ព្រាហ្មណា កន្ត ឯវមាវុសុ ព្រាហ្មណោ ។

• ១. សន្តិកា ។ ២. សម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ៣. វាសេដ្ឋ ។ ៤. សព្វគ្រាលុបនេយសុ
 អន្តរោយម្យ វេវេវ ។

ភាល់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនិរលាយើនធិនិច្ចាស្តាច់ធម្មិកថា ចំពោះព្រះ
 កក្ក ខែព្រះមានព្រះភាគ ។ ការព្រាជសាមណោ ត្រូវបានទទួលស្តាប់
 ពាក្យវាសេដ្ឋសាមណោ ថា តើតាវុសោ ។ ព្រះនារេន្ទ វាសេដ្ឋសា-
 មណោ ធិនិការព្រាជសាមណោ ឆាន្តាចូលទៅភាល់ព្រះមានព្រះភាគ
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយចង្ក្រព្រះមានព្រះភាគ ហើយក៏ដើរកាមព្រះ
 មានព្រះភាគ ដែលកំពុងចង្រ្កម ។ សំដៅចំពោះនេន្ទ ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់មានព្រះបន្ទូល ធិនិការព្រាជសាមណោថា ខ្ញាលវាសេដ្ឋធិនិការព្រាជៈ
 អ្នកទាំងឡាយ ដាច់ព្រាហ្មណ៍ ដាច់ព្រាហ្មណ៍ បានលះចង
 ព្រាហ្មណ៍ ចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្នួស ចុះពួកព្រាហ្មណ៍
 ដ៏ច្រើន មិនដរ មិនច្រើនអ្នកទាំងឡាយទេ ។ វាសេដ្ឋសាមណោ
 ព្រាហ្មណ៍ថា ចតិព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកព្រាហ្មណ៍ដើរច្រើនយើងទាំង-
 ឡាយ ដោយពាក្យច្រើន កាមចិត្តគេពេញទី មិនមែនខ្លះខ្លះទេ ។ ព្រះ
 មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរថា ខ្ញាលវាសេដ្ឋធិនិការព្រាជៈ ចុះពួកព្រា-
 ហ្មណ៍ ដើរច្រើនអ្នកទាំងឡាយ ដោយពាក្យច្រើន កាមចិត្តគេពេញទី
 មិនមែនខ្លះខ្លះទេ តើដូចម្តេច ។ វាសេដ្ឋសាមណោក្រាហ្មណ៍ថា ចតិព្រះ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកព្រាហ្មណ៍ទិយាយយ៉ាងនេះថា មានព្រាហ្មណ៍

អន្តរាស្ត្រ បញ្ចេញនាម

សេដ្ឋា វណ្ណា ហ័នា អញ្ញា វណ្ណា^(១) ព្រាហ្មណោ
 វ សុត្តោ វណ្ណា កណ្ណា អញ្ញា វណ្ណា^(២) ព្រាហ្មណា
 វ សុដ្ឋន្តិ នោ អព្រាហ្មណា ព្រាហ្មណា^(៣) ព្រហ្មនោ
 បុត្តា ឱរសា មុខតោ ជាតា ព្រាហ្មជា ព្រហ្មនិម្មិតា
 ព្រហ្មនាយាទា តេ តុម្ភេ សេដ្ឋំ វណ្ណំ ហិត្វា ហ័ន-
 មត្តុ វណ្ណំ អដ្ឋបកតា យនិទំ មុណ្ណាកេ សមណាកេ
 វណ្ណេ កណ្ណោ តទ្ធិ ចាទាបទ្វេតិ^(៤) ។ តយនិទំ ន សាតុ
 តយនិទំ នច្បជិវ្រមំ យំ តុម្ភេ សេដ្ឋំ វណ្ណំ ហិត្វា ហ័ន-
 មត្តុ វណ្ណំ អដ្ឋបកតា យនិទំ មុណ្ណាកេ សមណាកេ
 វណ្ណេ កណ្ណោ តទ្ធិ ចាទាបទ្វេតិ ។ ឯវំ ខោ នោ កន្ត
 ព្រាហ្មណា អញ្ញាសន្តិ បរិកាសន្តិ អត្តវចាយ បរិកា-
 សាយ បរិប្បណាយ នោ អបរិប្បណាយាតិ ។ តត្ស វេ
 វសេដ្ឋា ព្រាហ្មណា ទោវណំ អស្សវណ្ណា ឯវំខាហ័សុ

១ ឧ. ហ័នោ អញ្ញា វណ្ណា ។ ២ ឧ. កណ្ណោ អញ្ញា វណ្ណា ។ ៣ ឧ. ឧ. ព្រាហ្មណា វ ។ ៤ ឧ. ចទ្ធិ ។

អន្តរាស្ត្រ និយាយអំពីវណ្ណៈចាំ ៤

ទើបជាវណ្ណៈ^(១) ប្រាស័រិបំផុត ពួកដទៃទៀត ជាវណ្ណៈថយថោក មាន
 តែព្រាហ្មណ៍ ទើបជាវណ្ណៈស ពួកដទៃទៀត ជាវណ្ណៈខ្មៅ មានតែពួក
 ព្រាហ្មណ៍ទើបចរិស្ត ពួកដទៃដែលមិនមែនជាព្រាហ្មណ៍ មិនចរិស្តទេ
 ពួកព្រាហ្មណ៍ជាច្រើន ជាទស្សបស្សព្រហ្ម តើអំពីព្រះទេស្ឋព្រហ្ម តើក
 មកអំពីព្រហ្ម ព្រហ្មបានកាត់តែនិមក ជាពាយាទ^(២) របស់ព្រហ្ម ឯអ្នក
 ទាំងឡាយនោះ លះចោលវណ្ណៈដ៏ប្រាស័រិបំផុត ហើយត្រូវបំបែកកាន់
 វណ្ណៈថយថោកវិញ គឺត្រូវបំបែកទៅក្នុងសម្ពាសនៈសមណៈក្រសោល ជា
 កហបតី វណ្ណៈខ្មៅជាពួកខែនាវ តើអំពីព្រះបាទព្រហ្ម គឺអ្នកទាំងឡាយ
 លះចោលវណ្ណៈដ៏ប្រាស័រិបំផុត ហើយត្រូវបំបែកកាន់វណ្ណៈថយថោកវិញ
 គឺត្រូវបំបែកទៅ ក្នុងសម្ពាសនៈសមណៈក្រសោល ជាកហបតី វណ្ណៈខ្មៅ
 ជាពួកខែនាវ តើអំពីព្រះបាទព្រហ្ម ដោយហេតុណា ហេតុនោះ
 ពុំប្រកែ ពុំសម្បូរឡើយ ។ ចំពោះព្រះគន្ធីដ៏ចម្រើន ពួកព្រាហ្មណ៍ដេ
 ប្រទេចយើងទាំងឡាយ ដោយពាក្យប្រទេច ភាគចំនួនពេញទី មិន
 មែនខ្វះខាតទេ យ៉ាងនេះឯង ។ ព្រះទោមព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា តើ
 វសេដ្ឋៈ និទិត្តាទ្វាដៈ ពួកព្រាហ្មណ៍របស់អ្នកទាំងឡាយ មិនបានដឹង
 ទូរការតើរឡើយ ខែនាលាភិក្ខុដើមមកទេ ទើបបានជា និយាយយ៉ាងនេះថា

១ ពាក្យជា វណ្ណៈនេះ ភាគដំណើរដើម សំដៅយកលំអិតឡើងក្នុងការត្រៀមសម្ពាសន៍
 ជាតិ ។ ២ ព្រាហ្មណ៍ខ្មៅស្រស់លាប ។

ព្រាហ្មណោ វ សេដ្ឋោ វណ្ណោ ហិ ធា អញ្ញោ វណ្ណោ
 ព្រាហ្មណោ វ សុដ្ឋោ វណ្ណោ កណ្ណោ អញ្ញោ
 វណ្ណោ ព្រាហ្មណោ វ សុដ្ឋន្តិ ធា អព្រាហ្មណោ
 ព្រាហ្មណោ ព្រហ្មធា បុត្តា ឱសា មុខតោ ជាតា
 ព្រហ្មជា ព្រហ្មនិម្មិតា ព្រហ្មនាយាណតិ ។ ធិស្សន្តិ
 ទោ មន វាសេដ្ឋា ព្រាហ្មណាមំ ព្រាហ្មណិយោ
 មុត្តិយោមិ កត្តិយោមិ វិជាយមាទាមិ មាយមាទាមិ
 តេ ច ព្រាហ្មណោ យោនិជា វ សមាទា មិវាហំសុ
 ព្រាហ្មណោ វ សេដ្ឋោ វណ្ណោ ។ មេ ។ ព្រហ្មនាយា-
 នតិ ។ តេ ច^(១) ព្រហ្មនញ្ញោ អញ្ញាមិកុត្តិ មុសា ច
 កាសន្តិ មហុញ្ញ អមញ្ញំ ចសវន្តិ ។

[៥២] ចត្តារោមេ វាសេដ្ឋា វណ្ណោ^(២) មុត្តិយោ
 ព្រាហ្មណោ វេស្សា សុត្តា ។ មុត្តិយោមិ ទោ
 វាសេដ្ឋា វេសេតោ ចាណាតិចាតិ ហោតិ

១ ឧ. ចលក្រោ ១ វិស្សតិ ។ ២ ឧ. ម. វាសេដ្ឋ វណ្ណោ ។

មានវគ្គព្រាហ្មណំ ទើបជាវណ្ណោ ប្រសើរចំផុត ពួកដទៃទៀត ជាវណ្ណោ ថយ
 យោង មានវគ្គព្រាហ្មណំ ទើបជាវណ្ណោ ស ពួកដទៃទៀត ជាវណ្ណោ រង្វា
 មានវគ្គព្រាហ្មណំ ទើបវិសុទ្ធ ពួកដទៃផលមិនមែនជាព្រាហ្មណំ មិន
 បរិសុទ្ធទេ ពួកព្រាហ្មណំ ជាចុក្រ ជាសេសរថស៍ព្រហ្ម កើតកំពិព្រះឧស្ម
 ព្រហ្ម កើតកំពិព្រហ្ម ព្រហ្មបាទភាគវិនិមក ជាបាយាទរថស៍ព្រហ្ម ។
 ម្នាលវាសេដ្ឋៈ ធិនិការទ្វាជៈ ឯពួកមានព្រាហ្មណំ ដែលមានផ្លូវក្តី មាន
 ភកិក្តី កំពុងសម្រាលកូនក្តី កំពុងបិទវត្សកូនក្តី សីនិព្រាកដល់ពួក
 ព្រាហ្មណំ ឯព្រាហ្មណំ ចាំនិទានៈ ក៏សុខ្នែកកើតមកកំពិយោមី (មាន
 ព្រាហ្មណំ) កែត្រឡប់ជាធិយាយ យ៉ាងនេះវិញថា មានវគ្គព្រាហ្មណំ
 ទើបជាវណ្ណោ ប្រសើរចំផុត ។ មេ ។ ជាបាយាទរថស៍ព្រហ្មដ្ឋាន្ទៈ ។ ឯ
 ព្រាហ្មណំ ចាំនិទានៈ រល្មោះថា ធិយាយមង្គិល់ព្រហ្មផង ធិយាយកុហក
 ផង វែងទទួលទ្លូវបាបច្រើន ។

[៥២] ម្នាលវាសេដ្ឋៈ ធិនិការទ្វាជៈ វណ្ណោ ចាំនិទ្យាយានេ មានប
 ពួក ធិនិក្កិយៈ ១ ព្រាហ្មណំ ១ វេស្សៈ ១ សុខៈ ១ ។ ម្នាលវាសេដ្ឋៈ
 ធិនិការទ្វាជៈ រោទេក្កិយៈ ពួកទូរ ក្នុងលោកនេះ ក៏ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ

អនុញ្ញាត្តិ បុព្វលាភ

អធិដ្ឋានាយី កាមេសុ មិច្ឆាចារី មុសាវាធិ មិសុ-
 លាវាចោ មុសាវាចោ សម្មច្បលាមិ អភិជ្ឈាលុ ក្យា-
 បន្តចិន្តា មិច្ឆាធិដ្ឋិ^(១) ។ ឥតិ ទោ វាសេដ្ឋា យេមេ
 ធម្មា អកុសលា អកុសលសង្ខាតា សាវជ្ជា សាវជ្ជ-
 សង្ខាតា អសេវិតព្វា អសេវិតព្វសង្ខាតា បាលមរិយា
 បាលមរិយសង្ខាតា កណ្ណា កណ្ណវិបាកា វិញ្ញាតរ-
 ហិតា ។ ទុតិយេមិ ភេ ឥនេកេច្ចេ សុទ្ធិស្សន្តិ ។
 ត្រាហ្មណេមិ ទោ វាសេដ្ឋា ។ មេ ។ វេស្សេមិ ទោ
 វាសេដ្ឋា ។ មេ ។ សុទ្ធាមិ ទោ វាសេដ្ឋា ឥនេកេច្ចា
 បាលាតិចាតិ ហោតិ អធិដ្ឋានាយី ។ មេ ។ មិច្ឆា-
 ធិដ្ឋិ ។ ឥតិ ទោ វាសេដ្ឋា យេមេ ធម្មា អកុសលា
 អកុសលសង្ខាតា ។ មេ ។ កណ្ណា កណ្ណវិបាកា
 វិញ្ញាតរហិតា ។ សុទ្ធាមិ ភេ ឥនេកេច្ចេ សុទ្ធិស្សន្តិ ។

១. អភិជ្ឈាលុ ហោតិ វិបាសន្តោ ហោតិ វិញ្ញាតិ ហោតិ ។

អនុញ្ញាត្តិ វិយាយអំពីវិញ្ញាតិ ២

ល្អច្រឡោតេ ប្រត្រីក្ខុខុស ក្នុងកាមតាំងឡាយ វិយាយពាក្យកុហក
 វិយាយពាក្យញ្ជាញន័ វិយាយពាក្យទ្រោះ វិយាយពាក្យឥតប្រយោ-
 ជន៍ ជាភ្នកមានសេចក្តីលោភ មានចិត្តច្រកចរដោយព្យាបាទ មានសេច-
 ក្តីយល់ខុសដែរ ។ ម្នាលវាសេដ្ឋៈ វិនិកាព្វាជៈ ព្រោះហេតុនេះឯង
 ធម៌ទាំងឡាយណា ជាអកុសល ក៏កប់ថា ជាអកុសល ដែលមានរោស
 ក៏កប់ថា មានរោស ដែលមិនក្លរសេន ក៏កប់ថា មិនក្លរសេន ដែល
 មិនសមគួរក្នុងអរិយភាវៈ ក៏កប់ថា មិនសមគួរក្នុងអរិយភាវៈ ជាធម៌ទៅ
 មានផលទៅ ដែលវិញ្ញាជនក៏គិតអរិយ ។ ធម៌ទាំងឡាយនោះ ក៏គិត
 ប្រាកដក្នុងទុក្ខយៈពួកទូរ ក្នុងលោកនេះឯង ។ ម្នាលវាសេដ្ឋៈវិនិកាព្វាជៈ
 ពោះប្រាហ្មណ៍ ។ មេ ។ ម្នាលវាសេដ្ឋៈវិនិកាព្វាជៈ ពោះវេស្សៈ ។ មេ ។
 ម្នាលវាសេដ្ឋៈវិនិកាព្វាជៈ ពោះសុទ្ធាមិក្នុងលោកនេះ ក៏ជាភ្នកសម្លាប់
 សត្វ ល្អច្រឡោតេ ។ មេ ។ មានសេចក្តីយល់ខុសដែរ ។ ម្នាលវាសេដ្ឋៈ
 វិនិកាព្វាជៈ ព្រោះហេតុនេះឯង ធម៌ទាំងឡាយណា ជាអកុសល
 ក៏កប់ថា ជាអកុសល ។ មេ ។ ជាធម៌ទៅ មានផលទៅ ដែលវិញ្ញាជន
 ក៏គិតអរិយ ។ ធម៌ទាំងឡាយនោះ ក៏គិតប្រាកដក្នុងសុទ្ធាមិក្នុង
 លោកនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដក ទំយនិកាយស្ស បារិវាទ

[៧៣] ទត្ថិយេមិ ខោ វាសេដ្ឋា ឥនេកេច្ឆោ
 ចាណាភិចាតា បដិវិរតោ ហោតិ(១) អនិច្ឆាធាតា
 បដិវិរតោ កាមេសុ មិច្ឆាចារា បដិវិរតោ មុសាវាណា
 បដិវិរតោ មិសុណាយ វាចាយ បដិវិរតោ ធរុសាយ
 វាចាយ បដិវិរតោ សម្មប្បលាចា បដិវិរតោ អនភិជ្ឈាលុ
 អព្យាបន្នចិរតោ សម្មាទិដ្ឋិ ។ ឥតិ ខោ វាសេដ្ឋា
 យេមេ ធម្មា កុសលា កុសលសង្ខាតា អនវដ្ឋា
 អនវដ្ឋសង្ខាតា សេវិតញា សេវិតត្វសង្ខាតា អលមរិយា
 អលមរិយសង្ខាតា សុត្តា សុត្តវិចារា វិញ្ញាបសត្វា ។
 ទត្ថិយេមិ តេ ឥនេកេច្ឆោ សន្និស្សន្តិ ។ ប្រាហ្មណេមិ
 ខោ វាសេដ្ឋា ។ វេស្សេមិ ខោ វាសេដ្ឋា ។ សុន្នោ-
 មិ ខោ វាសេដ្ឋា ឥនេកេច្ឆោ ចាណាភិចាតា បដិ-
 រតោ ហោតិ ។ មេ ។ អនភិជ្ឈាលុ អព្យាបន្នចិរតោ
 សម្មាទិដ្ឋិ ។ ឥតិ ខោ វាសេដ្ឋា យេមេ ធម្មា
 កុសលា កុសលសង្ខាតា អនវដ្ឋា អនវដ្ឋសង្ខាតា
 សេវិតញា សេវិតត្វសង្ខាតា អលមរិយា អលមរិយ-

១ ១. ហោតិ សព្វ្ណ ចទេស្ស ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក ទំយនិកាយ បារិវាទ

[៧៤] ម្នាលវាសេដ្ឋៈ ខិនិការទ្វាជៈ ពោះទត្ថិយៈពួកខ្លះក្នុងវិលោក
 នេះ ក៏ជាអ្នករៀនចក្កបាណាភិបាត រៀនចក្កសុខាទាម រៀនចក្កកាមេ-
 សុមិច្ឆាចារ រៀនចក្កមុសាវាណ រៀនចក្កមិសុណាយ រៀនចក្កធរុសាវាណ
 រៀនចក្កសម្មប្បលាចា ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីវិលោក មិនមានចិត្តព្យា-
 បាទ មានសេចក្តីយល់ត្រូវដែរ ។ ម្នាលវាសេដ្ឋៈ ខិនិការទ្វាជៈ
 ព្រោះហេតុនេះឯង ធម៌ទាំងឡាយណាជាតុសល ក៏រាប់ថា ជាតុសល
 ដែលមិនមានទោស ក៏រាប់ថា មិនមានទោស ដែលគួរសព ក៏រាប់
 ថា គួរសព ដែលសមគួរក្នុងអរិយការៈ ក៏រាប់ថា សមគួរក្នុងអរិយការៈ
 ជាធម៌ស មានផលស ដែលត្រូវជនតែងសរសើរ ។ ធម៌ទាំងឡាយនោះ
 តែងប្រាកដក្នុងទត្ថិយៈពួកខ្លះ ក្នុងវិលោកនេះឯង ។ ម្នាលវាសេដ្ឋៈ ខិនិ-
 ការទ្វាជៈ ពោះព្រាហ្មណ៍ ។ ម្នាលវាសេដ្ឋៈ ខិនិការទ្វាជៈ ពោះវេស្សៈ ។
 ម្នាលវាសេដ្ឋៈ ខិនិការទ្វាជៈ ពោះសុខ្លះពួកខ្លះ ក្នុងវិលោកនេះ ក៏ជាអ្នក
 រៀនចក្កបាណាភិបាត ។ មេ ។ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីវិលោក មិនមាន
 ចិត្តព្យាបាទ មានសេចក្តីយល់ត្រូវដែរ ។ ម្នាលវាសេដ្ឋៈ ខិនិការទ្វាជៈ
 ព្រោះហេតុនេះឯង ធម៌ទាំងឡាយណាជាតុសល ក៏រាប់ថា ជាតុសល
 ដែលមិនមានទោស ក៏រាប់ថា មិនមានទោស ដែលគួរសព ក៏រាប់ថា
 គួរសព ដែលសមគួរក្នុងអរិយការៈ ក៏រាប់ថា សមគួរក្នុងអរិយការៈ

អនុញ្ញាតសុត្តន្ត សុត្តន្តបិដក

សង្ខារា សុញ្ញា សុញ្ញាវិញ្ញាណា វិញ្ញាបសត្តា ។ សុទ្ធផ្តិ
 តេ វិនិច្ឆេទេ សន្តិស្សន្តិ ។ វិនិច្ឆេទេ វេទា វាសេដ្ឋា
 ចត្វសុ វណ្ណេសុ វិវិទុកយោគោកិណ្ណេសុ វត្តមានេសុ
 កណ្ណេសុក្កេសុ ធម្មេសុ វិញ្ញាវិញ្ញាហិតេសុ ចេវ វិញ្ញា-
 បសត្តេសុ ច យទេត្ថ ព្រាហ្មណា វិវាហាសុ
 ព្រាហ្មណោ វ សេដ្ឋោ វណ្ណោ ហីនា អញ្ញោ វណ្ណោ
 ព្រាហ្មណោ វ សុត្តោ វណ្ណោ កណ្ណោ អញ្ញោ វណ្ណោ
 ព្រាហ្មណោ វ សុដ្ឋន្តិ យោ អព្រាហ្មណា ព្រាហ្មណា
 ព្រហ្មនោ បុត្តា ឱរសា ឌុទតោ ជាតា ព្រហ្មជា
 ព្រហ្មនិម្មិតា ព្រហ្មនាយាណាតិ ។ តទ្កេសំ វិញ្ញា ធានុ-
 ជាទន្តិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ វិនិច្ឆេទេ ហិ វាសេដ្ឋា
 ចត្វន្តំ វណ្ណាចំ យោ ហោតិ ភិក្ខុ អរហំ ទំណាសវេ
 វុសិតវា កកករណីយោ ឱហិតការោ អនុប្បត្តស-

អនុញ្ញាតសុត្តន្ត វិយាយភិក្ខុនិទាននិទានបិដក

ជាធម៌ស មានផលស ដែលវិញ្ញាណនៃភិក្ខុនិទាននិទាន ។ ធម៌ចាំឱ្យយោង
 តែនឹងព្រាហ្មណ៍ក្នុងសុទ្ធានុក្ខន្ធ ក្នុងលោកនេះឯង ។ ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ ខ័ន
 ការទ្វាជៈ កាលបើវណ្ណៈចាំនឹង ពួកនេះឯង ប្រព្រឹត្តប្រឡូកប្រឡង ក្នុង
 ធម៌វិញ្ញាណ គឺធម៌ទៅខ័នធម៌ស ដែលវិញ្ញាណនៃភិក្ខុនិទាននិទាន ។ សរសើរខ្លះ
 បើពួកព្រាហ្មណ៍ (ដែលកំពុងប្រព្រឹត្ត) ក្នុងធម៌ទៅខ័នធម៌សនោះ វិយាយ
 យ៉ាងនេះថា មានព្រាហ្មណ៍ ទើបជាវណ្ណៈ ប្រសើរបំផុត ពួកដំឡើងទៀត
 ជាវណ្ណៈថោកថាប មានព្រាហ្មណ៍ ទើបជាវណ្ណៈស ពួកដំឡើងទៀត
 ជាវណ្ណៈទៅ មានព្រាហ្មណ៍ ទើបចរិសុទ្ធ ពួកដំឡើងដែលមិនមែន
 ជាព្រាហ្មណ៍មិនចរិសុទ្ធចេ ពួកព្រាហ្មណ៍ ជាចុក្រ ជាទេសចរសំព្រហ្ម
 កើតអំពីព្រះឧស្ម័នព្រហ្ម កើតអំពីព្រហ្ម ព្រហ្មបានភាគតែនិមម ជាពាយាម
 ចេសំព្រហ្មដូច្នោះ ។ វិញ្ញាណចាំឱ្យយោង មិនយល់ព្រមភាម គឺមិនសរសើរ
 ខ្លះភាគ របស់ពួកព្រាហ្មណ៍ ចាំនិទាននិទាន ។ ដំណើរនោះ កើតព្រោះ
 ហេតុអ្វី ។ ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈខ័នការទ្វាជៈ ព្រោះថា ចណ្តវណ្ណៈចាំនឹង ៤
 ពួកនេះ វណ្ណៈណា ជាភិក្ខុឆ្ងាយចាកភិក្ខុស អស់ភាសវៈហើយ
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ ប្រស្រពហើយ បានធ្វើសោធុសតិច្ឆៈស្រពហើយ
 មានការៈ គឺភិក្ខុសនិងខ្លួនជាប់ចរហើយ បានសម្រេចប្រយោជន៍របស់

នេត្តា បរិក្ខំណា កវសេញ្ញា ជេនេ សម្មទុញ្ញាវមុត្តោ សោ
នេសំ អត្តមក្កាយតិ ធម្មេវេវ តោ អនុត្តរ ។
ធម្មោ ហិ វាសេដ្ឋា សេដ្ឋា ជេនេតស្មី ធិដ្ឋ វេវ
ធម្មេ អភិសម្បវាយត្ថុ ។ តនុមិទាមេតំ វាសេដ្ឋា
បរិយាយេន វេទិតតំ យថា ធម្មោ សេដ្ឋា ជេនេ-
តស្មី ធិដ្ឋ វេវ ធម្មេ អភិសម្បវាយត្ថុ ។

(៥៤) ជាតតិ ទោ វាសេដ្ឋា វាជិ បស្សេនធិ
កោសលោ សមណោ តោតមោ អនុត្តរេ សក្យ-
កុលា បព្វជិតោតិ ។ សក្យោ ទោ បទ វាសេដ្ឋា រញ្ញោ
បស្សេនធិស្ស កោសលស្ស អនុត្តរ អនុយត្តា(១)
កវន្តិ ។ ករេន្តិ ទោ វាសេដ្ឋា សក្យោ រញ្ញោ(២) បស្សេ-
នធិម្ពំ កោសលេ និបច្ចកាវ អភិវាទនំ បច្ចុដ្ឋានំ
អញ្ញលំកម្មំ សាមិច្ឆិកម្មំ ។ ឥតិ ទោ វាសេដ្ឋា យំ
ករេន្តិ សក្យោ រញ្ញោ បស្សេនធិម្ពំ កោសលេ និបច្ច-
កាវ អភិវាទនំ បច្ចុដ្ឋានំ អញ្ញលំកម្មំ សាមិច្ឆិ-
កម្មំ ករេន្តិ តំ វាជិ បស្សេនធិ កោសលោ

១ ឧ. បស្សេនធិកោសលស្ស អនុយត្តា ។ ច. បស្សេនធិកោសលស្ស អនុត្តរ
អនុយត្តា ។ ២ ប. រញ្ញោ ។

ខ្លួនតាមលំដាប់ហើយ មានកល្យាណជាគ្រឿងចង ក្នុងភពកសិវេនិហើយ
មានចិត្តផុតស្រឡះហើយ ព្រោះបានគ្រាន់ជីវិតវាយច្រវែក វិញ្ញាៈនោះ
ប្រាកដជាបុគ្គលប្រសើរលើស ជាងវិញ្ញាៈទាំងនោះ ដោយធម៌ពិត មិន
មែនដោយអធម៌ទេ ។ ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ និងការព្រាជៈ ព្រោះថា ធម៌ជា
គុណដ៏ប្រសើរបំផុត ក្នុងប្រជុំជន ទាំងបច្ចុប្បន្ននិងបរលោក ។ ម្ចាស់
វាសេដ្ឋៈ និងការព្រាជៈ បើដោយចរិយាយនេះឯង អ្នកតប្បវិធីយ៉ាងនេះថា
ធម៌ជាគុណដ៏ប្រសើរបំផុត ក្នុងប្រជុំជន ទាំងបច្ចុប្បន្ននិងបរលោក ។

(៥៤) ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ និងការព្រាជៈ ព្រះបាទបស្សេនធិកោសល
ទ្រង់ជ្រាបថា ព្រះសមណោភាគម ជាបុគ្គលខ្ពង់ខ្ពស់ ចេញចាកសក្យ-
ក្រកូលមកទ្រង់ព្រះផ្នួស ។ ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ និងការព្រាជៈ ប៉ុន្មានម្សាលក្ខណ
សក្យៈ គង់ជាចំណុះព្រះបាទបស្សេនធិកោសល មិនមានចម្លែង(១) ។
ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ និងការព្រាជៈ ពួកសក្យៈតែងធ្វើសេចក្តីគោរព ថ្វាយបង្គំ
ព្រោកទទួល អញ្ញលំកម្ម និងសាមិច្ឆិកម្ម ចំពោះព្រះបាទបស្សេនធិកោ-
សល ។ ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ និងការព្រាជៈ ពួកសក្យៈ តែងធ្វើសេចក្តីគោរព
ថ្វាយបង្គំ ព្រោកទទួល អញ្ញលំកម្ម និងសាមិច្ឆិកម្មណា ។ ចំពោះ
ព្រះបាទបស្សេនធិកោសល ឯព្រះបាទបស្សេនធិកោសល ក៏ទ្រង់ធ្វើ

១ អន្តរាថា ថា បុព្វលោកគ្រាព្រះបាទបស្សេនធិកោសល ពូជជាត្រកូលរបស់ខ្លួន ។

អន្តរាស្ត្រ គោលគំរោងទំរង់

តថាគតេ និបទូតារំ អភិវាទនំ បទុដ្ឋានំ អញ្ញលិកម្មំ
 សាមិចិកម្មំ ធនុ សុជាតោ សមណោ គោតមោ
 ធុដ្ឋានោ ហមស្មិ ពលវា សមណោ គោតមោ ធុទ្ធ-
 លោហមស្មិ ធុនាសាទិកោ^(១) សមណោ គោតមោ
 ធុទ្ធលោហមស្មិ មហេសត្រោ សមណោ គោតមោ
 អរោសត្រោហមស្មិ អថេទោ នំ ធុយេវ សក្ក-
 រោត្តោ ធុនំ កុក្ករោត្តោ ធុនំ មាណេត្តោ ធុនំ
 បូជេត្តោ ធុនំ អបចយមាណេ^(២) ។ ឯវំ រាជា បស្សននិ
 កោសលោ តថាគតេ និបទូតារំ ករោតិ អភិវាទនំ
 បទុដ្ឋានំ អញ្ញលិកម្មំ សាមិចិកម្មំ ។ ឥមិទា ទោ
 ឯវំ^(៣) វាសេដ្ឋា បរិយាយេន វេទិតង្គំ យថា ធុម្មោ
 សេដ្ឋោ ជនេតស្មិ ទិដ្ឋេ ថេវ ធុម្មេ អភិសង្សរយញ ។

(៥៥) គុម្ពេ ខ្លុះ វាសេដ្ឋា ធានាជន្មា នាធានាមា
 នាធាតោត្តា នាធាតុលា អតារស្មា អនតារិយំ បទ្ធ-
 និកា កេ គុម្ពេតិ បុដ្ឋា សមាទា សមណោ សក្ស-
 បុត្តិយាម្ពាតិ^(៤) បដិដាធាតិ^(៥) ។ យស្ស ទោ

១ ឧ. ម. ពាលទិកោ ។ ២ ឧ. អបចយមាណោ ។ ៣ ឧ. ម. ឯវំ ។ ៤ សក្សបុត្តិ-
 យាម្ពាតិ ។ ៥ ម. បដិដាធាតិ ។

អន្តរាស្ត្រ គោលគំរោងទំរង់ ២ ជាដើម

សេចក្តីគោរព ថ្វាយចង្ក្រំ ក្រោកខ្យល អញ្ញលិកម្ម និងសាមិចិកម្ម
 នោះ ។ ចំពោះភាគករណី ដោយទ្រង់ព្រះកម្រិត ព្រះសមណគោតម
 ព្រះអង្គមានជាតិបរិសុទ្ធ ភាគាអញ្ញជាមនុស្ស មានជាតិបរិសុទ្ធ ព្រះ
 សមណគោតមព្រះអង្គមានកម្លាំង ភាគាអញ្ញជាមនុស្ស មានកម្លាំងវ័យ
 ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គមានសម្បុរជ្រះថ្លា ភាគាអញ្ញ ជាមនុស្ស
 មានសម្បុរសេវាច្រើន ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គមានសក្តានុភាពច្រើន
 ភាគាអញ្ញជាមនុស្ស មានសក្តានុភាពតិច ដូច្នេះ គតិគោតម ទ្រង់តែធ្វើ
 សក្ការៈចំពោះធម៌នោះ ធ្វើសេចក្តីគោរពធម៌ រាប់ការធម៌ ចូជាធម៌ គោត
 ក្រែងធម៌ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ ព្រះបាទបស្សនទិកោសល ទ្រង់ធ្វើ
 សេចក្តីគោរព ថ្វាយចង្ក្រំ ក្រោកខ្យល អញ្ញលិកម្ម និងសាមិចិកម្ម
 ចំពោះភាគករណីនេះឯង ។ ម្នាលវាសេដ្ឋៈ និងការព្រះ បើដោយ
 បរិយាយនេះឯង អ្នកធម្មវិទីយានិកនេះ ធម៌ជាគុណព្រះសីវបំផុត ក្នុង
 ប្រជុំជន ទាំងបច្ចុប្បន្ន និងចរណេក ។

(៥៦) ម្នាលវាសេដ្ឋៈ និងការព្រះ អ្នកទាំងឡាយមានជាតិផ្សេងៗ
 គ្នា មានឈ្មោះផ្សេងៗគ្នា មានគោត្រផ្សេងៗគ្នា មានក្រលួលផ្សេងៗគ្នា
 ចេញចាកផ្ទះកាខ្ពស់ បើមានគេសួរថា លោកទាំងឡាយជាអ្វី ដូច្នេះ
 ចូរច្របាច់ទៅឲ្យដឹង យើងជាសមណសក្សបុត្តិយ ។ ម្នាលវាសេដ្ឋៈ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បដិកថា

បទស្ស វាសេដ្ឋា តថាគតេ សត្វា ធិវដ្ឋា ម្សលជាតា
 បតិដ្ឋិតា នន្តិកា អសំហារិយា(១) សមណោ ន ព្រាហ្ម-
 ណោ ន ទេវេន វា មារេន វា ព្រាហ្មណា វា កេនធិ
 វា លោកស្មី តស្សេតំ កល្យំ វេទោយ កតវតោម្ហិ
 បុត្តោ ឱវសោ មុខតោ ជាតោ ធម្មដោ ធម្មចិម្ហតោ
 ធម្មនាយោនោតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ តថាគតស្ស
 ហេតំ វាសេដ្ឋា អធិវេនំ ធម្មកាយោ ឥតិបិ ព្រាហ្ម-
 ណាយោ ឥតិបិ ធម្មត្រតោ ឥតិបិ ព្រាហ្មត្រតោ ឥតិបិ(២) ។

[៥៦] ហោតិ ទោ សោ វាសេដ្ឋា សមុយោ យំ
 កណាធិ ករហាធិ ធិយស្ស អន្តរោ អន្តរេន អយំ
 លោកោ សំវដ្ឋតិ សំវដ្ឋនាធិ លោកេ យេកុយ្យេន
 សត្តា អាភស្សសំវដ្ឋនិកោ ហោន្តិ ភេ តត្ថ(៣) មនោ-
 វេយោ បិភិកត្តា សយំបកា អន្តលិក្ខុចកា សុកដ្ឋា-

១ ឧ. អសំហារិយា ។ ២ ឧ. ឥតិបិ ។ ៣ ឧ. ម. តេ ឆន្ទ ហោន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បដិកថា

និទិការាជ្ជាជៈ ថេជនណាមាទសត្វា ភិកាជ្ជ្យស្សនិច្ចុសិបំហើយ មាទទុស
 ដុកោនិទ្ធាបំមាម្ហ ក្នុងភថាគត ទោះចិសមណព្រាហ្មណំ ទេវតា ព្រហ្ម
 ឬ នរណាមួយ ក្នុងលោក ក៏មិនអាចនឹងបំបែរ ឲ្យក្រឡប់បានឡើយ
 ជននោះគួរនិយាយ យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំជាបុត្រ ជាទេស វៃព្រះមានព្រះភាគ
 កើតមកអំពីព្រះទេស បេសព្រះមានព្រះភាគ កើតមកអំពីធម៌ ធម៌
 ភាគកើតមក ជាទាយាទបេសធម៌ ។ ព្រោះហេតុក្តី បានជាភថាគតថា
 ដូច្នោះ ។ ម្សលវាសេដ្ឋៈ និទិការាជ្ជាជៈ ព្រះពាក្យថា ធម្មកាយ ដូច្នោះ
 ក្តី ព្រហ្មកាយ ដូច្នោះក្តី ធម្មត្រ ដូច្នោះក្តី ព្រហ្មត្រ ដូច្នោះក្តី ជាឈ្មោះ
 បេសភថាគត ។

[៥៦] ម្សលវាសេដ្ឋៈ និទិការាជ្ជាជៈ មាទសម័យវិជលលោកនេះ
 ត្រូវវិនាសម្តងៗដោយការកន្លងកាល ជាយូរអែវត្វីន កាលវិជលលោកកំពុង
 កែវិនាសទៅ មានពួកសត្វបានទៅកើត ក្នុងភាគស្សព្រហ្ម ដោយច្រើន
 ពួកសត្វទាំងនោះជាអ្នកកើត ដោយឈានចិត្ត(១) មានចិត្តជាអាហារ(២)
 មានស្មីភ្លឺចេញឯង ក្រាច់ទៅក្នុងភាគសុបាម បិកទៅក្នុងវិមាននីល្ល

១ អន្តរថា ថា ក្នុងឧបទម្ប ពួកសត្វទាំងនោះ សូម្បីខ្លាកើតក្នុងឧស្សលោកនេះ
 ក៏គង់កើតជាឧបទម្បកំណើត គឺកើតក្នុងឧបទម្បនោះ ។ ២ សត្វទាំងនោះ មានចិត្តជាអាហារ
 ក្នុងឧស្សលោកនេះ ដូច្នោះក្នុងព្រហ្មលោកនោះដែរ ។

អនុញ្ញាត្តិ លោកស្ន វិវត្ត

យំនោ ចិវំ ធីយមទ្វាធំ តិដ្ឋន្តិ ។ ហោតិ ទោ សោ
 វសេដ្ឋា សមយោ យំ កតាចិ កាហាចិ ធីយស្ស
 អនុនោ អនុយេន អយំ លោកោ វិវត្តតិ វិវត្តនោ
 លោកោ យេកុយេន សត្តា អាភស្សកាយា ចរិត្តា
 វត្តតំ អាភត្តន្តិ តេ ច ហោន្តិ មនោមយា ចិត្តកត្តា
 សយំបកា អនុលិត្តនា សុភដ្ឋាយំនោ ចិវំ ធីយ-
 មទ្វាធំ តិដ្ឋន្តិ ។ ឯតោនកិក្ខតំ ទោ បន វ-
 សេដ្ឋា តេន សមយេន ហោតិ អនុតារេ អនុតារ-
 តិមិសា ន ចន្ទិមសុរិយា បញ្ញាយន្តិ ន នក្ខត្តាធំ
 តារក្សនាធំ បញ្ញាយន្តិ ន វត្តិវិវា បញ្ញាយន្តិ
 ន មាសន្តិមាសា បញ្ញាយន្តិ ន ឧតុសំវច្ឆា
 បញ្ញាយន្តិ ន វត្តិវិសា បញ្ញាយន្តិ ។
 សត្តា សត្តាត្រា សំឡំ កត្តន្តិ ។ វេនទោ តេសំ
 វសេដ្ឋា សត្តាធំ កតាចិ កាហាចិ ធីយស្ស
 អនុនោ អនុយេន រសមមី ឧនេស្សី សមន្តាធំ(១)

១. ឧ. សមណំ ។

អនុញ្ញាត្តិ សេចក្តីចម្រើនលោក

ទៅអស់កាលជាយូរអង្វែង ។ ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ ឱនិភារទ្វាជៈ មានសម័យ
 ដែលលោកនេះ ត្រូវបានចម្រើនម្តង ដោយកាលកន្លង ជាយូរអង្វែងទៅ
 កាលដែលលោកកំពុងតែចម្រើនឡើង សត្វទាំងឡាយ ប្តូរចាកភាគ-
 ស្សប្រហូ មកកាន់ភាពជាមនុស្សនេះ ឯសត្វទាំងនោះ ជាអ្នកកើតដោយ
 ឈានចិត្ត មានចិត្តជាអាហារ មានពន្លឺភ្លឺចេញឯង គ្រាប់ទៅក្នុងភា-
 កាសបាម បិតនៅក្នុងវិមាមដិល្ល ទៅអស់កាលយូរអង្វែង ។ ម្ចាស់
 វសេដ្ឋៈ ឱនិភារទ្វាជៈ សម័យនោះឯង ចក្រវាឡទាំងអស់ ក៏រលាយ
 ទៅជាទឹកចូលគ្នា មាននិរតិអនុស្សូសុនិ ព្រះចន្ទឱនិព្រះភាវិក្សៈ ក៏មិន
 ប្រាកដ អនុក្ខត្តក្ស័យដែលមានរូប ជាផ្កាយទាំងឡាយ ក៏មិនប្រាកដ យប់
 ឱនិថ្ងៃ ក៏មិនប្រាកដ វៃមួយឱនិកន្លះវៃ ក៏មិនប្រាកដ រដូវឱនិឆ្នាំ ក៏មិន
 ប្រាកដ ស្រ្តីឱនិច្រុស ក៏មិនប្រាកដ ។ សត្វទាំងឡាយក៏គ្រាន់តែរាប់ថាជា
 សត្វប៉ុណ្ណោះឯង ។ ម្ចាស់វសេដ្ឋៈឱនិភារទ្វាជៈ លុះកាលកន្លងទៅ ជាយូរ
 អង្វែងម្តង ។ ដែលនិមាណសកល្លោកជាសេដ្ឋិក សម្រាប់សត្វទាំងនោះ

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយស្ស បាណិកវិញ្ញា

សេយ្យជាមិ ធាម បយតត្ថស្ស(១) និព្វាយមា-
 នស្ស ទុបរិ សន្តានតំ ហោតិ ឃ៌(២) ចាតុរ-
 ហោសិ សា អហោសិ វណ្ណសម្មា កទ្ធសម្មា
 រសសម្មា សេយ្យជាមិ ធាម សម្មា(៣) វា សប្បិ
 សម្មា វា វេទិតំ ឃ៌វណ្ណា អហោសិ សេយ្យជាមិ
 ធាម ទុទ្ធមធុ អនេឡតំ ឃ៌វស្សាណា អហោសិ ។
 អថេចា វាសេដ្ឋា អញ្ញាគរោ សត្តា លោលណតិកោ
 អម្ពា តិមេវំធំ ភវិស្សតិ រសបថវី អន្តលិយា
 សាយិ តស្ស រសបថវី អន្តលិយា សាយតោ
 អញ្ញានេសិ តណ្ហាបស្ស(៤) ឱក្កមិ ។ អញ្ញមិ(៥) ចោ
 វា រដ្ឋា សត្តា តស្ស សត្តស្ស ទិដ្ឋាទុកតិ អាបដ្ឋ-
 មាណា រសបថវី អន្តលិយា សាយិសុ ។ តេសំ
 រសបថវី អន្តលិយា សាយតំ អញ្ញានេតិ តណ្ហា ច
 ទេសំ ឱក្កមិ ។ អថេចា តេ វាសេដ្ឋា

១ ១. បយសោតត្ថស្ស ។ ២. បាយសោតត្ថស្ស ។ ៣. ឃ៌វេ វោ ។
 ៤ ១. ម. សម្មា ។ ៥. កណ្ហាវស្សា កណ្ហាបស្សា កណ្ហ យោកា ទិស្សា ។
 ៦ ១. កណ្ហាវេ វោ ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ សេដ្ឋវិញ្ញា

ប្រាកដ ដូចជាទឹកដោះក្តៅលាយអវណ្ណតាមស ទៅលើទឹកដូច្នោះ ដែលដី
 មានសំនោះ មានសម្បុរវណ្ណ មានភ្លឺក្រអូប មានស្រវែង មានសម្បុរ
 ស ដូចទឹកដោះដូច ឬដូចទឹកដោះទាប ដែលមានស្រវែង ដែលដីខ្ពស់មាន
 សេដ្ឋាញ្ញិតិសា ដូចទឹកយុំក្នុង (យុំក្នុង) ដែលអនាទាស (គ្មានកូនយុំ) ។
 ម្នាលវាសេដ្ឋៈ និរិកាទ្វាជៈ គ្រាទោះឯង មានសត្វខ្លា មានជាតិជាអ្នក
 លេងលោះនិកថា យីអើ នេះជាអ្វីអេះ កិយកចន្ទីលវែង (ភ្លឺយក) ដែលដី
 មានសមកលិទ្ធក្សមើល កាលសត្វទោះយកចន្ទីលវែង (ភ្លឺយក) ដែលដី
 មានសមកលិទ្ធក្សមើល សេដ្ឋដីក៏ជ្រូកជ្រាបទៅសព្វសវៃសម្រាប់
 ទទួលនូវសេ ឯសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងសេ កិរិកដល់សត្វទោះ ។ ម្នាលវាសេដ្ឋៈ
 និរិកាទ្វាជៈ មានពួកសត្វដទៃទៀត កាលយកសម្រាប់តាមសត្វទោះទាំង
 គ្នាយកចន្ទីលវែង (ភ្លឺយក) ដែលដីមានសេ មកលិទ្ធក្សមើល ។ កាលពួក
 សត្វទាំងនោះលិទ្ធក្សសេដ្ឋដីនិរិកាទ្វាជៈ សេដ្ឋដី ក៏ជ្រូកជ្រាបទៅ
 (សព្វសវៃសម្រាប់ទទួលនូវសេ) ឯសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងសេ កិរិកាទ្វាជៈ
 ដល់ពួកសត្វទាំងនោះ ។ ម្នាលវាសេដ្ឋៈ និរិកាទ្វាជៈ លំដាប់នោះ

អន្តរាគមន៍ រលាយវិវាទ

សត្តា រសមថវី ហេតុហិ អាណុប្បត្តារកំ(១)
 ឧបក្កមីសុ បរិកុញ្ញត្តុ ។ យតោ ទោ វាសេដ្ឋា
 សត្តា រសមថវី ហេតុហិ អាណុប្បត្តារកំ(២)
 ឧបក្កមីសុ បរិកុញ្ញត្តុ អថ(៣) តេសិ សត្តានំ
 សយំបកា អន្តរាយិ ។ សយំបកាយ អន្តរាយិ-
 កាយ ចន្ទិមសុវិយា ចាតុរហេសុំ ចន្ទិមសុវិយសុ
 ចាតុរុតេសុ ចត្តត្តានំ តារត្តរោចិ ចាតុរហេសុំ
 ចត្តត្តេសុ តារត្តរុបេសុ ចាតុរុតេសុ រត្តិទិវា បញ្ញា-
 យីសុ រត្តិទិវេសុ បញ្ញាយមារេសុ មាសទិមាសា
 បញ្ញាយីសុ មាសទិមាសេសុ បញ្ញាយមារេសុ ឧតុ-
 សំវច្ឆា បញ្ញាយីសុ ។ ឯត្តាវតា ទោ វាសេដ្ឋា
 អយំ លោកោ បុន វិវេដ្ឋោ ហោតិ ។

(៥៧) អថទោ តេ វាសេដ្ឋា សត្តា រសមថវី
 បរិកុញ្ញត្តា តត្តត្តា(៤) តណហារា ចិវំ ទីយមទ្វាធំ
 អដ្ឋិសុ ។ យថា យថា ទោ តេ វាសេដ្ឋា សត្តា
 រសមថ បរិកុញ្ញត្តា តត្តត្តា តណហារា ចិវំ ទីយ-

១-២ ឧ. អាណុប្បត្តារកំ ។ ៣ ឧ. អថទោ ។ ៤ ឧ. អ. អន្តរាយិ ។

អន្តរាគមន៍ ចិលាយវិវាទវិវាទវិវាទវិវាទ

កំសត្វទាំងនោះ ទាំងនាយកដែលកាយផែនដី ដែលមានសេមកធ្វើជាតិទូត
 ហើយបរិភោគ ។ ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈខិតិការទ្វាជៈ កាលដែលសត្វទាំងឡាយ
 ទាំងនាយកដែលកាយផែនដី ដែលមានសេមកធ្វើជាតិទូត ហើយបរិភោគ
 គន្លឹដែលគូរបញ្ចេញ (អំពិកាយ) របស់សត្វទាំងនោះ ក៏សាចសូន្យ
 បាត់ទៅ ។ លុះគន្លឹដែលគូរបញ្ចេញ សាចសូន្យទៅហើយ ព្រះចន្ទខិតិ
 ព្រះភាទិក្ស ក៏កើតប្រាកដឡើង លុះព្រះចន្ទខិតិព្រះភាទិក្សកើតប្រាកដ
 ឡើងហើយ ឧត្តក្កត្តក្សដែលមានរូបជាផ្កាយទាំងឡាយ ក៏កើតប្រាកដ
 ឡើង លុះឧត្តក្កត្តក្សដែលមានរូបជាផ្កាយទាំងឡាយ កើតប្រាកដឡើង
 ហើយ យប់ខិតិវិជ្ជក៏កើតប្រាកដឡើង លុះយប់ខិតិវិជ្ជកើតប្រាកដឡើង
 ហើយ ខែ ១ ខិតិកន្លះខែ ក៏កើតប្រាកដឡើង លុះខែ ១ ខិតិកន្លះខែ
 កើតប្រាកដឡើងហើយ ផ្លូវខិតិធ្លាក់កើតប្រាកដឡើង ។ ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ
 ខិតិការទ្វាជៈ លោកនេះ ចម្រើនឡើងវិញ ដោយហេតុចុះឈ្នះឯង ។

(៥៧) ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ ខិតិការទ្វាជៈ ប្រាកាលពួកសត្វទាំងនោះ
 ទាំងនាយកផែនដីមានសេ យកផែនដីនោះជាចំណី យកផែនដីនោះ
 ជាអាហារ ហើយបរិភោគអស់កាលជាយូរកន្លះ ។ ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ ខិតិ
 ការទ្វាជៈ កាលពួកសត្វទាំងនោះ បរិភោគផែនដីមានសេ យកផែនដីនោះ
 ជាចំណី យកផែនដីនោះជាអាហារ ហើយបរិភោគអស់កាលជាយូរកន្លះ

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយស្ស យនិកវគ្គ

មន្ទានំ អដ្ឋិសុ ភថា ភថា ភេសំ សត្តានំ ទារត្តញ្ចោវ
 កាយស្មី ឱក្កមិ វណ្ណវណ្ណតា ច មញ្ញាយិត្ត ។
 ឯកំនំ សត្តា វណ្ណវណ្ណោ ហោន្តិ ឯកំនំ សត្តា
 ទុព្វណ្ណា ។ ភត្ត យេ ភេ សត្តា វណ្ណវណ្ណោ ភេ
 ទុព្វណ្ណោ សត្តេ អតិមញ្ញន្តិ មយមេភេហិ វណ្ណវណ្ណក
 អម្ពោហេភេ ទុព្វណ្ណាកភតិ ។ ភេសំ វណ្ណតិមាណ-
 ប្បច្ចយោ មាណតិមាណជាតិកាណំ រសបមរិ អន្តរាយិ ។
 រសបមរិយា^(១) អន្តរហិតាយ សន្និបតិសុ សន្និបតិកា
 អនុក្កុលិសុ អហោ រសំ អហោ រសន្និ ។ ភេនេតរហិមិ
 មនុស្សា កិញ្ចិទេវ សុរសំ^(២) លភិក្ខា ឯវមាហំសុ
 អហោ រសំ អហោ រសន្និ ។ ភេនេវ ខោកណំ
 អត្តញ្ញំ អត្តរំ អនុស្សវន្តិ ច ត្រូវស្ស អត្តំ អាជាទន្តិ ។

១ រសយ ចរិយា ។ ២ រសាមុសំ ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ យនិកវគ្គ

ដោយប្រការយ៉ាងណា ។ សេចក្តីរឹងម៉ឹង ក្នុងកិច្ចការរបស់សត្វទាំងនោះ
 ក៏រឹតតែខ្លាំង ទាំងពណ៌សម្បុរក៏ប្លែក ។ គ្នា ប្រាកដឡើង ដោយប្រការ
 យ៉ាងនោះ ។ សត្វពួកខ្លះមានសម្បុរល្អ សត្វពួកខ្លះមានសម្បុរកាត្រក់ ។
 ចណ្តាសត្វទាំងពីរពួកនោះ ពួកសត្វណាដែលមានសម្បុរល្អ ពួកសត្វនោះ
 តែងមើលនិយមពួកសត្វ ដែលមានសម្បុរកាត្រក់ថា ពួកយើងមានសម្បុរ
 ល្អមើលជាងពួកសត្វខ្លះ ពួកសត្វខ្លះមានសម្បុរកាត្រក់ ជាងពួកយើង ។
 កាលសត្វទាំងនោះ មានសេចក្តីប្រកាន់ខ្លួន និងការមើលនិយមក៏រឹតខ្លាំង
 ព្រោះចម្លើយនៃសេចក្តីមើលនិយម ឲ្យសម្បុរគ្នា ដែលដឹងដែលមានសេចក្តីសាម-
 សូន្យអស់ទៅ ។ លុះដឹងដឹងដែលមានសេចក្តីសូន្យហើយ សត្វទាំងឡាយ
 ក៏មកប្រជុំគ្នា លុះមកប្រជុំគ្នាហើយ ក៏ក្អកក្អាយថា ឧ សេ (ទ្វាញ្ញ្រវេសំ
 យេនិ) ឧ រស (ទ្វាញ្ញ្រវេសំយេនិ) ។ ហេតុនោះ ក៏ដូចគ្នានឹងមនុស្សទាំង-
 ឡាយ ក្នុងកាលដេញដូរនេះដែរ ដែលបានក្តីក្អកក្អាយ មានសត្វញ្ញ្រវេសំ
 តែងនាំគ្នាលាន់ទាត់ យ៉ាងនេះថា ឧ រស (ទ្វាញ្ញ្រវេសំយេនិ) ឧ រស (ទ្វាញ្ញ្រ
 វេសំយេនិ) ។ សត្វទាំងឡាយទាំងនោះក៏ក្អកក្អាយ ដែលជាច្បាប់ចាស់^(១)
 ខោងនឹង ចម្លែក មិនអាចនឹកយល់សេចក្តី នៃអក្ខរនោះបានឡើយ ។

១ គឺថា ចា បានដល់សន្តិចរិទ្ធិ ដែលពើតឡើងសម្រាប់លោក ។

អន្តរាស្ស្ត ភូមិប្បជីវិតវិកា

(៥៨) អថេទោ តេសំ វាសេដ្ឋា សត្តានំ រសបថ-
 វិយោ អន្តរេហិតាយ ភូមិបប្បជីកោ^(១) ចាតុរហោសិ ។
 សេយ្យជាមិ ធាម អហិទ្ធក្កតោ ឯវេវេ ចាតុរហោ-
 សិ ។ សោ អហោសិ វណ្ណសម្មន្ទោ តទុសម្មន្ទោ
 រសសម្មន្ទោ សេយ្យជាមិ ធាម សម្មន្ទា វា^(២)
 សម្មិ សម្មន្ទំ វា ធរចិតំ ឯវវណ្ណោ អហោសិ
 សេយ្យជាមិ ធាម ទុន្ទមន្ទំ^(៣) អនេធស្យកំ ឯវស្សានោ
 អហោសិ ។ អថេទោ តេ វាសេដ្ឋា សត្តា ភូមិ-
 បប្បជីកំ ឧបក្កមិសុ បរិកុញ្ញតុំ តេ^(៤) បរិកុញ្ញត្តា
 តត្តត្តា តណហារា ចិវំ ធិយមន្ទានំ អដ្ឋុសុ ។
 យថា យថា ទោ តេ វាសេដ្ឋា សត្តា ភូមិបប្បជីកំ
 បរិកុញ្ញត្តា តត្តត្តា តណហារា ចិវំ ធិយមន្ទានំ អដ្ឋុសុ
 តថា តថា តេសំ សត្តានំ កិយ្យោសោ មត្តាយ
 ទរត្តោរោ កាយស្មី ធិក្កមិ វណ្ណវេណ្ណតា ច បញ្ញា-
 យិត្ត ។ ឯតិចំ សត្តា វណ្ណវណ្ណោ ហោន្តិ ឯតិចំ
 សត្តា ទុព្វណ្ណា ។ តត្ត យេ តេ សត្តា វណ្ណវណ្ណោ

១ ភូមិប្បជីវិតវិកា ធាម ។ ២ ឧ. ម. សម្មន្ទំ វា ។ ៣ ឧ. វុត្តំ មដ្ឋុ ។
 ៤ ឧ. ម. តេ ។

អន្តរាស្ស្ត វិយាយភិក្ខុក្រមវិទេនីតាដើម

(៥៨) ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ ធិនិការក្កាដៈ លុះផែនដីមានរស របស់សត្វ
 ពាំងនោះ សាចស្លូត្យអស់រលាយ ក្រមវិទេនីតា ក៏កើតប្រាកដឡើង ។
 ក្រមវិទេនីតានោះ កើតប្រាកដឡើង ដូចជាផ្សិត ។ ក្រមវិទេនីតានោះ
 ចិច្ចុណិវេយសម្បុរ មានភ្លុន (ក្រសួប) មានរស (ប្លាញ់) មាន
 ពណ៌ដូចជាសប្បិសុទ្ធ ឬដូចជា នវិនិសុទ្ធ មានរស (ប្លាញ់ពិសា)
 ដូចចិត្តយុត្ត (យុត្តិក) ដែលអភរោស (គ្មានក្លិនយ៉ូ) ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ ធិនិ
 ការក្កាដៈ គ្រាមានធិនិសត្វពាំងឡាយនោះ ក៏នាំគ្នាបរិភោគក្រមវិទេនីតា
 កាលសត្វពាំងនោះ នាំគ្នាបរិភោគក្រមវិទេនីតា យកក្រមវិទេនីតានោះជា
 ចំណី យកក្រមវិទេនីតានោះ ជាតាហារ ក៏បិទនៅអស់កាលជាយូរកន្លង ។
 ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ ធិនិការក្កាដៈ កាលពួកសត្វពាំងនោះ នាំគ្នាបរិភោគក្រម
 វិទេនីតា យកក្រមវិទេនីតានោះជាចំណី យកក្រមវិទេនីតានោះជាតាហារ បិទ
 នៅអស់កាលជាយូរកន្លង ដោយប្រការយ៉ាងណា ។ សេចក្តីវិនិច្ឆ័យក្នុង
 កនិកាយរបស់សត្វពាំងនោះ ក៏កើតដោយក្រែលនិលេសប្រមាណ ពណ៌
 សម្បុរក៏ប្លែក ។ គ្នាប្រាកដឡើង ដោយប្រការយ៉ាងនោះ ។ ។ សត្វពួកនេះ
 មានសម្បុរល្អ សត្វពួកនេះមានសម្បុរតាមក្រក់ ។ ចណ្តាសត្វពាំងពួក

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាលីកវគ្គ

តេ ទុទ្ទុណ្ណោ សុត្តោ អតិមញ្ញត្តិ មយមេតេហិ វណ្ណា-
 វន្តនក អម្ព្រហោតេ ទុទ្ទុណ្ណាតកតិ ។ តេសំ វណ្ណា-
 តិមានប្បដ្ឋយេ មនាតិមានជាតិកាធំ ក្នុងបប្បដិកោ
 អន្តរាយំ ។ ក្នុងបប្បដិកោ អន្តរហិតេ បទាលតា(១)
 បាតុរហោសិ ។ សេយ្យជាមិ ឆាម កលម្ពកា(២)
 ឯវមេវ បាតុរហោសិ ។ សា អហោសិ វណ្ណសម្មា
 កទ្ធសម្មា វសសម្មា សេយ្យជាមិ ឆាម សម្មា
 វា សម្មិ សម្មំ វា វេទិតំ ឯវវណ្ណា អហោសិ
 សេយ្យជាមិ ឆាម ទុទ្ទមត្តំ អនេឡតំ ឯវស្សនោ
 អហោសិ ។ អថទោ តេ វាសេដ្ឋា សត្តា បទាលតំ
 ឧបក្កមីសុ បរិកុញ្ញត្តំ តេ បរិកុញ្ញត្តា តត្តត្តា
 តទាហារា ចិវំ ធីយមទ្ធាធំ អដ្ឋិសុ ។ យថា
 យថា ទោ តេ វាសេដ្ឋា សត្តា បទាលតំ បរិកុញ្ញត្តា
 តត្តត្តា តទាហារា ចិវំ ធីយមទ្ធាធំ អដ្ឋិសុ តថា

១ ១. បទាលតា វិស្សតិ ។ ២ ១. ១. កលម្ពកា ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាលីកវគ្គ

នោះ សត្វត្រកណា មានសម្បុរល្អ សត្វត្រកនោះ វេទនិមើលនិយមត្រកសត្វ
 ដែលមានសម្បុរកាត្រក់ថា ត្រកយើងមានសម្បុរល្អជាងត្រកសត្វខ្លះ ត្រក
 សត្វខ្លះនោះ មានសម្បុរកាត្រក់ជាងត្រកយើង ។ កាលសត្វចាំឡាយ
 នោះ មានសេចក្តីប្រកាន់ខ្លួន និងការមើលនិយមក៏ទៀត ព្រោះសេចក្តី
 មើលនិយម ខ្លះសម្បុរកាជាច្រើន ក្រុមវេទនិក៏សាចស្មុគ្រសំរេច លុះ
 ក្រុមវេទនិក៏សាចស្មុគ្រទៅហើយ បទាលតា(១) ក៏កើតប្រាកដឡើង ។
 បទាលតានោះ កើតប្រាកដឡើង ដូចជាវល្លិត្រក្នុង ។ បទាលតានោះ
 មានសម្បុរល្អ មានខ្លួន (ក្រសួច) មានស (ឆ្ងាញ់) វល្លិនោះមានសម្បុរ
 ដូចសប្បិសុខ ឬដូចនវិកសុខ មានស (ឆ្ងាញ់ពិសា) ដូចទឹកឃ្មុំ
 ក្នុង (ឃ្មុំផ្លិត) ដែលវេទនាស (ឆ្មាត្រកឃ្មុំ) ។ ម្នាលវាសេដ្ឋៈ និងការទ្វាដៈ
 ព្រោះនោះនឹង សត្វចាំឡាយនោះ ក៏នាំគ្នាបរិភោគបទាលតា កាល
 ត្រកសត្វចាំនោះ បរិភោគបទាលតា យកវល្លិនោះជាចំណី យកវល្លិ
 នោះជាអាហារ ក៏បំភានៅអស់កាលជាយូរកន្លើង ។ ម្នាលវាសេដ្ឋៈ
 និងការទ្វាដៈ កាលសត្វចាំនោះ បរិភោគបទាលតា យកវល្លិនោះជា
 ចំណី យកវល្លិនោះជាអាហារ បំភានៅអស់កាលជាយូរកន្លើង ដោយ

១ អន្តរហិតេ បទាលតា វិស្សតិ ។ ២ ១. ១. កលម្ពកា ។

អន្តរាស្ស្ត វណ្ណវិភាគ

តថា តេសំ សត្តានំ កិលេទ្ធសោ មត្តាយ ទរត្តញ្ចេវ
 កាយស្មី ឱក្កមិ វណ្ណវេណ្ណតា ម បញ្ញាយិត្ត ។
 ឯកំធំ សត្តា វណ្ណវណ្ណោ ហោន្តិ ឯកំធំ សត្តា
 ធុត្តណា ។ តត្ថ យេ តេ សត្តា វណ្ណវណ្ណោ តេ ធុត្តណោ
 សត្តេ អតិមញ្ញន្តិ មយមេតេហិ វណ្ណវណ្ណតា អន្តោហេតេ
 ធុត្តណតាតិ ។ តេសំ វណ្ណាតិអាធម្មច្ចយា មាណាតិ
 មាណាតិកានំ បដាលតា អន្តរាយិ ។ បដាលតាយ
 អន្តរាយិកាយ សន្និបតិសុ សន្និបតិកា អនុត្តិសុ
 អហុ វត លោ អហាយិ វត លោ បដាលតាតិ ។
 តនេវហិ(១) មនុស្សា តេនចិលេវ(២) ធុត្តនាម្មេន ធុត្តា
 ឯវមាហំសុ អហុ វត លោ អហាយិ វត លោតិ ។
 តនេវ ខោណំ អត្តញ្ញំ អត្តវំ អនុស្សវន្តិ(៣) ធុ
 ត្រេវស្ស អត្តំ អាថានន្តិ ។

១ ឧ. ម. កថេសហិ បិ ។ ២ ឧ. កេសិ ។ ៣ ឧ. អនុបន្តិ ។

អន្តរាស្ស្ត ខ្មែរយកំណិសម្បទាដើម

ប្រការយ៉ាងណា ។ សេចក្តីទំចំនឹកនឹងកាយ របស់សត្វទាំងនោះ គឺ
 តែត្រូវដោយគ្រែលើសប្រមាណ ទាំងកាយសម្បទាប្លែក ។ គ្នា
 ប្រាកដឡើយ ដោយប្រការយ៉ាងនោះ ។ ។ សត្វពួកខ្លះ មានសម្បទា
 សត្វពួកខ្លះ មានសម្បទាគ្រក់ ។ បណ្តាសត្វទាំងពីរពួកនោះ ពួកសត្វ
 ណាដែលមានសម្បទា ពួកសត្វនោះ តែងមើលឆ្ងាយពួកសត្វ ដែល
 មានសម្បទាគ្រក់ថា ពួកយើងមានសម្បទាលើស ជាងពួកសត្វគ្រក់ ពួក
 សត្វនោះ មានសម្បទាគ្រក់ ជាងពួកយើង ។ កាលសត្វទាំងឡាយនោះ
 មានសេចក្តីប្រកាន់ខ្លួន ទំនិកាមើលឆ្ងាយ តែត្រូវ ព្រោះសេចក្តី
 មើលឆ្ងាយ ខ្លួនសម្បទាជាច្រើន ឯបទាលភាគីសាចស្មុំទៅ ។ លុះ
 បទាលភាសាចស្មុំហើយ សត្វទាំងឡាយក៏មកប្រជុំគ្នា លុះមកប្រជុំ
 គ្នាហើយ ក៏ក្លាយវិញថា ឧហ្មិ បទាលភាគីយើងធ្លាប់មានហើយ ឧហ្មិ
 បទាលភាគីយើង បាក់អស់ទៅហើយ ។ ហេតុនោះ ក៏ដូចគ្នាទំនិ
 មនុស្សទាំងឡាយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះដែរ ដែលទំនិមត្តណាមួយប៉ះ-
 ពាល់ ក៏និយាយគ្នាយ៉ាងនេះថា ឧហ្មិ យើងធ្លាប់មាន ឧហ្មិ យើងសាច-
 ស្មុំអស់ហើយ ។ សត្វទាំងឡាយ ទាំងនោះក៏ក្លាយ ដែលជាច្បាប់
 ចាស់នោះឯង ចុះខ្លួនទំនិកាមើលឆ្ងាយលើសេចក្តី នៃអស្ស្តនាបុរាណឡើយ ។

(៥៧) អថទោ ទេសំ វាសេដ្ឋា សត្តានំ
 បទាលភាយ អន្តរហិតាយ អកុដ្ឋទាតោ សាលិ
 ភាតុរហោសិ អនណោ អដុសោ សុទ្ធោ^(១) សុតត្ថា
 តណ្ហលដ្ឋលោ ។ យន្តំ សាយំ សាយមាសាយ
 អាហារន្តិ ទាតោ តំ ហោតិ បក្កំ បដិវុទ្ធកំ យន្តំ
 ទាតោ ទាតកសាយ អាហារន្តិ សាយំ តំ ហោតិ
 បក្កំ បដិវុទ្ធកំ ទាបទានំ បញ្ញាយតិ ។ អថទោ^(២)
 វាសេដ្ឋា សត្តា អកុដ្ឋទាតំ សាលី បរិកុញ្ញត្តា តត្តត្វា
 តទាហារក ចិវំ ធីយមទ្ធានំ អដ្ឋំសុ ។ យថា យថា ទោ
 ទេ វាសេដ្ឋា សត្តា អកុដ្ឋទាតំ សាលី បរិកុញ្ញត្តា
 តត្តត្វា តទាហារក ចិវំ ធីយមទ្ធានំ អដ្ឋំសុ តថា តថា
 ទេសំ សត្តានំ កិយ្យោសា មត្តាយ ទុត្តោក្ខេវ កា-
 យស្មី វុក្កមិ វណ្ណោវណ្ណតា ច បញ្ញាយិត្ត ។ វត្ថុយា
 ច វត្ថុលីដ្ឋំ ភាតុរហោសិ មុរិសស្ស មុរិសលីដ្ឋំ ។

១ ១. សុទ្ធោ ២ វិស្សោ ។ ២ ១. អថទោ ៣ ។

(៥៧) ខ្មាលវាសេដ្ឋៈ ឆិនិការទ្វាដៈ ត្រាភាលបទាលភា របស់សត្វ
 ទាំងនោះសាបស្អុយខ្លះហើយ ស្រូវសាលីកើតឯង^(១) ជាស្រូវគ្នាទុក្ខណ្តក
 គ្នាអគ្គិម សស្តាត មានភ្លឺក្រក្រួប មានវដ្តចេញមក ជាអង្ករកែង
 ក៏កើតប្រាកដរឿង ។ មនុស្សទាំងឡាយនាំយកស្រូវសាលី ត្រង់ទីណា
 ក្នុងវាលល្ងាច សម្រាប់បរិភោគក្នុងវាលល្ងាច លុះព្រឹករឿង ទំនោះ
 ក៏មានស្រូវសាលីដុះច្រូចច្រុល មានវដ្តចុះរឿងវិញ មនុស្សទាំងឡាយនាំ
 យកស្រូវសាលី ត្រង់ទីណាក្នុងវាលព្រឹក សម្រាប់បរិភោគក្នុងវាលព្រឹក
 លុះវាលល្ងាចទំនោះ ក៏មានស្រូវសាលីដុះច្រូចច្រុល មានវដ្តចុះរឿងវិញ
 ទំនោះក៏ប្រាកដ ហាក់ដូចជាមិនបានច្រូតឡើយ ។ ខ្មាលវាសេដ្ឋៈឆិនិការ-
 ទ្វាដៈ ត្រាទោះឯង សត្វទាំងឡាយក៏បរិភោគស្រូវសាលីកើតឯង យកស្រូវ
 សាលីនោះដាច់ណី យកស្រូវសាលីនោះជាអាហារ ក៏បិទនៅអស់កាល
 ជាយូរអង្វែង ។ ខ្មាលវាសេដ្ឋៈឆិនិការទ្វាដៈ កាលសត្វទាំងនោះ នាំគ្នា
 បរិភោគស្រូវសាលីកើតឯង យកស្រូវសាលីនោះដាច់ណី យកស្រូវសាលី
 នោះជាអាហារ បិទនៅអស់កាលជាយូរអង្វែង ដោយច្រកាយ៉ាងណា ។
 សេចក្តីរឹងប៉ឹងក្នុងកាយ របស់សត្វទាំងនោះ ក៏កើតរឿងលើសច្រមាណ
 ទាំងពណ៌សម្បុរ ក៏ច្រកខ្លា ប្រាកដរឿង ដោយច្រកាយ៉ាងនោះ ។
 កេចស្រ្តី ក៏ប្រាកដរឿងដល់ស្រ្តី កេចច្រុស ក៏ប្រាកដរឿងដល់ច្រុស ។

១ ស្រូវកើតឯងចំណូរស្រូវ ។ អន្តរយ ។

អន្តរាគមន៍ អន្តរាគមន៍ ឧបនិដ្ឋាន

ឥត្តិ ច សុំ អតិវេលំ បុរិសំ ឧបនិដ្ឋានយតិ
 បុរិសោ ច ឥត្តិ ។ តេសំ អតិវេលំ អន្តរាគមន៍
 ឧបនិដ្ឋានយត្តានំ សារាភា ឧបនិដ្ឋាន បរិណិព្វហោ
 កាយស្មី ឧត្តមិ ។ តេ បរិណិព្វហោ បរិណិព្វហោ មេដុំ
 ធម្មំ បដិសេវីសុ ។ យេ ទោ បទ តេ វាសេដ្ឋា
 តេន សមយេន សត្តា បស្សន្តិ មេដុំ ធម្មំ បដិ-
 សេវីន្តោ អន្តោ បំសុំ ទិបន្តិ អន្តោ សេដ្ឋី ទិបន្តិ
 អន្តោ តោមយំ ទិបន្តិ ទស្ស វសលិ(១) ទស្ស
 វសលិតិ(២) ។ កថញ្ញា បាម សត្តោ សត្តស្ស ដិវុបំ
 កវិស្សតិ ។ តទេតវហិមិ មនុស្សា ឯកទេសុ
 ដនបទេសុ វធនិយា ធិត្តយ្ហាមាហាយ(៣) អន្តោ បំសុំ
 ទិបន្តិ អន្តោ សេដ្ឋី ទិបន្តិ អន្តោ តោមយំ ទិបន្តិ ។
 តទេវ ចោរណំ អន្តញ្ញំ អន្តរំ អនុស្សវន្តិ ទ ត្រូវស្ស
 អត្តំ អាជានន្តិ ។

១-២ ឧ. អសុចិ ។ ៣ ឧ. វិទ្យា ធិត្តយ្ហាមាហាយ ។ ៤ វិទ្យា ធិត្តយ្ហាមាហាយ ។

អន្តរាគមន៍ ការសង្ខេបនៃលទ្ធផលនៃការប្រកួតប្រជែង

បានព្រម ព្រឹត្តិសម្ព័ន្ធមើលទ្ធផលនៃការប្រកួតប្រជែង ចំណែកនៃការប្រកួត
 ក៏សម្ព័ន្ធមើលទ្ធផលនៃការប្រកួតប្រជែង ។ កាលសត្វទាំងនោះ សម្ព័ន្ធ
 មើលគ្នាទៅវិញទៅមកចាប់នៃការប្រកួតប្រជែង គម្រោងក៏ក៏ឡើង រសេចក្តី
 ក្តៅក្រហាយប្រោះគម្រោង ក៏ប្រជុំចុះក្នុងកាយ ។ សត្វទាំងនោះ ក៏ទំ
 គ្នាសពមេដុំធម្ម ព្រោះរសេចក្តីកេលកល ជាចម្លើយ ។ គ្នាសពមេដុំ
 ធីនិការទ្វារៈ សម័យនោះ ពួកសត្វណាបានឃើញខ្លួនពួកសត្វ ដែលកំពុង
 តែសេវាមេដុំធម្ម ពួកសត្វខ្លះ ក៏យកភាពមម៌នោះទៅ សត្វខ្លះយកវេទ
 បាចដាក់ សត្វខ្លះ យកភាពមម៌នោះទៅ និយាយថា នៃវសលិ(១)
 លាញ់ទៅ នៃវសលិ លាញ់ទៅ ហនិលាញ់ទៅ ។ ចុះហេតុដូចម្តេច
 បានជាសត្វហិនធុរៈដំ ដល់សត្វយ៉ាងនេះ ។ ហេតុនោះ ក៏ដូចគ្នាធីនិ
 ពួកមនុស្ស ក្នុងកាលឥឡូវនេះដែរ កាលមើលគ្នាក្នុងជនបទនីមួយៗ មានគេ
 ចាប់នាំយកទៅ ពួកខ្លះក៏យកភាពមម៌នោះទៅ ពួកខ្លះក៏យកវេទបាចដាក់
 ពួកខ្លះក៏យកភាពមម៌នោះទៅ ។ សត្វទាំងឡាយ នាំគ្នាទឹកកកខ្លះ
 ដែលជាច្បាប់ចាស់នោះឯង ប៉ុន្តែមិនអាចនឹងយល់រសេចក្តី នៃគេនោះ
 បានឡើយ ។

១ ជាភាពក្រហាយ ប្រោះគម្រោង គម្រោង ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បារិវាស្ត

[៦០] អនុស្សត្តំ កំ(១) ទោ បទ វាសេដ្ឋា តេន
 សមយេន ហោតិ តទេតេហិ ធម្មសម្មតំ ។ យេ ទោ
 បទ តេ(២) វាសេដ្ឋា តេន សមយេន សត្តា វេដ្ឋុច្ចំ
 ធម្មំ បដិសេវន្តិ តេមាសិមិ ទ្វេមាសិមិ ន លកន្តិ តាមំ
 វា ចិកមំ វា បវិសិតំ ។ យតោ ទោ វាសេដ្ឋា តេ(៣)
 សត្តា តស្មិ(៤) អសទ្ធក្កេ អតិវេលំ មាតត្យតំ(៥) អាចជ្ជិសុ
 អជ(៦) អភារាទិ ទុបក្កមីសុ តាតុំ តស្សេវ អស-
 ទ្ធក្កស្ស បដិញ្ញាទនកុំ ។ អថទោ វាសេដ្ឋា អញ្ញតវស្ស
 សត្តស្ស អលសជាតិកស្ស វិភទហោសិ អន្តោ តិ-
 មេវាហំ វិហញ្ញាមិ សាលី អាហារន្តោ សាយំ សាយមា-
 សាយ មាតោ មាតកសាយ យទ្ធអាហំ សាលី
 អាហារេយ្យំ សកិរេវ សាយំ មាតកសាយាតិ(៧) ។
 អថទោ សោ វាសេដ្ឋា សត្តា សាលី អាហារសិ
 សកិរេវ សាយំ មាតកសាយាតិ ។ អថទោ វាសេដ្ឋា

១ ១. ម. តត្តិ ឧ ទិស្សតិ ។ ២ ១. ខ. តេតិ ឧ ទិស្សតិ ។ ៣ ម. យតោ ទោ
 បទ តេ វាសេដ្ឋ ។ ៤ ១. តស្មិ សមយេ ។ ៥ ១. ភាតត្យតំ ។ ៦ ម. អថទោ ។
 ៧ ១. សកិរេវ សាយមាតកសាយាតិ ។ ម. សកិរេវ សាយមាតកសាយាតិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បារិវាស្ត

[៦០] ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ ខិនិការាជ្ជៈ សម័យានេឯនិ អំរេតិខាន
 ការពារភាគចម្រើនជាដើមនោះ គេសន្មតថា មិនមែនធម៌ តែអំរេតិខាន
 ក្នុងកាលវេទ្យានោះ គេត្រូវប្រុងសន្មតថាជាធម៌វិញ ។ ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ
 ខិនិការាជ្ជៈ សម័យានេ វេទ្យានុសត្វលកាសេពាមវុទ្ធម្ម សក្កវានិ-
 នោះ មិនហ៊ានចូលមក កាន់ស្រុកឬខេត្ត អស់ព្រំទឹកខាន ពីរទឹកខាន ។
 ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ ខិនិការាជ្ជៈ កាលណាចេញសត្វពានៈ ដល់សិប
 ខ្លះភាគជាអ្នកសេព ចំពោះអសទ្ធក្កនោះហួសវេលាហើយ ក៏នាំគ្នាផ្អែម
 ធ្វើផ្លូវ ដើម្បីចង់បំរើអសទ្ធក្កនោះឯនិ ។ ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ ខិនិការាជ្ជៈ
 គ្រានោះ ឯនិ មានសត្វម្នាក់ ប្រកបដោយជំនាញ ជាអ្នកខ្ចីល្មមស្រួល បាទ
 និកយ៉ាងនេះថា យំអី កាត្មាអញកាលដែលនាំយកស្រូវសាលី ក្នុងវេលា
 ល្ងាច សម្រាប់ចំរើកាត្មាក្នុងវេលាល្ងាច នាំយកស្រូវសាលី ក្នុងវេលាព្រឹក
 សម្រាប់ចំរើកាត្មាក្នុងវេលាព្រឹក ហៅគេញជាលំបាកខ្លួនខ្លីម៉្លេះ រហ័យចុះ
 កាត្មាអញ គួរតែនាំយកស្រូវសាលី ក្នុងវេលាល្ងាចតែម្តង ហើយទុក
 ចំរើកាត្មាក្នុងវេលាព្រឹកផង ។ ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ ខិនិការាជ្ជៈ គ្រានោះឯនិ
 សត្វនោះក៏នាំយកស្រូវសាលី ក្នុងវេលាល្ងាចតែម្តងចុះ លើកខ្លះ
 ចំរើកាត្មាក្នុងវេលាព្រឹកផង ។ ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ ខិនិការាជ្ជៈ គ្រានោះឯនិ

អន្តរាស្សន្ត សាលាបារមីកថា

អញ្ញតរោ សន្តោ យេន សោ សន្តោ តេនុបសន្តមិ
 ទុបសន្តមិត្តា តំ សន្តំ ឯតនរោច ឯហិ កោ សន្ត
 សាលាហារំ តមិស្សាមាតិ ។ អលំ កោ សន្ត
 អាហារោ មេ សាលិ សតិទេវ សាយំ ខាតកសា-
 យាតិ ។ អថទោ សោ វាសេដ្ឋា សន្តោ តស្ស សន្តស្ស
 ទិដ្ឋាទុកតិ អាបជ្ជមារោ សាលិ អាហាសិ សតិទេវ
 ត្រិហាយ ឯវិមិ តិវ កោ សាទ្ធតិ ។ អថទោ វាសេដ្ឋា
 អញ្ញតរោ សន្តោ យេន សោ សន្តោ តេនុបសន្តមិ
 ទុបសន្តមិត្តា តំ សន្តំ ឯតនរោច ឯហិ កោ សន្ត
 សាលាហារំ តមិស្សាមាតិ ។ អលំ កោ សន្ត
 អាហារោ មេ សាលិ សតិទេវ សាយំ ខាតកសាយាតិ ។
 អថទោ សោ វាសេដ្ឋា សន្តោ តស្ស សន្តស្ស
 ទិដ្ឋាទុកតិ អាបជ្ជមារោ សាលិ អាហាសិ សតិទេវ
 ចត្តហាយ ឯវិ តិវ កោ សាទ្ធតិ ។ អថទោ វាសេដ្ឋា
 អញ្ញតរោ សន្តោ យេន សោ សន្តោ តេនុបសន្តមិ

អន្តរាស្សន្ត និយាយកំណត់តំណាងយកស្រ្តីសាលីដំដើម

មានសត្វម្នាក់ចូលទៅកេសត្វនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយ
 ចម្រើនសត្វនោះដូច្នោះថា នែសត្វដ៏ចម្រើន អ្នកច្នៃមក យើងនឹងទៅនាំ
 យកស្រ្តីសាលីជាភាហារ ។ សត្វនោះ ឆ្លើយតបថា នែសត្វដ៏ចម្រើន
 ភ្លើយកុំ ខ្ញុំបាននាំយកស្រ្តីសាលី ក្នុងវេលាល្ងាចក្នុងម្តង ហើយទុក
 ចំរែភាគ ក្នុងវេលាព្រឹកផង ។ ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ និងការព្រាជៈ ទើប
 សត្វនោះ បានយកគម្រាប់តាមសត្វនោះ ក៏ទៅនាំយកស្រ្តីសាលីមក
 ដោយនឹកថា យំអើ ការដែលនាំយកស្រ្តីសាលី មកកែម្អនិប្បាណៈ
 សម្រាប់ចំរែភាគ បានពីវេជ្ជយ៉ាងនេះ ជាការស្រួលមែន ។ ម្ចាស់
 វាសេដ្ឋៈ និងការព្រាជៈ ត្រាវបានឯង មានសត្វម្នាក់ទៀតចូលទៅកេសត្វ
 នោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយចម្រើនសត្វនោះ ដូច្នោះថា
 នែសត្វដ៏ចម្រើន អ្នកច្នៃមក យើងនឹងទៅនាំយកស្រ្តីសាលី ជាភាហារ ។
 សត្វនោះឆ្លើយតបថា នែសត្វដ៏ចម្រើន ភ្លើយកុំ ខ្ញុំបាននាំយកស្រ្តីសាលី
 ក្នុងវេលាល្ងាចក្នុងម្តង ហើយទុកចំរែភាគវេលាព្រឹកផង ។ ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ
 និងការព្រាជៈ ទើបសត្វនោះយកគម្រាប់តាមសត្វនោះ ក៏នាំយកស្រ្តីសាលី
 មកដោយនឹកថា យំអើ ការដែលនាំយកស្រ្តីសាលី មកកែម្អនិប្បាណៈ
 សម្រាប់ចំរែភាគ បានចូលវេជ្ជយ៉ាងនេះ ជាការស្រួលមែន ។ ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ
 និងការព្រាជៈ ត្រាវបានឯង មានសត្វម្នាក់ទៀត ចូលទៅកេសត្វនោះ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បារិវាសន្ត

ឧបសគ្គមីត្វា កំ សត្តំ វិភង្គនេវេច ឯហិ កោ សត្ត
 សាលាហារំ ភិទិស្សនាតិ ។ អលំ កោ សត្ត អា-
 ហរោ មេ សាលំ សក្កិទេវេ ចត្តហារេតិ ។ អថេវា
 សោ វសេដ្ឋា សត្តោ តស្ស សត្តស្ស ទិដ្ឋាទុកតិ
 អាចជ្ជមាទោ សាលី អាហាសិ សក្កិទេវេ អដ្ឋាហាយ
 វរំ កំរ កោ សាដ្ឋតិ ។ យតោ ទោ តេ វសេដ្ឋា
 សត្តា សន្និធិការកំ សាលី ឧបក្កមីសុ បរិកុញ្ញតុំ ។
 អថេវា វសេដ្ឋា កាលោ តណ្ហាលំ បរិយោទន្តិ^(១)
 ធុសោមិ តណ្ហាលំ បរិយោទន្តិ លុចំមិ ឈ្មដិវុត្តំ
 អបនាធំ បញ្ញាយិត្ត សណ្ឋាសណ្ឋា សាលយោ^(២)
 អដ្ឋសុ ។

[៦១] អថេវា តេ វសេដ្ឋា សត្តា សន្និធិសុ
 សន្និធិត្វា អនុត្តមីសុ ចាបកា វត កោ ធម្មា សត្តសុ
 ចាតុក្កតា មយំ ហិ ធុរោ មនោមយា អហ្មត្តា
 បីតិកត្វា សយំបកា អន្តលិក្ខចរា សុកដ្ឋាយិទោ

១ ឧ. ម. អថ កាលោ តណ្ហាលំ បរិយោទន្តិ ។ ២ ម. សាលយោ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បារិវាសន្ត

លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយ ចចូលសត្វនោះ ផ្ទះចៅ ខ្មាល
 សត្វដីចម្រើន អ្នកច្រមុះមក យើងនឹងទៅនាំយកស្រូវសាលី ជាតាហារ ។
 សត្វនោះ ធ្វើយតបថា ខ្មាលសត្វដីចម្រើន ល្បីយកុំ ខ្ញុំបាននាំយកស្រូវ
 សាលីមកវត្តម្តង ហើយទុកបរិភោគបានច្រានថ្ងៃ ។ ខ្មាលវសេដ្ឋៈ និង
 ការព្រាជៈ ទើបសត្វនោះយកគ្រាប់តាមសត្វនោះ ក៏នាំយកស្រូវសាលីមក
 ដោយឆិតថា យើង ការដែលនាំយកស្រូវសាលីមកវត្តម្តងចំណេះ ទុក
 សម្រាប់បរិភោគបាន ៨ ថ្ងៃយ៉ាងនេះ ជាការស្រួលមែន ។ ខ្មាលវសេដ្ឋៈ
 និងការព្រាជៈ លុះពួកសត្វពាំងនោះ បាននាំគ្នាផ្តើមបរិភោគស្រូវសាលី
 ដែលខ្លួនសន្សំទុកក្នុងកាលនោះហើយ ។ ខ្មាលវសេដ្ឋៈ និងការព្រាជៈ
 កាលនោះឯង ក៏ល្អាកក្តិក្តិអង្គរ ពាំងអង្គរកក្តិក្តិអង្គរ សូម្បីកន្លែងដែល
 គេច្រកហើយ ក៏លែងផ្ទះឡើងវិញ ប្រាកដជាមិនពេញដូចដើម ស្រូវ
 សាលីពាំងឡាយ ក៏ដុះមួយក្បួន ។ (ហាក់ដូចជាគេចង់ជាប់) ។

[៦២] ខ្មាលវសេដ្ឋៈ និងការព្រាជៈ គ្រានោះឯង ពួកសត្វពាំងនោះមក
 ប្រជុំគ្នា លុះមកប្រជុំគ្នាហើយ គួញវត្តថា ខ្មាលអ្នកពាំងឡាយដីចម្រើន
 ធុរោ មមីដីលាមកពាំងឡាយ បានកើតប្រាកដក្នុងពួកសត្វហើយ ព្រោះ
 កាលពីដើម ពួកយើង ជាអ្នករើតវាយឈាមចិត្ត មានបីតិជាតាហារ
 មានទិព្វិចេញឯង អំពីកាយ គ្រាប់ទៅក្នុងកាយបាន បិទនៅក្នុង

អន្តរាស្ត្រ សាលារៀន បរិយាស្ត្របង់

ចំរើ ធីយមន្ទាត់ អដ្ឋន្តា តេសំ លោ អន្តាភកំ គណាចិ តេរ-
 ហាចិ ចំរើ(១) ធីយស្ស អន្តុលោ អន្តុយេន រសបថវី ឧន-
 តស្មី សមន្តាធិ(២) សា អហោសិ វណ្ណសម្បជ្ជា កន្ទ-
 សម្បជ្ជា រសសម្បជ្ជា តេ មយំ រសបថវី ហត្ថេហិ
 អាណុប្បការកំ ឧបក្កមិន្ទា បរិកុញ្ញត្តុំ តេសញ្ជោ រស-
 បថវី ហត្ថេហិ អាណុប្បការកំ ឧបក្កមកំ បរិកុញ្ញត្តុំ
 សយំបកា អន្តរាយិ សយំបកាយ អន្តរហិតាយ
 ចន្ទិមសុវិយា ចាតុហេសុំ ចន្ទិមសុវិយេសុ ចាតុក្ក-
 តេសុ ឧត្តត្តាធិ តារក្ករាធិ ចាតុហេសុំ ឧត្តត្តេសុ
 តារក្ករេសុ ចាតុក្កតេសុ រត្តិធិវំ បញ្ញាយិសុ រត្តិធិ-
 វេសុ បញ្ញាយមាទេសុ មាសទ្ធិមាសា បញ្ញាយិសុ មាស-
 ទ្ធិមាសេសុ បញ្ញាយមាទេសុ ឧតុសំវច្ឆវំ បញ្ញាយិសុ
 តេ មយំ រសបថវី បរិកុញ្ញត្តា គត្តត្តា គណាហារា-
 ចំរើ ធីយមន្ទាត់ អដ្ឋន្តា តេសំ លោ ចាបកាតំយេវ
 អកុសលាធិ ចន្ទាតំ ចាតុកាវំ រសបថវី អន្តរាយិ

១. ឧ. ចំរើធីយស្ស ១. ២. ឧ. ឧ. សមន្តា ១

អន្តរាស្ត្រ ការបោះឆ្នោតសាលា ការគាំទ្រស្រែ

ចំរើធី បាធិបកោវេសំ កាលជាយូរអង្វែង លុះកាលកន្លងជាយូរអង្វែង
 ទៅ ដែលដំបូងនោះ ក៏កែប្រែជាសាលាថ្មី ដើម្បីពួកយើងទាំងនោះ
 ដែលដំបូងនោះ មានសម្បទា (ល្អ) មានភូមិ (ក្រសួង) មានស... (វ័ជ្ជ)
 ពួកយើងទាំងនោះ បាននាំគ្នាយកដៃ កកាយដែលដំបូងមានស មក
 ធ្វើជាតំនូកហើយបរិភោគ កាលពួកយើងទាំងនោះ នាំគ្នាយកដៃកកាយ
 ដែលដំ ដែលមានសធ្វើជាតំនូក ហើយបរិភោគ ពន្លឺដែលភ្លេចព្រាង
 (កំរើកាយ) ក៏សាបសូន្យទៅ លុះពន្លឺដែលភ្លេចព្រាង សាបសូន្យទៅ
 ហើយ ព្រះចន្ទនិងព្រះអាទិត្យ ក៏កើតប្រាកដឡើង លុះព្រះចន្ទនិងព្រះ
 អាទិត្យក៏កើតប្រាកដឡើងហើយ ទុក្ខក្នុងក្រុងដែលមានរួចជាដ្ឋានទាំងឡាយ
 ក៏កើតប្រាកដឡើង លុះទុក្ខក្នុងក្រុងដែលមានរួចជាដ្ឋានទាំងឡាយ ក៏កើត
 ប្រាកដឡើងហើយ យប់និងថ្ងៃ ក៏កើតប្រាកដឡើង លុះយប់និងថ្ងៃក៏កើត
 ប្រាកដឡើងហើយ ១១ និងកន្លះ១ ក៏កើតប្រាកដឡើង លុះ១១ និង
 កន្លះ១ក៏កើតប្រាកដឡើងហើយ ថ្ងៃនិងឆ្នាំក៏កើតប្រាកដឡើង កាលពួក
 យើងទាំងនោះ បរិភោគដែលដំបូងនោះ យកដែលដំបូងនោះជាចំណី យក
 ដែលដំបូងនោះជាអាហារ ក៏បិទនៅអស់កាលជាយូរអង្វែង ប្រាប់ក៏ដែលដំ
 បូងនោះសាបសូន្យទៅ ព្រោះហេតុនៃមិទ្ធិទាំងឡាយ ជាអកុសលដ៏លាមក
 កើតប្រាកដ ដល់យើងទាំងឡាយនោះ លុះដែលដំបូង មានសសាបសូន្យ

សុត្តន្តបិដក វិមលកាយសូ បាឡិកវគ្គ

រសចបវិយា អន្តរហិតាយ ក្ខមិបប្បដិកោ ចាតុរហោសិ
 សោ អហោសិ វណ្ណសម្បដ្ឋា កន្ធសម្បដ្ឋា រសសម្ប-
 ដ្ឋា តេ មយំ ក្ខមិបប្បដិកំ ឧបក្កមិម្ហា បរិកុញ្ចតុំ តេ
 មយំ តំ បរិកុញ្ចត្តា តត្តត្តា តទាហារា ចិវំ ទិយមន្ទានំ
 អដ្ឋម្ហា តេសំ វោ ចាបកានំយេវ អកុសលានំ ធម្មា-
 នំ ចាតុភារា ក្ខមិបប្បដិកោ អន្តរាយិ ក្ខមិបប្បដិ-
 កោ អន្តរហិតេ បដាលតា ចាតុរហោសិ សា អហោ-
 សិ វណ្ណសម្បដ្ឋា កន្ធសម្បដ្ឋា រសសម្បដ្ឋា តេ មយំ
 បដាលតំ ឧបក្កមិម្ហា បរិកុញ្ចតុំ តេ មយំ តំ បរិកុញ្ចត្តា
 តត្តត្តា តទាហារា ចិវំ ទិយមន្ទានំ អដ្ឋម្ហា តេសំ វោ
 ចាបកានំយេវ អកុសលានំ ធម្មានំ ចាតុភារា បដា-
 លតា អន្តរាយិ បដាលតាយ អន្តរហិតាយ អកដ្ឋ-
 ចាកោ សាលិ ចាតុរហោសិ អកលោ អដុសោ
 សុន្ទោ សុតន្ទោ តណ្ហលប្បលោ យន្តំ សាយំ សាយ-
 មាសាយ អាហារម ចាកោ តំ ហោតិ បក្កំ បដិវិវុឌ្ឍំ

សុត្តន្តបិដក វិមលកាយ បាឡិកវគ្គ

ហើយ ក្រុមវេទនីកំភីកប្រាកដឡើង ឯក្រុមវេទនីនោះមានសម្បុរ
 (ល្អ) មានភ្នែក (ក្រអូច) មានរស (វ័ង្ស) ពួកយើងទាំងនោះ ក៏នាំគ្នាផ្ដើម
 បរិភោគក្រុមវេទនី កាលពួកយើងទាំងនោះ បរិភោគក្រុមវេទនីនោះ
 យកក្រុមវេទនីនោះដាច់ណី យកក្រុមវេទនីនោះជាសាហារ ក៏បីភាគ
 អស់កាលជាយូរអង្វែង ស្រាប់តែក្រុមវេទនីនោះសាចសូន្យទៅ ព្រោះ
 ហេតុវេទនីទាំងឡាយ ជាអកុសលដ៏លាមក ភីកប្រាកដដល់យើងទាំង-
 ឡាយនោះ លុះក្រុមវេទនីសាចសូន្យហើយ ចបាលតា ក៏ភីកប្រាកដ
 ឡើង ឯបចាលតានោះ មានសម្បុរ (ល្អ) មានភ្នែក (ក្រអូច) មានរស
 (វ័ង្ស) ពួកយើងទាំងនោះ ក៏នាំគ្នាផ្ដើមបរិភោគបចាលតា កាលពួក
 យើងទាំងនោះបរិភោគបចាលតានោះ យកបចាលតានោះដាច់ណី យក
 បចាលតានោះ ជាសាហារ ក៏បីភាគ អស់កាលជាយូរអង្វែង ស្រាប់តែ
 បចាលតានោះសាចសូន្យទៅ ព្រោះហេតុវេទនីទាំងឡាយ ជាអកុសល
 ដ៏លាមក ភីកប្រាកដឡើងដល់យើងទាំងឡាយនោះ ចបាលតាសាច-
 សូន្យហើយ ទើបស្រូសាលីភីកឯង មិនមានកុណក មិនមានអង្គិម
 ជាស្រូសាលី មានភ្នែកក្រអូច មានវ័ង្សចេញមកជាអង្កិរ ក៏ភីកប្រាកដ
 ឡើង ពួកយើងនាំយកស្រូសាលី ត្រង់ទីណាក្នុងវេលាល្ងាច សម្រាប់
 បរិភោគក្នុងវេលាល្ងាច លុះព្រឹកឡើងទីនោះ ក៏មានស្រូសាលីដុះទេច

អង្គការសុខាភិបាល និងសេដ្ឋកិច្ច សាលាភារាជ្យ

យន្ត ម៉ាស៊ីន ម៉ាស៊ីនសាយ អាហារម គ្រឿង ហោតិ
បង្ក បង្កើត ធានា បញ្ជា យន្ត គេ មយ អគ្គ-
ចាត់ សាល បរិក្ខណៈ គ្រឿង ធានា បរិ
ធិយមន្ត អង្គការ គេសេដ្ឋកិច្ច ចាត់ កាន់ យេវ អកុ-
សលា ធម្មា ចាតុភាព គណនា គណៈ គណៈ
បរិយោជន៍ ធុសោម គណៈ បរិយោជន៍ ល្អ បរិ
ធម្ម ធុសោម អបធាន ធុសោម បញ្ជា យន្ត សណ្ឋាសណ្ឋា
សាល ម៉ាស៊ីន យន្ត មយ សាល វិភាគ យន្ត
មរិយា មរិយា មរិយា មរិយា មរិយា មរិយា មរិយា
សាល វិភាគ មរិយា មរិយា មរិយា មរិយា មរិយា មរិយា

(៦២) អង្គការ ភារាជ្យ អង្គការ សេដ្ឋកិច្ច
លោលជាតិ គេ សេដ្ឋកិច្ច បរិក្ខណៈ អង្គការ
គេ អង្គការ អង្គការ បរិក្ខណៈ មរិយា អង្គ-
ការ មរិយា មរិយា មរិយា មរិយា មរិយា មរិយា
គេ មរិយា មរិយា មរិយា មរិយា មរិយា មរិយា

១. ១. ១. ១. ១. ១. ១. ១. ១. ១. ១. ១. ១. ១. ១. ១.

អង្គការសុខាភិបាល និងសេដ្ឋកិច្ច សាលាភារាជ្យ

គ្រឿង ម៉ាស៊ីន ម៉ាស៊ីនសាយ អាហារម គ្រឿង ហោតិ
បង្ក បង្កើត ធានា បញ្ជា យន្ត គេ មយ អគ្គ-
ចាត់ សាល បរិក្ខណៈ គ្រឿង ធានា បរិ
ធិយមន្ត អង្គការ គេសេដ្ឋកិច្ច ចាត់ កាន់ យេវ អកុ-
សលា ធម្មា ចាតុភាព គណនា គណៈ គណៈ
បរិយោជន៍ ធុសោម គណៈ បរិយោជន៍ ល្អ បរិ
ធម្ម ធុសោម អបធាន ធុសោម បញ្ជា យន្ត សណ្ឋាសណ្ឋា
សាល ម៉ាស៊ីន យន្ត មយ សាល វិភាគ យន្ត
មរិយា មរិយា មរិយា មរិយា មរិយា មរិយា មរិយា
សាល វិភាគ មរិយា មរិយា មរិយា មរិយា មរិយា មរិយា

(៦២) អង្គការ ភារាជ្យ អង្គការ សេដ្ឋកិច្ច
លោលជាតិ គេ សេដ្ឋកិច្ច បរិក្ខណៈ អង្គការ
គេ អង្គការ អង្គការ បរិក្ខណៈ មរិយា អង្គ-
ការ មរិយា មរិយា មរិយា មរិយា មរិយា មរិយា
គេ មរិយា មរិយា មរិយា មរិយា មរិយា មរិយា

សុត្តន្តបិដក ទីយនិកាយស្ស បាដិកវគ្គ

អញ្ញតវំ ភាតំ អធិដ្ឋំ អាទិយិត្វា បរិកុញ្ញសិ មា
 កោ(១) សត្ត បុណ្ណ(២) ឯវុបមកាសីតិ ។ ឯវុ
 កោតិ ទោ វាសេដ្ឋា សោ សត្តោ តេសំ សត្តានំ
 បទ្កស្សន្តសិ ។ ទុតិយម្បិ ទោ វាសេដ្ឋា សោ
 សត្តោ ។ បេ ។ តតិយម្បិ ទោ វាសេដ្ឋា សោ
 សត្តោ សកំ ភាតំ បរិកុញ្ញោ អញ្ញតវំ ភាតំ
 អធិដ្ឋំ អាទិយិត្វា បរិកុញ្ញិ ។ តមេធំ អត្តហេសុ
 កហេត្វា ឯតនកេច្ឆំ ទាបកំ វត កោ សត្ត កាហេសិ
 យទ្រត ហិ ធាម សកំ ភាតំ បរិកុញ្ញោ អញ្ញតវំ
 ភាតំ អធិដ្ឋំ អាទិយិត្វា បរិកុញ្ញិ(៣) មា កោ សត្ត
 បុណ្ណមិ ឯវុបំ អកាសីតិ ។ អញ្ញ ទាណិទា បហា-
 រិសុ អញ្ញ លេខុទា បហារិសុ អញ្ញ ទណ្ណោ
 បហារិសុ ។ តនកេត្ត ទោ បណ វាសេដ្ឋា អធិដ្ឋានំ
 បញ្ញាយតិ កហា បញ្ញាយតិ មុសាវានោ បញ្ញា-
 យតិ ទណ្ណានំ បញ្ញាយតិ ។ អដទោ តេ វា-
 សេដ្ឋា សត្តា សន្និបតិសុ សន្និបតិក្វា អទុត្តនិសុ

១ ១. ហស្ស កោ ។ ២. ហ សុ កោ ។ ៣ ១. ម បុ បិ ។ ៣ ១. ម. បរិកុញ្ញសិ ។

សុត្តន្តបិដក ទីយនិកាយ បាដិកវគ្គ

យកចំណែករបស់អ្នកដទៃ ដែលគេមិនបានឱ្យ មកបរិភោគសោះ ខែសត្វ
 អើយ ឯនិកុំធ្វើអំពើបែបនេះទៀតឡើយ ។ ខ្នាលវាសេដ្ឋៈ និងការព្រាជៈ
 សត្វនោះបានទទួលភពពាក្យរបស់ពួកសត្វទាំងនោះថា អើអ្នកដឹងច្រើន ។
 ខ្នាលវាសេដ្ឋៈ និងការព្រាជៈ សត្វនោះ (លួចយកចំណែករបស់អ្នកដទៃ)
 ជាកម្រប់ពីដេនីផនី ។ ២ ។ ខ្នាលវាសេដ្ឋៈ និងការព្រាជៈ សត្វនោះបាន
 លាក់សំបែចំណែករបស់ខ្លួនទុក លួចយកចំណែករបស់អ្នកដទៃ ដែលគេ
 មិនបានឱ្យ មកបរិភោគជាកម្រប់ ៣ ដេនីផនី ។ សត្វទាំងឡាយក៏បានចាប់
 សត្វនោះ លុះចាប់បានហើយក៏ស្តីឱ្យដូរច្នោះថា សត្វអើយ ឯនិកុំធ្វើអំពើ
 កាច្រក់ណាស់ មិនគួរមើលឯនិលាក់សំបែចំណែករបស់ខ្លួនទុក លួចយកចំណែក
 របស់អ្នកដទៃ ដែលគេមិនបានឱ្យ មកបរិភោគសោះ ខែសត្វអើយ
 ឯនិកុំធ្វើអំពើបែបនេះទៀតឡើយ ។ ពួកសត្វទូទាំងចំនុះ (សត្វនោះ) ទំនិដ
 ពួកសត្វទូទាំងលទ្ធិដុំដី ពួកសត្វទូទាំងយន្តដំបង ។ ខ្នាលវាសេដ្ឋៈ
 និងការព្រាជៈ ការលួចច្រឡំគេ ក៏ប្រាកដឡើង ការតែងអៀលក៏ប្រាកដ
 ឡើង ការនិយាយកុហកក៏ប្រាកដឡើង ការដាក់ភ្នំក៏ប្រាកដឡើង
 កំនិតិការលនោះជាដើមមក ។ ខ្នាលវាសេដ្ឋៈ និងការព្រាជៈ គ្រា-
 នោះឯនិ ពួកសត្វទាំងនោះមកប្រជុំគ្នា លុះប្រជុំគ្នាហើយ ក៏គ្នាញែកគ្នាថា

អន្តក្ខសុត្ត ឯកសុត្តសម្ពតំ សាលិកាទុក្ខទានំ

ចាបកា វត កោ ធម្មា សុត្តេសុ ខាតុក្ខតា យត្រ
 ហិ នាម អធិដ្ឋានានំ បញ្ញាយិស្សតិ តវហា បញ្ញា-
 យិស្សតិ មុសាវាណា បញ្ញាយិស្សតិ ទណ្ហានានំ
 បញ្ញាយិស្សតិ យទ្ធន មយំ ឯកំ សត្តំ សម្មទ្ទេយ្យ-
 ម យោ^(១) ខោ សម្មាទិយិកត្វំ ទិយេយ្យ សម្មាតវហិ-
 កត្វំ តវហេយ្យ សម្មាបញ្ញាដេកត្វំ បញ្ញាដេយ្យ មយំ
 បទស្ស សាលិធំ កាតំ អនុប្បទស្សនាតិ ។ អដទោ
 តេ វាសេដ្ឋា សត្តា យោ ទេសំ សត្តោ អភិរូប-
 តរោ ច ទស្សនិយតរោ ច ចាសាទិកតរោ ច
 មហោសត្តុតរោ ច តំ សត្តំ ឧបសង្កមិក្ខា ឯតទ-
 រោត្តំ ឯហិ កោ សត្តំ សម្មាទិយិកត្វំ ទិយ^(២)
 សម្មាតវហិកត្វំ តវហា^(៣) សម្មាបញ្ញាដេកត្វំ បញ្ញាដេហិ
 មយំ បទ រោ^(៤) សាលិធំ កាតំ អនុប្បទស្សនាតិ ។

១ ឧ. លោ ។ ២ ទិយិកិបិ កខុចិ យោតេ ។ ៣ ឧ. ឃហិ ។ ៤ ឧ. ឃ. លេ ។

អន្តក្ខសុត្ត កាលសុត្តសម្ពតំឯកសុត្តសម្ពតំសាលិកាទុក្ខទានំ
 យិកេហ្មិ ធម៌ចំលាមកពានិទ្ធកាយ កើតប្រាកដដល់សត្វពានិទ្ធកាយហើយ
 ប្រោះថា កាលប្រាជ្ញាត្រូវកើតប្រាកដឡើង ការគំរងៀលក៏កើតប្រាកដ
 ឡើង ការនិយាយកុហកក៏កើតប្រាកដឡើង ការដាច់អាជ្ញាក៏កើតប្រាកដ
 ឡើង បើដូច្នោះ គួរកែត្រូវយើងសន្មតសត្វណាម្នាក់ ឲ្យជាអ្នកបោះសេសសត្វ
 ដែលយើងគួរបោះសេសកាមហេតុ ឲ្យគំរងៀលសត្វ ដែលយើងគួរគំរងៀល
 កាមហេតុ ឲ្យបណ្តេញសត្វ ដែលយើងគួរបណ្តេញកាមហេតុ ចំណែក
 ពានិទ្ធករយើង ត្រូវដូចចំណែកស្រូវសាលិពានិទ្ធករ ឲ្យដល់សត្វនោះ ។
 ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ ខ្លឹមការព្រាជៈ រើចក្ខុសត្វពានិទ្ធករ ដាំគ្នាចូលទៅកសត្វ
 ដែលជាអ្នកមានរូបល្អ គួរមើលមើល គួរជ្រះថ្លា មានសក្តិធំ^(១) ជាពិសេស
 សត្វពានិទ្ធករ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយដូច្នោះថា ចតិក្រសត្វ
 ដ៏ចម្រើន អ្នកចូរមកបោះសេសសត្វ ដែលគួរបោះសេសកាមហេតុ ចូរគំរងៀល
 សត្វ ដែលគួរគំរងៀលកាមហេតុ ចូរបណ្តេញសត្វ ដែលគួរបណ្តេញកាម
 ហេតុចុះ សឹមពួកយើងនឹងដូចចំណែកស្រូវសាលិពានិទ្ធករដល់អ្នក ។

១ (អន្តកថា) អិព្រះចរចោទិសុវុទៃយោត ។

ឯវំ កោតិ ទោ សោ វាសេដ្ឋា សត្តោ^(១) តេសំ
សត្តានំ បដិស្សត្តា សម្មាទិយិកត្តំ ទិយិ សម្មាគរ-
ហិតត្តំ ករហិ សម្មាបញ្ញាដេតត្តំ បញ្ញាដេសិ ។ តេ
បទស្ស សាលីនំ កាកំ អនុប្បនំសុ ។

[៦៣] មហាជនសម្មកោតិ ទោ វាសេដ្ឋា
មហាសម្មកោត្រូវ^(២) បឋមំ អក្ករំ ឧបទិព្វត្តំ ។
ទេត្តានំ អធិបតីតិ^(៣) ទោ វាសេដ្ឋា ទត្តិយោ ទត្តិ-
យោត្រូវ ទុតិយំ អក្ករំ ឧបទិព្វត្តំ ។ ធម្មន
បរេសំ រក្ខតីតិ^(៤) ទោ វាសេដ្ឋា វាជា វាជាត្រូវ
តតិយំ អក្ករំ ឧបទិព្វត្តំ ។ ឥតិ ទោ វាសេដ្ឋា
ឯវំអេវស្ស ទត្តិយមណ្ឌលស្ស តោវាលោន អត្តញ្ញោន
អក្ករេន អភិទិព្វត្តិ អហោសិ ។ តេសំយេវ សត្តានំ
អញ្ញាសំ សទិសានំយេវ តោ អសទិសានំ ធម្មតេវ

១ ឧ. ម. វាសេដ្ឋិ សោ សត្តោ ។ ២ ឧ. ម. មហាសម្មកោ មហាសម្មកោត្រូវ ។
៣ ឧ. បតីតិ ។ ៤ ឧ. ចរ រក្ខតីតិ ។

ម្នាលវាសេដ្ឋៈ ឱទីការព្វាជៈ សត្វនោះ បានទទួលឧបទិព្វត្តិរបស់សត្វចាំនី
នោះថា កើតដំបូងចំពោះខ្លួន ហើយក៏បញ្ចេញសត្វ ដែលគួរ
បញ្ចេញតាមហេតុ ក៏ដើរលើសត្វដែលគួរក៏ដើរលើតាមហេតុ បណ្តាញ
សត្វ ដែលគួរបណ្តាញតាមហេតុ ។ ពួកសត្វចាំនីនោះ ក៏បានដឹង
ចំណែកស្រូវសាលីចាំនីខ្លួនដល់សត្វនោះ ។

[៦៣] ម្នាលវាសេដ្ឋៈ ឱទីការព្វាជៈ សត្វនោះ មហាជនសម្មក
ហើយ ព្រោះហេតុនោះឯង ទើបអក្ករ^(១) ជាដំបូងក៏កើតឡើងថា មហា-
សម្មកដូច្នោះ ។ ម្នាលវាសេដ្ឋៈ ឱទីការព្វាជៈ សត្វនោះជាមតិចតិវិទ្យា
ចាំនីខ្លួន ព្រោះហេតុនោះឯង ទើបអក្ករ^(១) ៦ ក៏កើតឡើងថា ទុតិយៈ
ទុតិយៈដូច្នោះ ។ ម្នាលវាសេដ្ឋៈ ឱទីការព្វាជៈ សត្វនោះញ៉ាំងសត្វចាំនី-
ខ្លួនដទៃ ឱ្យចេញចិត្តដោយធម៌ ព្រោះហេតុនោះឯង ទើបអក្ករ^(១) ៣
ក៏កើតឡើងថា វាជា វាជា ដូច្នោះ ។ ម្នាលវាសេដ្ឋៈ ឱទីការព្វាជៈ ហេតុ
ដូច្នោះ អក្ករដែលចេញចំពោះ បានកើតឡើងដល់ទុតិយមណ្ឌលនោះ
យ៉ាងនេះឯង ។ ការកើតឡើងនៃអក្ករដែលពួកសត្វចាំនីនោះឯង ដូចគ្នា
ឱទីសត្វចាំនីខ្លួនដទៃដែរ មិនមែនទុសគ្នាទេ កើតឡើងតែដោយធម៌

១ អក្ករនាម ថា បាននិយាយសម្រាប់កំណត់ សម្រាប់ចេញឈ្មោះ សម្រាប់បញ្ជាក់
សម្រាប់និយាយ ។

អន្តរាស្ត្រ អំពីការងារវិបល្លាស

ទោ អនុញ្ញាត ។ ឆ្នោ ហ៊ី វ៉ាសេដ្ឋា សេដ្ឋា
ជនេតស្តី ជំរុញ ទេវ ឆ្នេ អភិសម្បវាយត្យ ។

[៦៤] អថទោ តេសំ សត្តានំយេវ^(១) ឯតត្តានំ
ឯតនយោសិ ចាបតោ វត ភោ ឆន្ទា សត្តេសុ
តាកុក្ខតា យត្រ ហិ បាម អនិច្ចាតានំ បញ្ញា-
យំស្សតិ ករហា បញ្ញាយំស្សតិ មុសាវាតោ បញ្ញា-
យំស្សតិ ឧណ្ណានំ បញ្ញាយំស្សតិ បញ្ញាជនំ បញ្ញា-
យំស្សតិ យន្តន មយំ ចាបតេ អកុសលេ ឆ្នេ
វាហេយ្យោហិតិ^(២) ។ តេ ចាបតេ អកុសលេ ឆ្នេ
វាហេសុំ ។ ចាបតេ អកុសលេ ឆ្នេ វាហេន្តិកិ
ទោ វ៉ាសេដ្ឋា ព្រាហ្មណា ព្រាហ្មណាត្រេវ បវមំ
អក្ខរំ ឧបនិព្វតំ ។ តេ អរញ្ញាយតនេ បណ្ណតុ-
ដិយោ ច ករិត្យា បណ្ណតុដិសុ ឈាយន្តិ ។
វីតង្ការ វីតត្ថមា បន្តុសុសលា សាយំ សាយ-
មាសាយ ចាតោ ចាតវាសាយ កាមនិគមវាដ-
តានិយោ ឱសវន្តិ យាសមេសថា^(៣) ។ តេ

១ ១. តេសញ្ញេវ ភោ វ៉ាសេដ្ឋ សត្តានំ ។ ២. អថទោ តេសំ វ៉ាសេដ្ឋ សត្តានំយេវ ។
៣ ១. ពាហេយ្យោហិតិ ។ ២ ២. យាសមេសថា ។

អន្តរាស្ត្រ និយាយអំពីយល់ចម្លែងអំពីការងារវិបល្លាស

ចុំរណ្តោះឯង មិនមែនដោយអចមិទេ ។ ម្នាលវ៉ាសេដ្ឋៈ ខិនិការទ្វាជៈ
ព្រោះថា ធម៌ជាគុណដ៏ប្រសើរចម្រុះ ក្នុងប្រជុំជន ទាំងបច្ចុប្បន្ន និង
បរលោក ។

[៦៤] ត្រាវនាឯង បណ្តាសត្វទាំងឡាយនោះ សត្វតូចខ្លះទោះ
ដិតត្នាយ៉ាងនេះថា ម្នាលគ្នាដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ ធម៌ដ៏លាមកទាំងឡាយ
កើតប្រាកដ ដល់ពួកសត្វហើយ ព្រោះថា ការលួចទ្រព្យគេ ក៏ប្រាកដ
ឡើង ពាក្យនេះជឿល ក៏ប្រាកដឡើង ការខំយាយកុហក ក៏ប្រាកដឡើង
ការដាក់កាត់ ក៏ប្រាកដឡើង ការបណ្តេញ ក៏ប្រាកដឡើង បើដូច្នោះ
ពួកយើងគួរតែចម្រើន ឲ្យធម៌ជាអកុសល ដ៏លាមកទាំងឡាយចេញ ។
សត្វទាំងនោះ ក៏បានបន្ត ឲ្យធម៌ជាអកុសលដ៏លាមកចេញ ។ ម្នាល
វ៉ាសេដ្ឋៈ ខិនិការទ្វាជៈ សត្វទាំងឡាយនោះបន្ត ឲ្យធម៌ជាអកុសល
ដ៏លាមក ព្រោះហេតុនោះឯង ទើបអក្ខរៈ ទី ១ ក៏កើតឡើងថា ព្រាហ្មណៈ
ព្រាហ្មណៈដូច្នោះ ។ សត្វទាំងឡាយនោះ ទោះធ្វើដំរើស្លឹកក្នុងព្រៃលោក
ហើយសម្លឹងការឆ្នោ ក្នុងដំប្រក់ស្លឹកទាំងឡាយ ។ ពួកសត្វទាំងនោះ
មិនមានភ្នែក មិនមានវស្សុន៍ មិនមានអង្រែ គ្រាប់ទៅកាន់ស្រុកនិងមន្ទិ
កជុំនាង វិស្វនិរោគាហារក្នុងវេលាល្ងាច សម្រាប់បរិភោគក្នុងវេលាល្ងាច
វិស្វនិរោគក្នុងវេលាព្រឹកសម្រាប់បរិភោគក្នុងវេលាព្រឹក ។ ពួកសត្វទាំងនោះ

សុត្តន្តបិដក វិយាសិកាយស្ស បាណិកវគ្គ

យាសំ បដិលភិក្ខា បុណនេវ អរញ្ញាយតទេ បណ្ណកុដិសុ
 ឈាយន្តិ ។ តមេនំ មទុស្សា ធិស្វា វាវមាហំសុ វេម
 ទោ ភោ សត្តា អរញ្ញាយតទេ បណ្ណកុដិយោ ភវិក្ខា
 បណ្ណកុដិសុ ឈាយន្តិ វីកង្កាត វីតត្វមា បទ្ធម្មសលា
 សាយំ សាយមាសាយ ចារោ ចាតកសាយ កាម-
 ចិត្តមកជនាធិយោ ឱសាន្តិ យាសមេសទា ។ តេ
 យាសម្បដិលភិក្ខា បុណនេវ អរញ្ញាយតទេ បណ្ណ-
 កុដិសុ ឈាយន្តិ ។ ឈាយន្តិភិ ទោ បទ វាសេដ្ឋា
 ឈាយិកា ឈាយិកាត្រូវ(១) ទុតិយំ អត្តារំ ឧប-
 ចិត្តត្ថំ តេសំយេវ ទោ វាសេដ្ឋា សត្តានំ ឯកត្រ
 សត្តា អរញ្ញាយតទេ បណ្ណកុដិសុ ឈានំ(២) អន-
 ភិសម្ពុនមាទា កាមសាមន្តំ ចិត្តមសាមន្តំ ឱសិក្ខា(៣)
 កទ្កេ កកោត្តា អាគន្ធន្តិ ។ តមេនំ មទុស្សា
 ធិស្វា វាវមាហំសុ វេម ទោ បទ ភោ(៤) សត្តា

១ ១. ឈាយន្តិ ។ ឈាយន្តិភិ ភោ បទ វាសេដ្ឋឈាយកា ឈាយកាត្រូវ ។ ២ ១.
 ២. តំ ឈានំ ។ ៣ ១. ធិតមសាមន្តមេសិក្ខា ។ ៤ ១. ច. ភោ ភោ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាសិកាយស្ស បាណិកវគ្គ

លុះបានតាហារហើយ ក៏នៅសម្ងំនិការម្នាក់ ក្នុងដំរីស្លឹកទាំងឡាយក្នុង
 ព្រៃព្រៃលាងទៀត ។ មនុស្សទាំងឡាយ លុះឃើញសត្វទាំងនោះហើយ
 ក៏និយាយយ៉ាងនេះថា ខ្មែរខ្មែរយើងកើត ពួកសត្វទាំងនេះឯង ធ្វើដំរី
 ស្លឹកទាំងឡាយ ក្នុងព្រៃព្រៃលាង ហើយនៅសម្ងំនិការម្នាក់ ក្នុងដំរីស្លឹក
 ទាំងឡាយ ជាសត្វមិនមានក្លិន មិនមានវង្ស មិនមានអីវ្រៀ តែគ្រាប់
 ទៅកាន់ស្រុកនិគមនិគមដណ្តើម ស្វែនិកតាហារក្នុងវេលាល្ងាចសម្រាប់
 ចាំកាតក្នុងវេលាល្ងាច ស្វែនិកក្នុងវេលាព្រឹកសម្រាប់ចាំកាត ក្នុងវេលា
 ព្រឹក ។ ពួកសត្វទាំងនោះ លុះបានតាហារហើយ ក៏សម្ងំនិការម្នាក់
 ក្នុងដំរីស្លឹក ក្នុងព្រៃព្រៃលាងទៀត ។ ខ្នាលវាសេដ្ឋៈនិគិការទូដៈ ពួកសត្វ
 ទាំងនោះឯង តែងសម្ងំនិការម្នាក់ ព្រោះហេតុនោះឯង ទើបអត្ថៈទី ២
 ក៏កើតឡើងថា ឈាយិកា ឈាយិកា (ពួកសម្ងំនិការម្នាក់) ។ ខ្នាល
 វាសេដ្ឋៈ និគិការទូដៈ បណ្ណសត្វទាំងនោះឯង សត្វពួកខ្លះកាលមិនកាច
 និគិសម្ងំនិការម្នាក់ក្នុងដំរីស្លឹកទាំងឡាយ ក្នុងព្រៃព្រៃលាងបាន ក៏ចូលទៅ
 កាន់ស្រុកជិត និគមជិត កាក់តែងចង្រៀនខ្លះខ្លះ (គឺវេទមន្ត) ចេញច្របូប
 មកវិញ ។ មនុស្សទាំងឡាយ លុះបានឃើញសត្វទាំងនោះហើយនិយាយ
 គ្នាយ៉ាងនេះថា ខ្មែរខ្មែរយើងកើត ពួកសត្វទាំងនេះឯង មិនកាចនិគ

អន្តរាស្ត្រ អដ្ឋយិកា អដ្ឋយិកាត្រូវ អភិយប្បចន្តិ

អរញ្ញាយតទេ បណ្ណកុដីសុ ឈានំ អនភិសុត្តនមាណា
កាមសាមន្តំ និកមសាមន្តំ ឱសវិត្វា តទេ កកោត្តា
កច្ឆន្តិ ។ ទណានិមេ ឈាយន្តិ ទណានិមេ ឈាយន្តិ
ទោ វសេដ្ឋា អដ្ឋយិកា អដ្ឋយិកាត្រូវ តតិយំ
អក្កវំ ឧបនិព្វត្តំ ។ ហិទសម្មតំ ទោ មន វសេដ្ឋា
តេន សមយេន ហោតិ តទេតវហិ សេដ្ឋសម្មតំ ។
តតិ ទោ វសេដ្ឋា ឯវមេតស្ស ព្រាហ្មណមណ្ឌលស្ស
ចោរណោទ អន្តញ្ញោទ អក្កវេន អភិនិព្វត្តិ អហោសិ ។
តេសំយេវ សត្តានំ អញ្ញាសំ សនិសានំយេវ ហោ
អសនិសានំ ធម្មោទេវ ហោ អធម្មោទ ។ ធម្មោ
ហិ វសេដ្ឋា សេដ្ឋា និទេតស្មី និដ្ឋ ទេវ ធម្ម
អភិសម្បរាយញ ។

[៦៥] តេសំយេវ ទោ វសេដ្ឋា សត្តានំ ឯកាទ្ធ
សត្តា មេដ្ឋនំ ធម្មំ សមាធាយ វិសុំ កក្កន្តេ(១)
បយោជេសុំ ។ មេដ្ឋនំ ធម្មំ សមាធាយ វិសុំ

១ ឧ. មេដ្ឋនម្មំ សមាធាយ វិស្សតាម្មន្តេ ។

អន្តរាស្ត្រ ការពើតឡើងនៃអត្ថៈទី ៣ បិអដ្ឋយិកាអដ្ឋយិកា

សម្ងិនិការម្មណំក្នុងជំរំស្វិតទាំងឡាយ ក្នុងវិប្រវេណនិបាទ ក៏ចូលមកកាន់
ស្រុកជិត និងមជិត កាន់តែនិបម្រៀននូវគន្លឹះរួចក្រឡប់ទៅវិញ ។ ម្នាល
វសេដ្ឋៈ និងការព្រាជៈ សត្វទាំងនេះ វេទនិមិនសម្ងិនិការម្មណំ ក្នុងកាល
អទ្ធិវេនេ សត្វទាំងនេះ វេទនិមិនសម្ងិនិការម្មណំ ក្នុងកាលអទ្ធិវេនេ
ព្រោះហេតុនោះឯង ទើបអត្ថៈទី៣កើតឡើងថា អដ្ឋយិកា អដ្ឋយិកា
(អ្នកមិនសម្ងិនិការម្មណំ) ។ ម្នាលវសេដ្ឋៈ និងការព្រាជៈ ក្នុងសម័យនោះ
ការទ្រទ្រង់និងការបម្រៀននូវមន្ត គេសន្មតថាជាការបាត់បង់ តែក្នុង
កាលអទ្ធិវេនេ ការទ្រទ្រង់និងការបម្រៀននូវមន្តនោះ គេសន្មតថាជា
ប្រសើរវិញ ។ ម្នាលវសេដ្ឋៈ និងការព្រាជៈ ហេតុដូច្នោះឯង អត្ថៈវេដល
ជាច្បាប់ចាស់ បានកើតឡើង ផលព្រាហ្មណមណ្ឌលនោះ យ៉ាងនេះ ។
ការកើតនៃអត្ថៈផលព្រាហ្មណមណ្ឌលនោះឯង ដូចគ្នានឹងសត្វទាំងឡាយដទៃ
ដែរ មិនមែនទុស្តគ្នាទេ កើតឡើងដោយធម៌កម្រិតចំណេះឯង មិន
មែនដោយអធម៌ទេ ។ ម្នាលវសេដ្ឋៈ និងការព្រាជៈ ព្រោះថា ធម៌ជា
គុណដ៏ប្រសើរចម្រុះ ក្នុងប្រជុំជនទាំងចតុច្បន្ត និងចរណោក ។

[៦៥] ម្នាលវសេដ្ឋៈ និងការព្រាជៈ ចណ្ណាសត្វទាំងនោះឯង សត្វ
ពួកទ្វេប្រតីក្កកាន់នូវមេដ្ឋនម្ម ហើយច្រកបការវិវរដ្ឋនិវាតា ។ ម្នាល
វសេដ្ឋៈ និងការព្រាជៈ សត្វទាំងឡាយប្រតីក្កកាន់នូវមេដ្ឋនម្ម ហើយ

កម្មុន្តេ បាយោដេត្តិភិ ទោ វសេដ្ឋា វេស្សា វេស្សា
 ត្រូវ អក្ខរំ ធិត្ថត្តំ ។ ឥតិ ទោ វសេដ្ឋា ឃវមេតស្ស ។
 សត្ថិត្តំ^(១) ។ ឥតិ ទោ វសេដ្ឋា ឃវមេតស្ស សុទ្ធ-
 មណ្ឌលស្ស ចោរណោ មក្កញ្ញោ មក្កវេទ អភិធិត្ថតិ
 អហោសិ តេសំយេវ សត្តានំ អញ្ញេសំ^(២) សធិសានំ-
 យេវ ទោ អសធិសានំ ធម្មេនេវ ទោ អធម្មេន ។
 ធម្មោ ហិ វសេដ្ឋា សេដ្ឋា ជនេតស្សិ ធិដ្ឋេ ទេវ
 ធម្ម អភិសម្បកយេត្ត ។

[៦៦] អហ្ម ទោ សោ វសេដ្ឋា សមយោ យំ
 ទត្តិយោបិ សកំ ធម្មំ តវហមាទោ អការស្មា អនតា-
 រិយំ បព្វជតិ សមណោ ភវិស្សមីតិ ។ ព្រាហ្មណោបិ
 វសេដ្ឋា ។ បេ ។ វេស្សាបិ វសេដ្ឋា ។ បេ ។
 សុដ្ឋោបិ ទោ^(៣) សកំ ធម្មំ តវហមាទោ អការស្មា
 អនតារិយំ បព្វជតិ សមណោ ភវិស្សមីតិ ។ ឥមេហិ
 ទោ វសេដ្ឋា ធម្មហិ មណ្ឌលេហិ សមណមណ្ឌលស្ស

១ ឧ. ម. សុត្តន្តិ ៤ ទិស្សតំ ។ ២ ឧ. ម. អញ្ញេសំ ។ ៣ ឧ. ទោសព្វោ
 ៤ ទិស្សតំ ។

ប្រកបការងារផ្សេងៗ ព្រោះហេតុនោះឯង ទើបអក្ខរៈក៏រើគេថា វេស្សៈ
 វេស្សៈផ្ទះចុះ ។ ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ ខ្លះការព្រាជៈ (ការរើគេឡើងវិទ្យាសក្ការៈ
 ដែលជាច្បាប់ចាស់ក៏មានឡើង) ដល់វេស្សមណ្ឌលខ្លះយ៉ាងនេះ ដោយ
 ហេតុនោះឯង ។ វេសចក្កិច្ចប្រញ ។ ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ ខ្លះការព្រាជៈ ហេតុ-
 ផ្ទះចុះឯង អក្ខរៈដែលជាច្បាប់ចាស់ ទាន់កើតឡើងដល់សុទ្ធមណ្ឌល
 ខ្លះ យ៉ាងនេះឯង ការរើគេឡើងវិទ្យាសក្ការៈ ដល់ពួកសត្វតាំងនោះឯង
 ដូចគ្នាខ្លះសត្វតាំងឡាយដទៃដែរ មិនមែនខុសគ្នាទេ កើតឡើងដោយ
 ធម៌វេស្សៈណោះឯង មិនមែនដោយអធម៌ទេ ។ ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ ខ្លះ
 ការព្រាជៈ ព្រោះថា ធម៌ជាគុណដ៏ប្រសើរចម្រុះ ក្នុងប្រជុំដ៏ដ្ឋ ទាំងបច្ចុប្បន្ន
 និងចរលោក ។

[៦៦] ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ ខ្លះការព្រាជៈ មានសម័យ ដែលទត្តិយៈខ្លះ
 តំរៀលធម៌ចេស្ត័ន្ត ហើយចេញចាកផ្ទះចូលមកចូល ដោយចំណងចិត្ត
 ភាគ្នាគ្នាខ្លះដូចជាសមណៈ ផ្ទះចុះក៏មាន ។ ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ ខ្លះការព្រាជៈ
 ព្រាហ្មណ៍ខ្លះ ។ បេ ។ ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ ខ្លះការព្រាជៈ វេស្សៈខ្លះ ។ បេ ។ ម្ចាស់
 វសេដ្ឋៈ ខ្លះការព្រាជៈ សុទ្ធា្នៈខ្លះ តំរៀលធម៌ចេស្ត័ន្ត ចេញចាកផ្ទះចូល
 ទៅចូលដោយចំណងចិត្ត ភាគ្នាគ្នាខ្លះដូចជាសមណៈ ផ្ទះចុះក៏មាន ។ ម្ចាស់
 វសេដ្ឋៈ ខ្លះការព្រាជៈ ការរើគេឡើងវិទ្យាសមណមណ្ឌល ក៏ទាន់មានឡើង

អង្គការសុទ្ធិ ឧទ្ទិសដល់ ឧទ្ទិសវិញ

អភិធម្មតិ អរហន្តិ តេសំយេវ សន្តានំ អញ្ញាសំ
សទិសានំយេវ ចោ អសទិសានំ ធម្មនេវ ចោ
អធម្មន ។ ធម្មា ហិ វាសេដ្ឋា សេដ្ឋោ ជនេនស្មី
ធិដ្ឋ ថេវ ធម្ម អភិសម្បវាយត្វ ។

[៦៧] ឧទ្ទិសយោមិ ចោ វាសេដ្ឋា តាយេន ឧទ្ទិ-
វិតត្វាវិគ្គា វាចាយ ឧទ្ទិវិតត្វាវិគ្គា មនសា ឧទ្ទិវិតត្វាវិគ្គា
មិច្ឆាធិដ្ឋិកោ មិច្ឆាធិដ្ឋិកម្មសមាធានោ(១) មិច្ឆាធិដ្ឋិកម្ម-
សមាធានោហេតុ កាយស្ស ភេតា បវំ មវណា អចាយំ
ឧត្តតិ វិធិចាតំ ជិវយំ ឧបបជ្ជតិ ។ ព្រាហ្មណោមិ ចោ
វាសេដ្ឋា ។ មេ ។ វេស្សនមិ ចោ វាសេដ្ឋា ។ មេ ។
សុទ្ធាមិ ចោ វាសេដ្ឋា ។ មេ ។ សមណោមិ ចោ
វាសេដ្ឋា តាយេន ឧទ្ទិវិតត្វាវិគ្គា វាចាយ ឧទ្ទិវិតត្វា-
វិគ្គា មនសា ឧទ្ទិវិតត្វាវិគ្គា មិច្ឆាធិដ្ឋិកោ មិច្ឆាធិដ្ឋិកម្ម-
សមាធានោ មិច្ឆាធិដ្ឋិកម្មសមាធានោហេតុ កាយស្ស
ភេតា បវំ មវណា អចាយំ ឧត្តតិ វិធិចាតំ ជិវយំ
ឧបបជ្ជតិ ។

១ ១. មិច្ឆាវិជ្ជាមសមាធានោ ។ វិសាតិ ។

អង្គការសុទ្ធិ ការប្រព្រឹត្តិការណ៍និងផលនៃការប្រព្រឹត្តិការណ៍

ដោយសារមណូលចំរើ ៤ នេះឯង ការកើតឡើងនៃសមណមណូលដល់
សត្វទាំងនោះឯង ដូចគ្នានឹងសត្វទាំងឡាយដទៃដែរ មិនមែនខុសគ្នាទេ
កើតឡើងដោយធម៌វិបស្សនាឯង មិនមែនដោយខុសធម៌ទេ ។ ម្ចាស់
វាសេដ្ឋៈ និងការព្រាងៈ ព្រោះថា ធម៌វិបស្សនាប្រសើរថ្កុំផុត ក្នុងប្រជុំដង
ទាំងបច្ចុប្បន្ននិងចរណេក ។

[៦៧] ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ និងការព្រាងៈ មានទុក្ខិយៈខ្លះប្រព្រឹត្តិការណ៍
ដោយកាយ ប្រព្រឹត្តិការណ៍ដោយវចនា ប្រព្រឹត្តិការណ៍ដោយចិត្ត ជា
មិច្ឆាធិដ្ឋិ ប្រកាន់នូវកម្មជាមិច្ឆាធិដ្ឋិ ព្រោះហេតុវិបស្សនា ក្នុងកម្មជាមិច្ឆា-
ធិដ្ឋិនោះ លុះវិបស្សនាយករិកាយ បន្ទាប់ពីសេចក្តីស្ងប់ ក៏ទៅកើតក្នុង
កំណើតសត្វតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក ។ ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ
និងការព្រាងៈ មានព្រាហ្មណ៍ខ្លះ ។ មេ ។ ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ និងការព្រាងៈ
មានវេស្សៈខ្លះ ។ មេ ។ ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ និងការព្រាងៈ មានសុទ្ធាខ្លះ
។ មេ ។ ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ និងការព្រាងៈ មានសមណៈខ្លះ ប្រព្រឹត្តិការណ៍
ដោយកាយ ប្រព្រឹត្តិការណ៍ដោយវចនា ប្រព្រឹត្តិការណ៍ដោយចិត្ត ជា
មិច្ឆាធិដ្ឋិ ប្រកាន់នូវកម្មជាមិច្ឆាធិដ្ឋិ ព្រោះហេតុវិបស្សនា ក្នុងកម្មជាមិច្ឆា-
ធិដ្ឋិនោះ លុះវិបស្សនាយករិកាយ បន្ទាប់ពីសេចក្តីស្ងប់ ក៏ទៅកើតក្នុង
កំណើតសត្វតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក ។

[៦៨] ទត្តិយោបិ ទោ វាសេដ្ឋា កាយេន សុច-
 រិតត្បវិត្តា វាបាយ សុចរិតត្បវិត្តា មនសា សុចរិតត្ប-
 វិត្តា សម្មាទិដ្ឋិកោ សម្មាទិដ្ឋិកម្មសមាណោ សម្មា-
 ទិដ្ឋិកម្មសមាណោហេតុ កាយស្ស ភេតា បរំ មរណា
 សុគតិ សង្កំ លោកំ ឧបបដ្ឋតិ ។ ព្រាហ្មណោបិ ទោ
 វាសេដ្ឋា ។ មេ ។ វេស្សន្តបិ ទោ វាសេដ្ឋា ។ មេ ។
 សុទ្ទោបិ ទោ វាសេដ្ឋា ។ មេ ។ សមណោបិ ទោ
 វាសេដ្ឋា កាយេន សុចរិតត្បវិត្តា វាបាយ សុចរិ-
 តត្បវិត្តា មនសា សុចរិតត្បវិត្តា សម្មាទិដ្ឋិកោ ស-
 ម្មាទិដ្ឋិកម្មសមាណោ សម្មាទិដ្ឋិកម្មសមាណោហេតុ
 កាយស្ស ភេតា បរំ មរណា សុគតិ សង្កំ លោកំ
 ឧបបដ្ឋតិ ។

[៦៩] ទត្តិយោបិ ទោ វាសេដ្ឋា កាយេន
 ប្បយកាវី វាបាយ ធូយកាវី មនសា ធូយកាវី
 វិមិស្សទិដ្ឋិកោ វិមិស្សកម្មសមាណោ វិមិស្សកម្ម-
 សមាណោហេតុ^(១) កាយស្ស ភេតា បរំ មរណា

។ ១. វិមិស្សទិដ្ឋិកោ វិមិស្សទិដ្ឋិកម្មសមាណោហេតុ ។

[៦៨] ម្នាលវាសេដ្ឋៈនិនិការទ្វាជៈ មានទត្តិយៈទ្វះ ប្រព្រឹត្តល្អដោយ
 កាយ ប្រព្រឹត្តល្អដោយវាចា ប្រព្រឹត្តល្អដោយចិត្ត ជាសម្មាទិដ្ឋិ ប្រកាន់
 ខ្លឹមកម្មជាសម្មាទិដ្ឋិ ព្រោះហេតុវិប្រកាន់ខ្លឹមកម្មជាសម្មាទិដ្ឋិនោះ លុះចេញ
 ព្រាយពន្លឺកាយចម្រាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ ក៏ទៅកើតក្នុងសុគតិស្ថិតិទៅវេលាក្នុង
 ម្នាលវាសេដ្ឋៈ និនិការទ្វាជៈ មានព្រាហ្មណ៍ទ្វះ ។ មេ ។ ម្នាលវាសេដ្ឋៈ
 និនិការទ្វាជៈ មានវេស្សៈទ្វះ ។ មេ ។ ម្នាលវាសេដ្ឋៈ និនិការទ្វាជៈ មាន
 សុទ្ធៈទ្វះ ។ មេ ។ ម្នាលវាសេដ្ឋៈ និនិការទ្វាជៈ មានសមណៈទ្វះ ប្រព្រឹត្ត
 ល្អដោយកាយ ប្រព្រឹត្តល្អដោយវាចា ប្រព្រឹត្តល្អដោយចិត្ត ជាសម្មា-
 ទិដ្ឋិ ប្រកាន់ខ្លឹមកម្មជាសម្មាទិដ្ឋិ ព្រោះហេតុវិប្រកាន់ខ្លឹមកម្មជាសម្មាទិដ្ឋិ
 នោះ លុះចេញព្រាយពន្លឺកាយ ចម្រាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ ក៏ទៅកើតក្នុង
 សុគតិស្ថិតិទៅវេលាក ។

[៦៩] ម្នាលវាសេដ្ឋៈ និនិការទ្វាជៈ មានទត្តិយៈទ្វះជាអ្នកធ្វើអំពី
 ចាំនិព័រ គឺជួនកាល ធ្វើអំពីអាគ្រក់ ជួនកាល ធ្វើអំពីល្អដោយកាយ
 ធ្វើអំពីចាំនិព័រដោយវាចា ធ្វើអំពីចាំនិព័រដោយចិត្ត មានទិដ្ឋិ ប្រឡំគ្នា
 ផ្សេង ។ ប្រកាន់ខ្លឹមកម្មដែលប្រឡំគ្នាផ្សេង ។ ព្រោះហេតុវិប្រកាន់ខ្លឹម
 កម្មដែលប្រឡំគ្នាផ្សេង ។ នោះ លុះចេញព្រាយពន្លឺកាយ ចម្រាប់អំពីសេចក្តី

អនុញ្ញាតសុត្តន្ត សុខទុក្ខប្បដិសំវេទី ហោតិ ។

សុខទុក្ខប្បដិសំវេទី ហោតិ ។ ត្រាហ្មណោមិ ទោ
 វសេដ្ឋា កាយេន ទ្វយការី វតាយ ទ្វយការី
 មនសា ទ្វយការី វិមិស្សនិដ្ឋិកោ វិមិស្សកម្មសមា-
 ណាលោ វិមិស្សកម្មសមាណាលោហេតុ កាយស្ស ភេតា
 បរំ មរណា សុខទុក្ខប្បដិសំវេទី ហោតិ ។ វេស្សោមិ
 ទោ វសេដ្ឋា កាយេន ទ្វយការី វតាយ ទ្វយ-
 ការី មនសា ទ្វយការី វិមិស្សនិដ្ឋិកោ វិមិស្សកម្ម-
 សមាណោ វិមិស្សកម្មសមាណាលោហេតុ កាយស្ស
 ភេតា បរំ មរណា សុខទុក្ខប្បដិសំវេទី ហោតិ ។
 សុត្តោមិ ទោ វសេដ្ឋា កាយេន ទ្វយការី វតាយ
 ទ្វយការី មនសា ទ្វយការី វិមិស្សនិដ្ឋិកោ
 វិមិស្សកម្មសមាណាលោ វិមិស្សកម្មសមាណាលោហេតុ
 កាយស្ស ភេតា បរំ មរណា សុខទុក្ខប្បដិសំវេទី
 ហោតិ ។ សមណោមិ ទោ វសេដ្ឋា កាយេន
 ទ្វយការី វតាយ ទ្វយការី មនសា ទ្វយការី

អនុញ្ញាតសុត្តន្ត ការប្រព្រឹត្តល្អនិងអាក្រក់ក្នុងប្រព្រឹត្តល្អ

ស្លាប់ ក៏បានទទួលសុខទុក្ខទុក្ខទុក្ខ ។ ខ្លាចវសេដ្ឋៈ ខិនិការព្វាជៈ មាន
 ត្រាហ្មណ៍ខ្លះ ជាអ្នកធ្វើអំពើទាំងអស់ ដោយកាយ ធ្វើអំពើទាំងអស់ ដោយ
 វតា ធ្វើអំពើទាំងអស់ ដោយចិត្ត មានទំនៀម ច្រឡំគ្នាផ្សេង ។ ប្រកាន់
 នូវកម្មដែលច្រឡំគ្នាផ្សេង ។ ព្រោះហេតុតែប្រកាន់នូវកម្ម ដែលច្រឡំគ្នា
 ផ្សេង ។ ទោះ លុះបែកឆ្ងាយភកិកាយ ចម្លាប់អំពើសេចក្តីស្លាប់ ក៏បាន
 ទទួលសុខទុក្ខ ទុក្ខទុក្ខ ។ ខ្លាចវសេដ្ឋៈ ខិនិការព្វាជៈ មានវស្សៈខ្លះ
 ជាអ្នកធ្វើអំពើទាំងអស់ ដោយកាយ ធ្វើអំពើទាំងអស់ ដោយវតា ធ្វើអំពើ
 ទាំងអស់ដោយចិត្ត មានទំនៀមច្រឡំគ្នាផ្សេង ។ ប្រកាន់នូវកម្មដែលច្រឡំគ្នា
 ផ្សេង ។ ព្រោះហេតុតែប្រកាន់នូវកម្ម ដែលច្រឡំគ្នាផ្សេង ។ ទោះ លុះ
 បែកឆ្ងាយភកិកាយ ចម្លាប់អំពើសេចក្តីស្លាប់ ក៏បានទទួលសុខទុក្ខ
 ទុក្ខ ។ ខ្លាចវសេដ្ឋៈ ខិនិការព្វាជៈ មានសុខៈខ្លះ ជាអ្នកធ្វើអំពើទាំង-
 អស់ ដោយកាយ ធ្វើអំពើទាំងអស់ ដោយវតា ធ្វើអំពើទាំងអស់ ដោយចិត្ត
 មានទំនៀមច្រឡំគ្នាផ្សេង ។ ប្រកាន់នូវកម្មដែលច្រឡំគ្នាផ្សេង ។ ព្រោះ
 ហេតុតែប្រកាន់នូវកម្ម ដែលច្រឡំគ្នាផ្សេង ។ ទោះ លុះបែកឆ្ងាយភកិ-
 កាយ ចម្លាប់អំពើសេចក្តីស្លាប់ ក៏បានទទួលនូវសេចក្តីសុខទុក្ខ ទុក្ខទុក្ខ ។
 ខ្លាចវសេដ្ឋៈ ខិនិការព្វាជៈ មានសមណៈខ្លះ ជាអ្នកធ្វើអំពើទាំងអស់
 ដោយកាយ ធ្វើអំពើទាំងអស់ ដោយវតា ធ្វើអំពើទាំងអស់ ដោយចិត្ត

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយស្ស បារិវាសន្ត

វិមិស្សនិដ្ឋិកោ វិមិស្សកម្មសមាធានោ វិមិស្សកម្ម-
សមាធានហេតុ កាយស្ស ភេតា បរំ មរណា
សុទុក្ខប្បដិសិវេនី ហោតិ ។

[៧០] ខត្តិយោបិ ទោ វិសេដ្ឋា កាយេន សំវុតោ
វិចាយ សំវុតោ មនសា សំវុតោ សត្តន្ធិ ពោធិបក្ខិ-
យានំ ធម្មានំ(១) កាវនមទ្វាយ ធិដ្ឋេយេវ(២) ធម្មេ បរិ-
វិញ្ញាយតិ(៣) ។ ប្រាហ្មណេកបិ ទោ វិសេដ្ឋា កាយេន
សំវុតោ វិចាយ សំវុតោ មនសា សំវុតោ សត្តន្ធិ ពោ-
ធិបក្ខិយានំ ធម្មានំ កាវនមទ្វាយ ធិដ្ឋេយេវ ធម្មេ បរិ-
វិញ្ញាយតិ ។ វេស្សេនបិ ទោ វិសេដ្ឋា កាយេន សំវុតោ
វិចាយ សំវុតោ មនសា សំវុតោ សត្តន្ធិ ពោធិបក្ខិ-
យានំ ធម្មានំ កាវនមទ្វាយ ធិដ្ឋេយេវ ធម្មេ បរិវិញ្ញា-
យតិ ។ សុត្តោបិ ទោ វិសេដ្ឋា កាយេន(៤) សំវុតោ វិ-
ចាយ សំវុតោ មនសា សំវុតោ សត្តន្ធិ ពោធិបក្ខិយានំ
ធម្មានំ កាវនមទ្វាយ ធិដ្ឋេយេវ ធម្មេ បរិវិញ្ញាយតិ ។

១ ឧ. ពោធិបក្ខិយន្តានំ ។ ២ ឧ. ម. ទំរុត្ត ។ ៣ ម. បរិវិញ្ញាតិ ។ ៤ ឧ.
ឧ. សុត្តោបិ ទោ វិសេដ្ឋ ។ សមណេកបិ ទោ វិសេដ្ឋ កាយេន ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ បារិវាសន្ត

មានទិដ្ឋិប្រឡំគ្នាផ្សេង ។ ប្រកាន់ខ្លាំងកម្មវិជ្ជាប្រឡំគ្នាផ្សេង ។ ព្រោះ
ហេតុតែប្រកាន់ខ្លាំងកម្មវិជ្ជាប្រឡំគ្នាផ្សេង ។ នោះ សុវចក្ខុយករណិកាយ
បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ ក៏បាត់ទទួលសុខ្លះ ទុក្ខ្លះ ។

[៧០] ខ្នាលវិសេដ្ឋៈ ឱនិការទ្វាជៈ មានទក្ខិយៈខ្លះ ជាអ្នកសង្រួម
ដោយកាយ សង្រួមដោយវាចា សង្រួមដោយចិត្ត កាស្រ័យខ្លួនការ
ចម្រើនពោធិបក្ខិយធម៌ វេ ករណិ(១) ក៏បរិវិញ្ញាឧក្ខន្ធិបច្ចុប្បន្ននេះឯង ។ ខ្នាល
វិសេដ្ឋៈ ឱនិការទ្វាជៈ មានប្រាហ្មណ៍ខ្លះ ជាអ្នកសង្រួមដោយកាយ
សង្រួមដោយវាចា សង្រួមដោយចិត្ត កាស្រ័យខ្លួនការចម្រើនពោធិបក្ខិយ-
ធម៌ វេ ករណិ ក៏បរិវិញ្ញាឧក្ខន្ធិបច្ចុប្បន្ននេះឯង ។ ខ្នាលវិសេដ្ឋៈ ឱនិការទ្វាជៈ
មានវិស្សៈខ្លះ ជាអ្នកសង្រួមដោយកាយ សង្រួមដោយវាចា សង្រួម
ដោយចិត្ត កាស្រ័យខ្លួនការចម្រើនពោធិបក្ខិយធម៌ វេ ករណិ ក៏បរិវិញ្ញាឧក្ខន្ធិ
បច្ចុប្បន្ននេះឯង ។ ខ្នាលវិសេដ្ឋៈ ឱនិការទ្វាជៈ មានសុខ្លះខ្លះ ជាអ្នក
សង្រួមដោយកាយ សង្រួមដោយវាចា សង្រួមដោយចិត្ត កាស្រ័យខ្លួន
ការចម្រើនពោធិបក្ខិយធម៌ វេ ករណិ ក៏បរិវិញ្ញាឧក្ខន្ធិបច្ចុប្បន្ននេះឯង ។

១ ពោធិបក្ខិយធម៌ វេ ករណិ កាយកសិក្សាឧ ២ តាករណិ ។ ហេតុនិសំអន្តិកន្តុតាករណិវិចិត្ត ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បារិវាទោ
 អហំមិ វាសេដ្ឋា ឃិវំ វនាមិ
 ទត្តិយោ សេដ្ឋោ ជនេតស្មី
 យេ កោត្តប្បដិសារិទោ
 វិជ្ជាចរណសម្បទោ
 សោ^(១) សេដ្ឋោ នេវហនុសេតិ ។

ឥន្ទមហេច ភគវា ។ អត្តមនា វាសេដ្ឋការន្ទាជា
 ភគវនោ ភាសិតំ អភិទន្ធនំ ។

អន្ធិញ្ញសុត្តំ បទ្កត្តំ^(២) ធិដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បារិវាទោ
 ម្នាលវាសេដ្ឋៈ និទិការព្វាជៈ ចំណែកទានិកជាគក្កិបុរាណយំនិរនេវា
 ទត្តិយៈជាជាតិប្រាសិវចំផុត ក្នុងប្រជុំជម ដែលជាអ្នកពួក
 ជល់តាត្រ ដែលជាអ្នកបរិច្ចារិដោយវិជ្ជានិទិចរណៈប្រាសិវ
 ចំផុត ក្នុងពួកទេវតានិទិមនុស្ស ។
 លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះ ចប់ហើយ ។
 វាសេដ្ឋសាមណេវ និទិការព្វាជសាមណេវ ក៏មានចិត្តត្រេកអររីករាយ
 ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយប្រការដ្ឋេច្ឆៈឯង ។

ចេះអន្ធិញ្ញសុត្តទី ៤ ។

១ ១. សោតិ ឧ វិស្សតិ ។ ២ ម. អន្ធិញ្ញសុត្តំ បទ្កត្តំ ។

សម្បទានីយសុត្តំ បញ្ចមិ

[៧៣] ឯវុទ្ធសុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា
 នាឡាណយំ វិហរតិ នាវារិកម្ពុវនេ ។ អថទោ
 អាយស្មា សារីបុត្តោ យេន ភគវា តេនុបសន្តមិ
 ទុបសន្តមិត្វា ភគវន្តំ អភិវរេត្វា ឯតមន្តំ ធិសីទិ ។
 ឯតមន្តំ ធិសីនោ ទោ អាយស្មា សារីបុត្តោ ភគវន្តំ
 ឯតនរោច ឯវំ បសន្តោ អហំ កន្តេ ភគវតិ ន
 ពាហុ ន ច កវិស្សតិ ន ចេតវហិ វិជ្ជតិ អញ្ញោ
 សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ភគវតា កិយេក្ក-
 កិញ្ញតកេ យទិទំ សន្តោធិយន្តិ ។ ទុណ្យាវា ទោ តេ
 អយំ សារីបុត្ត អាសកិវាចា កាសិទា ឯកំសោ

សម្បទានីយសូត្រ ទី ៥

[៧៣] ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ
 មានព្រះភាគ គង់នៅក្នុងព្រៃស្វាយ ចេសំបាក់វិកសេដ្ឋី(*) ទៀចក្រុង
 នាឡាណ ។ លំដាប់នោះឯង ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ចូលទៅគាល់
 ព្រះមានជាន់ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយចង្អុលព្រះមានព្រះភាគហើយ
 អង្គុយក្នុងចំងើលមន្ទីរ ។ លុះព្រះសារីបុត្រមានអាយុ អង្គុយក្នុងចំងើលម-
 ន្ទីរស្រេចហើយ ទើបគ្រាចចង្អុលចំពោះព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា
 ចកិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គជ្រះថ្លា ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាង
 នេះថា សមណៈបុត្រាហ្មណ៍ចង្រៀត ដែលមានញាណដ៏លើសលប់ជាង
 ព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងការក្រាស់ដីធ្លី ក្នុងកាលកន្លងទៅហើយ ក៏មិនមាន
 ក្នុងកាលខាងមុខក៏មិនមាន ក្នុងកាលអន្តរៈនេះ ក៏មិនមាន ។ ព្រះមាន
 ព្រះភាគក្រាស់ថា ខ្មាលសារីបុត្រ កាសិកវាចា (វាចាដ៏អន្តរៈ) ដែល
 អ្នកបានពោលមកនេះ ហួសពេកណាស់ អ្នកបានកាន់យកនូវសេចក្តី

* អង្គុយក្នុង ថា បានដំណើរថា ចាកវិកសេដ្ឋី ព្រះសេដ្ឋីនេះ ជាអ្នកលក់សំពត់
 ឈ្មោះថាវាវៈ ធំសំពត់ដែលមានពេញកម្រិតហើយទំនង ។

សុត្តនិបិដក វិយាគិកាយស្ស បាធិកវគ្គោ

ភហិកោ សីហនាណោ នទិកោ ឯវំ មសេន្ទោ អហំ
 កន្ត កកវតិ ន ចាហុ ន ច កវិស្សតិ ន យេតវហិ
 វិជ្ជតិ អញ្ញោ សមណោ កំ ប្រាហ្មណោ កំ កកវតា
 ភិយេក្រភិញ្ញតរោ យទិទំ សម្ពោធិយំខ្ញុំ ។

[៧៤] ភី នុ ទោ ភេ(១) សារីយុត្ត យេ ភេ អហោ-
 សុំ អតីតមន្ទាធំ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា សព្វេ ភេ
 កកវត្តោ ចេតសា ចេតោ មវិទូ វិទិតា ឯវំសីលា ភេ
 កកវត្តោ អហោសុំ ឥតិមិ ឯវំចម្មា ភេ កកវត្តោ អហោ-
 សុំ ឥតិមិ ឯវំចញ្ញា ភេ កកវត្តោ អហោសុំ ឥតិមិ
 ឯវំវិហារី ភេ កកវត្តោ អហោសុំ ឥតិមិ ឯវំវិមុត្តា ភេ
 កកវត្តោ អហោសុំ ឥតិមិ ។ យោ យោតំ កន្តតិ(២) ។

១ កិរុត្តិ កន្តិ យោតោ វិស្សតិ ។ ២ ក. កន្ត ។

សុត្តនិបិដក វិយាគិកាយ បាធិកវគ្គោ

អាចំស្រេច(១)ហើយ បានទាំងចក្ខុសីហនាទេព៌ ចក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ខ្ញុំព្រះអង្គជ្រះថ្លា ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា សមណៈឬ
 ប្រាហ្មណ៍ឯទៀត ដែលមានញាណដ៏លើសលប់ ជាងព្រះមានព្រះភាគ
 ក្នុងការគ្រាស់ដឹង ក្នុងកាលកន្លងទៅហើយ ក៏មិនមាន ក្នុងកាលទាន់មុខ
 ក៏មិនមាន ទាំងក្នុងកាលឥឡូវនេះ ក៏មិនមាន ។

[៧៥] ព្រះមានព្រះភាគគ្រាស់ថា ខ្ញាលសារីយុត្ត ព្រះអោ-
 ហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធានិទ្ទេយ ដែលកន្លងទៅហើយ អ្នកបានកំណត់នូវព្រះ
 ហឫទ័យចេសព្រះអហោន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានព្រះភាគទាំងអស់នោះ ដោយ
 ចិត្ត (របស់ខ្លួន) ថា ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានសីលយ៉ាងនេះក្តី
 ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានធម៌យ៉ាងនេះក្តី ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ
 មានបញ្ញាយ៉ាងនេះក្តី ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានវិហារធម៌ យ៉ាង
 នេះក្តី ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះក្តី ដូច្នេះ ។ ដែរឬ ។
 ព្រះសារីយុត្តក្រាបបង្គំខ្លួនថា ដំណើរខ្ញុំ មិនមែនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។

១ ទូលចិត្តសិច្ចដោយប្រាថ្នា មិនជឿតាមពាក្យដែលឮភាគ ។ ខ្លាមក មិនជឿតាមពាក្យ
 របៀប ពិពាក្យដែលឮ មកតាមអាចារ្យ មិនជឿតាមពាក្យដែលឮនេមា មិនជឿសិទ្ធិសាមាគម
 ក្រុមខុស មិនជឿតាមសេចក្តីផ្តិតផ្តាការ មិនជឿតាមសេចក្តីចូលចិត្តសិទ្ធិសាមាគមដែលខ្លួន
 ធ្លាប់យល់ មិនជឿតាមហេតុដែលខ្លួនត្រូវរិះ មិនជឿតាមហេតុដែលប្រមាណយកទាំងខ្លួនឯង ។
 អន្តិកថា (មើលសេចក្តីពិស្តារក្នុងកាលាមសូត្រ របស់ព្រះមហាវិចលេន្ទ ដែលបោះពុម្ពរួច
 ហើយជំនុំ) ។

សម្បទានិយមន្ត្រី សារីបុត្តស្ស បុន្នំ

តី បទ តេ សារីបុត្ត យេ តេ ភវិស្សន្តិ អនាគតមន្ទាជំ
 អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា សព្វេ តេ ភគវន្តោ ចេតសា
 ចេតោ បរិច្ឆ វិធិតា ឯវសីលា តេ ភគវន្តោ ភវិស្សន្តិ
 ឥតិបិ ឯវនម្មា ។ ឯវបញ្ញា ។ ឯវវិហារី ។ ឯវវិមុត្តា តេ
 ភគវន្តោ ភវិស្សន្តិ ឥតិបិ ។ លោ លោតំ កន្តេតិ(១) ។
 តី បទ តេ សារីបុត្ត អហំ ឯតាហំ អរហំ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធា ចេតសា ចេតោ បរិច្ឆ វិធិតោ ឯវសីលោ
 ភគវ ឥតិបិ ឯវនម្មា ។ ឯវបញ្ញា ។ ឯវវិហារី ។
 ឯវវិមុត្តោ ភគវ ឥតិបិ ។ លោ លោតំ កន្តេតិ ។
 ឯតុ ហិ(២) តេ សារីបុត្ត អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នេសុ
 អរហន្តេសុ សម្មាសម្ពុទ្ធភេសុ ចេតោបរិយញ្ញាលំ ធម្មតិ

១. ១. កន្តេ - ២. ឯតុ ហិ ។

សម្បទានិយមន្ត្រី ការក្រសួងចំពោះព្រះសារីបុត្រ

ព្រះមានព្រះភាគគ្រាស់ថា ម្ចាស់សារីបុត្រ ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធានិ-
 ព្វាយ ដែលនឹងមានក្នុងវិនិច្ឆ័យ អ្នកបានកំណត់នូវព្រះហឫទ័យរបស់
 ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានព្រះភាគវិនិច្ឆ័យនោះ ដោយចិត្ត (របស់ខ្លួន)
 ថា ព្រះមានព្រះភាគវិនិច្ឆ័យនោះ នឹងមានសីលយ៉ាងនេះក្តី នឹងមានធម៌
 យ៉ាងនេះក្តី ដែរឬ ។ នឹងមានបញ្ញាយ៉ាងនេះ ។ នឹងមានវិហារធម៌យ៉ាង
 នេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគវិនិច្ឆ័យនោះ នឹងមានវិមុត្តិយ៉ាងនេះ ដូច្នេះ ។
 ដែរឬ ។ ព្រះសារីបុត្រក្រាបបង្គំទូលថា ដំណើរនេះ មិនមែនដូច្នោះទេ
 ព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគគ្រាស់ថា ម្ចាស់សារីបុត្រ គង់នៅដែល
 ជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក្នុងកាលកំឡុងនេះ អ្នកបានកំណត់នូវចិត្ត
 របស់គង់នៅ ដោយចិត្ត (របស់ខ្លួន) ថា ព្រះមានព្រះភាគ មានសីល
 យ៉ាងនេះក្តី មានធម៌យ៉ាងនេះក្តី ។ មានបញ្ញាយ៉ាងនេះ ។ មានវិហារធម៌
 យ៉ាងនេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះ ដូច្នេះ ។ ដែរឬ ។
 ព្រះសារីបុត្រក្រាបបង្គំទូលថា ដំណើរនេះ មិនមែនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។
 ព្រះមានព្រះភាគគ្រាស់ថា ម្ចាស់សារីបុត្រ អ្នកមិនមានចេតោបរិយ-
 ញ្ញាណ គឺប្រាជ្ញាជាគ្រឿងកំណត់នឹងនូវចិត្ត ក្នុងព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 វិនិច្ឆ័យនោះ ដែលជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ។ កាលបើមិនមាន

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយស្ស បារិនិវេទ

អដ តិញ្ចាហិ តេ អយំ សាវ័ប្បុត្ត ទុណ្ណា អាស-
 តិវា កាសីតា ឯកំសោ តហិតោ សីហនានោ
 ធនិតោ ឯវំ បសន្នោ អហំ កន្តេ កកវតិ ធន ចាហុ
 ធន ច កវិស្សតិ ធន វេតាហិ វិជ្ជតិ អញ្ញោ សម-
 ណោ វា ព្រាហ្មណោ វា កកវតា តិយ្យេកិញ្ញុតេ
 យនិទំ សម្ពោធិយន្តិ ។ ធន ទោ បទេតំ កន្តេ^(១)
 អតីតាធាតុប្បដ្ឋប្បន្នេសុ អរហន្តេសុ សម្មាសម្ពុទ្ធសុ
 ចេតោបរិយញ្ញាណំ អតិ អបិច មេ ធម្មទ្ធរហេ^(២) វិទិតោ
 សេយ្យថាមិ កន្តេ វញ្ញោ បទ្ធនិមំ ធនវំ ទុណ្ណន្ទាលំ^(៣)
 ទុណ្ណចារិកាវតោរណំ ឯកទ្វារំ តត្រស្ស ធោវារិកោ
 បណ្ឌិតោ វិយេត្តោ មេធាវី អញ្ញាតាធំ ឯវារេតា ញាតាធំ
 បរេសេតា សោ តស្ស ធនាស្ស សាមន្តា អនុបរិយា-
 យបថំ អនុត្តមនាចោ^(៤) ធន បស្សេយ្យ ចារិកាវសន្តិ-
 វា ចារិកាវរិវំ វា អន្តមសោ វិណ្ណនិក្ខមធម្មតំបិ^(៥)

១ ១. ធន កេ ធន ១ ២ ១. អបិច មេ កន្តេ ធម្មទ្ធរហោ ។ ច. អបិច កោ . . . ។
 ៣ ១. ធន ទុណ្ណន្ទាលំ ។ ២ ១. អនុត្តមនោ ។ ៥ ១. ពិលាលនិស្សប្បនិមន្តិ ។ ធន ពិណ្ណា-
 និក្ខមធម្មតំបិ ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ បារិនិវេទ

ញាណដ្ឋេច្ចៈ ហេតុភ័បាទជាអ្នកនិយាយយ៉ាងនេះ ខ្មោលសាវ័ប្បុត្ត អ្នក
 បាននិយាយកាលកំពតា ដែលអ្នកបានកាលមកនេះ ហួសពេកណាស់
 អ្នកបានកាន់យកនូវសេចក្តីដាច់ស្រេច ហើយបានទាំងចម្លើយសីហនាទថា
 ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គជ្រះថ្លាក្នុងព្រះមាតាព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា
 សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ដែរទៀត ដែលមានញាណដ៏ល្អសលប់ ជាងព្រះ
 មានព្រះភាគ ក្នុងការត្រាស់ដឹង ក្នុងកាលកន្លងទៅហើយ ក៏មិនមាន ក្នុង
 កាលនាធិមុន ក៏មិនមាន ក្នុងកាលវេលានេះ ក៏មិនមាន ។ ព្រះសាវ័ប្បុត្ត
 ក្រាបបង្គំទូលថា ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនមានទេតាមវិយ-
 ញាណនេះ ក្នុងព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធជាទ្រព្យ ដែលជាអតីត អនា-
 គត ចប្បច្ឆន្តទេ ប៉ុន្តែខ្ញុំព្រះអង្គបានដឹងតាមទំនងធម៌ ចតិក្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន នរេចុនិវេទនាចេសព្រះរាជា មានដើម្បីចម្លាយមាំ មានសសរ
 ក្រោងភ្នាក់កំពែងមាំ មានប្រកបភ្នាក់កម្មយ អ្នកក្សត្រាវេននរេនោះ ជា
 ចល្លិក ល្ងាសវិ មានប្រាជ្ញា ហាមប្រាមនូវក្នុងមនុស្ស ដែលខ្លួនមិន
 ធ្លាប់ស្គាល់ (មិនទ្រព្យលទេ) ដើម្បីក្នុងក្នុងមនុស្ស ដែលខ្លួនធ្លាប់ស្គាល់
 ទ្រព្យលទេ អ្នកក្សត្រាវេននោះ កាលដើម្បីត្រូវត្រូវមើលថ្នាំកំពែងភ្នាក់វ័ន្ត
 ដោយដំរីញ្ញាវេននរេនោះ ក៏មិនបានឃើញខ្លាចិ-ត នៃកំពែង ឬចង្ការនៃ
 កំពែងឡើយ ដោយហេតុទេ ឬស្ម័គ្រចង្ការនៃក្នុងចក្ខុ (កំពុង)

សម្បទានិយសុត្ត សម្បទានិយសុត្តា ធម្មបទ

តស្ស ឯវេស្ស យេ ភេតិ(១) ឱទ្ធការិកា ចាលា
 ឥមំ ធម្មំ បរិសន្តិ វា ធិត្តមន្តិ វា សព្វ
 ភេ ឥមិណា វ ឆ្មារេន បរិសន្តិ វា ធិត្តមន្តិ វាតិ
 ឯវេមេ ទោ មេ កន្ត ធម្មន្តយោ វិធិនោ យេ
 ចេ អហេសុំ អតិកមន្តានំ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា
 សព្វេ ភេ កកវន្តោ បញ្ច ធីវរណោ បហាយ
 ចេតសោ ឧបត្តិលេសេ បញ្ញាយ ទុព្វលីការណោ
 ចត្វសុ សតិប្បដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តា សត្ត
 សម្មោជ្ឈន្តេ យថាភូតំ ការេត្វា អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិ
 អភិសម្ពុជ្ឈិសុ យេបិ ភេ កន្ត កវិស្សន្តិ អនាគត-
 បន្ទានំ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា សព្វេ ភេ កកវន្តោ
 បញ្ច ធីវរណោ បហាយ ចេតសោ ឧបត្តិលេសេ
 បញ្ញាយ ទុព្វលីការណោ ចត្វសុ សតិប្បដ្ឋានេសុ
 សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តា សត្ត សម្មោជ្ឈន្តេ យថាភូតំ
 ការេត្វា អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិ អភិសម្ពុជ្ឈិស្សន្តិ
 កតណបិ កន្ត ឯវេមេ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា

១ ឱ. យេ រោ រោ ។

សម្បទានិយសុត្ត សម្បទានិយសុត្តា សេចក្តីបទដោយធម្ម

អ្នកក្បត្តារោះ មានចំណង់យ៉ាងនេះថា ក្នុងសត្វដែលធំ ១ ណាមួយ
 ចូលមកកាន់អង្កាន់ក្តី ចេញទៅវិញក្តី សត្វទាំងអស់នោះ រមែងចូល
 មកចូលចេញទៅតាមគ្នារោះប៉ុណ្ណោះ សេចក្តីនេះយ៉ាងណាមិញ ចាំក្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានដឹងតាមចំណង់ចម្រើន យ៉ាងនោះដែរ ថា ព្រះ
 អហេតុសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយ ដែលកន្លងទៅហើយ ព្រះអហេតុសម្មា-
 សម្ពុទ្ធបានព្រះភាគទាំងនោះ ទ្រង់លះខ្លួនដំណោះទាំង ៥ ប្រការ ជាឧបត្តិ-
 លេសរបស់ចិត្ត ជាគ្រឿងធ្វើបញ្ញាទ្យុព្វលភាព មានព្រះហឫទ័យកាំង
 ខ្លាច់ល្អ ក្នុងសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ បានចម្រើនខ្លួនសម្រាប់ទ្រង់ទាំង ៧ ភាគ
 គួរដល់សេចក្តីពិត ក៏បានព្រាស់ដឹង ខ្លួនព្រះអនុត្តរសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ
 ចាំក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នោះបើព្រះអហេតុសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយ ដែលទំនង
 មានក្នុងអនាគតកាល ព្រះអហេតុសម្មាសម្ពុទ្ធ មានព្រះភាគទាំងអស់នោះ
 ទ្រង់លះខ្លួនដំណោះទាំង ៥ ប្រការ ជាឧបត្តិលេសរបស់ចិត្ត ជាគ្រឿង
 ធ្វើបញ្ញាទ្យុព្វលភាព មានព្រះហឫទ័យ កាំងខ្លាច់ល្អ ក្នុងសតិប្បដ្ឋាន
 ទាំង ៤ បានចម្រើនខ្លួនសម្រាប់ទ្រង់ទាំង ៧ ភាគគួរដល់សេចក្តីពិត ទំនងបាន
 ព្រាស់ដឹង ខ្លួនព្រះអនុត្តរសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ ចាំក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 នោះបើព្រះអហេតុសម្មាសម្ពុទ្ធ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាដិវគ្គោ

បញ្ច ធីវរណោ បហាយ ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ
 បញ្ចាយ ធុត្ថលីករណោ ចត្វសុ សតិច្យដ្ឋានេសុ
 សុប្បតិដ្ឋិតចេត្តា សត្ត សម្មាជ្ឈាវ្នំ យថាភូតំ
 ការវត្តា អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោជី អភិសម្មុទ្ធោ ។
 ឥតាហំ កន្លេ យេន ភគវំ តេនុបសង្កមី ធម្មស្ស-
 វតាយ ។ តស្ស កន្លេ^(១) ភគវំ ធម្មំ ទេសេសិ
 ឧត្តរត្តរំ^(២) បណីតបណីតំ កណ្ណាសុត្តំ សប្បដិកា-
 កំ^(៣) ។ យថា យថា កន្លេ^(៤) ភគវំ ធម្មំ ទេសេសិ
 ឧត្តរត្តរំ បណីតបណីតំ កណ្ណាសុត្តំ សប្បដិកាតំ
 តថា តថាហំ តស្មី ធម្មេ អភិញ្ញា ឥនេកច្ចំ
 ធម្មំ ធម្មេសុ វិដ្ឋេមគមំ សត្តរំ បសិទិំ សម្មា-
 សម្មុទ្ធោ ភគវំ ស្វាគ្ហានោ ភគវតា ធម្មោ
 សុបដិមន្ទោ សង្ខេតិ^(៥) ។

១ ឧ. ពស្ស ចេ កន្លេ ។ ២ ឧ. ឧត្តរត្តរំ ។ ៣ ឧ. ប. កណ្ណសុត្តសម្បដិកាតំ ។
 ៤ ឧ. ប. យថា យថា ចេ កន្លេ ។ ៥ ប. សាវកសង្ខេតិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាដិវគ្គោ

ទ្រង់លះខ្លួនវិវរណៈទាំង ៥ ប្រការ ជាឧបកិលេសរបស់ចិត្ត ជាគ្រឿងធ្វើ
 ចក្ខាឱ្យទូលភាព មានព្រះហឫទ័យទាំងភ្នាប់ល្អ ក្នុងសតិច្យដ្ឋានទាំង ៤
 បានចម្រើនខ្លួនសម្ពោជ្ឈន្តទាំង ៧ តាមគួរដល់សេចក្តីពិត បានក្រាស់ដឹង
 ខ្លួនអនុត្តរសម្មាសម្ពោជិក្ខណវិវរ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបាន
 ចូលមកគាល់ព្រះមានព្រះភាគក្នុងទីនេះ ដើម្បីស្តាប់ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងធម៌ដ៏ប្រសើរវៃថ្លថ្លា ព្រមទាំង
 គ្រឿងច្រៀមច្រៀប ទាំងចំណែកខ្មៅ ទាំងចំណែកស ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងធម៌ដ៏ប្រសើរវៃថ្លថ្លា
 ព្រមទាំងគ្រឿងច្រៀមច្រៀប ទាំងចំណែកខ្មៅ ទាំងចំណែកស ដោយប្រ-
 ការយ៉ាងណា ។ ខ្ញុំព្រះអង្គបានដឹងក្នុងធម៌នោះ បានចូលចិត្តធម៌ក្នុងខ្លួន
 ធម៌ទាំងឡាយ ក៏ជ្រះថ្លាក្នុងព្រះសាស្តា ដោយប្រការយ៉ាងនោះ ។ ព្រះ
 មានព្រះភាគ ព្រះអង្គក្រាស់ដឹងច្រាវចោយ ព្រះធម៌ដែលព្រះមានព្រះ
 ភាគរកាលទុកច្រាវចោយ ព្រះសង្ឃរណកប្រតិបត្តិច្រាវចោយដូច្នោះ ។

សឡសាទនិយសុត្ត ពោធិបិយដន្ទា អយតនវណ្ណន្តិ

(៧៩) អបរំ បទ កន្ល ឯកនាទុក្ខិយំ យថា ភគវ
 ទន្ធិ ទេសេតិ កុសលេសុ ធម្មេសុ តត្រិមេ កុស-
 លា ទន្ធិ សេយ្យដំនំ ទត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ទត្តារោ
 សម្មប្បដ្ឋានា ទត្តារោ វន្តិចារា បក្សិទ្ធិយានិ បក្ស
 ពលានិ សត្ត ពោជ្ឈន្តំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ។
 វទ កន្ល កិក្ខុ អាសវនំ ខយា អនាសវំ ចេតា-
 វិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ និដ្ឋេ វ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សន្តិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហាតិ ។ ឯកនាទុក្ខិយំ
 កន្ល កុសលេសុ ធម្មេសុ តំ ភគវ អសេសម-
 កិជាតាតិ តំ ភគវតោ អសេសមកិជាតោ ឧត្តរិ-
 អតំញោយ្យំ ទន្ធិ យនកិជាតំ អញ្ញា សមណោ វ
 ព្រាហ្មណោ វ ភគវតា កិយ្យេកិញ្ញតោ អស្ស
 យនិទំ កុសលេសុ ធម្មេសុ ។

សឡសាទនិយសុត្ត ពោធិបិយដន្ទិយាញ្ចកុបុស្សសុលំទុវិអយននៈ

(៧៩) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យវាទមុខទៅមានការទៀត
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងធម៌ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដោយ
 ទេសនាណា ទេសនានុ៎ះ ប្រសើរក្រៃលែង ចណ្តាធម៌ទាំងនោះ កុសល-
 ធម៌នោះ តើដូចម្តេច កុសលធម៌នោះ គឺសតិប្បដ្ឋាន ៤ សម្មប្បដ្ឋាន ៤
 វន្តិចារ ៤ វន្តិយេ ៥ ពលៈ ៥ ពោជ្ឈន្តិ ៧ មគ្គដ៏ប្រសើរប្រកបដោយ
 អង្គ ៨ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កិក្ខុកុសលសន្តាននៈ ធ្វើឲ្យច្បាស់ឲ្យ
 ចេកៅមុត្តិ និវិចញ្ញាវិមុត្តិ មិនមានកាសវិៈ ព្រោះអស់ទៅនៃកាសវិៈ
 ទាំងឡាយ ដោយចញ្ជាសេសទ្វេ ក្នុងចច្ចុប្បន្ទ សម្រេចសម្រាន្តទៅ
 ដោយវិយាចថ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះជាទេសនាដ៏ប្រសើរ
 ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបឲ្យទេសនានោះ
 អតមានសល់ កាលព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបច្បាស់ឲ្យទេសនានោះអត
 មានសេសសល់ហើយ ក៏នឹងកេចក្តួលវេលក្នុងដីច្បាស់ជាងព្រះអង្គនោះ
 ទៅទៀតគ្នា សមណៈឫព្រាហ្មណ៍ទៀត កាលបើដឹង ក៏នឹងដឹង
 ជាងព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ មិនមានវេរ ។

(៧៦) អបរំ បទ កន្តេ ឯកនាទុត្តរិយំ យថា
 កកវំ ធម្មំ ទេសេតិ អាយតនបណ្ណត្តិសុ ។ ធរិមាធិ
 កន្តេ អដ្ឋត្តិកតាហិវាធិ អាយតនាធិ ធកុរុញោ
 រុទា(១) ច សោតញ្ច(២) សន្ទា ច យានញ្ច(៣) តន្ទា ច
 ធិត្តំ ច(៤) រសា ច កាយោ ច(៥) ដោដ្ឋញ្ចា ច ខេតោ
 ច(៦) ធម្មា ច ។ ឯកនាទុត្តរិយំ កន្តេ អាយតន-
 បណ្ណត្តិសុ តំ កកវំ អសេសមកិជាធាតិ តំ កកវំតោ
 អសេសមកិជាធាតោ ទុត្តរំអភិញ្ញយ្យំ(៧) ធនតិ យទតិ-
 ជាធំ អញ្ញោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ កកវតា
 កិយ្យោកិញ្ញករោ អស្ស យទិធំ អាយតនបណ្ណត្តិសុ ។

(៧៧) អបរំ បទ កន្តេ ឯកនាទុត្តរិយំ យថា
 កកវំ ធម្មំ ទេសេតិ កត្តាវក្កន្តិសុ ។ ចកស្សា
 វេសា កន្តេ កត្តាវក្កន្តិយោ ។ វេស បទ កន្តេ

១ ឧ. ព្រាហ្ម ។ ២ ឧ. សោតញ្ច ។ ៣ ឧ. យានញ្ច ។ ៤ ឧ. ធិត្តំ យេ ។
 ៥ ឧ. កាយោ យេ ។ ៦ ឧ. ខេតោ យេ ។ ៧ ឧ. ញ្ច ។

(៧៦) ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនាទីមុខនៅមាននៅទៀត
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងធម៌ ក្នុងកាយកន្តបណ្ណត្តិ គឺកិរិយាញ្ចាតិ
 ចុក្កលទ្យស្តាល់ទូកាយកន្តៈទាំងឡាយ ដោយទេសភាណ ទេសនាខ្លះ
 ច្រាសក្រែលេង ។ ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាយកន្តៈទាំងឡាយនាទី
 ក្នុង ៦ នាទីក្រៅ ៦ នេះ គឺចក្ក ១ ប្រេ ១ សោតៈ ១ សទ្ទៈ ១ យានៈ ១
 គន្ទៈ ១ ធិត្តំ ១ រស ១ កាយ ១ ដោដ្ឋព្វៈ ១ ខេតោ ១ ធម្មៈ ១ ។
 ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះជាទេសនាដ៏ច្រាសក្រែ ក្នុងកាយកន្តបណ្ណត្តិទាំង-
 ឡាយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ទូរទេសនានោះ អកថាន
 សល់ កាលព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបច្បាស់ទូរទេសនានោះ អកថាន
 សេសសល់ហើយ នឹងរកចុក្កលដែលគួរដឹងច្បាស់ ជាទីព្រះអង្គទៅ
 ទៀតគ្មាន សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ឯទៀត កាលបើដឹង ក៏នឹងជំនឿជាទី
 ព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងកាយកន្តបណ្ណត្តិទាំងឡាយ ក៏មិនមានដែរ ។

(៧៧) ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនាទីមុខនៅមាននៅទៀត
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងធម៌ ក្នុងដំណើរចុះកាន់ភកិទាំងឡាយ ដោយ
 ទេសភាណ ទេសនាខ្លះ ច្រាសក្រែលេង ។ ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ដំណើរចុះកាន់ភកិទាំងឡាយនេះ មាន ៤ យ៉ាង ។ ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន

សម្បទានិយស្ត្រ ចនស្សោ គត្តាវគ្គនិយ

ឯកោច្ឆា អសម្បជានោ^(១) មាតុ កុច្ឆិ ឡិក្កមតិ
 អសម្បជានោ មាតុ កុច្ឆិស្មី ហតិ អសម្បជានោ
 មាតុ កុច្ឆិម្ហា ធិក្កមតិ អយំ ចមរំ កន្ត កត្តាវគ្គនិ ។
 ឬទ ចមរំ កន្ត កន្តោ កន្តោ សម្បជានោ ហិ ខោ^(២)
 មាតុ កុច្ឆិ ឡិក្កមតិ អសម្បជានោ មាតុ កុច្ឆិស្មី
 ហតិ អសម្បជានោ មាតុ កុច្ឆិម្ហា ធិក្កមតិ អយំ
 ទុតិយា កត្តាវគ្គនិ ។ ឬទ ចមរំ កន្ត កន្តោ
 សម្បជានោ មាតុ កុច្ឆិ ឡិក្កមតិ សម្បជានោ មាតុ
 កុច្ឆិស្មី ហតិ អសម្បជានោ មាតុ កុច្ឆិម្ហា ធិក្កមតិ
 អយំ កតិយា កត្តាវគ្គនិ ។ ឬទ ចមរំ កន្ត
 កន្តោ សម្បជានោ^(៣) មាតុ កុច្ឆិ ឡិក្កមតិ
 សម្បជានោ មាតុ កុច្ឆិស្មី ហតិ សម្បជានោ មាតុ
 កុច្ឆិម្ហា ធិក្កមតិ អយំ ពតុត្តា^(៤) កត្តាវគ្គនិ ។
 ឯតទានុត្តរិយំ កន្ត កត្តាវគ្គនិសុ ។

១ ឧ. អសម្បជានោ លើ ។ ២ ឧ. សម្បជានោ ខោ ។ ហំ ខោនិ ឧ ទំស្សនិ ។
 ៣ ឧ. សម្បជានោ លើ ។ ៤ ឧ. ពតុត្តា ។

សម្បទានិយស្ត្រ ជំណើរចុះកាន់ភិមា ២ យ៉ាង

សត្វក្នុងក្នុងវិលាកនេះ ចុះកាន់វ័ស្តមាតា ក៏ដឹងខ្លួន បំភរនៅក្នុងវ័ស្ត
 មាតា ក៏ដឹងខ្លួន ប្រសូតចេញចាកវ័ស្តមាតា ក៏ដឹងខ្លួន នេះជាជំណើរ
 ចុះកាន់ភិមា ១ ។ ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យទានមុខនៅមានទៀត
 សត្វក្នុងក្នុងវិលាកនេះ ចុះកាន់វ័ស្តមាតា ក៏ដឹងខ្លួន តែបំភរនៅក្នុងវ័ស្ត
 មាតា ក៏ដឹងខ្លួន ប្រសូតចេញចាកវ័ស្តមាតា ក៏ដឹងខ្លួន នេះជា
 ជំណើរចុះកាន់ភិមា ២ ។ ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យទានមុខនៅមាន
 ទៀត សត្វក្នុងក្នុងវិលាកនេះ ចុះកាន់វ័ស្តមាតា ក៏ដឹងខ្លួន បំភរនៅក្នុង
 វ័ស្តមាតា ក៏ដឹងខ្លួន លុះប្រសូតចេញចាកវ័ស្តមាតា ក៏ដឹងខ្លួនទៅវិញ
 នេះជាជំណើរចុះកាន់ភិមា ៣ ។ ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យទាន
 មុខនៅមានទៀត សត្វក្នុងក្នុងវិលាកនេះ ចុះកាន់វ័ស្តមាតា ក៏ដឹងខ្លួន
 បំភរនៅក្នុងវ័ស្តមាតា ក៏ដឹងខ្លួន ប្រសូតចេញចាកវ័ស្តមាតា ក៏ដឹងខ្លួន នេះជា
 ជំណើរចុះកាន់ភិមា ៤ ។ ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះជាទសនាដ៏ច្រើនស្រី
 ក្នុងជំណើរចុះកាន់ភិមាទាំងឡាយ ។

សុត្តន្តបិដក វិយតិកាយស្ស បាដិវគ្គ

[៧៨] អថ បទ កន្លៃ ឯតទានុត្តរិយំ យថា
 ភកកំ ធម្មំ ទោសតិ អាទេសទវិទាសុ ។ ចតស្សោ
 ឥមំត្រៃ អាទិសតិ ឯវិមិ តេ មនោ ឥត្តម្បិ តេ
 មនោ ឥតិមិ តេ ចិត្តន្តិ ។ សោ តហុំ ចេមិ
 អាទិសតិ តថេវ តំ ហោតិ លោ អញ្ញាជាតិ^(១) ។
 អយំ ថវមា អាទេសទវិទា ។ មុន ចថ កន្លៃ
 ឥទេកញ្ចោ ន ហេវ ទោ ឯមិត្រៃ អាទិសតិ
 អមិច ទោ មនុស្សនំ វា អមនុស្សនំ វា ទេវតា-
 នំ វា សន្តំ សុត្វា អាទិសតិ ឯវិមិ តេ មនោ ឥត្ត-
 ម្បិ តេ មនោ ឥតិមិ តេ ចិត្តន្តិ ។ សោ តហុំ ក្សេមិ
 អាទិសតិ តថេវ តំ ហោតិ លោ អញ្ញាជាតិ^(២) ។ អយំ

១-២ ឧ. ឧ. អញ្ញាថា ។

សុត្តន្តបិដក វិយតិកាយ បាដិវគ្គ

[៧៨] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យវាធិមុខនៅមានទៀត
 ព្រះមានព្រះភាគច្រើនសម្តែងធម៌ ក្នុងការទេសនាវិធី គឺវិធីសម្រាប់តាយ
 ទាំងឡាយ ដោយទេសនាណា ទេសនាខ្លះ ច្រើនក្រែលនិ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការទេសនាវិធីនេះមាន ៤ យ៉ាង ។ បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ចេះតាយភាមនិមិត្ត^(១) ថា ចិត្ត
 របស់អ្នកយ៉ាងនេះខ្លះ ចិត្តរបស់អ្នក មានប្រការយ៉ាងនេះខ្លះ ចិត្តរបស់
 អ្នកដូច្នោះខ្លះ ។ ពោះបីបុគ្គលនោះ តាយច្រើនទៅទៀត ចិត្តនោះ
 ក៏ដូច្នោះឯង មិនមែនជាយ៉ាងដទៃទេ ។ នេះចាត់ជា ការទេសនាវិធី
 ទី ១ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យវាធិមុខនៅមានទៀត បុគ្គល
 ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនបានតាយភាមនិមិត្ត ក៏ទេ គ្រាន់តែស្តាប់
 សំឡេងក្នុងមនុស្សនិងមនុស្ស ឬទៅតាមទាំងឡាយ ហើយទើបតាយថា
 ចិត្តរបស់អ្នកយ៉ាងនេះខ្លះ ចិត្តរបស់អ្នកមានប្រការដូច្នោះខ្លះ ចិត្តរបស់
 អ្នកដូច្នោះខ្លះ ។ ពោះបីបុគ្គលនោះ តាយច្រើនទៅទៀត ចិត្តនោះ
 ក៏ដូច្នោះឯង មិនមែនទៅជាយ៉ាងដទៃទៀតទេ ។ នេះ ចាត់ជា

១ និមិត្តមាន ៣ ប្រការ គឺអាគននិមិត្ត តាយនិមិត្តដែលមកដល់ត្រូវតាមហេតុ ដែល
 ខ្លួនចាប់ដំណាក់ ១ គតិនិមិត្ត តាយនិមិត្តដែលចុកលើទំនើងនិមិត្ត ១ ឋាននិមិត្ត តាយនិមិត្ត
 ដែលបុគ្គលនិយាយដិតខ្លួន ១ ។ ដីកា ។

សម្បទានិយមសុត្តន្ត ឥតិយ អាទេសវិទា

ទុតិយា អាទេសវិទា ។ បុន ចបរំ កន្តេ និទេ-
 កកោ ឈ ហោ ទោ និមិត្តេន អាទិសតិ ជាបិ(១)
 មទុស្សនំ វា អមទុស្សនំ វា នេវតានំ វា សទ្ធិំ សុត្វា
 អាទិសតិ អមិច ទោ វិតក្កយតោ វិទារយតោ វិតក្ក-
 វិញ្ញាសទ្ធិំ សុត្វា អាទិសតិ ឃិវិមិ តេ មនោ ឥត្តម្បិ តេ
 មនោ ឥតិមិ តេ ចិត្តន្តិ ។ សោ តហុញ្ចេបិ អាទិសតិ
 កថេវ តំ ហោតិ ធា អញ្ញជាតិ ។ អយំ តតិយា
 អាទេសវិទា ។ បុន ចបរំ កន្តេ និទេកកោ ឈ ហោ
 ទោ និមិត្តេន អាទិសតិ ជាបិ មទុស្សនំ វា អម-
 ទុស្សនំ វា នេវតានំ វា សទ្ធិំ សុត្វា អាទិសតិ ឈ-
 វិតក្កយតោ វិទារយតោ វិតក្កវិញ្ញាសទ្ធិំ សុត្វា អាទិ-
 សតិ អថទោ វិតក្កវិទារសមាទិ(២) សមាមទ្ធស្ស
 ចេតសា ទេតោ បរិច្ច បជាជាតិ យថា ឥមស្ស ភោតោ
 មនោសដ្ឋាវា បណិហិតា តថា ឥមស្ស ចិត្តស្ស

១ ខ. ចបិ ។ ២ ខ. ឥមិ ច ហោ អវិទ្ធិ អវិហា សមាទិ ។ ឃ. ឥមិ ច ហោ
 វិតក្កវិទារសមាទិ ។

សម្បទានិយមសុត្តន្ត អាទេសវិទិ ទី ៣

អាទេសវិទិ ទី ២ ។ បកិក្រព្រះអន្តិជ្ជិចម្រើន ពាក្យទានិមុខនៅមាន
 ទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនបានតាយភាមនិមិត្ត ទាំងមិន-
 បានស្តាប់សំឡេងនៃពួកមនុស្ស និងឥមមនុស្ស ឬទៅភាទាំងឡាយទេ ក៏
 តាយត្រូវដែរ ចុំវិញ លុះតែបានស្តាប់សំឡេង ដែលផ្សាយចេញកំពី
 សេចក្តីត្រិះរិះ របស់អ្នកដែលកំពុងនឹក កំពុងគិត ក៏តាយថា ចិត្តរបស់អ្នក
 យ៉ាងនេះខ្លះ ចិត្តរបស់អ្នកមានប្រការដូច្នោះខ្លះ ចិត្តរបស់អ្នកដូច្នោះខ្លះ ។
 ពោះបីបុគ្គលនោះ តាយច្រើនទៅទៀត ចិត្តនោះក៏ដូច្នោះនឹង មិនទាន់
 ដាច់យំដទៃទេ ។ នេះចាត់ជាអាទេសវិទិ ទី ៣ ។ បកិក្រព្រះអន្តិ
 ជ្ជិចម្រើន ពាក្យទានិមុខ នៅមានទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 មិនបានតាយភាមនិមិត្ត ទាំងមិនបានស្តាប់សំឡេងនៃពួកមនុស្ស និងឥម-
 មនុស្ស ឬទៅភាទាំងឡាយ ហើយតាយទេ នឹងថាបានស្តាប់សំឡេង
 ដែលផ្សាយចេញកំពីសេចក្តីត្រិះរិះ របស់អ្នកដែលកំពុងនឹក កំពុងគិត
 ហើយតាយក៏ទៅដែរ តែថា បុគ្គលនោះ កំណត់ជំងឺខ្លះចិត្តរបស់អ្នកដែល
 បួលកាន់វិតក្កវិទារសមាទិ ដោយចិត្តរបស់ខ្លួនបានថា បុគ្គលដ៏ចម្រើនទៅ
 កម្ពស់ទុកនូវវិទារសមាទិ ដោយប្រការណា ចិត្តរបស់បុគ្គលនេះ នឹង

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយស្ស បាធិវគ្គោ

អនន្តរា ឥមំ បាធិវគ្គោ វិគត្តំ វិគត្តោស្សតិវិ ។ សោ
ពហុញ្ញេយំ អាទិសតិ តាទេវំ តំ ហោតិ នោ អញ្ញោថា-
តំ ។ អយំ កន្តេ ចតុត្តា អាទេសវវិទា ។ ឯតតា-
នុត្តរិយំ កន្តេ អាទេសវវិទាសុ ។

[៧៧] អថំ ចន កន្តេ ឯតតានុត្តរិយំ យថា
កតកំ ចង្កំ នេសេតិ ធម្មនុសមាចត្តិសុ ។ ចតស្សន្ត
ឥមា កន្តេ ធម្មនុសមាចត្តិយោ ។ ឥន កន្តេ
ឯតតោ សមណោ កំ ព្រាហ្មណោ កំ អាតម្បមន្ទាយ
ចតានមន្ទាយ អនុយាតមន្ទាយ អប្បមាទមន្ទាយ ស-
ម្មាមនសិការមន្ទាយ តថារូបំ នេតាសមាធិ ធុសតិ
យថាសមាហិតេ ចិត្តេ ឥធមេវំ កាយំ ទុន្ទំ បាទតណា
អនោ តេសមតុត្តា តចបរិយន្តំ ប្បវន្តានប្បការស្ស
អសុចិទោ ចទ្ធវេត្តតិ អត្ថិ ឥមស្មិ កាយេ តេសា
លោមា នទា នន្តា តថោ មំសំ នហារូ អដ្ឋិ

• ១. អមំ ពាម ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ បាធិវគ្គោ

នីកវលំវិកត្តុះ ឈ្មោះនេះមិនមានចម្លោះ ពោះចំបុគ្គលនោះ ខាយាច្រើន
ទៅទៀត ចំគ្រោះនោះ ក៏ដូច្នោះឯង មិនមែនជាយ៉ាងដទៃទេ ។ បពិត្រ
ព្រះគន្ធិដ៏ចម្រើន នេះចាត់ជាអាទេសនវិធី ២ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
នេះជាទេសនាដ៏ប្រសើរ ក្នុងអាទេសនវិធីទាំងឡាយ ។

[៧៨] បពិត្រព្រះគន្ធិដ៏ចម្រើន ពាក្យទានិមុននៅមានទៀត ព្រះ
មានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងធម៌ ក្នុងទស្សនសមាចត្តិ(១)ទាំងឡាយ ។ បពិត្រ
ព្រះគន្ធិដ៏ចម្រើន ទស្សនសមាចត្តិទាំងនេះមាន ២ យ៉ាង ។ បពិត្រព្រះ
គន្ធិដ៏ចម្រើន សមណៈប្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ អាស្រ័យសេចក្តី
ព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកិលេស អាស្រ័យសេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងកម្ពស់
ទំ អាស្រ័យសេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងច្រកបរឿយ ។ អាស្រ័យសេចក្តី
មិនប្រចាន អាស្រ័យ ខ្លះសេចក្តីធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រពៃ កាលបើចិត្ត
ខ្លាច់ខ្លួនហើយយ៉ាងណា ក៏បានខ្លួនចេតោសមាធិ មានសភាពយ៉ាង
នោះ ក៏ពិចារណាយើង ខ្លះកាយនេះឯង ទានិលើកំណត់បុគ្គលដ៏ទ្រង់
មក ទានិក្រោម កំណត់ចុះសត់ចុះទៅ មានស្បែកក្រំក្រាម ដែល
ពេញទៅដោយរបស់មិនស្អាត មានប្រការផ្សេង ១ មាននៅក្នុងកាយ
នេះ គឺសក់ ពេម ក្រចក ធ្មេញ ស្បែក សាច់ សរសៃ ភ្លើង

១ អន្តិកថា ថា សំដៅយកបឋមស្ថានសមាចត្តិ ដែលព្រះយោធិធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ចំពោះ
អាការៈ ៣២ មានសក់ជាដើមឲ្យកើតឡើង ដោយបដិព្វល ។

សម្បទានិយស្ត្រ ចេស្ត្រា ស្សនសមាចត្តិយោ

អដ្ឋិមិត្តំ វគ្គំ បាធរយំ យកានំ កកិលោមកំ មិហាកំ
 បញ្ចាសំ អន្តំ អន្តកុណំ ឧធរយំ កវិសំ មិត្តំ សេច្ឆំ
 បុត្រោ លោហិតំ សេនោ មេនោ អស្សុ វសា
 ទេនោ សិវ្យាទិកា លសិកា មុត្តន្តិ អយំ បថមា
 ធស្សនសមាចត្តិ ។ បុន ចបរំ កន្តេ ឥនេ-
 កេត្រោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា អាតប្បមន្ទាយ
 ។ មេ ។ គងារូបំ មេតោសមាធិ ដុសតិ យថា-
 សមាហិតេ ចិត្តេ ឥមមេវ កាយំ ឧន្ធិ ចានតលា
 អនោ គេសមត្ថកា តចបរិយន្តំ ប្បន្ទានប្បការស្ស
 អស្មចំនោ បច្ចុវេក្កតិ អត្ថិ ឥមស្មិ កាយេ គេសា
 លោមា ។ មេ ។ លសិកា មុត្តំ^(១) អតិក្កម្ម ច
 បុរិសស្ស ធរិមសលោហិតំ អដ្ឋិ បច្ចុវេក្កតិ អយំ
 ទុតិយា ធស្សនសមាចត្តិ ។ បុន ចបរំ កន្តេ ឥនេ-
 កេត្រោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា អាតប្បមន្ទាយ
 ។ មេ ។ គងារូបំ មេតោសមាធិ ដុសតិ យថាស-
 មាហិតេ ចិត្តេ ឥមមេវ កាយំ ឧន្ធិ ចានតលា
 អនោ គេសមត្ថកា តចបរិយន្តំ ប្បន្ទានប្បការស្ស

១ ម. មុត្តន្តិ ទិស្សិ ។

សម្បទានិយស្ត្រ ចេស្ត្រា ស្សនសមាចត្តិ ២

ខ្លុក្កនិដ្ឋិ ចាច មេដ្ឋនិ ម្លើម វាវ ក្រពះ ស្លុក រោពារៀនធំ
 រោពារៀនតូច កហារថ្មី កហារចាស់ ច្រមាត់ ស្រួស ខ្លុះ
 ឈាម ភ្លើស ខ្លាញ់ខាប់ ទឹកក្អក ខ្លាញ់វាវ ទឹកមាត់ ទឹកសម្បូរ
 ទឹកអិល ទឹកម្លូត នេះជាឧស្សនសមាចត្តិ ១ ។ ចព៌ក្រព្រះអន្តិដ៏ចម្រើន
 ពាក្យទានិមុខនៅទានទៀត សមណៈប្បព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 កាស្រីយេសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកិលេស ។ មេ ។ កាលបើចិត្ត
 ខ្លាច់ខ្លួនចំយាយ៉ាងណា ក៏បាននូវចេតោសមាធិ មានសភាពយ៉ាងនោះ
 គឺចារណារឿយត្រូវកាយនេះឯង ទានិលើកំណើតបានដើរច្រើនមក ទានិ
 ក្រោមកំណើតពុទ្ធិសក់ចុះទៅ ទានិស្សកុំពុំខ្លាចក្រៅ ដែលពេញដោយ
 ចេស្តិមិស្តាមាចប្រការផ្សេង ។ ទាននៅក្នុងកាយនេះ គឺសក់ រោម
 ។ មេ ។ ទឹកអិល ទឹកម្លូត ហ្វូតដល់ទៅវិចារណា នូវពណិសម្បូរ
 សាច់ ឈាម ខ្លឹម របស់បុរស នេះជាឧស្សនសមាចត្តិ ២ ។ ចព៌ក្រ
 ព្រះអន្តិដ៏ចម្រើន ពាក្យទានិមុខនៅទានទៀត សមណៈប្បព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ កាស្រីយេសេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកិលេស ។ មេ ។
 កាលបើចិត្តខ្លាច់ខ្លួនចំយាយ៉ាងណា ក៏បាននូវចេតោសមាធិ មានសភាព
 យ៉ាងនោះ គឺចារណារឿយត្រូវកាយនេះឯង ទានិលើកំណើតបានដើរ
 ច្រើនមក ទានិក្រោមកំណើតពុទ្ធិសក់ចុះទៅ ទានិស្សកុំពុំខ្លាចក្រៅ ដែល
 ពេញដោយចេស្តិមិស្តាមាចប្រការផ្សេង ។ ទាននៅក្នុងកាយនេះ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយស្ស បាដិកវគ្គោ

អសុចំដោ បច្ចុវេក្ខតិ អត្ថំ វេទស្មី កាយេ
 កេសា លោមា ។ មេ ។ លសិកា មុត្តំ អតិក្កម្ម
 ច បុរិសស្ស ធរិមំសលោហិតំ អដ្ឋិ បច្ចុវេក្ខតិ
 បុរិសស្ស ច វិញ្ញាណសោតំ បដាធាតិ ឧកយតោ
 អព្វោច្ឆិច្ឆំ ឥធលោកេ បតិដ្ឋិតត្ស បរលោកេ បតិដ្ឋិ-
 តត្ស អយំ ភតិយា នស្សនសមាបត្តិ ។ បុន ចបរំ
 កន្តេ ឥធលោកេ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា
 អាតប្បមន្ទាយ ។ មេ ។ លសិកា មុត្តំ អតិក្កម្ម ច
 បុរិសស្ស ធរិមំសលោហិតំ អដ្ឋិ បច្ចុវេក្ខតិ បុរិសស្ស
 ច វិញ្ញាណសោតំ បដាធាតិ ឧកយតោ អព្វោច្ឆិច្ឆំ
 ឥធលោកេ អប្បតិដ្ឋិតត្ស បរលោកេ អប្បតិដ្ឋិតត្ស
 អយំ ចតុត្តា^(១) នស្សនសមាបត្តិ ។ ឯតទានុត្តរិយំ
 កន្តេ នស្សនសមាបត្តិសុ ។

១ ឧ. ចតុត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយស្ស បាដិកវគ្គោ

ភិសតំ រោម ។ មេ ។ ទិកវិលេ ទិកម្មត្រ ហ្វោតដលំទៅពិបារណា
 ពណិសម្បុរ សាចំ ឈាម ភ្នំនី ចេសំបុរស ចំនីដីច្បាស់ទូរិញ្ញាណ-
 សោត^(១)ចេសំបុរស ដែលមិនដាច់ចេញជាពិបារណា ភិកានីនៅក្នុង
 លោកនេះ ១ ផ្នែក ភានីនៅក្នុងលោកទានីមុន ១ ផ្នែក នេះជាទស្សន-
 សមាបត្តិទី ៣ ។ ចតិព្រហ្មះអន្តិដិចារម្រឹម ពាក្យទានីមុននៅមានទៀត
 សមណៈប្បព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ តាស្រ័យសេចក្តីព្យាយាម
 ជាគ្រឿងផុតកិលេស ។ មេ ។ ទិកវិលេ ទិកម្មត្រ ហ្វោតដលំទៅ
 ពិបារណាពណិសម្បុរ សាចំ ឈាម ភ្នំនី ចេសំបុរស ចំនីដីច្បាស់
 ទូរិញ្ញាណសោតៈ ចេសំបុរស ដែលមិនដាច់ចេញ ជាពិបារណា
 ភិមិនភានីនៅក្នុងលោកនេះ ១ ផ្នែក មិនភានីនៅក្នុងលោកទានីមុន ១ ផ្នែក
 នេះជាទស្សនសមាបត្តិទី ២ ។ ចតិព្រហ្មះអន្តិដិចារម្រឹម នេះជាទស្សនា
 ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ក្នុងទស្សនសមាបត្តិទាំងឡាយ ។

១ ដីកាជាឈ្មោះរបស់វិញ្ញាណ តែបានជាឈ្មោះថា វិញ្ញាណសោតៈ ទូរ្យៈ ព្រោះវិញ្ញាណ
 នេះលើក្រច្រក្រិទ្ធតៅមិនដាច់ដូចខ្សែទំពេញ ដីចំវិញ្ញាណនោះ លុះតែបានអន្តរប្បញ្ជ័យ អំពីមុន
 ហើយ ទើបឲ្យដាច់ច្រើនដល់អន្តរប្បញ្ជ័យ ដែលកើតទាំងក្រោយទៀត ។

សម្បទានវិធានសុត្តន្តបិដក

(៨០) អបរំ បទ កន្លៃ ឯតណ្ហាទុត្តរិយំ យថា

កកវា ធម្មំ នេសេតិ បុគ្គលបណ្ឌិត្តិសុ(១) ។

សត្តិមេ កន្លៃ បុគ្គលា ឧកតោកាកវិមុត្តោ បញ្ញា -

វិមុត្តោ កាយសត្តិ ធិដ្ឋិប្បត្តោ សន្ធាវិមុត្តោ

• ១. បុគ្គលបណ្ឌិត្តិសុ ។

សម្បទានវិធានសុត្តន្តបិដក ទី ១៣

(៨០) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យខាងមុខនោះមានន័យដូច្នោះ ព្រះ
មានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងដល់ ក្នុងបុគ្គលបណ្ឌិត្តិភាវ័យ ដោយទេសនា
ណា ទេសនាខ្លះ ច្រើនស្រីក្រែវលន៍ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលតាំង
វេ ពួកនេះ គឺ ឧកតោកាកវិមុត្តបុគ្គល គឺបុគ្គលដែលរួចចាកចំណែកខាង
ពីរ(១) ១ បញ្ញាវិមុត្តបុគ្គល គឺបុគ្គលដែលរួចចាកអាសវៈដោយបញ្ញា(២) ១
កាយសត្តិបុគ្គល គឺបុគ្គលដែលធ្វើឲ្យច្បាស់ ទូរណ៍នាមស្សៈ ដែលខ្លួន
ជាប់ក្រូច(៣) ១ ធិដ្ឋិប្បត្តបុគ្គល គឺ បុគ្គលដែលដល់ខ្លួនសេចក្តីឃើញ
ច្បាស់(៤) ១ សន្ធាវិមុត្តបុគ្គល គឺបុគ្គលរួចចាកអាសវៈ ដោយសន្ធា(៥) ១

• ១ រួចចាកកាយ ដោយអរូបសមាធិ • រួចចាកតាមការដោយឧត្ត • សំដៅយក
បុគ្គល ៥ ពួក គឺបុគ្គលដែលរួចចាកអរូបសមាធិ ២ អរូបសមាធិច្បាយ ១ ហើយចំណា-
ណាខ្លះសង្ខារទើបបានសម្រេចព្រះអរហន្ត ២ ពួក អតាតាមិបុគ្គលដែលរួចចាកទិកេន ហើយ
បានសម្រេចព្រះអរហន្ត ១ ពួក រួមត្រូវជា ៥ ពួក ។ ២ សំដៅយកបុគ្គល ៥ ពួក គឺ សុត្ត-
វិបស្សនបុគ្គល • ពួក បុគ្គលដែលរួចចាកឈានតាំង ២ ហើយទើបបានសម្រេចអរហន្ត ២
ពួក រួមត្រូវជា ៥ ពួក ។ បុគ្គលតាំងនេះ មិនបានរាល់ត្រូវវិទេព ៥ ទេ ត្រាខ្លះឯណាមួយ
បញ្ញាប៉ុណ្ណោះ ហើយក៏អស់អាសវៈទៅ ។ ៣ បុគ្គលគួរបាននូវឈានស្សៈខុសហើយទើបធ្វើ
ឲ្យដាច់ច្បាស់នូវព្រះនិរោធដាវាធាក្រាយ សំដៅយកបុគ្គល ២ ពួក គឺកំរិត្រីបុគ្គលដែល
បានសម្រេចសោភាវត្តិផល រហូតដល់បុគ្គលដែលបានសម្រេចអរហន្តឧត្ត ។ ៤ សំដៅយក
បុគ្គល ២ ពួក គួរបាននិកាយសត្តិបុគ្គលដែរ ប៉ុន្តែបុគ្គលតាំងនេះបានដឹងច្បាស់នូវអរិយសព្ទ
៤ ប្រការដោយចញ្ជារបស់ខ្លួន ។ ៥ បុគ្គលនេះបានដឹងច្បាស់នូវអរិយសព្ទ ៤ ប្រការ ដូចគ្នា
នឹងធិដ្ឋិប្បត្តបុគ្គលដែរ ប្រការសន្ធាវិមុត្តបុគ្គលនេះ មានសេចក្តីជឿសំរាប់ចំណែកច្រើនណាៈ
នៃមនុស្សចំណែកខាងដើម ហើយទើបអស់វិសេស ធិដ្ឋិប្បត្តបុគ្គលនោះ មានចញ្ជាជាច្រើន
កាន់កាប់លេសដ៏មុត្តា ពួកនោះនៃមនុស្សចំណែកខាងដើម ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយស្ស បាណិវគ្គោ

ធម្មាទុសារី សទ្ធាទុសារី ។ ឯតទានុត្តរិយំ កន្លេ

បុគ្គលបណ្ឌិត្តសុ(១) ។

[៨០] អបរំ ចន កន្លេ ឯតទានុត្តរិយំ យថា កកវា

ធម្មំ នេសេតិ បដានេសុ ។ សត្តិមេ កន្លេ ពោជ្ឈង្គា

សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គោ វិវិយ-

សម្ពោជ្ឈង្គោ ធម្មិកសម្ពោជ្ឈង្គោ បស្សនិសម្ពោជ្ឈង្គោ

សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គោ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ ។ ឯតទា-

នុត្តរិយំ កន្លេ បដានេសុ ។

* ១. បុគ្គលបណ្ឌិត្តសុ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ បាណិវគ្គ

ធម្មាទុសារីបុគ្គល គឺបុគ្គលដែលលើកឡើង ។ ទូរ (មន្ត្រីដែលមានចេញ(១)
ជាប្រធាន) ១ សទ្ធាទុសារីបុគ្គល គឺបុគ្គលដែលលើកឡើង ។ ទូរធម៌
គឺ ចេញដោយសទ្ធា(២) ១ ។ ចតិក្រព្រះកន្លង់ដ៏ចម្រើន នេះជាទេសនាដ៏
ប្រសើរក្រៃលែង ក្នុងបុគ្គលចេញកិច្ចវិទ្យាយ ។

[៨១] ចតិក្រព្រះកន្លង់ដ៏ចម្រើន ពាក្យនាងមុខនៅមានករណីទៀត
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងធម៌ ក្នុងចរាចរធម៌ គឺ ពោជ្ឈង្គតាំង ៧
ដោយទេសនាណា ទេសនាខ្លះ ប្រសើរក្រៃលែង ។ ចតិក្រព្រះកន្លង់
ដ៏ចម្រើន ពោជ្ឈង្គនេះមាន ៧ យ៉ាង គឺ សតិសម្ពោជ្ឈង្គ ១ ធម្មវិចយ-
សម្ពោជ្ឈង្គ ១ វិវិយសម្ពោជ្ឈង្គ ១ ធម្មិកសម្ពោជ្ឈង្គ ១ បស្សនិសម្ពោជ្ឈង្គ ១
សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គ ១ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ(៣) ១ ។ ចតិក្រព្រះកន្លង់ដ៏ចម្រើន
នេះជាទេសនាដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ក្នុងបុគ្គលធម៌វិទ្យាយ ។

១-២ សំដៅយកសោភាវដ្ឋិមន្តបុគ្គលតែមួយពួកប៉ុណ្ណោះ ។ គឺសោភាវដ្ឋិមន្តបុគ្គលដែល
ផ្តងចិត្ត ដើម្បីឱ្យបានសម្រេចសោភាវដ្ឋិផល ជាអ្នកមានចក្ខុវិស័យដ៏ត្រូវវិញ ដឹកនាំឱ្យចម្រើន
ទូរវិវិយមន្តដែលមានចេញជាទីកាំង ហៅថា ធម្មាទុសារីបុគ្គល ។ សោភាវដ្ឋិមន្តបុគ្គល
ដែលផ្តងចិត្តដើម្បីឱ្យបានសម្រេចទូរសោភាវដ្ឋិផល ជាអ្នកមានសុវត្ថិយដ៏ត្រូវវិញ ដឹកនាំឱ្យ
ចម្រើនទូរវិវិយមន្តដែលមានសទ្ធាជាទីកាំង ហៅថា សទ្ធាទុសារីបុគ្គល ។ កន្លង់ចាក្រព្រះតាំង
៨ ក ។ ៣ ចូរចេញនយលក្ខណៈ របស់ពោជ្ឈង្គតាំង ៧ នេះ ក្នុងមហាសតិប្បដ្ឋានសូត្រ
វិយាគិកាយ មហាវគ្គ ខាងលើមជ្ឈិមិ ។

សម្បទានិយមសុត្ត ចក្កប្បដិបត

(៨២) អយំ បទ ករុណ ឯតនាទុក្ខវិយំ យថា កកតា
 ចង្កំ ទេសេតិ បដិបទាសុ ។ ចតុស្សោ វេទា ករុណ
 បដិបទា ទុក្ខាបដិបទា ទទ្ធាកិញ្ញា ទុក្ខាបដិបទា
 ទិប្បាភិញ្ញា សុខាបដិបទា ទទ្ធាកិញ្ញា សុខាបដិបទា
 ទិប្បាភិញ្ញាតិ តត្រ ករុណ យាយំ បដិបទា ទុក្ខា
 ទទ្ធាកិញ្ញា អយំ បទ ករុណ^(១) បដិបទា ទុក្ខយេវេវ
 ហីនា អក្កាយតិ ទុក្ខត្តា ច ទទ្ធត្តា ច ។ តត្រ
 ករុណ យាយំ បដិបទា ទុក្ខា ទិប្បាភិញ្ញា អយំ បទ
 ករុណ^(២) បដិបទា ទុក្ខត្តា ហីនា អក្កាយតិ ។ តត្រ
 ករុណ យាយំ បដិបទា សុខា ទទ្ធាកិញ្ញា អយំ បទ
 ករុណ^(៣) បដិបទា ទទ្ធត្តា ហីនា អក្កាយតិ ។
 តត្រ ករុណ យាយំ បដិបទា សុខា ទិប្បាភិញ្ញា

១-២-៣ ១. ២. ៣ អយំ ករុណ ។

សម្បទានិយមសុត្ត ចដិបទា ៤ យ៉ាង

(៨២) ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យខាងមុខ នៅមានភពៅទៀត
 ព្រះមានព្រះភោគ ទ្រង់សម្តែងធម៌ ក្នុងបដិបទាទាំងឡាយ ដោយ
 ទេសនាណា ទេសនាខ្លះ ច្រើនស្រែកស្រែក ។ ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 បដិបទានេះ មាន ៤ យ៉ាង គឺ ទុក្ខាបដិបទា ទទ្ធាកិញ្ញា ១ ទុក្ខាបដិបទា
 ទិប្បាភិញ្ញា ១ សុខាបដិបទា ទទ្ធាកិញ្ញា ១ សុខាបដិបទា ទិប្បា-
 ភិញ្ញា ១ ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចណ្តាបដិបទាទាំង ៤ នោះ បដិបទា
 ណា ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ក្រាស់ដីនីបានដោយយឹកយូរ ចតិក្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បដិបទានេះឯង វែមនិប្រាកដថា ថោកទាប ដោយ
 ចំណែកទាំងពីរ គឺប្រកបដោយសេចក្តីលំបាកផង យឹកយូរផង ។ ចតិក្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចណ្តាបដិបទាទាំងនោះ បដិបទាណា ប្រកបដោយ
 សេចក្តីលំបាក តែក្រាស់ដីនីបានដោយឆាប់ ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ច-
 ដិបទានេះឯង វែមនិប្រាកដថា ថោកទាប ព្រោះប្រកបដោយសេចក្តី
 លំបាក ។ ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចណ្តាបដិបទាទាំងនោះ បដិបទាណា
 ប្រកបដោយសេចក្តីងាយ តែក្រាស់ដីនីបានដោយយឹកយូរ ចតិក្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន បដិបទានេះឯង វែមនិប្រាកដថា ថោកទាប ព្រោះក្រាស់
 ដីនីដោយយឹកយូរ ។ ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចណ្តាបដិបទាទាំងនោះ
 បដិបទាណា ប្រកបដោយសេចក្តីងាយ ទាំងក្រាស់ដីនីបានដោយឆាប់

សុត្តន្តបិដក វិយខំកាយស្ស បាឡិវេណ្ណ

អយំ បទ កន្លែង^(១) បដិបទា ទុកយេនេវ បណីតា
អក្កាយតិ សុទត្តា ច ទិច្ចត្តា ច ។ ឯតទានុត្តរិយំ
កន្លែង បដិបទាសុ ។

(៨៣) អបរំ បទ កន្លែង ឯតទានុត្តរិយំ យថា កកវា
ធម្មំ នេសេតិ កស្សសមាទារេ ។ វេទ កន្លែង ឯតទានុ
ច ទេវ មុសាវាទុបសញ្ញិកំ វាចំ កាសតិ ធម ទេវត្វតិយំ
បេសុណិយំ^(២) ធម សារម្ពដំ ជយាបេត្តា^(៣) មត្តាមត្តា
ត^(៤) វាចំ កាសតិ ចិទាទវតី កាលេន ។ ឯតទានុត្ត-
រិយំ កន្លែង កស្សសមាទារេ ។

(៨៤) អបរំ បទ កន្លែង ឯតទានុត្តរិយំ យថា
កកវា ធម្មំ នេសេតិ បុរិសសីលសមាទារេ ។
វេទ កន្លែង ឯតទានុ សទ្ធា ចស្ស សទ្ធា ច ធម ច

១ ឧ. ធម. អយំ កន្លែង ។ ២ ឧ. ធម បេសុណិយំ ។ ៣ ឧ. ជយាបេត្តា ។
៤ ឧ. បកាពេ ៩ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយខំកាយស្ស បាឡិវេណ្ណ

ចតិក្រព្រះអង្គជីវិតម្រើម ចជីវិតនេះឯង វេមនីប្រាកដថា ប្រសើរដោយ
ចំណែកទាំង២ គឺ ប្រកបដោយសេចក្តីស្វាយផង ទាំងក្រាស់ដឹងបាន
ដោយទាបផង ។ ចតិក្រព្រះអង្គជីវិតម្រើម នេះជាទេសនា ដ៏ប្រសើរ
ក្នុងចជីវិតទាំងឡាយ ។

(៨៧) ចតិក្រព្រះអង្គជីវិតម្រើម ពាក្យទានិមុទ នៅមានកៅរៀក
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងធម៌ ក្នុងកស្សសមាទារ (កិរិយាច្រព្រឹត្ត
ល្អដោយវេទ) ដោយទេសនាណា ទេសនាខ្លះ ប្រសើរក្រៃលែង ។
ចតិក្រព្រះអង្គជីវិតម្រើម បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ មិនខំយាយសម្តីប្រកប
ដោយមុសាវាទផង មិនខំយាយពាក្យញុះញង់ ដែលធ្វើអន្ទៀវចកបាក់
ផ្សេងពីគ្នាផង មិនខំយាយខ្លាចពាក្យដែលកើត អំពីការច្រណាំងច្រវែង
ផង ជាអ្នកមិនប្រាថ្នាចង់ឈ្នះ ពិបាកណាដោយបញ្ញា (ទើបរាល់ផង)
ខំយាយខ្លាចសម្តី គួរឱ្យអ្នកផងយកទុក ក្នុងហឫទ័យ តាមកាលក្លាផង ។
ចតិក្រព្រះអង្គជីវិតម្រើម នេះជាទេសនាដ៏ប្រសើរ ក្នុងកស្សសមាទារ ។

(៨៨) ចតិក្រព្រះអង្គជីវិតម្រើម ពាក្យទានិមុទនៅមានកៅរៀក
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងធម៌ ក្នុងបុរិសសីលសមាទារ ដោយទេសនា
ណា ទេសនាខ្លះ ប្រសើរក្រៃលែង ។ ចតិក្រព្រះអង្គជីវិតម្រើម បុគ្គល
ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសច្ចធម៌ផង មានសទ្ធាផង មិន

សម្បទានិយមន្ត្រី បតស្សោ អនុសាសនីវិធា

កុហកោ ឆ ច លបកោ ឆ ច ទេមិត្តិកោ ឆ ច
និប្បសិកោ ឆ ច លាកេន លាភំ និដ្ឋិតិសនកោ(១)
វង្រ្កិយេសុ កុត្តន្ទារោ កោជនេសុ មត្តញ្ញ(២) សម-
កាវី(៣) ជាតិយានុយោគមនុយុត្តោ អគន្ធិតោ អា-
រន្ធវិរិយោ ឈាយិ(៤) សតិមា កល្យាណច្យដិកាលោក
តតិមា និតិមា មតិមា(៥) ឆ ច កាយេសុ តិដ្ឋោ
សតោ ច និបកោ ចរេ ។ ឯតទានុត្តរិយំ កន្ត
បុរិសសីលសមាបារ ។

(៨៥) អបរិ បន កន្ត ឯតទានុត្តរិយំ យថា
កកវំ ធម្មំ ទេសេតិ អនុសាសនីវិធាសុ ។
ចតស្សោ ឥមា កន្ត អនុសាសនីវិធា ។ ជាតាតិ
កន្ត កកវំ បរិ បុត្តលំ(៦) បច្ចត្តំ យោនិសោមន-
សិកាក អយំ បុត្តលោ យថានុសិដ្ឋំ តថាបដិបដ្ឋ-
មាទោ តិណ្ណំ សញ្ញាជនំ បរិក្កយា សោតាមន្តោ
ករិស្សតិ អរិទិតាតទន្តោ និយកោ សម្មាទិមកយ-

១ ខ. និដិតិសីតា ។ ២ ខ. ច. កោជនេ មត្តញ្ញ ។ ៣ ខ. សម្មាទានិកា ។ ៤ ខ.
ញាយ ។ ៥ ខ. មតិមា ។ ៦ ខ. បបុត្តលំ ។

សម្បទានិយមន្ត្រី អនុសាសនីវិធា យ៉ាង

កុហកជនិ មិននិយាយស្រកយ (ហួសហេតុ) ជនិ មិននិយាយចក្កិក
ចក្ក្យជនិ មិននិយាយគម្រាមគេជនិ មិននាំទៅទូរលាភ ដើម្បីលាភជនិ
ជាអ្នកមានគ្នាគ្រប់គ្រង ក្នុងវង្រ្កិយទាំងឡាយ ជិនិប្រមាណក្នុងកោជន
ទាំងឡាយ ប្រព្រឹត្តស្មើ ប្រកចរឿយ ។ ទូរសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿង
គ្លាក់រលឹក មិនខ្ជិលច្រកូស ប្រាណ្ឌេសចក្តីព្យាយាម មានឈាម មានសកិ
មានបដិកាលដីល្អ មានគតិ គិ ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងស្មុះទៅ មានប្រាជ្ញា
ជាគ្រឿងទ្រទ្រង់ មានគំនិត ជាអ្នកមិនជាប់ជក់នៅក្នុងកាមទាំងឡាយជនិ
មានសកិជនិ មានប្រាជ្ញាខ្ជាប់ខ្ជួនជនិ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទេសជា
ទេសនាដ៏ច្រសើរ ក្នុងបុរិសសីលសមាបារ ។

(៨៥) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យទានិមុទ នៅមានភរទៅទៀត
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងធម៌ ក្នុងអនុសាសនីវិធាទាំងឡាយ ដោយ
ទេសនាណា ទេសនាមុះ ប្រសើរក្រៃលែង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
អនុសាសនីវិធានេះ មាន ៤ យ៉ាង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់ជ្រាបទូលក្ខណៈដទៃ ព្រោះទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះហឫទ័យ ចំពោះ
ព្រះអង្គជា បុត្តលានេះ កាលប្រតិបត្តិកាមគួរ ដល់ពាក្យច្រៀងច្រាវដៅ ទំនិ
ព្រះជាសោតាមន្តបុត្តល ព្រោះអស់ទៅ វិនិយោជនៈទាំងឡាយ ព្យ
ប្រការ មានកិរិយាមិនធ្លាក់ចុះជាធម្មតា ជាបុត្តលទៀតទាក់ មានកិរិយា

នោតិ ។ ជាតោតិ កន្តោ ភគវា បរំ បុគ្គលំ^(១) បច្ឆត្តំ
 យោធិសោមនសីកាវា អយំ បុគ្គលោ យថាទុសិដ្ឋំ
 តថា បដិបដ្ឋមាទោ តិណ្ណំ សញ្ញាជនាធំ បរិក្ខយា
 វក្កៈនាសមោហាធំ តទុក្ខា សកតាតាមី ភវិស្សតិ ល-
 កំនេវ ឥមំ លោកំ អាត្មា មុត្តស្សន្តំ ភវិស្សតិ ។
 ជាតោតិ កន្តោ ភគវា បរំ បុគ្គលំ^(២) បច្ឆត្តំ យោធិសោ-
 មនសីកាវា អយំ បុគ្គលោ យថាទុសិដ្ឋំ តថាបដិបដ្ឋ-
 មាទោ បញ្ចន្តំ ឱរម្បាតិយោធំ សញ្ញាជនាធំ បរិក្ខយា
 ឱបនាតិកោ ភវិស្សតិ តត្ថ បរិធិន្ទាយំ អនាវត្តិ-
 ធម្មា តស្មា លោកាតិ ។ ជាតោតិ កន្តោ ភគវា បរំ
 បុគ្គលំ បច្ឆត្តំ យោធិសោមនសីកាវា អយំ បុគ្គលោ
 យថាទុសិដ្ឋំ តថាបដិបដ្ឋមាទោ អាសវាធំ បរិក្ខយា
 អនាសវកោតាវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ធិដ្ឋេ វ ធម្ម ស-
 យំ អភិញ្ញា សន្និកត្វា ឧបសម្មន្តំ វិហរិស្សតិ ។
 ឯតទានុត្តរិយំ កន្តោ អទុសាសនវិទាសុ ។

១-២ ១. បុគ្គលំ ។

ក្រាស់ដឹងច្រើនៗទៅទានិមុខ ១ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះ
 ភាគ ទ្រង់ជ្រាបខ្លះបុគ្គលដទៃ ព្រោះទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះហឫទ័យ ចំពោះ
 ព្រះអង្គថា បុគ្គលនេះ កាលប្រតិបត្តិកាមត្តរ ដល់ពាក្យប្រៀនប្រដៅ
 នឹងបានជាសកទានិមុខ ព្រោះគេសំទៅ ខែសំយោជនៈទាំង ៣
 ប្រការ និងស្រាលស្តើងទាត វក្កៈ វោសៈ មោហៈ នឹងមកកាន់លោក
 នៅកម្ពុជទៀត ទើបធ្វើខ្លះទីបំផុតខែទុក្ខបាន ១ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបខ្លះបុគ្គលដទៃ ព្រោះទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះហឫ-
 ទ័យ ចំពោះព្រះអង្គថា បុគ្គលនេះ កាលប្រតិបត្តិកាមត្តរ ដល់ពាក្យ
 ប្រៀនប្រដៅ នឹងបានជាឧបបាតិកៈ (ជាវានិមុខបុគ្គល) ព្រោះគេសំទៅ
 ខែសំយោជនៈទាំង ៣ យ ដំបើវិណកទានិក្រោម ៥ ប្រការ នឹងចាំខំព្យា-
 ក្កនិកទានៈ មិនត្រូវបំបាក់លោកនោះ ជាធម្មតា ១ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបខ្លះបុគ្គលដទៃ ព្រោះទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះ
 ហឫទ័យ ចំពោះព្រះអង្គថា បុគ្គលនេះ កាលប្រតិបត្តិកាមត្តរដល់ពាក្យ
 ប្រៀនប្រដៅ នឹងធ្វើឲ្យជាក់លាក់សំខ្លួនចេះកោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ មិនមាន
 អសវៈ ព្រោះគេសំទៅខែសំយោជនៈទាំង ៣ យ ដោយបញ្ញាចេសំខ្លួន ក្នុង
 បច្ចុប្បន្ននេះ ក៏សម្រេចសម្រាន្តទៅ ដោយឥរិយាបថ ១ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន នេះជាទេសនាដ៏ប្រសើរ ក្នុងអនុសាសនវិទាទាំង ៣ យ ។

សម្បទានិយមន្ត្រី បច្ចុប្បន្នវិមុត្តិញ្ញាណ

(៨៦) អបរំ បទ កន្លៃ ឯកទានុត្តរិយំ យថា
 កកវំ ធម្មំ ធនេសេតិ បរមុត្តលំ បុត្តិញ្ញាណោ ។
 ជាធាតុ កន្លៃ កកវំ បរំ បុត្តលំ បច្ចុត្តំ យោធិ-
 សោមនសិកាក អយំ បុត្តលោ តិណ្ណំ សញ្ញា-
 ជនាធំ បរិក្ខយោ សោតាបញ្ចោ ករិស្សតិ អវិចិត្តា-
 ធម្មោ និយតោ សន្តោធិបរាយោតិ ។ ជាធាតុ
 កន្លៃ កកវំ បរំ បុត្តលំ បច្ចុត្តំ យោធិសោមនសិកាក
 អយំ បុត្តលោ តិណ្ណំ សញ្ញាជនាធំ បរិក្ខយោ
 រកនោសមោហាធំ ធនុត្តា សកតាតាមិ សកិទេវ
 ឥមិ លោកំ អាតម្បា ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សតិ ។
 ជាធាតុ កន្លៃ កកវំ បរំ បុត្តលំ បច្ចុត្តំ យោធិសោមន-
 សិកាក អយំ បុត្តលោ បញ្ចុត្តំ ឱរម្បាតិយាធំ សញ្ញា-
 ជនាធំ បរិក្ខយោ ឱបទាតិកោ កត្ត បរិចិត្តាយិ
 អនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកាតិ ។ ជាធាតុ កន្លៃ
 កកវំ បរំ បុត្តលំ បច្ចុត្តំ យោធិសោមនសិកាក

សម្បទានិយមន្ត្រី វិមុត្តិញ្ញាណចលំបុត្តលនិទ

(៨៦) បពិត្រព្រះអង្គជីវចម្រើន ពាក្យទានិមុទ នៅមាននៅទៀត
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងធម៌ ក្នុងវិមុត្តិញ្ញាណ របស់បុត្តលដទៃដោយ
 ទេសនាណា ទេសនាទុះ ប្រសើរក្រៃលែង ។ បពិត្រព្រះអង្គជីវចម្រើន
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបបុត្តលដទៃ ព្រោះទ្រង់ធ្វើទុក ក្នុងព្រះហឫ-
 ទ័យ ចំពោះព្រះអង្គថា បុត្តលនេះ នឹងបានជាសោភាបបុត្តល ព្រោះ
 អស់ទៅ ខែសំយោជនៈចាំនិ ព្យ ច្រកា មានកិរិយាមិនប្តាន់ចុះ ជា
 ធម្មតា ជាបុត្តលទៀត មានកិរិយាគ្រាន់ដឹងប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទានិមុទ ។
 បពិត្រព្រះអង្គជីវចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបបុត្តលដទៃ ព្រោះ
 ទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះហឫទ័យ ចំពោះព្រះអង្គថា បុត្តលនេះ ជាសកតាមិ-
 បុត្តល ព្រោះអស់ទៅ ខែសំយោជនៈចាំនិ ព្យ ច្រកា ចាំនិស្រាល
 ស្តើងចាកភ្នំ ទោសៈ មោហៈ នឹងមកកាន់លោកនេះម្តងទៀត ទើបធ្វើ
 នៅទីបំផុតទុក្ខបាន ។ បពិត្រព្រះអង្គជីវចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 ជ្រាបបុត្តលដទៃ ព្រោះទ្រង់ធ្វើទុក ក្នុងព្រះហឫទ័យ ចំពោះព្រះអង្គថា
 បុត្តលនេះ ជាធម្មតាមិ (ជាសកតាមិបុត្តល) ព្រោះអស់ទៅ ខែ
 សំយោជនៈចាំនិទ្បាយ ជាចំណែកទានិព្រាម ៥ ច្រកា នឹងបរិចិត្តា
 ក្នុងភពនោះ មិនត្រូវរួចចាកលោកនោះ ជាធម្មតា ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ជីវចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបបុត្តលដទៃ ព្រោះទ្រង់ធ្វើទុកក្នុង

សុត្តន្តបិដក វិមនិកាយស្ស បាណិកវគ្គ

អយំ បុគ្គលោ ភាសវាធំ ខយា អនាសវត្ថោតោវិ-
មុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេ វ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
សង្ខិកត្វា ឧបសម្បជ្ជេ វិហាវិស្សតីតិ ។ ឯតនានុត្ត-
រិយំ កន្តេ បរមុត្តលវិមុត្តិញ្ញាលោ ។

(៨៧) អមរំ បទ កន្តេ ឯតនានុត្តរិយំ យថា
ភកវា ធម្មំ នេសេតិ សស្សតវានេសុ ។ តយោមេ កន្តេ
សស្សតវាជា ។ ឥធម កន្តេ ឯតនាថា សមណោ
វា ព្រាហ្មណោ វា ភាគប្បមន្ទាយ ។ មេ ។ តថាវុ-
បញ្ញោតោសមាធិ មុសតិ យថាសមាហិតេ ចិត្ត
អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សតិ សេយ្យមិធំ
ឯកម្យិ ជាតិ ទ្វេមិ ជាតិយោ តិស្សាមិ ជាតិយោ
ចកស្សាមិ ជាតិយោ បញ្ចមិ ជាតិយោ ទសមិ
ជាតិយោ វីសមិ ជាតិយោ តិសមិ ជាតិយោ ចត្តា-
ឡិសមិ(១) ជាតិយោ បញ្ញាសមិ ជាតិយោ សតមិ
ជាតិ សហស្សមិ ជាតិ សតសហស្សមិ ជាតិ(២)

១ ១. ចត្តាសម្ប ។ ២ ១. ជាតិសតម្យិ គតិសហស្សម្យិ ជាតិសតសហស្សម្យិ ។
២. ជាតិសតំ ចិ ។

សុត្តន្តបិដក វិមនិកាយ បាណិកវគ្គ

ព្រះហឫទ័យ ចំពោះព្រះអង្គថា បុគ្គលនេះ នឹងធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់នូវចេ-
តោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ មិនមានភាសា៖ ព្រោះអស់ទៅនៃភាសា៖ ចាំឱ្យយ
ដោយប្រាជ្ញាវេសន្តន ក្នុងចប្បដ្ឋាននេះ សម្រេចសម្រាន្តទៅ ដោយ
អវិយាបថ ១ ។ ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះជាទេសនាដ៏ប្រសើរ ក្នុង
វិមុត្តិញ្ញាណរបស់បុគ្គលដទៃ ។

(៨៧) ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យខាងមុខ នៅមានតទៅទៀត
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងធម៌ ក្នុងសស្សតវាចាំឱ្យយ ដោយ
ទេសនាណា ទេសនាខ្លះ ប្រសើរក្រៃលែង ។ ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
សស្សតវានេះ មាន ព្យ យ៉ាង ៧ ។ ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សមណៈឬ
ព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ កាស្រីយេសេចក្តីព្យាយាម ដុតកិលេស
២ រេ ។ កាលចើងក្តីគាំទ្រនៅចាំហើយយ៉ាងណា ក៏បាននូវចេតោសមាធិ
មានសភាពយ៉ាងនោះ លើកជាតិដែលច្បាប់កាស្រីយេនៅក្នុងកាលមុនជា
ច្រើនជាតិ គឺ លើកបាន ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ព្យជាតិខ្លះ ៤ ជាតិខ្លះ
៥ ជាតិខ្លះ ១០ ជាតិខ្លះ ២០ ជាតិខ្លះ ៣០ ជាតិខ្លះ ៤០ ជាតិខ្លះ
៥០ ជាតិខ្លះ ១០០ ជាតិខ្លះ ១.០០០ ជាតិខ្លះ ១០០.០០០ ជាតិខ្លះ

សម្បទានិយមន្ត្រី នយោ សម្បទានិក

អនេកានិមិ ជាតិសតានិ អនេកានិមិ ជាតិសហ-
 ស្សានិ អនេកានិមិ ជាតិសតសហស្សានិ អមុត្រាសី
 វរំនាមោ វរំតោត្តោ វរំវណ្ណោ វរំមាហារោ វរំសុទ-
 ទុក្ខប្បដិសំវេទី វរំមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ធុតោ
 អមុត្រ ឧទចានី តត្រាចាសី វរំនាមោ វរំតោត្តោ
 វរំវណ្ណោ វរំមាហារោ វរំសុទ្ធសុទ្ធប្បដិសំវេទី វរំ-
 មាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ធុតោ វេទបបន្ទានិ(១) ។
 ឥតិ សាការិ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្វេវិវាសំ
 អទុស្សាតិ សោ វរំមាហា អតីតំ ចាហំ(២) អន្ទានំ
 ជាតមិ សំវដ្តិ វា លោកោ វិវដ្តិ វាតិ ។ អនាតតំ
 ចាហំ(៣) អន្ទានំ ជាតមិ(៤) សំវដ្តិស្សាតិ វា លោកោ
 វិវដ្តិស្សាតិ វាតិ ។ សស្សតោ អត្តា ច លោកោ
 ច វត្តោ ច កុដដ្ឋោ វសិកដ្ឋាយិ វិកោ តេ ច
 សត្តា សទ្ធាវដ្តិ សំសាវដ្តិ ចវដ្តិ ឧបបដ្ឋន្តិ អត្ថិត្រូវ
 សស្សាតិសម្ពុតិ ។ អយំ ចបមោ សស្សាតិវាណោ ។

១. ១. ២ វេទបបន្ទានិ ។ ២-៣- ១. ចាហំ ។ ២. ចាហំ ។ ៤. ១. ១. ១. ១. ១. សម្ពុតិស្សាតិ ។

សម្បទានិយមន្ត្រី សម្បទានិក ៣ ប្រការ

ច្រើនជាង ១០០ ជាតិខ្លះ ច្រើនជាង ១.០០០ ជាតិខ្លះ ច្រើនជាង
 ១០០.០០០ ជាតិខ្លះ ដូច្នេះថា ភាគាសញ្ញា តើកក្កដិកពងនោះ មាន
 ឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បវាយ៉ាងនេះ មាន
 ភាហាយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់កាយប៉ុណ្ណោះ
 ភាគាសញ្ញានោះ លុះច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ បានទៅតែកក្កដិកព
 ងនោះ ដែលទៅតែកក្កដិកពនោះ ភាគាសញ្ញាមានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មាន
 គោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បវាយ៉ាងនេះ មានភាហាយ៉ាងនេះ ទទួល
 សុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់កាយប៉ុណ្ណោះ ភាគាសញ្ញានោះ លុះច្យុត
 ចាកអត្តភាពនោះហើយ ទើបបានទៅតែកក្កដិកពនោះ ។ ចុក្កលនោះ
 វេទនិកលើកនូវជាតិ ដែលចាប់ត្រូវយោគក្នុងកាលមុន ជាច្រើនជាតិ
 ព្រមទាំងតាម ព្រមទាំងឧទ្ទេស ដោយប្រការដូច្នោះ ចុក្កលនោះ
 និយាយយ៉ាងនេះថា ភាគាសញ្ញាតែនឹងទិដ្ឋិអតីតកាលថា លោកវិទាស
 បុរោកចម្រើន ដូច្នោះ ។ ភាគាសញ្ញាតែនឹងទិដ្ឋិអនាគតកាលថា លោក
 នីនិវិទាស បុរោកនឹងចម្រើនដូច្នោះ ។ ចុក្កលនោះនិយាយថា ខ្លួននឹង
 លោកជាសភាពទៀនចាត់ ដុកក្នុងនាវ មិននៅដូចគ្នា មិននៅដូចសសរ
 គោល ចំណែកសត្វទាំងឡាយនោះ តែនឹងត្រូវទៅ អន្តោលទៅ ច្យុត
 តើកតានៅប្រាកដស្មើ ដូចសស្សាតិក្នុ ។ នេះជាសម្បទានិក ១ ។

សម្បទានិយមន្ត្រី តណា សស្សនវគ្គ

អនាគតត្យ ទ្វាហំ^(១) អន្ទាធំ ជាធាមិ សំវដ្តិស្សតិ វា
 លោកោ វិវដ្តិស្សតិ វាតិ ។ សិស្សតោ អត្តា ច
 លោកោ ច វត្តោ កុដដោ ឯសិកដ្ឋាយិ វេតោ
 តេ ច សត្តា សប្បាវន្តិ សំសវន្តិ ចវន្តិ ឧបបដ្ឋន្តិ
 អត្តិភូវ សស្សតិសមន្តិ ។ អយំ ធុតិយោ សស្ស-
 តវាដោ ។ បុន ចបវំ កន្ត ឥនេកាថោ សមណោ
 វា ព្រាហ្មណោ វា អាតប្បមទ្វាយ ។ បេ ។ តថា-
 រូបំ ធមោសមាធិ ធុសតិ យថាសមាហិតេ ចិត្ត
 អនេកវិហិតំ បុព្វេវាសំ អនុស្សតិ សេយ្យដីធំ
 ធសមិ សំវដ្តិវិដ្ឋានិ វិសមិ សំវដ្តិវិដ្ឋានិ តិសមិ
 សំវដ្តិវិដ្ឋានិ ចត្តាឡិសមិ សំវដ្តិវិដ្ឋានិ អមុត្រាសិ
 ឯវំធាមោ ឯវំតោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវំមាហារោ ឯវំ-
 សុទុក្ខប្បជិសំវេធំ ឯវំនាយុបរិយវោ លោ តោតោ
 ធុតោ អមុត្រ ឧទចាធំ តត្រាថាសិ ឯវំធាមោ ។ បេ ។

១ ៤. អនាធំ ចអង់ ។

សម្បទានិយមន្ត្រី សស្សនវគ្គ ៣ ព្រាហ្ម

បុគ្គលនោះ ឱយាយថា ភាគអញ តែងដឹងនូវអនាគតកាលថា លោក
 មិនវិវាស ឬលោកមិនចម្រើនដូច្នោះ ។ បុគ្គលនោះ ឱយាយថា ខ្លួនមិន
 លោភជាសភាពទៀងទាត់ ដុកពូជនាវ បិតនៅដូចគ្នា បិតនៅដូចសសា
 គោល ចំណែកសត្វទាំងឡាយនោះ តែងត្រាច់ទៅ អន្តាលទៅ ច្យុត
 កើត មាននៅប្រាកដស្មើ ដូចសស្សតិវត្ថុ ។ នេះជាសស្សតវទី២ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យទាំងមុខនៅមានទៀត សមណៈប្រាហ្មណ៍
 ពួកខ្លះ ច្នុះលោកនេះ កាស្រីយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកិលេស
 ។ បេ ។ កាលបើចិត្តម្តងរស់នៅទាំងហើយ យ៉ាងណា ក៏បាននូវវិចារ-
 សមាធិ មានសភាព យ៉ាងនោះ លើកនូវជាតិដែលធ្លាប់កាស្រីយនៅ
 ក្នុងកាលមុនជាច្រើនជាតិ គឺ លើកទុក ១០ សំវដ្តិកប្បនិវិដ្តិកប្បន្ទះ
 ២០ សំវដ្តិកប្បនិវិដ្តិកប្បន្ទះ ៣០ សំវដ្តិកប្បនិវិដ្តិកប្បន្ទះ ៤០ សំវដ្តិ-
 កប្បនិវិដ្តិកប្បន្ទះថា ភាគអញ បានកើតក្នុងកាលនោះ មានឈ្មោះ
 យ៉ាងនេះ មានគាត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារ
 យ៉ាងនេះ បានទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់កាយប៉ុណ្ណោះ ភាគ
 អញនោះ លុះប្តូរចាកអត្តភាពនោះហើយ បានទៅកើតក្នុងកាលនោះ
 ដែលទៅកើតក្នុងកាលនោះ ភាគអញ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ ។ បេ ។

ឥតិ សាគារំ សទុន្តសំ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ
 អនុស្សតិ សោ ឯវមាហា អតីតំ ចាហំ^(១) អន្ទានំ
 ជាតាមិ សំវដ្តិមិ លោកោ វិវដ្តិមីតិ^(២) ។ អនាគតំ
 ចាហំ អន្ទានំ ជាតាមិ សំវដ្តិស្សតិមិ លោកោ
 វិវដ្តិស្សតិមីតិ^(៣) ។ សស្សនោ អត្តា ច លោកោ ច
 វញ្ញោ តុដដ្ឋោ ឯសិកដ្ឋាយិ បិតោ គេ ច សត្តា
 សន្ទាវន្តិ សំសារន្តិ ចវន្តិ ឧបបដ្ឋន្តិ អត្ថិក្ខេវ សស្សតិ-
 សមន្តិ ។ អយំ កន្តេ^(៤) តតិយោ សស្សតកំដោ ។
 ឯតទានុត្តរិយំ កន្តេ សស្សតកំដេសុ ។

[៨៨] អបរំ ចន កន្តេ ឯតទានុត្តរិយំ យថា
 កតកំ ចម្មំ ទេសេតិ បុព្វេនិវាសានុស្សតិក្ខណោ ។
 ឥច កន្តេ ឯកេច្ឆា សមណោ កំ ប្រាហ្មណោ កំ

១ ខ. បរំ ។ ប. បរំ ។ ២ ខ. វិវដ្តិមិ លោកោ ។ ៣ ខ. វិវដ្តិស្សតិ ចិ
 លោកោ ។ ៤ ខ. កន្តេនិ ឧ វិស្សតិ ។

បុគ្គលនោះ មែនរលឹកនូវជាតិ ដែលប្តាប់គាស្រ័យនៅក្នុងកាលមុនបាន
 ច្រើនជាតិ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងទិទ្ធស ដោយប្រការដូច្នោះ បុគ្គល
 នោះ និយាយយ៉ាងនេះថា អាការក្បែរតែដឹងនូវអតីតកាលថា លោក
 វិនាសទៅខ្លះ ឬលោកចម្រើនឡើងខ្លះដូច្នោះ ។ អាការ តែដឹងនូវអនា-
 គតកាលថា លោកនឹងវិនាសទៅខ្លះ ឬលោកនឹងចម្រើនឡើងខ្លះដូច្នោះ ។
 បុគ្គលនោះ និយាយថា ខ្លួននឹងលោកជាសភាពទៀតទាក់ ដុតក្នុងការ
 បំភាន់ដូចជាក្នុង បំភាន់ដូចជាសសរកាល ចំណែកសត្វទាំងឡាយនោះ
 តែដឹងគ្រាន់ទៅ តែដឹងអន្ទាលទៅ ច្បុក កើតមាននៅប្រាសាទស្មើ ដូច
 ជាសស្សតិវត្ថុ ។ ចព៌គ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះជាសស្សតកំទី ៣ ។
 ចព៌គ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះជាទេសនាដ៏ប្រសើរ ក្នុងសស្សតកំទីទាំង-
 ឡាយ ។

[៨៨] ចព៌គ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យទាំងមុខ នៅមាននៅទៀត
 ព្រះមានព្រះភាគសម្ពុទ្ធដមិ ក្នុងបុព្វេនិវាសានុស្សតិក្ខណោ ដោយ
 ទេសនាណា ទេសនាខ្លះ ប្រសើរក្រៃលែង ។ ចព៌គ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 សមណៈបុព្វាហ្មណំពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ គាស្រ័យនូវសច្ចក្ខ័យាម

សម្បទានិយមន្ត្រី បុព្វនិវាសនុស្សតិក្ខណ៍

អាតម្បមង្វាយ ។ បេ ។ តថាវ្រមំ ទេតោសមាធិ
 ធុសតិ យជាសមាហិតេ ចិត្តំ អនេកវិហិតំ បុត្រេ-
 ធិវសំ អនុស្សរតិ សេយ្យមីទំ ឯកំបិ ជាតិ ធ្វេបិ
 ជាតិយោ តិស្ស្សបិ ជាតិយោ ចតស្ស្សបិ ជាតិយោ
 បញ្ចបិ ជាតិយោ នសបិ ជាតិយោ វីសំបិ ជាតិយោ
 តិសំបិ ជាតិយោ ចត្តាន្ទិសំបិ ជាតិយោ បញ្ញាសំបិ
 ជាតិយោ សតំបិ ជាតិ សហស្សបិ ជាតិ សត-
 សហស្សបិ ជាតិ អនេកេបិ សំវដ្តកាម្យ អនេកេបិ
 វិដ្តកាម្យ អនេកេបិ សំវដ្តវិដ្តកាម្យ ។ បេ ។ វតិ
 សាការំ សន្តិសំ អនេកវិហិតំ បុត្រេធិវសំ
 អនុស្សរតិ ។ សន្តិ កន្ត សត្តា^(១) យេសំ ច^(២)
 ន សត្តា កណាយា វា សង្ខារេន វា អយំ សង្ខារុំ^(៣)
 អបិច យស្មី^(៤) អត្តការេ អភិធិវុត្តបុត្រា^(៥) ហោតិ យទិ
 វា រូបីសុ យទិ វា អរូបីសុ យទិ វា សញ្ញីសុ យ-
 ទិ វា អសញ្ញីសុ យទិ វា ទេវសញ្ញីនាសញ្ញីសុ

១ ១. ម. ទេវា ។ ២ ១. ម. ប កាលេ ទិស្សតិ ។ ៣ ១. សង្ខារោ វា អយំ សង្ខារុំ ។
 ៤ ១. ម. យស្មី យស្មី ។ ៥ ១. អភិធិវុត្តុំ ។

សម្បទានិយមន្ត្រី បុព្វនិវាសនុស្សតិក្ខណ៍

ជាគ្រឿងផុតកិលេស ។ បេ ។ កាលេចិត្ត កម្ពុលំទៅទាំហើយ
 យំនិរា ក៏បានខ្ញុំវិចារោសមាធិ មានសភាពយំនិរោះ លើក
 ខ្ញុំជាតិដែលធ្លាប់អាស្រ័យទៅ ក្នុងកាលមុនជាច្រើនជាតិ គឺលើកបាន
 ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ៣ ជាតិខ្លះ ៤ ជាតិខ្លះ ៥ ជាតិខ្លះ ១០ ជាតិខ្លះ
 ២០ ជាតិខ្លះ ៣០ ជាតិខ្លះ ៤០ ជាតិខ្លះ ៥០ ជាតិខ្លះ ១០០ ជាតិខ្លះ ១.០០០
 ជាតិខ្លះ ១០០.០០០ ជាតិខ្លះ លើកបានច្រើនសំវដ្តកម្យខ្លះ ច្រើនវិដ្ត-
 កម្យខ្លះ ច្រើនសំវដ្តកម្យនិងវិដ្តកម្យខ្លះ ។ បេ ។ បុគ្គលនោះ វិនិរលីក
 ខ្ញុំជាតិ ដែលធ្លាប់អាស្រ័យទៅក្នុងកាលមុនជាច្រើនជាតិ ព្រមទាំងពាក្យ
 ព្រមទាំងខន្ធស ដោយប្រការដូច្នោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយវៀក
 អ័តមានបុគ្គលណាមួយ អាចរាប់អត្តភាពរបស់ពួកសត្វ ដែលធ្លាប់កើត
 ក្នុងរូបភព អរូបភព សញ្ញភព អសញ្ញភព និងទេវសញ្ញានាសញ្ញាភព

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បិដកវគ្គ

ឥតិ សាគារំ សុខុទ្ធសំ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ
អនុស្សវតិ ។ ឯតនានុត្តរិយំ កន្តេ បុព្វេនិវាសា-
នុស្សតិញ្ញាលោ ។

[៨៧] អបរំ ចន កន្តេ ឯតនានុត្តរិយំ យថា
កកក ធម្មំ នេសេតិ សត្តានំ ចុត្តបមាតញ្ញាលោ ។ ឥត
កន្តេ ឯកន្ទោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ភាគប្ប-
មន្ទាយ ។ មេ ។ តថាវុបំ ចេតោសមាជី ដុសតិ
យថាសមាហិតេ ចិត្តេ ជិត្វេន ធនុត្តោ វិសុទ្ធន
អតិក្កន្តនាទុសគេន សត្តេ ចស្សតិ ចវមាទេ ឧប-
បដ្ឋមាទេ ហីទេ បណីទេ សុវណ្ណោ ធុត្វណ្ណោ សុត-
តេ ទុត្តតេ យថាគម្មបតេ សត្តេ បដាបាតិ ឥមេ
វត កោន្តោ សត្តា កាយទុច្ចរិតេន សមញ្ញាតតា

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយ បិដកវគ្គ

ដោយការរាប់ចូក ឬរាប់ដោយគំនិតបានឡើយ (ឬគួរដែលបានខ្លាំង-
នោសមាជិតោ) រើចលើកនូវជាតិ ដែលរាប់គាស្រ័យនៅក្នុងកាល
មុនជាច្រើនជាតិ ព្រមទាំងភាពារ ព្រមទាំងឧទ្ធសបាន ដោយប្រការ
ដូច្នេះ ។ ចពិត្រព្រះអង្គដឹងចម្រើន នេះជាខេសនាជីច្រសើរ ក្នុងចុក្ក-
និវាសនុស្សតិញ្ញាលោ ។

[៨៧] ចពិត្រព្រះអង្គដឹងចម្រើន ពាក្យទានមុខ នៅមានទៅទៀត
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងធម៌ ក្នុងចុក្កចុក្កញ្ញាលោ គឺញ្ញាលោជា
ត្រឡឹងដឹងខ្លាំងចុក្កនិវាសនុតិ របស់សត្វទាំងឡាយ ដោយខេសនាណា
ខេសនាខ្លះ ច្រសើរក្រៃលែង ។ ចពិត្រព្រះអង្គដឹងចម្រើន សមណបុ
ព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ គាស្រ័យសេចក្តីព្យាយាម ជាត្រឡឹងដុត
តិរលេស ។ មេ ។ កាលបើចិត្ត កម្ពស់នៅមាំហើយយ៉ាងណា ក៏បាន
ខ្លាំងនោសមាជិ មានសភាពយ៉ាងនោះ ឃើញខ្លាំងសត្វទាំងឡាយដែល
ច្បុកនិងចាប់បដិសន្ធិ ទាបថោកនិងឧត្តម មានសណ្តានល្អនិងកាក្រក់
មានគតិល្អ មានគតិកាក្រក់ ដោយចក្កដូចជាទិព្វ ដ៏ចំសុខលើសវលែង
ជាន់ចក្ក របស់មនុស្សសាមញ្ញ រមែងដឹងច្បាស់ខ្លាំងសត្វទាំងឡាយ ដែល
អន្ទោលនៅតាមកម្មថា អើយ្យុសត្វទាំងនេះ ជាអ្នកប្រកបដោយកាយចុក្កនិវា

វិធីទុច្ចរិតនៃ សមណ្ឌកតា មនោទុច្ចរិតនៃ សមណ្ឌកតា
 អរិយាធំ ឧបវាទកា មិច្ឆាធិដ្ឋិកា មិច្ឆាធិដ្ឋិកម្មបេសា-
 នាណ តេ កាយស្ស ភេតា បរិ មរណា អនាយំ
 ទុក្ខតិ វិធីនាតំ ធិរយំ ឧបបន្ទា(១) ឥមេ វា បន
 កោន្តា សន្តា កាយសុចរិតនៃ សមណ្ឌកតា វិធីសុ-
 ចរិតនៃ សមណ្ឌកតា មនោសុចរិតនៃ សមណ្ឌកតា
 អរិយាធំ អធិបវាទកា សម្មាធិដ្ឋិកា សម្មាធិដ្ឋិកម្មបេ-
 សនាណ តេ កាយស្ស ភេតា បរិ មរណា សុកតិ
 សក្កំ លោកិ ឧបបន្ទាតិ ។ ឥតិ ធិព្វេន ធិត្តុយា
 វិសុទ្ធន អតិក្កន្តមាទុសកេន សត្តេ បស្សតិ ចរ-
 មារេន ឧបបន្ទាមារេន ហិរេន បណិកេ សុវណ្ណា ធិព្វ-
 ណ្ណសុកតេ ទុក្ខតេ យថាភម្មបតេ សត្តេ បដា-
 យាតិ ។ ឯកនាទុក្ខវិយំ កន្តេ សន្តាធំ ទុក្ខបមាត-
 ញ្ញាលោ ។

(៧១) អបរិ បន កន្តេ ឯកនាទុក្ខវិយំ យថា
 ភកវា ធម្មំ ធមសេតិ ឥន្ទ្រិយាយោ ។ ទ្រងា កន្តេ

១ ១. ទ្រងា ។

ប្រកថាដោយវិធីទុច្ចរិត ប្រកថាដោយមនោទុច្ចរិត គំរុយស្រដៀងគ្នាព្រះអរិយ-
 បុគ្គល ប្រកាច់ខាងមិច្ឆាធិដ្ឋិ កាន់យកនូវកម្មជាមិច្ឆាធិដ្ឋិ សត្វទាំងនោះ
 លុះចែកគ្នាយោធិកាយ បន្ទាប់អំពីមរណៈវេ ក៏ទៅកើត ក្នុងអបាយ
 ទុក្ខតិ វិធីបុត ទរក ចំណែកភវនីពួកសត្វទាំងនេះ ជាអ្នកប្រកថាដោយ
 កាយសុចរិត ប្រកថាដោយវិធីសុចរិត ប្រកថាដោយមនោសុចរិត មិន
 គំរុយស្រដៀងគ្នាព្រះអរិយបុគ្គល ប្រកាច់ខាងសម្មាធិដ្ឋិ កាន់យកនូវកម្មជា
 សម្មាធិដ្ឋិ សត្វទាំងនោះ លុះចែកគ្នាយោធិកាយ បន្ទាប់អំពីមរណៈវេ
 ក៏ទៅកើតក្នុងសុគតិស្ថិតិទៅលោក ។ បុគ្គលនោះ រមែងរើញនូវសត្វ
 ទាំងឡាយ ដែលច្បាស់និព្វានបំបង់សន្ធិ ខាចរោកនិធិទុក្ខម ខានសណ្ឋាន
 ល្អនិធិកាត្រក់ ខានគតិល្អ មានគតិកាត្រក់ ដោយចក្ខុជាទិព្វដ៏ចរិស្ស
 រើសវិលេងជាធិបក្ខ ចេសមទុស្សសាមញ្ញ ដ៏និច្ចាសន្ធិសត្វទាំងឡាយ
 ដែលអន្ទាលវេរោកមក ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 នេះជាទេសនា ដ៏ច្រើនស្រីក្នុងចក្ខុបុគ្គលណា ចេសសត្វទាំងឡាយ ។

(៧០) ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យខាងមុខ នៅមាននៅទៀត
 ព្រះមានព្រះភាគ សម្តែងនូវធម៌ ក្នុងឥន្ទ្រិយាយោ (វិធីនៃបុព្វ) ទាំងឡាយ
 ដោយទេសនាណា ទេសនាទុរ ច្រើនស្រីក្រលែង ។ ចតិក្រព្រះអង្គ

សុត្តន្តបិដក វិមលិកាយស្ស បាធិវគ្គោ

ឥន្ទ្រិវិទាឃោ(១) ។ អត្ថិ កន្លៃ ឥន្ទ្រិ(២) សាសនំ សុខប-
 ដិកា លោ អរិយោតិ វុទ្ធាតិ ។ អត្ថិ កន្លៃ ឥន្ទ្រិ(៣) អណ-
 សវំ អនុបដិកា អរិយោតិ វុទ្ធាតិ ។ កកមា ច កន្លៃ
 ឥន្ទ្រិ(៤) សាសនំ សុខបដិកា លោ អរិយោតិ វុទ្ធាតិ ។
 ឥន្ទ កន្លៃ ឯកោត្ថា សមណោ វំ ព្រាហ្មណោ វំ
 អាតប្បមន្ទាយ បណាមន្ទាយ អនុយោកមន្ទាយ អប្ប-
 មាទមន្ទាយ សន្តាមទសិការមន្ទាយ តតាវ្យំ ចេតោ-
 សមាដិ ដុសតិ យថាសមាហិតេ ធិត្តេ អនេកវិហិតំ
 ឥន្ទ្រិវិធំ មច្ឆនុកោតិ ឯកោមិ ហុត្វា តហុតា ហោតិ
 តហុតាមិ ហុត្វា ឯកោ ហោតិ អាវិការំ តិរោការំ
 តិរោក្កុដ្ឋំ តិរោតាតារំ តិរោបត្វតំ អសដ្ឋមាលោ កត្តតិ
 សេយ្យថាមិ កាកាសេ បឃវិយាមិ ឧម្ពុដ្ឋនិម្ពុដ្ឋំ ករោតិ
 សេយ្យថាមិ ឧទកោ ឧទកោមិ អតិដ្ឋមាលោ កត្តតិ

១ ១, ឥន្ទ្រិយោ ។ ២-៣-៤ ១, ឥន្ទ្រិយោ ។

សុត្តន្តបិដក វិមលិកាយ បាធិវគ្គ

ដំបូង ឥន្ទ្រិវិទាមាន ២ យ៉ាង ៗ បទព្រះអង្គដំបូង ឬប្រកបដោយ
 កាសវ(១) ប្រកបដោយឧបទិ(២) ព្រះអង្គមិនត្រាស់ហៅថា ឬច្នៃរបស់
 ព្រះអរិយៈឡើយ ១ ។ បទព្រះអង្គដំបូង ឬច្នៃមិនមានអាយុៈ មិន
 មានឧបទិ ទើបព្រះអង្គត្រាស់ថា ឬច្នៃរបស់ព្រះអរិយៈ ១ ។ បទព្រះអង្គ
 ដំបូង ឬច្នៃប្រកបដោយកាសវៈ ប្រកបដោយឧបទិ ដែលព្រះអង្គ
 មិនត្រាស់ថា ឬច្នៃ របស់ព្រះអរិយៈនោះ តើដូចម្តេច ។ បទព្រះអង្គ
 ដំបូង សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ក្នុងខ្លះ ក្នុងវិលាគនេះ តាស្រីយសេចក្តី
 ព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកិរលស តាស្រីយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងកម្ពស់
 មាំតាស្រីយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងប្រកបឡើយ ។ តាស្រីយសេចក្តីមិន
 ប្រមាទ តាស្រីយសេចក្តីធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្តដោយប្រពៃ កាលបើចិត្តកម្ពស់មាំ
 ហើយយ៉ាងណា ក៏បានខ្លួនចេតោសមាទិ មានសភាពយ៉ាងនោះ បានខ្លួន
 ឥន្ទ្រិវិទាច្រើនប្រការ មនុស្សក្រខ្លាត់ (ឱម្មិក) ទៅជាមនុស្សច្រើនខាត់ក៏បាន
 មនុស្សច្រើនខាត់ (ឱម្មិក) ទៅជាមនុស្សខ្លាត់ក៏បាន ដើរ (ចេញពីខាង
 ក្នុង) ទៅកាន់ទីពេល ទីខាងក្រៅក៏បាន ដើរម្តងទៅខាងក្រៅដក្ខាន
 ខាងក្រៅក៏បាន ខាងក្រៅក៏បាន ឥតមានទើសខាស់ ដូចជាដើរទៅ
 ឯភាគាស មុជលើក្នុងផែនដី ដូចជាមុជលើក្នុងទឹកក៏បាន ដើរទៅលើទឹក

១ អង្គថា ថា ឬប្រកបដោយកោស (ប្រទុស្តអ្នកនិទ) ។ ២ ឬប្រកបដោយការ
 ប្រណាំងប្រណែង (ប្រឡងនឹងអ្នកនិទ) ។

សម្បទានិយសុត្តន្ត វិហារិកំ វិទិ ឧបសម្ពា

សេយ្យដាច់ បឋវិយំ អាណាសេមិ បល្ល័ង្កន ចក្ក-
 មតិ^(១) សេយ្យដាច់ បក្ខី^(២) សិក្កុណោ ។ ឥមេមិ
 ចន្ទិមសុវិយេ ឯវមហិទ្ធិកោ ឯវមហាទុកាវ តាលិចា
 បរមសតិ បរមជ្ជតិ យាវ ព្រហ្មលោកាមិ កាយេន
 សំវត្តតិ^(៣) ។ អយំ កន្ត ឥទ្ធិ^(៤) សាសវា សុទ្ធបដិកា
 លោ អវិយាតិ វុទ្ធិតិ ។ កកមា ឆ កន្ត ឥទ្ធិ^(៥)
 អលាសវា អនុបដិកា អវិយាតិ វុទ្ធិតិ ។ ឥឆ កន្ត
 ភិក្ខុ សទេ អាត្មត្ថតិ បដិក្ខុលេ អប្បដិក្ខុលសញ្ញិ
 វិហារេយ្យន្តិ អប្បដិក្ខុលសញ្ញិ តត្ថ វិហារតិ សទេ
 អាត្មត្ថតិ អប្បដិក្ខុលេ បដិក្ខុលសញ្ញិ វិហារេយ្យន្តិ
 បដិក្ខុលសញ្ញិ តត្ថ វិហារតិ សទេ អាត្មត្ថតិ បដិក្ខុលេ
 ឆ អប្បដិក្ខុលេ ឆ អប្បដិក្ខុលសញ្ញិ វិហារេយ្យន្តិ
 អប្បដិក្ខុលសញ្ញិ តត្ថ វិហារតិ សទេ អាត្មត្ថតិ

១ ១. ឆ. ឈតិ ។ ២ ១. បក្ខី ។ ៣ ១. ឆ. វិស័វត្តតិ ។ ៤-៥ ១. ឥទ្ធិយា ។

សម្បទានិយសុត្តន្ត ច្បង្កប្រកចោយអាសវៈ ច្បង្កមិមមានាសវៈ

មិមវចក្ខាយ ដូចជាដើរលើដីដីកំបោម ពេលវែងចង្រ្រឹម ឯអាតាស
 ដូចសត្វចក្ខុកំបោម ។ ស្លាបអវិស្តល ចាប់ពាល់ព្រះចន្ទនិមិត្តព្រះកាចិក្យនេ
 ដែលមានច្បង្កច្រើនយ៉ាងនេះ មានអាទុកាព្រះច្រើនយ៉ាងនេះ ដោយវែងខ្លួន
 ឯនិកំបោម ញ៉ាំងកាយឲ្យប្រព្រឹក្សាវា រហូតដល់ព្រហ្មលោកកំបោម ។
 ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះច្បង្កច្រកបដោយអាសវៈ ច្រកចករដោយឧបតិ
 ដែលមិនហៅថា ច្បង្កច្រកបដោយអាសវៈ ។ ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ចុះច្បង្កមិមមានាសវៈ មិមមានឧបតិ ដែលហៅថា ច្បង្កច្រកបដោយអាសវៈ
 នោះ គេដូចម្តេច ។ ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មេតិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ប្រាថ្នា
 ថា ភាគាសញ្ញ គប្បីជាអ្នកសម្គាល់ថា មិមជាចដិក្ខុល ក្នុងវិចសំជាចដិក្ខុល
 ដូច្នេះវែងជាអ្នកសម្គាល់ថា មិមជាចដិក្ខុល ក្នុងវិចសំជាចដិក្ខុលនោះ
 មេតិក្ខុប្រាថ្នាថា ភាគាសញ្ញ គប្បីជាអ្នកសម្គាល់ថា ជាចដិក្ខុលក្នុងវិចសំ
 មិមជាចដិក្ខុលដូច្នេះ វែងជាអ្នកសម្គាល់ថាជាចដិក្ខុល ក្នុងវិចសំមិមជាច-
 ដិក្ខុលនោះ មេតិក្ខុប្រាថ្នាថា ភាគាសញ្ញ គប្បីជាអ្នកសម្គាល់ថា មិមជាច-
 ដិក្ខុលក្នុងវិចសំជាចដិក្ខុល និងមិមជាចដិក្ខុលដូច្នេះ វែងជាអ្នកសម្គាល់
 ថាមិមជាចដិក្ខុល ក្នុងវិចសំជាចដិក្ខុល និងមិមជាចដិក្ខុលនោះ មេតិក្ខុ

សុត្តន្តបិដក វិយទិកាយស្ស បាដិវារា

បដិក្ខុលេ ច អប្បដិក្ខុលេ ច^(១) បដិក្ខុលសញ្ញី វិហរ-
 រេយ្យន្តិ បដិក្ខុលសញ្ញី តត្ថ វិហរតិ សរេ រោកត្ថ-
 តិ បដិក្ខុលញ អប្បដិក្ខុលញ តទុកយំ អភិវិវដ្ឋ-
 ត្វា ឧបេក្កុកោ វិហរេយ្យំ សតោ សម្មជាតោ ឧបេក្កុកោ
 តត្ថ វិហរតិ សតោ សម្មជាតោ ។
 អយំ បទ កន្ត្ត^(២) ឥន្ទិ អនាសវា អនុបដិកា
 អវិហតិ វុទ្ធិតិ ។ ឯកនាទុក្ខវិយំ កន្ត្ត ឥន្ទិវិ-
 ជាសុ ។ តំ កតវា^(៣) អសេសមភិជាតោ តំ កតវ-
 តោ^(៤) អសេសមភិជាតោ ឧត្តវិ^(៥) អភិញ្ញេយ្យំ នត្តិ
 យនភិជាតំ អញ្ញោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា
 កតវតា ភិយ្យោភិញ្ញតោ នត្តិ យនិទំ ឥន្ទិវិជាសុ ។
 (៧០) យន្តំ កន្ត្ត សទ្ធន កុលបុត្តន បត្តត្ថំ
 អារទ្ធវិវិយេន ជាមវតា បុរិសត្តាមេន បុរិសវិវិយេន

១ ខ. អប្បដិក្ខុលេ ច បដិក្ខុលេ ច ។ ២ ខ. អយំ កន្ត្ត ។ ៣ ខ. កតវា ។
 ៤ ខ. កតវតោ ។ ៥ ខ. ឧត្តវិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយទិកាយ បាដិវារា

ប្រាថ្នាថា ភាគ្នាគញ គប្បីជាអ្នកសម្គាល់ថាជាបដិក្ខុល ក្នុងរចនាបដិ-
 ក្ខុលនិងមិនជាបដិក្ខុល ដូច្នោះ វេទនិកសម្គាល់ថា ជាបដិក្ខុល ក្នុង
 រចនាបដិក្ខុល និងមិនមែនជាបដិក្ខុលនោះ បើកិច្ចប្រាថ្នាថា ភាគ្នាគញ
 គប្បីជាអ្នកមានសតិនិងសម្បជញ្ញៈ រៀនរូបរចនាបដិក្ខុលផង មិនមែនជា
 រចនាបដិក្ខុលផង ព្រំ ២ យ៉ាងនោះចេញ ហើយជាអ្នកមានចិត្តព្រឺឆើយ
 ដូច្នោះ វេទនិកសម្គាល់សតិនិងសម្បជញ្ញៈ មានចិត្តនៅព្រឺឆើយក្នុងរចនា
 ជាបដិក្ខុល និងមិនមែនជាបដិក្ខុលនោះ ។ ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 នេះឯង ជាបុព្វមិនមានកាលៈ មិនមានឧបថិ ដែលហៅថា ជាបុព្វិចស្ត
 ព្រះអរិយៈ ។ ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះជាទេសនាបីច្រើន ក្នុងកិច្ច-
 វិធានព្រះឡាយ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ច្រង់ជ្រាបច្បាស់ ខ្លះទេសនានោះ
 ឥតមានសេសសល់ កាលព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបច្បាស់ខ្លះទេសនានោះ
 ឥតមានសល់ហើយ នឹងរកបុគ្គលដែលត្រូវដឹងច្បាស់ ជាងព្រះអង្គនោះ
 នៅទៀតគ្នា សមណៈប្រាហ្មណ៍ឯទៀត កាលបើដឹង ក៏នឹងដឹងជាង
 ព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងកិច្ចវិធានព្រះឡាយ មិនមានឡើយ ។

(៧១) ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន គំរើកាលដែលកុលបុត្រអ្នកមានសព្វ
 មានព្យាយាមមិនច្នៃច្នួយ មានព្យាយាមក្នុងប្តូរ គប្បីសម្រេចដោយ
 ព្យាយាមក្នុងប្តូរច្បាស់ចុះស ដោយសេចក្តីប្រើដីច្រើនរចនាចុះស ដោយ

សឡសាទនិយសុត្តេ សាវ័បុត្តស្ស ចុត្តា ភគវិទោ ព្យាហរណំ

បុរិសបរក្កិមេន បុរិសធារយេន អុនុប្បត្តំ តំ ភគវតា ។
 ១ ២ ភន្តេ ភគវំ កាមេសុ កាមសុទលីកាទុ-
 យោភមនុយុត្តោ ហីនំ កម្មំ ចោឡ័ដ្ឋនិកំ អនិយំ
 អនត្តសញ្ញិតំ ១ ២ អត្តកិលមជាទុយោភមនុយុ-
 ត្តោ ទុក្ខំ អនិយំ អនត្តសញ្ញិតំ ចក្កន្តញ្ច(១) ភគ-
 វំ ណាធានំ អាភិទេតសិកានំ ធិដ្ឋនម្មសុទិហារណំ
 ធិញ្ញាមណី អតិច្ឆណី អត្តសិរណី ។ សច-
 មំ ភន្តេ ឯវំ បុរោយ្យ កិណ្ណំ ទោ អាវុសោ សាវ័បុត្ត
 អហេសុំ អតិភមន្តានំ អញ្ញោ សមណា វំ ព្រាហ្មណា
 វំ ភគវតា កិយ្យោកិញ្ញាតោ(២) សម្ពោធិយន្តិ ។
 ឯវំ បុរោ អហំ ភន្តេ ចោតិ វិទេយ្យំ ។ កិ-
 ចធាវុសោ សាវ័បុត្ត ភវិស្សន្តិ អនាតតមន្តានំ អញ្ញោ
 សមណា វំ ព្រាហ្មណា វំ ភគវតា កិយ្យោ-
 កិញ្ញាតោ សម្ពោធិយន្តិ ។ ឯវំ បុរោ អហំ ភន្តេ

១ ១. ចក្កំ ។ ២ ១. ម. កិយ្យោកិញ្ញាតោ ។

សឡសាទនិយសុត្តេ ព្រះសាវ័បុត្តស្ស ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ព្យាហរ

ការខ្លះខ្លះរបស់បុរស ដោយកិរិយាខាំទៅ ខ្លាំចុះរបស់បុរស កំពើនោះ
 ព្រះមានព្រះភាគ បានសម្រេចហើយដោយលំដាប់ ។ ចតិក្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ មិនបានប្រកបខ្លាំកាមសុខស្វិកាខុយោភ ក្នុងកាម
 ព័ន្ធនៃយុវជីវិតចេក ដំបូងស្រុក ចេសបុប្ផដ្ឋន មិនមែនជាប់
 ព្រះអរិយៈ មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ផង មិនបានប្រកបខ្លាំកត្តកិលម-
 ជាទុយោភជាទុក្ខ មិនមែនជាប់ព្រះអរិយៈ មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍
 ផង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានដូចសេចក្តីប្រាថ្នា បានដោយវេកលំបាក
 បានដោយទំលាយ ខ្លាំឈានព័ន្ធ ៤ ដ៏កន្លងបន្តិចកាមាចារិក ជា
 សុទិហារណមិ ក្នុងចក្ខុច្បងផង ។ ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចើមានអ្នកផង
 ស្ទុះខ្លួនព្រះអង្គយ៉ាងនេះ ចតិក្រព្រះសាវ័បុត្តមានអាយុ ពួកសមណៈ
 ព្រាហ្មណ៍ឯទៀត ដែលកន្លងឲ្យសរទៅហើយ ជាអ្នកមានញាណដ៏លើស
 លប់ជាងព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងការក្រោសដីផង មានខ្លះវែងម្លេ ។ ចតិក្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលចើមានអ្នកផងគេស្ទុះយ៉ាងនេះ ខ្លួនព្រះអង្គត្រូវប្រាប់
 គេថា មិនមានទេ ។ ចើគេស្ទុះថា ចតិក្រព្រះសាវ័បុត្តមានអាយុ ពួក
 សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ឯទៀត ក្នុងកាលដែលមិនទាន់មានអ្នក ជាអ្នក
 មានញាណដ៏លើសលប់ ជាងព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងការក្រោសដីផង
 មានខ្លះវែងម្លេ ។ ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលចើមានអ្នកផងគេស្ទុះយ៉ាង

នោតិ វិទេយ្យំ ។ ភី បដាវុសោ សាវិបុត្ត
អត្តុតរហិ អញ្ញេ សមណា វា ប្រាហ្មណា វា
ភតវតា ភិយ្យោភិញ្ញាតោ សម្ពោជិយន្តិ ។ ឯវិ
បុដ្ឋោ អហំ កន្ថេ នោតិ វិទេយ្យំ ។ សទេ បទ
មំ កន្ថេ ឯវិ បុច្ឆេយ្យ ភី ទុ ទោ ដាវុសោ
សាវិបុត្ត អហេសុំ អតីតមន្វាធំ អញ្ញេ សមណា
វា ប្រាហ្មណា វា ភតវតា សមសមា សម្ពោជិ-
យន្តិ ។ ឯវិ បុដ្ឋោ អហំ កន្ថេ ឯវិន្តិ វិទេយ្យំ ។
ភី បដាវុសោ សាវិបុត្ត ភវិស្សន្តិ អនាគតមន្វាធំ
អញ្ញេ សមណា វា ប្រាហ្មណា វា ភតវតា
សមសមា សម្ពោជិយន្តិ ។ ឯវិ បុដ្ឋោ អហំ កន្ថេ
ឯវិន្តិ វិទេយ្យំ ។ ភី បដាវុសោ សាវិបុត្ត អត្តុត-
រហិ អញ្ញេ សមណា វា ប្រាហ្មណា វា ភតវតា

នេះ ខ្ញុំព្រះអង្គត្រូវប្រាប់គេថា មិនមានទេ ។ បើមានគេសួរថា ចតិគ្រ
ព្រះសាវិបុត្តមានកាយ ពួកសមណៈ ឬប្រាហ្មណ៍ឯទៀត ក្នុងកាល
ឥឡូវនេះ ជាអ្នកមានញាណដ៏លើសលប់ ជាដីព្រះមានព្រះភាគ ក្នុង
ការក្រាស់ដីនឹង មានខ្លះវែងឬ ។ ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើមាន
អ្នកផងគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គត្រូវប្រាប់គេថា មិនមានទេ ។ ចតិគ្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើមានអ្នកផងសួរខ្ញុំព្រះអង្គ យ៉ាងនេះថា ចតិគ្រព្រះ
សាវិបុត្តមានកាយ ពួកសមណៈឬប្រាហ្មណ៍ឯទៀត ដែលកន្លងហួស
ទៅហើយ ជាអ្នកមានញាណស្មើ ។ ដីព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងការក្រាស់
ដីនឹងមានខ្លះវែងឬ ។ ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើមានអ្នកផងសួរ
យ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គត្រូវប្រាប់គេថា បើយ៉ាងនោះ មានវែង ។ បើមាន
គេសួរថា ចតិគ្រព្រះសាវិបុត្តមានកាយ ពួកសមណៈ ឬ ប្រាហ្មណ៍
ឯទៀត ដែលមិនខាន់បានមក ជាអ្នកមានញាណស្មើ ។ ដីព្រះមាន
ព្រះភាគ ក្នុងការក្រាស់ដីនឹង មានខ្លះវែងឬ ។ ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
កាលបើមានអ្នកផងសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ ត្រូវប្រាប់គេថា បើយ៉ាង
នោះ មានវែង ។ បើមានគេសួរថា ចតិគ្រព្រះសាវិបុត្តមានកាយ
ពួកសមណៈឬប្រាហ្មណ៍ឯទៀត ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ជាអ្នកមានញាណ

សម្បទានិយមសុត្តន្ត សាវ័ច្ឆស្ស បុព្វ កថាសោ ព្យាភរណំ

សមសមា សម្ពោធិយន្តិ ។ ឯវំ បុដ្ឋោ អហំ កន្ត
លោតិ វឌ្ឍយ្យំ ។ សទេ បទ មិ កន្ត ឯវំ បុដ្ឋយ្យ
កស្មា បធាយស្មា សាវ័បុត្តោ ឯកច្ចំ អត្តនុ-
ជាលាតិ ឯកច្ចំ ន អត្តនុជាលាតិតិ(១) ។ ឯវំ បុដ្ឋោ
អហំ កន្ត ឯវំ ព្យាករយ្យំ សម្មទា មេតំ អាវុសោ
កកវតោ សុតំ សម្មទា បដិគ្គហិតំ អហោសុំ អតិ-
តមទ្វាធំ អហោន្តោ សម្មាសម្មទ្វា មយា សមសមា
សម្ពោធិយន្តិ សម្មទា មេតំ អាវុសោ កកវតោ សុតំ
សម្មទា បដិគ្គហិតំ ភវិស្សន្តិ អនាតតមទ្វាធំ អ-
ហោន្តោ សម្មាសម្មទ្វា មយា សមសមា សម្ពោធិ-
យន្តិ សម្មទា មេតំ អាវុសោ កកវតោ សុតំ
សម្មទា បដិគ្គហិតំ អដ្ឋានមេតំ អនវករសោ យំ
ឯកិស្សា លោកាធាតុយា ទ្វេ អហោន្តោ សម្មាសម្មទ្វា
អបុព្វំ អចរិមំ ទុប្បជ្ជេយ្យំ ទេតំ ហំធំ វិជ្ជតិ ។

១ ១. ឧត្តន្តបិដក ។

សម្បទានិយមសុត្តន្ត ព្រះសាវ័ច្ឆស្ស ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ព្យាភរ

ស្មី ។ ធិន្តិព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងការគ្រាស់ដឹង មានផែនដូ ។ ចតិក្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលចើមានអ្នកជនិស្សយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ ត្រូវប្រាប់
គេថា មិនមានទេ ។ ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចើមានអ្នកជនិ ស្ស
យ៉ាងនេះថា ព្រះសាវ័ច្ឆមានអាយុ ព្រោះហេតុអ្វី បានជំនិះខ្លះ មិន
ជំនិះខ្លះ ។ ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលចើមានអ្នកជនិ ស្សយ៉ាងនេះ
ខ្ញុំព្រះអង្គ ត្រូវព្យាករយ៉ាងនេះថា ខ្មាលអ្នកមានអាយុ ពាក្យនេះអាត្មា
បានស្តាប់ ចំពោះព្រះកត្ត បានទទួល ចំពោះព្រះកត្តព្រះមានព្រះភាគ
យ៉ាងនេះថា ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធជានិទ្ធាយ ដែលកន្លងទៅហើយ
ក៏មានញាណស្មី ។ ធិន្តិគថាភគ ក្នុងការគ្រាស់ដឹងដូច្នោះ ខ្មាលអ្នក
មានអាយុ ពាក្យនេះ អាត្មាបានស្តាប់ ចំពោះព្រះកត្ត បានទទួល
ចំពោះព្រះកត្តព្រះមានព្រះភាគ មកហើយថា ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុ
ទ្ធជានិទ្ធាយ ក្នុងកាលមិនខាន់មានមក ធិន្តិមានញាណស្មីធិន្តិគថាភគ
ក្នុងការគ្រាស់ដឹងដូច្នោះ ខ្មាលអ្នកមានអាយុ ពាក្យនេះ អាត្មាបានស្តាប់
ចំពោះព្រះកត្ត បានទទួល ចំពោះព្រះកត្តព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះ
ថា មានព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធជានិទ្ធាយ ២ ព្រះអង្គ គ្រាស់ឡើងក្នុង
លោកពាតុម្ភយ មិនមុនមិនក្រោយ (ដំណាលគ្នា) ដំណើរនេះ មិនមែន
ជាដំណើរ ធិន្តិមានហេតុ ជាជំនិះដូច្នោះទេ ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយស្ស បាដិកវគ្គ

[៧២] ភិក្ខុហំ(១) កន្ត ឯវំ បុរិដ្ឋា ឯវំ ព្យា-
 ការមារោ វុត្តវាទី ទេវ(២) អហំ(៣) កកវតោ ហោមិ
 ន ច កកវន្តំ អក្ខតេន អត្តាចិក្ខាមិ ធម្មស្ស
 ពានុធម្មំ ព្យាករោមិ ន ច កោចិ សហធម្មិកោ
 វាទានុវាទោ ការយ្ហដ្ឋានំ(៤) អាគច្ឆតិទិ ។ ឥក្ស ភ្នំ
 សារីបុត្ត ឯវំ បុរិដ្ឋា ឯវំ ព្យាការមារោ វុត្តវាទី ទេវ
 មេ(៥) ហោសិ ន ក មំ អក្ខតេន អត្តាចិក្ខុសិ
 ធម្មស្ស ពានុធម្មំ ព្យាករោសិ ន ច កោចិ សហ-
 ធម្មិកោ វាទានុវាទោ ការយ្ហដ្ឋានំ អាគច្ឆតិទិ ។

[៧៣] ឯវំ វុត្ត អាយស្ថា ឧទាយិ កកវន្តំ
 ឯវំ កកវេន អច្ឆរិយំ កន្ត អត្តតំ កន្ត ឥថាគតស្ស
 អប្បិច្ឆតា សន្តុដ្ឋិតា សល្លេទតា យត្រ ហិ ឆាប
 ឥថាគតោ ឯវំ មហិទ្ធិកោ ឯវំ មហានុភារោ អថ ច

១ ខ. ម ពញាហំ ។ ២ ម. ទេវ ។ ៣ ខ. អហន្តិ ន ទិស្សតិ ។ ៤ ខ ការយ្ហំ ហនំ ។
 ៥ ម. មម ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ បាដិកវគ្គ

[៧២] ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះកាលបើមានអ្នកដទៃស្តាយ៉ាងនេះ ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គក៏ធ្វើយកចៅទីនិរេយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា ទិយាយៅតាមព្រះពុទ្ធ-
 វចនៈរបស់ព្រះមានព្រះភាគ មិនបោះបង្គាប់ព្រះមានព្រះភាគដោយ
 ពាក្យមិនពិត ធ្វើយន្តវេទមិសមគួរតាមធម៌ ទាំងវាទុកៗ (ការពោលតាម
 វាទៈ) ណាមួយ ដែលច្រកចេញយោគ ក៏ឈ្មោះថា មិនមកកាន់ទីដែល
 គួរតែជឿលវែវយូរ ។ ព្រះមានព្រះភាគក្រាស់ថា អើ សាច្រក កាល
 បើមានអ្នកដទៃ ស្តាយ៉ាងនេះ អ្នកក៏ធ្វើយកចៅទីនិរេយ៉ាងនេះឈ្មោះថា
 ទិយាយតាមពាក្យរបស់គាត់ មិនបោះបង្គាប់គាត់ ដោយ
 ពាក្យមិនពិត ធ្វើយន្តវេទមិសមគួរដែលធម៌ហើយ ទាំងវាទុកៗណាមួយ
 ដែលច្រកចេញយោគ ក៏ឈ្មោះថា មិនបោះបង្គាប់ គួរតែជឿល
 ឡើយ ។

[៧៣] កាលព្រះមានព្រះភាគ ក្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ទើប
 ទាយ៉ាងនោះអាយុ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា ចតិក្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះអស្ចារ្យណាស់ ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះ
 មិនដែលមានសារ អម្បាលព្រះគាត់ មានបុព្វិច្ឆើយ៉ាងនេះ មាន

សម្បទានិយមសុត្តន្ត ទាយិសម្បទានុវេទនំ

បទ ១៨ អត្តានំ ទាតុករិស្សតិ ឯកទេសកញ្ចិ(១)
 ភតោ ករុណំ ធម្មំ អញ្ញតិភិយា បរិព្វាជកា អត្តនិ
 សមទុបស្សយ្យំ តេ ភាវតេនេវេ បដាតំ បរិហា-
 រេយ្យំ អន្ធវិយំ ករុណំ អត្តតំ ករុណំ តថាគតស្ស
 អប្បិច្ឆតា សន្តិដ្ឋិតា សល្លេខតា យត្រ ហិ ធាម
 តថាគតោ ឯវមហិទ្ធិកោ ឯវមហាទុការោ អថ ច
 បទ ១៨ អត្តានំ(២) ទាតុករិស្សតិ ។ បស្ស ទោ
 ត្ថំ ទាយិ តថាគតស្ស អប្បិច្ឆតា សន្តិដ្ឋិតា
 សល្លេខតា យត្រ ហិ ធាម តថាគតោ ឯវមហិ-
 ទ្ធិកោ ឯវមហាទុការោ អថ ច បទ ១៨ អត្តានំ(៣)
 ទាតុករិស្សតិ ឯកទេសកញ្ចិ ភតោ ទាយិ ធម្មំ
 អញ្ញតិភិយា បរិព្វាជកា អត្តនិ សមទុបស្សយ្យំ

១ ១. ១. ឯកទេសកញ្ចិ ។ ២. ៣ ១. ១ អត្តានំ ។ ២. ១៨ អត្តានំ ។

សម្បទានិយមសុត្តន្ត ព្រះទាយិសម្បទានិយមសុត្តន្ត

ភានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ គង់តែមិនធ្វើព្រះអង្គឱ្យប្រាកដ(១) ព្រោះព្រះភាវ-
 កត ទ្រង់មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា ទ្រង់សរសេរ មានព្រះហឫទ័យផ្លូវផ្សេង
 ចាកកិលេស ចង់គ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកបរិព្វាជក ជាអន្យតិភិយា ក្រៅ
 ចាកធម៌វិន័យនេះ (បើ) គិតពារណាយើញនូវធម៌មួយ ។ ក្នុងខ្លួនហើយ
 ពួកបរិព្វាជកវិនិច្ឆ័យ មិនលើកទង់ ដើម្រែកសម្រាប់គ្នាដោយហេតុ
 មានប្រមាណចម្លោះថា (ភក្តកណៈស្មីនិយោជិតបាទ) ចង់គ្រូព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ហេតុនេះអស្ចារ្យណាស់ បង់គ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះ មិន
 ដែលមានសោះ កម្សាន្តព្រះភាវកត មានបូជ្ជច្រើនយ៉ាងនេះ មានកុ-
 ភាពច្រើនយ៉ាងនេះ គង់តែមិនធ្វើព្រះអង្គឱ្យប្រាកដ ព្រោះព្រះភាវកត
 ទ្រង់មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា ទ្រង់សរសេរ មានព្រះហឫទ័យផ្លូវផ្សេងចាក
 កិលេស ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ទាយិ អ្នកចូរមើលចុះអម្បាលដូច
 ភាវកតមានបូជ្ជច្រើនយ៉ាងនេះ មានភានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ គង់តែមិនធ្វើ
 ខ្លួនឱ្យប្រាកដ ព្រោះភាវកតជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា ជាអ្នកសរសេរ
 មានចិត្តផ្លូវផ្សេងចាកកិលេស ម្ចាស់ទាយិ ពួកបរិព្វាជក ជាអន្យតិភិយា
 ក្រៅចាកធម៌វិន័យនេះ ចើតិពារណាយើញនូវធម៌មួយ ។ ក្នុងខ្លួនហើយ

១ អង្គកថា ថា ព្រះមានព្រះភាពមិនសម្រួល នូវគុណរបស់ព្រះអង្គ គឺថា មិនគួរត្រូវ
(ឱ្យអ្នកដទៃជឿយ) ។

សុត្តនិបិដក ទំយន្តិកាយស្ស បាធិវគ្គោ

តេ តាវតតេនេវ បដាគំ បរិហរេយ្យំ បស្ស ទោ ភ្នំ
 ឧទាយិ តថាគតស្ស អប្បិទ្ធតា សន្តុដ្ឋិតា សាល្ហ-
 ទតា យត្រ ហិ យម តថាគតា ឯវំមហិធ្មិតោ
 ឯវំមហានុកាវោ អដ ធ បទ ទេវ អត្តានំ ទានុក-
 រិស្សតិ ។ អដទោ គគវំ អាយស្មន្តំ សារីបុត្ត
 អាមន្តសិ យស្មតិហ ភ្នំ សារីបុត្ត ឥមំ ធម្មបរិ-
 យាយំ អភិក្កណំ កាសេយ្យសិ ភិក្ខុនំ ភិក្ខុនំ
 ឧទាសកានំ ឧទាសិកានំ យេសំបិ ហិ សារីបុត្ត
 មោយបុរិសានំ ភិស្សតិ តថាគតេ កត្តា វ វិមតិ
 វ តេសំមិមំ(១) ធម្មបរិយាយំ សុត្តា តថាគតេ
 កត្តា វ វិមតិ វ សា បហិយិស្សតិ ។
 ឥតិ ហិធំ អាយស្មា សារីបុត្តោ ភគវតោ សម្មទា
 សម្មសានំ បវេទេសិ ។ តស្មា ឥមស្ស វេ-
 យ្យកករណស្ស សម្មសានំយន្តេវ អធិវចនត្ថំ ។

សម្មសានិយសុត្តំ បក្ខំ ឧដ្ឋិវំ(២) ។

១ ១. ពេសម្បិ ឥមំ ។ ម. តេសមិមំ ។ ២ ១. សម្មសានិយសុត្តំ បក្ខំ ។
 ម. សម្មសានិយំ តាម សុត្តំ បក្ខំ ។

សុត្តនិបិដក ទំយន្តិកាយ បាធិវគ្គោ

ពួកបរិព្វាជកនោះ ធីតិសីតទន្ទំវេរី ប្រកាសប្រាប់គ្នាដោយហេតុ មានប្រ-
 មាណប៉ុណ្ណោះ (រកអ្នកណាស្មើធីតិសីតទន្ទំវេរី) ម្ចាស់ទាយ អ្នកចូរមើល
 ចុះ អម្បាលគថាគត មានប្តីច្រើនយ៉ាងនេះ មានអាទុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ
 គង់វិគមិនាធ្វើខ្លួនឲ្យប្រាកដ ព្រោះគថាគត ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រាប់
 ជាអ្នកសុខស្រួល មានចិត្តផ្លូវផ្សេងចាត់កិលេស ។ លំដាប់នោះ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅព្រះសារីបុត្រ មានអាយុមកថា ម្ចាស់សារីបុត្រ
 ចូរអ្នកពាលធម្មបរិយាយនេះ ដល់ពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា
 ភឿយ ។ ចុះ ម្ចាស់សារីបុត្រ ព្រោះថា សេចក្តីសន្សំយ បុរសចក្តីឡើង
 ចូល ចំពោះគថាគត ធីតិមានមកដល់មោយបុរសពួកណា សេចក្តី
 សន្សំយ បុរសចក្តីឡើងចូលរបស់មោយបុរសពួកនោះ ចំពោះគថាគត
 នោះ ធីតិសាចសូខ្យ ទៅព្រោះបានស្តាប់ធម្មបរិយាយនេះ មិនខាន ។
 ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ក៏សម្តែងខ្លាចអំណរទេ ចំពោះព្រះក្រុង ខែព្រះ
 មានព្រះភាគ ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។ ព្រោះហេតុដូច្នោះ សូត្រនេះ
 ឈ្មោះថា សម្មសានិយសូត្រ ដោយវេយ្យាករណ៍នេះ ដូច្នោះឯង ។

ចប់ សម្មសានិយសូត្រ ទី ៥ ។

បាលាទិកសុត្តំ ធម្មិ

(៧៤) ឯវេឌ្ឍ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា
 សក្យេសុ(១) វិហារតិ វេទន្តា ជាម សត្យា កេសំ អម្ព-
 វិទ ជាសារេ ។ គេន ទោ បទ សមយេន និកល្ហា
 ជាដបុត្តា ចារិយំ អទុជា កាលកតោ ហោតិ ។
 កស្ស កាលកំវិយាយ កិញ្ចា និកល្ហា ធ្វើតិកជាតា
 កល្ហានជាតា កលហជាតា វិវាទបញ្ញា អញ្ញាមញ្ញ
 មុខសត្តិហិ វិគុទត្តា វិហារន្តំ ន ត្វំ ឥមំ ធម្មវិទយំ
 អាជាជាសិ អហំ ឥមំ ធម្មវិទយំ អាជាជាមិ កំ ត្វំ
 ឥមំ ធម្មវិទយំ អាជាធិស្សសិ មិញ្ញាបដិបទ្ធា ត្វមសិ
 អហមសិ សន្តាបដិបទ្ធា សហិតម្ម អសហិតន្ត
 មុរេ វចនិយំ បញ្ញា អវច បញ្ញា វចនិយំ មុរេ
 អវច អធិចិណ្ណន្ត វិបវាវត្តំ អាហេមិគោ គេ វាទោ
 ចិក្កហិគោសិ បវាទប្បវោស្តាយ ចិក្ខេធមហិ ក
 សទេ បហោសីតិ ។ វិទោយេវ កោ(២) មញ្ញា

១ ឧ. ម. សុត្តន្ត ។ ២ ឧ. វិទោយេវ កោ ។ ឧ. វិទោយេវកោ ។

បាលាទិកសុត្ត ទី ៦

(៧៤) ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះនាមព្រះភគ
 ច្រឡំគង់នៅក្នុងប្រាសាទ នាអម្ពវិទចេសំពួកសក្យៈ ដែលនាមឈ្មោះថា
 វេទន្តៈ (អ្នកហាត់បញ្ញា) ក្នុងសក្កជនចទទាំងឡាយ ។ សម័យនោះ
 ឯង ឯគណ្ណនាដបុត្រ ទើបតែធ្វើមរណកាលហើយថ្មី ។ ក្នុងនករព្រា ។
 ព្រោះតែឯគណ្ណនាដបុត្រនោះ ធ្វើមរណកាលទៅ ពួកមិត្តន្តរិតិកថែកគ្នា
 ទៅដាក់ពួក កើតសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ កើតឈ្លាច្រែកក ចាក់ដាក់
 ខ្ពង់ខ្ពស់ ដោយលំពែងមាត់ថា អ្នកមិនចេះធ្វើវិនិយោគទេ ខ្ញុំទើបចេះធ្វើ
 វិនិយោគ អ្នកមិនចេះធ្វើវិនិយោគ ដូចម្តេចបាន អ្នកជាអ្នកប្រតិបត្តិ
 ទុសហើយ ខ្ញុំទើបប្រតិបត្តិក្រៅ ពាក្យចេសំខ្ញុំ ប្រកចោយប្រយោជន៍
 ពាក្យចេសំអ្នក មិនប្រកចោយប្រយោជន៍ទេ ពាក្យដែលគេត្រូវនិយាយ
 មុន អ្នកនិយាយក្រោយ ពាក្យដែលគេត្រូវនិយាយក្រោយ អ្នកនិយាយ
 មុន អ្នកបានសន្សំច្រើនតែក្នុងវេលាទុស ។ ខ្ញុំលើកសេចក្តីទុសដាក់លើ
 អ្នក អ្នកត្រូវខ្ញុំផ្តល់ផ្តល់រហើយ ដើម្បីឱ្យផុតគំពិតទេចេសំសាស្ត្រដទៃ
 បើអ្នកអន់ភាព ចូរដោះខ្លួនឱ្យចេញ ។ ហាក់ដូចជាសេចក្តីស្តាប់តែម្យ៉ាង

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយស្ស បាធិវគ្គ

និគណ្ណសុ នាដបុត្តិយេសុ អនុវត្តតិ ។ យេបិ
និគណ្ណស្ស នាដបុត្តិយេស្ស សាវកា តិហិ ឱណាទវសនា
តេបិ និគណ្ណសុ នាដបុត្តិយេសុ និព្វិន្ទនា វិត្តរូបា
បដិវាទន្តោ យថា តំ ទុកក្ការេ(១) ធម្មវិទេយ
ទុប្បវេទិតេ អនិយ្យានិកេ អនុបសមសំវត្តនិកេ
អសម្មាសម្ពុទ្ធប្បវេទិតេ កិច្ចដូចេ អប្បដិសវណោ ។

(៧៥) អថទោ ចុន្ទោ សមណុទ្កេសោ ចារាយំ
វស្សំ វុត្តោ យេន សាមគារមោ យេនាយស្នា
អាណន្ទោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ
រាណន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ ធិសីទិ ។ ឯកមន្តំ
និសីទ្ទោ ទោ ចុន្ទោ សមណុទ្កេសោ អាយស្មន្តំ
អាណន្តំ ឯកនវេន និគណ្ណា កន្តេ នាដបុត្តោ
ចារាយំ អនុនា កាលកតោ តស្ស កាលកិរិ-
យាយ កិច្ចា និគណ្ណា ទ្វេទិកតា ។ បេ ។

១ ឱ. ទុកក្ការេ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ បាធិវគ្គ

ប្រព្រឹត្តទៅតាមពួកខិត្តន្ត ជាសិស្សរបស់នាដបុត្រ ។ ពួកគ្រហស្ថណា
មានសម្បៀកបំពាក់ ដែលជាសាវករបស់និគណ្ណនាដបុត្រ ពួកគ្រហស្ថ
កំនិរនា ជាអ្នកមានសេចក្តីច្បាច្នៃ ប្រាសចាកសេចក្តីស្រឡាញ់
លែងគោរពក្នុងពួកខិត្តន្ត ដែលជាសិស្សរបស់នាដបុត្រ ព្រោះវត្តខ័-
ណ្ឌនាដបុត្រ សម្តែងខ្លាចម្ល៉ៃយមិទល្ល ប្រកាសទុកមិទល្ល មិនមែនជា
និយ្យានិកធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីស្ងប់ស្ងាម ជាធម្មវិទេយដែល
បុគ្គលមិនបានប្រាសដីឱ្យឆ្ងល់ ដោយប្រពៃ ប្រកាសទុកហើយ ពុំ
មានស្ងួត គឺទំនាក់ ចែកគ្នាយហើយ មិនមានវិធីឡើយ ។

(៧៦) លំដាប់នោះ សមណុទ្កេស(១) ឈ្មោះចុន្ទ នៅពិស្សក្នុង
ក្រុងបាវ បានចូលទៅក្រុងកោន្តមាននាយុ គង់នៅ ភាសាមត្រាម
លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយចង្កុំព្រះភោគន្តមាននាយុ ហើយអង្គុយ ក្នុងទី
សមគួរ ។ លុះចុន្ទសមណុទ្កេស អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏និយាយ
នឹងព្រះភោគន្តមាននាយុ យ៉ាងនេះថា ចតិក្រាលកង្កែបម្រើម ខិត្តន្ត-
នាដបុត្រ ទើបនឹងធ្វើរណកាលហើយម្តី ។ ក្នុងក្រុងបាវ ព្រោះកាល-
កិរិយាវៃនិគណ្ណនាដបុត្រនោះ ពួកខិត្តន្តចែកគ្នាទៅជាពីរពួក ។ បេ ។

១ អង្គកថាជាសមណុទ្កេស ជាពាក្យហៅសាមណោ ព្រះចុន្ទនោះលោកបានទប់សម្ប-
ការហើយ គង់នៅក្រៅហោស្ថកយ៉ាងនោះ ព្រោះថ្វាយហៅជាចំណីសាមណោមក ។

បាលីកសុត្ត ភគវគ្គ អាណេតិ

កិច្ចដូចេ អប្បដិសវណោតិ ។ វិវា វុត្តោ អាយស្មា
 អាណេតោ ចុត្តំ សមណុទ្កេសំ វិគទេវេច អត្ថិ ទោ
 វេទំ អាវុសោ ចុត្តំ កតាចាភតំ ភគវត្ថំ ធម្មស្សោយ
 អាយាវាវុសោ ចុត្តំ យេន ភគវ តេទុបសង្កមិស្សម
 ឧបសង្កមិក្ខា វិគមត្ថំ ភគវតោ អាណេយ្យោភិ(១) ។
 វិវា កាណេតិ ទោ ចុត្តោ សមណុទ្កេសោ អាយស្មតោ
 អាណេតស្ស បទុស្សសិ ។ អថេទោ អាយស្មា ច
 អាណេតោ ចុត្តោ ច សមណុទ្កេសោ យេន ភគវ
 តេទុបសង្កមិស្ស ឧបសង្កមិក្ខា ភគវត្ថំ អភិវេទនា
 វិកមត្ថំ វិសិទិស្ស ។ វិគមត្ថំ វិសិទ្ធោ ទោ
 អាយស្មា អាណេតោ ភគវត្ថំ វិគទេវេច អយំ កាណេ ចុត្តោ
 សមណុទ្កេសោ វិវាហា វិកល្លោ កាណេ(២) បាដបុត្តោ
 ពារាយំ អនុបា កាលកតោ តស្ស កាលកិវិយាយ
 កិច្ចា វិកល្លោ ។ យេ ។ កិច្ចដូចេ អប្បដិសវណោតិ ។

១ វិ. អាណេយ្យោភិ ។ ២ វិ. កាណេសុត្ត ១ វិស្សតិ ។

បាលីកសុត្ត ពាក្យបទ្ប ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ

មានស្តូចគឺចំពោះ ថែកព្រាយហើយ មិនមានចំពឹងឡើយ ។ កាលបើ
 ចុត្តសមណុទ្កេស មិនយាយយ៉ាងនេះហើយ ព្រះកាន់ទូមានកាយ ក៏និយាយ
 នឹងចុត្តសមណុទ្កេស យ៉ាងនេះថា ខែចុត្តមានកាយ ពាក្យមានមូល-
 ហេតុនេះ គួរក្រាបបង្គំទូល ដល់ព្រះមានព្រះភាគ ខែចុត្តមានកាយ
 មក យើងនឹងទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ យើង
 ត្រូវក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីផ្តុំ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ចុត្តសមណុទ្កេស
 ក៏ទទួលស្តាប់ព្រះកាន់ទូមានកាយថា ចតិក្រលោកដ៏ចម្រើន យ៉ាងនោះ
 មែនហើយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះកាន់ទូមានកាយ នឹងចុត្តសមណុទ្កេស
 ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ជួយបង្គំ
 ព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះកាន់
 ទូមានកាយ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូល ខ្ញុំព្រះមាន
 ព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា ចតិក្រលោកដ៏ចម្រើន ចុត្តសមណុទ្កេសនេះ
 និយាយយ៉ាងនេះថា ចតិក្រលោកដ៏ចម្រើន នឹងល្អាតដបុត្រ ទើបនឹងធ្វើ
 មណោកាលហើយថ្មី ។ ក្នុងក្រុងបាវ ព្រោះកាលកិរិយាខែនិកល្អាតដ-
 បុត្រនោះ ពួកនិក្រុន្តបុត្រ ។ យេ ។ មានស្តូចគឺចំពោះ ថែកព្រាយ
 ហើយ មិនមានចំពឹងឡើយ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាឡិកវគ្គ

(៧៦) ឯវត្តោតំ ចុទ្ធ ហោតិ ទុកត្វាតោ^(១) ធម្មវិទ-

យេ ទុប្បវេទិតោ អនិយ្យាទិតោ អនុបសមសំវត្តទិតោ
អសម្មាសម្ពុទ្ធប្បវេទិតោ ។ ឥធិ ចុទ្ធ សត្តា ច ហោតិ
អសម្មាសម្ពុទ្ធា ធម្មោ ច ទុកត្វាតោ ទុប្បវេទិតោ
អនិយ្យាទិតោ អនុបសមសំវត្តទិតោ អសម្មាសម្ពុ-
ទ្ធប្បវេទិតោ សាវកោ ច តស្មី ធម្មោ ន ធម្មាទុធម្មប្ប-
ដិបន្នោ វិហារតិ ន សាមិចិប្បដិបន្នោ ន អនុធម្មចារី
កេក្កច្ឆ ច ភម្មា ធម្មា វត្តតិ សោ ឯវមស្ស វចនំយោ
តស្ស តេ អាវុសោ លាភា តស្ស តេ សុលម្ហំ
សត្តា ច តេ អសម្មាសម្ពុទ្ធា ធម្មោ ច ទុកត្វាតោ
ទុប្បវេទិតោ អនិយ្យាទិតោ អនុបសមសំវត្តទិតោ

* ១. បុព្វេ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាឡិកវគ្គ

(៧៦) ព្រះហឫទ័យ ព្រះគ្រាស់ថា ម្ចាស់ចុទ្ធ ការណ៍នុ៎ះ

វេមនិមានយំនិហ្មីនិឯនិ ព្រាវេកបុគ្គលោពាលទ្ធវេម្បិទ័យមិនល្អ ច្រ-
កាសទុកមិនល្អ មិនមែនជាខ័យ្យានិកធម៌ មិនមែនច្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
ស្ងប់ម្ងាប់ ជាធម្មវិទ័យវេលបុគ្គល មិនបានគ្រាស់ជីវិតខ្លួនឯនិ ដោយ
ច្រព្រៃ ច្រកាសទុកហើយ ។ ម្ចាស់ចុទ្ធ ថេសាស្តាភូតិលោកនេះ មិនមែន
ជាអ្នកគ្រាស់ជីវិតខ្លួនឯនិ ដោយច្រព្រៃ ពំនិធមិសោត កិសាស្តានោះសម្បែន
មិនល្អ ច្រកាសទុកមិនល្អ មិនមែនជាខ័យ្យានិកធម៌ មិនមែនច្រព្រឹត្ត
ទៅ ដើម្បីស្ងប់ម្ងាប់ ជាធម្មវិទ័យវេលបុគ្គល មិនបានគ្រាស់ជីវិតខ្លួនឯនិ
ដោយច្រព្រៃ ច្រកាសទុកហើយ តែសារឹក មិនមែនជាអ្នកច្រតិបត្តិធម៌
សមគួរតាមធម៌ មិនមែនជាអ្នកច្រតិបត្តិកាក្រែក មិនមែនជាអ្នកច្រព្រឹត្ត
សមគួរតាមធម៌ ក្នុងធម៌នោះ វេមនិច្រព្រឹត្តតេចចេញ ហាកធម៌នោះ
ថែមទៀត សារឹកនោះ គួរតែសរសើរយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ការុសោ
ជាលោករបស់អ្នកនោះហើយ អ្នកនោះឈ្មោះថា បានល្អហើយ ព្រោះ
សាស្តារបស់អ្នក មិនមែនជាអ្នកគ្រាស់ជីវិតខ្លួនឯនិ ដោយច្រព្រៃទេ ពំនិ
ធមិសោត កិសាស្តានោះ បានសម្បែនមិនល្អ ច្រកាសទុកមិនល្អ មិន
មែនជាខ័យ្យានិកធម៌ មិនច្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីស្ងប់ម្ងាប់ ជាធម៌វេលបុគ្គល

បាសានិកសូត្រ ទុក្ខកាមធម្មវិទេយោ

អសម្មាសម្ពុទ្ធច្បវេទិតោ ត្រត្តា កសិ ធម្មេ ន ធម្មា-
 ទុធម្មប្បដិបដ្ឋោ វិហាសិ ន សាមីចិច្ចដិបដ្ឋោ ន
 អទុធម្មទារី វេក្ខន្ត ធន ឥត្តា ធម្មា វត្តសីតិ ។ ឥតិ
 ទោ ទុទ្ធ សត្តាមិ ឥត្ត ការយ្ហោ ធម្មោមិ ឥត្ត ការយ្ហោ
 សាវកោ ធន ឥត្ត វិវា ចាសំសោ ។ យោ ទោ ទុទ្ធ
 វិវាបំ សាវកំ វិវា វេយ្យ ឯកាយស្មា តថា បដិបដ្ឋិ-
 តុ យថា តេ សត្តារា ធម្មោ ទេសិតោ បញ្ញត្តោតិ ។
 យោ ធន សមាទបេតិ យញ្ច សមាទបេតិ យោ ធន
 សមាទបេតោ តថត្តាយ បដិបដ្ឋិតិ សទ្ធ តេ ពហំ
 អបុត្តំ បសវន្តំ ។ តំ កំស្ស ហេតុ ។ វិវាញោតំ ទុទ្ធ
 ហោតិ ទុរាត្តាតេ ធម្មវិនយេ ទុច្ចវេទិតេ អនិយ្យានិ-
 តេ អទុបសមសំវត្តនិកេ អសម្មាសម្ពុទ្ធច្បវេទិតេ ។

បាសានិកសូត្រ ធម្មវិនយវិលសាស្តាពោលទុកមិល្លូ

មិនបានគ្រាន់ដឹងខ្លួនឯង ដោយច្រៀត ច្រកាសទុកហើយ ទាំងអ្នកសោត
 ក៏មិនមែនជាអ្នកច្រតិចក្តិ ឲ្យវេចមិសមគួរតាមធម៌ មិនច្រតិចក្តិកោតក្រែង
 មិនច្រត្រិក្តិសមគួរតាមធម៌ ក្នុងធម៌នោះ គឺច្រត្រិក្តិគេចេញ បានធម៌
 នោះ ។ ខ្នាលចុន្ទ សូម្បីសាស្តា ក៏គួរឲ្យអ្នកផងគិរដៀល ក្នុងហេតុនោះ
 ទាំងធម៌ក៏គួរឲ្យអ្នកផងគិរដៀល ក្នុងហេតុនោះ ដោយច្រកាសដូច្នោះឯង តែ
 ឯសាវកគួររកសរសើរ ក្នុងហេតុនោះយ៉ាងនេះ ។ ខ្នាលចុន្ទ អ្នកណាមួយ
 និយាយនឹងសាវក មានសភាពដូច្នោះយ៉ាងនេះថា អ្នកមានកាយចូលមក
 ចូរច្រតិចក្តិធម៌ ដែលសាស្តាបេសំអ្នក បានសម្តែងទុកហើយ បានបញ្ញត្ត
 ទុកហើយយ៉ាងនោះចុះ ។ ចុក្កលណាបច្ចុលក្តិ បច្ចុលនូវចុក្កលណា
 ចុក្កលណា ដែលគេបច្ចុលហើយ ច្រតិចក្តិភាមដូច្នោះក្តិ ពួកចុក្កល
 ទាំងអស់នោះ វេទនិបាននូវបាបដ៏ច្រើន ។ ដំណើរនោះគឺព្រោះហេតុ
 អ្វី ។ ខ្នាលចុន្ទ ព្រោះដំណើរនេះ វេទនិមានយ៉ាងនេះ ក្នុងធម្មវិនយវិល
 សាស្តាសម្តែងមិល្លូហើយ ច្រកាសទុកមិល្លូហើយ មិនមែនជាទិយ្យ-
 ឱកធម៌ មិនមែនច្រត្រិក្តិទេ ដើម្បីស្ងប់ស្ងាប់ ជាធម៌ដែលចុក្កលមិនបាន
 គ្រាន់ដឹងខ្លួនឯង ដោយច្រៀត ច្រកាសទុកហើយ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស យានិវគ្គោ

(៧៧) ឥត បទ ទុក្ខ សត្តា ច ហោតិ អសម្មា-
 សម្ពុត្តោ ធម្មោ ច ទុកត្តាតោ ទុប្បវេទិកោ អនិយ្យា-
 ធិកោ អទុបសមសំវត្តធិកោ អសម្មាសម្ពុត្តប្បវេទិកោ
 សាវកោ ច ភស្មំ ធម្មេ ធម្មាទុទម្មប្បដិបន្នោ វិហារតិ
 សាមីចិប្បដិបន្នោ អទុទម្មចារិ សមាធាយ តំ ធម្មំ
 បវត្តតិ សោ វិវាស្ស វចនិយោ ភស្ស តេ ភាវុសា
 អលាភា ភស្ស តេ ទុល្លទ្ធិំ សត្តា ច តេ អសម្មា-
 សម្ពុត្តោ ធម្មោ ច ទុកត្តាតោ ទុប្បវេទិកោ អនិយ្យា-
 ធិកោ អទុបសមសំវត្តធិកោ អសម្មាសម្ពុត្តប្បវេទិ-
 កោ ឡក្ខ ភស្មំ ធម្មេ ធម្មាទុទម្មប្បដិបន្នោ វិហារសិ
 សាមីចិប្បដិបន្នោ អទុទម្មចារិ សមាធាយ តំ ធម្មំ វត្ត-
 សីតិ ។ ឥតិ ទោ ទុក្ខ សត្តាចិ តត្ថ ការយ្ហោ ធម្មា-
 ចិ តត្ថ ការយ្ហោ សាវកោចិ តត្ថ វិវំ ការយ្ហោ ។
 យោ ទោ ទុក្ខ វិវុចំ សាវកំ វិវំ វិធម្យ អន្តាយស្នា

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស យានិវគ្គោ

(៧៧) ខ្នាលចុក្ខ មួយទៀត សាស្តាភូតិលោកនេះ មិនមែនជា
 សំខ្នាសម្ពុត្ត ទាំងធម៌ក៏សាស្តានោះ សម្តែងហើយមិនល្អ បានប្រកាស
 ទុកហើយមិនល្អ មិនមែនជានិយ្យានិកធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទេ ដើម្បី
 ស្រប់ទ្វេដំ ជាធម៌ដែលបុគ្គលមិនបានគ្រាន់ដឹងខ្លួនឯង ប្រកាសទុកហើយ
 តែឯសាវកជាអ្នកប្រតិបត្តិធម៌ ភាមធម៌ ប្រតិបត្តិកោតក្រែង ប្រព្រឹត្តភាម
 ធម៌ ក្នុងធម៌នោះ សមាទានប្រព្រឹត្តធម៌នោះ សាវកនោះ គួរគេនិយាយ
 ឲ្យយ៉ាងនេះថា ខ្នាលភាវុសោ មិនមែនជាលោកចេសំអ្នកនោះទេ អ្នកនោះ
 ឈ្មោះថា បានកាត្រក់ហើយ ព្រោះតែសាស្តាចេសំអ្នក មិនមែនជាអ្នក
 គ្រាន់ដឹងឯងដោយប្រពៃទេ ទាំងធម៌សោត ក៏សាស្តានោះបានសម្តែង
 ហើយមិនល្អ បានប្រកាសទុកមិនល្អ មិនមែនជានិយ្យានិកធម៌ មិន
 មែនប្រព្រឹត្តទេ ដើម្បីស្រប់ទ្វេដំ ជាធម៌ដែលបុគ្គលមិនបានគ្រាន់ដឹងខ្លួន
 ឯង ប្រកាសទុកឲ្យយ ឯអ្នកក៏ជាអ្នកប្រតិបត្តិធម៌ ភាមធម៌ ប្រតិបត្តិ
 កោតក្រែង ប្រព្រឹត្តភាមធម៌ ក្នុងធម៌នោះ សមាទានប្រព្រឹត្តភាមធម៌
 នោះ ។ ខ្នាលចុក្ខ ព្រោះហេតុនេះបានជាសាស្តា ក៏គួរគេនិយាយក្នុង
 ហេតុនោះ ធម៌ក៏គួរគេនិយាយក្នុងហេតុនោះ សាវកក៏គួរគេនិយាយ
 ក្នុងហេតុនោះ យ៉ាងនេះ ។ ខ្នាលចុក្ខ បើអ្នកលាមួយ ខ្ញុំយាយនឹង
 សាវកទានសកាតម្ល៉ោះ យ៉ាងនេះថា លោកទានអាយុ ជាអ្នកប្រតិបត្តិ

ពាលាទិកសុត្ត លក្ខ សម្ពោធិក សុត្តន្ត

ញាយប្បដិបន្នោ ញាយំ អាណនេស្សតីតិ ។ យោ ច
បសំសតិ យេត្ត បសំសតិ យោ ច បសំសិតោ^(១)
ភិយេកុសោ មត្តាយ វិវិយំ អាណតិ សព្វេ តេ ធម្មំ
អប្បញ្ញំ បសវន្តិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ ឯវំ ហេតំ ចុទ្ធ
ហោតិ ទុក្ខក្ការេ ធម្មវិទយេ ទុប្បវេទិតេ អនិយ្យ-
និកេត អនុបសមសំវត្តនិកេត អសម្មាសម្ពុទ្ធប្បវេទិតេ ។

(៧៨) ឥធម បធម ចុទ្ធ សត្តា ច ហោតិ សម្មា-
សម្ពុទ្ធា ធម្មោ ច ស្វាក្ការេតោ សុប្បវេទិតោ និយ្យ-
និកេតោ ឧបសមសំវត្តនិកេតោ សម្មាសម្ពុទ្ធប្បវេទិតោ
សាវកោ ច តស្មី ធម្មេ ធម ធម្មាទុទ្ធម្មប្បដិ-
បន្នោ វិហារតិ ធម សាមីចិប្បដិបន្នោ ធម អនុធម្ម-
ចារី វេក្កាម្ម ច តម្មា ធម្មា វត្តតិ សោ ឯវមស្ស
វចនិយោ តស្ស តេ អាវុសោ អលាភា តស្ស តេ
ទុល្លទ្ធំ សត្តា ច តេ សម្មាសម្ពុទ្ធា ធម្មោ ច

១ ១. បសន្នោ ។

ពាលាទិកសុត្ត កិរិយាគ្រាស់ជំងឺនៃព្រះលាហ្គនិងការវិទេមិដែលទ្រង់សម្តែងទុកល្អហើយ
ក្រុំហេតុហើយ មុនជាទីនិសម្រេចហេតុមិនខាន ។ បុគ្គលណាសរសើរក្តី
សរសើរខ្លាំងបុគ្គលណា អ្នកដែលគេសរសើរ ហើយប្រារព្ធព្យាយាមទ្វេ
លើសជាងប្រមាណក្តី ពួកអ្នកទាំងអស់នោះ តែងបានទូរចាប់ដីច្រើន ។
ដំណើរខ្លះ តើប្រារព្ធហេតុអ្វី ។ ខ្លាលចុទ្ធ ព្រោះដំណើរខ្លះ វេទន៍នានា
យ៉ាងនេះ ក្នុងធម្មវិទ័យ ដែលសាស្ត្រាសម្ពុទ្ធហើយមិនល្អ ប្រកាសទុក
មិនល្អ មិនមែនជាឧបាយទិកធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីស្ងប់ម្ខាង
ជាធម៌ដែលបុគ្គល មិនបានគ្រាស់ជំងឺទ្វេឯង ប្រកាសទុកហើយ ។

(៧៨) ខ្លាលចុទ្ធ មួយទៀត សាស្ត្រាសម្ពុទ្ធលោកនេះ ជាអ្នកគ្រាស់
ជំងឺឯងដោយប្រព្រឹត្តទៅ ទាំងធម៌លាភ សាស្ត្រានោះក៏សម្ពុទ្ធត្រូវហើយ
ប្រកាសទុកល្អហើយ ជាឧបាយទិកធម៌ ជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តី
ស្ងប់ម្ខាង ជាធម៌ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រកាសទុកហើយ តែសាវក
មិនមែនជាអ្នកប្រតិបត្តិធម៌សម្មាសម្ពុទ្ធតាមធម៌ មិនប្រតិបត្តិដោយសាកក្រែង
មិនប្រព្រឹត្តសម្មាសម្ពុទ្ធតាមធម៌ ក្នុងធម៌នោះ វេទន៍ប្រព្រឹត្តទៅចេញចាកធម៌
នោះវេទន៍ទៀត សាវកនោះ គួរគេនិយាយឱ្យយ៉ាងនេះថា ខ្លាលគារុសា
មិនមែនជាលាភរបស់អ្នកនោះទេ អ្នកនោះឈ្មោះថា បានពាក្យហើយ
ព្រាសាស្ត្ររបស់អ្នក ជាសម្មាសម្ពុទ្ធស្រាប់ ទាំងធម៌ សាស្ត្រានោះ

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយស្ស បុរិសវគ្គោ

ស្វាគ្គាតោ សុប្បវេទិតោ វិយ្យាទិតោ ឧបសម-
 សំវត្តទិតោ សម្មាសម្ពុទ្ធប្បវេទិតោ ត្វត្វ ភស្មី ធម្ម
 ន ធម្មាទុធម្មប្បដិបន្នោ វិហារសិ ន សាមីទិប្បដិបន្នោ
 ន អនុធម្មចារី វេក្ខន្ត ច តត្តា ធម្មា វត្តសីតិ ។
 ឥតិ ទោ ចុទ្ធ សត្តាបិ តត្ត ចាសំសោ ធម្មាបិ តត្ត
 ចាសំសោ សាវកោ ច តត្ត ឯវំ ការយោ ។
 យោ ទោ ចុទ្ធ ឯវរូបំ សាវកំ ឯវំ វនេយ្យ
 ឯវាយស្មា តថា បដិបជ្ជតុ យថា តេ សត្តាន
 ធម្មោ ធនសិកោ បញ្ញត្តោតិ ។ យោ ច សមាធម
 បេតិ យក្ស សមាធមេតិ យោ ច សមាធមិកោ
 កថត្តាយ បដិបជ្ជតិ សព្វេ តេ តហំ បុត្តំ
 បសវន្តិ ។ តំ តិស្ស ហេតុ ។ ឯវត្តោតំ ចុទ្ធ
 ហោតិ ស្វាគ្គាតេ ធម្មវិទាយ សុប្បវេទិតេ វិយ្យា-
 ទិតោ ឧបសមសំវត្តទិតោ សម្មាសម្ពុទ្ធប្បវេទិតោ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយ បុរិសវគ្គ

ក៏សម្តែងទុកល្អហើយ ប្រកាសទុកល្អហើយ ជាខ័យ្យាទិតធម៌ ជាធម៌
 ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ ជាធម៌ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់
 ប្រកាសទុកហើយ ចាស់កែត្រូវមិនមែនជាអ្នកប្រតិបត្តិធម៌ សមគួរតាមធម៌
 មិនប្រតិបត្តិការក្រែង មិនប្រព្រឹត្តសមគួរតាមធម៌ គួរធម៌នោះ ទៅជា
 ប្រព្រឹត្តិគេចេញចាកធម៌នោះវិញ ។ ខ្លាលចុទ្ធ ព្រោះហេតុនេះ សាស្តា
 ក៏គួរតេសរសើរក្នុងហេតុនោះ ធម៌ ក៏គួរតេសរសើរក្នុងហេតុនោះដោយ
 ប្រការដូច្នោះឯង ប៉ុន្តែឯសាវកគួរតែដៀល ក្នុងហេតុនោះយ៉ាងនេះ ។
 ខ្លាលចុទ្ធ បើអ្នកណាមួយខំយាយខំរិះសាវក មានសភាពដូច្នោះយ៉ាងនេះ
 ថា អ្នកមានអាយុចូលមក ចូរប្រតិបត្តិតាមធម៌ ដែលសាស្តាចាស់អ្នក
 សម្តែងទុកហើយ បញ្ញត្តទុកហើយយ៉ាងនោះចុះ ។ ចុក្កលណាចូលក្តី
 ចូលនូវចុក្កលណាក្តី អ្នកដែលគេចូលហើយ ប្រតិបត្តិតាមយ៉ាង
 នោះក្តី ពួកអ្នកទាំងអស់នោះ វែមនិបាតនូវបុណ្យច្រើន ។ ដំណើរនោះ
 ព្រោះហេតុអ្វី ។ ខ្លាលចុទ្ធ ព្រោះដំណើរនោះ វែមនិបាតយ៉ាងនេះ ក្នុង
 ធម្មវិន័យ ដែលសាស្តាសម្តែងល្អហើយ បានប្រកាសទុកល្អហើយ ជា
 ខ័យ្យាទិតធម៌ ជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ ជាធម៌ដែលព្រះ
 សម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ប្រាសទុកហើយ ។

ពាសាទិកសុត្ត សក្ក សម្ពោធិកា ធម្មសូ ស្វាភាពកា

(៧៧) ឥន បន ទុទ្ធ សត្តា ច ហោតិ សម្មា-
សម្ពុទ្ធា ធម្មោ ច ស្វាត្តាតោ សុប្បវេទិកោ ធិ-
យ្យាធិកោ ឧបសមសំវត្តធិកោ សម្មាសម្ពុទ្ធសុវេ-
ទិកោ សាវកោ ច តស្មី ធម្មេ ធម្មាទុធម្មប្បដិបន្នោ
វិហារតិ សាមីចិប្បដិបន្នោ អនុធម្មចារី សមាណយ
តំ ធម្មំ វត្តតិ សោ ឯវមស្ស វចនិយោ តស្ស ភេ
អាវសា សុលាភា តស្ស ភេ សុលទ្ធិ សត្តា ច
ភេ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ធម្មោ ច ស្វាត្តាតោ
សុប្បវេទិកោ ធិយ្យាធិកោ ឧបសមសំវត្តធិកោ សម្មា-
សម្ពុទ្ធសុវេទិកោ ត្វក្ស តស្មី ធម្មេ ធម្មាទុធម្មប្បដិ-
បន្នោ វិហារសិ សាមីចិប្បដិបន្នោ អនុធម្មចារី សមា-
ណាយ តំ ធម្មំ វត្តសីតិ ។ ឥតិ ខោ ទុទ្ធ សត្តាបិ
តត្ថ ចាសំសោ ។ ធម្មោបិ តត្ថ ចាសំសោ សាវកោបិ
តត្ថ ឯវំ ចាសំសោ ។ យោ ខោ ទុទ្ធ ឯវំរូបំ សាវកំ
ឯវំ វធម្យ អទ្ធាយស្សា ញាយប្បដិបន្នោ ញាយំ

ពាសាទិកសុត្ត កិរិយាប្រាសំដី ឯវេព្រះសាស្តាទិកាវិទេធមិ វេលទ្រង់សក្កត្តកុរុណ្ណហើយ

(៧៧) ម្នាលបុគ្គ មួយទៀត សាស្តាភូតិលោកខេ គឺជាសម្មា-
សម្ពុទ្ធ ពំនិធមិ សាស្តាខោតិសវ្វេនិល្លហើយ ប្រកាសទុកល្អហើយ
ជាឱយ្យាទិកធមិ ជាធមិប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ ជាធមិវេលព្រះ
សម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ប្រកាសទុកហើយ ពំនិសាវកសោត គឺជាអ្នកប្រតិបត្តិធមិ
សមគ្គតាមធមិ ប្រតិបត្តិកោតក្រែង ប្រព្រឹត្តសមគ្គតាមធមិ ក្នុងធមិវេនា
សមាពានប្រព្រឹត្តតាមធមិវេនា សាវកវេនា ក្នុងធមិយាយយ៉ាងនេះថា
ម្នាលអាវសា ជាលោកល្អបេសំអ្នកវេនាហើយ អ្នកវេនាឈ្មោះថា បាទល្អ
ហើយ ព្រោះសាស្តាបេសំអ្នក ជាអ្នកទ្រាយចាកកិលេស ក្រាស់ដីឯង
ដោយប្រពៃ ពំនិធមិ សាស្តាខោតិបាទសវ្វេនិល្លហើយ ប្រកាសទុក
ល្អហើយ ជាឱយ្យាទិកធមិ ជាធមិប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ ជាធមិ
វេលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ប្រកាសទុកហើយ អ្នកសោត គឺជាអ្នកប្រ-
ព្រឹត្តិធមិសមគ្គតាមធមិ ប្រតិបត្តិកោតក្រែង ប្រព្រឹត្តសមគ្គតាមធមិ ក្នុង
ធមិវេនា សមាពានប្រព្រឹត្តតាមធមិវេនា ។ ម្នាលបុគ្គ ព្រោះហេតុនេះ
បាទជាសាស្តាភូតិក្នុងគេសរសើរ ក្នុងហេតុនោះ ធមិភិក្ខុគេសរសើរ ក្នុង
ហេតុនោះ សាវកភិក្ខុគេសរសើរ ក្នុងហេតុនោះយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលបុគ្គ
បើអ្នកណាមួយ ឱយាយឱនិសាវក មានសភាពដូច្នោះ យ៉ាងនេះថា
លោកមានកាយ ជាអ្នកប្រតិបត្តិក្រូវហេតុហើយ មុខជាឱនិសម្រេចហេតុ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាដិកវគ្គ

អាណេស្សតិភិ ។ យោ ច បសំសតិ យញ្ច បសំសតិ
យោ ច បសត្តោ ភិយ្យោសោ មត្តាយ វិយំ អាភតិ
សទ្ធវេ តេ ពហុំ ចុញ្ញំ បសវន្តិ ។ កំ កិស្ស ហេតុ ។
វិវត្តោតំ ចុន្ត ហោតិ ស្វាត្វាតេ ធម្មវិទាយេ សុប្បវេ-
ទិតេ វិយ្យាទិតោ ឧបសមសំវត្តទិតោ សម្មាសម្ពុទ្ធប្ប-
វេទិតោ ។

[១០០] ឥធិ ចុន្ត សត្តា ច លោតោ ឧទទាទិ
អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ធម្មោ ច ស្វាត្វាតោ សុប្បវេ-
ទិតោ វិយ្យាទិតោ ឧបសមសំវត្តទិតោ សម្មា-
សម្ពុទ្ធប្បវេទិតោ អវិញ្ញាចិតត្តា ចស្ស ហោន្តិ សាវកា
សទ្ធម្មេ ទេសំ សត្ត ច ទេសំ កេវលំ^(១) បរិប្បវ
ត្រហ្មចរិយំ អាវិកតំ ហោតិ ឧត្តាទិកតំ សព្វ-
សង្កាហបទកតំ^(២) សច្ចាដិហិកតតំ^(៣) យាវ ទេវម-
ទុស្សេហិ សុប្បកាសិតំ អថ ទេសំ សត្តុយោ អន្តរ-
ណនំ ហោតិ ។ វិវត្តោ ទោ ចុន្តំ សត្តា ច^(៤)

១ ឧ. សុត្តេ ៥ ប ទេសំ កេវលំ ។ ម. សុត្តេ ៥ ប ទេសំ កេវល ។
២ សព្វសង្កាហបទកតិយំ បាលា ។ ឧ. សព្វសណ្ឋាហបទកតិ ។ ៣ សច្ចាដិហិកតតិយំ
បាលា ។ ៤ ឧ. ម. ប ករណ ៥ វិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាដិកវគ្គ

មិនទាន ។ ចុត្តលណាសរសើក្តី សរសើរនូវចុត្តលណក្តី អ្នកដែលរក
សរសើរហើយ ប្រាព្ធក្យាយាមយ៉ាងក្រៃលែង ជាងប្រមាណក្តី ពួកអ្នក
ទាំងអស់នោះ វាមិនបាននូវចុណ្យច្រើន ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុ
អ្វី ។ ខ្លាលចុន្ត ព្រោះដំណើរនេះ វាមិនទានយ៉ាងនេះ ក្នុងធម្មវិទ្យ
ដែលសាស្តា សម្ពុទ្ធល្អហើយ ប្រកាសទុកល្អហើ ជាទិយ្យនិកធម៌
ជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ ជាធម៌ដែលព្រះសម្មាសម្ពុ
ទ្ធរៀបចំប្រកាសទុកហើយ ។

[១០០] ខ្លាលចុន្ត ព្រះសាស្តាជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក៏ក៏ត្រូវដឹងហើយ
ក្នុងលោកនេះ ទាំងធម៌សាត ព្រះសាស្តាសម្ពុទ្ធល្អហើយ ប្រកាស
ទុកល្អហើយ ជាទិយ្យនិកធម៌ ជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់
ជាធម៌ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ប្រកាសទុកហើយ តែពួកសាវករបស់ព្រះ
សាស្តានោះ មិនទាន់យល់សេចក្តីច្បាស់ ក្នុងព្រះសេចក្តីច្បាស់ ទាំងព្រះ
សាស្តារបស់សាវកទាំងនោះ ក៏ពុំទាន់បានធ្វើឲ្យច្បាស់នូវត្រហ្មចរិយធម៌
ឲ្យចរិយ្យចរិយ្យទាំងអស់ ពុំទាន់ធ្វើឲ្យឆ្ងាយ ពុំទាន់ធ្វើដោយបទទេសិតសព្វ
គ្រប់ ពុំទាន់ធ្វើឲ្យជាធម៌ល្អដឹកនាំគ្នាបាន ដល់ពួកសាវកនោះ ដកចវត្តពួក
ទៅគានិទីមនុស្សសម្ពុទ្ធជាន ដោយប្រព្រឹត្តទៅច្បាស់ ហើយព្រះសាស្តា
របស់សាវកទាំងនោះ ពុំក៏ទូទៅ ។ ខ្លាលចុន្ត ព្រះសាស្តាទានសភាព

ពាក្យសុទ្ធ សុទ្ធផ្ទេ អវិញ្ញាបិវត្តសាវ័ក

សាវកានំ កាលកតោ អនុតប្បោ ហោតិ ។ កំ
កិស្ស ហេតុ ។ សត្តា ហិ^(១) លោកេ ឧទទាធិ
អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ធម្មោ ច ស្វាត្តាតោ សុប្បវេ-
ទិតោ និយ្យាទិកោ ឧបសមសំវត្តទិកោ សម្មា-
សម្ពុទ្ធប្បវេទិតោ អវិញ្ញាបិវត្តត្តា ចម្ពោ សុទ្ធផ្ទេ ទ
ច ទោ កេវលញ្ច^(២) ចរិច្ឆរំ ព្រហ្មចរិយំ អាភិកតំ
ហោតិ ឧត្តាធិកតំ សព្វសង្កាបាបទកតំ សម្មា-
ធិហិរកតំ យាវ ទេវមនុស្សហិ សុប្បកាសិតំ អម
លោ សត្តុនោ អន្តរាទានំ ហោតិ^(៣) ។ ឯវុទោ ទោ
ចុទ្ធ សត្តា ច^(៤) សាវកានំ កាលកតោ អនុ-
តប្បោ ហោតិ ។

[១០០] ឥធម បទ ចុទ្ធ សត្តា ច លោកេ
ឧទទាធិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ធម្មោ ច ស្វាត្តាតោ
សុប្បវេទិតោ និយ្យាទិកោ ឧបសមសំវត្តទិកោ សម្មា-

១ ខ. ព តោ ។ ឃ. ប ។ ២ ខ. ច្បួ សុទ្ធផ្ទេ ទ ច ទោ កេវលំ ។ ឃ
កេវលំ . . . ។ ៣ ខ. ឃ. ហោតិ ។ ៤ ខ. ឃ. បរាហ ទ ទិស្សតិ ។

ពាក្យសុទ្ធ ព្រសាវ័កនិលមិចោនិទិសេចត្តិច្បាស់ក្នុងព្រះសុទ្ធផ្ទេ

យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា ធ្វើមរណកាល ឲ្យមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ស្តាយ
ក្រោយដល់ពួកសាវ័ក ។ ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះ (ពួកសាវ័ក
នោះ មានសេចក្តីស្តាយក្រោយថា) ព្រះសាស្តាជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
បានកើតឡើងហើយក្នុងលោក ពំនឹងមិនសាកព្រះសាស្តានោះ ក៏សម្តែង
ល្អហើយ ច្រកាសុខកល្លហើយ ជាទិយ្យានិកធម៌ ជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ម្តាប់ ជាធម៌ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ច្រកាសុខ
ហើយ ថ្កុំខ្ពុំ ពួកយើងមិនទាន់យល់សេចក្តីច្បាស់ ក្នុងព្រះសុទ្ធផ្ទេឡើយ
ពំនិត្រហូចរយធម៌ ដ៏ចរិច្ឆាលិច្រង់គ្រាន់ ព្រះសាស្តា ក៏មិនទាន់បាន
ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ មិនទាន់ធ្វើឲ្យនិយាយ មិនទាន់បានធ្វើ ដោយច្របូប
ក្រសួញគ្រប់ មិនទាន់បានធ្វើឲ្យជាធម៌ គួរដឹកនាំគ្នាបាន ដល់យើងពំនិ-
ឡាយ ដល់គេពួកនោះនិងមនុស្ស ក៏សម្តែងបានដោយច្រកាសុទ្ធផ្ទេឡើយ
ព្រះសាស្តា របស់ពួកយើង បាត់ចង់ទៅ ។ ម្ចាស់ចុទ្ធ ព្រះសាស្តា
មានសភាពយ៉ាងនេះនឹង ឈ្មោះថា ធ្វើមរណកាល ឲ្យមានសេចក្តី
ក្តៅក្រហាយ ស្តាយក្រោយដល់ពួកសាវ័ក ។

[១០១] ម្ចាស់ចុទ្ធ មួយទៀត ព្រះសាស្តាជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
កើតឡើងក្នុងលោកនេះ ពំនឹងមិនព្រះសាស្តានោះ ក៏សម្តែងល្អហើយ
បានច្រកាសុខកល្លហើយ ជាទិយ្យានិកធម៌ ជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី

សុត្តន្តបិដក វិមលកាយស្ស បដិកវគ្គ

សម្មទ្ធិយ្យវេទិនោ វិញ្ញាបិតត្តា ចស្ស ហោត្តិ សាវកា
 សទ្ធិឌ្មេ កេវលក្ខ តេសំ បរិបូរំ ព្រហ្មចរិយំ អាវិកតំ
 ហោតិ ឧត្តានិកតំ សទ្ធិសង្កាហបទតតំ សប្បនិ-
 ហារកតំ យាវ នេវមនុស្សេហិ សុប្បកាសិតំ អដ-
 នេសំ សត្តុនោ អន្តរដានំ ហោតិ ។ ឯវុនោ
 ទោ ទុទ្ធ សត្តា សាវកាន កាលកតោ អនាទុ-
 កយ្យោ ហោតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ សត្តាបិ
 លោកេ(១) ឧទនាទិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ធម្មោ
 ច ស្វាគ្ហាតោ សុប្បវេទិនោ និយ្យាចិកោ ឧប-
 សមសំវត្តនិកោ សម្មាសម្មទ្ធិយ្យវេទិនោ វិញ្ញាបិតត្តា
 ចម្ពា សទ្ធិឌ្មេ កេវលក្ខ តោ បរិបូរំ ព្រហ្មចរិយំ
 អាវិកតំ ហោតិ ឧត្តានិកតំ សទ្ធិសង្កាហបទតតំ
 សប្បនិហារកតំ យាវ នេវមនុស្សេហិ សុប្បកា-
 សិតំ អដទោ សត្តុនោ អន្តរដានំ ហោតិ ។

១ ឧ. ឆ. សត្ត ០ តោ ៣៣ ។

សុត្តន្តបិដក វិមលកាយ បដិកវគ្គ

សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ ជាធម៌ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ បានប្រកាសទុកហើយ
 ពិនិត្យសាវ័ករបស់សាស្ត្រានោះ បានយល់សេចក្តីច្បាស់ ក្នុងព្រះសម្ពុទ្ធ
 ហើយ ព្រះសាស្ត្រ ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ខ្លួនព្រហ្មចរិយធម៌ដ៏បរិបូណ៌
 គ្រប់គ្រាន់ ធ្វើឲ្យភ័យហើយ ធ្វើដោយចេតនាគ្រឿងសព្វគ្រប់ហើយ ធ្វើ
 ឲ្យជាធម៌ក្នុងវណ្ណនាំគ្នាបានហើយ ដកបរិភោគទេវតានិមនុស្ស ក៏សម្តែង
 បានដោយច្រើន រឿងព្រះសាស្ត្ររបស់សាវ័កពិនិត្យនោះ អន្តរដានទៅ ។
 ខ្លួនទុទ្ធ សាស្ត្រមានសភាពយ៉ាងនេះឯងឈ្មោះថា ធ្វើមរណកាល មិន
 ឲ្យមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយស្តាយក្រោយ ដល់ពួកសាវ័ក ។ ដំណើរនោះ
 ព្រាមហេតុអ្វី ។ ព្រោះថា (ពួកសាវ័កពិនិត្យនោះ មានសេចក្តីត្រេកអរ
 យ៉ាងនេះថា) ព្រះសាស្ត្រជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក៏ត្រូវឲ្យដឹងហើយក្នុងលោក
 ពិនិត្យសាវ័ក ព្រះសាស្ត្រក៏បានសម្តែងល្អហើយ ប្រកាសទុកល្អហើយ
 ជាមិយ្យានិកធម៌ ជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ ជាធម៌ដែល
 ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ បានប្រកាសទុកហើយ ពួកយើងសោក ក៏បានយល់
 សេចក្តីច្បាស់ក្នុងព្រះសម្ពុទ្ធហើយ ព្រះសាស្ត្រ បានធ្វើឲ្យច្បាស់ខ្លួនព្រហ្ម-
 ចរិយធម៌ដ៏បរិបូណ៌ពិនិត្យ បានធ្វើឲ្យភ័យហើយ បានធ្វើដោយចេតនា
 គ្រឿងសព្វគ្រប់ហើយ បានធ្វើឲ្យជាធម៌ក្នុងវណ្ណនាំគ្នាបានហើយ ដកបរិភោគ
 ទេវតានិមនុស្សក៏សម្តែងបានដោយច្រើន រឿងព្រះសាស្ត្រ ពាក់ព័ន្ធទៅ ។

ពាលទិកសុត្តេ សុត្តន្ត ថេរវគ្គញ្ញកថា

ឯវគ្គចោ ទោ ទុទ្ធ សត្តា សាវកានំ កាលកុរោ
អនាទុតប្បោ ហោតិ(១) ។

[១០២] ឯតេហិ ទេមិ ទុទ្ធ អន្តេហិ សមន្តាគតំ
ព្រហ្មចរិយំ ហោតិ ទោ ទោ សត្តា(២) ហោតិ
ថេរោ វគ្គញ្ញំ ចិរយ្យទ្ធជិគោ អនុគតោ វិយោអនុប្បត្តោ
ឯវន្តំ ព្រហ្មចរិយំ អបរិច្ឆរំ ហោតិ គោដ្ឋេន ។ យតោ
ទោ ទុទ្ធ ឯតេហិ ទេមិ អន្តេហិ សមន្តាគតំ ព្រហ្មច-
រិយំ ហោតិ សត្តា ទ ហោតិ ថេរោ វគ្គញ្ញំ ចិរយ្យទ្ធជិ-
គោ អនុគតោ វិយោអនុប្បត្តោ ឯវន្តំ ព្រហ្មចរិយំ
បរិច្ឆរំ ហោតិ គោដ្ឋេន ។

[១០៣] ឯតេហិ ទេមិ ទុទ្ធ អន្តេហិ សមន្តា-
គតំ ព្រហ្មចរិយំ ហោតិ សត្តា ទ ហោតិ ថេរោ
វគ្គញ្ញំ ចិរយ្យទ្ធជិគោ អនុគតោ វិយោអនុប្បត្តោ
ទោ ទ ខុស្ស ថេរោ កិក្ខុ សាវកា ហោន្តិ
វិយត្តា វិធិតា វិសារា បត្តយោកតេមា អលំ
សមត្តាតំ សទ្ធម្មស្ស អលំ ឧប្បន្តំ បរិច្ឆរំ

១ ទ. ធម. ហោតិ ។ ២ ធម. សត្តា ច ។

ពាលទិកសុត្តេ កវៈខែសស្កាដាថេរៈជាអ្នកដឹកព្រឹត្តិដើម

ម្ចាស់ចុន្ទ សាស្តាមានសភាពយ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ធ្វើមរណកាល
មិនឱ្យមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយស្តាយក្រោយ ដល់ពួកសាវ័ក ។

[១០៤] ម្ចាស់ចុន្ទ ប្រសិនបើព្រហ្មចរិយធម៌ ប្រកបដោយអង្គទាំង
គ្រប់ហើយ សាស្តាមិនមែនជាថេរៈ ជាអ្នកដឹកព្រឹត្តិ ជាអ្នកបូសយូរ តាំងនៅ
ជាអវិជ្ជនិ ជាអ្នកចម្រើនវិយោភាយលំដាប់ទេ ព្រហ្មចរិយធម៌នោះ ឈ្មោះថា
មិនចាំប្លែងវិយោភាយអង្គនោះ យ៉ាងនេះឡើយ ។ ម្ចាស់ចុន្ទ បើព្រហ្មចរិយ-
ធម៌ប្រកបដោយអង្គទាំងនេះហើយ តាំងសាស្តា ក៏ជាថេរៈ ជាអ្នកដឹកព្រឹត្តិ
បូសយូរ តាំងនៅជាអវិជ្ជនិ ចម្រើនវិយោភាយលំដាប់ ក្នុងកាលណាហើយ
ព្រហ្មចរិយធម៌នោះ ទើបឈ្មោះថា ចាំប្លែងវិយោភាយអង្គនោះ យ៉ាងនេះ
ក្នុងកាលនោះ ។

[១០៥] ម្ចាស់ចុន្ទ ប្រសិនបើព្រហ្មចរិយធម៌ប្រកបដោយអង្គទាំង
គ្រប់ តាំងសាស្តាក៏ជាថេរៈ ជាអ្នកដឹកព្រឹត្តិ បូសយូរ តាំងនៅជាអវិជ្ជនិចម្រើន
វិយោភាយលំដាប់ហើយ តែមិនមានពួកតិក្ខុជាសាវ័ក ថេរៈសាស្តានោះ
ជាថេរៈ ជាអ្នកល្ងាសវៃ ដឹកនាំ ភ្ញៀវភ្ញា បានដល់ធម៌ក្សេមតាករយោគៈ
កាចនីតិប្រាប់ទូច្រាសទុក្ខបាន កាចសន្តិភ័សន្តិទន្ធបរិច្ឆរំ ដែលកើត

សុត្តន្តបិដក វិមជ្ជិកាយស្ស បារិវេណ្ណ

សហទម្មេន^(១) សុនិក្ខហិតំ ចិក្ខុហេត្វា សច្ចាដិ-
 ហារិយំ ធម្មំ នេសេតុំ ឃវន្តំ ព្រហ្មចរិយំ អបរិម្ហំ
 ហោតិ តេនន្តេន ។ យតោ ច ទោ ចុន្ទ ឃតេហិ
 ទេមិ^(២) អន្តេហិ សមន្តាគតំ ព្រហ្មចរិយំ ហោតិ
 សត្វា ច ហោតិ ថេរោ វត្តញ្ញំ ចិរប្បព្វជិតោ អនុ-
 គតោ វាយោអនុប្បត្តោ ថេរោ ទស្ស ភិក្ខុ សាវកា
 ហោន្តិ វិយត្តា វិធិតា វិសារោ មត្តយោគាត្វា-
 ហា អលំ សមត្តាតុំ សទ្ធម្មស្ស អលំ ឧប្បន្នំ
 បរម្បវាទំ សហទម្មេន^(៣) សុនិក្ខហិតំ ចិក្ខុហេត្វា
 សច្ចាដិហារិយំ ធម្មំ នេសេតុំ ឃវន្តំ ព្រហ្មចរិយំ
 បរិម្ហំ ហោតិ តេនន្តេន ។

(១០៤) ឃតេហិ ទេមិ ចុន្ទ អន្តេហិ សមន្តា-
 គតំ ព្រហ្មចរិយំ ហោតិ សត្វា ច ហោតិ ថេរោ
 វត្តញ្ញំ ចិរប្បព្វជិតោ អនុគតោ វាយោអនុប្បត្តោ
 ថេរោ ទស្ស ភិក្ខុ សាវកា ហោន្តិ វិយត្តា
 វិធិតា វិសារោ ។ បេ ។ អលំ ឧប្បន្នំ បរម្បវាទំ

១ ឧ. សហទម្មេន ។ ២ ទ. ថេ ។ ៣ ឧ. សហទម្មេន ។

សុត្តន្តបិដក វិមជ្ជិកាយ បារិវេណ្ណ

ឡើងហើយ ឲ្យជាពាក្យដែលខ្លួនសន្តិក៍សន្តិទៀបរយ ដោយពាក្យប្រកប
 ដោយធម៌ ហើយសម្តែងធម៌ព្រមទាំងបារិវេណ្ណ ព្រហ្មចរិយធម៌នោះ
 ឈ្មោះថា មិនបិច្ចណិដោយអន្តរនោះយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលចុន្ទ បើព្រហ្មច-
 រិយធម៌ប្រកបដោយអន្តរទាំងនេះ ទាំងសាស្តា ក៏ជាថេរៈ ជាអ្នកដឹងត្រឹម
 ចូសយូរ កាន់នៅជាន់ឆ្នាំ ចម្រើនវ័យដោយលំដាប់ហើយ ទាំងពួកក៏ក្នុង
 សាវករបស់សាស្តានោះ ក៏ជាថេរៈ ជាអ្នកឈ្លាសវៃ ដឹកនាំ ភ្ញៀវត្រា
 បានដល់ធម៌ក្រុមពាក្យនោះ កាចនីតិប្រាច័ន្ទវិប្រសេទ្ធម្មបាទ កាចសន្តិក៍
 សន្តិទម្រង់ចេញវាទ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាពាក្យដែលខ្លួនសន្តិក៍
 សន្តិទៀបរយប្រកបដោយធម៌ ហើយសម្តែងធម៌ព្រមទាំងបារិវេណ្ណ
 ក្នុងកាលណា ព្រហ្មចរិយធម៌នោះ ទើបឈ្មោះថា បិច្ចណិដោយអន្ត-
 នោះ យ៉ាងនេះ ក្នុងកាលនោះ ។

(១០៤) ម្នាលចុន្ទ ប្រសិនបើ ព្រហ្មចរិយធម៌ប្រកបដោយអន្ត-
 ទាំងនេះ ទាំងសាស្តា ក៏ជាថេរៈ ជាអ្នកដឹងត្រឹម ចូសយូរ កាន់នៅជាន់ឆ្នាំ
 ចម្រើនវ័យដោយលំដាប់ហើយ ទាំងពួកក៏ក្នុងសាវករបស់សាស្តានោះក៏
 ជាថេរៈ ជាអ្នកឈ្លាសវៃដឹកនាំភ្ញៀវត្រា ។ បេ ។ កាចសន្តិក៍សន្តិទម្រង់ចេញវាទ

បាលាទិកសុត្តេ សុត្តន្តោ បេរិយាយិកា

សហជម្មេន សុខិត្តហិកំ វិក្កហេត្វា សច្ចាដិហារិយំ
 ធម្មំ នេសេតំ នោ ច ទ្ធស្ស មជ្ឈិមា ភិក្ខុ សាវកា
 ហោន្តិ ។ មជ្ឈិមា ច ភិក្ខុ សាវកា ហោន្តិ ។ នោ
 ច ទ្ធស្ស នភំ ភិក្ខុ សាវកា ហោន្តិ ។ នភំ ចស្ស
 ភិក្ខុនិយោ សាវកា ហោន្តិ ។ នោ ច ទ្ធស្ស
 ដេវ ភិក្ខុនិយោ សាវកា ហោន្តិ ។ ដេវ ចស្ស
 ភិក្ខុនិយោ សាវកា ហោន្តិ ។ នោ ច ទ្ធស្ស
 មជ្ឈិមា ភិក្ខុនិយោ សាវកា ហោន្តិ ។ មជ្ឈិមា
 ចស្ស ភិក្ខុនិយោ សាវកា ហោន្តិ ។ នោ ច ទ្ធស្ស
 នភំ ភិក្ខុនិយោ សាវកា ហោន្តិ ។ នភំ ចស្ស
 ភិក្ខុនិយោ សាវកា ហោន្តិ ។ នោ ច ទ្ធស្ស
 ឧបាសកា សាវកា ហោន្តិ ភិហិ ឱនាភវសនា
 ត្រហ្មចារិយោ ។ ឧបាសកា ចស្ស សាវកា ហោន្តិ
 ភិហិ ឱនាភវសនា ត្រហ្មចារិយោ ។ នោ ច ទ្ធស្ស
 ឧបាសកា សាវកា ហោន្តិ ភិហិ ឱនាភវសនា
 កាមកោតិយោ ។ ឧបាសកា ចស្ស សាវកា
 ហោន្តិ ភិហិ ឱនាភវសនា កាមកោតិយោ ។

បាលាទិកសុត្តេ កវិវេសាស្តនាថេរិៈ ជាដួងដំណើរដំនើរ

ដែលកើតឡើងហើយ ជាពាក្យដែលខ្លួនសន្តត់សន្តិទ រៀបរយដោយធម៌
 ហើយសម្តែងធម៌ ព្រមទាំងបារិហារិយំបាន ប៉ុន្តែពួកភិក្ខុជាឧបាសកា
 ជាសាវករបស់សាស្ត្រនោះ មិនមាន ។ បើមានតែពួកភិក្ខុជាឧបាសកា
 ជាសាវក ។ តែសាស្ត្រនោះ មិនមានពួកភិក្ខុ ជាសាវក ។ សាស្ត្រ
 នោះ មានតែពួកភិក្ខុខ្លី ជាសាវក ។ តែសាស្ត្រនោះ មិនមានពួក
 ភិក្ខុខ្លីចាស់ ជាសាវក ។ សាស្ត្រនោះ មានតែពួកភិក្ខុខ្លីចាស់ ជា
 សាវក ។ តែសាស្ត្រនោះ មិនមានពួកភិក្ខុខ្លីជាឧបាសកា ជាសាវក ។
 សាស្ត្រនោះ មានតែពួកភិក្ខុខ្លីជាឧបាសកា ជាសាវក ។ តែសាស្ត្រ
 នោះ មិនមានពួកភិក្ខុខ្លី ជាសាវក ។ សាស្ត្រនោះ មានតែពួកភិក្ខុខ្លី
 ជាសាវក ។ តែសាស្ត្រនោះ មិនមានពួកគ្រហស្ថឧបាសក មានសម្លៀក
 បំពាក់ស ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ ជាសាវក ។ បើសាស្ត្រនោះ មានតែ
 ពួកគ្រហស្ថឧបាសក មានសម្លៀកបំពាក់ស ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ ជា
 សាវក ។ តែសាស្ត្រនោះ មិនមានពួកគ្រហស្ថឧបាសក មានសម្លៀក
 បំពាក់ស ជាដួងបរិភោគកាម ជាសាវក ។ បើសាស្ត្រនោះ មានតែពួក
 គ្រហស្ថឧបាសក មានសម្លៀកបំពាក់ស បរិភោគកាម ជាសាវក ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ សុខនិកាយ

នោ ច ទ្ធស្ស ទុទាសិកា សាវិកា ហោន្តិ តិហិធំ^(១)
 ទុទាភវសនា ព្រហ្មចារិទិយោ ។ ទុទាសិកា ចស្ស
 សាវិកា ហោន្តិ តិហិធំ^(២) ទុទាភវសនា ព្រហ្មចារិ-
 ទិយោ ។ នោ ច ទ្ធស្ស ទុទាសិកា សាវិកា ហោន្តិ
 តិហិធំ^(៣) ទុទាភវសនា កាមភោគិទិយោ ។ ទុទា-
 សិកា ចស្ស សាវិកា ហោន្តិ តិហិធំ^(៤) ទុទា-
 ភវសនា កាមភោគិទិយោ ។ នោ ច ទ្ធស្ស
 ព្រហ្មចារិយំ ហោតិ ឥន្ទក្សេរ^(៥) ដីតត្វ វិទ្ធារិកំ
 ពហុជញ្ញំ^(៦) បុឡុក្ខតំ យាវ នៅមនុស្សហិ សុប្ប-
 កាសិតំ ព្រហ្មចារិយត្វស្ស^(៧) ហោតិ ឥន្ទក្សេ ដីតត្វ
 វិទ្ធារិកំ ពហុជញ្ញំ បុឡុក្ខតំ យាវ នៅមនុស្សហិ
 សុប្បកាសិតំ នោ ច នោ លាភក្កយសក្កប្បក្កំ
 វរ្ម័ន្តំ ព្រហ្មចារិយំ អបរិម្មវំ ហោតិ តេជន្តំ ។

១-២-៣-៤ ឧ. ម. តិហិទិយោ ។ ៥ ឧ. ឥន្ទក្សេរ ហោតិ ។ ៦ ឧ. ម. ពហុជញ្ញំ ។
 ៧ ឧ. ព្រហ្មចារិយំ ស្ស ។

សុត្តន្តបិដក ទិយនិកាយ បាដិវដ្ត

តៃសាស្តានោះ មិនមានពួកគ្រហស្ថទុបាសិកា មានសម្លៀកបំពាក់ស
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ ជាសាវិកា ។ បើសាស្តានោះ មានពួកគ្រហស្ថ
 ទុបាសិកា មានសម្លៀកបំពាក់ស ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ ជាសាវិកា ។ តៃសា-
 ស្តានោះ មិនមានពួកគ្រហស្ថទុបាសិកា មានសម្លៀកបំពាក់ស ចរិកាភ
 កាម ជាសាវិកា ។ បើសាស្តានោះ មានពួកគ្រហស្ថទុបាសិកា មាន
 សម្លៀកបំពាក់ស ចរិកាភកាម ជាសាវិកា ។ តៃព្រហ្មចារិយធម៌របស់
 សាស្តានោះ មិនមែនផ្សេងទូលាយទៅ អត់មានគោរពដឹងច្រើនក្រាស់
 ក្រែល អត់មានពួកទៅភានិមនុស្ស សម្តែងដោយប្រពៃមិនបាន បើទុក
 ជាព្រហ្មចារ្យរបស់សាស្តានោះ មិនមែនផ្សេងទូលាយទៅ មានគោរព
 ដឹងច្រើនក្រាស់ក្រែល អត់មានពួកទៅភានិមនុស្ស សម្តែងបានដោយ
 ប្រពៃ តែមិនបានដល់នូវលាភដ៏ច្រើនស្រី និងយសដ៏ច្រើនស្រី កាល
 បើផ្សេង ព្រហ្មចារ្យនោះ រហូតដល់ មិនចាំបាច់ដោយអង្គនោះទេ ។

បាលាទិតសុត្តេ សុត្តន្ត បិដកបិដក

យោគោ ច ទោ ទុទ្ធ ឯតេហិ ចេវ(១) អន្តេហិ សមម្ពាតតំ
 ព្រហ្មចរិយំ ហោតិ សត្តា ច ហោតិ ថេរោ វត្តញ្ញ
 ចិវច្ចុឡដិគោ អនុគតោ វយោអនុប្បត្តោ ថេរោ ចស្ស
 ភិក្ខុ សាវកា ហោន្តិ វិយត្តា វិធិតា វិសាវនា ។ មេ ។
 សម្មាដិហារិយំ ធម្មំ នេសេតុំ ។ មជ្ឈិមា ចស្ស
 ភិក្ខុ សាវកា ហោន្តិ ។ ឯវ ចស្ស ភិក្ខុ សាវកា
 ហោន្តិ ។ ថេរោ ចស្ស ភិក្ខុនិយោ សាវកា
 ហោន្តិ ។ មជ្ឈិមា ចស្ស ភិក្ខុនិយោ សាវកា
 ហោន្តិ ។ ឯវ ចស្ស ភិក្ខុនិយោ សាវកា ហោន្តិ ។
 ឧទាសកា ចស្ស សាវកា ហោន្តិ តិហិ ឧទាត-
 វសនា ព្រហ្មចារិណា ។ ឧទាសកា ចស្ស សាវកា
 ហោន្តិ តិហិ ឧទាតវសនា កាមភោតិណា ។
 ឧទាសិកា ចស្ស សាវកា ហោន្តិ តិហិ(២) ឧទាត-
 វសនា ព្រហ្មចារិណិយោ ។ ឧទាសិកា ចស្ស សាវកា
 ហោន្តិ តិហិ(៣) ឧទាតវសនា កាមភោតិណិយោ ។
 ព្រហ្មចរិយាស្ស ហោតិ ឥន្ទត្សេវ ដីតញ្ច វិគ្គារិកំ

• ឧ. ១០៥ ។ ២-៣ ឧ. ឧ. តិហិណិយោ ។

បាលាទិតសុត្តេ កវិសោស្តាគារិយោ ជាត្រៃវិទ្យាគ្រិដាដិ

ម្នាលពុទ្ធ កាលណាចេញព្រហ្មចារិយ ប្រកបដោយអង្គទាំងបី៖ ទាំងសាស្តា
 ក៏ដាច់រះ ជាអ្នកដឹងត្រីវិទ្យាសយ្យ ទាំងនៅជាកន្លែង ចម្រើនដោយលំដាប់
 ទាំងពួកកិច្ចជាសាវ័ក របស់ព្រះសាស្តាខាន ក៏ដាច់រះ ជាអ្នកឃ្លាស់វៃ
 កាចជីកនាំភ្លៀវក្លា ។ មេ ។ កាចសម្តែងធម៌ ព្រមទាំងបារមីយ៉ាងបាទ ។
 សាស្តាខាន មានពួកកិច្ចជាឥណ្ឌាល ជាសាវ័កផង ។ សាស្តាខាន មាន
 ពួកកិច្ចជាសាវ័កផង ។ សាស្តាខាន មានពួកកិច្ចនិពាសជាសាវ័កផង ។
 សាស្តាខាន មានពួកកិច្ចនិពាសឥណ្ឌាលជាសាវ័កផង ។ សាស្តាខាន
 មានពួកកិច្ចនិពាស ជាសាវ័កផង ។ សាស្តាខាន មានពួកគ្រហស្ថឧបាសក
 មានសម្លៀកបំពាក់ស ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារិយ ជាសាវ័កផង ។ សាស្តាខាន
 មានពួកគ្រហស្ថឧបាសក មានសម្លៀកបំពាក់ស ចរិភោគកាម ជាសាវ័ក
 ផង ។ សាស្តាខាន មានពួកគ្រហស្ថឧបាសិកា មានសម្លៀកបំពាក់ស
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារិយ ជាសាវ័កផង ។ សាស្តាខាន មានពួកគ្រហស្ថ
 ឧបាសិកា មានសម្លៀកបំពាក់ស ចរិភោគកាម ជាសាវ័កផង ។ ទាំង
 ព្រហ្មចារិយរបស់សាស្តាខាន ក៏ទាំងមូល ផ្សេងទូលាយទៅ ចានានិយោ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បារិវាសិក

ពហុជញ្ញំ ចុដ្ឋក្កតំ យាវ នេវមនុស្សេហិ សុប្បកា-
សិតំ លាភត្ថយសត្តប្បត្តញ្ច វាវន្តំ ព្រហ្មចរិយំ បរិបូរំ
ហោន្តិ គេនេន្តំ ។

[១០៥] អហំ ទោ បទ ចុទ្ធ ឯតរហិ សត្តា
លោកេ ឧប្បន្នោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ធម្មោ ច
ស្វាត្រាតោ សុប្បវេទិតោ និយ្យានិកោ ឧបសមស-
វត្តនិកោ សម្មាសម្ពុទ្ធប្បវេទិតោ វិញ្ញាបិកត្តា ច មេ
សាវកោ សទ្ធខេ តោវលញ្ច តេសំ បរិបូរំ ព្រហ្ម-
ចរិយំ អាវិកតំ ហោតិ(១) ឧត្តានិកតំ សម្ពាហបទ-
កតំ សប្បនិហិរកតំ យាវ នេវមនុស្សេហិ សុប្ប-
កាសិតំ ។ អហំ ទោ បទ ចុទ្ធ ឯតរហិ សត្តា
ថេរោ វត្តញ្ញំ ចិវ្យាធិតោ អន្តតោ វាយោអនុ-
ប្បត្តោ ។

• ១. ម. ហោតិ ១ វិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បារិវាសិក

ច្រើនគ្រាសំក្រែល ដកចវត្តករទេវភានិមមនុស្ស សវម្ពនិបាទ ដោយ
ច្រវែក តាំងបាទដល់ខ្លួនលោកជីវ្រសេវ ឱនិយសជីវ្រសេវ កាលបើផ្លូវចុះ
ព្រហ្មចារ្យនោះ ទើបឆ្មោះថា ចិវ្រសេវដោយគន្លងនោះ ។

[១០៦] ខ្មាលចុទ្ធ កិវច្យុវេនេ ភថាគភជាសាស្តា ជាអរហន្ត-
សម្មាសម្ពុទ្ធ កើតឡើងហើយក្នុងលោក តាំងធម៌លោក ភថាគភបាទ
សវម្ពនិបាទពហើយ ច្រកាសទុកច្រវែកហើយ ដាខិយ្យនិកតមិ ជាធម៌
ច្រវ្រឹក្តៅ ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ម្ខាង ជាធម៌ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធច្រកាស
ទុកហើយ តាំងពួកសាវក ក៏ភថាគភបាទពហុលំ ឱវជីនិច្ចាសៈសេចក្តីក្នុង
គ្រុនេសម្បហើយ តាំងព្រហ្មចរិយធម៌ ដ៏ចិវ្រសេវសព្វគ្រប់ ក៏ភថាគភបាទ
ធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ ដល់សាវកតាំងនោះ ធ្វើឱ្យហើយឡើង ធ្វើដោយចចេន
គ្រុនិធ្វើឱ្យជាធម៌ក្នុងជីវិតតាំងបាទ ដកចវត្តករទេវភានិមមនុស្ស សវម្ពនិ
បាទដោយច្រវែក ។ ខ្មាលចុទ្ធ កិវច្យុវេនេ ភថាគភ ក៏ជាសាស្តា ជាថេរៈ
អ្នកដឹងកម្រិ ចូសយូរ តាំងនៅវត្តន៍ ចិវ្រសេវ ដោយលំដាប់ហើយ ។

បាសទិកសុត្ត ថេរីក្កិយ វិយត្តតាម

(១០៦) សន្តិ ទោ មន មេ ទុន្ទ ឯតរហិ
 ដេវា ភិក្ខុ សាវកា ហោន្តិ(*) វិយត្តា វិធិតា វិសា-
 រតា បត្តយោគត្តោមា អលំ សមត្តាតុំ សុទ្ធិស្ស
 អលំ ឧប្បន្នំ មរឃ្យវិទំ សហជន្មន សុនិគ្គហិតំ
 ទិក្ខុហោត្តា សប្បដិហារិយំ នធម្មំ នេសេតុំ ។ សន្តិ
 ទោ មន មេ ទុន្ទ ឯតរហិ មជ្ឈិមា ភិក្ខុ សាវ-
 កា ។ សន្តិ ទោ មន មេ ទុន្ទ ឯតរហិ នវំ ភិក្ខុ
 សាវកា ។ សន្តិ ទោ មន មេ ទុន្ទ ឯតរហិ ភិក្ខុ-
 និយោ សាវិកា ។ សន្តិ ទោ មន មេ ទុន្ទ ឯតរហិ
 មជ្ឈិមា ភិក្ខុនិយោ សាវិកា ។ សន្តិ ទោ មន មេ ទុន្ទ
 ឯតរហិ នវំ ភិក្ខុនិយោ សាវិកា ។ សន្តិ ទោ មន
 មេ ទុន្ទ ឯតរហិ ឧបាសកា សាវកា តិហិ ឱនាត-
 វសនា ព្រហ្មចារិណោ ។ សន្តិ ទោ មន មេ ទុន្ទ
 ឯតរហិ ឧបាសកា សាវកា តិហិ ឱនាតវសនា
 កាមកោតិណោ ។ មេ ។ សន្តិ ទោ មន មេ ទុន្ទ ឯតរហិ

៦ ខ. ហោន្តិ ន វិស្សតិ ។

បាសទិកសុត្ត ភវិទេត្តភិក្ខុតារិយោ ជាត្តកល្យាណវិគារីន

(១០៦) ម្នាលបុគ្គ ក្នុងកាលអវ្យុវិន័យ ភវាគត មានពួកភិក្ខុ ជា
 រេរៈ ជាសាវ័ក ជាអ្នកកល្យាណវិគារីនចាំរៀន ដែលផ្លូវធម៌ក្សេមចាកយោគៈ
 កាចប្រាថ្នាចម្រុះសង្ខម្ភាន កាចសន្តិកំសន្តិទន្ធបច្ឆេវា១ ដែលកើតឡើង
 ហើយ ឲ្យជាពាក្យដែលខ្លួនសន្តិកំសន្តិទន្ធរៀបរយ ដោយពាក្យច្រកបរដោយ
 ធម៌ ហើយសម្តែងធម៌ ព្រមទាំងបាដិហារិយំបាន ។ ម្នាលបុគ្គ ក្នុង
 កាលអវ្យុវិន័យ ភវាគត មានពួកភិក្ខុជាដំណាល ជាសាវ័កផង ។
 ម្នាលបុគ្គ អវ្យុវិន័យ ភវាគត មានពួកភិក្ខុធ្វើ ជាសាវ័កផង ។
 ម្នាលបុគ្គ អវ្យុវិន័យ ភវាគត មានពួកភិក្ខុចិបាស ជាសាវ័កផង ។
 ម្នាលបុគ្គ អវ្យុវិន័យ ភវាគត មានពួកភិក្ខុធំដំណាល ជាសាវ័កផង ។
 ម្នាលបុគ្គ អវ្យុវិន័យ ភវាគត មានពួកភិក្ខុធំធ្វើ ជាសាវ័កផង ។ ម្នាល
 បុគ្គ អវ្យុវិន័យ ភវាគត មានពួកគ្រហស្ថឧបាសក មានសម្លៀក
 ចំពាក់ស ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ ជាសាវ័កផង ។ ម្នាលបុគ្គ អវ្យុវិន័យ
 ភវាគត មានពួកគ្រហស្ថឧបាសកមានសម្លៀកចំពាក់ស ចរិតភាគពាម
 ជាសាវ័កផង ។ មេ ។ ម្នាលបុគ្គ អវ្យុវិន័យ ភវាគត មានពួកគ្រហស្ថ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ សុយានិកាយ

ឧបាសិកា សាវិកា គិហិដី^(១) ឧបាសិកា កាម-
កោគិវិយោ ។ ឯតវហិ^(២) បទ មេ ចុន្ទ ព្រហ្ម-
ជវិយំ ឥន្ទ្រោ^(៣) ធិតញ្ច វិគ្គារិកំ ពហុជញ្ញំ បុប្ផក្កតំ
យាវ ទេវមនុស្សេហិ សុច្ឆកាសិតំ ។

[១០៧] យាវតា ទោ ចុន្ទ ឯតវហិ សត្តារេ
លោកេ ឧច្ឆន្ទា ។ ធាហំ ចុន្ទ អញ្ញំ ឯតំ សត្តារិមិ
សមនុបស្សមិ ឯវលាកក្កយសក្កច្ឆន្តំ យជិវិហំ ។
យាវតា ទោ បទ មេ ចុន្ទ^(៤) ឯតវហិ សង្កេ វា តលោ
វា លោកេ ឧច្ឆន្ទា^(៥) ។ ធាហំ ចុន្ទ អញ្ញំ ឯតំ
សធុរិមិ សមនុបស្សមិ ឯវលាកក្កយសក្កច្ឆន្តំ យជិវិ
ចុន្ទ កិកុសង្កេ ។ យំ ទោ តំ ចុន្ទ សម្មា វធានោ
វធម្យ សព្វាការសម្បន្នំ សព្វាការបរិច្ចរំ អន្ធនំ
អនិកំ ស្វាគ្គាតំ កេវលបរិច្ចរំ ព្រហ្មជវិយំ សុច្ឆ-
កាសិតន្តំ ។ ឥទមេវ តំ សម្មា វធានោ វធម្យ

១ ឧ. ម. គិហិវិយោ ។ ២ ឧ. ម. ឯតវហិ កោ ។ ៣ ឧ. ឥន្ទ្រា ។
៤ ឧ. យាវតា កោ បទ ។ ៥ ឧ. យាវតា កោ បទ ចុន្ទ ។ ៥ ឧ. សង្កេ វា តលោ
លេ កេ ឧច្ឆន្ទា ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ បាធិកាយ

ឧបាសិកា មានសម្លៀកបំពាក់ស ចរិកោកកាម ជាសាវិកា ។ ខ្មាលចុន្ទ
ឥន្ទ្រោនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌ចេសំភវាគត ក៏មានម្តង ផ្សាយទូលាយទៅ
មានគម្រោងជើងច្រើនគ្រាស់ក្រែល ទាំងពួកទៅកា និងមនុស្ស ក៏សម្តែង
បាន ដោយច្រៀតហើយ ។

[១០៧] ខ្មាលចុន្ទ ឥន្ទ្រោនេះ ទោះជាសាស្ត្រាទាំងឡាយក៏គ
ឡើងហើយក្នុងលោក ។ ខ្មាលចុន្ទ ភវាគត ជ្រើសរើសមិនឃើញ
សាស្ត្រាដទៃសូម្បីម្នាក់ ដែលបានដល់ខ្លួនលោកដ៏ច្រើន មិនយសដ៏ច្រើន
យ៉ាងនេះ ឲ្យដូចជាភវាគតឡើយ ។ ខ្មាលចុន្ទ ឥន្ទ្រោនេះ ទោះជា
សន្សឹក្តី គណៈក្តី ចេសំភវាគតក៏ឡើង ក្នុងលោកហើយ ។ ខ្មាលចុន្ទ
ភវាគត ជ្រើសរើសមិនឃើញសន្សឹក្តីដទៃសូម្បីមួយពួក ដែលបានដល់ខ្លួន
លោកដ៏ច្រើន មិនយសដ៏ច្រើនយ៉ាងនេះ ឲ្យដូចជាកិកុសង្កេ (ក្នុងសា-
សនានេះ) ឡើយ ។ ខ្មាលចុន្ទ បុគ្គលកាលនិយាយពាក្យណា ឲ្យច្រៀ
នោះ គួរនិយាយថា ព្រហ្មចរិយដល់ព្រមហើយ ដោយហេតុគ្រប់យ៉ាង
ចរិយាហើយ ដោយពាក្យគ្រប់យ៉ាង មិនខ្វះមិនលំស ដែលព្រះមាន
ព្រះភាគ គ្រាស់ទុកល្អហើយ ចរិយាហើយទាំងស្រុង បានច្រកសទុកល្អ
ហើយ ។ បុគ្គលកាលនិយាយឲ្យច្រៀ គួរនិយាយពាក្យនេះឯងថា

ធានាទិកសុទ្ធ រវល់បរិច្ឆារ ព្រហ្មចរិយ

សព្វាភារសម្បជំ សព្វាភារបរិច្ឆារ ។ បេ ។ សុច្ឆ-
 កាសិទ្ធិ ។ ទុទ្ធកោ សុទំ ចុទ្ធ រាមមុត្តោ ឃំ
 រាធំ កាសតិ បស្សំ ១^(១) បស្សតិ តិក្ខុ បស្សំ
 ១ បស្សតិ ។ ទុរស្ស សាទុទិសិកស្ស តលមស្ស
 បស្សតិ ធារញ្ច ទុរស្ស^(២) ១ បស្សតិ ។ ឥធំ វុទ្ធិ
 ចុទ្ធ បស្សំ ១ បស្សតិ ។ តំ ទោ បទេតំ ចុទ្ធ
 ទុទ្ធកោ រាមមុត្តោ កាសិកំ ហិធំ កម្មំ ទោធុដ្ឋិកំ
 អនវិយំ អនត្ថសញ្ញិកំ ទុរមេវ សទ្ធាយ ។ យញ្ជេតំ^(៣)
 ចុទ្ធ សម្មា វទោនោ វទេយ្យ បស្សំ ១ បស្សតិ ។
 ឥទមេវ តំ សម្មា វទោនោ វទេយ្យ បស្សំ ១ បស្ស-
 តិ ។ តិក្ខុ បស្សំ ១ បស្សតិ ។ ឃំ សព្វាភា-
 រសម្បជំ សព្វាភារបរិច្ឆារ អន្ធនំ អនិកំ ស្វា-
 ក្កាតំ កោវលបរិច្ឆារ ព្រហ្មចរិយ សុច្ឆកាសិទ្ធិ^(៤)

១ ខ. បស្ស ។ ២ ខ. ធារញ្ច ទោ ធស្ស ។ ៣ ខ. ធារញ្ច ទុរស្ស ។ ៤ ខ. យញ្ជេតំ ។ ៥ ខ. សុច្ឆកាសិទ្ធ ។

ធានាទិកសុទ្ធ ព្រហ្មចារ្យបរិច្ឆារិកំឥស

ព្រហ្មចារ្យវេទនាព្រមហិយ ដោយភារក្រច់យ៉ាង ចរិច្ចណិដោយភារ
 ក្រច់យ៉ាង ។ ចេ ។ បាប្រកាសល្អុរហិយដ្ឋរច្ឆ ។ ខ្នាលចុទ្ធ ខ្នង
 ទុកកមបុត្រ និយាយសម្តីយ៉ាងនេះថា បុគ្គលកាលឃើញ កំឡោះថា
 មិនឃើញ ។ ឃើញខ្លះក្តី ឃើញថា មិនឃើញ ។ បុគ្គលឃើញបាប
 ត្រឡប់វិញកំចិត្តភារ ដែលមុកល្អ តែមិនឃើញមុខកំចិត្តភារទេ ។
 ខ្នាលចុទ្ធ នេះឯង ដែលទុកកមបុត្រ និយាយថា បុគ្គលកាលឃើញ កំ
 ឡោះថា មិនឃើញ ។ ខ្នាលចុទ្ធ ឯពាក្យដែលទុកកមបុត្រ ពោល
 នោះ ជាពាក្យថាភាព ជាបេស្តកស្រុក ជាបេស្តបុគ្គល មិនមែន
 បេស្តព្រះអរិយៈ មិនប្រកចរដោយប្រយោជន៍ ព្រោះសំដៅកំចិត្តភារតែ
 ម្យ៉ាង ។ ខ្នាលចុទ្ធ កាលបើបុគ្គល និយាយពាក្យណា ឲ្យត្រូវវិទាន គួរ
 និយាយថា បុគ្គលកាលឃើញ កំឡោះថា មិនឃើញ ។ បុគ្គល
 កាលនិយាយឲ្យត្រូវ គួរនិយាយពាក្យនេះឯងថា បុគ្គល កាលឃើញ
 កំឡោះថា មិនឃើញ ។ បុគ្គលឃើញខ្លះក្តី ឃើញថា មិនឃើញ ។
 ពាក្យថា ព្រហ្មចារ្យវេទនាព្រមហិយ ដោយបាតក្រច់យ៉ាង ចរិច្ចណិ
 ហិយដោយភារក្រច់យ៉ាង មិនខ្លះ មិនលើស ដែលគាត់គិតសម្តែង
 ទុកល្អុរហិយ ចរិច្ចណិកំឥស បាប្រកាសល្អុរហិយ យ៉ាងនេះ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បារិវាសិក

ឥតិ ហោតំ ន បស្សតីតិ^(១) ឥនមេត្ត អបកខ្លោយ្យ ។
 ឃវន្តំ បរិសុទ្ធករំ អស្សតិ ឥតិ ហោតំ ន បស្សតីតិ^(២)
 ឥនមេត្ត ឧបកខ្លោយ្យ ។ ឃវន្តំ បរិសុទ្ធករំ អស្សតិ
 ឥតិ ហោតំ ន បស្សតិ ។ ឥនំ វុទ្ធកំ បស្សំ ន
 បស្សតីតិ ។ យំ ទោ តំ ចុន្ទ សម្មា វនមាទោ
 វនេយ្យ សព្វាការសម្បន្តំ ។ បេ ។ ព្រហ្មចរិយំ សុច្ឆ-
 កាសិកន្តិ ។ ឥនមេតំ^(៣) សម្មា វនមាទោ វនេយ្យ
 សព្វាការសម្បន្តំ សព្វាការបរិបូរំ អន្ធនំ អននិកំ
 ស្វាត្តាតំ កេវលបរិបូរំ ព្រហ្មចរិយំ សុច្ឆកាសិកន្តិ ។

(១០០៤) ឥស្សតិហ ចុន្ទ យេ តេ^(៤) មយា ធម្មា
 អភិញ្ញា ទេសិតា វត្ត សទ្ធិហោវ សន្តិធម្ម សម្មាគម្ម
 អត្តេន អត្តំ ព្យញ្ជនេន ព្យញ្ជនំ សង្កាយិត្យំ វិចិ-
 ត្យំ^(៥) យថយំនំ ព្រហ្មចរិយំ អន្ធនំយំ អស្ស ចិវដ្ឋិ-
 តិកំ វនស្សេវ^(៦) តហ្មជលហិកាយ តហ្មជលសុទាយ

១ ឥ. ហោតំ បស្សតិ ។ ២ ឥ. ន បស្សតិ ។ ៣ ឥ. និមេតំ ។ ៤ ឥ. ម.
 ១០ ។ ៥ ឥ. ម. ន វិវិកត្យំ ។ ៦ ឥ. ម. ធម្មស្ស ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បារិវាសិក

បុគ្គលមិនឃើញសេចក្តីខ្ចីផ្លូវច្នោះសោះ សមជាដកពាក្យនេះចេញ ក្នុងរឿង
 នោះ ។ បុគ្គលនោះ ថែមវាងមិនឃើញសេចក្តីខ្ចី ផ្លូវច្នោះ ព្រហ្មចារ្យ
 ខ្ចី បរិសុទ្ធត្រូវលែងយ៉ាងនេះ សមជាបញ្ចូលពាក្យនេះ ក្នុងរឿងខ្ចី ។
 បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា មិនឃើញសេចក្តីខែពាក្យថា ព្រហ្មចារ្យនោះ បរិ-
 សុទ្ធត្រូវលែងផ្លូវច្នោះ យ៉ាងនេះ ។ នេះហៅថា បុគ្គលកាលឃើញ ឈ្មោះថា
 មិនឃើញ ។ ម្ចាស់ចុន្ទ បុគ្គល កាលនិយាយពាក្យណា ឱ្យត្រូវនោះ
 គួរនិយាយថា ព្រហ្មចារ្យដល់ព្រមហើយ ដោយហេតុគ្រប់យ៉ាង ។ បេ ។
 បាទប្រកាសទុកល្អហើយ ។ បុគ្គលកាលនិយាយឱ្យត្រូវ គួរនិយាយពាក្យ
 នេះឯងថា ព្រហ្មចារ្យដល់ព្រមហើយ ដោយហេតុគ្រប់យ៉ាង បរិបូណ៌
 ហើយ ដោយការគ្រប់យ៉ាង មិនខ្វះមិនលើស ដែលតថាគត សម្តែង
 ទុកល្អហើយ បរិបូណ៌ទាំងអស់ ប្រកាសទុកល្អហើយផ្លូវច្នោះ ។

(១០០៥) ម្ចាស់ចុន្ទ ព្រាមហេតុនោះ ធម៌ទាំងឡាយណា ដែល
 តថាគត បាទប្រាសន៍នឹង សម្តែងទុកល្អហើយ ក្នុងលោកនេះ គួរឱ្យគួរ
 ទាំងអស់រួចនឹង មកប្រជុំរួបរួមផ្សំផ្គុំគ្នា ឱ្យត្រូវដោយអត្ត ព្យញ្ជនៈ
 ដោយព្យញ្ជនៈ ក្នុងធម៌នោះ ដែលជាហេតុឱ្យព្រហ្មចារ្យនេះ កាន់នៅចាំ
 បំរើរថាអស់កាលយូរ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខ

លោកានុកុម្មាយ អន្តាយ ហិកាយ សុទាយ ទេវ-
នុស្សានំ ។ កកមេ ច ភេ(១) ចុន្ត ធម្មា មយា
អភិញ្ញា ទេសិតា ។ យត្ត សត្វោហោវ សន្តម្ម សមាគម្ម
អត្តេន អត្តំ ព្យញ្ញនេន ព្យញ្ញំ សង្កាយិតត្វំ វិចារិតត្វំ
យថយំនំ ព្រហ្មចរិយំ អន្ធនិយំ អស្ស ចិវដ្ឋិតិកំ
តទស្សេវ ពហុជនហិកាយ ពហុជនសុទាយ លោ-
កានុកុម្មាយ អន្តាយ ហិកាយ សុទាយ ទេវ-
នុស្សានំ ។ សេយ្យមីនំ ។ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា
ចត្តារោ សម្មប្បដ្ឋានា ចត្តារោ វដ្ឋិមាណា បញ្ច្រៃយោនិ
បញ្ច ពលានិ សត្ត សន្តោជ្ឈង្គំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ
មត្តោ ។ វមេ ទោ ភេ ចុន្ត ធម្មា មយោ អភិញ្ញា
ទេសិតា យត្ត សត្វោហោវ សន្តម្ម សមាគម្ម អត្តេន
អត្តំ ព្យញ្ញនេន ព្យញ្ញំ សង្កាយិតត្វំ វិចារិតត្វំ យថ-
យំនំ ព្រហ្មចរិយំ អន្ធនិយំ អស្ស ចិវដ្ឋិតិកំ តទស្សេវ

។ ប. វិ. ។

ដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បី
ជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។
ខ្លាលចុន្ត ធម៌ទាំងឡាយដែលគោរព បានសម្តែងហើយដល់អ្នក ព្រោះ
សេចក្តីដឹងដ៏ក្រៃលែងនោះ តើដូចម្តេច ។ ពួកអ្នកទាំងអស់គ្រូប្រមុខនិង
មកប្រជុំគ្នាចម្រើនផ្លូវផ្ទុក ខ្លួនអង្គុយអង្គុយ ព្យញ្ញនៈដោយព្យញ្ញនៈក្នុង
ពួកធម៌លាវែលជាហេតុឲ្យព្រហ្មចារ្យនេះ កាំងនៅទុកមាំមួន បិកាវេ
អស់កាលយូរ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់
ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បីជា
ប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ពួក
ធម៌នោះ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ពួកធម៌នោះ គឺសតិប្បដ្ឋាន ៤ សម្មប្បដ្ឋាន ៤
វដ្ឋិមាណ ៤ វដ្ឋិយ ៥ ពលៈ ៥ សន្តោជ្ឈង្គ ៧ និងវាយមត្តប្រកប
ដោយអង្គ ៨ ។ ខ្លាលចុន្ត ធម៌ទាំងឡាយនេះនឹង ដែលគោរព បានក្រាស់
ដឹងសម្តែងហើយ ដែលពួកបរិសេទទាំងអស់ គ្រូប្រមុខនិង ប្រជុំគ្នាចម្រើន
ផ្លូវផ្ទុក ខ្លួនអង្គុយអង្គុយ ព្យញ្ញនៈដោយព្យញ្ញនៈ ដែលជាហេតុឲ្យ
ព្រហ្មចារ្យនេះ បិកាវេទុកមាំ កាំងនៅអស់កាលយូរ ដើម្បីជាប្រយោជន៍

ពហុជនហិតាយ ពហុជនសុខាយ លោកាទុក្ខឡាយ
អក្កាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានំ ។

(១០៧) តេសត្វ ទោ(១) ចុន្ទ សមគ្គានំ សាធា-
នមាចានំ អវិទមាចានំ សិក្ខិតត្បំ ។ អញ្ញាតរោ
សព្រហ្មចារី សង្កេត្តិ(២) ចន្ទំ កាសេយ្យ តត្រ ទេ
គុត្តាតំ ឯវមស្ស អយំ ទោ អាវុសោ(៣) ភាយស្មា
អគុក្កោវ មិច្ឆា កុណ្ណាតិ ព្យក្ខនាធិ ច មិច្ឆា
រោមេតីតិ ។ តស្ស ទេវ អភិទន្ធិតត្បំ ធម្មដិក្កោសិ-
តត្បំ ។ អទភិទន្ធិត្តា អប្បដិក្កោសិត្តា សោ ឯវមស្ស
វចនិយោ ឥមស្ស ទុ ទោ អាវុសោ អគុស្ស
ឥមាធិ(៤) ព្យក្ខនាធិ ឯតាធិ វា ព្យក្ខនាធិ កក-
មាធិ ឱចាយិកកកមិ ឥមេសំ វា ព្យក្ខនាធិ អយំ វា
អត្តោ ឯសោ វា អត្តោ កកមោ ឱចាយិកកករោ-
តិ ។ សោ ទេ ឯវ វិទេយ្យ ឥមស្ស ទោ អាវុសោ

១ ឧ. ឆ. បិ ។ ២ ឧ. ឆ. សង្ឃ ។ ៣ ឧ. ឆ. អាវុសោតិ ឧ ទិស្សតិ ។
៤ ឧ. ឆ. ធិមាធិ វា ។

ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីគុដ្ឋគ្រោះដល់សត្វ-
លោក ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បីជាច្រើនយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់
ទេវតានិមនុស្សទាំងឡាយ ។

(១០៧) ខ្នាលចុន្ទ ពួកអ្នកនោះឯង ជាអ្នកត្រូវត្រៀមគ្នា ជា
អ្នកមានចិត្តរីករាយ មិនចាស់ទង់គ្នា គប្បីសិក្សាចុះ ។ សង្ឃជា
សព្រហ្មចារីបុគ្គលណាមួយ ខំយាយធម៌ ក្នុងការខំយាយធម៌នោះ បើ
អ្នកទាំងឡាយ មានសេចក្តីយល់យ៉ាងនេះថា ខ្នាលអាវុសោ លោក
មានកាយនេះឯង កាន់យកទ្រព្យអគុស សម្តែងឲ្យព្យក្ខនៈកិទុស ។
អ្នកទាំងឡាយ មិនត្រូវត្រេកអរ មិនត្រូវហាមឃាត់គេឡើយ ។ លុះ
ពួកអ្នកមិនត្រេកអរ មិនជំទាស់ហើយ គួរខំយាយនិរិក្ខ យ៉ាងនេះថា
ខ្នាលអាវុសោ ព្យក្ខនៈទាំងនេះ ឬថា ព្យក្ខនៈទាំងនេះ របស់អគ្គនេះ
ពួកណាស្រួលជាង មួយទៀត អគ្គនេះ ឬក៏អគ្គនេះ របស់ព្យក្ខនៈពួកនេះ
អគ្គណាស្រួលជាង ។ ច្រសីនាថ្ងៃនិយាយ យ៉ាងនេះថា ខ្នាលអាវុសោ

ពាសវិកស្សន្ត សម្រេចហោរិទោ ធម្មកាសិនំ

អនុស្ស ឥតានេវ ព្យញ្ញចានិ ឱចាយិកតករិ យានិ
ថេវ^(១) ឯតានិ ឥទេសិ ព្យញ្ញចានំ អយមេវ អន្តោ
ឱចាយិកតករោ យោ ថេវ^(២) ឯសោតិ ។ សោ
ថេវ ឧស្សាទេតព្វោ ន អប្បសាទេតព្វោ ។ អនុស្សា-
ទេត្វា អនប្បសាទេត្វា^(៣) ស្មេវ^(៤) សាទុកំ សញ្ញា-
បេតព្វោ តស្ស ច អនុស្ស តេសត្វ ព្យញ្ញចានំ
និសន្និយា ។

(១០០) អចំរោចិ ចេ ទុន្ត សម្រេចហោរិ សង្ឃ^(៥)
ធម្មំ ភាសេយ្យ តត្រ ចេ តុម្ពាតំ វិវេស្ស អយំ
ទោ អាយស្ម អត្តញ្ញិ^(៦) ទោ មិច្ឆា តណ្ហាតិ
ព្យញ្ញចានិ សម្មា រោបេតិទិ ។ តស្ស ថេវ អភិ-
នន្ទិកតំ ធម្មដិក្កោសិកតំ ។ អនកិធន្តិក្វា អប្ប-
ដិក្កោសិក្វា សោ វិវេស្ស វចនិយោ ឥទេសំ ទុ ទោ
អាវុសោ ព្យញ្ញចានិ អយំ វា អន្តោ ឯសោ វា អន្តោ

១- ២ ឆ. យញ្ជោ ។ ៣ ឆ. ឧស្សាទេត្វោ ៤ ឆ. ឧស្សាទេត្វោ ។ អនុស្សាទេត្វោ
អនប្បសាទេត្វោ ។ ៥. ឆ. អប្បសាទេត្វោ ។ ៦ ឆ. សោ ។ ៧ ឆ. ឆ. សង្ឃ ។
៨ ឆ. ឆ. អត្តំ ហិ ។

ពាសវិកស្សន្ត ធម្មកាសិនេវសង្ឃកាសាប្បហ្មតិ

ពួកព្យញ្ញនៈនេះឯង របស់អន្តនៈ ជាព្យញ្ញនៈស្រួលជាងអន្តនៈឯង
របស់ពួកព្យញ្ញនៈខ្លះ ជាអន្តស្រួលជាង ។ ក៏មិនត្រូវលើក មិនត្រូវ
បង្ហាច់គេឡើយ ។ លុះមិនលើក មិនបង្ហាច់គេហើយ គួរពន្យល់រក
ដោយស្រួលចូល ដើម្បីចាំទុកនូវអន្តនៈ និងពួកព្យញ្ញនៈនោះ ។

(១១០) ម្នាលចុន្ត ចើសន្តិជាសម្រេចហោរិវិវេ វិយាយធមិ ក្នុង
ការវិយាយនោះ ចើអ្នកវិនិច្ឆ័យ មានសេចក្តីយល់យ៉ាងនេះថា លោក
មានកាយនេះឯង កាន់យកនូវអន្តទុស (តែ) សម្តែងព្យញ្ញនៈវិនិ-
ច្ឆាយត្រូវ ។ អ្នកវិនិច្ឆ័យ ក៏មិនត្រូវប្រកាស មិនត្រូវជំពាស់គេ
ឡើយ ។ លុះមិនប្រកាស មិនជំពាស់ហើយ ត្រូវវិយាយនឹងគេ
យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោ អន្តនៈ ឬអន្តខ្លះ របស់ពួកព្យញ្ញនៈទាំងនេះ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ បាដិកវគ្គ

កកខោ ឱចាយិកកករោតិ ។ សោ ទេ ឯវំ វិទេយ្យ
ឥមេសំ ទុ ទោ^(១) ភាវុសោ ព្យញ្ញនាចំ អយមេវ
អត្តោ ឱចាយិកកករោ យោ ទេវ ឯសោតិ ។ សោ
ទេវ ទុស្សនេតព្វោ ន អប្បសានេតព្វោ ។ អទុស្ស-
នេត្វា អនប្បសានេត្វា ស្មេវ សាទុកំ សញ្ញាបេតព្វោ
តស្ស ច អត្តស្ស ចិសន្តិយា ។

(១១១) អបរោចិ ទេ ទុន្ត សព្វញ្ញនាវិ សាវ្យ្ក^(២)
នម្មំ កាសយ្យ តត្រ ទេ តុញ្ញកំ ឯវមស្ស អយំ ទោ
អាយស្មា អត្ថំ ហិ ទោ សម្មា តណ្ហាតិ ព្យញ្ញនាចិ
មិច្ឆា រោបេតីតិ ។ តស្ស ទេវ អភិទន្ធិតត្ថំ ធម្ម-
ដិក្កាសិតត្ថំ ។ អនភិទន្ធិត្វា អប្បដិក្កាសិត្វា សោ
ឯវមស្ស វិទេវិយោ ឥមស្ស ទុ ទោ ភាវុសោ អត្តស្ស
ឥមាទេវ^(៣) ព្យញ្ញនាចិ ឯកាចំ ភិ ព្យញ្ញនាចិ កក-
ខោចិ ឱចាយិកកករោតិ ។ សោ ទេ ឯវំ វិទេយ្យ
ឥមស្ស ទុ ទោវុសោ អត្តស្ស ឥមាទេវ ព្យញ្ញនាចិ

* ១. ឥមេសំ រោ ។ ២. រោសំ រោ ។ ៣. ឧ. ប សង្ខេ ។ ៤. ឧ. ឥមាចិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិកាយ បាដិកវគ្គ

អត្តណាស្រ្តលដានី ។ ប្រសិនបើវគ្គនិយាយ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភាវុសោ
អត្តនេះឯង របស់ពួកព្យញ្ញនៈពួកនេះ ជាអត្តស្រ្តលដានី ។ អ្នកទាំងឡាយ
មិនត្រូវលើក មិនត្រូវបង្ហាញឯកទ្រឹយ ។ លុះមិនបាទលើក មិនបាទ
បង្ហាញហើយ គួរពន្យល់គេដោយស្រ្តលចូល ដើម្បីចាំទុកនូវអត្តនោះ ។

(១១១) ម្ចាស់ចុន្ត ចើសន្និជាសព្វញ្ញនាវិដវិទេវិច ឱយាយធម៌ ក្នុង

ការនិយាយនោះ ចើអ្នកទាំងឡាយ មានសេចក្តីយល់យ៉ាងនេះថា រលក
មានអាយុនេះឯង កាន់យកនូវអត្តត្រូវ (វិភ) សម្តែងនូវព្យញ្ញនៈទុស ។
អ្នកទាំងឡាយមិនត្រូវត្រេកអរ មិនត្រូវជំពាស់គេឡើយ ។ លុះមិនត្រេក-
អរ មិនជំពាស់ហើយ ត្រូវនិយាយនឹងនិយោគនេះថា ម្ចាស់ភាវុសោ ពួក
ព្យញ្ញនៈនេះ ឬពួកព្យញ្ញនៈខ្លះ របស់អត្តនេះ ពួកណាស្រ្តលដានី ។ ចើ
គេនិយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភាវុសោ ពួកព្យញ្ញនៈនេះឯង របស់អត្តនេះ

បាសាទិកសុត្តន្ត សម្រាប់បិណ្ឌ ឧទ្ធការិយ

ឱតាយិកតករាធិ យាធិ ខេវ ឯតាធិតិ ។ សោ ខេវ
ឧស្សាទេតតោ ន អប្បសាទេតតោ ។ អនុស្សាទេ-
ត្វា អនប្បសាទេត្វា ស្សវ សាទុកំ សញ្ញាបេតតោ
តេសំយេវ ឡក្ខណាធំ ធិសន្តិយា ។

(១០២) អបរោចិ ទេ ទុទ្ធ សម្រាប់បិណ្ឌ(១)
ធម្មំ ការសេយ្យ គត្រ ទេ តុម្ពាតំ ឯវមស្ស អយំ ទោ
អាយស្មា អត្តញ្ញោវ សម្មា កណ្ណាតិ ឡក្ខណាធិ សម្មា
រោបេតិ ។ តស្ស សាទុតិ កាសិតំ អភិទទ្ធិតត្ថំ
អនុមោធិតត្ថំ ។ តស្ស សាទុតិ កាសិតំ អភិទទ្ធិត្វា
អនុមោធិត្វា សោ ឯវមស្ស វរធិយោ លាភា ទោ
អារុសោ សុលទ្ធិ ទោ អារុសោ យេ មយំ អាយ-
ស្មន្តំ តាធិសំ សម្រាប់បិណ្ឌ សវស្សាម(២) ឯវ អត្ត-
បេតិ ឡក្ខណុបេតតិ(៣) ។

១ ខ. ឧ. សង្ខេ ។ ២ ខ. ឧ. បស្សាម ។ ៣. ខ. អនុបេតិ ឡក្ខណុបេតិ ។

បាសាទិកសុត្តន្ត ឧទ្ធការិយរបស់សម្មាសម្ពុទ្ធសម្រាប់

ជាព្យាគ្គនៈស្រួលយ៉ាង ។ អ្នកទាំងឡាយ មិនត្រូវលើក មិនត្រូវបង្កើត
គេឡើយ ។ លុះមិនលើក មិនបង្កើតហើយ គួរពន្យល់គេដោយ
ស្រួលមូល ដើម្បីបំបាត់កង្វះក្នុងព្យាគ្គនៈនោះ ។

(១១២) ម្ចាស់ទុទ្ធ ចើសឱ្យជាសម្រាប់បិណ្ឌទៀត និយាយ
ដល់ ភ្នំការិយាយនោះ ចើអ្នកទាំងឡាយ មានសេចក្តីយល់យ៉ាងនេះ
ថា លោកមានកាយនេះ កាន់យកនូវអត្ត ក៏ត្រឹមត្រូវ សម្តែងនូវពួក
ព្យាគ្គនៈ ក៏ត្រឹមត្រូវ ។ អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវត្រេកអរ ត្រូវអនុមោទនា
ចំពោះភាសិតរបស់ភិក្ខុនោះថា សាទុ ដូច្នោះ ។ លុះត្រេកអរ អនុ-
មោទនា ចំពោះភាសិតរបស់ភិក្ខុនោះថា សាទុ ដូច្នោះហើយ ត្រូវនិយាយ
នឹងភិក្ខុនោះយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អារុសោ ជាលោករបស់ពួកយើង ម្ចាស់
អារុសោ ពួកយើង ទានស្រួលហើយ ពួកយើងលើកនូវលោកមាន
កាយថា សម្រាប់បិណ្ឌ ក៏ដូចជាលោក ដែលជាអ្នកដឹងច្បាស់នូវអត្ត
ដឹងច្បាស់នូវព្យាគ្គនៈយ៉ាងនេះ ។

(១១៣) ន វេ អហំ^(១) ទុន្ធ និដ្ឋនម្មិកានំយេវ
 អាសវានំ សំវាយ ធម្មំ នេសេមិ ន បដាហំ ទុន្ធ
 សម្បវាយិកានំយេវ អាសវានំ បដិយាតាយ ធម្មំ នេ-
 សេមិ និដ្ឋនម្មិកានំ ចេវហំ^(២) ទុន្ធ អាសវានំ សំវ-
 ាយ ធម្មំ នេសេមិ សម្បវាយិកានំ ច អាសវានំ
 បដិយាតាយ ។ គស្មានិហ ទុន្ធ យំ វេ មយា ចិវំ
 អនុញ្ញាតំ អលំ វេ តំ យាវនេវ សិគស្ស បដិយា-
 តាយ ឧស្តាស្ស បដិយាតាយ ធិសមគសវាតា-
 តបសិវិសថសម្មស្សានំ បដិយាតាយ យាវនេវ ហិវិ-
 កោមិនប្បដិច្ចាននត្ថំ យោ វេ មយា មិណ្ឌាចារតា
 អនុញ្ញាតោ អលំ វេ សោ យាវនេវ ឥឧស្ស កា-
 យស្ស មិគិយា យាបទាយ វិហិសុបរតិយា^(៣) ព្រហ្ម-
 ចរិយានុក្កហាយ ឥតិ បុកណាញ វេនំ បដិហន្តិមិ

១ ខ. វេ អហំ ។ ២ ឧ. ទុន្ធម្មិកានំយេវ ។ ៣ ខ. វិហិសុបរតិយា ។

(១១៤) ខ្នាលបុន្ធ ភវាគគមិនសម្ព័ន្ធនមិ ដើម្បីកំណត់ខ្លួនភាសាវៈ
 ចាំនិច្ចាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្ន តែមួយយ៉ាង ដល់ភ្នាក់ងារ
 ទេ ខ្នាលបុន្ធ ភវាគគមិនសម្ព័ន្ធនមិ ដើម្បីកម្ចាត់បង់ ខ្លួនភាសាវៈ
 ចាំនិច្ចាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងលោកមានមុខ ប៉ុណ្ណោះទេ ខ្នាលបុន្ធ
 ភវាគគសម្ព័ន្ធនមិ ដើម្បីកំណត់ខ្លួនភាសាវៈចាំនិច្ចាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ
 ក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ដើម្បីកម្ចាត់បង់ខ្លួនភាសាវៈចាំនិច្ចាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ
 ក្នុងលោកមានមុខផង ។ ខ្នាលបុន្ធ ព្រោះហេតុដូច្នោះ ចិវិណាដែល
 ភវាគគបានអនុញ្ញាតហើយ ដល់អ្នកចាំនិច្ចាយ ចិវិណោះ ក៏សមគួរ
 ដល់អ្នកចាំនិច្ចាយ ដើម្បីការពារខ្លួនគ្រឿងកំណត់ ដើម្បីការពារខ្លួនកម្ពុជា ដើម្បី
 ការពារខ្លួនសម្ព័ន្ធសរុប មូស ឡលំ កម្ពុជា មិនព្រួយ ព្រួយ ព្រួយ
 ចាំនិច្ចាយប៉ុណ្ណោះ ចាំនិច្ចាយចាំនិច្ចាយវៈ ជាគ្រឿងញ៉ាំងសេចក្តី
 អៀនខ្មាសឱ្យកម្រើកប៉ុណ្ណោះឯង ចង្អុលចំណុចបុគ្គលណា ដែលភវាគគ
 បានអនុញ្ញាតហើយ ដល់អ្នកចាំនិច្ចាយ ចង្អុលចំណុចបុគ្គលនោះ ក៏គួរ
 ដល់អ្នកចាំនិច្ចាយ ដើម្បីគ្រាន់តែឱ្យកាយនេះ កាំងទៅបាន ប្រព្រឹត្ត
 ទៅបាន ដើម្បីកម្ចាត់បង់ ខ្លួនសេចក្តីលំបាក ដើម្បីអនុគ្រោះដល់ព្រហ្ម-
 ហារ្យ ដើម្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា អាត្មាគ្រឿងនឹងចំបាក់ ខ្លួនវាទោចាសផង

បាលាទិកស្មុគ្រ បិរយ្យាយា វិស្សាឌុវានំ

ទេវញ វេទនំ ឈ ឧប្បនេស្សាមិ យាត្រា ច ទេ កវិស្សតិ
 អនុជ្ជតា ច ជាសុវិហារោ ចាតិ យំ វេ មយា
 សេនាសនំ អនុញ្ញាតំ អលំ វេ តំ យាវទេវ សិ-
 កស្ស បដិយាតាយ ឧល្ហាស្ស បដិយាតាយ ខំស-
 មកសវកាតបសិរិសបសម្មស្សានំ បដិយាតាយ យា-
 វទេវ ឧតុបវិស្សយវិចោទនំ បដិសល្លាជានមត្តំ យោ
 វេ មយា តិណធម្មទ្ធីយកេសដ្ឋបវិក្ការោ អនុញ្ញាតោ
 អលំ វេ សោ យាវទេវ ឧប្បន្ទានំ វេយ្យាណធិកានំ
 វេទនានំ បដិយាតាយ អព្យាបដ្ឋ្ឋបវមតាយាតិ ។

បាលាទិកស្មុគ្រ កាប្រង់អន្តោកច្ចយ មាធមិវ្យុប្បយដានីម

ពាំងមិនឲ្យវេទនាថ្មីកើតឡើងបានជនី ការប្រព្រឹត្តទៅ (ខែវិយោចបពាំង៤
 ក្តី) សេចក្តីមិនមានវេទនាថ្មី ការនៅសប្បាយក្តី នឹងមានដល់ភាគអញ
 (ដោយការចរិភោគ ខ្លួនឯងចំណូលបាននេះ) ចិសេនាសនៈណា ដែល
 គថាគរបានអនុញ្ញាតហើយ ដល់អ្នកពាំងឡាយ ចិសេនាសនៈនោះ
 សមគួរ ដល់អ្នកពាំងឡាយ ដើម្បីការពារខ្លួនគ្រដាក់ ដើម្បីការពារ
 ខ្លួនកម្ពុត ដើម្បីការពារខ្លួនសម្ព័ស្សរាបាម មូស ខ្យល់ កម្ពុតវិជ្ជុនិក
 ពស់តូច ពស់ធំពាំងឡាយប៉ុណ្ណោះ ដើម្បីចរិភោគនៃខ្លួនគ្រដល់ក្រវាយ
 ដែលភិតភ័យផ្លូវ កតិម្យសម្លឹងទៅ ក្នុងកម្មវង្សប៉ុណ្ណោះឯង គ្រឿងបិក្ខុការ
 ជាទិក្យាខ្លួនជីវិត គឺ ញ៉ាំងច្រើន ដល់អ្នកជំនីណា ដែលគថាគរ
 បានអនុញ្ញាតហើយ ដល់អ្នកពាំងឡាយ គ្រឿងបិក្ខុការជាទិក្យាខ្លួនជីវិត
 គឺ ញ៉ាំងច្រើនដល់អ្នកជំនីនោះ សមគួរដល់អ្នកពាំងឡាយ ដើម្បី
 ការពារខ្លួនវេទនាពាំងឡាយ ដែលចៀកចៀនវេទនា ។ ដែលកើតឡើង
 ហើយ ដើម្បីប្រាសចាកទុក្ខភ្នាំង ជាធម្មតា ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បារិវាទ

[១១៤] យ៉ាង ទោ បទេតំ ចុទ្ធ វិជ្ជតិ យំ អញ្ញតិក្ខិយា
 បរិព្វាជកា ឯវំ វទេយ្យំ សុខល្លិកាទុយោកអទុយុត្តា
 សមណា សក្យមុត្តិយា វិហារន្តិកិ ។ ឯវំ វទនាតា(១)
 ចុទ្ធ អញ្ញតិក្ខិយា បរិព្វាជកា ឯវំ វទស្ស វចនិយា
 កតតោ សោ អាវុសា សុខល្លិកាទុយោកោ សុខល្លិ-
 កាទុយោកាមិ ហិ តព្វ អទេកវិហិតា ពានប្បការ-
 កាតិ ។ ចត្តារោមេ ចុទ្ធ សុខល្លិកាទុយោកា ហីនា
 កម្មា ចោចុទ្ធិកា អទរិយា អទតុសញ្ញិតា ន និព្វិ-
 តាយ ន វិភាយ ន និរោជាយ ន ឧបសមាយ ន
 អភិញ្ញាយ ន សម្មោជាយ ន និព្វាជាយ សំវត្តន្តិ ។
 កតតោ ចត្តារោ ។ ឥធិ ចុទ្ធ ឯកោច្ឆា កាលោ
 ចាលោ វទិត្វា អត្តាចំ សុខេតិ បិណតិ អយំ
 បមទោ សុខល្លិកាទុយោកោ ។ មុន ចបរំ ចុទ្ធ

១ ឧ. ម. វេ វិហិតា ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បារិវាទ

[១១៤] ម្ចាស់ចុទ្ធ ហេតុជាទីកំផរមនីមានយ៉ាងនេះ គឺ ពួក
 ចំព្វាជក ជាអន្យតិយ(១) សមថជាខំយាយយ៉ាងនេះថា ពួកសមណ-
 សក្យមុត្តិយ៍ជាអ្នកប្រកចរឿយ ។ ក្នុងសុខល្លិកាទុយោក (ប្រកចខ្លួនឱ្យ
 ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងការស្រួល) ។ ម្ចាស់ចុទ្ធ កាលបើពួកចំព្វាជក ជាអន្យ-
 តិយខំយាយយ៉ាងនេះ ត្រូវអ្នកទាំងឡាយខំយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់
 អាវុសា សុខល្លិកាទុយោកនោះ ដូចម្តេចខ្លះ ព្រោះថា សុខល្លិកាទុយោក
 មានច្រើន មិនមែនតែមួយ មានប្រការផ្សេង ៗ ។ ម្ចាស់ចុទ្ធ សុខល្លិកា-
 ទុយោកនេះ មាន ៤ ជាបេសំថោកខាប ជាបេសំអ្នកស្រុក ជាបេសំ
 បុប្ផន មិនមែនជាបេសំព្រះអរិយៈ មិនមែនប្រកចដោយប្រយោជន៍
 មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីឡើយណាយ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តី
 ប្រាសហាកាតៈ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីលក់ទុក មិនប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ម្តង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីជីវិតក្រៅលើ មិន
 ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីគ្រាស់ជីវិត មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះនិព្វាន ។
 សុខល្លិកាទុយោក ៤ យ៉ាងនោះ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ចុទ្ធ ផនោលខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ សម្លាប់សត្វទាំងឡាយ ហើយធ្វើខ្លួនឱ្យបានសុខ ឱ្យបាន
 ពាក់ព័ន្ធ នេះឈ្មោះថា សុខល្លិកាទុយោក ទី ១ ។ ម្ចាស់ចុទ្ធ មួយទៀត

១ សំនោនិលំចេលទ្ធិនិទេព្យាព្រះពុទ្ធសាសនា ។

បាសទិកសុត្ត ចន្ទវេទ សុទ្ធិកុណយោគ

ឥនេកាទ្វា អនិច្ចំ អាទិយេន្ទា អត្តានំ សុទេតិ
 បិណេតិ អយំ ធុតិយោ សុទ្ធិកុណយោគោ ។ បុណ
 ធម៌ ចុន្ទ ឥនេកាទ្វា ធុសា កណិទ្វា អត្តានំ សុទេតិ
 បិណេតិ អយំ ធុតិយោ សុទ្ធិកុណយោគោ ។
 បុណ ធម៌ ចុន្ទ ឥនេកាទ្វា បញ្ចហិ កាមតុ-
 ណេហិ សមប្បិទោ សមន្តិក្ខតោ បរិចារេតិ^(១) អយំ
 ធុតុត្តោ សុទ្ធិកុណយោគោ ។ ឥមេ ទោ ចុន្ទ
 ធុត្តារោ សុទ្ធិកុណយោគោ ហីនា កម្មា ទោដុដ្ឋ-
 ធិកា អនិយា អនត្តសញ្ញិតា ន និព្វិទាយ ន
 វិរកាយ ន និរេទាយ ន ឧបសមាយ ន អភិញ្ញាយ
 ន សារម្ពាទាយ ន និព្វាទាយ សំវត្តន្តំ ។ ហំនំ ទោ
 បនេតំ ចុន្ទ វិជ្ជតិ យំ អញ្ញតិគ្គិយា បរិព្វាជកា

១. បរិវេសិ ។

បាសទិកសុត្ត សុទ្ធិកុណយោគ ៤ យ៉ាង

ជនពាលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ កាន់យកខ្លួនក្រុំជលរកមិនបានឲ្យហើយ
 ធ្វើខ្លួនឲ្យបានសុខ ឲ្យបានធាត់ធំ នេះឈ្មោះថា សុទ្ធិកុណយោគ
 ទី ២ ។ ខ្នាលចុន្ទ មួយទៀត ជនពាលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ពោល
 ពាក្យធុសាវេទ ហើយធ្វើខ្លួនឲ្យបានសុខ ឲ្យបានធាត់ធំ នេះឈ្មោះថា
 សុទ្ធិកុណយោគ ទី ៣ ។ ខ្នាលចុន្ទ មួយទៀត ចក្ខុលពួកខ្លះក្នុង
 លោកនេះ ជាអ្នកវត្តកស្កប់ស្កល់ បម្រើដោយភាគគុណវិនិច្ឆ័យ នេះ
 ឈ្មោះថា សុទ្ធិកុណយោគ ទី ៤ ។ ខ្នាលចុន្ទ សុទ្ធិកុណយោគ ៤
 យ៉ាងនេះឯង ជាធម៌ចោកចាច ជាចេស្តស្រុក ជាចេស្តបុគ្គល
 មិនមែនចេស្តព្រះអរិយៈ មិនមែនច្រកចេដោយច្រយោជន៍ មិនច្រព្រឹត្ត
 ទៅ ដើម្បីសេចក្តីឡើយណាយ មិនច្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីប្រាសចាក
 ពនៈ មិនច្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីរលក់ខ្ពុត មិនច្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តី
 ស្ងប់ស្ងាច់ មិនច្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីជីវិតព្រលឹង មិនច្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីសេចក្តីប្រាសជីវិត មិនច្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះនិព្វានទេ ។ ខ្នាលចុន្ទ
 ហេតុជាទីកាំង វេមនិទាន យ៉ាងនេះ គឺពួកបរិព្វាជក ជាអនុកិរិយ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាណិកវគ្គ

ឯវំ វនេយ្យំ^(១) វនេ ចត្តារោ សុខល្មិតានុយោគ
អនុយ្យត្តា សមណា សក្យបុត្តិយា វិហារន្តិកំ ។ តេ
រោ មា^(២) ហោវន្តិស្ស វចនីយោ ន តេ រោ^(៣) សម្មា
វនមាតា វនេយ្យំ ន អញ្ញាចិក្ខេយ្យំ តេ រោ^(៤) អ-
សតា អក្កតេន ។

(១១៩) ចត្តារោមេ ចុទ្ធ សុខល្មិតានុយោគា
ឯកាន្តំ ចិត្តិណយ^(៥) វិរាគាយ និរោធាយ ឧប-
សមាយ អភិញ្ញាយ សម្មាណាយ ចិត្តាណាយ
សំវត្តន្តំ ។ កកមេ ចត្តារោ ។ វនេ ចុទ្ធ^(៦)
វិវិទ្ធោ កាមេហិ វិវិទ្ធ អកុសលេហិ ធម្មេហិ
សវិត្តក្កំ សវិចារំ វិវេកាជំ បីតិសុខំ បមមំ ណាចំ^(៧)
ឧបសម្មជ្ជំ វិហារតិ អយំ បមមោ សុខល្មិតា-
នុយោគោ ។ បុន ធមរំ ចុទ្ធ កិក្ខុ វិត្តក្កវិចារាចំ
វុបសមា ។ បេ ។ ទុតិយំ ណាចំ^(៨) ឧបសម្មជ្ជំ
វិហារតិ អយំ ទុតិយោ សុខល្មិតានុយោគោ ។

១ ខ. អញ្ញាចិក្ខិយា ឯវំ ចុរេយ្យំ ។ ២ ខ. តេ មា ។ ៣-៤ ខ. រោ តេ ។
៥ ខ. ម. ឯកាន្តិកិយាយ ។ ៦ ខ. ម. វនេ ចុទ្ធ កិក្ខុ ។ ៧ ខ. យវេជ្ជានំ ។
៨ ខ. វុវិយជ្ជានំ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាណិកវគ្គ

សមមេធិយាយយ៉ាងនោះថា ពួកសមណសក្យបុត្តិយ៍ ជាអ្នកច្រកច្រឡើយ ។
ខ្លួនសុខល្មិតានុយោគទាំង ៤ នេះ ។ អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវនិយាយតបទៅ
នឹងពួកបរិព្វាជកនោះថា ពួកលោកកុំនិយាយយ៉ាងនោះ ឯពួកបរិព្វាជក
ទាំងនោះ មិនមែននិយាយ ដោយត្រឹមត្រូវនឹងពួកអ្នកទេ ពួកបរិព្វាជក
ទាំងនោះ មិនច្រឡំច្រឡំពួកអ្នក ដោយពាក្យមិនមែន ដោយពាក្យ
មិនពិតទេ ។

(១១៨) ម្ចាស់ចុទ្ធ សុខល្មិតានុយោគនេះមាន ៤ ប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីសេចក្តីឡើយណាយ ដើម្បីសេចក្តីប្រាសចាកភក្តៈ ដើម្បីសេចក្តី
រំលត់ទុក ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាប់ ដើម្បីសេចក្តីដឹងក្រែលនិ ដើម្បី
សេចក្តីត្រាស់ដឹង ដើម្បីប្រារទិញ្ចានដោយពិត ។ សុខល្មិតានុយោគ ៤
យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ចុទ្ធ ភិក្ខុភ្នំសាសនានេះ ស្ងាត់ស្រឡះចាក
កាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ស្រឡះចាកធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសល ដល់ខ្លួន
ចម្រើន ដែលច្រកច្រឡើយវិញ្ញៈ វិចារៈ មានបីកិច្ចនិស្សៈដែលកើតពី
សេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ (ជាតាម្មណ៍) នេះឈ្មោះថាសុខល្មិតានុយោគទី ១ ។
ម្ចាស់ចុទ្ធ មួយទៀត ប្រារសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់វិញ្ញៈ និងវិចារៈទាំងឡាយ
។ បេ ។ ភិក្ខុដល់ខ្លួនទុកិយជ្ជាន នេះឈ្មោះថា សុខល្មិតានុយោគទី ២ ។

បាសទិកសូត្រ ចត្តារោ សុខល្លិកានុយោគ

បុន ចេវំ ចុន្ទ កិក្ខុ បីតិយា ច វិរាគា ។ មេ ។
 តតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ អយំ តតិយោ
 សុខល្លិកានុយោគោ ។ បុន ចេវំ ចុន្ទ កិក្ខុ
 សុខស្ស ត បហាណ ទុក្ខស្ស ច បហាណ ។ មេ ។
 ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ អយំ ចតុត្តា
 សុខល្លិកានុយោគោ ។ ឥមេ ទោ ចុន្ទ ចត្តារោ
 សុខល្លិកានុយោគា វិកត្តំ ចិញ្ចិទាយ វិរាគាយ
 ចិរេនាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ
 ចិញ្ចានយ សំវត្តន្តិ ។ ហំ ទោ បទេតំ ចុន្ទ
 វិជ្ជតិ យំ អញ្ញតិក្ខិយា បរិព្វាជកា វិវ វទេយ្យំ
 ឥមេ ទោ ចត្តារោ^(១) សុខល្លិកានុយោគោ អនុយុត្តា
 សមណា សក្សបុត្តិយា វិហារន្តិតិ ។ តេ វេ វិវត្តិស្ស^(២)
 វចនិយា សម្មា តេ វេ^(៣) វទេនាណ វទេយ្យំ ធន
 តេ វេ^(៤) អញ្ញចិក្ខេយ្យំ អសតា អក្ខតេន ។

១ ខ. ខ. ឆិម ចត្តារោ ។ ២ ខ. តេ វិវត្តិស្ស ។ ៣-៤ ខ. វេ ។

បាសទិកសូត្រ សុខល្លិកានុយោគ ២ ឃាំង

ម្នាលចុន្ទ មួយទៀត ព្រោះឆ្លើយណាយចាកបីតិ ។ មេ ។ កិក្ខុដល់
 ខ្លឹមភិយជ្ជកម ខេរឈ្មោះថា សុខល្លិកានុយោគ ទី ៣ ។ ម្នាល
 ចុន្ទ មួយទៀត ព្រោះលះចង់ខ្លួនសុខផល លះចង់ខ្លួនចុកផល ។ មេ ។
 កិក្ខុដល់ខ្លួនចុកផ្លូវ ខេរឈ្មោះថា សុខល្លិកានុយោគ ទី ៤ ។ ម្នាល
 ចុន្ទ សុខល្លិកានុយោគទាំង ៤ យ៉ាងនេះឯង ទើបប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
 សេចក្តីឆ្លើយណាយ ដើម្បីសេចក្តីប្រាសចាកពតៈ ដើម្បីសេចក្តីលេក់
 ទុក្ខ ដើម្បីសេចក្តីម្នាច់ ដើម្បីសេចក្តីដំនិតក្រវលន ដើម្បីសេចក្តី
 ក្រាស់ដីដី ដើម្បីព្រះចិត្តាន ដោយចំណែកមួយ ។ ម្នាលចុន្ទ ហេតុ
 ជាទីតាំងវិមនិមាន យ៉ាងនេះ គឺពួកចរិព្វាជក ជាអនុវត្តិយ សមជា
 ខំយាយយ៉ាងនេះថា ពួកសមណៈ ជាសក្សបុត្តិយ ជាអ្នកច្រកចរឿយ
 ខ្លួនសុខល្លិកានុយោគទាំង ៤ យ៉ាងនេះឯង ។ ពួកអ្នកទាំងឡាយ គួរ
 ខំយាយទៅ ខឹងពួកចរិព្វាជកទាំងនោះថា យ៉ាងហ្នឹងហើយ ពួកអោល
 ខំយាយឱ្យអ្នកទាំងឡាយ រហូតដល់ ខំយាយដោយក្រូ ពួកគេមិនមែន
 ខំយាយបង្កើតអ្នកទាំងឡាយ ដោយមិនមានវិមន ដោយមិនពិគរ ។

សុត្តន្តបិដក វិមលកាយស្ស បាឡិកា

(១១៦) ហ្នំ ទោ បទេតំ ទុទ្ធ វិជ្ជតិ យំ អញ្ញ-
 តិគ្គិយា បរិញ្ញាជកា ឯវំ វិទេយ្យំ ឥមេ បទាវុសា
 ចត្តារោ សុខស្មិកាទុយោគេ អនុយុត្តានំ វិហារតំ
 កកតិ ផលានំ កកតានិសំសា ខាដិកត្តាតិ ។
 ឯវំវាទិយោ ទុទ្ធ អញ្ញតិគ្គិយា បរិញ្ញាជកា ឯវមស្ស
 វចនិយោ ឥមេ ទោ អាវុសោ ចត្តារោ សុខស្មិកា-
 ទុយោគេ អនុយុត្តានំ វិហារតំ ចត្តាវិ ផលានំ ចត្តារោ
 អាទិសំសា ខាដិកត្តា ។ កកតមេ ចត្តារោ ។
 ឥហាវុសោ កិក្កុ តិណ្ណំ សញ្ញាជនានំ បរិក្ខុយា
 សោភាបន្នោ ហោតិ អវិជិតាតទន្នោ ធិយតោ សម្ពោ-
 ធិមកយនោ ឥទំ បមមំ ផលំ បមមោ អាទិសំ-
 សោ ។ មុន ចបរំ អាវុសោ កិក្កុ តិណ្ណំ
 សញ្ញាជនានំ បរិក្ខុយា រកនោសមាហានំ ក-
 ទុត្តា សកនាតាមី ហោតិ សតិទេវ ឥមំ លោកំ
 អាតត្វា ទុក្ខស្សន្តំ តារោតិ ឥទំ ទុតិយំ ផលំ
 ទុតិយោ អាទិសំសោ ។ មុន ចបរំ អាវុសោ កិក្កុ

សុត្តន្តបិដក វិមលកាយ បាឡិកា

[១១៦] ម្ចាស់ចុន្ទ ហេតុជាទីភាំង វេមនីមានយ៉ាងនេះ គឺពួក
 បរិញ្ញាជក ជាអន្យកិរិយេ សមរមីជាវិយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោ
 ផលបុគ្គលយ៉ាង ភានិសិទ្ធិបុគ្គលយ៉ាង វេមនីប្រាកដដល់បុគ្គលអ្នក
 ប្រកបរឿយ ។ ឱវសុខស្មិកាទុយោគទាំង ៤ យ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់ចុន្ទ ពួក
 បរិញ្ញាជក ជាអន្យកិរិយេវិយាយយ៉ាងនេះ អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវវិយាយ
 យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោ ផល ៤ យ៉ាង ភានិសិទ្ធិ ៤ យ៉ាង វេមនី
 ប្រាកដ ដល់ពួកបុគ្គលអ្នកប្រកបរឿយ ។ ឱវសុខស្មិកាទុយោគទាំង ៤
 យ៉ាងនេះឯង ។ ផលចិន្តាភានិសិទ្ធិទាំង ៤ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់
 អាវុសោ កិក្កុក្នុងធម្មវិនិយមនៈ ជាសោភាវចនបុគ្គល មានកិរិយាមិន
 ធ្លាក់ចុះជាធម្មតា ជាបុគ្គលរឿងទាក់ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង ប្រព្រឹត្តទៅ
 ទាំងមុខ ព្រោះអស់ទៅវិនិយោជនៈទាំង ៣ នេះជាផលទី ១ ជាភា-
 វិនិសិទ្ធិទី ១ ។ ម្ចាស់អាវុសោ មួយទៀត កិក្កុជាសកតាមាមិបុគ្គល ព្រោះ
 អស់ទៅវិនិយោជនៈទាំង ៣ ទាំងស្រាលស្មើនិបាតកតៈ ពោសៈ ឱនី
 រោហៈ មកកាន់លោកនេះម្តងទៀត វេមនីធ្វើឱវិចិប្បក្កនៃចុន្ទបាទ នេះជា
 ផលទី ២ ជាភានិសិទ្ធិទី ២ ។ ម្ចាស់អាវុសោ មួយទៀត កិក្កុបាទកំណើត

បញ្ជី ឱវាណិយា ចំ សញ្ញា ជនា ចំ បរិក្ខុ យា
 ឱវាណិយា យោតិ តត្ថ បរិច្ឆាយី អចារិក្ខិយោ
 តស្មា លោកា ឥនំ តតិយំ ដលំ តតិយោ អាជិ-
 សំសោ ។ មុន ធម៌ អកុសោ កិក្ខុ អាសវា ធម៌
 អនាសវោតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ធិដ្ឋ វ ធម្ម សយំ
 អភិញ្ញា សន្តិកត្តា ធម្មសម្មជ្ជ វិហារតិ ឥនំ ចតុត្ថំ
 ដលំ ចតុត្តោ អាជិសំសោ ។ ឥន ទោ អកុសោ
 សុខល្មិតានុយោគេ អនុយុត្តា វិហារតិ ឥនា ចត្តាវិ
 ដលា ចត្តា អាជិសំសោ ចាជិកត្តា ។

ជាបញ្ជីបញ្ជី (អនាគាមិបុគ្គល) តែងបរិច្ឆាសក្កិកតោនា មានកិរិយា
 មិនត្រូវបំបាត់លោកនោះ ជាធម្មតា ព្រោះការអស់ទៅនៃសិរិយោជនៈជា
 ចំណែកនាមក្រោម ៥ នេះជាផលទី ៣ ជាអាជិសម្ម ទី ៣ ។ ម្ចាស់
 កុសោ មួយទៀត កិក្ខុធ្វើឱ្យជាក់លាក់សុខុមោកាវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ(១)
 ដែលមិនមានសាវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃសាវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញា
 របស់ខ្លួន ដោយខ្លួនឯង ក្នុងចក្ខុវិស័យនេះ វេទនិសម្រេចសម្រាន្តតា
 ដោយវិយាចថ នេះជាផលទី ២ ជាអាជិសម្ម ទី ២ ។ ម្ចាស់កុសោ
 ផលទាំង ២ នេះ អាជិសម្មទាំង ២ នេះ វេទនិប្រាកដដល់ពួកកិក្ខុ អ្នក
 ប្រកបរឿយ ១ ឱវាណិយា ទាំងនេះឯង ។

១ ចេតាវិមុត្តិ សេចក្តីចេតាវិមុត្តិសោយនៃអំណាចចិត្ត គឺវិមុត្តិមានសមាធិជាចម្បង សំ-
 ដោយវិមុត្តិរបស់ប្រភេទនៃសិលាសម្រេចអរូបជ្ជានុវិញ្ញាណមួយហើយ ទើបចំណេញវិចស្ស-
 នាភិក្រម ។ ចេតាវិមុត្តិ សេចក្តីចេតាវិមុត្តិសម្រេចដោយការចំណេញគឺ
 វិចស្សនាសុទ្ធ ឬបានត្រឹមត្រូវច្បាស់លាស់ ហើយក៏សម្រេចផល សំដៅយកវិមុត្តិរបស់ពួក
 ប្រភេទនៃ ចិត្តសុទ្ធិវិចស្សនៈ ក្នុងទីនេះ លោកជាជាល្មោះអារម្មណ៍ដល់ជាមួយគ្នា គឺចេតា-
 វិមុត្តិ សំដៅដល់ការផុតឆាកនេះ បញ្ញាវិមុត្តិ ការផុតឆាកវិជ្ជា ។ ក្នុងបរមត្ថទិបទី អន្តិកជា
 អភិធម្ម ចេតាវិមុត្តិ សុទ្ធិវិចស្សនៈ ហៅបានកំណត់ព្រះស្រាវជ្រាវទៅ ។ ក្នុងសូត្រនេះ មាន
 បន្ថែមពាក្យថា មិនមានសាវៈ ចេតាវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ និង ឥន្ទ្រយល់ថា វិមុត្តិកំណត់
 ពីរនេះ គឺហៅបានកំណត់ស្រាវជ្រាវទៅដោយ ។

សុត្តន្តបិដក ទ័យនិកាយស្ស បាដិកវគ្គ

(១១៧) ហំ ទោ បរេនតំ ចុទ្ធ វិជ្ជតិ យំ
 អញ្ញតិគុយា បរិព្វាជនា ឯវំ វេទយ្យំ អដ្ឋិទទធម្មា
 សមណា សក្យបុគ្គិយា វិហារន្តិកំ ។ ឯវំវាទីនោ ចុទ្ធ
 អញ្ញតិគុយា បរិព្វាជនា ឯវំមស្សុ វេទនិយា អត្ថំ ទោ
 អាវុសោ ភេទ ភគវតា ជាទតា បស្សតា អវហតា
 សម្មាសម្មុទ្ធន ហាវកាធំ ទធម្មា ទេសិកា បញ្ញត្តា
 យាវជីវំ អនតិក្កមនិយា ។ សេយ្យជាបិ អាវុសោ
 វេទនិយា វា អយោទិយោ វា គម្ពីរនោមោ សុ-
 ទិក្ខុត្តោ(១) អចលោ អសម្បវេទិ ឯវំមេវ ទោ អាវុសោ
 ភេទ ភគវតា ជាទតា បស្សតា អវហតា សម្មា-
 សម្មុទ្ធន ហាវកាធំ ទធម្មា ទេសិកា បញ្ញត្តា យាវជីវំ
 អនតិក្កមនិយា ។ យោ សោ អាវុសោ កិក្ខុ អវហំ
 ទិណាសវេ វុសិតវា កកករណីយោ ឱហិតការោ

១ ឱ. ឧ. សុទិវាតោ ។

សុត្តន្តបិដក ទ័យនិកាយ បាដិកវគ្គ

(១១៧) ខ្នាលចុទ្ធ ហេតុជាទីតាំង វេទនិកាយនិកាយៈ គឺពួក
 បរិព្វាជនជាអនុគិរិយ និយាយយ៉ាងនេះថា ពួកសមណៈជាសក្យបុគ្គិយ
 ជាចុក្កលមានសភាពមិនបិកាថេ ។ ខ្នាលចុទ្ធ ពួកបរិព្វាជន ជាអនុ-
 គិរិយ និយាយយ៉ាងនេះ អ្នកទាំងឡាយត្រូវនិយាយយ៉ាងនេះថា ខ្នាល
 អាវុសោ ធម៌ទាំងឡាយដែលព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាប
 ទ្រង់ឃើញ ជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ សម្មុទ្ធហើយ ចញ្ញត្តហើយ
 ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ជាធម៌ ដែលពួកសាវ័ក មិនត្រូវប្រព្រឹត្តកន្លងដកច
 ដល់អស់ជីវិត (នោះ) វេទនិកាយនិកាយ ។ ខ្នាលអាវុសោ សសរគាល
 បូសសវនក ដែលលិចទៅក្នុងដីដីជ្រៅ ដែលចុក្កលដាំហើយដោយល្អ
 មិនកម្រើក មិនរញ្ជួយយ៉ាងណាមិញ ខ្នាលអាវុសោ ធម៌ទាំងឡាយដែល
 ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាប ទ្រង់ឃើញ ជាព្រះអរហន្ត-
 សម្មាសម្ពុទ្ធ សម្មុទ្ធហើយ ចញ្ញត្តហើយ ដល់សាវ័កទាំងឡាយជាធម៌
 ដែលពួកសាវ័ក មិនត្រូវប្រព្រឹត្តកន្លង ដកចដល់អស់ជីវិត យ៉ាងនេះឯង ។
 ខ្នាលអាវុសោ ភិក្ខុណា ជាព្រះអរហន្តទិណាស្រព មានព្រហ្មចរិយ-
 ធម៌ចប់ស្រចហើយ មានកិច្ចរិះរើហើយ មានការដាក់ចុះហើយ មាន

បាលីកសុត្តន្ត វិហារសង្ការវគ្គ

អនុប្បត្តសនត្តោ បរិក្ខំណាភវសញ្ញាជិនោ សឌ្ឍនញ្ញា
 វិឌុត្តោ អកត្វោ សោ លវ មាណិ អន្ធិកុចរិកុំ ។
 អកត្វោ អាវុសោ ទិណាសវេ ភិក្ខុ សញ្ញិក្ខ ចាណំ
 ជីវិតា វេរោយេតុំ អកត្វោ ទិណាសវេ ភិក្ខុ អនិច្ចំ
 ថេយ្យសង្ខតំ អាទិយិកុំ(១) អកត្វោ ទិណាសវេ
 ភិក្ខុ មេដុំ ធម្មំ បដិសេវិកុំ អកត្វោ ទិណាសវេ
 ភិក្ខុ សឃ្មជាធម្មសាវាទំ កាសិកុំ អកត្វោ ទិណាសវេ
 ភិក្ខុ សន្និធិការកកាមេ បរិកុញ្ញិកុំ សេយ្យជាបិ
 បុព្វ អាការិកក្កនោ(២) អកត្វោ ទិណាសវេ ភិក្ខុ
 ធម្មាគតិ កន្តំ អកត្វោ ទិណាសវេ ភិក្ខុ ធាសាគតិ
 កន្តំ អកត្វោ ទិណាសវេ ភិក្ខុ មោមាគតិ កន្តំ
 អកត្វោ ទិណាសវេ ភិក្ខុ គយោគតិ កន្តំ ។ យោ
 សោ អាវុសោ ភិក្ខុ អាហំ ទិណាសវេ វុសិតវា
 កកកាណិយោ ឧហិតកាវេ អនុប្បត្តសនត្តោ

១ ឧ. ភាគី ។ ២ ឧ. អភិយក្កតោ ។ ឆ. អភិយក្កតោ ។

បាលីកសុត្តន្ត ពារយចំប្រព្រឹត្តន្តន្តហេតុទាំង ៧ យ៉ាង

ប្រយោជន៍ដល់ហើយ ដោយលំដាប់ មានសំយោជនៈក្នុងកតសំលើង
 ហើយ ជាអ្នកផ្គុំស្រឡះហើយ ព្រោះដើរដោយច្រវែក ភិក្ខុនោះ ឈប់
 ប្រព្រឹត្តកន្លងនូវហេតុចំណុច ៧ យ៉ាង ។ ម្ចាស់អាវុសា ភិក្ខុជាទិ-
 ណាសវៈ ឈប់ភ្នែកផ្តាច់បង្គំសព្វចាកដីភ(១) ភិក្ខុជាទិណាសវៈ ឈប់
 កាត់យកនូវវត្ថុដែលគមិនបានឱ្យ ដែលហៅថា ល្ងូច(២) ភិក្ខុជាទិណា-
 សវៈ ឈប់សេពនូវមេដុំធម្ម(៣) ភិក្ខុជាទិណាសវៈ ឈប់ពោលពាក្យ
 មុសាវាទ ដោយជីវិត(៤) ភិក្ខុ ជាទិណាសវៈ ឈប់បរិភោគ នូវតាម
 ដែលជាសន្និធិការក(៥)ចំណុច ដូចកាលដែលខ្លួន ទៅជាគ្រហស្ថតិ
 មុន(៦) ភិក្ខុជាទិណាសវៈ ឈប់លុះឆ្នោតភិ(៧) ភិក្ខុជាទិណាសវៈ ឈប់
 លុះពាសាគភិ(៨) ភិក្ខុជាទិណាសវៈ ឈប់លុះមាហាគភិ(៩) ភិក្ខុជា
 ទិណាសវៈ ឈប់លុះកយាគភិ(១០) ។ ម្ចាស់អាវុសា ភិក្ខុណា ជាព្រះ
 អរហន្តទិណស្រព មានព្រហ្មចរិយធម៌ ចប់ស្រឡះហើយ មានកិច្ចធ្វើ
 ហើយ មានការដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍ដល់ហើយដោយលំដាប់

១ ។ល។ ១០ អន្ធិកុចរិកុំ សំដោយការបរិភោគវត្ថុតាម ទិកាមគុណ ៥ មានរូបនាដើម ឆ្លឹកកិ-
 លេសកាម ឆ្លឹកិលេសនាហេតុឱ្យប្រាជ្ញាចុះរូបនាដើម ដែលខ្លួនបានធ្វើការសម្រេចរួចហើយ ។

សុត្តន្តបិដក ទំយនិកាយស្ស បាដិកវគ្គ

បរិក្ខេបណាភវសញ្ញាជនោ សឌ្ឍនញ្ញា វិមុត្តោ អភព្វោ
ទោ^(១) សោ ឥហនិ វេ ហំហនិ អន្ធិវិកុដ្ឋិ^(២) ។

(១១៨) ហ្នំ ទោ បដេតំ បុទ្ធ វិដ្ឋិតិ យំ អញ្ញ-
តិក្កិយោ បរិព្វាជកា ឯវំ វដេយ្យំ អតីតំ ទោ អន្ធានំ
អារត្ត សមណោ តោតមោ អតីតំ^(៣) ញ្ញាណទស្សនំ
បញ្ញាបេតិ ទោ ច ទោ អយាតតំ អន្ធានំ អារត្ត អតីត-
តំ^(៤) ញ្ញាណទស្សនំ បញ្ញាបេតិ ភយំនំ កីសុ ភយំនំ
កដំស្វតិ ។ តេ ច^(៥) អញ្ញតិក្កិយោ បរិព្វាជកា អញ្ញា-
វិហិតកេន^(៦) ញ្ញាណទស្សនេន អញ្ញាវិហិតំ អញ្ញាណ-
ទស្សនំ^(៧) បញ្ញាបេតត្ថំ បញ្ញត្តិ យថវំ ពាលា អព្យត្តា ។
អតីតំ ទោ បុទ្ធ អន្ធានំ អារត្ត តថាគតស្ស សតាទុ-
សារីញ្ញាណំ^(៨) ហោតិ សោ យាវតកំ អាគម្ពិតិ តាវ-
តកំ អនុស្សាវតិ អយាតតញ្ច ទោ អន្ធានំ អារត្ត
តថាគតស្ស ពោជិជំ ញ្ញាណំ ឧប្បជ្ឈិតិ អយមន្តិមា
ជាតិ ទត្តិណនិ បុទត្តវោតិ ។

• ១. ប. វោសទោ ១ វិស្សតិ ។ ២. ប. អន្ធិវិកុដ្ឋិ ។ ៣. ប. អតិវេរំ ។
៤. ប. ទេ វេ ។ ៥. ប. អញ្ញវិហិតកេន ។ ៦. ប. ប. ញ្ញាណទស្សនំ ។ ៧. ប. សតាទុ-
សារីញ្ញាណំ ។

សុត្តន្តបិដក ទំយនិកាយ បាដិកវគ្គ

មានសញ្ញាជនៈប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងភពសំហើយ ជាអ្នកផុតស្រឡះហើយ
ព្រោះដឹងដោយច្រក កិច្ចនោះឈប់ប្រព្រឹត្តកម្មនិ ឡូហេតុទាំង ៨ យ៉ាង
នេះឯង ។

(១១៩) ម្នាលបុទ្ធ ហេតុជាទំតាំង វែមនិមានយ៉ាងនេះ គឺពួក
បរិព្វាជកជាអន្សតិយ ខំយាយយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណតោម វែមនិ
ចញ្ញត្ត ញ្ញាណទស្សនៈដ៏លើសលប់ ព្រោះព្រះពុទ្ធអតីតកាលប៉ុណ្ណោះ
មិនចញ្ញត្តញ្ញាណទស្សនៈដ៏លើសលប់ ព្រោះព្រះពុទ្ធអកាល ជាអនាគត
ឡើយ ការមិនចញ្ញត្តិទោមព្រះហេតុអ្វី ការមិនចញ្ញត្តិដូច្នោះ ព្រោះហេតុ
ដូចម្តេច ។ ឯពួកបរិព្វាជកជាអន្សតិយដទៃនោះ វែមនិសម្គាល់ខ្លួនពាក្យ
ដែលគួរបញ្ញត្ត ឡូហេតុមិនមែនជាញ្ញាណទស្សនៈ ដែលយូរទៅកាន់ខ្លី
ដទៃ ដោយញ្ញាណទស្សនៈ ដែលចែរទៅកាន់ខ្លីដទៃ ច្រៀបដូចជាពួក
ជនពាលជាអ្នកមិនរៀនវិជ្ជាដូច្នោះឯង ។ ម្នាលបុទ្ធ ភថាគត វែមនិមាន
សតាទុសារីញ្ញាណំ^(១) ព្រះពុទ្ធអកាលដែលកម្មនិទៅហើយ ភថាគតនោះ
ប្រាថ្នាហេតុ មានប្រមាណប៉ុណ្ណា ក៏នឹកភាមហេតុ មានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ
ទាន ឯញ្ញាណដែលកើតអំពីការគ្រោសដឹង ព្រះពុទ្ធអកាលជាអនាគតក៏កើត
ឡើងដល់ភថាគតថា អន្សតិយ ជាតិនេះ ជាជាតិទីបំផុតហើយ ការកើត
ការទៅទៀត មិនមានទេ ។

• អន្ធានំ ថា ញ្ញាណដែលសម្បយុត្តដោយចុក្ខុនិវាសនស្សតិ ។

ពេលវេលាសុទ្ធ ក្នុងការសម្រេចចិត្ត

(១០៧). អតីតភ្លេច(១) ចុះ ហោតិ អក្ខតំ អក្ខតំ
អនុសញ្ញាតំ ធនំ គយាគតោ ព្យាករោតិ ។ អតី-
តភ្លេច(២) ទោ ចុះ ហោតិ ក្ខតំ ក្ខតំ អនុសញ្ញាតំ
តំ មិ គយាគតោ ធនំ ព្យាករោតិ ។ អតីតភ្លេច(៣)
ទោ ចុះ ហោតិ ក្ខតំ ក្ខតំ អនុសញ្ញាតំ ត្រត្រ
កាលញ្ញ គយាគតោ ហោតិ(៤) តស្ស បញ្ញស្ស
វេយ្យាករណាយ ។ អនាគតភ្លេច(៥) ចុះ ហោតិ
។ មេ ។ បច្ចុប្បន្ន ទោ ទេមិ ចុះ ហោតិ អក្ខតំ អក្ខតំ
អនុសញ្ញាតំ ធនំ គយាគតោ ព្យាករោតិ ។ បច្ចុប្បន្ន
ទេមិ ចុះ ហោតិ ក្ខតំ ក្ខតំ អនុសញ្ញាតំ តំមិ
គយាគតោ ធនំ ព្យាករោតិ ។ បច្ចុប្បន្នមិ ទេ(៦) ចុះ
ហោតិ ក្ខតំ ក្ខតំ អនុសញ្ញាតំ ត្រត្រ កាលញ្ញ
គយាគតោ ហោតិ តស្ស បញ្ញស្ស វេយ្យាករ-
ណាយ ។ ឥតិ ទោ ចុះ អតីតានាគតប្បច្ចុប្បន្នស្ម
ធម្មស្ម គយាគតោ កាលវាជី សទ្ធាវាជី(៧) ក្ខតវាជី
អត្តវាជី ធម្មវាជី វិទយវាជី តស្មា គយាគតោតិ វុប្បតិ ។

១ ម. អតីតំ រេចិ ។ ២-៣ ឧ. ម. អតីតំ រេចិ ។ ៤ ឧ. ពាលញ្ញ ហោតិ អនាគតោ ។
៥ ម. អនាគតំ រេចិ ។ ៦ ឧ. ម. រេចិ ។ ៧ ឧ. ម. សទ្ធាវាជី ឧ ទិស្សតិ ។

ពេលវេលាសុទ្ធ ប្រស្នាវិសេសប្រដោនគម្រង់ព្យាគរនិងមិនប្រដោនព្យាគរ

(១០៨) ខ្នាលចុះ បើពាក្យដែលកន្លងហើយមិនពិត មិនមែន
មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ គឺជាគតមិនព្យាគរពាក្យនោះទេ ។ ខ្នាលចុះ
បើពាក្យដែលកន្លងហើយ ជាពាក្យពិតប្រាកដ (តែ) មិនប្រកបដោយ
ប្រយោជន៍ គឺជាគតមិនព្យាគរពាក្យនោះដែរ ។ ខ្នាលចុះ ប្រសិនបើ
ពាក្យដែលកន្លងហើយ ជាពាក្យពិតប្រាកដ ប្រកបដោយប្រយោជន៍ គ-
ឺជាគតជាអ្នកដឹកនាំកាលក្នុង ក្នុងពាក្យនោះ ទើបព្យាគរប្រស្នានោះ ។ ខ្នាល
ចុះ បើពាក្យជាអនាគត ។ មេ ។ ខ្នាលចុះ បើពាក្យជាបច្ចុប្បន្ន មិនពិត
មិនមែន មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ គឺជាគត រមែងមិនព្យាគរពាក្យ
នោះទេ ។ ខ្នាលចុះ បើពាក្យជាបច្ចុប្បន្នដែលពិតមែន (តែ) មិនប្រកប
ដោយប្រយោជន៍ គឺជាគត រមែងមិនព្យាគរពាក្យនោះទេ ។ ខ្នាលចុះ
តែបើពាក្យជាបច្ចុប្បន្ន ដែលពិតមែន ប្រកបដោយប្រយោជន៍ គឺជាគត
ជាអ្នកដឹកនាំកាលក្នុង ក្នុងពាក្យនោះ ទើបព្យាគរប្រស្នានោះ ។ ខ្នាលចុះ
គឺជាគតតែនិមួយក្នុងកាលក្នុង និយាយតែពាក្យសព្វៈ និយាយតែពាក្យ
ពិត និយាយតែពាក្យជាប្រយោជន៍ និយាយតែពាក្យជាធម៌ និយាយ
តែពាក្យជាវិន័យ ក្នុងចម្រើនវិទ្យាយ ដែលជាអតីត អនាគត និងបច្ចុប្បន្ន
ព្រោះហេតុនោះ បានហៅថា ព្រះគតជាគត ដោយប្រការ ដូច្នោះដែរ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស ពានិកវគ្គ

[១២០] យេត្ត ទោ^(១) ទុទ្ធ សុខោកស្ស លោកស្ស សមាវកស្ស សព្វហ្មកស្ស សស្សមណា-
 ព្រាហ្មណិយា បដាយ សុខោមទុស្សាយ ធិដ្ឋំ សុតំ
 មុតំ វិញ្ញាតំ បត្តំ បរិយេសំតំ អនុវិចារិតំ មណសា សម្មា
 គជាតោគណ អភិសម្ពុទ្ធី ឥស្មា គជាតោតាតិ វុទ្ធាតិ ។
 យេត្ត ទុទ្ធ វត្តិ គជាតោតា អនុត្តរំ សម្មាសម្ពាធិ
 អភិសម្ពុជ្ឈតិ យេត្ត វត្តិ អនុចារិសេសាយ ធិព្វាណ-
 ណតុយា បរិចិញ្ចយតិ យំ ឯកស្មី អនុទ្ធារេ^(២) កាសតិ
 លបតិ ធិដ្ឋិសតិ សព្វន្តំ គថេវ ច ហោតិ^(៣) ខោ
 អញ្ញជាតិ^(៤) ឥស្មា គជាតោតាតិ វុទ្ធាតិ ។ យថាវាធិ
 ទុទ្ធ គជាតោតា គជាតារី យថាតារី គជាវាធិ ឥតិ
 យថាវាធិ គជាតារី យថាតារី គជាវាធិ វា^(៥)

១ ឱ. យំ កោ ។ ២. ឱ. ម. អនុរេ ។ ៣ ឱ. ម. សព្វំ តំ គថេវ ហោតិ ។
 ៤ ឱ. ម. អញ្ញថា ។ ៥. ម. វិសុតោ ម. វិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស ពានិកវគ្គ

[១២០] ម្នាលទុទ្ធ បេសំណារិវេលាលោក ព្រមទាំងទេវលោក
 មារលោក ព្រហ្មលោក ទាំងពួកសត្វព្រមទាំងសមណៈ ធិដ្ឋិព្រាហ្មណ៍
 ធិដ្ឋិមទុស្សវិវេលជាសម្មតិទេព បានឃើញហើយ បានឮហើយ បាន
 លឺទូក្សហើយ បានដឹងច្បាស់ហើយ បានដល់ហើយ បានស្មនិក
 រហើយ បានជ្រើសរើសហើយដោយចិត្ត (បេសំនោះ) គថាគក្រាស់
 ដឹងហើយដោយច្រពៃ ហេតុដូច្នោះបានជាគោរពរាប់ ព្រះភថាគក ។
 ម្នាលទុទ្ធ គថាគក្រាស់ដឹងខ្លះសម្មាសម្ពាធិប្រាសិរ ក្នុងវេលាយប់
 ណាផង ចរិចិញ្ចានដោយអនុចារិសេសធិព្វាននាតុ ក្នុងវេលាយប់ណា
 ផង វេចនិសម្ពុនិហោចន្តិលចន្តិញ ខ្លះហេតុណា ក្នុងចន្លោះខ្លះ ហេតុ
 ទាំងគសំនោះ សុទ្ធតែគិត មិនមែនព្រមច្របាច់ទៅជាដទៃឡើយ ហេតុដូច្នោះ
 ហើយ បានជាគោរពរាប់ ព្រះភថាគក ។ ម្នាលទុទ្ធ គថាគកនិយាយ
 យ៉ាងណា តែងធ្វើយ៉ាងនោះ ធ្វើយ៉ាងណា តែងនិយាយយ៉ាងនោះ
 ព្រោះតែគថាគកនិយាយយ៉ាងណា តែងធ្វើយ៉ាងនោះ ធ្វើយ៉ាងណាតែង

បាសនិកសុត្តន្ត អណ្ណកថាបិដក

ភស្មា ភតិកតោតិ វុទ្ធាតិ ។ យំ^(១) សាទេវតេ លោកេ
សាទេវតេ សុត្រញ្ញុតេ សស្សមណព្រាញ្ញណិយា ប-
ដាយ សាទេវមនុស្សាយ ភតិកតោ អភិក្ខុ អនភិក្ខុតោ
អញ្ញនត្តនសោ វសវត្ថុ ភស្មា ភតិកតោតិ វុទ្ធាតិ ។

[១២០] ហំ ទោ បទេតំ ទុន្ធ វិជ្ជតិ យំ
អញ្ញតិក្ខិយា បរិព្វាជណា ឯវំ វទេយ្យំ កី ទុ ទោ
អាវុសោ ហោតិ ភតិកតោ បរិ មរណា ឥនទេវ
សច្ចំ មោយមញ្ញន្តំ ។ ឯវំវទិយោ ទោ^(២) ទុន្ធ អញ្ញ-
តិក្ខិយា បរិព្វាជណា ឯវមស្សុ វទិយោ អព្យាគតំ
ទោ អាវុសោ ភតិកតោ ហោតិ ភតិកតោ បរិ មរណា
ឥនទេវ សច្ចំ មោយមញ្ញន្តំ ។ ហំ ទោ បទេតំ ទុន្ធ
វិជ្ជតិ យំ អញ្ញតិក្ខិយា បរិព្វាជណា ឯវំ វទេយ្យំ កី ប-
នាវុសោ ន ហោតិ ភតិកតោ បរិ មរណា ឥនទេវ សច្ចំ

១ ឧ. ម. យដ្ឋំ ឡើ ។ ២ ឧ. ម. ពោសតោ ឡើ ។

បាសនិកសុត្តន្ត ប្រសាទិកសុត្តន្ត

និយាយយំនិរនាះ ហេតុដូច្នោះហើយ បានជានិរនាះ ព្រះភព-
ភក ។ ភពភកជាអ្នកលើសលប់ មិនមានបុគ្គលដទៃគ្រប់សង្កត់បាន ជា
អ្នកចង្អុលចង្ហែញឱ្យហេតុដ៏ពិត ជាអ្នកផ្សាយនូវអំណាចទៅ ក្នុងលោក
ព្រមទាំងទៅលោក ព្រមទាំងមារលោក ព្រមទាំងព្រហ្មលោក ព្រម-
ទាំងសមណព្រហ្មណំ ទាំងពពួកសត្វ ព្រមទាំងមនុស្ស ជាសម្បត្តិទ្រព
ព្រោះហេតុនោះ បានជានិរនាះ ព្រះភពភក ។

[១២១] ម្នាលពុទ្ធ ហេតុជាទីកាំង វេទនិកាមយំនិរនាះ ភិក្ខុ
បរិព្វាជក ជាអនុភិក្ខិយ និយាយយំនិរនាះថា ម្នាលអាវុសោ ខាងមុខ
កំពិសេចក្តីស្លាប់ទៅ សត្វទាំងអស់ទៀត ឬឃ្នំ ការយល់ឃើញនេះឯង
ជាសច្ចៈ ពាក្យដទៃ ជានោះឬ ។ ម្នាលពុទ្ធ (កាលបើ) ពួកបរិព្វាជក
ជាអនុភិក្ខិយ និយាយយំនិរនាះហើយ អ្នក ត្រូវនិយាយយំនិរនាះថា
ម្នាលអាវុសោ ព្រះមានព្រះភាគ មិនដែលសម្តែងថា ខាងមុខកំពិសេចក្តី
ស្លាប់ទៅ សត្វទាំងអស់ទៀត ការយល់នេះឯង ជាសច្ចៈ ពាក្យដទៃ ជា
នោះ ដូច្នោះទេ ។ ម្នាលពុទ្ធ ហេតុជាទីកាំង វេទនិកាមយំនិរនាះ ភិ-
ក្ខុបរិព្វាជក ជាអនុភិក្ខិយ និយាយយំនិរនាះថា ម្នាលពុទ្ធ ខាងមុខកំ-
ពិសេចក្តីស្លាប់ទៅ សត្វទាំងអស់ទៀតឬឃ្នំ ការយល់ឃើញនេះឯង ជាសច្ចៈ

សុត្តន្តបិដក វិយាគយស្ស ពណិកវគ្គ

មោឃមញ្ញន្តិ ។ ឯវំវំនិទោ ទុទ្ធ អញ្ញតិគ្គិយា
 បរិព្វាជកា ឯវំវំស្ស វចនីយា ឯវំវំ(១) ទោ អារុសោ
 កកវតា អព្យាកតំ ឧ ហោតិ តថាកតោ បរំ មរណា
 ឥនមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ ហំវំ ទោ បទេតំ
 ទុទ្ធ វិជ្ជតិ យំ អញ្ញតិគ្គិយា បរិព្វាជកា ឯវំ វទេយ្យំ កី
 បទារុសោ(២) ហោតិ ច ឧ ច ហោតិ(៣) តថាកតោ
 បរំ មរណា ឥនមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ ឯវំវំ-
 និទោ ទុទ្ធ អញ្ញតិគ្គិយា បរិព្វាជកា ឯវំវំស្ស វច-
 នីយា អព្យាកតំ ទោ បទេតំ អារុសោ កកវតា ហោតិ
 ច ឧ ច ហោតិ តថាកតោ បរំ មរណា ឥនមេវ សច្ចំ
 មោឃមញ្ញន្តិ ។ ហំវំ ទោ បទេតំ ទុទ្ធ វិជ្ជតិ

១ ឧ. ឯវំ ។ ២ ឧ. វំ ។ ៣ ឧ. ច ឧ ហោតិ ច ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគយ ពណិកវគ្គ

ពាក្យដទៃ ជាមោឃៈ ។ ម្ចាស់ចុន្ទ (កាលបើ) ពួកចរិព្វាជក ជា
 អន្យតិយដទៃ និយាយយ៉ាងនេះហើយ អ្នកត្រូវនិយាយយ៉ាងនេះថា
 ម្ចាស់ភារុសោ ពាក្យខ្ញុំឯង ព្រះមានព្រះភាគ មិនព្យាករថា ខាងមុខ
 អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ សត្វមិនទៅទៀត ការយល់ឃើញនេះឯង ជា
 សច្ចៈ ពាក្យដទៃ ជាមោឃៈ ដូច្នោះទេ ។ ម្ចាស់ចុន្ទ ហេតុជាទីកាំង
 វែមនិមានយ៉ាងនេះ គឺពួកចរិព្វាជកជាអន្យតិយ និយាយយ៉ាងនេះថា
 ម្ចាស់ភារុសោ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ សត្វកើតទៀតខ្លះ មិន
 កើតទៀតខ្លះ ការយល់ឃើញនេះឯង ជាសច្ចៈ ពាក្យដទៃ ជាមោឃៈ
 ដូច្នោះ ។ ម្ចាស់ចុន្ទ (កាលបើ) ពួកចរិព្វាជក ជាអន្យតិយ និយាយ
 យ៉ាងនេះហើយ អ្នកត្រូវនិយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភារុសោ ពាក្យខ្ញុំឯង
 ព្រះមានព្រះភាគ មិនព្យាករថា ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ សត្វកើត
 ទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះ ការយល់ឃើញនេះឯង ជាសច្ចៈ ពាក្យដទៃ
 ជាមោឃៈ ដូច្នោះទេ ។ ម្ចាស់ចុន្ទ ហេតុជាទីកាំង វែមនិមានយ៉ាងនេះ

ធានាទិកសុត្តេ អព្ភាកល្យញ្ញ

យំ អញ្ញតិភ្នំយា បរិព្វាជណា ឯវំ វទេយ្យំ កី ប-
ណវុសោ ទេវ ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ
បរិ មរណា ឥទេមេវ សង្ខំ មោយមញ្ញត្តិ ។ ឯវំវា-
ធិតោ ទុន្ទ អញ្ញតិភ្នំយា បរិព្វាជណា ឯវំមស្ស វច-
ធិយា ឯវំមិ ទោ អាវុសោ អត្តតា អព្ភាកតិ
ទេវ ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ បរិ មរណា
ឥទេមេវ សង្ខំ មោយមញ្ញត្តិ ។

[១២២] ហំ ទោ បទេតំ ទុន្ទ វិជ្ជតិ យំ
អញ្ញតិភ្នំយា បរិព្វាជណា ឯវំ វទេយ្យំ កស្មា បទេ-
តំ អាវុសោ សមណោ កោតមេន អព្ភាកតត្តិ ។
ឯវំវាធិតោ ទុន្ទ អញ្ញតិភ្នំយា បរិព្វាជណា ឯវំមស្ស វច-
ធិយា ន ហេតំ អាវុសោ អត្តសញ្ញតំ ន ធម្មសញ្ញតំ
ន អាធិត្រហ្មចរិយកំ ន ធិត្យនាយ ន វិរាគាយ

ធានាទិកសុត្តេ ប្រសាសីលព្រះរាជាធម៌ទ្រង់ព្រះ

គីព្ភកបរិព្វាជណាអន្យតិវិយ និយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោ ខាង
មុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ សត្វកើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិន-
មែន ការយល់ឃើញនេះឯង ជាសច្ចៈ ពាក្យដទៃ ជាទោយៈឬហ្ន៎ ។
ម្ចាស់ទុន្ទ (កាលចើ) ព្ភកបរិព្វាជណាអន្យតិវិយ និយាយយ៉ាងនេះហើយ
អ្នក ត្រូវនិយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោ ពាក្យខ្លះឯង ព្រះមាន
ព្រះភាគ មិនព្ភកថា ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ សត្វកើតទៀត
ក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ការយល់ឃើញនេះឯង ជាសច្ចៈ
ពាក្យដទៃ ជាទោយៈ ផ្លូវច្នះ ។

[១២២] ម្ចាស់ទុន្ទ ហេតុជាធិតាំង វេទនិទានយ៉ាងនេះ គឺព្ភក
បរិព្វាជណាអន្យតិវិយ និយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោ ហេតុអ្វី
បានជាព្រះសមណគោតម មិនព្ភកពាក្យខ្លះ ។ ម្ចាស់ទុន្ទ (កាលចើ)
ព្ភកបរិព្វាជណាអន្យតិវិយ និយាយយ៉ាងនេះហើយ អ្នកត្រូវនិយាយយ៉ាង
នេះថា ម្ចាស់អាវុសោ ព្រោះថា ពាក្យខ្លះ មិនច្រកចេញយោជន៍ មិន
ច្រកចេញធម៌ មិនមែនជាដើមចម្រើនសាសនាព្រហ្មចារ្យ មិនច្រើត្រូវទៅ
ដើម្បីសេចក្តីឡើយណាយ មិនច្រើត្រូវទៅ ដើម្បីសេចក្តីប្រាសចាកក្មេ

សុត្តនិកាយ ទិយនិកាយស្ស បដិកវគ្គោ

ន ធិរោនាយ ន ឧបសមាយ ន អភិញ្ញាយ
 ន សម្មោនាយ ន ធិញ្ញាយ សវត្តតិ តស្មា
 តំ ភគវតា អព្យាកតន្តិ ។ ហំនំ ទោ បនេ-
 តំ ទុន្ធ វិជ្ជតិ យំ អញ្ញតិភ្នុយា បរិញ្ញាជណា
 ឯវំ វនេយ្យំ កី បនាវុសោ សមណោ ន តោតមេន
 ព្យាកតន្តិ ។ ឯវំវាធិនោ ទុន្ធ អញ្ញតិភ្នុយា បរិ-
 ញ្ញាជណា ឯវំមស្សុ វចនីយា^(១) ឥនំ ទុក្ខន្តិ ទោ
 អាវុសោ ភគវតា ព្យាកតំ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ
 ទោ អាវុសោ ភគវតា ព្យាកតំ អយំ ទុក្ខនិរោ-
 ជោតិ ទោ អាវុសោ ភគវតា ព្យាកតំ អយំ ទុក្ខ-
 និរោជកាមិនី បដិបទាតិ ទោ អាវុសោ ភគវតា
 ព្យាកតន្តិ ។ ហំនំ ទោ បនេតំ ទុន្ធ វិជ្ជតិ យំ
 អញ្ញតិភ្នុយា បរិញ្ញាជណា ឯវំ វនេយ្យំ តស្មា ប-
 នេតំ អាវុសោ សមណោ ន តោតមេន ព្យាកតន្តិ ។
 ឯវំវាធិនោ ទោ^(២) ទុន្ធ អញ្ញតិភ្នុយា បរិញ្ញាជណា

១ ឧ. វចនីយោ ។ ២ ឧ. ឧ. គោសក្ខោ ៩ ទិស្សតិ ។

សុត្តនិកាយ ទិយនិកាយ បដិកវគ្គោ

មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីរលត់ទុក្ខ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់
 ទ្រង់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីជឿជាក់ក្រៃលែង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
 សេចក្តីគ្រាស់ជំងឺ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះនិព្វាន ព្រោះហេតុនោះ
 ហើយ បានជាព្រះមានព្រះភាគ មិនព្យាករណ៍ក្បួននោះឡើយ ។ ម្ចាស់ចុន្ធ
 ហេតុជាទីកំនើរមែនមានយ៉ាងនេះ គឺ ពួកបរិញ្ញាជកជាអន្យតិវិយ និយាយ
 យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោ ចុះព្រះសមណគោតម ព្យាកផ្លូវម្តងទៅ
 វិញ ។ ម្ចាស់ចុន្ធ (កាលបើ) ពួកបរិញ្ញាជកជាអន្យតិវិយ និយាយយ៉ាង
 នេះហើយ អ្នកត្រូវនិយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោ ព្រះមានព្រះភាគ
 ព្យាករថា នេះជាទុក្ខដូច្នោះ ម្ចាស់អាវុសោ ព្រះមានព្រះភាគ ព្យាករ
 ថា នេះជាទុក្ខសមុទ័យដូច្នោះ ម្ចាស់អាវុសោ ព្រះមានព្រះភាគ ព្យាករថា
 នេះជាទុក្ខនិរោជដូច្នោះ ម្ចាស់អាវុសោ ព្រះមានព្រះភាគព្យាករថា នេះជា
 ទុក្ខនិរោជកាមិនី បដិបទាដូច្នោះ ។ ម្ចាស់ចុន្ធ ហេតុជាទីកំនើរមែនមាន
 យ៉ាងនេះ គឺ ពួកបរិញ្ញាជកជាអន្យតិវិយ និយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោ
 ព្រោះហេតុអ្វី បានជាព្រះសមណគោតម ព្យាករណ៍ក្បួន ។ ម្ចាស់
 ចុន្ធ (កាលបើ) ពួកបរិញ្ញាជកជាអន្យតិវិយ និយាយយ៉ាងនេះហើយ

បាលាទិកសូត្រ បុព្វទូសហគតាទិក ទិដ្ឋិនិស្សយា

ឯវមស្ស វចនីយា ឯតញ្ចិ អាវុសោ អត្តសញ្ញតំ
ធម្មសញ្ញតំ(១) ឯតំ អាណិព្រហ្មធរិយកំ ឯកន្តំ ធិត្វិ-
នាយ វិភតាយ ធិរោជាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ
សម្ពោជាយ ធិញ្ចាយ សំវត្តតំ តស្មា តំ កតវតា
ព្យាកកន្តិ ។

(១២៣) យេ បិ តេ ចុទ្ធ បុព្វទូសហគតា
ធិដ្ឋិនិស្សយា តេបិ ទោ(២) មយា ព្យាកតា យថា
តេ ព្យាកាតញ្ចា(៣) យថា ច(៤) តេ ឧ ព្យាកា-
តញ្ចា កំ តេ អហន្តេ អញ្ញតិភ្និយេ តត្ថ ព្យាក-
វិស្សាមិ(៥) ។ យេបិ តេ ចុទ្ធ អបវទូសហគតា
ធិដ្ឋិនិស្សយា តេបិ តេ(៦) មយា ព្យាកតា យថា
តេ ព្យាកាតញ្ចា យថា ច តេ ឧ ព្យាកាតញ្ចា

១ ឧ. ធិតំ ធម្មសញ្ញតំ ។ ២ ឧ. ច. ពិ ។ ៣ ឧ. ព្យាកតា ។ ៤. ច តោ ។
៥ ឧ. ពិ តោ អហំ ធិតា ព្យាកវិស្សាមិ ។ ៦. ពិ ពិ អហំ តេ ធម្ម ព្យាកវិស្សាមិ ។
៦ ឧ. ច. ពិ ។

បាលាទិកសូត្រ ទិដ្ឋិនិស្សយនៃលប្រព្រឹត្តពេក្កនិច្ចំណែកខាងដើមទាំងដើម

អ្នកត្រូវនិយាយយ៉ាងនេះថា ខ្លួនអាវុសោ អព្រោះថា ពាក្យខ្ពុំជាពាក្យ
ប្រកបដោយប្រយោជន៍ ប្រកបដោយធម៌ ពាក្យខ្ពុំជាដើមចម្រើនសាស-
នព្រហ្មចារ្យ វេទនិប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីឡើយណាយ ប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីប្រាសចាកកង្កៈ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីរលត់ទុក្ខ ប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ស្ងៀម ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីដឹងត្រូវលនិ ប្រព្រឹត្ត
ទៅដើម្បីសេចក្តីស្រាវជ្រាវដឹង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះធិត្វានដោយពិត ព្រោះ
ហេតុនោះ បានជាព្រះមោឃព្រះភាគ ទ្រង់ព្យាកពាក្យនោះ ។

(១២៣) ខ្លួនចុទ្ធ ទិដ្ឋិនិស្សយ(១) ទាំងឡាយណា ដែលប្រព្រឹត្ត
ទៅ ក្នុងចំណែកខាងដើម គឺជាគត ក៏បានសម្តែងទិដ្ឋិនិស្សយទាំង-
ឡាយនោះ ដល់អ្នកហើយ គឺជាគត ត្រូវសម្តែងទិដ្ឋិនិស្សយទាំងនោះ
យ៉ាងណា មួយវិញទៀត គឺជាគត មិនត្រូវសម្តែងទិដ្ឋិនិស្សយទាំងនោះ
យ៉ាងណា គឺជាគត មិនសម្តែងទិដ្ឋិនិស្សយទាំងនោះ ដើម្បីអ្នក ចំពោះ
ពួកអនុគិរិយដទៃ ក្នុងហេតុនោះ ដូចម្តេចកើត ។ ខ្លួនចុទ្ធ ទិដ្ឋិនិស្សយ
ទាំងឡាយណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងខាងមុខ គឺជាគត ក៏បានសម្តែង
ទិដ្ឋិនិស្សយទាំងនោះ ដល់អ្នកហើយ គឺជាគត ត្រូវសម្តែងទិដ្ឋិនិស្សយ
ទាំងនោះ យ៉ាងណា មួយវិញទៀត គឺជាគត មិនត្រូវសម្តែងទិដ្ឋិ-

១ ពាក្យថា ទិដ្ឋិនិស្សយ ទិដ្ឋិនិស្ស្រីពកៈ ទិដ្ឋិនិស្ស្រីពកៈ ពិសំដោយពាក្យទិដ្ឋិនិស្ស្រីពកៈ(អដ្ឋិកថា) ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស យានិកវគ្គ

កី តេ អហន្ត ធន តត្ថ(១) ព្យាការិស្សាមិ ។ កត-
 មេ តេ ចុន្ទ ចុត្តន្តសហគតា ធិដ្ឋិវិស្សយា យេ
 តេ មយា ព្យាកតា យថា តេ ព្យាកតត្វា យ-
 ថា ច តេ ធន ព្យាកតត្វា ។ សន្តិ ចុន្ទ ឯកេ
 សមណាប្រាហ្មណា ឯវំវាធិនោ ឯវំធិដ្ឋិទោ សស្សតោ
 អត្តា ច លោកោ ច ឥនមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញន្តិ ។
 សន្តិ ឋន ចុន្ទ ឯកេ សមណាប្រាហ្មណា ឯវំវាធិនោ
 ឯវំធិដ្ឋិទោ អសស្សតោ អត្តា ច លោកោ ច ។
 សន្តិក្កំ ។ សស្សតោ ច អសស្សតោ ច អត្តា ច
 លោកោ ច ។ នេវសស្សតោ ច(២) ធាសស្សតោ
 ច(៣) អត្តា ច លោកោ ច ។ សយន្តតោ អត្តា
 ច លោកោ ច ។ មវន្តតោ អត្តា ច លោកោ
 ច ។ សយន្តតោ ច មវន្តតោ ច អត្តា ច លោ-
 កោ ច ។ អសយន្តតោ ច(៤) អមវន្តតោ ច(៥)
 អធិទ្ធសមុប្បដ្ឋោ អត្តា ច លោកោ ច ឥនមេវ
 សច្ចំ មោយមញ្ញន្តិ ។ សស្សតំ សុទទុក្ខំ ។

១ ខ. ពី ហេ កហំ តេតថា ។ ឃ. ពី ហេ កហំ តេ ឧ ពុទ្ធ ។ ២-៣-៤-៥ ខ. ច.
 ០៣៣៩ ទំស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស យានិកវគ្គ

និស្សយេ ពំនិពោយោនិណា កថាគតនិមិទសវម្ពនិដ្ឋិនិស្សយេ ពំនិពោ-
 យេ ម្បិក្ខុក ក្នុងវេយ្យាករណ៍ ។ ខ្នាលចុន្ទ ចំដ្ឋិនិស្សយេ ពំនិពោយណា
 ដែលប្រព្រឹត្តៈ ក្នុងចំណែកនានិដើម កថាគតសវម្ពនិដ្ឋិនិស្សយេ ពំនិ-
 ពោយនោហោយ កថាគតសវម្ពនិដ្ឋិនិស្សយេ ពំនិពោយ យោនិណា
 មួយទៀត មិនស្រដៀងនឹងនិស្សយេ ពំនិពោយ ចំដ្ឋិនិស្សយេ
 ពំនិពោយ តើដូចម្តេច ។ ខ្នាលចុន្ទ មានសមណៈនិព្រាហ្មណ៍មួយពួក
 ធ្លាប់និយាយយ៉ាងនេះ ធ្លាប់យល់ឃើញយ៉ាងនេះថា ខ្លួននិរលោក ជា
 សភាវៈទៀត ការយល់ឃើញនេះឯង ជាសច្ចៈ ពាក្យដទៃ ជាមោឃៈ ។
 ខ្នាលចុន្ទ មួយទៀត វេទនិមនសមណៈនិព្រាហ្មណ៍មួយពួក ធ្លាប់និ-
 យាយយ៉ាងនេះ ធ្លាប់យល់ឃើញយ៉ាងនេះថា ខ្លួននិរលោក ជាសភាវៈមិន
 ទៀត ។ សេចក្តីសង្ខេប ។ ខ្លួននិរលោកជាសភាវៈទៀតក៏មាន មិនទៀត
 ក៏មាន ។ ខ្លួននិរលោក ជាសភាវៈទៀត ក៏មិនមែន មិនទៀតក៏មិនមែន ។
 ខ្លួននិរលោក គឺខ្លួនឯងធ្វើ ។ ខ្លួននិរលោក គឺអ្នកដទៃធ្វើ ។ ខ្លួននិរលោក
 គឺខ្លួនឯងធ្វើក៏មាន អ្នកដទៃធ្វើក៏មាន ។ ខ្លួននិរលោក គឺខ្លួនឯងធ្វើក៏មិន-
 មែន អ្នកដទៃធ្វើក៏មិនមែន គឺកើតឡើងដោយឥតហេតុ ការយល់ឃើញ
 នេះឯង ជាសច្ចៈ ពាក្យដទៃ ជាមោឃៈ ។ សុខនិមិត្ត ជាធម្មជាតិទៀត ។

បាលាទិកសុត្តន្ត សមណក្រាហ្មណ៍នំ អធិប្បញ្ញត្តិ

អសស្សតំ សុខទុក្ខំ ។ សស្សតត្ថ អសស្សតត្ថ
សុខទុក្ខំ ។ លេវសស្សតំ ធាសស្សតំ សុខទុក្ខំ ។
សយង្គតំ សុខទុក្ខំ ។ បាង្គតំ សុខទុក្ខំ ។ សយត្ថ
កតំ បាង្គតត្ថ(១) សុខទុក្ខំ ។ អសយង្គវំ អបាង្គវំ
អធិច្ចុសធុប្បង្គំ សុខទុក្ខំ ។ ឥនមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញត្តិ ។

[១២៤] តត្ថ(២) ច្ចុ យេវ តេ សមណក្រាហ្ម-
ណា ឯវំវាធិនោ ឯវំធិន្និនោ សស្សតោ អត្តា ច
លោកោ ឥ ឥនមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញត្តិ ត្រាហំ
ឧបសង្កមិត្តា ឯវំ វធាមិ អត្តិ ទុ ទោ ឥនំ អាវុ-
សោ វុទ្ធតិ សស្សតោ អត្តា ច លោកោ ចាតិ ។ យត្ថ
ទោ តេ ឯវំចាហំសុ ឥនមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញត្តិ ។
តំ តេសំ ធានុជាធាមិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។

១ ឧ. ឆ. សយំ កតត្ថ បរិ កតត្ថ ។ ២ ឧ. ឆ. ត្រា ។

បាលាទិកសុត្តន្ត អធិប្បញ្ញត្តិសេសនាព្រាហ្មណ៍តាំងព្រាយ

សុខនិទិទុក្ខ ជាធម្មជាតិមិនទៀង ។ សុខនិទិទុក្ខ ជាធម្មជាតិទៀងខ្លះ
មិនទៀងខ្លះ ។ សុខនិទិទុក្ខ ជាធម្មជាតិទៀងក៏មិនមែន មិនទៀងក៏
មិនមែន ។ សុខនិទិទុក្ខ ខ្លួនឯងធ្វើ ។ សុខនិទិទុក្ខ អ្នកដទៃធ្វើ ។
សុខនិទិទុក្ខ ខ្លួនឯងធ្វើខ្លះ អ្នកដទៃធ្វើខ្លះ ។ សុខនិទិទុក្ខ មិនមែនខ្លួនឯងធ្វើ
មិនមែនអ្នកដទៃធ្វើ គឺ កើតឡើងដោយឥតហេតុ ការយល់ឃើញនេះឯង
ជាសច្ចៈ ពាក្យដទៃ ជាមោឃៈ ។

[១២៤] ខ្នាលចុន្ទ ចណ្ណត្ថកសមណៈនិទិព្រាហ្មណ៍តាំងនោះ
ត្ថកសមណៈ និទិព្រាហ្មណ៍ណា ទ្រង់និយាយយ៉ាងនេះ ទ្រង់យល់
ឃើញយ៉ាងនេះថា ខ្លួននិទិទុក្ខ ជាសភាវៈទៀង ការយល់ឃើញ
នេះឯងជាសច្ចៈ ពាក្យដទៃ ជាមោឃៈ ដូច្នោះ គថាគត ក៏ចូល
ទៅក្នុងត្ថកសមណៈ និទិព្រាហ្មណ៍តាំងនោះ ហើយសួរយ៉ាងនេះថា
ខ្នាលតាវុសា ការយល់ឃើញថា ខ្លួននិទិទុក្ខ ជាសភាវៈទៀងនេះ
អ្នកនិយាយមែនឬ ។ ត្ថកសមណៈនិទិព្រាហ្មណ៍តាំងនោះ បាន
និយាយនូវពាក្យណា យ៉ាងនេះថា ការយល់ឃើញនេះឯង ជាសច្ចៈ
ពាក្យដទៃ ជាមោឃៈ ។ គថាគតក៏មិនយល់តាមពាក្យនោះ របស់
ត្ថកសមណៈនិទិព្រាហ្មណ៍នោះទេ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បារិវាសិក

អញ្ញាជាសញ្ញាដោយ ហេតុ ចុន្ទ សន្តោកេ សត្តា ។
ឥហាយមិ ទោ អហំ ចុន្ទ បញ្ញត្តិយា ទេវ អត្តនោ
សមសមំ សមនុបស្សមិ កុតោ កិយ្យោ អថទោ
អហមេវ ភត្ត កិយ្យោ យទិទំ អធិប្បញ្ញត្តិ ។

[១២៩] តត្រ ចុន្ទ យេ តេ សមណប្រាហ្មណា
ឃំវាទិៈចា ឃំវិទិដ្ឋិទោ អសស្សតោ អត្តា ច លោ-
កោ ច ។ សង្កតំ ។ សស្សតោ ច អសស្សតោ
ច អត្តា ច លោកោ ច ។ ទេវសស្សតោ ច
នាសស្សតោ ច អត្តា ច លោកោ ច ។ ស-
យង្គតោ អត្តា ច លោកោ ច ។ បរង្គតោ អត្តា
ច លោកោ ច ។ សយង្គតោ ច បរង្គតោ ច
អត្តា ច លោកោ ច ។ អសយង្គារោ ច អប-
រង្គារោ ច អធិទ្ធសមុប្បន្នោ អត្តា ច លោ-
កោ ច ។ សស្សតំ សុទទុក្ខំ ។ អសស្សតំ
សុទទុក្ខំ ។ សស្សតត្វ អសស្សតត្វ សុទទុក្ខំ ។
ទេវសស្សតំ ១^(១) នាសស្សតំ ១^(២) សុទទុក្ខំ ។

១-២ ឧ. ឆ. ១៣៣ ៤ វិស្សនំ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បារិវាសិក

ម្នាលចុន្ទ ព្រោះថា គង់មានសត្វក្នុង ១ មានសេចក្តីសម្គាល់ដោយឡែក
ក្នុងដំណើរនេះដែរ ។ ម្នាលចុន្ទ ភថាគត ពិបារណាមិនឃើញបុគ្គល
ស្មើដោយញាណដ៏ស្មើបេសកថាគត ដោយបញ្ញត្តិខេះសោះ មានពិណ
ក្រែលែងជាដី មានវត្តភថាគតហ្នឹងឯងក្រែលែង (ជាដីគេ) ក្នុងអធិប្បញ្ញត្តិ
ព័ន្ធនោះ ។

[១២៩] ម្នាលចុន្ទ បណ្តាពួកសមណៈ មិនប្រាហ្មណ៍ព័ន្ធនោះ
ពួកសមណប្រាហ្មណ៍ណា ប្តាប់ខំយាយយ៉ាងនេះ ប្តាប់យល់ឃើញយ៉ាង
នេះថា ខ្លួនមិនលោក ជាសភាវៈមិនទៀង ។ សេចក្តីសង្កេត ។ ខ្លួន
មិនលោក ជាសភាវៈទៀងខ្លះ មិនទៀងខ្លះ ។ ខ្លួនមិនលោក ជាសភាវៈ
ទៀងក៏មិនមែន មិនទៀងក៏មិនមែន ។ ខ្លួនមិនលោក ខ្លួនឯងធ្វើ ។
ខ្លួនមិនលោក អ្នកដទៃធ្វើ ។ ខ្លួនមិនលោក ខ្លួនឯងធ្វើក៏មាន អ្នកដទៃ
ធ្វើក៏មាន ។ ខ្លួនមិនលោក ខ្លួនឯងភាគរំលែងក៏មិនមែន អ្នកដទៃភាគរំលែង
ក៏មិនមែន កើតឡើងដោយវត្តហេតុ ។ សុខមិនទុក្ខ ជាធម្មជាតិទៀង ។
សុខមិនទុក្ខ ជាធម្មជាតិមិនទៀង ។ សុខមិនទុក្ខ ជាធម្មជាតិទៀងខ្លះ មិន
ទៀងខ្លះ ។ សុខមិនទុក្ខ ជាធម្មជាតិទៀងក៏មិនមែន មិនទៀងក៏មិនមែន ។

បាសាទិកសូត្រ សមណប្រាហ្មណ៍កំ អធិប្បញ្ញត្តិ

សយដ្ឋតំ សុខទុក្ខំ ។ បរដ្ឋតំ សុខទុក្ខំ ។ សយញ្ច
 កតំ បរដ្ឋតញ្ច សុខទុក្ខំ ។ អសយដ្ឋាវ អបរដ្ឋាវ
 អធិច្ចសមុប្បន្នំ សុខទុក្ខំ ឥទេមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញត្តិ
 ក្សហំ ធូបសដ្ឋមិក្ខា វិវំ វនាមិ អត្ថំ ទុ ទោ(១)
 ឥទំ អាវុសោ វុត្តតិ អសយដ្ឋាវ អបរដ្ឋាវ អធិច្ច-
 សមុប្បន្នំ សុខទុក្ខត្តិ ។ យញ្ច ទោ ភេ វិវា-
 ហំសុ ឥទេមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញត្តិ ។ ឧទ្ធិសន្នា-
 ទុជាហមិ(២) ។ តំ តំស្ស ហេតុ ។ អញ្ញជា-
 សញ្ញំនោមិ ហេតុ ទុទ្ធិ សន្តិកេ សន្តា ។ ឥមា-
 យមិ ទោ អហំ ទុទ្ធិ បញ្ញត្តិយា នេវ អត្តោចា សម-
 សមំ សមទុបស្សមិ កុតោ ភិយេកា អថេទោ អហាមេវ

១ ឧ. អដ្ឋិ កោ ។ ២ ឧ. ធី. តំ លេសំ ឧទុជាហមិ ។

បាសាទិកសូត្រ អធិប្បញ្ញត្តិសមណប្រាហ្មណ៍តំ ឧទ្ធិយ

សុខនិទ្ទក្ខ ខ្លួនឯងភាគវៃភិ ។ សុខនិទ្ទក្ខ អ្នកដទៃភាគវៃភិ ។
 សុខនិទ្ទក្ខ ខ្លួនឯងភាគវៃភិក៏មាន អ្នកដទៃភាគវៃភិក៏មាន ។ សុខ
 និទ្ទក្ខ ខ្លួនឯងភាគវៃភិ ក៏មិនមែន អ្នកដទៃភាគវៃភិ ក៏មិនមែន តើក
 ឡើយ ដោយវេទនាហេតុ ។ ការយល់ឃើញនេះឯង ជាសច្ចៈ ពាក្យដទៃ
 ជាមោឃៈ ផ្លូវច្នៃ ។ ភថាភក ក៏ចូលទៅក្នុងកថាព្រាជកចាំនិទានេហិយ
 ស្នេហានិទានេថា ម្ចាស់អាវុសោ ការយល់ឃើញថា សុខនិទ្ទក្ខមិនមែន
 ខ្លួនឯងធ្វើ មិនមែនបុគ្គលដទៃធ្វើ តើកឡើយ ដោយវេទនាហេតុ នេះ អ្នក
 និយាយមែនច្នៃ ។ ពួកសមណៈនិទីប្រាហ្មណ៍ចាំនិទានេ និយាយខ្លាញ់ពាក្យ
 ណា យ៉ាងនេះថា ការយល់ឃើញនេះឯងជាសច្ចៈ ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ។
 ភថាភកក៏មិនយល់កាមពាក្យនោះ ចេសសមណប្រាហ្មណ៍ចាំនិទានេ ។
 ដំណើរនេះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្ចាស់ចុខ្ល ព្រោះថា គង់មានសក្ខត្តក្នុង
 មានសេចក្តីសម្គាល់ដោយវិទ្យុក ក្នុងរឿងនេះដែរ ។ ម្ចាស់ចុខ្ល ភថាភក
 គំហារណាមិនឃើញ ខ្លាញ់បុគ្គលស្មើ ដោយព្យាណដ៏ស្មើ ចេសភថាភក
 ក្នុងបញ្ញត្តិនោះ មានពិណាវាត្រូវលើកជាង មានភកថាភកប្តីឯង ក្រៃ-

សុត្តនិកាយ វិយាគិយស្ស បារិវាសន្ត

កត្ត ភិយ្យោ យទិទំ អធិច្ឆន្តត្ថិ ។ ឥមេ ទោ
តេ ទុទ្ធ មុត្តន្តសហគតា ទិដ្ឋិទិស្សយា យេ តេ(១)
មយា ព្យាកតា យថា តេ ព្យាកាតញ្ច យថា
ច តេ ន ព្យាកាតញ្ច តី តេ អហន្តេ កត្ត
ព្យាករិស្សាមិ(២) ។

[១២៦] កត្ត(៣) តេ ទុទ្ធ អហន្តេសហគតា
ទិដ្ឋិទិស្សយា យេ តេ(៤) មយា ព្យាកតា យថា
តេ ព្យាកាតញ្ច(៥) យថា ច តេ ន ព្យាកាតញ្ច
តី តេ អហំ តេ កត្ត ព្យាករិស្សាមិ(៦) ។ សន្តិ
ទុទ្ធ ឯតេ សមណាប្រាហ្មណា ឯវំវាទិទោ ឯវំទិដ្ឋិ-
ទោ រូមិ អត្តា យោតិ អរោតោ បរំ មរណា ឥន-
មេវ សច្ចំ មោយមញ្ញន្តិ ។ សន្តិ ទោ បទ(៧) ទុទ្ធ
ឯតេ សមណាប្រាហ្មណា ឯវំវាទិទោ ឯវំទិដ្ឋិទោ

១ ខ. វេ ។ ២ ខ. កិ វេ អហំ តេ កត្ត ព្យាករិស្សាមិ ។ ច...ព្យាករិស្សាមិ ។
៣ ខ. ម. កតតេ ច ។ ៤ ខ. វេ ។ ៥ ខ. ព្យាកតា ។ ម. ព្យាកតា ។ ៦ ខ.
កិ វេ... ។ ៧ ខ. កិ តេ អហំ តេ កត្ត ព្យាករិស្សាមិ ឥ វិស្សាមិ ។ ៨ ខ. សន្តិ ច ។

សុត្តនិកាយ វិយាគិយស្ស បារិវាសន្ត

លេនិជាតិ ក្នុងគតិច្ឆន្តតិ ។ ខ្លាចចុខ ទិដ្ឋិទិស្សយ ចាំនិទ្យាយ
ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងចំណែកខាងដើមនេះឯង គឺជាគតិបុគ្គលដែល
អ្នកហើយ គឺជាគតិប្រុសដែលទិដ្ឋិទិស្សយចាំនិទ្យាយនោះ យ៉ាងណា
មួយវិញទៀត គឺជាគតិ មិនប្រុសដែលទិដ្ឋិទិស្សយចាំនិទ្យាយនោះ យ៉ាងណា
គឺជាគតិ ទិសិស្សដែលទិដ្ឋិទិស្សយចាំនិទ្យាយនោះ ដើម្បីអ្នក ក្នុងហេតុចាំនិទ្យាយ
ដូចម្តេចកើត ។

[១២៦] ខ្លាចចុខ ទិដ្ឋិទិស្សយចាំនិទ្យាយណា ដែលប្រព្រឹត្ត
ទៅក្នុងខាងមុខ គឺជាគតិ បុគ្គលដែលទិដ្ឋិទិស្សយចាំនិទ្យាយហើយ គ-
ឺជាគតិ ប្រុសដែលទិដ្ឋិទិស្សយចាំនិទ្យាយនោះ យ៉ាងណា គឺជាគតិមិនប្រុស
ដែលទិដ្ឋិទិស្សយចាំនិទ្យាយនោះ យ៉ាងណា ឯទិដ្ឋិទិស្សយចាំនិទ្យាយ កើ
ដូចម្តេច គឺជាគតិ ទិសិស្សដែលទិដ្ឋិទិស្សយចាំនិទ្យាយនោះ ដើម្បីអ្នកក្នុងហេតុ
នោះ ដូចម្តេចកើត ។ ខ្លាចចុខ មានសមណាប្រាហ្មណ៍ ១ ពួក
នេះ ធ្លាប់និយាយយ៉ាងនេះ ធ្លាប់យល់ឃើញយ៉ាងនេះថា ខាងមុខ
គំហើសចក្តិស្តាប់ទៅ ខ្លួនមានរូបមិនមានរាគ ការយល់ឃើញនេះឯង
ជាសច្ចៈ ពាក្យដទៃ ជាមោឃៈដូច្នោះ ។ ខ្លាចចុខ មានសមណ-
ប្រាហ្មណ៍ ១ ពួក ធ្លាប់និយាយយ៉ាងនេះ ធ្លាប់យល់ឃើញយ៉ាងនេះថា

បាលាទិកសូត្រ សមណក្រាហ្មណ៍ អធិប្បញ្ញត្តិ

អរូបី អត្តា ហោតិ ។ រូបី ច អរូបី ច អត្តា
 ហោតិ ។ ទេវរូបីធារូបី អត្តា ហោតិ ។ សញ្ញី អត្តា
 ហោតិ ។ អសញ្ញី អត្តា ហោតិ ។ សញ្ញី ច
 អសញ្ញី ច អត្តា ហោតិ ។ ទេវសញ្ញីធាសញ្ញី អត្តា
 ហោតិ ។ អត្តា ឧច្ឆិដ្ឋតិ វិនស្សតិ ច ហោតិ បរិ
 មារណា ឥនទេវ សង្ខំ មោយមញ្ញត្តិ ។ តក្រ ចុទ្ធ
 យេ តេ សមណក្រាហ្មណា ឯវំភំធិនោ ឯវំធិដ្ឋិទោ
 រូបី អត្តា ហោតិ អរោតោ បរិ មារណា ឥន-
 ទេវ សង្ខំ មោយមញ្ញត្តិ គ្យាហំ ឧបសង្កមិត្តា ឯវំ
 វធាមិ អត្តិ ទោ ឥនំ អារុសោ វុទ្ធតិ រូបី អត្តា
 ហោតិ អរោតោ បរិ មារណាតិ ។ យញ្ច ទោ តេ
 ឯវំមាហំសុ ឥនទេវ សង្ខំ មោយមញ្ញត្តិ ។
 ករណ្តសំ ធាទុជាធាមិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។

បាលាទិកសូត្រ អធិប្បញ្ញត្តិនៃសមណក្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ

ខ្លួនមិនមានរូប ។ ខ្លួនមានរូបក៏មាន ឥតមានរូបក៏មាន ។ ខ្លួនមានរូបក៏
 មិនមែន ឥតរូបក៏មិនមែន ។ ខ្លួនមានសញ្ញា ។ ខ្លួនមិនមានសញ្ញា ។ ខ្លួន
 មានសញ្ញាក៏មាន ឥតសញ្ញាក៏មាន ។ ខ្លួនមានសញ្ញាក៏មិនមែន ឥត
 សញ្ញាក៏មិនមែន ។ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្តាប់ទៅ ខ្លួនរំមើលដាច់ស្រឡ
 ទៅ វិទាសទៅ មិនរកទៀត ការយល់ឃើញនេះឯង ជាសច្ចៈ ពាក្យ
 ដទៃ ជាមោឃៈ ដូច្នោះ ។ ម្ចាស់ចុន្ទ ចណ្តាសមណក្រាហ្មណ៍ទាំង-
 ឡាយនោះ សមណក្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយណា ព្រមទាំងយាយយ៉ាងនេះ
 ព្រមទាំងយាយយ៉ាងនេះថា ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្តាប់ ខ្លួននៅមានរូប
 មិនមានរក ការយល់នេះឯង ជាសច្ចៈ ពាក្យដទៃ ជាមោឃៈ ដូច្នោះ
 គឺថាគត ក៏ចូលទៅរកពួកសមណក្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ហើយនិយាយ
 យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អារុសោ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្តាប់ ខ្លួននៅមានរូប
 មិនមានរក នេះអ្នកនិយាយមែនឬ ។ មួយទៀត ពួកសមណក្រាហ្ម-
 ណ៍ទាំងនោះ ព្រមទាំងយាយពាក្យណាយ៉ាងនេះថា ការយល់ឃើញនេះឯង
 ជាសច្ចៈ ពាក្យដទៃ ជាមោឃៈ ។ គឺថាគត មិនយល់តាមពាក្យនោះ
 របស់សមណក្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះទេ ។ អំណរវត្តិ៖ ក្រោមហេតុអ្វី ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាធិវគ្គោ

អញ្ញាជា សញ្ញាដោយ ហេតុ ចុន្ទ សន្តោក សត្តា ។
ឥហយមំ ទោ អហំ ចុន្ទ បញ្ញាតំយា ទេវ អត្តោនា
សមសមំ សមទុបស្សាមិ កុរោតា កិយ្យោ អថទោ(១)
អហាមេវ តត្ថ កិយ្យោ យទិទំ អទិប្បញ្ញត្តិ ។

[១២៧] តត្ថ(២) ចុន្ទ យេ តេ សមណព្រាហ្ម-
ណា ឃរំវាទិទោ ឃរំទិដ្ឋិទោ អរូមិ អត្តា ហោតិ ។
រូមិ ច អរូមិ ច អត្តា ហោតិ ។ ទេវរូមិទារូមិ អត្តា
ហោតិ ។ សញ្ញិ អត្តា ហោតិ ។ អសញ្ញិ អត្តា
ហោតិ ។ សញ្ញិ ច អសញ្ញិ ច អត្តា ហោតិ ។
ទេវសញ្ញិទាសញ្ញិ អត្តា ហោតិ ។ អត្តា ទុច្ឆិដ្ឋតិ
វិទស្សតិ ធន ហោតិ បរំ មរណា ឥទមេវ សម្ពុំ
មោយមញ្ញត្តិ ត្យាហំ ទុបសន្តមំត្វា ឃរំ វទាមិ អត្តិ
ទោ ឥទំ អារុសោ វុច្ឆតិ អត្តា ទុច្ឆិដ្ឋតិ វិទស្សតិ
ធន ហោតិ បរំ មរណាតិ ។ យព្វ ទោ តេ ចុន្ទ

១១. អថ កេ ទុន្ទ ។ ២ ៧ ព្រា ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាធិវគ្គោ

ខ្នាលចុន្ទ ព្រោះថា គង់មានសត្វពួកខ្លះ មានសេចក្តីសន្តាល់ដោយវិជ្ជក
ក្នុងជីវណិវរនេវេវ ។ ខ្នាលចុន្ទ ភថាគត ពិចារណាមិនឃើញចុន្ទស
ស្មើដោយញ្ញាណ ដីស្មើចេសំភថាគត ក្នុងបញ្ញាភិទេវ មានពិណ
ក្រែវលនិចាន មានភេតថាគតប្តីនិធន ក្រែវលនិ (ជាធិន) ក្នុងអធៈ
ច្បញ្ញត្តិទោះ ។

[១២៧] ខ្នាលចុន្ទ ចណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណំទាំងនោះ ពួក
សមណព្រាហ្មណំណា ប្តាប់ខ័យាយយ៉ាងនេះ ប្តាប់យល់យ៉ាងនេះថា
ខ្លួនមិនមានរូប ។ ខ្លួនមានរូបក៏មាន ឥតរូបក៏មាន ។ ខ្លួនមានរូបក៏មិន-
មែន ឥតរូបក៏មិនមែន ។ ខ្លួនមានសញ្ញា ។ ខ្លួនឥតសញ្ញា ។ ខ្លួន
មានសញ្ញាក៏មាន ឥតសញ្ញាក៏មាន ។ ខ្លួនមានសញ្ញាក៏មិនមែន ឥត
សញ្ញាក៏មិនមែន ។ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្តាប់ ខ្លួនមែនដាច់ស្តុន្យទៅ
វិនាសទៅ មិនកើតទៀត ការយល់ឃើញនេះឯង ជាសច្ចៈ ពាក្យ
ដទៃ ជាទោយៈ ដូច្នោះ ភថាគត ក៏ចូលទៅក្នុងសមណព្រាហ្មណំ
ទាំងនោះ ហើយខ័យាយយ៉ាងនេះថា ខ្នាលអារុសោ ខាងមុខអំពី
សេចក្តីស្តាប់ ខ្លួនមែនដាច់ស្តុន្យទៅ វិនាសទៅ មិនកើតទៀតនេះ
ពួកខ័យាយវេទចុ ។ ខ្នាលចុន្ទ ពួកសមណព្រាហ្មណំទាំងនោះ

ឯវាណាមិ សុ វេទនេវ សច្ចំ ខោយមញ្ញតិ ។ ឧទ្ធចសំ
នាទុជាតាមិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ អញ្ញជាសញ្ញាដោយ
ហេតុ ចុទ្ធ សន្តោកេ សត្តា ។ វេទាយមិ ខោ អហំ
ចុទ្ធ បញ្ញតិយា ខេវ អត្តោយ សមសមំ សមុច្ចស្សាមិ
កុរោ កិយ្យោ អថខោ អហេវេវ តត្ថ កិយ្យោ យទិទំ
អធិប្បញ្ញតិ ។ វេទេ ខោ ចុទ្ធ អបរទ្តសហគតា
ទិដ្ឋិទិស្សយា យេ គេ(១) មយា ព្យាកតា យថា គេ
ព្យាកាតញ្ច យថា ច គេ ឯ ព្យាកាតញ្ចាតិ(២) កិ
គេ អហន្តេ តត្ថ ព្យាករិស្សាមិ ។

[១២៨] វេទសញ្ញ ចុទ្ធ បុព្វទ្តសហគតាទំ ទិដ្ឋិ-
ទិស្សយាទំ វេទសញ្ញ អបរទ្តសហគតាទំ ទិដ្ឋិទិស្ស-
យាទំ បហាទាយ សមតិក្កមាយ ឯវំ មយា ឧត្តារោ
សតិប្បដ្ឋាន ធនិសិកា បញ្ញត្តា ។ តត្ថវេ ឧត្តារោ ។

១. ខ. វ. ។ ២. ខ. ព្រាណញ្ច ។

និយាយនូវពាក្យណា យ៉ាងនេះថា ការយសំយេញនេះឯង ជាសច្ចៈ
ពាក្យដទៃ ជាហោយៈដូច្នោះ ។ ភថាគត មិធយលំភាមពាក្យរបស់ពួកគេ
នោះទេ ។ ដំណើរនេះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្ចាស់ចុទ្ធ ព្រោះថា មាន
សត្វ ១ពួក វែងមានសេចក្តីសម្គាល់ ដោយវិញ្ញកក្កដំណើរនេះ ។
ម្ចាស់ចុទ្ធ ភថាគតវិហារណាមិធយេញបុគ្គល ស្មើដោយញាណដ៏ស្មើ
ថេសំភថាអក ក្នុងបញ្ញតិខេរសោរ មានវិហារក្រែលនិជានិ មានវិគ
ភថាគតហ្នឹងឯង ក្រែលនិ (ជានិគ) ក្នុងអធិប្បញ្ញតិៈនោះ ។ ម្ចាស់ចុទ្ធ
ទិដ្ឋិទិស្សយាទំ ឡាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងវាងមុខនេះឯង ភថាគត
បានសម្តែងដល់អ្នកហើយ ភថាគត ត្រូវសម្តែងទិដ្ឋិទិស្សយាទំនោះ
យ៉ាងណា មួយវិញទៀត មិនត្រូវសម្តែងទិដ្ឋិទិស្សយាទំនោះយ៉ាងណា
ភថាគត នឹងសម្តែងនូវទិដ្ឋិទិស្សយាទំនោះ ដើម្បីអ្នក ក្នុងហេតុវាង
នោះ ដូចម្តេចកើត ។

[១២៨] ម្ចាស់ចុទ្ធ សតិប្បដ្ឋានតំ ៤ ដែលភថាគតសម្តែងហើយ
បញ្ញត្តហើយយ៉ាងនេះ ដើម្បីលេចនឹង ដើម្បីឃាតកន្លងនូវក្នុងទិដ្ឋិទិស្សយា
ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងចំណែកវាងដើមនេះផង នូវក្នុងទិដ្ឋិទិស្សយាដែល
ប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងចំណែកវាងមុខនេះផង ។ សតិប្បដ្ឋានតំ ៤ ដូចម្តេច ។

បាសាទិកសុត្តេ បាសាទិកេ ធម្មបរិយាយោ

កន្លែ បាសាទិកោ វតាយំ កន្លែ ធម្មបរិយាយោ
សុបាសាទិកោ(១) វតាយំ កន្លែ ធម្មបរិយាយោ
កោនាមាយំ កន្លែ ធម្មបរិយាយោតិ ។ តស្មាតិហ
ត្វំ ឧបទាន(២) ឥមំ ធម្មបរិយាយំ បាសាទិកោត្រូវ
ជាហេតិ(៣) ។ ឥនមរោច កកវំ ។ អត្តមនោ
អាយស្មា ឧបទានោ កកវតោ កាសិតំ អភិទន្ធិតិ ។

បាសាទិកសុត្តំ ចន្ទំ(៤) ឧទ្ទិសំ ។

១ ឧ. អភិបាសាទិកោ ។ ២ ឧ. ឧបវាទ ។ ឆ. ឧបវិណា ។ ៣ ឧ. ឆ. ឧំ
ជាហេតិ ។ ៤ ឧ. ឆ. បាសាទិកសុត្តំ ចន្ទំ ។

បាសាទិកសុត្តេ ធម្មបរិយាយនូវគាទិជ្រះថ្លា

ចតិក្រព្រះអង្គជីវិតម្រឹម ធម្មបរិយាយនេះ គួរជាទីជ្រះថ្លាហ្ន៎ ចតិក្រព្រះ
អង្គជីវិតម្រឹម ធម្មបរិយាយនេះ គួរជាទីជ្រះថ្លាហ្ន៎ ចតិក្រព្រះអង្គជីវិត
ម្រឹម ធម្មបរិយាយនេះឈ្នះអ្វី ។ ព្រះអង្គក្រាស់ថា ខ្លាលឧបទាន
ហេតុផ្លូវនេះ អ្នកចូរចាំទុក ឲ្យធម្មបរិយាយនេះថា ជាបាសាទិកៈផ្លូវច្នៃ
ចុះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បាទសម្តែងសូត្រនេះ (ចប់) ហើយ ។
ឧបទានមានអាយុ ក៏មានចិត្តត្រេកអររីករាយ ចំពោះភាសិត របស់ព្រះ
មានព្រះភាគ ដោយប្រការផ្លូវច្នៃឯង ។

ចប់ បាសាទិកសុត្តទី ៦